

ભારતીય વિદ્યા સંશોધન ગ્રંથમાળા—૨૦

શામળ ગ્રંથાવલિ-૨

શામળ વાદ કૃત

વેતાલપચીસી

(સિદ્ધાસનબત્રીંગી, વાર્તા ઉરમી)

ભૂમિકા, ક્રેશ, અનેક હસ્તગતોને આધારે સંપાદિત
મૂળપાઠ તથા વિવિધ પાઠાતરો સાથે

સંપાદક

અંબાલાલ સ. પટેલ, એમ એ.

ભારતીય વિદ્યા ભવન

મુંબઈ

અકાશકે

એસ. રામકૃષ્ણનું
ભારતીય વિદ્યા ભવન,
ચોખાડી રોડ, મુંબઈ ૭

પહેલી આવૃત્તિ

મૂલ્ય : રૂા. ૮.૦૦

અદક

પી. એચ. રામન

કેમ્બ્રિજ યુનિવર્સિટી પ્રેસ પ્રિન્ટર્સ
૫૦૫, આર્ચર રોડ, પારેવ, મુંબઈ ૭૪

આમુખ

ભારતીય વિદ્યા જીવનની સંશોધન અંશમાળાના વીશમા પુસ્તક તરીકે આ 'વેતાલપચીસી' પ્રકાશિત થાય છે. સંશોધન અંશમાળાનાં અત્યાર સુધીનાં પ્રકાશનોમાં વિષયનું તેમજ ભાષાનું સારા પ્રમાણમાં વૈવિધ્ય મળ્યું છે. આમાં સંસ્કૃતમાં દર્શન અને અલંકારના વિષયની ('વેદવાદદ્વાત્રિ'શિકા', 'ભગવદ્ગીતા ભારતીયદર્શનાનિ ચ', 'અયંવાદાદિવિચાર', 'રસરતન-પ્રદીપિકા'), મહાભારત, પુરાણ ને કાવ્યનાટકના વિષયની ('જ્ઞાનદીપિકા', 'પુરાણિક વર્ણન એવ વિજ્ઞાન', 'ચંદ્રલેખાસ્ટક', 'રાતકવચી', 'અન્યો-દ્વયક સંગ્રહ', 'કૌમુદીમહોત્સવ'), એક પાલિની ('વિમ્લદિમગ્ગ'), તથા કેટલીક ગુજરાતી ભાષાશાસ્ત્રની ('ગુજરાતી સ્વરવ્યંજન પ્રક્રિયા', 'વાગ્વ્યા-પાર') અને મધ્યકાલીન સાહિત્યની ('જરતેશ્વર બાહુબલિરાસ', ભાલજીકૃત 'કાદંબરી', શામળકૃત 'મદનમોહન', 'સિંહાસન બત્રીશી') રચનાઓનો સમાવેશ કરી શકાયો છે.

આમાંની ઘણીખરી કૃતિઓ આપણા પ્રાચીન સાહિત્ય અને સંસ્કૃતિના અધ્યયનમાં ઉચ્ચ અભ્યાસની કક્ષાએ સારી રીતે ઉપયોગી નીવડી છે એ જીવન માટે સંતોષનો વિષય છે.

પંદરમી સદીના રાજા પૃથ્વીરાજના મહાનિબંધ ધર્મતત્ત્વકલાનિધિનો વ્યવહારપ્રકાશ ભાગ ૧ પ્રસ્તુત સંશોધન અંશમાળાના પુસ્તક ૨૧ તરીકે આ સાથે જ પ્રસિદ્ધ થાય છે. તે અન્ય સંસ્કૃતમાં છે અને ધર્મશાસ્ત્રના વિશે છે.

મધ્યકાલીન ગુજરાતી સાહિત્યની બીજી કેટલીક કૃતિઓ તેમજ અન્ય વિદ્વાતાપૂર્ણ અંશો મધ્યકાલે પ્રસ્તુત અંશમાળામાં પ્રકટ કરવા માટે તૈયાર થઈ રહ્યા છે.

જયંતપૂર્ણ લ. દવે

સન્માન્ય નિયામક, ભારતીય વદ્યા જીવન

આફકથન

મહારાજ સર પ્રતાપસિંહ ગાયકવાડે ૧૯૪૮ માં ભારતીય વિદ્યા ભવનને કરેલા અનુદાનને પરિણામે પ્રાચીન ગુજરાતી સાહિત્યની જે અશિષ્ટ કૃતિઓનું સંપાદન કરાવવામાં આવ્યું હતું, તેમાંથી આ પહેલાં શામળ બટની 'સિંહાસન બત્રીશી' ની ૧૮ થી ૨૨ વાર્તા આજ અંચાળામાં ૧૯૬૦ માં પ્રગટ કરવામાં આવી હતી. તે પછી આ 'સિંહાસનબત્રીશી' ની ૩૨ મી વાર્તા—'વેતાલ-પચીસી' ની પચ્ચીસ કથાઓ પ્રગટ કરવામાં આવે છે. શામળની 'વેતાલ-પચીસી' આમ તો આ પહેલાં ઘણી વાર મુદ્રિત થયેલી છે. પણ અનેક પ્રતોને આધારે તૈયાર કરેલા તેનો વિશ્વસ્ત મૂળપાઠ રજૂ કરવાનો આ પહેલો જ પ્રયાસ છે.

સદ્ગત સાક્ષરવર્ગ રામનારાયણ પાઠકના સામાન્ય સંપાદકત્વ નીચે ભારતીય વિદ્યા ભવને શામળ અંચાલિના સંપાદનકારની યોજના હાથ ધરેલી. તે અનુસાર શ્રી. અંબાલાલ પટેલે અસ્તુત કૃતિ સંપાદિત કરી છે. મૂળપાઠ, પાઠાંતરો તથા પ્રાસ્તાવિકોના પહેલા અંક ('સંપાદનમાં ઉપયુક્ત સાધનસામગ્રી') તેમણે તૈયાર કરેલા છે. પ્રાસ્તાવિકોના બાકીના ભાગ ('વેતાલપચીસી' ની 'પૂર્વપરંપરા' અને "'કથાસરિત્સાગર' ની 'વેતાલપંચ-વિંશતિકા' નો સાર") તથા શબ્દકોશ એ ઉમેરેલા છે.

સંપાદન માટે હસ્તપ્રતો મુલત્ત કરી આપી તેમનો ઉપયોગ કરવા દેવા બદલ અમે નીચેની સંસ્થાઓના અને તેમના સંચાલકોના આભારી છીએ :

દાર્મિક ગુજરાતી સભા, મુમુર્ષ; બાંડારકર પ્રાચ્ય વિદ્યા સંશોધન મંદિર, પૂના; ગુજરાત વિદ્યા સભા, અમદાવાદ.

અહીં એ પણ ઉલ્લેખ કરવો જોઈએ કે ભવનના કુલપતિ શ્રી. કનૈયાલાલ મુનશીને પ્રાચીન સાહિત્યોદ્ધાર અને સંશોધનમાં જે ઊંડો ને સતત રસ રહ્યો છે, તેણે શામળ અંચાલિની યોજનાના પ્રધાન ગ્રેરક ને ચોપક બળ તરીકે કામ કર્યું છે.

અંચાલિના આગામી ત્રણ તરીકે 'નંદનબત્રીશી', 'સુગંધબત્રીશી' અને 'સિંહાસનબત્રીશી' ની ૧૯ થી ૩૧ મુદ્દીની વાર્તાઓ મથાવડાસ પ્રગટ કરવાની યોજના છે.

હરિવલ્લભ સુ. બાયાણી

આમુખ

પ્રારંભિક

પ્રારંભિક

મૂળપાઠ

(૮)-(૩૧)

૧-૨૪૦

ઉપોદ્ધાત	૧
કથા ૧	૪૫
" ૨	૫૧
" ૩	૫૬
" ૪	૬૫
" ૫	૭૮
" ૬	૮૨
" ૭	૮૮
" ૮	૯૮
" ૯	૧૧૩
" ૧૦	૧૨૧
" ૧૧	૧૨૯
" ૧૨	૧૪૩
" ૧૩	૧૫૭
" ૧૪	૧૬૩
" ૧૫	૧૬૮
" ૧૬	૧૭૩
" ૧૭	૧૮૧
" ૧૮	૧૮૮
" ૧૯	૧૯૩
" ૨૦	૧૯૯
" ૨૧	૨૦૭
" ૨૨	૨૧૧
" ૨૩	૨૧૫
" ૨૪	૨૧૯
" ૨૫	૨૨૨
ઉપસંહાર અને પ્રશસ્તિ	૨૩૬
પાઠાંતર	૨૪૧-૩૧૨
શબ્દકોશ	૩૧૩-૩૧૬

સંપાદનમાં ઉપયુક્ત સાધનસામગ્રી

ગુજરાતી હસ્તપ્રતોની સંકલિત યાદીમાં શામળની મહાપત્રીશી કે વૈતાલપત્રીશીની હસ્તપ્રતો (આખી કે ત્રુટક), સિવાછાપ પ્રતો કે અર્વાચીન પ્રતિલિપિઓ આ પ્રમાણે નોંધાયેલી છે. દ. ૩૦૫, ૩૧૭, ૮૮૭ વ, ૫૧૯ (લીધો), ૫૨૦-૨૧ (લીધો), ફા ૧૧૯ જ, ૩૨૯, વ. ૮૭૭, ૭૫૩૬, ફે. કો. ૧૬૬, ફ. ૧૩૦ (લીધો), અ ૬૪ (નકવ). આમાથી પ્રસ્તુત સંપાદનને માટે નીચેની સામગ્રી ઉપયોગમાં લઈ શકાઈ છે.

પ્રત કં. આ સંકલિત યાદીની ફા. ૧૧૯ જ પ્રત છે. એ ફાખંસ ગુજરાતી સભા હસ્તપ્રત મંચરની છે. સિદ્ધાસનખત્રીશીની બીજી વાર્તાઓની જેમ પ્રસ્તુત વાર્તા માટે પણ આ પ્રતને આધારભૂત ગણી છે. પ્રત સંવત ૧૮૪૬ ના આપાઠ શુદ્ધિ ૨ ને વાર શુધે શ્રી મીઠાજી શિષ્ય જીવણજીએ લખી છે.

આરંભ : શ્રી ગણેશાય નમઃ અથ વાર્તા મહાપત્રીશીની પુતલી ઈંદ્રાણીની લખ્યતે ॥

અંત : ઇતિશ્રી સિદ્ધાસનખત્રીસિ વિક્રમચરિત્રે વાગતા વૈતાલપત્રીસી કથા પચવીસમી સમાપ્ત ॥ ઇતિ વાર્તા ખત્રીસે સમાપ્ત ॥ સંવત્ ૧૮૪૬ ના આપાઠ શુદ્ધિ ૨ વાગ શુધે લખીત આસાદાદિ લેખક પાઠકથો શુભં ભવતુ ॥ કલ્યાણમસ્તુ ॥ શ્રી ॥

લેખનની વિશિષ્ટતા : (૧) વીખ્યાત, સગસ્વતિ, (૨) તેહને, શાની, હોં મહેર, (૩) કારજ્ય, ગુજરાત્ય, (૪) પામીઈ, નારીઈ, (૫) શાહાશ.

બધી બાબતમાં આને આધારભૂત પ્રત ગણી છે અને ચોક્કસ કારણોએ કોઈ સ્થળે આનો પાઠ બ્રહ્મ કે નિરુદ્ધ લાગ્યો ત્યાજ અન્ય પ્રતનો સારો લાગતો પાઠ સ્વીકાર્યો છે.

પ્રત ખ. આ ડેક્કન કોલેજ (પૂના)ની નં. ૧૬૬ ની પ્રત છે

આરંભ : શ્રી ગણેશાય નમઃ

અંત : ૫. જીવિજ્ય લખિત ॥ એના વિવેકવિજ્ય વાચનાથે ॥ કલ્યાણમસ્તુ ॥ ઇતિ શ્રી સિદ્ધાસનખત્રીસી વિષે વૈતાલપત્રીસી ખત્રીસમી વાર્તા સમાપ્ત ॥ અયાગ્રથ ૨૦૦૫૦૦ સમાપ્ત.

પ્રત ગ. આ ગુજરાત વિદ્યા સભાના કપીથર દલપતરામ હસ્તપ્રત-સંગ્રહની ૬ ૩૦૫ નામની પ્રત છે. ૧થી ૪૧ કડીનો સમાવેશ કરતાં આરંભના ચાર પાનાં નથી. ત્યાર પછી પ્રત સળંગ છે.

લેખનની વિશિષ્ટતા : (૧) નિર-નીર, (૨) સંમો, ધાંન, ખાંન, દાંન; (૩) પનરસેહે, શાહાજી, તેહ, વેહેચિ, મોહોટમ; (૪) નવ્ય, બુદ્ધસાગરનું, જયગત્યે, જોગવજ્યો; (૫) લહુ, (= લહુ), કહુ (= કેહુ).

પ્રત ઘં. આ ગુજરાત વિદ્યા સભાની ૬. ૮૮૭ થ નંબરની તૂટક પ્રત છે. પહેલી વાર્તામાં ૩૯, ૩-૪ થી ૨૩૨ સુધીનો અંશ નથી. તે જ પ્રમાણે ચોથી વાર્તાની ૧૫૦, ૩ થી લઈને સાતમી વાર્તાની ૬૦ મી કડી સુધીનો અંશ અને ૨૦ મી વાર્તાની ૩૫ મી કડીથી અંત સુધીનો અંશ પણ નથી.

આરંભ : શ્રી ગણેશાય નમઃ ॥ શ્રી સરસ્વતિ નમઃ ॥ અથ વાર્તા વૈતાન પચિશિની લિખ્યતે.

લેખનની વિશિષ્ટતા : (૧) સરસ્વતિ, કરિ-કરી, શિવજિ, ધાંણિ, હીતકારિ, થકિ-થકી, પુળ, સખદેખણ; (૨) વાંણી, નાંમ, રામ, પાંમ્યો, પુરાંણ; (૩) શ્રીપત્ય, નરપત્ય, ગુજરાત્ય, જોત્ય, વાંપ્ય; (૪) વ્યાસ, સારદા, સેનિ; (૫) તેહેવિ, કાહર (= કાચર), કાઠીયુ (= કાઠયુ); (૬) વિક્ષાત, પ્રગણા, ન્યાહિ.

પ્રત ચ. આ શિક્ષાજાપ પ્રત ગુજરાત વિદ્યા સભાની ૫૨૦ નંબરની પ્રત છે.

મુખપૃષ્ઠ : મહાપદ્મીશીની વારતા—દોહરા ચોપાઈ સાથે—શામલભટ કપીની કાધેલી—બાપુ હરશે દેવલેકરતા જાપખાનામાં જાપી છે. મુંબઈ મધે, ખાર-કોટમાં, ઠેકાણુ હતુમાન ગલી મધે-શકે ૧૭૭૩-સા. ૧૯૦૮, રાને ૧૮૫૧.

પાનાં ૨૬૯-૨૭૬ (એટલે કે ૨૪ મી વાર્તા ૯, ૧ થી ૨૫ મી વાર્તા ૫૦, ૧-૨ સુધીનો અંશ) તથા ૨૯૩ થી પછીના (એટલે કે ૨૫ મી વાર્તાની ૧૮૪, ૧-૨ પછીનો અંશ) ખૂટે છે.

લેખનની વિશિષ્ટતા : (૧) પંડીત, વીરણુ, નીરાસ; (૨) ગણેશાચ, શુખદાએહી, કુવાઆ, ગુણલાએક, જોલખાવા, દાહુ, પુજા, ચુકો; (૩) રાંહાર, સરસ્વતી, શુખ; (૪) નીજિતમ; (૫) વેંચીએ.

પ્રત જ. આ કાર્પાસ ગુજરાતી સભાની ૩૨૯ નંબરની પ્રત છે. પ્રથમ આઠ પત્ર (એટલે કે આરંભની ૬૦ કડી એટલો અંશ) નથી. પત્ર ૨૨ અને ૨૩ વ્યાગળ પાછળ મુકાપાં છે. ૨૧૧ પછીનાં પત્ર (એટલે કે ૨૫ મી વાર્તાની ૧૯૦ મી કડી પછીનો અંશ) નથી.

વેતાલપચીસીની પૂર્વપરંપરા

સંસ્કૃતમા વેતાલપચીસીતિની પાચેક પાઠપરંપરાઓ જાણીતી છે.^૧ તેમા ક્ષેમેન્દ્રની જ્યુદ્ધકથામંજરી^૨ (૧૧મી સતાબ્દીનું બીજુ ચગણુ)ના એક ભાગ (૯,૨,૧૯-૧૨૨૧) રૂપે તથા સોમદેવના કથાચિત્રસાગર^૩ (૧૦૬૩-૧૦૮૨)ના એક ભાગ (તરંગ ૭૫-૮૯) રૂપે ૨જૂ થયેલ કાંસ્ત્રીરી પઞ્ચપરા, શિવદાસની^૪ પરંપરા (૧૪૮૭ પહેલા), તેના રૂપાતર જેવી વલ્લભદાસની^૫

૧. વેતાલપચીસીતિની કથાપરંપરાને લગતા પ્રાચીનતમક અને વિવેચનાત્મક અધ્યયન માટેના પ્રમુખ સાધનો આ પ્રમાણે છે
વિન્તનિર્સ, મશિયક્ટ દેર ઈન્દિસોન સિતેગાઉર, ૩ (૧૯૨૨), ૩૩૦-૩૩૫, જર્મેન્સેન (Jørgensen), આઈન બાઈત્રાગ ત્સુર ફેન્નીસ દેસ નેવાગી (જર્નલ ઓવ દ જર્મન ઓરિએન્ટલ સોસાયટી, ZDMG, ૭૫, ૧૯૨૧, ૨૧૩-૨૩૬), કીચ, એ હિસ્ટરી ઓવ સસ્ક્રીન સિટરચર, લંડન, ૧૯૨૮, (પુનમુદ્રણ ૧૯૫૩), પ્રસ્તાવના પૃ ૧૧-૧૨, ૨૮૮-૯૦. કે, હિસ્ટરી ઓવ સસ્ક્રીન સિટરચર, કલકત્તા, ૧૯૪૭, ૪૨૧-૪૨૩, પેન્જર, ઓશન ઓવ સ્ટોરી, લંડન, ૧૯૨૪-૨૮, ૬, એમેનો, જાંબલદત્તજ વચ્ચન ઓવ દ વેતાલ પચીસીતિ, કનેક્ટિકટ, ૧૯૩૪. પ્રાદેશિક રૂપાતરોની સદસ્યસંધિ માટે ટીપ ૧૦ જુઓ.
૨. સપાદક, શિવદત્ત અને પરબ, નિયુય સાગર પ્રેસ, મુબઈ ૧૯૦૧, ક્ષેમેન્દ્ર ને સોમદેવની પઞ્ચપરાની તુલના માટે, જુઓ એમેનો, ક્ષેમેન્દ્ર એન્ડ કવિ, જર્નલ ઓવ દ અમેરિકન ઓરિએન્ટલ સોસાયટી, ૫૩, ૧૯૩૩, ૧૨૪-૧૪૩.
૩. સંપાદક, દુર્ગાપ્રસાદ અને પરબ, નિયુય સાગર પ્રેસ, મુબઈ ૧૮૮૯, પ્રોકલેસિસ, લાઇપ્સિચ, ૧૮૪૩, ૧૮૬૨, ૧૮૬૬. આગળ અનુવાદ, રોનીકૃત ઓશન ઓવ સ્ટોરી, બ્રિજ્જિઓથેમ ઈન્ડિકા, કલકત્તા, ૧૮૮૦-૮૭, ટિપ્પણુ વગેરે સાથે પુનમુદ્રણ, પેન્જરકૃત, લંડન, ૧૯૨૪-૨૮.
૪. સપાદક, હોલ (Hole), લાઇપ્સિચ, ૧૮૮૪, તેણે જ ૧૪૮૭ વાળી પ્રતનો પાઠ ૧૯૧૪માં પ્રકાશિત કર્યો, શિવદાસની લે પ. ના વિવેચન માટે જુઓ હેતેલ, શિવદાસસ વેતાલપચીસીતિમ, આઇતબેર્ગ ફેસ્ટ માએ, ૧૪૭, કથા ૧૦ મી, ૨૧ મી, ૨૨ મી, ૨૩ મી ને ૨૪ મીના ધુરોપીય ભાષાગત અનુવાદ વગેરે માટે જુઓ એમેનો, ટિ. ૧મા નિર્દિષ્ટ અંચ, ભૂમિકા, પૃ. ૨૩.
૫. એમેનો, ટિ. ૧મા નિર્દિષ્ટ અંચ, ભૂમિકા પૃ. ૯.

પરંપરા, ક્ષેમેન્દ્રના પદ્યપાઠ પરથી ગદ્ય રૂપાંતર^૬ અને જંભલદત્તની^૭ પરંપરા (૧૬મી શતાબ્દી પહેલાં)—એટલાનો સમાવેશ થાય છે. મુખ્યત્વે તો કાશ્મીરી (કા.), શિવદાસીય (શિ.) ને જંભલદત્તીય (જં.) એમ ત્રણ પરંપરા ગણાય. સૌમદેવીય (સૌ.) અને ક્ષેમેન્દ્રીય (ક્ષે.) પરંપરામાં વસ્તુ એકતુ એક છે. ક્ષે. દૂંડી, ગૌણ વીગતો ટાળતી અને અડવી છે. વલ્લદાસીય પરંપરા પાઠની દૃષ્ટિએ શિ. થી કેઈ મહત્વનો ફરક નથી દાખવતી. જં. ગદ્યમાં છે, જ્યારે શિ. પદ્યમિશ્રિત ગદ્યમાં છે. જં. નાં સ્થળનામો ને વ્યક્તિનામો સૌ. ને ક્ષે. નાં નામોને ધણાં જ મળતાં આવે છે, જ્યારે શિ. એ ત્રણેથી આ બાબતમાં સારી રીતે જુદી પડે છે. આ પરથી સ્પષ્ટિત થાય છે કે જં. ને શિ. કરતાં જં. ને કા. એકબીજાની વધુ નિકટ છે. પણ બીજે પક્ષે, કથાગત વીગતોની બાબતમાં જં. ત્રણેથી જુદી પડે છે. જ્યાં મળતાપણું છે ત્યાં કેટલીક બાબતોમાં કા. સાથે છે, તો બીજી બાબતોમાં શિ. સાથે છે. આમ ત્રણે પરંપરાઓના આંતરસંબંધનું સ્વરૂપ હજી અસ્પષ્ટ રહે છે. સૌમદેવ અને ક્ષેમેન્દ્રના રૂપાંતરોમાં મળતી હોવા છતાં વૈતાલપંચવિંશતિની કથાઓ ત્રણ શૃણાલપકૃત બૃહત્કથાના એક ભાગ તરીકે નહીં, પણ સ્વતંત્ર કથાશુચ્છ હોવાનું વિદ્વાનો માને છે.^૮

શિ. અને કા. માં પૂર્વપીઠિકા ઉપરાંત માત્ર ૨૪ કથાઓ છે અને એથી સમગ્ર વાર્તાના ઉપસંહાર એ ૨૫ મી કથા તરીકે છે. પણ જં. માં પૂર્વપીઠિકા અને ઉપસંહાર ઉપરાંત ૨૫ કથાઓ છે. જં. ની ૨૧ મી, ૨૨ મી, ૨૩ મી કથાઓ બીજી કેઈ સંસ્કૃત પરંપરામાં નથી મળતી. જં. માં મૂળે ૨૫ ને બદલે ૨૭ કથા હોવાનું એમનો માને છે. નેપાળી પાઠપરંપરામાં બૃહત્કથાની ૧૭ મી ને ૧૮ મી (શિ. ની ૧૬ મી ને ૧૭ મી) નથી. બંગાળી પાઠપરંપરામાં એ બે કથા છે, પણ નેપાળી પાઠપરંપરામાં છે તે બૃહત્કથાની ૧૨ મી ને ૧૪ મી (શિ. ની ૧૧ મી ને ૧૩ મી) નથી. આ ઉપરથી મૂળમાં ૨૭ કથા હોવાનું અનુમાન કરેલું છે.

૬. જિજ્ઞેષા શિવદાસના ૧૮૮૪ના સંપાદનમાં પ્રકાશિત.

૭. સંપાદક, પં. જિજ્ઞાનંદ વિદ્યાસાગર, કલકત્તા, ૧૮૭૩; સમીક્ષિત સંપાદન, એમનો, ટિ. ૧ માં નિર્દિષ્ટ.

૮. કીથ, એ હિસ્ટરી ઓવ સ સ્ક્રૂત લિટરેચર, ૧૯૫૩, પૃ. ૨૬૮; ટે, હિસ્ટરી ઓવ સંસ્કૃત લિટરેચર, ૧૯૪૭, પૃ. ૪૨૧.

મો., દો., શિ. ને જ. મા મળતી કથાઓનો પુનરાવર્તક કોઠો નીચે પ્રમાણે છે.

નોમદેવ પૂર્વપીઠિકા	સોમેદ પૂર્વપીઠિકા	શિવદાસ પૂર્વપીઠિકા	જીભવદત્ત પૂર્વપીઠિકા
૧	૧	૧	૧
૨	૨	૨	૨
૩	૩	૩	૩
૪	૪	૪	૪
૫	૬	૫	૬
૬	૭	૬	૭ (ને), ૮ (બ)
૭	૮	૮	૮ (ને), ૭ (મ)
૮	૫	૨૩	૫
૯	૯	૭	૮
૧૦	૧૦	૯	૧૦
૧૧	૧૧	૧૦	૧૧
૧૨	૧૨	૧૧	૧૨ (ને), ૪ (બ)
૧૩	૧૩	૧૨	૧૩ (ને), ૧૨ (બ)
૧૪	૧૪	૧૩	૧૫ (ને), ૪ (બ)
૧૫	૧૫	૧૪	૧૪ (ને), ૧૩ (બ)
૧૬	૧૬	૧૫	૨૪
૧૭	૧૭	૧૬	૪ (ને), ૧૪ (મ)
૧૮	૧૮	૧૭	૪ (ને), ૧૫ (બ.)
૧૯	૧૯	૧૮	૧૬
૨૦	૨૦	૧૯	૧૭
૨૧	૨૧	૨૦	૧૮
૨૨	૨૨	૨૧	૧૯
૨૩	૨૩	૨૨	૨૦
૨૪	૨૪	૨૪	૨૫
ઉપસહાર	ઉપસહાર	ઉપસહાર	ઉપસહાર

જ. ની ૨૧ મી, ૨૨ મી ને ૨૩ મી કથા મો. દો. ને શિ. મા નથી આમા શિ. નો સબધ વિશિષ્ટપણે ગુજરાત સાથે હોવાનું જણાય છે તેની બાબા ઉપરના પ્રાચીન ગુજરાતીના પ્રભાવને આધારે હેતુદેશ આ નિર્ણય પર આવેલ છે તેણે એમ પણ દર્શાવ્યું છે કે શિવદાસના મૂળ આધાર તરીકે કોઈ પદાત્મક રૂપાતર હોવું જોઈએ.

હ. હેતુદેશ, શિવદાસના વેનાલપચરિતમ, આઈતમેગં ફેસગામે ૫ ૧૩૫ અને પત્રીના-પ્રીય, એ-જન, પ્રસ્તાવના ૫ ૧૧-૧૨ ઉપર નિર્દિષ્ટ

જા'ની સમાનતા અમુક અંશે કા. સાથે હોવાનું ઉપર સ્પષ્ટ છે. જા'લલદત્તના વ્યક્તિત્વ, સમય કે સ્થળ વિશે આપણે સાવ અધારામાં છીએ. પણ તેની કૃતિમાં જે સ્થળે આવતા દિરઠિકા (૧૨,૭;૧૨,૨૦) શબ્દ ઉપરથી કાંઈક અનુમાન કરી શકાય તેમ છે. બને સંદર્ભમાં 'દિરઠિકા' કાપીને, લટકતા રાખને વૃક્ષ પરથી નીચે પાડ્યાની વાત છે. એમના 'સખત દટકો મારીને' એવા અર્થની કામચલાઉ અટકળ કરે છે, પણ પોતે જ તેનાથી અસંતુષ્ટ છે. હકીકતે આ 'દિરઠિકા' એ ગુજરાતી 'દોઢી', પ્રાચીન રૂપ 'દોરડિયા'નું સંસ્કૃતીકરણ જ છે। આ વાત લક્ષમાં લેતાં જા'લલદત્તની કૃતિ ઉપર પણ જૂની ગુજરાતીનો પ્રભાવ માનવો પડશે-પછી એ તેની આધારભૂત કૃતિનું પરિણામ હોય, કે સ્વતંત્ર રીતે આવેલા હોય. શિવદાસની કૃતિ ઉપરના આવા પ્રભાવની વાત ઉપર કરી જ છે.

વેતાલપંચવિંશતિની અત્યંત લોકપ્રિયતાને કારણે ઘણી પ્રાદેશિક ભાષાઓમાં પ્રાચીન સમયથી જ તેનાં રૂપાંતર થતાં આવ્યાં છે. ખજ, હિન્દી, નેવારી, ગુજરાતી, બંગાળી, મરાઠી, તામિલ, તેલુગુ, કન્નડ વગેરેનાં રૂપાંતરો તથા તેમાંથી કેટલાકના અંગ્રેજી અનુવાદો પ્રસિદ્ધ થયેલાં છે, અને તેમને આધારે એ કથાઓએ અર્વાચીન યુરોપીય લોકકથાસાહિત્યમાં પ્રવેશ કર્યો છે. સંસ્કૃત કથાઓ પ્રાચીન કાશ્મીરની સાહિત્યમાં પ્રવેશીને તેમાંથી પણ યુરોપીય સાહિત્યમાં પ્રચલિત બનેલી.^{૧૦}

પ્રાદેશિક પરંપરાની વિચાળ શ્રાવણ કરતાં પશ્ચિમના વિદ્વાનોના લક્ષમાં પ્રાચીન ગુજરાતી કૃતિઓ નથી આવી લાગતી. પ્રાચીન ગુજરાતીમાં રામચંદ્ર (૧૫૩૭), અઘાતકવૃંક ગદ્યાત્મક (૧૬ મી શતાબ્દી?), દેવશીલ (૧૫૬૩), હેમાચંદ (૧૫૬૦), સિંહપ્રભોદ (૧૫૪૬ કે ૧૬૧૬?), હાજી (૧૭ મી. શતાબ્દી?), શામળ (૧૭૪૪), વગેરેની વેતાલપંચવિંશતિ ને લગતી કૃતિઓ મળે છે.

૧૦. વિસ્તૃત ને વીગતી માહિતી માટે જુઓ, ગિન્ચસ્ટન, દી મોડર્ન વર્નાક્યુલર લિટરેચર ઓવ હિન્દુસ્તાન, ૧૮૫૫, પૃ. ૯૭, ૧૬૬-૬૭; ઓસ્ટલે (Oesterley), બૈતાલ પચીસી, બિબ્લિઓથેક ઓગિએન્તાલિશર મેકેન ઉન્ત એસ્ટ્રેલિંગેન ૧, ૧૮૭૩; ટીપ ૩ મા નિદિષ્ટ પેન્ડરને પ્રંથ, ખંડ ૬, પૃ. ૨૨૫ અને પછીનાં.

કથાસરિત્સાગરની વેતાલપંચવિંશતિકાનો સાર

કથાપીઠ : ગોદાવરીતટે પ્રતિધ્વાન દેશ વિક્રમસેનનો પુત્ર ત્રિવિક્રમસેન રાજ્ય કરે. દસ વરસથી દરરોજ એક બિંદુ તેને ફળ આપી જાય. રાજા તે બહાદુરીના હાથમાં સોંપે એક વાર ગદાક પાસેથી નાસી છૂટીને ગળ્યસલામાં આવેલા વાનરના બચ્ચાને રાજાએ બિંદુએ આણેલું ફળ આપ્યું. અદરથી મૂંઝવવાનું રત્ન પડ્યું બહારી પાસે તપાસ કરાવી, તો આગળના બધા ફળો સડી જઈ અદરથી રત્નો નીખોળા તેમનો બહારમાં ગળ. વળતે દિવસે કોરણ પૂજતા બિંદુએ ખુનાસો કર્યો : મન્નસાધનામાં તારા જેવા વીરની સહાયતા માથું છું રાજાએ વચન આપ્યું કાળીચૌદસની રાતે રમશાનના વડ પાસે રાજા બિંદુને મળ્યો તેના કંઠમાંથી દક્ષિણ દિશામાં ઠીઠીક દૂરના શીશમના ઝાપ પર લટકતા એક રાજાને લાવવા તે બિંદુઓ. ઝાડ પર ચઢી દોરી ત્રાપી શમ રાજાએ નીચે નાખ્યું તે કણસવા લાગ્યું. જીવ હોવાની શંકાથી રાજાએ શરીર તપાસ્યું. તે ખડખડ હત્યું. અદર વેતાળ બગાયો છે જાણી રાજા બોલ્યો હસે છે શું ? ચાલ તેવું જ ચમ્ફા બિંદુને શીશમ પરથી ફરી લટકવા લાગ્યું રાજાએ ફરી નીચે નાખ્યું પછી મૂંઝામૂંઝો તેને ખભે બાંધીને બિંદુઓ રાજાના બરાયેલા વેતાળ બોલ્યો વાટ ખુલ્લકવા વાર્તા કહું છું, સાબળ

કથા પહેલી (સાંકેતિક ભાષા, ડાકજીવું આળ) : મન્નપુત્ર સાથે શિકારે નીકળેલા રાજકુમારે વનમાં સરોવરકાંઠે સખીઓ સાથે સ્નાન કરવા આવેલી એક સુદરી જેઈ પરસ્પર અનુરાગ રમતને બહાને સુદરીએ સંકેત વ્યાખ્યા ઉપર ઉત્પલ મૂક્યું પછી દાત સાફ થયાં મસ્ત ઉપર પદ્મ રાખ્યું હાથ હદય પર પછી ચાલી ગઈ. રાજકુમાર પાછો ફર્યો મન્નપુત્રે સંકેત સમજાવ્યા ક્યોત્પલ રાજાના નગરમાં હાથીદાતના પાટો ધડનાગ-મંજીવારની પુત્રી નામે પદ્માવતી તારા પર આસક્ત. શિકારગિમિત્તે ખને નીખ્યા પદ્માવતીના પડોશમાં વૃદ્ધાને ત્યાં બિતર્યા સદેશો લઈને આવેલી વૃદ્ધાને ગાને પદ્માવતીએ મ્હૂર-રાણા હાથે થપાટ મારી દસ આગળના ચિહ્ન મન્નપુત્રનો ખુનાસો અજવાળી દસ રાત વાટ જીવ્યો તે પ્રમાણે ફરીથી ગયેલી વૃદ્ધાને પદ્માવતીએ જાતી પર અજાણવાળી નજી આગળનો પ્રહાર કર્યો ખુનાસો રજસ્વલા હોવાથી ત્રણ રાત પછીનો વાપડો તે પ્રમાણે ત્રીજી વાર મોડેલી વૃદ્ધાનું સ્વાગત હાથી ગાડો થવાનો બહાર કોલાહલ એ નિમિત્તો વૃદ્ધાને પાછી બારીએથી બાજેઈ પર બેસારી બગીચામાં ઉતારી,

ને લાથી ઝાડ થી દિવાલ ઝોળીને જના કશું. આ રસ્તે રાતે આવવાને સકેત. પછી એ રીતે રાજ પદ્માવતીને કુમાર મળતો. સકેતો ઉકેલનાર મંત્રીપુત્ર છે જાણીને તેના વશમાંથી રાજકુમારને છોડાવવા અનુરાગાતિશયથી પદ્માવતીએ મંત્રીપુત્રને વિષનાળું પકવાત્ર મોકલ્યું. કૂતરાને નાખી મંત્રીપુત્રે રાજકુમારની ખાતરી કરાવી. શિક્ષા કરવાની ને ઉપાડી જવાની બાજુ ગોઠવી: મંત્રીપુત્રના શીખવ્યા પ્રમાણે કુમાર પદ્માવતીને મદિરા પાઈ, પીઠે ધગધગતું ત્રિશળ ચાપી, ધરણા લઈને ચાલ્યો આવ્યો. એનાવેરો ધરણામાંથી મોતીની માળા વેચતા કુમારને રક્ષકોએ પકડ્યો. તેના ચુરુ સિદ્ધવેશી મંત્રીપુત્ર પાસે ક્ષમામાનમાં લાવ્યા. તેણે ખુલાસો કર્યો રાત્રે કેઈ જોગણીઓનું ટોળું આવેલું. તેમાંની એક પીધેલી જોગણીએ રાજપુતનું હૃદય ચીરી કૈરવને જોગ કર્યો. (એ અગસામાં ક્યોત્પન રાજનો પુત્ર એકાએક મૃત્યુ પામેલો.) પછી તે મારી જપમાળા આચકવા આવી એ તેની પીઠ પર મંત્રેણુ ત્રિશળ માયું અને તેની મોતીની માળા લઈ લીધી તે વેચવા બેઠો ગયેરો. તપાસ કરતા પદ્માવતીની પીઠ પર ત્રિશળ રાજ્યે તેને રાજપુતની ધાતક ડાકણ ગણી સિદ્ધના કહેવાથી દેશવટો દીધો. મંત્રીપુત્રનું મારતરૂં સમજી તેણે આપધાત ન કર્યો. જને મિત્રો વેશપલટો કરી, ઘોડેસવાર થઈ, પદ્માવતીને લઈને સ્વદેશ ગયા. પદ્માવતીને ગતી પરુઓએ ફાડી ખાધી હશે માની તેના બાપ શોકથી મરી ગયો. મા સતી થઈ વેતાલનો રાજને પ્રજા માખાપની હત્યાનું પાપ કોને લાગ્યું— રાજકુમારને, મંત્રીપુત્રને કે પદ્માવતીને? જાણવા છતાં છુ ન કહે તો તારૂ મસ્તક શતધા વિદીણું થઈ જશે ગાળનો ઉત્તર પાપ ક્યોત્પન રાજને લાગે મંત્રીપુત્ર સેવાસક્ત હતો, રાજકુમાર ને પદ્માવતી ગમાસક્ત હતા. રાજ્યે હકીકતની ખાતરી કર્યા વિના શિક્ષા કરી માટે તે દોષિત રાજના ઉત્તર સાથે જ વેતાળસંહિત શય માયાથી ક્યાંક જોડી ગયું.

વળતે દિવસે ફરી ત્રિવિક્રમસેન શીશમના ઝાડેથી રાજ ઉતારી ખબે નાખીને જીપજો ને ફરી અદરના વેતાળે વાર્તા કહેવી શરૂ કરી (આ રીતે દરરોજ ચોવીસ દિવસ સુધી વેતાળે પ્રજાગર્ભ વાર્તા કહી ને રાજનો ઉત્તર મળતા રાજ જોડી જતું, ને વળતે દિવસે રાજ ફરી તેને લઈને સિદ્ધ પાસે આવવા જીપડતો એમ વેતાળે ચોવીસ કથા કહી.)

કથા ણીજી (ત્રણ વર, એક કન્યા) : આઠાજીપુત્રી મદાગની, નજી આઠાજીપુત્રો તેના પર આસક્ત દાહજવળથી મદારવતીનું મૃત્યુ, પ્રેમીઓ

અગ્નિસસ્ત્રા કથા. એક સ્ત્રી મઢી બાધી ભસ્મની સખ્યા કરી, શિક્ષાચર્યાથી રહ્યો. બીજાં તેના કૂલ લઈ લાગીથી ગયો. ત્રીજાં તપસ્વી થઈ દેશેદેશ ભ્રમતો વક્રોલક ગામમા આઘાતુનો અતિથિ થઈ ભોજન લેવા ખેડો. ત્યા બાળક રડવા લાગ્યું. છાનું ન રહ્યું. ખિન્નઈને માતાએ સળગતા અગ્નિમા નાખ્યું. બગી ગયું. ક્વાઈ ગ્રેયેનો અતિથિ “અહરાશ્વસનું ઘર” કહી, જમ્યા વિના ભીમો થઈ ગયો. આઘાતે પહિતસિદ્ધ મૃતસજીવની મત્ર પુસ્તિકા લાગીને વામ્યો. મત્રેની ધૂળ ભસ્મ ઉપર છાટી બાળક સજીવન થયું. સતુષ્ઠ થઈ તાપસ જમ્યો. ગત્રે રોડલે મૂકેની પુસ્તિકા ઉઠાવીને તાપસ બિપડી ગયો મદાગવતીને બાળી હતી સ્ત્રી આવ્યો. મગા ગયો હતો તે પણ આવ્યો. મઢી વાળાને મઢી ઉઠાવી લેવા કહ્યું. મત્ર વામ્યો. મત્રેની ધૂળ ભસ્મ ઉપર છાટી મદાગવતી સજીવન થઈ. ત્રણે વચ્ચે ક્યહ થયો. વેતાળનો પ્રશ્ન : મદાગવતી ત્રણમાથી કોને મળે ? રાજાનો ઉત્તર : ભસ્મસખ્યા કરીને રહેનારને તે તેનો પતિ. અસ્થિ ગગામા નાખનાર પુત્ર થયો, જિવાડનાર પિતા.

કથા ત્રીજી (કોણ કુટ્ટ, પુરુષ કે સ્ત્રી?) : પોતપોતાના પાલક ગજકુમાર ને રાજકુમારીનો વિવાહ થતા, એકજ પાજરામા રાખેલા શુક ને ‘પુરુષદ્વેષિણી સારિકા વચ્ચે, શુકને તરછોડવાને કાગલે, વિવાહ થયો. ‘પુરુષ કુટ્ટ કે સ્ત્રી કુટ્ટ?’ નિર્ણાયક રાજકુમાર પાસે, હારે તે દાસ કે પત્ની થાય એ શરતે બંને એ એક કથા કહી

પુરુષકુટ્ટતા ઉપર સારિકાની કથા—પિતાના મૃત્યુ પછી છૂન વગેરેમા સર્વસ્વ હારીને પરદેશ ગયેલા વલ્લિકપુત્રને લાના એક શેઠ કુલીન સમજી એમની એક કન્યા પરણાવી ઘણું દ્રવ્ય આપ્યું. પત્ની ને ધરડી દાસી સાથે સ્વદેશ પાછો ફરતો વલ્લિકપુત્ર, ચોરની બીક દેખાડી ધરેણા લઈ, પત્ની ને દાસીને જ ગલમા આડામા નાખીને નાસી ગયો. દાસી મરી ગઈ પત્ની જેમ તેમ કરી બચી લાડિયામાથી નીકળી ઘેર આવીને તેણે બનાવટી વાત કહી ચોરે લૂટી ખાડામા નાખી દીધા, પોતે માત્ર બચી, અવાસીઓએ ઠાઠી પતિને બાધીને ચોર લઈ ગયા પેલા વલ્લિકપુત્ર બધું ધન જુગારમા હારી જઈ ફરી સસગપાસેથી મેળવવાની આશાએ સાસરે આવ્યો. દુરથી આવતો જઈ, પત્ની તેને જઈ મળી પોતે પિતાને બનાવટી વાત મઢી ને તેને કેમ બચાવી દીધો છે તેની વાત કરી, તેની બીજી દુર કરી. થોડા દિવસ પછી બાળામા ચતેરી પત્નીને મારી નાખી, ધરેણા લઈને વલ્લિકપુત્ર ફરી નાસી ગયો. પુરુષો આવા કુટ્ટ ને કૃતખ

સ્રીદુષ્ટતા ઉપર શુકની કથા—કાલિપતિ વલ્લિકની પુત્રી પીયરવાસમા પરપુરુષમા આસક્ત બની રાજ્ય મેળ કરતી. પતિ આવ્યો તે રાતે તેની માગણી છતાં તેને ન સેવ્યો. જીવવાનો ઢાંગ કર્યો. પતિ ખોને ઊઘી ગયો. એક ચોર ખાતર પાડીને ધરમા પેઠો. વલ્લિકપુત્રી ધરેણા પહેરી જ્વરને મળવા ઊપડી. નિરાશ ચોર તેની પાછળ પાછળ. સંકેતસ્થાને આગળથી આવેલા જ્વરને ચોર ધારી રક્ષકોએ ઝાડ પર ફાંસીએ લટકાવી દીધેલો. તેની દર્શાથી વિમાપ કરતી વલ્લિકપુત્રી રાખને ઉતારીને પુષ્પરાણુગાર સળવી બેટીને ચૂમવા ગઈ ત્યાં રાખમા બરાયેલા વેતાળે તેનું નાક કચડી ખાધું. ચીસ પાડી બચતીત અંધ તે પાછી ફરી. દૌતુકથી ચોર તેની પાછળપાછળ. ધરે આવી બૂમરાણુ કરી વલ્લિકપુત્રીએ પતિ ઉપર નાક કાપવાનો આરોપ મૂક્યો. ડહાંધને તે કથું બોલી ન શક્યો. બાધીને સવારે તેને રાજ પાસે લઈ ગયા. તેનો બચાવ ન સાબળતા ગળાએ વધ કરવાની આજ્ઞા કરી કિલ્લિમધોષ સાથે વધ્યભૂમિ તરફ તેને લઈ જતા હતા ત્યારે રાજપુત્રોએ બંને પછી રાજાને ચોરે પતિની નિર્દોષતા જણાવી. પુરાના તરીકે રાખના મોમા નાકનો દુકડો હોવાનું જણાવ્યું. પતિ છૂટ્યો. વલ્લિકપુત્રીને નાકઘાન કાપીને દેશવટો. ચોરને નગરાધિકારનું પદ. શુકે આટલી વાત કહી, ત્યાં તેનો શાપમેક્ષ થયો. ચિત્રરથ ગાધવ' તરીકે તે સ્વર્ગે ગયો. વિવાદનો નિષ્કર્ષ ન થયો. વેતાળનો પ્રશ્ન : કોણ દુષ્ટ, પુરુષ કે સ્ત્રી ? રાજાનો ઉત્તર : સ્ત્રી. પુરુષો ક્યાંક, કવચિત દુરાચારી, સ્ત્રીઓ સર્વત્ર, સર્વદા એવી.

કથા ચોથી (સેવકનું સ્વાર્પણ) : માળવાનો બ્રાહ્મણ વીરવર શોભાવતીના શુદ્ધક રાજાની રાત દિવસ ચોટી કરે. રાજાના પાત્રસો દીનારનું વેતન. મોટો ભાગ દાનપૂજામા ખર્ચે. ધનધોર મધરાતે સ્ત્રીનો દુદ્ધનસર. રાજાએ તેને તપાસે મોકલ્યો. પાછળ ગુપ્ત રીતે રાજા ગયો. ગતી સ્ત્રી ગળચલક્ષ્મી હતી. ત્રણ દિવસ પછી રાજાનું મૃત્યુ, અને કુલદેવી ચ કિલ્લાને પુત્રનું બલિદાન આપતા રાજા બંધે એટલું રાજ્યલક્ષ્મી પાસેથી જાણીને વીરવરે તરત જ પોતાના પુત્રને ચ કિલ્લા આગળ વધેયો. આથી તેની પુત્રીનું હૃદય ફાટી ગયું. પત્ની સંતાનો સાથે ચિતામા બળી વીરવરે પણ પોતાનું મસ્તક છેદી ભોગ ધર્યો. આ સૌનો સાક્ષી રાજા પોતાનો ભોગ ધરવા ગયો. ચ કિલ્લાએ સૌને સજીવન કર્યાં. રાજા સતાઈ ગયો. વીરવર ફરી પહેરો ભગવા પહેાવી ગયો. ‘કોઈક ગદાસી રહતી હતી ને ક્યાંક નાસી ગઈ’ એમ વીગવરે મનને ભજતી વાત કરી. મૂળા આત્મસમર્પણથી પ્રસન્ન રાજાએ વીગવરને લાટ ને દર્શાટક દેશ આપ્યા. વેતાળનો પ્રશ્ન : વીરવર, પુત્ર, પુત્રી,

પત્ની ને રાજ્ય એમાં સૌથી મોટા વીર કોણ ? જનો ઉત્તર : રાજ્ય, કેમકે ખીજાએ તે માત્ર પોતાની ફરજ અદા કરી હતી.

કથા પાંચમી (કોણ ચડે : શૂર, જ્ઞાની કે વિજ્ઞાની ?) અમાલપુત્રીની પ્રતિજ્ઞા, ‘વરુ’ તો જાનીને, શૂરને કે વિજ્ઞાનીને’. (૧) દક્ષિણમાં રાજકાને ગયેલા પિનાએ, સ્વનિર્મિત આકાશગામી રથમાં એસારીને ઈંદ્રલોક બનાવી આપનાર વિજ્ઞાનીને, (૨) ભાઈએ સહનિપુણ શૂરને, (૩) માતાએ ત્રિકાળજ્ઞાનીને, સાતમે દિવસે કન્યા પરજ્ઞાવવાનો પરસ્પરથી અનપ્રયે કોણ આપ્યો. વિવાદદિને ત્રણે જણ આપ્યા. તે વેળા કન્યા એકાએક ગમ થઈ. ‘ધૂમશિખ ગદસે હરી જઈને તેને વિંધ્યના જંગલમાં પોતાને ત્યાં ગમી છે’ એમ જાનીએ જણાવ્યું. વિજ્ઞાની સત્રભરેલા રથ નિર્માણ કરી સૌને રાક્ષસને આવાસે લઈ ગયો. શૂરે રાક્ષસને માર્યો. કન્યા સાથે સૌ પાછા ફર્યા. કન્યા અંગે વિવાદ થયો. વેતાળનો પ્રશ્ન : કન્યા ત્રણમાંથી કોણે મળે ? ગળનો ઉત્તર : શૂરને. તેણે શૂરને જોખમે તે મેળવી. ખીજા બે ગણક ને તક્ષકને સ્થાને.

કથા છઠી (માયાની અદલાબદલી) : દેવીપૂજના ઉત્સવ માટે તેડવા આવેલા આજ્ઞાની સાથે ધોખી પત્નીને લઈને સસરાને ગામ ગયો. પાદરના મૌરીમંદિરમાં (ન્યાંની વાર્ષિક યાત્રામાં ધોખીને પત્નીલાભ થયેલા) તે પગે લાગવા ગયો. દેવીને ધરવાનું પાસે હતું ન હોવાથી ખીજા બે જણ બહાર ઊભા રહ્યાં. દક્ષેન કરતાં ધોખીનો પોતાનો ભોગ આપીને દેવીને પ્રસન્ન કરવાની મતિ લેપછ. ઘંટાની સાંકળે વાળ બાંધી, દેવીના ખડ્ગથી માથું વધેલું. સાજો તપાસે આવ્યો. મૂઠ જની જઈ તેણે પછુ પોતાનો શિરચ્છેદ કર્યો. પત્ની તપાસે આવી. દમ્યથી મૂર્ચિત થઈ દેવીસ્તુતિ કરી, આવતે ભરે એના એ ભાઈ ને પતિ માગી, તે વૃક્ષકાળે વેલથી ફાંસી ખાવા જાય છે, ત્યાં તેના અસાધારણ મનોબળથી પ્રસન્ન દેવીની આકાશવાણી થઈ : માયાં ધડ સાથે જોડી દઈશ એટલે જને જણ સજીવન થશે. સ્ત્રીએ હિનાવળ ને ગભગટમાં પતિના ઘડને ભાઈનું, ને ભાઈના ઘડને પતિનું માથું લગાડ્યું. જને સજીવન. દેવીને પ્રસન્ન કરીને ત્રણે નીકળ્યાં. માયાંની બદલી થઈ ગયાનો સ્ત્રીને ખ્યાલ જતા તે ઉદ્વિગ્ન થઈ. વેતાળનો પ્રશ્ન : બેમાંથી હવે કોને સ્ત્રીનો પતિ ગણવે ? રાજનો ઉત્તર : જેનું માથું મૂળ પતિનું હોય તેને, કેમ કે અંગોમાં ઉત્તમ અંગ તે શિર.

કથા સાતમી (પાતાળનગરની પદમણી) : સિદારે ભૂલા પડી ગયેલા ને ભૂખ્યાતરસ્યા તામ્રલિપ્તિના રાજની સાથે રહેલા એક માત્ર

સેવક સત્વશીલે સેવાસકાયતા કરી : પાણી લાવીને પાણુ, જે આમળાં ધોઈને
આવા આપ્યાં ને સદીસવામત રાજધાનીમા પાછો લાવ્યો. દમ વગરથી
એકતિ'ક રાજસેના દરતા હોવાનું જાણી રાજાએ તેને ગામગરાસ આપ્યો. એકવાર
સત્વશીલ ગળ ગાટે સિંહવદ્વીપની રાજકુમારીનું માથું દરવા વઢાણમા
ઠપકો મધદરિયે એક આશર્વ : ઉપર ખજવાળો એક સુવર્ણદંડ દેખાયો,
તોશનમા વઢાણુ તેને વળગી ગયું દંડ પાણીની અંદર સમાવા લાવ્યો
ઉધારી તપવારે સત્વશીલ ખજની પાછળ પાણીમાં ફેદી પડ્યો. વઢાણુ
નંદ મયુ. સત્વશીલ જળ નીચેની સુવર્ણનગરીમા આવી પડ્યો. ત્યાંથી
દેવીના મંદિરમા દેવીના પ્રભામંડળ પાછળથી સખીઓ સાથે એક સુદરી નીસરી.
દેવીપૂજા કરીને પાછી ત્યા જ સમાઈ જતી તેની પાછળ સત્વશીલ પહો
ગયો. બીજી નગરીમાં મહેલમાં આવી લાગ્યો મણિપત્રનંદ પગ સુદરી પાંચે
બેઠો. સખીઓએ સ્નાયત કયું. સ્નાન માટે તેને દેખાડેલી ઉદાનવાપીમા
નહાવા પડ્યો રૂબરૂ મારીને ડોકું બહાર કાઢ્યુ, તો સત્વશીલ તાત્રસિમિના
રાજેદાનની વાનમા નીડળ્યો. બહાર નીકળી તે ઉન્મત્તની જેમ લમવા લાગ્યો.
રાજાએ જણાવે જાણ્યો. સત્વશીલના ઉપકારને બદલે વાળના ગળ પોતે
તે જ રીતે સમુદ્રનગરીના દેવીમંદિરમા પહોંચ્યો. આતિથ્ય માટે પડેતા સખી-
ઓએ, તે પછી પૂજ્ય ગણીને સુદરીએ પોતે તેને નાતર્યો. મિત્ર જેવી વિડંબના ન
દરવાનુ વચન લઈને ગળ મહેલે ગયો. સુદરીએ આત્મકથા કહી વિપ્લવ
મારેલા દૈવ કાવનેમિત્રી પોતે પુત્રી હતી. બે પાતાલનગરીની સ્વામિની હતી.
ત્યા જરા ને મૃત્યુ ન હતી, સર્વે ઈચ્છા પૂરી થતી ગળને તેણે પિતાને
સ્થાને માન્યા. રાજાએ સુદરીને સત્વશીલને આપીને કહ્યું, 'તાગ, જે
આમળામાથી એકનું જાણુ મેં દેખ્યું. હજી બીજાનું ફેડું જાકી.' ગળને
અપરાજિત ખૂંચ અને જગમૃતસુદરૂં રૂળ ભેટ આપ્યું. વાવમા રૂબી રાજ
પાતાના મહેલમા નીકળ્યો. સત્વશીલ રાજ્ય દરેક પાતાલનગરીમા રહ્યો.
વેતાળનો પ્રભુ : ગળ અને સત્વશીલ એ બેમા સત્વાધિક કોણ ? ત્રિવિક્રમ-
સેનનો ઉત્તર . સત્વશીલ તે પ્રાણને જાળવે પણ સમુદ્રમા ફેલો. ગળ તો
જાણુતો હતો ને ફેલો. રાજાએ દેવજન્ય આપી દીધી, કેમકે તે પુત્રને
સ્થાને હોઈ પોતા માટે અગ્રાલ હતી.

કથા આઠમી (કોણુ ચડે : લોજનચંગ, નારીચંગ કે ગર્યા-
ચંગ ?) : બાહણે મગ આપ્યો. તે માટે ભેઈતો કાયબો સમુદ્રમાથી લઈ
આવવા ત્રણ પુત્રોને મોકલ્યા. કાયબો કોણુ ઊંચકીને લઈ જાય એ અંગે
ત્રણ વચ્ચે વાદવિવાદ. મોટો લોજનચંગ હતો, વચલો નારીચંગ, નાનો

શ્યામચંદ્ર. સૌથી વધુ પટુના કોની તેનો ન્યાય કરાવવા રાજા પાસે ગયા. રાજાએ કસોટી ચોજી. મોટા બોજનચંગને ઉત્તમ, સુગંધી ભાતનું બોજન પીરસ્થું. પણ તેને તેમાંથી બળતા ચળની વાસ આવી. તપાસમાં જળાયું કે તેને પીરસેલાં બોજનના ચોખા સ્મરણ પાસેના ખેતરમાં નીપળેલા. પછી વચલા નારીચંગની સેવામાં સોજે ચણગાર સજેલી એક ઉત્તમ ગણિદાને મોકલી. પણ તેમાંથી તેને બકરીની વાસ આવી. તપાસમાં જળાયું કે મા ને ધાત્રી મરી જતાં ગણિકા બચપણમાં બકરીના દૂધ પર જીજીરેલી. છેવટે નાના શ્યામચંગને ઉપગઉપર સાત તળાઈ મોકલીને મુલાજો. થોડીક જ વારે તે પડખું દબાવતો પીડાથી જાગ્યો. પડખામાં વાળની છાપ પડી ગયેલી. તપાસમાં સૌથી નીચેની તળાઈ ને પલંગની વચ્ચે એક વાળ રહેલો જણાયો. રાજાએ ત્રણેને ભેટથી સન્માન્યા. વેતાળનો પ્રશ્ન : ત્રણમાં કોણ વધુ પડુ ? રાજાનો ઉત્તર : શ્યામચંગ. તેમણે કાઢીને કેમ કે બીજા બેની બાબતમાં તો એવી શંકા પણ કરાય કે પૂછીને મારીતો મેળવી લીધી હોય.

કથા નવમી (ચાર કલાવંતોમાં કયો વર ચડે ?) : અપૂર્વ વિદ્યાનીને વરવા ઇચ્છતી રાજકન્યાના દાયની માગણી કરવા આવે જણ્યા. પહેલો વણકર, રાજાના પાંચ ઉત્તમ વસ્ત્ર વણી સકતો : રાજાને એક-એક દેવને, બ્રાહ્મણને, પોતાને, ભાવિ પત્નીને અને ખરચીને માટે આપતો. બીજો વરય, પશુપક્ષીની ભાષા જાણતો. ત્રીજો ક્ષત્રિય, ખડ્ગવિદ્યામાં અત્યંત મ. ચોથો બ્રાહ્મણ, મૃતસંજીવની વિદ્યા જાણતો. વેતાળનો પ્રશ્ન : ચારમાંથી કોણ રાજકન્યાને વરવા યોગ્ય ? રાજાનો ઉત્તર : સમાન અને સ્વકર્મદત્ત એવો ક્ષત્રિય. કેમ કે મરતે ક્ષત્રિયકન્યા ન અપાય; વૈરયને પણ ન અપાય ને તેનું ભાષાશાસ્ત્ર શા ઉપયોગનું ? બ્રાહ્મણ પણ સ્વકર્મદ્યુત—અંદરનાં જોવા હોઈ તેને ન અપાય.

કથા દસમી (સૌથી ઉદાર કોણ—પતિ, ચોર કે પ્રેમી ?) : વણિકપુત્રી મદનસેનાની સગાઈ સમુદ્રદત્ત સાથે થયેલી. ભાઈના મિત્ર ધર્મદત્ત એકાંતમાં પ્રેમવાચના કરી. તેનું પ્રાણસંકટ ટાળવા, બળાકારના ભયે અને પિતાનું કન્યાદાનનું ફળ ન વણસે તે માટે મદનસેનાએ પરપંથો પછીની પહેલી રાતે ધર્મદત્ત પાસે જવાના સપથ લીધા. લગ્ન પછીની પહેલી રાતે સપથ ને અભયવચનપૂર્વક પતિને પોતાના વચનની વાત કરી. લાચાર પતિએ, તેને અન્યાસકદન માની જવા લીધી. માગમાં ચોર મળ્યો. બોગેચુ ચોર ઘરેણું સોતી મદનસેનાને જવા દેવાની ના દેલી. પરિસ્થિતિ સમજાવી, પાછા ફરવાનું

વચન આપીને તે છૂટી. ધર્મદત્ત પાસે પહોંચી. વચનપાલનથી પ્રસન્ન ધર્મદત્તે પરસ્ત્રીનો સ્પર્શ પાપ ગણી મદનસેનાને તરત પાછા ધરે જવા કહ્યું. પાછી ફરતા ચોર પાસે આવી. ધર્મદત્તે જવા દીધી તેથી અને બોલ્યું પાણ્યુ તેથી તેણે પથ જવા દીધી થોડાં આવી પતિને જાણ્યું તે કહ્યું. તેણે તેને સ્ત્રીકાગી. વેતાળનો પ્રશ્ન ત્રણમા વધુ કોણ ઉદાર? ગળનો ઉત્તર - ચોર અન્યાસકત માનીને પતિએ જરા દીધી. પતિ ક્રિયાદ કરે તો રાજદંડ મળવાની બીકે ધર્મદત્તે જવા દીધી. સભની કે પાપકર્મની બીકે વિના, આભૂષણસુકત જીરનને જવા દેનાર ચોર સાચો ઉદાર.

કથા અગિયારમી (સૌથી દામળ કોણ?): ગળની ત્રણ કામળ ગણી એકના કાન પરનું કમળ રમતમા પોતાના સાથળ પર પડતા, ધા પથો ને મૂર્ઠા પામી બીજના ખુલ્લા અંગ પર ચડના કિરણ પડતા ફરફોલા થયા. ત્રીજીએ સામેવાનો અવાજ સાંભળ્યો ને તેના હાથમા હાલ પથા. વેતાળનો પ્રશ્ન ત્રણમા કોણ વધુ સુકુમાર? ગળનો ઉત્તર. ત્રીજી. કેમ કે સામેવાના સ્પર્શ વિના માત્ર શબ્દથી જ તે ધાયલ થઈ.

કથા બારમી (પોતાળની વિદ્યાધરી ને રાજવલ્લભ મંત્રી): અમરેશનો રાજ મહામંત્રીને કાગ્લાર સોપી બોગાસકત રહેતો. ગળને વ્યસનમા નાખી પોતે ગળ્ય બોગવે છે એવો મંત્રી પરત્વે લોગપવાદ. તેમથી છૂટવા તે તીર્થયાત્રાએ નીકળ્યો. પૌરૂદેશમા શિવાલયમા એક સાધ્વ-વાહનો પરિચય થયો. વળતે દિનસે તેના વહાણમા સુવર્ણદ્વીપ ગયો. પાછા ફરતા સમુદ્ર વચ્ચે મંત્રીએ સુવર્ણનું કલ્પદક્ષ જોયું. ઉપર પવનમા ગહેની અદ્ભુત સુદરીએ વીણા સાથે ગીત ગાયું. પછી કલ્પદક્ષ જળમા સમાઈ ગયું. વહાણવટીએએ એ દશ્ય દર વખતે દેખાતું હોવાનું જણાવ્યું. પછી કહે દરીને સ્વદેશ પાછા ફરતા મંત્રીએ રાજને કલ્પદક્ષવાળી વાત કરી. મંત્રીને ગળ્ય સોપી, તાપસવેશે રાજ દિવ્ય કન્યા મેળનવા નીમળી પથો. માર્ગમા મેળના મુનિએ કહ્યું તે વહાણમા સુવર્ણદ્વીપ તરફ જાયો. રસ્તામા કલ્પદક્ષવાળી કન્યા નોઈ ગીત સાંભળ્યું. સમુદ્રને સ્તવી રાજએ રૂખી જતા કલ્પદક્ષની પાછળ ઝપવાવ્યું તેની પાછળ કુદવા જતા વણિએ આકાશવાણીએ વાર્યો. તે આગળ વધ્યો જળ નીચે રાજએ રત્નસુવર્ણનિર્મિત, સમૃદ્ધ, પથુ નિર્ગત દેવતાઈ નગરી દીકી મણિમયપ્રાસાદમા પેલી સુદરીને નોઈ.

સુદરીએ પોતાનો પરિચય આપ્યો : વિદ્યાધરરાજ મુગાકસેનની પુત્રી હું મુગાકવતી. પિતા અકારણ હોડીને કપાક આલ્યા ગયા. યંત્રકલ્પદક્ષ

હિપર ચડી લલિતવ્યતાનુ ગીત ગાતી સમુદ્ર ઉપર ડોમઈ હુ જ નેના ગાધર
 વિધિથી લગ્ન એક સગત દર આદ્ય ચૌદશે તેને જતી હોય ત્યાં વયુષ્યે
 જ્યાં દેવી એક ચાદશે તે જતા હોતી મઈ ચૌદિક ગૃહમાં ન જતો ત્યાંની
 વાનમા પડતા પાછો પૃથ્વી પર પહોંચીશ ગળ ગુપ્ત ગીતે મૃગાકવતી પાછળ
 ગયો એ રાક્ષસ તેને ગળી ગયો જોઈને ગળજે રાક્ષસનો શિરઘેદ દ્યો
 મૃગાકવતી અક્ષત શ્રવતી નીકળી તેણે ખુલાસો દ્યો એક ચૌદશે ગૌંપીપૂજન
 કરીને પાછા ફરતા મેહુ થયુ તેથી મારા વિના ન જમતા કુધાપીડિત પિતાએ દર
 આદ્યચૌદશે રાક્ષસથી મનાઈને શ્રવતા ની જવાનો, તેની તરતજ વિસ્મૃતિ
 થવાનો અને અગદેશના ગળને હાથે છૂટારો થવાનો શાપ આપ્યો ને તે
 નિષધપર્વત પર આધ્યા ગયા

શાપાતે વિદ્યાધરીપણું પાણુ મચ્યુ તેથી મૃગાકવતીએ ચાલ્યા જવાની
 રજા માગી રાજાએ સાત દિવસ રાખી રાખી સાતમે દિવસે ગળ ગુપ્તિથી
 તેને વગીને પેલી વાવમાં પડીને પોતાના મહેવની ઉદ્યાનવાપીમાં નીચ્યો
 વિસ્મિત મનીને થયુ જેના ભાગ્યમાં જે લખ્યુ હોય તે તેને મગે સાત
 દિવસ પૂરા થયા તેથી વિદ્યાધરીએ જવાની ઈચ્છા કરી પણ કોડી ન રાકી
 શાપમુક્ત થયા છતાં રાજા સાથે રહી તેથી તેની વિદ્યા ને દિવ્યગતિ નષ્ટ થયા
 હતા પોતાને વિદ્યાધરી સિદ્ધ થઈ જમણીને રાજાનો લગ્ન ન માયો મહોત્સવ
 દ્યો તે જોઈને મત્રી ધરે ગયો ને ગમે પધારીમાં જ હલ્ય ફાટી જતા તેનું
 મૃત્યુ થયું વૈતાળનો પ્રજા મત્રીના મૃત્યુનું શુ મરણ-વિદ્યાધરી ન મગવાનો
 શોક કે નાજ પાછા ફરતા હાથમાંનું ગળ્ય ગયુ તેનું કુખ ? ત્રિવિક્રમસેનનો
 ઉત્તર એમાંથી એકે કા જે નહીં પણ કંઈ વેઠ્યા છતાં પશ્ચિમાં તે ઓઝોમાં
 આસન્ન રાજાના હાથમાં ઊલગી વિદ્યાધરી આવી પડી, તો ગળ્યનું શું થશે
 એવી ચિંતાના કારણે રાજ્યભક્ત મત્રીનું લગ્ન ફાટી ગયું

કથા તેરમી (અકસ્માત હત્યાનો અપનાધી કેસ ?). અગાસીમાં
 સનેલી પત્નીને આગસગામી વિદ્યાધર ઉઠારી ગયો તેની શોધમાં આજ્ઞા
 તીર્થયાત્રા મતો હતો ઉનાળામાં ગમડીને યાદેલા ને જૂથ્યો ત સ્યો એક
 ગામમાં અગ્રભોજન થતું હતુ ત્યાં પડોન્થો મૃદ્ધિણીએ ખીર જરેણ પાત્ર
 આપીને મૃદુ ‘અડી જગા અટકી છે, તો વાવમાં જઈને ખાઓ’ તે
 પ્રમાણે વાવકંઠે વડ નીચે ખીરપાત્ર મૂકી આજ્ઞા વાવમાં હાથપગ ધોવા ગયો
 ત્યાં પર બાજપટ્ટી સર્પ પકડીને બેઠેલો, તે સર્પના નુખમાંથી બેગી લાળ ખીર
 પાત્રમાં પડી આજ્ઞાએ આવીને ખીર ખાધી વિષવેગ પ્રસર્યો લથ-તો ભોજન

આપના-ને બાગે આવીને પડ્યો, ને 'તને યજ્ઞહત્યા' કહીને મરી ગયો. કાપેના મૃદસ્થે પોતાની પત્નીને ઢાઢી મૂખે. તે તીર્થયાત્રાએ નીકળી પડી 'બ્રહ્મહત્યાનુ પાપ કાને' તેનો ધર્મરાજ પાસે વિવાદ થયેા, પણ નિર્ણય ન થઈ શક્યો. વેતાલનો પ્રશ્ન કાને સિર બ્રહ્મહત્યા? ગળનો ઉત્તર અનરા તે પરાધીન સાપને, પોતાનું લક્ષ્ય ખાતા બાળપક્ષીને, કે શુદ્ધ જાવે ભોજન દેનાર દપતીને સિર દોષ ન દોળી શકાય. દોષ તો તેને સિર જો આમાધી એકે જણને દોષ છે.

કથા ચૌદમી (હાસ્ય અને રુદન) : કેમે ન પકડાતા ચોગને રાજા રાને ગુપ્તવેશે પકડવા નીકળ્યો. કાઈ સંસ્પદ પુરુષને જોયો તેને રાજાએ પોતે ચોર હોવાનું કહ્યું. સમાન ને ચિત્ર દહી ચોર પરાણાગત માટે જ ગલભા ભોયગમા રહેલા પોતાના થેર રાજાને લઈ ગયો. દાસીએ રાજાને ચેતવ્યો કે ચોગ તારો ધાતુ ક-રો. ગળ જાનેમાનો ચાલ્યો ગયો સેના લઈને આવ્યો. જો યુરુ ધેયુ. દ્વદ્વયુદ્ધમા ચોગને નિશસ્ત્ર કરી, બાહુયુદ્ધમા ભોયે પાઠી જીવતો પડ્યો. જળીની સિદ્ધા કરી, ડિડિમધોપ સાથે વધ્યભૂમિ ટ્રગ્દ લઈ જવાતા તેને જોઈને પુરુષદ્વેષિણી વણિકપુત્રીએ તેને વરવાની દહ લીધી પુત્રીનો પ્રાણ બચાવવા પિતાએ પોતાના સર્વસ્વના બદલામા ચોગને છોડવા રાજાને પ્રાર્થના કરી. ગળ ન માન્યો. ચોરની પાછળ મરવા વણિકપુત્રી શિનિધાએ ચડીને ગઈ. શળીએ ચડેના ચોરે મગ્તા પહેલા વણિક પુત્રીને આવેલી જોઈ ને તેનો જુતાત જાણ્યો. ધડીક આસુ સારીને તરત ચોર હસ્યો ને તેણે શળી ઉપર પ્રાણ છોલ્યો કહેવરને નીચે ઉતારી વણિકપુત્રી તેની સાથે ચિતા ઉપર ચડી. તેની સરવશીલતાથી પ્રસન્ન શકર પાસે તેણે અપુત્ર પિતાને સૌ પુત્ર આપવાનું અને પત્ની પતિને સજીવન, ધાર્મિક ને રાજમાન્ય ગવાનું વરદાન મેળ યુ જીવતા થયેના ચોરને ગળાએ સેનાપતિ નીમ્યો. વેતાલનો પ્રશ્ન શળી પર ચોર અતકાળે કેમ રહ્યો ન હસ્યો? રાજાનો ઉત્તર અકારણ્ય બધું વણિકનો બદલો ક્રમ વાળીશ તે વિચારે તે રહ્યો, રાજામદાગળને હસેલીને મોતના મોઢામા રહેના ચોરમા અતુરકત થવાના સ્ત્રીચરિત્રની વિચિત્રતા ઉપર તે હસ્યો.

કથા પંદરમી (જો પરિણિતમાંથી સ્ત્રી પતિ દોણ?) : ઉદ્યાનમા ઉત્સવમા જોયેલી અને ગાડા ટાપીની ઝપટમાંથી બચાવેલી રાજપુત્રી શશિપ્રભાને મેળવવા મન સ્વામી પોતાના યુરુ, સિદ્ધ ને ધૂતરાજ મનદેવ પાસે ગયો. મનદેવે મોમા મૂકવાની ચોગચુટિકા વડે પોતે વજ્ર બ્રહ્મણ્ય બની,

મનઃસ્વામીને કન્યા બનાવી તેને રાજ્ય પાસે એવે બદાને મૂકી કે ક્યાંક ખોવાઈ ગયેલા પુત્રને શોધીને લાવું ત્યાંમુધી જા પુત્રવધૂને રાખો. રાજ્યએ તેને રાજ્યપુત્રી સાથે રાખી. શશિપ્રભાએ ઉઘાનવાળો પ્રસંગ ને પોતે વિરદથી પીગતી હોવાની વાત કરી. મનઃસ્વામીએ ગુટિકા કાઢી લઈને મૂળરૂપ ધ્યુ. ગાંધર્વ-વિવાહ. ગુટિકા રાજ્ય રાત્રે મોંમાંથી કાઢી લેતો.

રાજ્યપુત્રીની મામાની દીકરી મૃગાંકદત્તાના લગ્નમાં તેનો વર મંત્રીપુત્ર સ્ત્રીરૂપધારી મનઃસ્વામીને પરણવાની હક લઈ બેઠો. માણસ'ક્ટ જાણી રાજ્યએ તેને મનઃસ્વામી સાથે પરણાવ્યો. મનઃસ્વામીએ મંત્રીપુત્ર ૭ માસ તીર્થયાત્રા કરીને આવે પછી રાખ્યાભાગિની બનવાની સરત કરી. મંત્રીપુત્ર યાત્રાએ ગયો. એકવાર મૃગાંકદત્તાને ઊંધ નહોતી આવતી, ત્યારે મનઃસ્વામીએ વાર્તા કહી: સપ્ત'શી ઈલરાજ ગૌરીસાથે સ્ત્રી બન્યો; છુધ તેના પ્રેમમાં પડ્યો; તેમનો પુત્ર તે પુરરવા; દેવતા, મંત્ર કે ઔષધના પ્રભાવે પુરુષની સ્ત્રી કે સ્ત્રીને પુરુષ થઈ શકે. આ સાંભળી મૃગાંકદત્તાએ મદનબાધા અનુભવી. મનઃસ્વામીએ પુરુષરૂપ ધ્યુ. બંને પ્રેમમુખ ભોગવવા લાગ્યાં. મંત્રીપુત્ર પાછો ફરવાનો થતાં બંને ક્યાંક નાસી ગયાં. મુલદેવે બન્યું તે જાણ્યું. પોતાના મિત્ર શશીને પુત્રનું રૂપ આપી રાજ્ય પાસે આવી પુત્રવધૂની માગણી કરી. અસદાય રાજ્યએ બદલામાં પોતાની પુત્રી શશિપ્રભાને શશી સાથે પરણાવી. પછી મનઃસ્વામી અને શશી વચ્ચે શશિપ્રભા માટે વિવાહ થયો. વેતાળનો પ્રશ્ન: શશિપ્રભા પર કેનો હક? ગળનો ઉત્તર: શશીનો. કેમ કે તે તેને વિધિપૂર્વક પરણ્યો. મનઃસ્વામી ચોરીથી પરણેલો. ચોરનો પરધન પર અધિકાર ન હોય.

કથા સોળમી (શ્મૃતવાહન): દાનવીર, દયાળુ, પિતૃભક્ત, બોધિસત્ત્વના અંશાવતાર એવા વિદ્યાધરગાંધુમાર શ્મૃતવાહનને વંશપરંપરાગત કલ્પવૃક્ષને લોકોનું દારિદ્ર્ય દૂર કરવા મોકલી દીધું. તેની કીર્તિની ઇર્ષ્યાથી પિતરાઈઓનો રાજ્ય પડાવી લેવાનો ઇરાદો જાણી, રક્તપાત અટકાવવા શ્મૃતવાહન રાજ્યત્યાગ કરી માતાપિતા સાથે મલયપર્વત પર આશ્રમ બાંધીને રહ્યો. એકવાર પોતાના મિત્ર સિદ્ધકુમાર મિત્રાવસુની બહેન મલયવતીને ગૌરીમંદિરમાં જોઈ. પરસ્પર પ્રત્યે અનુરાગ. વિરહભીડિત મલયવતીને ફાંસી ખાતાં આકાશવાણીએ અટકાવી ને કહ્યું: 'વિદ્યાધર ચક્રવર્તી શ્મૃતવાહન તારો પતિ થશે.' ત્યાં શ્મૃતવાહન પશ્ચ આવીને ને મલયવતી બચી. મિત્રાવસુના કહેવાથી મલયવતીને શ્મૃતવાહન જોડે પરણાવી: એકવાર વનમાં ભગતાં શ્મૃતવાહનને હાકકોનો ઢગ જોયો. મિત્રાવસુએ ખુલાસો કર્યો: પોતાની માતાને

નાગમાતા કદુએ દારી બનાવેલી તેનું વેર લેવા ગરુડ પાતાળમા ગમે સારે જઈને નાગોનો કચ્ચરધાણુ કાઢતો. છેવટે નાગરાજ વાસુકિએ દરરોજ એક નાગનો લલ્લ દક્ષિણ સમુદ્રને કાઢે ગરુડ માટે મોકલવાની શક્ત સ્વીકારી. એ રીતે ગરુડે ખાધેલા નાગોના હાડકાનો સા દગ થયો.

શ્રમૂતવાહનનું ઉદય દ્રવ્યુ. તે સા રાકાયો. તે દિવસે શંખચૂડ નાગનો વારો હતો. વિલાપ કરતી તેની માતા તેને વળાવવા સાથે આવી. શંખચૂડને બદલે પોતે લલ્લ ચવાની શ્રમૂતવાહનની તત્પરતા. એવા પાપના ભાગી થરાની બંનેની ના. માતા પાછી ફરી. શંખચૂડ ગોઠણુના મંદિરે અતિમ દર્શન કરવા ગયો. સાં ગરુડ આવતો જણાયો. વધ્ધશિક્ષા પર જઈ જિમેવા શ્રમૂતવાહનને આચનો પ્રહાર કરી, પટ્ટીને ગરુડ ઝાડ પર જઈ ખેરો. શ્રમૂતવાહનનો નીચે પડી ગયેલા ને લાઢીમા તણાઈ આવેલો ચૂડામણિ મલયવતીએ જોયો. સાસુસસગ સાથે તે શોધમા નીકળી. શંખચૂડ પણ લાઢી જોઈ શ્રમૂતવાહનને બચાવવા ગરુડની શોધમા દોડયો. શ્રમૂતવાહનને પરાયે પ્રાણુસાગમા આનંદ બતાવતો જોઈને ગરુડને ચંદા ગઈ કે આ નાગ નથી. સા શંખચૂડ આવી પહોચ્યો. ઠણુ, તે પકડયો તેને છોડ, નાગ તો હું છું, મને ખા. એટલામા બધાં ખાધના શ્રમૂતવાહનના પ્રાણુ જીડી ગયા. મનયવતીએ દેવીને સંખોધીને અવિખવાણીની યાદ આપી. દેવીએ અમૃત ડાઢી શ્રમૂતવાહનને સજીવન ર્યો, ને વિદ્યાધરચક્રવર્તી ર્યાયો. ગરુડ પાસેથી નાગલક્ષણુ બધ કરવાનું ને મારેના નાગો સજીવન કરવાનું વગ્દાન મેળયુ. વિદ્યાધરોએ હિમાલય લઈ જઈ શ્રમૂતવાહનનો રાજ્યાલિષેક કર્યો. વેતાળનો પ્રમ્મ દોણુ વધુ સત્વશીલ, શ્રમૂતવાહન કે શંખચૂડ? ગળને ઉતર : શંખચૂડ. શ્રમૂતવાહનની પરાપકાગિતા જન્મજન્માતરથી સિદ્ધ હતી શંખચૂડે સ્વેચ્છાએ બદલીમા ગયેનાને ગરુડના પંજમાથી બચાવવા ખાસ થમ બીધો ને પોતાની જાતનો ભોગ થયો.

કથા સત્તરમી (ધર્મિષ્ઠ રાજા ને સ્વામીભક્ત સેનાપતિ) : ગજકાજની ઉપેક્ષાના ભયે, 'રૂપાણી રોકપુત્રી ઉન્માદિની કુન્દાણી છે' એમ દન્યાપરીક્ષા માટે મોઢવેલા બ્રાહ્મણોએ રાજાને ખોટોખોટું જણાવ્યુ. રાજાએ કહેણુ ન સ્વીકાયુ, એટલે શેઠે પુત્રીને સેનાપતિ વેરે પરણાવી. વસ તોતસવમા રાજાની સવારી નીકળતા, અપમાનિત ઉન્માદિની જાણી જોઈને ગરખામાથી ગળની નજરે પડી. રાજા કામવસ. તપાસમા બ્રાહ્મણોનું કપટ જણાઈ આવતા ગળએ તેમને દેચનિકાલ કર્યા. ઉન્માદિનીને સત્તાથી આચક્રી લેવાની મિત્રોની

સનાહ ધર્મિ'ંડ ગળએ નકરી સેનાપતિએ રાજને આપી દેવાની, ત્યાગ કરવાની, દામપત્ની પગ માલિકના હમ્ની, વાત કરી પણ ગળએ એવો દોષ અધર્મ' કરવાની ના કહી નગચોડાની પ્રાર્થનાનો પણ અનાદર ધ્યોં. અંતે મદન-વરથી ક્ષીણ યદ્ય રાજ મૃત્યુ પામ્યો. ગગલકત સેનાપતિએ આપી અગ્નિપ્રવેશ કર્યો વેતાળનો પ્રશ્ન : કાણ વધુ સત્વરથી, ગળ કે પ્રધાન ? ત્રિવિક્રમસેનનો ઉત્તર : સેનાપતિનો તો આણ્વ્યાગથી પણ સેવા કરવાનો ધર્મ'. પણ રાજાએ સર્વત્ર સત્તામદમા મર્યાદાભંગ કરતા હોવા છતાં, આ ગળએ ધર્મ' વર્તન કર્યું, માટે તે સત્વાધિક.

કથા અઢારમી (માયાવી સૃષ્ટિ) : બ્રાહ્મણપુત્ર ચંદ્રસ્વામી છૂનમા પહેલેલા વસ્ત્રો ને ઉપરાતનુ ધન પણ હાર્યો. તે ન આપી શકવાથી તેને લેણદારોએ લાકીમાર માર્યો. યેત્રણ દિવસ દોગ કરી રાજનત પણો રહ્યો. યાત્રીને છૂનમશે તેને ઉઠાવીને વનમા નાખી આવ્યા. ત્યાંથી જીડીને એક શત્રુ શિનાલપમા ગયેલા ચંદ્રસ્વામીનુ લા ગડેવા યોગીએ સ્વાગત કર્યું. બ્રાહ્મણને બિજાન ન ખપે તેથી યોગીએ ચંદ્રસ્વામી માટે વિદ્યાબળે ભોગવિનાસ ભરી મુવણુંનગરી ને મુઢરીનુ નિર્માણ કર્યું. ગતભર ભોગવિનાસ માણીને ચંદ્રસ્વામી સવારે જાગ્યો, તો બધી માયા અટોપ થયેલી. આ રીતે દર ગત્રે માયાનિર્મિત ભોગો તે ભોગવતો. એકવાર તેણે આ વિદ્યા પોતાને શીખવવા યોગીને વીનવ્યો. યોગીએ સમજાવ્યો : જળ નીચે રહી વિદ્યા સાધતા નવા જન્મ, ધરસસાગ, લગ્ન, સતાનો વગેરેનો જન્મ થાય, તેના મોહમા આ સૃષ્ટિ ભૂખી જવાય, શુરુ જગાડવાનુ કરે ત્યારે અગ્નિપ્રવેશ કરતા કર લાગે, ને તો વિદ્યા સિદ્ધ ન થાય ને શુરુની વિદ્યા પણ નષ્ટ થાય, માટે વિદ્યા શીખવાને આગ્રહ નહોવા દે. ચંદ્રસ્વામી ન માન્યો. શુરુએ મંત્ર શીખવ્યો.

જગ નીચે રહી જપના ઉપકૃત માયાવી સૃષ્ટિનો તેને જન્મ થયો. શુરુએ પ્રત્યોધિની વિદ્યાથી તેની વિસ્મૃતિ દૂર કરી, ત્યારે અગ્નિપ્રવેશ કરતા તેનું મન માયાસૃષ્ટિના પત્ની ને માતપિતાના આક્ર દથી અને સાથે બળવાની તેમની તૈયારીથી લીધુ પડ્યુ તેને દ્વિધા થઈ આ સૃષ્ટિ ખગી કે પહેવાની ખરી ? પણ અંતે તેણે અગ્નિપ્રવેશ કર્યો. અગ્નિ શીતળ લાગ્યો. માયા સમેટાઈ ગઈ ને તે નદીકાંઠે આવ્યો. અનુભવની શુરુને વાત કરી તેમા અગ્નિની શીતળતાની વાતથી શુરુને શકા પડી કે સાધનામા ઢથી ભૂલ થઈ હોય. વિદ્યાનું સ્મરણ કરતા ચંદ્રસ્વામીને કે શુરુને તે સિદ્ધ ન થઈ. જાનેની ગઈ. વેતાળનો પ્રશ્ન : કથા પ્રમાણે કર્યું છતાં વિદ્યા કેમ ગઈ ? રાજનો ઉત્તર :

અગ્નિપ્રવેશ કરતાં ચંદ્રસ્વામીને સંકા ને વિહ્વલ થયા તેથી તેની, અને અપાત્રે વિદ્યા દાન કર્યું તેથી ગુરુની, વિદ્યા ગઈ.

કથા ઓગણીશમી (એક પિંડ, ત્રણ હાથ) : પતિના મગ્ધુ અને સગાના લગ્નથી પુત્રી ધનવતીને લઈને ગત્રે નગર છોડી જતી વાણિયણ. રાણીએ લટકતા ને થોડક શ્વિત શેષ રહેલું છે તેવા ચોરે હજાર સૌનૈયાના બદલામાં છોકરી પોતાની સાથે પગથાવવા તેને વીનવી—જેથી કરીને તેને ક્ષેત્રજ પુત્ર થતા પોતે સ્વર્ગે જાય. ધનવાલે માતાએ ચોરના હાથમાં ગ્રંથાદાનનું પાણી મૂક્યું ચોરે વડ પાસેથી સૌનૈયા ખોદીને લેવાનું, ઉત્તરકિયા કરવાનું ને વક્રોલક નગરમાં જઈને ગંધવાનું કરીને પ્રાણુ છોડ્યા. એ પ્રમાણે વક્રોલકમાં રહેતી ધનવતીએ એક વાર ગસ્તેથી જતા સ્વરૂપદાન સુવાન બ્રાહ્મણપુત્ર મનસ્વામીને મૃત પતિના કલ્યા પ્રમાણે, પુત્રપ્રાપ્તિના આશયથી યોદ્ધાવી મંગાવ્યો. મનસ્વામી પોતે પાચ સૌ શુદ્ધ લેતી પ્રધાનગણિયમાં આસક્ત હતો. પાસે પૈસા ન હતા. પાચસૌ લેવાની રાગે તેણે ધનવતી સાથે રાત ગાળી, અને પગિણામે ધનવતીને થયેલા પુત્રને, ચંદ્રે સ્વામીમાં આવીને કલ્યા પ્રમાણે, એક હજાર સૌનૈયા સાથે રાજદ્વારે મૂકી બાળ્યા. અપુત્ર રાજાને પણ સ્વપ્ન આવેલું. સવારે દ્વાર પાસે પુત્ર જોયો. મહોત્સવ કરાવ્યો. પુત્ર સુવાન થતા રાજ્યાભિષેક કરી રાજા વારાણસી ગયો, ને તપથી દેહ તજ્યો. તેને નિમિત્તે પુત્ર તીર્થયાત્રા કરતો ગયા તીર્થે આવ્યો. શ્રાદ્ધ સગવી પિતાને અર્થે તે પિંડ આપવા માલો, ત્યાં તો તે એવા અંતરિક્ષમાંથી જુદા જુદા ત્રણ હાથ પ્રગળ્યા. તે મુંઝાયો. ‘ક્યા હાથમાં પિંડ મૂકું?’ બ્રાહ્મણોએ કહ્યું : હાથમાં દો દેલા ખીચા પગથી એક હાથ ચોરનો, પવિત્રીવાળો ખીજો હાથ બ્રાહ્મણનો ને રાજવી લક્ષણવાળો ત્રીજો હાથ ગળનો છે. લેતાળનો પ્રશ્ન : પુત્રે પિંડ ક્યા હાથમાં દેવો? ત્રિવિક્રમસેનનો ઉત્તર : ચોરના હાથમાં. એ તેનો કાયદેસરનો પિતા, ને રાજકુમાર તેનો ક્ષેત્રજ પુત્ર. પાચ સૌ લઈને મનસ્વામી તેનો જનક થયો, ને હજાર લઈને રાજા તેનો પાલક થયો ખરે પિતા ચોર.

કથા વીશમી (વધેરાતા બાળકના હાસ્યનો મર્મ) : મૃગયા ગમતા વનમાં ભૂલેા પડેલા રાજા મુનિકન્યા જોઈને આસક્ત થયો. કંઈવ પાસે માગણી કરી. પરદેશો. તેને સાથે લઈ પાછા ફરતા પીપળા નીચે પ્રેમક્રીડામાં રાત ગાળી. સવાર થતા એ પીપળા જેનું સ્થાનક હતું તે બ્રહ્મરાક્ષસ આવ્યો ને સ્થાનક પાસે રહ્યા બદલ જાનેને ખાઈ જવા તૈયાર થયો. સાત વરસનો છોકરો સ્નેહજાએ બહિ યાય, માખાપ તેના હાથપગ પકડી રાખે ને રાજા તેને

વધેર-એવો ભેગ સાન દિવસમા હાજર કરવાની શરતે રાક્ષસે બનેને જવા દીધા. રાત્રીમા આરી રાજાએ મત્રીને વાત કરી. મત્રીએ સાત વર્ષના બાળક જેવડી સુવર્ણરત્નમય મૂર્તિ કંવી ને તે તથા સૌ ગમના બદનામા ઉપરની શરતે ભોગ થવા તથા હોય તેવા સાત વરસના છોકરાને માગતી ઘોષણા કરાવી એક યાત્રી બ્રાહ્મણ બાળક માખાપને જેમ તેમ સમજાવી લઈ ભોગ થવા તૈયાર થયો. તેને લઈને સૌ બ્રહ્મરાક્ષસના સ્થાનકે આવ્યા હોમ દ્યૌં બ્રહ્મરાક્ષસ પ્રગટ થયો પુત્રનો બાલિ આપવા માખાપે હાથપગ ઝાલ્યા રાજાએ તેને વધેરવા ખડ્ગ ખેંચ્યું એ જ ક્ષણે પુત્ર સૌના દેખતા હમ્મે વેનાગનો પ્રશ્ન વધેગતો બાળક કેમ હસ્યો? રાજાનો ઉત્તર બાળના પહેના રક્ષા માખાપ, પછી આતંત્રાણુ ઝનાર રાજા ને પછી દુવત એ ત્રણે અર્ને ગ્લખને બદલે નશ્વર ચગીરની વાસનાથી લક્ષ્ય બનેના જોઈને એ વિચિત્રતા પર યાત્રી બાળકને હસતું આવ્યું.

કથા એકવીશમી (કોનો અતિભોહ સૌથી થયે?): ધરજમાઈ રહેનો મણિક મણિવર્મા પોતાની પત્ની અનગમજી ઉપર ખૂબ મુગ્ધ પણ પત્નીને તે અગ્રિમ હતો તે પિતાને મળવા ગયો ત્યારે એ-વાર પુરોહિતપુત્રને જોઈને તેના પર આસક્ત થયેરી અનગમજી ઉદાનમા ચાકકામ દિર પાતે ઝાડ પર ફાસો ખાવા જતી હતી, ત્યાં આવી પહોંચેરી સખીએ પુરોહિતપુત્રને લઈ આવવાનું વચન આપીને વારી સખીએ વિરહપીડિત પુરોહિતપુત્ર સાથે અગાઉથી નક્કી કયું તે પ્રમાણે તે રાત્રે ઉદાનમા આવ્યો. તેને આવતો જોઈને અનગમજી દોડીને તેને ભેગી પડી હર્ષાતિરેહમા તેનો શ્વાસ રૂંધાઈ ગયો ને પ્રાણ છોડી ગયા. આ જોઈ શોકાનિરેકથી પુરોહિતપુત્રનું હૃદય ફાગી ગયું સવારે સૌ જ્વજનો ત્યાં એકઠા થયા તે જ વેળા પરદેસથી મણિવર્મા પણ આવી પહોંચ્યો. પત્નીને તેણે મરેરી જોઈ તે તેના જ્વર સાથે મરેરી હતી, તોયે મણિવર્માનો શ્રવણ પણ છોડી ગયો ગણાના મહેવાથી ચક્રિમજે લક્તાના શોકને દૂર કરવા ત્રણેને સજીવન કર્યા. શાન્તકામ બની તેઓ પોતપોતાને ધરે ગયા. વેતાળનો પ્રશ્ન. ત્રણેમા સૌથી વધુ કોનો મોદ? ગજાનો ઉત્તર મણિવર્માનો બીજા બે અન્યેન્ય અનુરાગી ને પરિષકવ કામ વાળા હોઈ તેમનો પ્રાણુભાગ સમજી શકાય પત્નીને અન્યાસક્ત જાળવા છતાં કોપકાળે ગગમહતાથી પ્રાણુ ત્યજનાર મણિવર્મા અતિમૂઢ

કથા બાવીશમી (સિંહના ઉત્પાદક ચાગ અથૂઝ વિધાય તો) : પિતાવિહોણા ચાર બ્રાહ્મણપુત્રો, મોસાળ રહી જણતા તાના અપમાનોથી

ત્રાસી મોટાએ ફાસો ખાવા નિશ્ચય પ્રયાસ કર્યો. તીથે દેહ પાડવા વિચાર્યું. છેવટે ઘાગ્રિ દૂર કંપા કાઢક કસમ શીખવા ચારે અનગઅલગ દિશામાં ગયા. દમન શીખીને યથાસમય સંકેત દેરતા સ્થળે ચારે મળ્યા એકજાણુ કાઈ પણ પ્રાણીના હાડકા ઉપર તેના માસનું નિર્માણ વિદ્યાથી કરી તકતો. ખીન્ને આમડી ને વાળ, ત્રીજો અવયવો ને ચોથો પ્રાણનચાર કરી દેવાનું શીખેરા. શીખેની વિદ્યાનો પ્રયોગ કરી બનાવવા વનમાંથી એક હાડકું ગોધી લાવ્યા. વારા પ્રમાણે સૌએ નિષ્ઠા અજમાવી. હાડકું સિંદુનું હતું એટલે ચારેના વિદ્યાપ્રયોગને અંતે છૂંતો સિંહ ઊભો થયો ને તેના ચારે સજ્જાને ખાઈ જઈને વનમાં ચાલ્યો ગયો. વેતાળનો પ્રશ્ન : આમ આ સૌથી વધુ અપરાધી કોણ ? રાજાનો ઉત્તર : પ્રાણસચાર. ખીન્નઓએ ક્યુ પ્રાણી છે તેની જાણ વિના વિદ્યાપ્રયોગ કર્યો. પણ સિદ્ધાકૃતિ એવા છતાં વિદ્યાપ્રદર્શન ખાતર સિંહને છૂંતો કરનાર સૌથી વધુ દોષવાન.

કથા ત્રેવીંગમી (દિહુપરિવર્તન કરતા યોગીનું રુદન સાથે નર્તન) : બ્રાહ્મણના સોળ વગસના એમના એક પુત્રનું જન્મ. શોકમૂઢ પિતા પાસેથી યગ છોડાવીને સગાઓ અગ્નિદાદ માટે રમશાનમાં લાવ્યા. મોટો આક્રંદ અને ક્રોધાદસ સાબળી રમશાનમાંથી પાનુપત યોગીએ પોતાના મૂખ ને શેખી ખોર શિખ્યને તપાસ કરવા કહ્યું. શિખ્ય ન ગયો શુરુએ તેને પેટભર ને મૂખ કહ્યો. ખૂદા શુરુનું અપમાન વગીને શિખ્ય ચાલ્યો ગયો. યોગી મદીની બહાર ચાલ્યો બ્રાહ્મણપુત્રનો યુવાન દેહ જોઈને તેને પોતાનું પૃથ્વ જજ્જિત સરીર તણ દેવાની ઇચ્છા થઈ એઠાતમાં જઈને યોગી પહેલાં મુક્તકંઠે ગ્યો પછી અગદારો કરીને નાચ્યો. પછી યોગવિદ્યાથી પૃથ્વ દેહ તણ, ચિતા પરના યુવાન દેહમાં પ્રવેશ કર્યો બ્રાહ્મણપુત્ર છૂંતો ઊઠ્યો. સૌને આનંદ. પશુ તેણે જ્યુ : પાશુપત મત યેવાની શરૂતે શરૂ અને મજબૂત કર્યો છે સૌ ચાલ્યા ગયા. જૂના દેહને ખાકામાં નાખી મતમાંથી યુવાન અન્યત્ર ચાલ્યો ગયો. વેતાળનો પ્રશ્ન નવો દેહ ધાગણુ કરતા, પછેના યોગી રહ્યો ને પછી નાચ્યો શા માટે ? ગાળનો ઉત્તર સિદ્ધિના સાધન તરીકે ઘાતા સમયથી મમ આપતું ને માળાએ પાળાપોષીને ઉછેરેણુ સરીર તજવાને દુષ્ટે તે ગ્યો. નવા દેહના લાલથી ને અનેક વધુ સિદ્ધિ સાધવાના હવથી તે નાચ્યો.

કથા ચોવીશમી (સગપણની જટાબાળ) : શિવે નીમ્બના રાજા અને તેના કુમારે વનમાં સાથે સાથે જતા બે સ્ત્રીઓના પગવા બેચા. આગળ જતા બે તે સ્ત્રીઓ મગે તો તેમાંથી નાના પગના વાળીને પુત્ર ગયે ને

મોટાં પગલાં વાળીને ધરભગ પિતા રાજે, એમ બને વચ્ચે નહીં થયું. આગળ જતાં તેમને બંને સ્ત્રીઓને એઈ. તેઓ કોઈ ગત્યવસ્થા અને જંગલમાં બીણાથી હણાયેલા રાજ્યની રાણી ને કુમારી કાં. મોટાં પગલાંવાળી કુમારી હતી, નાનાં પગલાંવાળી રાણી હતી. નહીં ક્યાંપ્રમાણે કુમારીને પિતા પરણ્યો, રાણીને કુમાર પરણ્યો. સમય જતાં બંનેને સંતાનો થયાં, ને તે સંતાનોને ધરે પણ સંતાનો થયાં. વેનાળનો પ્રશ્ન : તે સંતાનો પરપરને સંબંધમાં શું શું થાય ? આ મહાપ્રશ્નનો ગળ ઉત્તર ન આપી શક્યો. તે મૂંઝો મૂંઝો.

રાજાને વધુ કંઈ ન આપવા ને તેની દિલ્લેખાથી વેતાળે કહ્યું : હું તારા ઘેર ને સત્વથી તૃપ્ત થયો છું. રાજાને છોડીને જઈ છું. પણ તારા દિન માટે કંઈ છું તેમ કરજે. એ કુદૃષ્ટ બિમ્બુ રાજામાં માટું આલ્હાન કરીને પૂજશે. પછી તારું બલિદાન આપવા તને સાષ્ટાંગ પ્રણામ કરવાનું હશે. તારે તેને પ્રણામ કરી બનાવવા હશે ને જોવા તે નમે તેવા તેનો શિરચ્છેદ કરવા. તેથી તને વિદ્યાધરનું ઐશ્વર્ય સિદ્ધ થશે. બિમ્બુનો પ્રયાસ એ જ મેળવવાનો છે. મેં તારા દિનમાં આટલો વિદાંબ કર્યો છે : એમ કહી તે વેતાળ ગ્રેનદેહમાંથી નીકળી ગયો. રાજા પણ ગ્રેતને જાગ્રતને બિમ્બુ માતિશીવ પાસે જવા આગળ આશ્યો.

કથા પચ્ચીરામી (બિમ્બુનું બલિદાન ને ત્રિવિક્રમને વિદ્યાધરેન્દ્ર પદની પ્રાપ્તિ) : છેવટે રાજાને લઈ આવેલા ત્રિવિક્રમની પ્રશંસા કરી, માતિશીવ વિધિપૂર્વક રાજાને પૂજી તેમાં વેતાળનું આલ્હાન કયું. ઇષ્ટાધર્મી સિદ્ધિ માટે તેણે ગળને સાષ્ટાંગ પ્રણામ કરવા કહ્યું. વેતાળની સલાહ પ્રમાણે રાજાએ બિમ્બુને તે કરી બનાવવા કહ્યું. નમેવા બિમ્બુનું શિર છેદી, ગીરીને કાઢેલા તેના હૃદય સાથે તેનો વેતાળને બલિ આપ્યો.

ઉપર્યહાર : વેતાળે કહ્યું : હે રાજા, તારા પૃથ્વીના રાજ્યનો અંત આવશે તે પછી તું વિદ્યાધરમંત્રાદ બનીશ, મેં તને કંઈ આપ્યું તેના બદલામાં વર માગ. રાજાએ કહ્યું : તારો પ્રસાદ એ જ વર, પણ એટલું માટું કે અને આખ્યાનથી મુક્ત આગળની ઓવીશ અને આ પચ્ચીરામી કથા ભૂતળમાં વિખ્યાત, પૂજનીય ને દ્રવ્યાણુદરી જનો. વેતાળે આ પંચાવંશતિકાનો મહિમા ને કવચુતિ દેશા : આ કથાઓનો શ્રોતા પાપથી ને ભૂતગણના ઉપદ્રવથી મુક્ત થશે. એમ કહીને વેતાળ સ્વસ્થાને ગયો.

પછી મહેશ્વરે પ્રજા થઈ ત્રિવિક્રમને આરેશ દીધો. હટ તાપસનો તે વધ-
 યો તે યોગ્ય હતું. પહેલાં એ તને એચ્છારીથી અસુરોનો વધ કરવા મારા
 અશાવતાર વિક્રમ તરીકે સજ્જો હતો, એ પછી આ સમયે દુષ્ટોને દમવા
 ત્રિવિક્રમસેન તરીકે સજ્જો છે, તું પૃથ્વીને વચ કરી દૂક સમયમા વિદ્યાધર
 સમ્રાટ થઈશ, અ તે બોગવિરક્ત થઈ મારુ સાયુજ્ય પામીશ. પછી
 ત્રિવિક્રમને અશ્વસિદ્ધિદાયક અપરાજિત ખડ્ગ આપી શરૂ અતર્ધાન થયા.

સવાર થતા ત્રિવિક્રમસેન પ્રતિપ્દાનમા પાછો ફર્યો પ્રભએ ઉત્સવ કર્યો.
 શિવખડ્ગને પ્રતાપે ચોડા દિવસમા તેણે સાર્ભૌમત્વ મેળવ્યું ને અ તે
 વિદ્યાધરે દ્ર મધને તે શિવસાયુજ્ય પામ્યો.

વેતાલપચીસી

કથા પહેલી

હુહા

શ્રી શારદા સુખ-દાઈની	મતિ-દેયણું તું માત	
વીણા-પુસ્તક-ધારણી	વાંણી વેદ-વીખ્યાત	૧
હીતકારી હંસ-વાહની	બ્રમ-પુત્રી બ્રમ-રૂપ	
ઠંડ-કમંડલ-ધારણી	અરણ્ય અકલ અનુપ	૨
જેહને તુઠા સરસ્વતિ	તેહને ચાંની ખોટ?	
કપી કહેવાય કીપા-ચકી	મહેં-રતણી એ મોટ	૩

છપય

તુઠી બ્રમા ભુષ, ઓકાર સુખ મંત્ર જ આપી	
વઘો ચાર ચાર વદનથી વેદ, શ્રુષ્ટ રચી થીર થાપી	
તુઠી વીશ્ણુને વાણુ, પ્રભ કરી ખાણુ-પોષણુ	
તુઠી રીવળને શક્તિ, સંહાર-કામિં નહી દોષણુ	
મંત્ર-અક્ષર સર્વ, માત્રીકા મુલ-અક્ષર મહીમા-મતિ	
સાંમલ શક્તથી જકત છે શ્રી વીણા તે સરસ્વતી	૪
તુઠી વેદ-વ્યાસ, પુરાણ અષ્ટાદશ કીધાં	
મોટો પંડિત તે માઘ, કારભ્ય શુભ તેહનાં સિધાં	
કલીયુગમાં કાલીદાસ, પ્રતાપ જણાયો પડે	
શ્રીપતિ નરપતિ કાંમ, નાંમ જેહનાં નવ ખડે	

જશ દિધા જયદેવને, યાચ્યો તે પદમાવતિ

શામલ કહે સેવો સદુ, સાચી સક્તિ એ સરસ્વતિ ૫
તારક-મંત્ર જે નાંમ, એહ વીઘા-માહે વાણિ

પંચાક્ષર શીવ-મંત્ર, એહ જય-વિઘા જાણિ
પદ્મત પૂજા પાઠ, હાઠ સરવે શ્રી વીઘા

વેદ ભેદ પુરાણ, શાસ્ત્ર સ્તુતી કે નંદા
દેવ જોલખાવ્યા તેવીછ, તીરથ ઉત્તમ મહીમા-મતી

શામલ કહે શાણુ સદુ, સેવો દેવી એ સરસ્વતી ૬

હહા

શુભપત્ય શુભ-સાગર ઘણો, શુભ-નાયક ગંભીર
શીવ-સ્તુત સુખ-દેયણો, ધરમ-ધારંધર ધીર ૭

ઉમયા-અંગ ઉત્પત્ય હવો, સુધન્યુધ્ય-નાથ નરેશ
લખ્ય લાભ પુત્ર-પગિવાર શું, ભગવતી-નંદ જલેશ ૮

મોલે સેવંત્રા સેદુરે, અદભુત રૂપ અપાર
મુપજન્વાહન મલપતો, અમૃત મોદિત અહાર ૯

પેદેલી પુત્ર એહની, વલતા ત્રીદશ કોડ
વરદાન દીધુ વીશ ભરે, જયવરલો કેા ભેડ ૧૦

ઉપવીત અંગે અહીં-નાણું, ભાલ તીલક ચીત ચંદ્ર
ભાવારથ ભણે ભાગ્યી, કરે આરતી ધંદ્ર ૧૧

હંદાલો દુખ-ભજણો, ગજ-વદન ગંભીર
સુહાલો સોહામણો, ધરમ-ધારંધર ધીર ૧૨

છપય

ગુરુ ઇંદ્ર ગુરુદેવ, ગુરુ પીતા એ માતા

ગુરુ શક્તી શીવ-નેવ, ગુરુ સુખ-દેયણુ ચાતા
ગુરુ તીરથ ગુરુ ગંગ, ગુરુ કૃત્ય કહાવે ઝાંગી

ગુરુ જગન ગુરુ ભાગ, ગુરુ પુન્ય પુણ્ય ઉપારી

ગુરુ કૃપાથી ઉધરે, ઈકેતર શતથી ઘણા

શામલ સેવ ગુરુ-ચમ્પુ ચીત, નીરમલ નામ નાનાભટ-તાણા ૧૩

ઉલખાવી ઇણે અંખ, આઘ અનપૂર્ણા શક્તિ

શેવન કીધુ શેવ બાવી બ્રમ-વીશ્નુ-ભક્તિ

સરસ્વતિ માત સાક્ષાત વામ રસનાદ કીધો

શમ-ચરીત રસ-રૂપ લાહો લાખીણો લીધો

કરુણા અનુપુરણાન્તાણી દેવત કોડ દેવકે

સામલ કહે ઇષ્ટ માહરે શીવ-શક્તિ સદગુરુ સેવકે ૧૪

આપઘ

પરિબ્રમ પ્રભુને કરુ પ્રણામ વીઘા વીવેક વીલાસ વખાણ

કહુ પુરાણ પરમારથ કથા જુગત વાત જથ-દેથણ જથા ૧૫

પરમ મનોહર પરમ પવિત્ર વર્ણુ વારુ વીકમ ચરીત્ર

ગુણ-નીધી દેગ રોડો ગુજરાલ વીશ્વ ખાધા-માહે જે વીખ્યાત ૧૬

પુઠલ પ્રગણા અધિક અનેક માતર પ્રગણે વડો વીવેક

સિદ્ધજ ગામ શીરોમણ સાર દેવાધી દેવ મોટો દાતાર ૧૭

વીરેશ્વર શીવ નીરમલ નામ તેહ કરે મનવહીત કામ ૧૮

છપથ

મલસ પોડું પીઠ, દેવ દિઠો તિહા દાતા

સકલ પદારથ સીધ, દેવક પામે સુખ-શાતા

અખ ડ ધૃત દીપકે જ્યોતિ, ભર્યા ધૃત-કેરા ગાડું

સવા જે મણુ ને ચેર, ચઢે ચોખાનો લાડુ

જગત આવે જિહા જાતરા, નવે ખડ-માહે નામ છે

માહારાજ માહાદેવ વીરેશ્વરો, જે ભજ સીરોમણ ગામ છે ૧૯

લાયક લેગ્યા-માહે, કણ્ઠી-કુલ કાઉણ કહીને

વાસણ-વશ વીવેક, મનરાજ માહગજ લહીને

રાજસ—સુત રખીદાસ, બહેંક બરાસ જેહવી

કેસર જેહવી ખસબોઈ, તોલ તરતીબે તેહવી

ચૌદ વિદ્યા શુંલુ બાંલુ, તે નીત્ય નીત્ય વાત સુલે નવી

દાન માન સનમાનથી, તેલે સંતોખ્યો સામલ કવી ૨૦

હહા

શામલ વીર સલસલો	પુત્ર પ્રતાપીક પાય	
રુડો પ્રતાપ રખીયલ-તલો	તે સાહ સીરોમલુ સાય	૨૧
તેહના પુન્ય પ્રતાપથી	શુ લુનીધી કિધા અય	
પુન્ય પરાકમ પરમારથી	પુરલુ પ્રાકમ તે પંથ	૨૨
શ્રી નગર સોબીત સકલ	સામલભટ શ્રીગોડ	
માત-તાત શુરુ ઈટ	રહુ આગલ કર જોડ	૨૩
વેહ-વીધા વાણી વીમલ	ભગલુ-તગલુના લેહ	
લધુ દીરઘ જાલુ નહી	કાય ખોડ મ દેશો ખેહ	૨૪
અક્ષર વણુ કે આઘ મુન્ય	પંગલ છંદ કે પાઠ	
હહો હુમેયો ચોપખરો	અક્ષર ન જાંલુ આઠ	૨૫
શ્લોક સમશ્યા સાહિતી	શુંલુ ગાથા કે ગીત	
છપય સાખી જસ પારખું	સંસ્કૃત પ્રાકૃત પ્રીત્ય	૨૬
પુગલયા આગળ્યા	કુડલિયાના કેહેલુ	
ગાહો સાકવીયા ને સોરડો	વહિ ન જાંલુ વેંલુ	૨૭
ખાટ ચારલુ કે બ્રામણ	કે મોટા કવિરાજ	
તેહની કૃપાથી હુ કહુ	લક્ષ્મીવર રાખે લાજ	૨૮
જોજ પ્રગ ધ મેં લાલીયો	ચાવી જોયો ચીત	
નીહાવી જોયુ નેહથી	કીધુ કોડ કવીત	૨૯
મહીમાથી માખલુ કાઢીયુ	પરમાર્ય-પુગલુ	
એહથી અધીક ખીચું નહી	સમજે સાહ મુનલુ	૩૦

પવીત્ર દેશ પુસ્ત-વિષે	ધારનગર શુભ ધાંમ	
ગન્થ કરે તિહાં રાજવી	નરવર લોજ નૃપ નાંમ	૩૧
માહા-લક્ષ્મી મદરાજનો	કાંગ-અમાનેં રૂપ	
અવીઘા એકે નહી	અરણ્ય અકલ અનુપ	૩૨
દાંન માંન સનમાંન શુભ	ગાંન તાંન શુંભુનિધ્ય	
લોજ ભાણુ લલપણુ-તણુ	વાસ વશત રીધ્ય-વીધ	૩૩
મુલક મુલકથી મંગણા	આવેં અધિક ઉમેદ	
આશા પુરેં અધિપતી	વાચા પાલેં વેદ	૩૪
મવાલાખ દેં સહજગાં	કરેં કેટિધા કાંમ	
ખમણુ-લોજ ખટુ પ્રાકમી	નરેં ખંડમાં નામ	૩૫
દીરત્ય છતિ કરણુની	આશન છત્યુ ઇદ્ર	
મેભાબો મતવાદિધ	જોતામાં સમચંદ્ર	૩૬
મત્ય છત્યુ હરીચંદ્રુ	છત્યુ અરણ્ય-ખાણુ	
છત્યુ જશ બુધીજી-તણુ	પંચે કયુ પ્રમાંણુ	૩૭
દાન છત્યુ બક્ષીરાયનું	ખરી વાતનો ખોજ	
જશ વાધ્યુ બુધીચેં થયો	ભૂતખંડ-માહે લોજ	૩૮
‘આખ્ય આખ્ય નેં આખ્ય’ કહેં	અહરનિસ આકું જાંમ	
ઉચ નીચ અજાણુનેં	દેં સવા લાખ દાંમ	૩૯
પરિક્ષા કરેં પંડિતની	શાસ્ત્ર-તણી બુદ્ધ શાખ્ય	
નીગ્ધણુ કરેં નિત્ય સયનુ	તો નીત્ય નીત્ય આપેં લાખ	૪૦
નીગ્ધે થાઇ નહી-નીરનો	ખગ-તારા ગણાય	
દાન દીધા જે લોજ નૃપ	અકલીત નવી કલાય	૪૧
વણું અદાર વાસેં વસેં	લાડ કરેં સદુ લોક	
કેા કેનેં ફોલે નહી	સુખનામા નહી શોક	૪૨
પંનરસેં પંડિત મલેં	શાસ્ત્રવાદિ શત ચોલ	
અતરસેં જ્યોતીક સદુ	કરેં નિત્ય કલોલ	૪૩

અર્ચા થાઈ અતુર્જ-તણી	નારાયણ ઉપર નેક	
અઢાગ ભાગ ફેલે મદા	માગ્યા વગસે મેક	૪૪
ઇદ્રપુરી-આકારનુ	ધાગ કીધુ ધીર	
પ્રતાપ વધ્યો પુગંદર-તણો	નામ-વધાગણુ નીગ	૪૫
મપુન એ સાહુલનો	મુજ તણો ભરીજ	
દીપક દશ-કોટિ દાનનો	બુધ્ય માગરનુ બીજ	૪૬

ચોપઈ

તેક નગર-મધ્યે વાણીયો	છપન કોટિ જરપતિ જાણીયો	
અહમ્માવટ ઘણી ધર-મુત્ર	અતુર નર ચ્યાર પ્રતાપીક પુત્ર	૪૭
વણીત્ય વ્યાપાર વડો વીત્રેક	ન્યાવટ ગાહવટ નીતમ નેક	
વડાઉઓ શાહા બુધ્ય-સાગરબાપ	અકલ અમીગી અધીકી આપ	૪૮
શમો શામો ને ગણુટાડ	કુચર કુચરજી ચોથો કાડ	
ખાઈ પીઈ ને ફીન નીગમે	કરે આનદ જેમ મનમા ગમે	૪૯
મીત્યર વગશ જીવ્યો તે સુખે	ઘણો શાહ ઘેગણો હુખે	
મૃત્યુ-કાલે તે મનમા લલ્લુ	પામે પુત્ર બેમારી કલ્લુ	૫૦
‘પરસપરે’ વઢ્યો મા કેય	કહુ વાત તે જુગત્યે જોય	
પલંગ હેઠળ દાઢ્યુ ઠે અમ્યો	તે ચ્યારે વેહેચી નેલ્યો તમ્યો	૫૧
વાહન વાસણુ ધન ને ધાન	મેડી મહેલ વઢ્યો ને વાન	
એ સર્વના કીધા છે ભાગ	લેલ્યો વેચીને જોઈ લાગ પમ	
સોના રૂપા ધન ને ખાત	લોગવજ્યો એ ચ્યારે ખાત	
ખાઓ ખરચ્યો દેલ્યો દાન	રાખજ્યો મદિમા ચોટિમ માન’પડ	
પુત્ર પ્રત્યે કહી એ વાત	પામ્યો મૃત્યુ તે તનનો તાત	
દાણો-પાણી કીધુ ઘણું	ધન ખગચ્યુ પીતાજી તલ્લુ	૫૪
ધ્યો મામ બેંદા એકાત્ય	ખાત ચ્યાર ભાગવાને ખાત્ય	
‘આજ રાત્રે કારજ કીજઈ	વલતી વન્ત વેચી લીજઈ’	૫૫

ખોદિ જુગી નેં સોપી સમ્ત દીઠિ ડાળડી-માસિ વમ્ત
હીરો હેમ મોતી નહી-માક આલખંપાલ એક દિહુ ત્યાહે ૫૬

કુહા

કટકો એક ડાગલ-તણો	ળીને કટકો પકાણુ	
ત્રીને કટકો લોહનો	ચાથો મૃતિકા નેં છાણુ	૫૭
જોડ જ્યાં જુગત્યેં કરી	‘આ તે શુ કહેવાય !’	
વકતા તો વાગુ નહી	લેજેં કીમ લેવાય ?	૫૮
પથે મવી પ્રમાણીયુ	નેક ન ચુકયો ન્યાય	
વચન ન લોચેં તાતનુ	આતેં નહિ અન્યાય	૫૯
સુઝ પડિ નહી સવનેં	જોજ-કને ગયા જાત	
મુલ-ચક્રી માડિ કહી	વીતકે-કેરી વાત	૬૦
‘તાત અમારો કહી ગયો	વેંચી લેજ્યો વત’	
દીઠિ વમ્ત એક ડાળડી	નેક પટેં નહી તત’	૬૧
પુઠેં પડીત પ્રધાનનેં	પુઠેં વડા વજીર	
કાઈ કહી સકયા નહી	અધીપત્ય ઉમરાવ અગીર	૬૨
વાયરો દીધો દિન વીસનો	‘કહીશુ ઢગી વીચ્યાર’	
નીરાશ થઇ પાછા વચ્યા	આવ્યા નગમ્ની બાકાં	૬૩
વૃક્ષ વડ હેઠે વીમચ્યા	વીચ્યાર કરવા વીવેક	
‘અતુઝ લોજે ચુકયો (કયો ?) નહી	ન્યાય આપણો નેક’	૬૪
વડ એક હુતો ગોપનો	ગેઠા’તા ગોવાલ	
ચોપા ચારતા રણમા જનું	રમતા’તા તિકા બાલ	૬૫
દિઠા ચ્યારે દામણા	સુકતા સુખ નિશ્વાસ	
ગોપ સમજ્યો તેહનો	પ્રીતે તેણ્યા પાશ	૬૬
‘સાચું ભોવ્ય સલક્ષણુ	સાચાનો જેવી રામ	
સાચે સિધી પામીધ	સાચેં સરશે કામ’	૬૭

તે આરેં છં ચતુર નર	ખોડ્યા સાચા ખોલ	
‘તું અમારો અધીપતિ	સમજેં તો કર તોલ	૬૮
તાત કહી કહાવી યુયો	તેમાંન્યુ નહી કાઈ	
લોહું કાગલ પાંડાણીયો	છાણ મૃતિકા માંહે	૬૯
ભોજ-સલા-માંહેં લખ્યા	ભાગ્યો નહી મન-તેદ	
નીરાશ થઈ નીરખલ થયા	વાચા સાચી વેદ’	૭૦
ગોપ કહેં રે શુંણીજનો	એ તો વાત છે સહેંલ	
વઢ્યો માં વેહેંચો યુએ	ભોજ કરો જઈ મેહેંલ	૭૧
વેંપાર-વણજ નેં વાંડાણુવટ	લહેંણા-દેણાં લાખ	
એ કટકો કાગલ-તણો	શાજ સમસ્યા શાખ	૭૨
હીરા માંણીક નેં મોતીયાં	ઝવેંર-તણા જર હોય	
મમાણુ કટકો એ પાંડાણુનો	કલકલશે માં કોય	૭૩
સોનાં રુપાં સાંમટાં	કાંશા ત્રાંખા કોડ	
લોહ કટકો એ લખ વશા	સણુ માત્ર નહી ખોડ	૭૪
મેડી મહેંલ અટારીયાં	કણુ કોઠાર નેં ઠોર	
કરીયાંણા વસાણાં કાપડાં	એ માટી-છાંણુનો મોર	૭૫
ખરોખરી એ સ્વં છં	ચીદ ચીદ કોટિ આર	
છપન કોટિ એ છાજશે	અક્ષર આંકે અપાર’	૭૬
તે વેલાં તે લખ્ય પર	કયું કાંમ એક સિધ	
આર ભાગ આરે જણે	લાંબુયાં નાંખી લીધ	૭૭
હરખ્યા આર હોનેં કરી	ગયા ગામમાં તન’	
ન્યાય સુકવો ગોવાલીએ	વેદ-વાયકેં વત’	૭૮
નાંણુ થયું જશવંતને	ભોજરાજ ભડ-બુધ	
શુણીજન એ ગોવાલીયો	રાજ-તેજ રીધ-રુપ	૭૯
મધમ ન્યાય બ્રાંમણ-તણો	આખ્યાં તે વેલાં રત્ન	
ખીજો પેલા યજ્ઞનો	લાંણુપણે તે જલ	૮૦

ત્રીજે પેલા વીપ્રને	માલણ ઉપર મેલ	
ચોથો ન્યાય એ ચુકવ્યો	ખરો જણાવ્યો મેલ	૮૧
મહીપત્યે' મન વીચ્યારીયું	'એ નોહું' જોખનું કાંમ	
ભેંસે' છં જિહાં બાલકા	તેહ અસોડીક હાંમ'	૮૨
ભુગી ખોદાવી ભુપત્યે'	મોહ પાંખીને' મન	
કોયક પુન્ય પ્રતાપથી	નિકડ્યું એક આસન	૮૩
અદ્ભુત અસોડીક ઇફરું	તણ સોકનું તેજ	
લાવ્યો ભોજ સલા-વીધે'	હધ્યડે' અધિકું હેજ	૮૪
હુંદભી વગડાવ્યાં દેવતાં	તરીયાન્તોરણ બાહાર	
ગાંમ જમાડયુ શુંણ-નીધી	જે કોય વણું અઠાર	૮૫
પુન્ય વાત પ્રીતે' કરી	દિધાં દશ કોટિ દાંન	
ભાગી ભુખ ભિલુક-તણી	મંગણ પાંખ્યા માંન	૮૬
નિધી ખરચ્યા બહુ નઅમાં	તેડયા વીપ્ર વિવેક	
લીધું મુદ્દત' લાખીણું	ન્યાય વાત જે નેક	૮૭
જગત મડ્યા ભેવા સહુ	શુંણનીધી ધારા ગાંમ	
આસન ભેંસે અધિપતિ	હધ્યડે' હિમત હાંમ	૮૮
સોભા સિહાસન-તણી	કુંણે નવી કલાય	
ઇક્રાસનથી અધીક પદ	ભેતાં-મોહે જણાય	૮૯
હીરા રત્ન ઝવેર જડ્યાં	હિમ મોતીની હોડ	
લીલાં મણી લક્ષધા જડ્યાં	ચંદ્રકાંતિ લક્ષ કોડ	૯૦
મુયંકાંતિ તિહાં સહઅધા	ઝલહલ જ્યોત્ય જડિત	
સ્ફટિક મણિ માંહે' જડ્યાં	વારુ વીવધ વીચીત્ર	૯૧
નવ અહ જડ્યા નક્ષત્ર નિધી	ઉદે'કાર ઉઘોત	
રવી-મંડલ રતનાવલી	ચીંતામણીની જ્યોત	૯૨
પંચ પરથાર પુખરાજના	પંચ પીરોબ્બ પત્ર	
પ્રતાપ જેહુનો પરાકર્મી	પંચ-દંડનાં છત્ર	૯૩

પાછલ જત્રીસ પુતલી	જડ-રૂપી એ જુગલ્ય	
વાળાં સદના હાથમાં	વડી વીવેક વગલ્ય	૯૪
તાલ મૃદંગ પખાજ કર	તાંબુરો ત્રેહો તાંત	
છાજેં વાળાં છત્રીસ છલ્ય	ભાંગીનિ-કરમાં ખાંલ્ય	૯૫
પંચ પ્રદક્ષણા તે પાછલેં	દૈવત ભાંણી દિધ	
ભાવ ધરીનેં ભોજ નૃપ	કેડ ભેંસવા પ્રીધ	૯૬
‘જય જય’ જય ભોલેં સદ	વિશ્વ અષ્ટાદશ વણું	
મણામ કરીનેં પુરપતિ	પરઠેં જમણો ચણું	૯૭
દુઝાંણિ ભોલી એટલેં	‘હાં હાં’ કહી હુંકાર	
‘પાખ્ય મ ધર દે રાયછ’	ભાસ્યો એ ભણકાર	૯૮
‘માંણેંથી માહું’ થયેં	ભોગવીશ નહી કાઇ ભોગ	
એ સિંહાસન દુઝનું	જડેં નહી જુઝ ભોગ	૯૯
વીવેક વીકમાછતનો	છત્યો આસન જેણ	
તે-સરખા ભેંસી સકેં	તોલ નહી જુઝ તેણ	૧૦૦
પરદુખ-ભાંજણ મુખ-કરણ	હરણ પાપ પ્રથંક	
અરી-ગાંજણ રંજણ-સજણ	પુરણ છત્યા પંચકંક	૧૦૧
ભયોતિક-શાહાસમાં શાખ્ય લખી	સાખા ચાલી ચેતુ	
અદુરળી અવની કરી	તરતીભ ઘટોરી તેણ	૧૦૨
મોજેં તું તે-આરિખો	પ્રાકમ એકવાં ધાય	
તો સિંહાસન ઉપરેં	પગે તાહરે પાય	૧૦૩
ઝડા ઠં તું ગાજવી	માટેં કહું છું કહેંતુ	
ભેઠેં મુખ ન પાંગીઈ	એ વેદ વાયકેં વાં(વેં?)જુ	૧૦૪
ચતુરેં ચણું પાટા લીયો	સત્યવાદિ મુખાંણ	
કહેં ભોજ ‘વીકમ-તણાં	વનીના કરોં વખાંણ	૧૦૫
કેડેવો પુન્ય-પગકમી	કેડવાં દિધાં દાંન ?	
કેડવાં પર-અકટ દયાં	કેડવાં મંગણ પામ્યાં માંન ?	૧૦૬

કેહવા નગર વસાવીયા	કેહવા તેહના લોક ?	
કેહવા પ્રધાન નેં પડિતા	કિમ મમાવ્યો શોક ?	૧૦૭
છદાણિ કહે અધીપતી	વીકમ-કેરી વાત	
છાનો નહી એ છત્રપતી	બુગ-બાણીતલ બાત	૧૦૮
પુરાણ લખ્યા જેહના પડિનેં	સાખ્ય સુધિદર-જેડ	
બલરાય-ચક્રી બલવંત દુયો	લુણ માત્ર નહી ખોડ	૧૦૯
છદ-કુલનો એ અધીપતી	કુલ-દિપક કુલ-તાર	
દેવાસિ દયા-નિધી	દેવ-રૂપ દાતાર	૧૧૦
છદ-પુત્ર શ્રાપેં પડ્યો	પ્રથવી-માહે પુર	
ગર્ધવ થઈ રોશે રહ્યો	નરપત્ય જેહવો તુર	૧૧૧
ત્રબાવતી નગરી-તણા	કીધો બાળા-કોટ	
પરણ્યો પુત્રી પક્ષની	અકલવત એ ઝોટ	૧૧૨
ગભં રહ્યો તે ગોરડી	શુણુનીધી બાધુ ગાત્ર	
આવી માત પુત્રી-કને	જેવા જેહવી જાત્ર	૧૧૩
પુત્રી પેંર પુત્રી-તણી	સમ્યક પ્રકાશે સેવ	
દાકાડેં તે એ ગર્ધલો	સત્ય નમે ઠે દેવ	૧૧૪
બાકી ત્વચા યુધ્યન્હીણીધ	હતર થયો તે દેશ	
તણ કન્યા નાઠી તીક્ષ્ણ થની	જેવન બાલેં વેશ	૧૧૫
ગભં તણેંના પેટમા	ગર્ધવસેનનો ઘાટ	
એક રાણી બે મહચરી	વજ્રા વેગવી વાટ	૧૧૬
અન્ય સ્થાનકે જણ્યા અભંકા	તણે નાગીઈ તણુ	
પોહોહું પુન્ય પરાકર્મી	કીર્તિ જેહની જણું	૧૧૭
ભામનિ એકનો ભતરી	જેણે લીધો જોગ	
પ્રથમ રાજ્ય ઉજેણુનુ	ભા-યા સધલા લોગ	૧૧૮
તનયા ત્રબકગયની	તેહનો વીકન વીર	
અજીત કહાવ્યો એકનો	ધર્મ-ધારધર ધીગ	૧૧૯

ત્રીજી એક તનયા-તણો	ભાટલુ-કેરો ભુપ	
વલુનરે' તેહને' હર્યો	રુડું દેખી રુપ	૧૨૦
કાગ-વિઘા ભાવે' લણ્યો	અકલ આપ અમીર	
શુકન-પરિશા સમઝીયો	તે વીકમનો વણર	૧૨૧
ઉજેલીનો અધીપતિ	નરવર લેહનું નાંમ	
અપુત્રવંત તે તો હતો	કરતો પુન્યનાં કાંમ	૧૨૨
આઆ થઈ દંડ-દેવની	પાલક રાખ્યો પુત્ર	
દકિતર ચત ઉધરાં	રુડાં તે ઘર-મુત્ર	૧૨૩
'શલુગારી શુભ હસ્તાનિ	હુખ તાકરું કર તાલ્ય	
કલશ ઢાલે' જે ઉપરે'	રિધ વીધ સુપો રાલ્ય	૧૨૪
હંકમ કર્યો હજુનો	પંચે કર્યું પ્રમાંણ	
દેશે' હુડી દેસ્વી	મેસ્થા રાય ને' રાંણ	૧૨૫
અયણતા અવની ઉપરે'	રસવડતા તે રાંન	
વિકમ ને' બીન્ને ભથંદી	કિતિ' સાંભલી કાંન	૧૨૬
જેવા કારણ જુગતે' રક્ષા	ધમ' પુન્ય જે ધીશ	
ઢાંચો કલશ તે હસ્તની	ભથંદી કેરે' શીશ	૧૨૭
મળીપત રીઝયો મન-મીરે'	પ્રિયું રાલ્ય ને' રીધ	
આંણ વર્તાવી એકની	કોડ ધણેક કીધ	૧૨૮
ભનુંદરી તો ભુપન્યં થયો	વિકમ થયો વણર	
મન્ય ચક્રાન્યુ ગંભનું	નાંમ વધાયુ નીર	૧૨૯
ભથંદી પડ્યો ભાંગીનિ	અનંગમેના નિજ નાંમ	
વચ પ્રીધા વમુધાપતિ	શુભ લાભી વચ દાંમ	૧૩૦
તેલીછ વેર વીકમ-પર'	રાખ્યું રૂડી રીત	
દેશોટો દેવગણીયો	રાજને' શી પ્રીત	૧૩૧
વિકમ વીદેશે' ગયો	પ્રથવી પ્રદક્ષણ કાજ	
ભથંદીછ તે ભાંગીનિ	નનથી કિધી તાલ્ય	૧૩૨

બાર-વીઠા જુવતી રમી	ભાવ્યા નહીં જુવત્ય લોગ	
પરહરી રાત ગયા	ભાંણી લીધા જોગ	૧૩૩
ન ગમ્યુ રાત્ય નવ ખંડનું	ન ગમ્યા ઘોડા ગજ	
ન ગમ્યાં મેડી માલીયાં	ધર્મની ખાંધી ધજ	૧૩૪
અરાજક ઉજેલુમાં	કત્રીમ વ્યાપ્યો કોપ	
વૈતાલ વીર વ્યાપી રહ્યો	કરેં કારિયો કોપ	૧૩૫
માહરેં એક માંજુસ નીલ	ખાંત્ય ધરીને ખાય	
ગરીબ લોક તે શું કરેં?	વારાકરતી જાય	૧૩૬
પ્રથવી પ્રદક્ષણ કરી	આંચો વીકમ વીર	
જાલ્યા વણજરા જુવતથી	શોભેં આપ શરીર	૧૩૭
હાય થયો હરસિધનો	માહાંકાલેશ્વર ઇશ	
ઇંદ્ર અતુલી-ખલ અતી ધણો	સનમુખ સોભે શીશ	૧૩૮
ખાંધ્યો વીરનેં ખલ કરી	વૈતાલ-શું કીધો વાહ	
પ્રાળેં કીધો પલકમાં	નરાં ઉતાર્યાં નાદ	૧૩૯
છત્રપતિનો છત્રપતિ	રાજવીયાનો રાજ	
ને રંક નરપતિયાં-તણો	કરણ કોટિ પર-કાજ	૧૪૦
આંજુ કરી ઉજેલુમાં	નવતેરી નગરી નામ	
આકાર ધત્રપુરી-તણો	શુંજુ-નિધી કીધુ ગાંમ	૧૪૧
લાયક કાંમ લેખા-વીના	વિક્રમે ક્યાર્યાં વીવેક	
મુડા-માંહેં મુંઠી	કહુ તે માનો એક	૧૪૨
સાગરમાં શુક-ચંચુડી	મુડામાં કણુ વ્યાઠ	
સાગર-માહેં જિમ ગાગરી	કહુ વાત વેંહેંવાર	૧૪૩
ઉજેણી-તણો અધીપતિ	નવેં ખંડમા નાંમ	
સલાંગી દેં સીમાલીયા	દેશપતિ દે દામ	૧૪૪
રાંમ-રાત્ય સરીખડું	કોનેં નવ ગંજે કોય	
અસત્ય અન્યા અધર્મ નહીં	હર્ષ સદ્દનેં હોય	૧૪૫

ચોરી નહી ચારિ નહી	નહી જુલમ કેં જુલ	
નહી પાપ પાપહુ	નહી રાજને રૂઠ	૧૪૬
સત્ય શીલ શાખી મંદુ	નિર્મલ વાતે નેહ	
ભાગ અઢાગ ક્યે મદા	ભાગ્ય વરસે મેહ	૧૪૭
દુખીયો નહી દોખી નહી	નહી તા લાચી કે લડ	
હનમ નહી ને હઠ નહી	નહી દેશપતીને હઠ	૧૪૮
હાથી ઘોડા માલ ધન	અલખત અપગ પાર	
શઘ્યાગત અસરણ તણો	નોધારા આધાર	૧૪૯
વતી વીસામે વિમ્બનો	કવીયા પુરણ કોઠ	
નમચદ્ર રતીયત તણો	રીઝવે શ્રીરણટોઠ	૧૫૦
સુમત નહી સુમતા નહી	નહી નઘા ઉપર નેહ	
મકલ ધર્મ એ સાચરે	જેહવે ગરુયો મેહ	૧૫૧
પુજે શીવજી-શક્તીને	પુજે વીશ્વ ને વેદ	
પુજે ખન દશન આત્યથી	હણુ માન નહી ખેદ	૧૫૨
વતં કુજે શીવ ગત્રીના	જન્માષ્ટમી જરુર	
નવરાત્રી નેહિ નમે	પરમાથનો પુર	૧૫૩
પુજે રૂડી પ્રતીમા	નાહિ શુભવતી ગગ	
પગ શેવા આમણ-તણી	સદશુર કેરે સગ	૧૫૪
અવીઘા એકે નહી	મદ્વીઘાઈ સોલત	
મહિપત્ય જાત્યે માનવી	પણુ દંદ ધર્મ આપત	૧૫૫
પરદુખ-જન જન સુખ કણુ	ગૌ-આમણ પ્રતિપાલ	
પરનાર સહોદર પ્રીતધી	ખની વાતનો ખ્યાલ	૧૫૬

ચાપઈ

વસુધા પુરવ નીવાગીધ	કદ વાત જે થઈ કાગીધ	
અસર તીરથની અધીપતિ	કાશીપુરી મહામુખીમતી	૧૫૭

ત્રલોક્યન્તાવ લુગતેં છેં જ્યાંક શ્રીવીશ્વનાથ વીરાજેં ત્યાંક
 એ નામેં અડસક તીરથ વલેં જ્રમન્કલ્યાદિક પાતિક બલેં ૧૫૮
 સાક્ષાતકાર શુણવંતી ગંગ સ્વર્ગન્કોક મુરખત્યના સંગ
 ગંગા વિશ્વ કરેં જાં એક મુન્ય પંચકોટિ યજનું મુન્ય ૧૫૯

છપય

જે નવિ નાલો ગંગ, સંગ શું કિજેં તેહનો
 જે નવી નાલો ગંગ, અવતાર અક્ષલ છેં તેહનો
 જે નવી નાલો ગંગ, લાહો ખોટો તેહું લીધો
 જે નવી નાલો ગંગ, પુન્ય થો તેહું કીધો
 ગંગા જે નાલો નહી, સક્ષલ મનોરથ શા યથા ?
 પરિયા તરીયા નહી, નિરાસ યર્ષ નિરમુખ રક્ષા ૧૬૦

ચોપર્ષ

કાશી-માંહે એક જાંમણ વસેં	ધર્મ-મારગ-ઉપર તે ધસેં
શાસન-વચન સંધ્યા સાચવેં	રુઢી રીત્યેં રમુપતિ રાચવેં ૧૬૧
વહેં નહી જુઠી વાંણુનેં	સેવા કરેં નિત્ય શુભપાંણિનેં
મરીળ સરીખું છે ધરમુત્ર	ચેટ નહી તેને તો પુત્ર ૧૬૨
એક સિધ રહેંતો હતો ગણું	વીમ લાગો જઈ તેહનેં ચણું
આરસપરસ કીધી બહુ પ્રીત્ય	મીત્રાર્થ-તણી જે રુઢી રીત્ય ૧૬૩
‘સંતાન-તણો મુને છે સંતાપ	નર-નારી ઝૂરુ છુ આપ’
કેહેં સિધ ‘સાંભલ્યરે તું આવમ	હુ કેહું તેતુ એક કર કામ ૧૬૪
તું જેહની કરે છે સેવ	વચમાં આણ્ય જે હોઈ દેવ
પ્રતીજ્ઞા કરો બહુ ચેર	હું આર્જુ તમારેં ઘેર ૧૬૫
આગલથી કાંમ કરું હુ કિમ	ધણી ધણીયાંણી આયો સમ
તાર પછી આપું એક વસ્ત	સીધ છુટી પુરણ પ્રસન્ન ૧૬૬
પ્રગટ થાઈ તાહરેં જે પુત્ર	સોભા પાંચેં તે ધરમુત્ર
તે જે પુત્ર થાઈ વસ્સે સાત	મુખો મુને પીતા જે માત ૧૬૭

ચૌદ વીઠા નેં ચારેં વેદ	ખટ ભાખાના ભારે ભેદ	
આગમ નીગમ જ્યોતીક નીરજાંણુ	અષ્ટાદશ પુરણ પુરાંણ	૧૬૮
વરસ પુત્ર તે થાઇ બાર	-તાહરેં આવજ્યો નર નેં નાર	
એક તેહમાંથી તો હું લેઉં	એક તુનેં ગમેં તે પાછો દેઉં	૧૬૯
એ વાતેં પુરવતું હોઇ	યથારથ હોઇ તે કહોનેં મોહાં	
હરખ્યો બ્રાંમણ આબ્યો ઘેર	પ્રેમદાનેં માંડિ કહી પેંર	૧૭૦
વનીતા હરખી મનમાં વીધ્ય	સમ ખાઇ સતોખ્યો સિધ્ય	
‘પરકતાં તો રુડું લાગશે’	માહું લાગશેં જહરેં માગશે’	૧૭૧
‘કેડ વાર કહું શું કથી	અમારે તો આમે નથી	
એક રહેંશે’ તે સોનેં કાંમ	અખ્યો નર-નારી તમારેં નામ’	૧૭૨
સઘલી વાત માંની તે સીધ	બુટી-બાલક તેહની દિધ	
શિવ પુત્યાંતા તે પરતાપ	પાંખ્યો તે બુટી અતી આપ	૧૭૩
ભક્ષ ક્યું ભાંમિનીઇ માન	શાંમા ઉદરેં રહો સંતાન	
તેજ વાધ્યું તે તરુણી-તણું	વાધ્યું હેત સિધ-ઉપર ઘણું	૧૭૪
દિવસ પુરા થયા દસ માસ	ધંશ્વર-પ્રતાપે પોહોતી આથ	
જાયા પુત્ર બેઠુઇ બેં બેડ	નહી તેહમાં ખાંપણ કે ખોડ	૧૭૫
સામુદ્રીક જેહવાં સેંધાણુ	અધિપતિ આકારેં ઇધાંણુ	
અબોલ-વ્રત લીધું આખડી	સીધેં તો આંધી રાખડી	૧૭૬
થયા દિવસ કરતે વાત	મુત પ્રગટયાં થયાં વરસ સાત	
આબ્યો ઘેર સિરોમણ સિધ	લાડ કરંતાં મુત બે લીધ	૧૭૭
તેડી આબ્યો પોતાનેં ઘેર	કરી પરિશા રુડી પેંર	
એક જત્રીસ-લક્ષણો અતુર મુખાંણુ	બીજે એક તે પુરા પાંકાંણુ	૧૭૮

છપય

ને પુજેં શિવરાજ, તે પાંખે નવ-નિધી
 ને પુજેં શિવરાજ, અખીલ તે ઘેંર રહેં રીધી
 ને પુજેં શિવરાજ, તે પાંખે ઘણાં ઘરમુત
 ને પુજેં શિવરાજ, પાંખે તે પ્રતાપીક પુત્ર

શિવ-પુજન-મહિમા મિધી ઘણી, નિર્મલ નામ નિર્દોષને

ધર્મ કામ અગ્નિ અધિક પદ, મુલ મકલ એ મોક્ષને ૧૭૯

શિવ-સેવા શ્રીકૃષ્ણ, ચક્ર સુદર્શન પામ્યો

શિવ-સેના શ્રીગ્રહા, કરતા સદી કુલ કામો

શિવ-સેવા શ્રીગણેશ, પાગવતી તો પાગી

શિવ-સેવન શ્રીગંગા, ગંગા-શુ શીશ-પર નામી

શિવ-સેવા મનકાદિદે, જાડ વાર શુ કહું કથી?

સામલ લટ જહે શિવ વિના, નિમેષ દાતા બીજો નથી ૧૮૦

ચોપઈ

શિવ પ્રતાપે તે જો પુત્ર, મિધ ઘેર લેઈ આબ્યો મુત્ર
એકને તો મુગ્ધ ગખીયો બીજો લાખા અતી લાખીયો ૧૮૧

જેહ ભણ્યો તે દુર્બલ દેહ મુગ્ધ તો છે માતો મેહ
ભણ્યો તે અદુર્યો ગખીયો મુરખ આભુષણે દાખીયો ૧૮૨

ભણ્યો તેહને કાઠા વસ્ત્ર મુગ્ધને ખીરાકક દસ્ત્ર
ભણ્યો તે મેયો ઘેલો વાશ મુરખ તેજ-પુજ-અકાશ ૧૮૩

છપથ

પડિત-આગલ મુઠ, હેશ-આગલ જિમ બગા

પડિત-આગલ મુઠ, જિમ કોચલ-શુ કગા

પડિત આગલ મુઠ, રાયો-આગલ જિમ રડા

પડિત આગલ મુઠ, સમુદ્ર-આગલ જઈ ટકા

પડિતમા પ્રાકમ ઘણા, પડિત માહે દેક તોર છે

સામલ જહે પડિત આગલે, મુરખ તો આકર ચોર છે ૧૮૪

મુરખ બેને ગજ, પડિત આણુઆણે ચાલે

મુરખ તો મોતિદાર, પડિત કંઠ માલા ઘાલે

મુરખને જા માન, પડિતને કો નવી કાઢાવે

મુરખને અમ્રત લોજ, પડિત જન ખંડન ખાવે

મુરખ કાચ કથીર છે, દિસંતાં તો દિલ હરે

, પંડિત રત્ન અમુલક અતિ, શાંમલ કહેં જો પરિક્ષા કરે ૧૮૫

હુહા

વરસ 'બાર વેગે' ગયાં	ધારી ધિરજ ધર્મ	
સિધ-તણેં ઘર આવીયાં	એક બ્રાંમણી બીજો બ્રમ	૧૮૬
સિધેં ઘણું સંતોષીયાં	ખાંન પાંન સનમાંન	
વસ્ત્ર આલુષણ અતી ઘણાં	ઉપર દક્ષણા દાંન	૧૮૭
પરુણાં રાખ્યાં પાંચ દિન	કપ્ડ તેહનાં કાખ	
સિધ કહે છે વીખનેં	'એક પુત્ર લે' એક આખ્ય'	૧૮૮
પોહોઢા છે ચેંડ રાગીયો	હુળંલ હુખીયો દેહ	
લાયક તો છે લોદીયો	નાયક ઉપર નેહ	૧૮૯
સિધ એઠો મેવાનવિશેં	આવો આપ એકાંત્ય	
પુત્ર મલ્યો મા-બાપને	ભાગી મનની બ્રાંત્ય	૧૯૦
'એ ભેગી જર દેખાડશે	ભોલવશે' એ ભુપ	
ભુરકી નાંખી ભડકાવશેં	અકલ ઘણી અનુપ	૧૯૧
પલટાઈ જાયો રખે પિતા	જર દેખીનેં જોખ	
મુજને દયેજો માવડી	એકુનેં શહેવા દેજ્યો રાખ	૧૯૨
માલ-વીના માતો કહેં	નાડાના ભાઇનેં નેટ	
આલુષણ આપાવીયાં	તે કગવીવાનો ઠંઠ	૧૯૩
મુજનેં જો મુંકી જશો	તો છેદ્યે માકરું શીશ	
તમનેં હત્યા ભેમશેં	કાપશેં આપે ઇશ	૧૯૪
નાહાંનાને મારેં નહી	એથી ન થાઇ કાંમ	
મારેં એ મુજનેં ખરો	માકરું જત્રીશ-લક્ષણો નાંમ	૧૯૫
કરસો કરવો છે હેમનો	કરાવ એકુનેં મન ઠાઠ	
મુજ સિરીખા એણું મારીયા	એક શોમાં આછા બે આઠ	૧૯૬

જે તેહ તમ્મે માનો નહી	વારુ દેખાડું વસ્ત	
ભરી મુક્યા છે ચોરડે	અમ મરિખાના અસ્ત	૧૯૭
તે ચોરડો મેં ઉઘાડીયો	શુરથી છાનો માત્ર	
હડકડ હસીયા હાડકાં	મુતક તેહના માત્ર	૧૯૮
અચિર પામ્યો હું અતી	ઘણું તુળલીયો તોલ	
પ્રણામ કર્યો મેં પ્રીતથી	તે તો જોડ્યા જોલ	૧૯૯
“તુમ સરિખા તો અમ્મે હતા	ગત્રીસ-લક્ષણા ગાલ	
પંડિત કરી પ્રાન્ને કર્યા	મનુનો આર્યે કાલ”	૨૦૦
એક સત નેં આઠમા	એકનેં જોછા ઠેં જેંહ	
તેંહમા એક તો હું મન્યો	નિદંયને શો નેહ ?	૨૦૧
તલથે મુઝને તેલમા	વારુ કાદશેં વસ્ત	
રશ હયેં તે ગખયેં	છંહા નાખયે અસ્ત	૨૦૨
ચેતાવ્યો હું તેમણે	શિખ્યો હું વીલા સર્વ	
મુઝનેં માગી લ્યો તમ્મે	તો ઢગલા કચ્ચુ દ્રવ્ય	૨૦૩

છપથ

- ‘અગમ-નિગમ શું જુગાત્ય, મત્ય મારણ મોહ(ન)ની
વશીકરણ વીઘાય, વેદ શાસ્ત્ર સહોની
ધિંગલ પાઠ પુરાણ, જાંણ ખટ લાપા લાખું
કામરુ-દેશ કૃત્રીમ, દેવત હું તેહના દાખું
ભુત પ્રેત યક્ષ ઉપાસના, દેવ જક્ષ નેં દાનવી
હું વિદ્યા ભણ્યો વિધવિધ ઘણું, તો કુણ માત્ર-માહી માનવી?’ ૨૦૪
- ‘લઘુ-લાઘવી વિઘાય, પરવેશ-કાય પરમાણુ
ભુત ભવીશ વતમાન, જેહ જોતિઝ જુગ જાંણુ
પરવરુ હું પાતાલ, આકાશ ગુધિ ઉતપતીયેં
જલ યલ અગ્નિ-માહેં, માણું જઈ મોટી મતીધ
અનેક વીલા ઇમ અળીનવી, શિખ્યો સિધ-ચક્રી સહી
સામલ કહે છત્ર સકલનેં, એ શુરથી ચાલેં નહી’ ૨૦૫

ચાપઘ

વીતકની માંડી કહી વાત
 'જે માગતાં ચુકે તમ્મે
 સમ પ્રતીના કીધી ધણી
 નાંહાનો દોષ મનનાં ધર્યો
 પુત્રથી પરવાર્યો સિધ
 તાદુરે' વિપ્રે' જોડ્યા હાથ
 'લાવો પુત્ર અમ્મે લીજી
 જે પુત્રને' જેસાર્યા પાસ
 એક પાસે' હાથનાં હિમ
 વીપ્રે' અડુ'ચો-પડુ'ચો લીયો
 ધણા ઉપાય તો ગીરે કર્યા
 જર દેખાડિ લાલચ દિધ
 વીપ્ર અનુરને' લેઈ આલીયો

ચેનાચ્યાં પીના ને' માત
 જે જોઈય તે આપીશું અમ્મે' ૨૦૬
 ચેનાચ્યાં ધણીયાંની ધણી
 નરનારી વિચાર ન કર્યો ૨૦૭
 જેડની પાંચે' છં બહુ રીધ
 જોડ્યાં જે' જલુ મિધને' સાથ ૨૦૮
 જેમાંથી ચેક તમને' દિજીય
 વચન્યતિ' કહીય જિમ દાસ ૨૦૯
 જીજનને' નકી નિશાંનિ નીમ
 આગુવળુ વાંચો પાછો લીયો ૨૧૦
 એકે અર્થ તેડના નથી સર્થ
 બીકક આંચ દેખાડી સિધ ૨૧૧
 મિધને' તો મુરખ આલીયો ૨૧૧ક

કુહા

'ચેલા તે' ચે'તાવીયાં
 જોજે તું શુભ માકરા
 હું કે તું જે'માં નહી
 વિઘા તું દેલાવજે
 શરુથી ચેલો નહી વર્ષ
 મિત્રે' સદ-વીઘા સિખવી
 અવનીમાં કિહાં આવશે
 આ છેડુ આકાશથી
 રાજે' તુજને જોખમા
 આલી આંજી હવનો

તાદુશ માત ને' તાત
 વિપરીત થાયે' વાત ૨૧૨
 હાર-જીતનિ હોડ
 કાંઈ ન રાખીશ કોડ ૨૧૩
 કાંઈ મરે' નહી કાજ
 તે લેશ ન આણીશ લાજ ૨૧૪
 જે પેને' પાતાલ
 ખુટો તાહરો કાલ ૨૧૫
 તેહનો ફેડું કાંમ
 તો અંદવીજે મુજ નાંમ ૨૧૬

સોધુ મુરખ-મંડલે	સોધુ ગ્રહ-ગુણ ચંદ્ર	
વરણુ રાખી નવિ મકેં	રાખી ન મકેં ધરૂં	૨૧૭
ચેલો કર જોડી રલો	કહી એક ગુરુને વાત	
‘મુઝને’ ડો છતિ સકેં	તે નથી જણ્યો કેા માત	૨૧૮
તુમ કીપા તુમ પ્રતાપથી	તુંમ વીઘાના તાંન	
મુઝને’ કેા છતેં નહી	માનીનાં મોડું માંન	૨૧૯
માંનુ તાહરી આગન્યા	માંનુ તાહરી આંણુ	
આગલથી વાત કરું નહી	વચન ન લોખુ વાણુ	૨૨૦
મવાઈ વીઘા સીખીયો	સવાયો થયો છુ સીધ	
સવાઈ ઇષ્ટ-ઉપાસના	સવાઈ રાખું રીધ્ય	૨૨૧
ઉણુમ કાંવ ન રાખયો	ન રાખયો શા હુસ કેં હેત’	
અરસપરસ એકવું કહેં	‘ચેતી મકેં તો ચેત્ય’	૨૨૨

છપચ

પાકો થાઈ જે સીસ, તે ઠામ ગુરુનો દાલેં
 પાકો હુસમન હોય, વેંર કોયક દિન વાલેં.
 પાકો થયો જે પુત્ર, તે તાત સંધાયેં વાણેં
 પાકો આકર જે થાય, તે પ્રભા મેકની નાણેં
 પાકો જેમ દિવાન છં, તેહ બદેં નહી ગયને
 સામલ કહેં જોખમ કરેં, પર કેં પોતાની કાયને ૨૨૩
 સામુ-કેરુ કલંક, તે વડુવર પરકાશેં
 કુમીત્ર જાણે કલંક, તે વીચ-માહે વીલાસેં
 વ્યાપારીનુ કલંક, ખીજે વાણુતર જોલેં
 કંથ-કેરુ કલંક, તે બુધ્ધ-હીણુ જોલેં
 આપ ઠામ દેખાડિય આપણું, આપણું કલંક કહિય ન્યાંહે
 સામલ કહેં તેહ જો કરેં, તનમાં પ્રખ્યાતું પડેં ત્યાંહે ૨૨૪

દુહા

પીતા પુત્રને લેઈ વઢ્યો	હરણ ધરતો હામ	
પુત્ર્ય હતો તે પુકે થયો	કહે 'ભેજે માહારાં કામ'	૨૨૫
પીતા પ્રતે પુત્ર જ કહે	'હુ કહુ તે કગ્યો વાત	
ચતુરાઈમાં ચુકી જયો	તો એ કર્યો ધાત'	૨૨૬
કોહલાં વેચતો કાછિયો	કુકમાં હતાં દશ-વીશ	
તેહમાં જઈને તન ભયો	હાહાપતુ કિધુ દિશ	૨૨૭
ગરુઠ જ્ઞાન વીચારીયુ	'કુચર ગયો એ કાંહ ?'	
મીધેં મોધી કાઢીયો	ચેઠા કોહલા-માંહ	૨૨૮
વેચાથુ તે લેઈ વઢ્યો	હાકે ભિતિ હોહ	
પાલી વટે પ્રાજે કરું	કટકે કટકા કોહ'	૨૨૯
મુકયુ કોહલુ મેહલમાં	પાલી લેવા પાશ	
એટલે વીમ વટોલીયો	થઈ ઉડ્યો આકાશ	૨૩૦
ગુરુ આંખ્યો ચોવી ગ્હો	તોલ કરે છે તન	
'વાયુને શુ જઈ મયે ?'	મહિમા દીધો મન	૨૩૧
મન-રુપે તે મુની ધયો	જઈ જાંચો વટોલ	
'નહી ભવા દેહ તુને'	ભાંચો એકવા ભોલ	૨૩૨
તેહનો ચેલો ભાપડો	દેખી ગુરુનો દર્પ	
'હરી હરિ' દહી પ્રથવી પડ્યો	ધયો સહજમા સર્પ	૨૩૩
વીષધર ધયો વામુદ્રી-સમો	ઝાઝું ભગીયુ ઝહેર	
કુકે કાટે કુંગરા	કરી મકે કુણુ કહેર	૨૩૪
ગુરુઠ જ્ઞાન વિચારીયુ	ધયો ગરુઠ ગંભીર	
'ગઢી જાહ એ ગરલને'	નાદ ઉતારું નીર'	૨૩૫
ગરુઠ ઈ આંચો ગુરુ	ચેલો ચેલો ચોર	
તિમર રુપ તે થઈ ગયો	આપ અંધારું ચોર	૨૩૬
ખગરાજ તો ખોલી રહો	પ્રીછિ નહી કાંઈ પેર	
સિંધ તો મુરજવત ધયો	ચેલો આંચો ચોર	૨૩૭

મકાસ કર્યો પેલા પંઠમા	મથ્યા માત નેં તાત	
‘ધડી એકમા એહની	શુંલુથી કરશુ ઘાત’	૨૩૮
પુત્ર કહેં ‘પીતા શુભો	દરિદ્ર છેં તમ દેહ	
હડુ તે કરો માહરું	નિરમલ વાતેં નેહ	૨૩૯
હુ ઘોઠો થાઉ ઘણા મુલને	પલાણુ ચોકઠા પીઠ	
અમુત્યક રાખી અતિ ઘણુ	હેવત ઝડું દિઠ	૨૪૦
વેચજે મુઝનેં વિમ્ર તુ	તાહરેં પુરવતે ત્રત	
ચોકડું જો તમ્યો આપશે	તો તે માહરું મૃત	૨૪૧
જ્યાહાર-મુધી ઘેર ચોકડું	માગી ન સકે કાચ’	
અશ્વ થયો અદ્ભુત અતિ	જશ વીઘાના જોય	૨૪૨
પુન્યે તો પરિક્ષા કરી	અશ્વ થયો છે આપ	
સોદાગર થઈ આવીયો	જિહા જેઠો’તો બાપ	૨૪૩
મોહો-માગ્યુ મુલ આપી અધીક	લીધા અશ્વ અપાર	
ચોકઠાની ચીંતા થઈ	શોભા તેહમા સાર’	૨૪૪
ચતુર લાંબો એક ચોકડું	મોતી-ઝવે રન્જડીત્ર	
પચ પીરોજ પોખરાજતુ	પૂરણ પ્રવાહ પવીત્ર	૨૪૫
અ કાવતા એક લાખનુ	મોટિમ-કેરો મેંર	
લીધુ ચોકડુ લોહનુ	પૂરુ લોહુ પામેર	૨૪૬

છપથ

લોલે જાઈઈ જીવ, દેવ પણ લોલે રહે
 લોલે બાઈ લાજ, કાજ લોલેથી ખુટે
 લોલે હાઈ હાણુ, જાણુપણું લોલે બાઈ
 લોલેથી જુદિ હિણુ, દિનપણુ લોલે ચાઈ
 લોભ લક્ષ રહે પગ, લોભથી લક્ષણ મુલ છે
 શામલ લા માગ્યુ કહે, લોભ એ પાપનુ મુલ છે ૨૪૭

હુંદા

લોલ-ચંદ્રી લગ્ન ઘટે	લોલ-ચંદ્રી ગુણ ગર્ક	
લોલે સીતલ પરકુટે	લોલ નાખે ન્હ નર્ક	૨૪૮
લોલે લડ ને લાવચી	લોલે બુઠો જોગ	
લોલે અન્યાય અધર્મ ડંગ	લોલે નાડી ચોગ	૨૪૯
લોલે નાગિ નિવ ગુણ	લોલે ડટે રાય	
લોલે વીદેશે વાપરે	લોલે ગાણા ગાય	૨૫૦
અનેક લોક સુ લાખીયા	લોલે બાધ્યો સનાગ	
શામલ કહે લોખી બે ઘણા	એક વીત્ર ને બીજી નાગ	૨૫૧

છપય

આગમ-ગુધી વલિક, સિધ આગમધિ મુઝે
 રગ-ગુધિ ગ-ગુત, જોગ-ગીના પણ બુઝે
 કણબી કિંચીત-ગુધી, મુમત પોતાનો મડે
 રહ-ગુધિ તે નયની, કાને તાલની ડટે
 વસવાઈયા ગુધી વેગની, સિમા ગુધ્ય એકે નહી
 શામલ કહે ગુધ્ય પાછલ-ચંદ્રી, વીત્ર-માહે આવે વહી ૨૫૨

ચોપઈ

આગ્યો ચોટકા નહીતે અન્ધ દામે લોલ ન મુઝી દંધ
 લેઇ સિદ્ધ તે આ યો વાસ હંકે દોડેથી કીધુ હાસ ૨૫૩
 'હવે કિહા ગ્હેશે કિહા નયો? મોહોકમ માગ અમારો ખાયો
 બેઠો બુખ તન્સ ને ટુખ શમણા માહે હવે નરી મુખ ૨૫૪
 દેહ તનવું દુખે દમી આગ્યો હાથ માહરે બટુ લમી
 નથી સગલ્યો બ્રમાહ કાય મુકાવવાને સમરથ નોય' ૨૫૫
 ન નીટે તત્તલ ન પાછ નીગ શુકાવા માડ્યુ સગી
 સો સો કોગ્ધા મારે માર અરો દાવો તેહને મન ખાર ૨૫૬

એક દિવસ પુન્ય પુર પરવર્યો	ઉચાર સેવકા આગલ કર્યો
‘રખે ચોડકું કાહાડો તમ્યો	સમઝાવી કહુ છુ અમ્યો ૨૫૭
રખે નીંગ કે નીન્ ૪ પાયો	રખે એકને પાસે જાયો’
શિખામણ દેઈ ગયો તે સિધ	વિદ્યાર્થીઈ વીચ્યારી વીધ ૨૫૮
‘દુખ પામે છે’ પામગ પશુ	તરણુ નીર ન આપે કશુ
આપે અશ્વને આમુધાર	દુખ પામે છે અપગ પાર’ ૨૫૯
રાખી ધારણુ તેણે ધીન્	છોડે અશ્વ પાવાને નીર
સગીતા-માહે તે લેઈ ગયો	અશ્વથી ઉતરી ઉભો ગહયો ૨૬૦
નીર પીવાની સુઝ નવી પડિ	ઉભા રહ્યા તીહા એક જ ઘડિ
પ્રભુ-પ્રતાપે પ્રગળ્યુ પુન્ય	કાહાડું ચોકડું ન રહી નુન્ય ૨૬૧
અશ્વ અલોપ તતક્ષણુમા થયો	મછ થઈને જલમા રહ્યો
હાથ ખ ખેરી થયા નીરાસ	વીધારથી ગયા નિન્ વાસ ૨૬૨
એટલે પુરથી આંચો પુન્ય	ગયો અશ્વ થકી નહી સુઝ
વીધારથીને દિધી આથ	સિધ-પ્રતે ગોચ્યા તે સાથ ૨૬૩
વિધારથી બોચ્યા વાણીઈ	‘ગયો અશ્વ પોહોડે પાણિઈ’
આંચો સિવ નદીને બેટ	જોઈ જ્ઞાન વીચ્યારી નેટ ૨૬૪
‘કિહા જશે થયો છે મછ ?	મારુ પલકમા મરડી પુછ’
માછીન્નપ થયો તતકાલ	જલમા નાખી આવી જલ ૨૬૫
એ આગલ કીહા નામિ જય ?	પકડી લીધો પલકમા કાય
જલમાથી ઝાલે જેટલે	સુપકે થઈ નાઠો તેટલે ૨૬૬
એ જય ઉદર તીધી દોટ	થયો જલાડો જાવી કોટ
માગવા માડ્યો અતી અનુમાન	સમરી ઈષ્ટ થયો તે શ્વાન ૨૬૭
તેહ બલાડો તો નાસી ગયો	ચતુરાઈ-થકી તે ચીત્રો થયો
શ્વાન તણી જવ ઘાત જ કરે	પલકમા એક માસ જ હરે ૨૬૮
શ્વાન વીધા કીધિ સજ	થયો ગુણુવતો તે માહા ગજ
પ્રોઠ સગી પર્વત શો દેહ	ઘટા ઘોર અમાદો મેહ ૨૬૯

ચીત્રો જખ મારીને રથો	સિધ વિદ્યાધી તે સિદ્ધ જ થયો
કેસરી કારીમો શું ભટ્ટ ગભે	હજારાં તે હસ્તીને હશે ૨૭૦
મને હસ્તી ન શું ધીર	પેઠા નીરમાં થઈ તે નીર
પાણિ-માંહે પુરે થઈ પડ્યો	ચેલો તો ચીતે નવી ચટો ૨૭૧
સીધ મછ થયો તે ગભે	નાસે ચેલો આઘો પતે
એટલે એક ભરવાને વાર	નીર-કારણે આવી નાર ૨૭૨
તેહ ઘડામાં પુરે ગયો	સિધ માંલુસ થઈ દેડે થયો
વેર પાણિ લાવી ગોરડી	આંગણે એક દુતી ઓરડી ૨૭૩
મહીખ મોટો ગાંધ્યા'તો બીર	નારીય પાયુ તેકને નીર
પુરે પેટમાં પેત્રી ગયો	અમાચાર તે સિધને થયો ૨૭૪
તે સિધે વીચારું શુભ	કયું મહીખનું તેણે મુલ
પાંચનો પાટો તેકના પચવીસ	આપિ મહિખ લીધો તે દિસ ૨૭૫
પેટ ચીરવાને માંડીયુ	છેંક છેંત છેંટ છાંડીયુ
પુરે વિચારું 'લે' એ પ્રાંણ	નીકર્યો છેં કયું છાંડાં છાંણ ૨૭૬
તેહ છાંણ તો સિધે લીધ	તેકનું એક અડધુ કિધ
'સુકવી બાલશું અગ્નિ-માંહે'	માહરે હાથથી ભર્યો ક્યાંહ' ૨૭૭
ચેલાને તો ચિંતા થઈ	થયો ક્રીટકે મન શાતા થઈ
સિધ ચક'લો થઈ આવીયો	ક્રીટકને આંચ-માંહે લાવીયો ૨૭૮
ક્રીટ ક્રીટને આવી પાંખ	લીઠો ઉડતો સિધે આંખ
પોપટ થઈ ઉઠે પરપંચ	સિધ થયો સિચાંણો સંચ ૨૭૯
આગલ પોપટ પાછલ સેચાંણ	પત્રક એકમાં પરડા પ્રાંણ
હખ પામ'તો દે છે દોટ	'હવડાં મરડી નાંખે કોટ' ૨૮૦

છપય

જેહને માથે વેર, તેહને નિદ ન આવે
 જેહને માથે વેર, તેહને અન ન ભાવે
 જેહને માથે વેર, તેહને કામ ન સુઝે
 જેહને માથે વેર, જુધ્ય એકે નવી જુઝે

વીશ્વાશ નહી વેરી-તણા સત્યવાદિ હોઈ સદા

સામલ કહે' એય વગા, કાયક કુડ કરે' કદા ૨૮૧

ચોપઈ

રાણિ બેઠી'તિ માલીધ
તેહનો કોટમા દુતો હાર
ચોપટ તેહમા ચે'શી ગયો
રાણી-કેરી કોટે ગ્યો
તેહ વાત સિં'ચાણે' વગી
સિધ થયો વીંછીનો વત'
તતખણ ત્રોડી નાખ્યો હાર
તુટો હાર પડ્યો તે ધણ'
મકોડા થયા છે દશ વીશ
મકોડા ચરવા દુકડો
ચરવા માલ્યો હરવા પ્રાણ
એંધા તો ચિંતાતુર થયો
સોહામણો થઈ શુક-રુપ
પ્રુધીવંત તે થયો છે ગાજ
એક વાત ન મુઝે' ચેર
ગજપુરવંતુ એક ગામ
કન્યા એક છે કનકાવતી
એક-ડંડા માલીયાને' મુખે
શુદ્ધ થયો' સિધે' સાથમા
'ખમા ખમા' રાણિય કહ્યં
ગલોલ કર લીધા કામીની
નાશિને' છુટો સિચાણ

ઝાળી જોતિ'તી બચીધ
અતીશે મુઘો મુલ અપાઠ ૨૮૨
શુક ફીટિને મોતી થયો
ઘડિ એક-એ' મુખીયો થયો ૨૮૩
તેહણે' ચિંતા નાણિ કશી
હંધયડે' ચટકાવી રાણિ તત ૨૮૪
વનિતા વિલાપ કરંતી વાર
કતુ'ત સર્વે' સમઝયો કણ' ૨૮૫
અદિ મિધને' રુદયામા રિસ
ઠારમો થઈ આંખો કુકડો ૨૮૬
સિધ-તાણા શુ ડરે' વખાણ
આકાશ-મારણે' ઉડી ગયો ૨૮૭
ભમતો હિંડે ભારે ભુપ
વેગી લીધો ચોપટ આજ ૨૮૮
ગયો એક ગજને' ઘે'ર
નરોતમસેન રાજનુ નામ ૨૮૯
માનની પણ મનોહર-મતી
શામા રમતી હતી મુખે' ૨૯૦
બેઠો જઈ તેહના હાથમા
લક્ષણ સિચાણાનુ લક્ષૂ ૨૯૧
શિચાણા ઉપર કીધિ શામનિ
નહીતજ પ્રેમદા લેતી પ્રાણ ૨૯૨

સિધ આશા મુકીને ગયો	પોપટ માનની પાને રહ્યો
આશવાસના કીધી તીહા ઘણી	મુઝી પેં તે પંખી-તણી ૨૯૩
ધારણુ ઘણી એક દિધી ધીર	અન ખવરાવી પાયુ નીર
કહે પોપટ 'સાલત્ય રે માત	વેર-તણી હુ શી ઝડુ વાત? ૨૯૪
જે રાખી સકે તો રાખ-યો	નહિતર ના હવડા ભાખજો
ગામ દામ કંશે એ ભેદ	મુઝને નહિ મુકે એ વેદ ૨૯૫
ધશે ખલાડો કે કુતરો	ગાજ સિંચાણો કે શુકરો
વિમ્ન વૃત્તીયો કે જોગી યજ્ઞે	તાકરા પીતા-પાશે એ જશે ૨૯૬
હોડયે હરખે કે માગી -યે	કોડ વગાહ દગો એ ઘ'
કામીનિ કહે 'માલત્ય રે કીર	તુ માકારિ મા-જાયો વીર ૨૯૭
તુઝ મુઝ વચે હંશ્ય આપ	કોટિ ભ્રમ-કલ્યાદિક પાપ
આપુ છવ આપે માકરો	નામ ન લેવા દેઉ તાકરો ૨૯૮
ગત્ય દિવમનિ ચોકી કરુ	અહનિશ તાકડી કેટે કરુ
મુના ભેમતા જાગત માન	ધનં રહેંમા તાકરુ ધ્યાન ૨૯૯
પશુ-પખી કે આવે ખાહા	ન ગણુ હત્યા માનં ઠાગ
શુદ સતોખાણો તે રહો	સિધે લાગ એક નવી લશો ૩૦૦

હુહા

ગામ દામ સિધે કયાં	કીધા ભારથ ભેદ	
એકે વાત ન ઉકળે	હણુ હણુ પામ્યો ખેદ	૩૦૧
ઉપાય કરે એક અખીનવો	આવે ગત્ય-દરમાર	
વીઘાવંત વાડવ ઘયો	કરી કારમી નાગ	૩૦૨
પનગ વગસની પસની	અતી અ-ભુત અતી રુપ	
મલા-મધ્યે સોખી ગ્હો	નિહા બેઠો'તો ભુપ	૩૦૩
ગજમલા રીઝી ગ્રહ	અતી પામ્યા ઉલાહ	
વેદ-વચન વીજે લણી	સીધા આગીરવાદ	૩૦૪

‘કરે’ કહ્યાણુ શ્રીકૃષ્ણ	અંગા પુરે આશ	
મન-માંન્યાં માહારૂણ	દે લોગ-વીલામ	૩૦૫
ગુણપત્ય ગુણ મધલા દીધ	શક્તિ સકલ-ગુણ-સિધ્ય	
વિદ્યા દે’ વિશ્વેશ્વરી	સમ-કૃપાથી ગીધ્ય	૩૦૬
પુત્ર દીધ પદ્મેશ્વરી	લક્ષ્મી લખ દેવંત	
મહાબુધિ દે મારહા	જગ-દેયણુ જશવંત’	૩૦૭
અનેક આગીશ એકવી કરી	ગળ રીઝ્યા મન	
‘પધારો’ કહે’ પ્રીતથી	નીમેળ ન રાખી નુન્ય	૩૦૮
‘આવો આવો’ મહુ કો કરે’	નમીને’ કરે’ નમસ્કાર	
પંડિત બેઠા’તા પાત્ર જે’	પ્રાકમ અપરંપાર	૩૦૯
પ્રણામ કર્યો તે પંડિતે	પ્રીતે’ જેમારે’ પામ	
‘ધન ધન્ય લાગ્ય અમારહુ’	વીત્ર આલ્યા છે વામ’	૩૧૦
પુછ્યુ સહુ કો પડિતે	‘કુણ વીદ્યા છે વીવેક	
આગમ નીગમ કે’ જ્યોતિકી	વેદક ન્યાય ડં નેક?’	૩૧૧
બોલ્યો વીત્ર તે બલ કરી	‘ન્યકાણુ નધલી નૃત્ય	
ભુત લવીશ ને’ વર્તમાન	ત્રણે’ જાણે’ ત્રવ’	૩૧૨

છપથ

દાતા બુધને’ વેર, વેર કાયર ને’ મુરો
 જોગી જોગીને વેર, વેર પુરા અધુરો
 મુરખ પંડિતને’ વેર, વેર ગણિત ને’ સતીને’
 વેર પશવશ્ય વણીલ્ય, વેર જોગીક જતીને’
 સામાન્ય વેર છે સર્વને’, વેર જોહોરમાન પીત્રાધને
 મામલ કહે’ વેર એ સહજમા, શ્વાને’ શ્વાન. બ્રમ વીત્રને ૩૧૩

દુહા

પંડિતે એક પ્રશ્ન કરો ‘આ વેલા આ દિશ
 સોભા સી છે ગ્વર્ગમા શુ કો છે જુગદિશ?’ ૩૧૪

ખોટો કરવા ખીજવા	બોચ્યા બરડડ બોલ	
“બુઠો બુઠો” મુઠકો કરી	ઉતારીશુ એ તોલ’	૩૧૫
મમઝયો મનમા સિધ તે	‘કુડું કદે છે કામ	
માહેરે’ નેમ્મદ દ એટલુ	મુકાવું મ’ની મામ’	૩૧૬
‘ધંધર તો છે’ ઉચારમા	ધારણ નથી કેા ધીર	
વૈકુઠમા કાય વીન્તર્યો	વઢવા કારણ વીર	૩૧૭
વૈકુઠે કહે હું વશુ	તમ્યો નિકલો પાહાર	
બુધ માડયુ છે નેરથી	એમ કહે વારંવાર’	૩૧૮
મુણતા મવ’ હસી પડ્યા	‘એ ફેલ ડરો દો ફેક’	
‘બુઠો બુઠો’ મઉ કેા કહે	લશ ડાટિધા લોક	૩૧૯
રાજ કહે ‘૩ખી સાભયો	ભારે ડિમ ભણાય’	
મતીત દેખાડો પારખુ	સાચુ બુડું જણાય’	૩૨૦
આજયુ અજન અધિપત્યને	‘ઉચુ બેને આજ	
દેખો તેડલુ દાખયો	લેશ મ ધમ્યો લાજ’	૩૨૧
ઉચુ બુધ અધિપત્ય તે	વૈકુઠે વઢવાઢ	
કેલાહલ કાને માલ’યો	ગજાઇ દિડી સઢ	૩૨૨
મલામધ્યે સાચુ કહું	ધારી બો’યો ધમ’	
‘બુઠો આપણા સર્વકા	સાચો ભારે જમ’	૩૨૩
વિચ્છાગી સુ વિમ્મ જ રહ્યા	‘હા ના કિમ ફેલવાય’	
મ દેહ સુને ઉપનો	રીઝી કહ્યુ ને ગય	૩૨૪
ઇધિર-તણા છાદા પડ્યા	ધારી બેતા ધમ’	
‘કુણ હાયું કુણ છાતિય?’	પુક વણાવણ’	૩૨૫
મખી ડહે ‘રાજ શુભો	જહો તો બેવા બઢ	
યથારથ તમને કહું	તે વાતે સમ ખાઉ	૩૨૬
સીને શરણાગત રાખ’યો’	હેતે આ’યો હાથ	
મુખી સીધે સુંદરી	સલા દેખતે સાખ્ય	૩૨૭

નાખ્યો દોર એક નિમેષમા	ઉચો ચલ્યો આકાશ	
તેહ ગયો આકાશમા	પ્રેમદા મેહની પાશ	૩૨૮
કાતિક દિહું કાચિયુ	એ તો ચયો બલોપ	
ભુરકિ નાખી લોલવ્યા	કીધો કારમો કાપ	૩૨૯
પલક એકે તો પગ પડ્યા	હોડે પડીયા હાથ	
ધક શીશ ધરણે પડ્યા	દેખે છે મન સાથ	૩૩૦
નારી આવી નર-કને	વનીતા જુઠ વઢન	
નર પોતાનો નિકાલિયો	રામા કદે રહન	૩૩૧
મંતાપ કરે બહુ મુઠરી	કલકલતી દિઠ કામ્ય	
હુખ ભેઠ દાઝે બહુ	શુણવંત બાધુ ગામ	૩૩૨
‘રામા તુ રોતી ગહે	મહિપત્યે દિધા માન	
આપુ તુઝને અતી ઘણા	ખાન પાન ધન ધાન્ય’	૩૩૩
બાલા કહે ‘ધન બાન્ય તુઝ	બાલ્ય ગરથ ભંડાર	
છેહુ પડે છે મુઝ ઘણું	ભુમી પલ્યો ભરથાર’	૩૩૪
સકટ ભરાવ્યા સામટા	માનની ગઈ મસાણુ	
કાગીની તે ઢાઠે ચઢી	વીરવે કરી વખાણુ	૩૩૫
મલા-માઢે આવ્યા મનુ	સબ રહિયત ઝક	
એટલે એઝ ટ્રીતિક થયુ	અચિરત મોહુ અંક	૩૩૬
આકાશ થકી તે ઉતર્યો	ભામ્યનિનો ભરથાર	
આસીસ કહી અધીપત્યને	જુગત્યે કસો જુહાર	૩૩૭
‘જાલ્યા તિહા જુગદિશલ	હાર્યો કાઇ હસમ	
પાપીને પ્રાન્ને જ્યો	કીધુ રહુ કામ	૩૩૮
માહારાજ માહરી માનની	કીડા છે ?’ પુઠે પેર	
‘વેગે વનીતા વોલાવીધ	અમે બહુ અગારે ઘેર’	૩૩૯
અખી પ્રત્યે રાજા ડહે	વીત્યા બેટલા વત’	
‘જે તમ્યો કહે તે હુ કરું	માનની પાગી ગૃત’	૩૪૦

આકાંદ કરતો આકલો	‘તમું’ પ્રાણુ હું આપ .	
બ્રમ-કલ્યા તું લોગવે’	સિધ કહે ‘દેહ શ્રાપ’	૩૪૧
‘હસારત કરતે’ હાણુ થઈ	પુરણ લાગું પાપ	
ને કહો તે હું કરું	ગુનો કરો મુઝ માફ	૩૪૨
પરણાણું પુત્રી પેટની	ઉપર આપું ધન	
મેહેનત માંગે મહીપતિ	મનાણું તુઝ મન	૩૪૩
કહે તો આપું રાંણિયો	કહે તો આપું રાત્ય	
કહે તો દેહ સમરપીઠ	તાપ કરે તું તાત્ય	૩૪૪
દેખાલ્યા મેહલ ને મેડીયો	દેખાડી રતનની ખાણુ	
દેખાડી રાંણી રાજવટ	‘મન આવે’ તે માંણુ’	૩૪૫
પુરપત્યે’ પ્રતિગ્ના કરી	‘વચન કરું નહી લોપ	
માંગે તે આપું નહી	તો કરજે તું કોપ’	૩૪૬
રાબને’ રૂખી કહે	‘કષ્ટ તાહરા કાખ્ય’	
સિધ કહે ‘શ્રાપું નહી	તું પંછી પોપટ આખ્ય’	૩૪૭
રાજ તો રીઝયો ઘણું	આખ્યો પુત્રી-પાસ	
‘પુત્રી પોપટ આખ્ય તું’	અધક્રી દિધી આશ	૩૪૮
માનની કહે ‘રે મહિપતી	મેં ખાધા છે સમ	
પ્રાણુ-સાટે પોપટ રખો	કહે તે આપું ક્રીમ ?’	૩૪૯
‘કરામત્ય એકમાં કારતી	રૂખીમાં રૂડી રીત્ય	
નગર-તાણું ઝગર કરે	પલક એકમાં પ્રીત’	૩૫૦
ચતુરાનું ચાટ્યુ નહી	વનિતાની સિ વત ?	
શુક આપવા માંડીયો	સિધના હાથમાં તત’	૩૫૧
પંજરથી પોપટ કાઢાડીયો	પ્રીતે’ ચટ્ટકો પાસ	
સમ પાલ્યા તે સુંદરી	ઉશલ્યો આકાશ	૩૫૨
આલમાં ઉડાડીયો	ચટ્ટકો દિડું દ્રષ્ટ	
સિધ સિચાણોં સમયો થયો	ભણ કરવાને’ બ્રટ	૩૫૩

ઉત્તર પંથેં અડવડચો	રડવડીયો બહુ રાંન	
પશ્ચિમ-ખાંડે પરવર્યો	વન-ખાંડ નેં વૃક્ષ-ખાંડ	૩૫૪
નદી નિવાંણુ નેં નગન્નદ	અવની-તલ આકાશ	
રાખી ફાયેં નવી સકેં	પંખી પોપટનેં પાસ	૩૫૫
ભમતો ભમતો આગલેં	પાછલ સિધ સુખાંણુ	
આવ્યો નગર ઉઝેણુમાં	જિહાં ગાંધર્વ મસાંણુ	૩૫૬
સિધવડની શાખા શિખર	ગરુ વૃક્ષ ગંભીર	
હરસિધ હંજુરી હાજરેં	તે ક્ષિપ્રા-કેરી તીર	૩૫૭
માહાંકાલેશ્વર માહાજતિ	રતી મતી ગતિ શુણ્વત	
ચેટક ચોરાસી લાખ તિહાં	અદ્ભુત અખીલ અનંત	૩૫૮
બાવન વીર બહુ પ્રાકેમી	છપન કોડ આમુંડ	
થાંડ-મુંડ ચોસઠ વસેં	ખડગ ખપર કર ડંડ	૩૫૯
અષ્ટ લેરવ અતુલી બલેં	ઐકાદશ રુદ્ર ઇશ	
સિધવડની સોભા ઘણી	ધર્મ-ધોરંધર ધીશ	૩૬૦
ભુચર ખેચર વ્યંતરેં	જક્ષ વૈતાલાં વીર	
મારણ મોહણ કાંમનો	ચેંગાંબર બહુ પીર	૩૬૧
સિધ સિકેતર શાકળી	ભુતાવલની લીત	
ચાચર દેવ્યા ત્રિદુ ગમાં	પુર પરકાંણી-પ્રીત	૩૬૨
ચેલો ચિંતાતુર થકો	આવી પોહોતો ત્યાંહેં	
વડ-મધ્યે જઈ વિસમ્યો	મધ્ય-ભાગેં મધ્ય-ગાંહેં	૩૬૩
નાકો સિધ નિર્ગલ થઈ	ચેલો સમગ્ર્યો તત	
સિધવડ-તલેં એ સિધનું	માથે લખીયુ મૃત	૩૬૪
એક સમેં એ વડ-તલેં	શક્તિ ઉપાસક કીધ	
પ્રસન થઈ પરમેશ્વરી	આપી નવ-નીધ્ય રીધ્ય	૩૬૫
શક્તિ કહેં 'રે સિધ ગુણુ	દાહાડી દેં છં દુખ	
માઝ્ય માઝ્ય દાઢી કરેં	તોહેં ન ભાગેં ભુખ	૩૬૬

આ સ્થાનક આવેં રખે	વાચા માહારી વતં	
ને વેલાં આવીશ છહાં	તે વેલાં તુઝ મૃત	૩૬૭
નાઠો સિધ ના'વી સકયો	શક્તિ-કેરો આપ	
ચેલો સિધ ચેતી રહો	અટકી બેઠો આપ	૩૬૮

છપપ

હુંસમન-કેરો ભય, તેહ વિદેશેં જાયેં	
અનીધ્ય-કેરો ભય, તે જન ખર-ધન ખાયેં	
ભુતાવલનો ભય, તે બલીદાંનજ આપેં	
રાત-કેરો ભય, તેહ વચન થીર કરી થાયેં	
પીત્રી-કેરો ભય થકી, બ્રમ-જોજન તપ-લુ-તણું	
શાંભલ કહેં શિમા ભય-તણી, ઘોર મોત ગાજેં ઘણું	૩૬૯

ચોપઈ

સિધ તીહાંથી નાસિં છુટીયો	બાંહેં રાંમ હવેં રહીયો
ચોપટેં વિચ્ચારું પ્રીતેં ખાસ	‘અંત્રીખ લેઈ ઉડેં આકાસ ૩૭૦
ચરવા બહુ તો લે ચાંચમાં	આ કાંમે નાણું આંચમાં
ખાણું પીણું તરકો ટાહાડ	કિમ વેદાઈ રહેંડું છે ગાડ?’ ૩૭૧
માંનવ રુપ મનથી માંણીયો	બ્રમાંડ ચલાયો છેં પ્રાણીયો
શબ-રુપ મત્ક ઈનેં મર્યો	કરણુ તેહનોં કાણેં નવી કસ્યો ૩૭૨
ચતુર ચેલો રહો તિહાં મુખે	શુરુ સિધ તો દાધો હુખે
‘કિહાં રહું કિહાં બહુ કિમ કરું	હવેં પ્રાણુ કિમ એહના હરું?’ ૩૭૩
મન-માંહેં વિચ્ચાર જ કરેં	‘હિમત મહેલેં તો નહીં સરે’ ૩૭૩ક

હહા

આલસ મોડિ ઉડીયો	તરતીખ ઘણેરી તેણુ
પ્રવેશ કીધો પુર-વીખેં	ને ઇદ-પુરી ઉલ્ખેણુ ૩૭૪
કેલાશ દિહું કાચિં	વેંકુડપુરીનો વાસ
રવી-મંડલ ઇદપુરી	તેજ-પુંજ પરકાશ ૩૭૫

સલા મુરનાયક-તણી	તેહમાં સોલે ધર	
ઘર-મહિં સોલે રવી	જિમ તારા-માંહે ચંદ્ર	૩૭૬
માંન-સરોવર હોધ જિમ	નવ સેં નવાંણું ગંગ	
વિક્રમ સોલેં એહ વીધેં	રાજદારે રંગ	૩૭૭
આગમ-નીગમના ગુંણ ગણેં	પંડિત કરેં પ્રમાંણુ	
અદાર સહસ્ર અતી ઓપીતા	જેતિક વીઘા જાંણુ	૩૭૮
ન્યાય-શાસ્ત્ર નિષ્કુંથ કરે	નવ હજારાં નિધ્ય	
એહવી સલામાં આવીયો	સકલ-કલા-ગુંણ સિધ	૩૭૯
જ્યોગી જણાય જરા-થકી	વપુષ વર્તિક વેશ	
ઉપવીત-થકી વિમ જ હશેં	અકલીત એ ઉપદેશ	૩૮૦
તેજ પુંજ તરતીળનો	બોલે બાબત બોલ	
‘ધર્મ-લાભ’ તે કહી રહ્યો	તનમાં ભારે તોલ	૩૮૧
પ્રણામ કર્યો તે પુરપતિ	ધ્યાને જોડી ધ્રુવ	
‘એ કેા રુપ અસોકિતે	કાઈક દેશેં કષ્ટ’	૩૮૨
પુન્ય હતો પછીમ દિશા	પુરપતિ પુસ્ત પાશ	
આસિર્વાદ અદ્ભુત કહ્યો	હિત કરીનેં હાથ	૩૮૩

છપથ

‘ પુસ્ત દિશા બેઠો પુન્ય, જિહા ઉગેં રવી રાજ
 જુગ વતેં જ્યકાર, જાંણુ જથ મહિમા ઝાઝા
 પૂરવ દિશ બેઠો પુન્ય, કલોલ કરેં જિહાં કાશિ
 ઇલ્લોક અધિપત્ય, વાસ એ છેં મજવાશિ
 ગુણનિધી ગંગા વિશ્નુ વશે, વીશ્વનાથ શોભીત સદા
 સાંમલ કહેં દેવ દેવત દશ, કલવંતા નવિ ગુફેં કદા ’ ૩૮૪

ચોપઈ

તાહરેં રાજા હઈયડે હશેા ચિધ બોલ મન-માંહે વશેા
 માન ઉતારવા મરડી ગુમેં ઉતર સાંહમે બેઠો ગુમેં ૩૮૫

સિધે મનમા આળી મુઝ મીતે આસીથ કહી એક પુન્ય ૩૮૬

છપય

‘અતિ સુંદર ઉતર-પંથ, કુબેર ભાટે ભંડારી
અતિ સુંદર ઉતર-પંથ, કેદાર કંકણ દુનકારી
અતી સુંદર ઉતર-પંથ, કિત હિમાયો હાયે
અતિ સુંદર ઉતર-પંથ, માત ગીર-નગ માકાયે
અતિ સુંદર ઉતર-પંથ, એ સગ્ગ-માગ્ગ મોબીત સદા
સામલ કહે સત્યવાદિયા, કુલવંતા નવી છંટે કદા’ ૩૮૭

ચોપઈ

કદા વચન તે મુંહીયા કલું ફરી બેઠો ચલાવી ચલું
વચન સિધ-તણા મન વથા પુરપતિ બેઠો પદિમ દિશા ૩૮૮

છપય

‘પઠમ-દિશા પરીત, ધગલુ ધોઆ ચદ્રધિસ
અપરમથાગ અપાર, આપ ઉમયાપન્ય ઇશ
પઠમ દિશા પવિત્ર, કનકનો મેઠુ માણે
ગત્ય દિવસ જણાય, ઉદય ગ્વી અગ્ન પ્રમાણે
મયક માણે શુભ બીજના, શીત-પદ્મ સોણીત સદા
સામલ કહે સત્યવાદિ પુરુષ, કુલવંતા નવી છુટે કદા’ ૩૮૯

ચોપઈ

નન મુખ મગડીને લશા બેઠા દેવ જઈ દક્ષણ દશા
‘સાલકને સર્વ સખા શુભ શુભ્ય’ પુર પ્રાકેમથી બે યો પુન્ય ૩૯૦

છપય

‘દક્ષણ દશા તો દિવ્ય, સકલ લોકને માગી
નિગમે નર્મદા-નીર, ઉધાર પામે નર-નાગિ

તાહરેં તો એ દશ તાપ, ચતુર સાંભડ્ય ચિત આહન
 મુંગીપટણુ-માંહે, પ્રગટ હરોં શાલીવાહન
 ભેરાવર છત જોખ કરેં, સત્ય વચન મિધ સર્વદા
 શાંભલ કહેં નરેંદ્ર નરવર-નિધી, નરપત્ય ન જાશો નર્મદા' ૩૯૧

કહા

ચિતમાં ચટકો લાગીયો	ચમકયો ચતુર મુખાંણુ	
ચેત્યો ચેહન ચતુરાઈનાં	બોલનુ વાગું ખાંણુ	૩૯૨
નનમુખ સીધ લાણી રહ્યો	કહી વાત કર ભેડ	
પડિત સાહારું પરઠીયુ	મેહલ્યો મનનો મોડ	૩૯૩
કોક કહે 'ડીંગલ દાખીયુ'	કોક કહે 'આસત્ય એ વાત'	
કોક કહે 'ખીજ્યો એ ખાત્યથી'	એમ વચા ઉતપાત	૩૯૪
સિધ કહે 'રે રાયલ'	પૂજો પંડિતરાજ	
બુકો હ તો રુઝે	લેશ ધરે મા લાજ'	૩૯૫

છપય

'હોં મેરુ પ્રઠ માંન, હોં ઉદયાચલ આલેં
 હોં અસ્તાચલ આપ, હોં વિધ્યાચલ વાલેં
 ઠાલેં ખગન્મંડલ ચિત, આપ ઇદ્રાસન ઠાલેં
 ચલે અણુવનુ નીર, આલ સત્યવાદિ બોલેં
 ચલે ધ્રુવ ધરણી ધરા, અહ-શુણુ તારા સર્વદા
 સિધ વચન ચલેં નહી નરપત્ય નડેં તુને નર્મદા ૩૯૬
 વિદ્યા મુકાવેં માગ, વિદ્યા પૂરણુ યશ પામેં
 વિદ્યાથી શોભે વાણુ, વિદ્યાને નરપતિ નામેં
 વિદ્યા મોહ વીવેક, વિદ્યા વિમલ જશ વાણી
 વિદ્યાને વશ વિધિ જગત, મોહન જશ વાણી
 વિદ્યા-રત્ન વિવેક વર, વિદ્યાથી કૃત્રીમ નહીં કશુ
 સન્નીવા આગલ ધન કશુ, વીદ્યા-હીન નર તે પશુ ૩૯૭

કુલ્લ

જશ લીધો છત્યાનભો	પુગપતિ લાગ્યો પાચ	
મુંદર મેંદેલ ચોખીત મકલ	લયુગત્યે ઉનાર્યો જાચ	૩૬૮
મહીપત્ય કહે ' માગો મુઝ કને'	કહો તે કહીધ કાંમ	
આગ્ના ઘો તે આચન'	અગ્યો તમારે નાંમ '	૩૬૯
લયોગી કહે ' જશવંત શુંતુ	માચ્યાનો ચો મેલ ?	
હું આપવા આગ્યો તુઝને'	ખાંત્ય ધરી જો ખેલ	૪૦૦
જોગી થક જે જાચમે'	તે પુન્ય નદી પાખંડ	
ધુલ પડી તે ધરમમાં	દેવ તમે! શીઝ દંડ'	૪૦૧

છપય

જટા ધરે વડ-વૃક્ષ, પતંગ બાલે છે કાયા
 જલચર જલમાં નાદાય, જગ જલુ ધ્યાને ધાયા
 ગાહર મુંદરે શીશ, અજ મુખ યાદિ રાખે
 ગધંલ લોટે ધાર, શુક ગંમનામ હિ લાખે
 મોર તને છે લાંબીનિ, શ્યાન સકલ ચિત ચાહે છે
 શાંમલ કહે સાચા વીના, કુંજ સગમમાં જાય છે ? ૪૦૨

ઉચું જુધ નિત્ય ઉટ, વાગોલ વૃક્ષ નીચું નીહાલી
 તરુવર સહે છે તાપ, પવંત ગહે આસન વાવી
 ઘર કરી નવી રહે નાગ, ઉલક ગહે છેક છપીને
 નોલી-કગમ ગગગજ, ફલ ભક્ષણ કરે કપી ને
 ઇશ્વર અનુભવ વીણુ નવી મયે, જો સદજ સલાવના મંગ છે
 શાંમલ કહે ગંગ-સુ ચંગ મન, તેહને કથરોટે ગંગ છે ૪૦૩

જોગી તો તેહને જાણુ, કંચન કામીની-પર કોષે
 જોગી તો તેહને જાણુ, આપ-વચન નવી લોષે
 જોગી તો તેહને જાણુ, જે ન કરે કેહની નંઘા
 જોગી તો તેહને જાણુ, ગુરુદેવ વંઘા તે વંઘા

રાગદ્રેષ પર જો સુંણ તજે, કંચન કથીરં સુખ દુખ સજે
શાંભલ સમાન દ્રષ્ટી જુદી, અંશાવત જોલખ્ય સજે ૪૦૪

દુહા

જરવીના જોગી થયા	જૂએં ચોલી લલુત	
વેંપાર વીના થયોં વંતિયો	એ કીહાંના અવધુત ?	૪૦૫
કકીરી લીધી કકરથી	ભાંગીની-વીણુ માગી ભીખ	
વૈરાગી કહેવાંણો વચ-વીણુ	સીધ-તણી એ સીખ	૪૦૬
ભશ્યાં રંગી તે ભમેં	કલંદર રાખેં કેશ	
સાચા-વીણુ રાંમ રાચેં નહી	વશુઆણાં એમ વેશ	૪૦૭
સિદ્ધાંધ તે જોભેં નહી	જે કોઇ જોડે હાંધ	
એમ કહી ઉભો રહો	સભા દેખતેં સાથ	૪૦૮
‘માયા નહી મારી સકેં	તે શું કરશેં કાંમ ?	
જશ જોલાવ્યો તાહરો જગતમાં	દેખાડીનેં દાંમ	૪૦૯
પુન્યવંત છેં તું પુરપતિ	પરમારથી પુરાંણુ	
તાહરેં કાંમ કરવા અચો	આવ્યા સિધ સુખાંણુ	૪૧૦

ચોપઈ

દેવ-રૂપ દેવત દાખીયો	રાઈ હેત કરીનેં રાખીયો
આવેં નિત્ય સભામાં તેહ	નરપત્યનેં મન અધિકોં નેહ ૪૧૧
સિધ આવ્યા સભા-સાથમાં	હેતે ફલ આપેં હાથમાં
ચિઠીમાં લખેં નિત્ય લેખ	તેહમાંનું મટે નહી રેખ ૪૧૨
રાજનેં કહેંશેં ‘સાંચજયો	આજની ચીકી કાંચેં વાંચજયો
હાંણુ, વૃધ, સુખ ને દુખ	ખાંન, પાંન, લલપણુ કેં જુખ ૪૧૩
વાત, ગોષ્ટ, હાર કેં છત્ય	મિત્ર, શત્રુ, પુન્ય કેં પ્રીત્ય
લોગ, જોગ, જપ કેં જાપના	રૂડી છુંડી જોખીત ચોપના ૪૧૪
તે સવેં આપેં છેં લખી	મહીપત્ય વાચે પોતે મુખી
આજની ચીકી વાંચે કાલ્ય	વીતક વાત ચતુરાઈ-ચાલ્ય ૪૧૫

જિમ જિમ સીધની શોભા જોય તિમ તિમ મહિપત્ય મનમાં મોદ્ય
આપેં ફલ તે એકઠાં કરેં ભુપત્યનેં ભંડારેં ભરેં ૪૧૬

હુલ્હા

એક રીવશ મોતી અમુશ્ય	આંમલાં લેહવાં હોય	
મહીપત્યે લીધાં મુલથી	કલી ન સકેં હોય	૪૧૭
સિધનેં કહે 'સોડાવીછ	કુંડલ કરીછ કાંચ'	
અતીથેં એ અમુશ્ય છે	મહિપત્ય હેં છં માંન	૪૧૮
નરપત્યની નંદા કરી	મોતી તો નાંખી દિધ	
એકાંત્ય તેડી તે ગયો	સત્યવાદિનેં સિધ	૪૧૯
વાળ્યો'તો વૃક્ષ વાલિછ	કાર્ત્તિમું કીધું કાંમ	
દશ હજાર મોતી દાખવ્યાં	મુલ દશ કેટી દાંમ	૪૨૦
પુરપતિ તો પાએ નમ્યો	મનનો મેલી મોડ	
ખીનું વૃક્ષ એક વાપયું	ખાવના-ચંદન-છેડ	૪૨૧
એકવી લીલા લખ્ય કેટિધા	દિન દિન પ્રત્યેં દીક	
મહીપત્ય માર્યો મોડ-ભાંણુમાં	મુખથી જોલેં મીઠ	૪૨૨
કે પડિત નેં પાંચ સેં	કોહોને દશ નેં સાત	
આપેં અલખત અતી ઘણી	વીપસ્તિ મોટી વાત	૪૨૩
ભાગેં દરિદ્ર લિશુક-તણાં	કેના દાદ્યા શોક	
વશ કીધિ વમુધા સકલ	લક્ષ-કેટિધા લોક	૪૨૪
એક દિવસ વીકમાણતેં	ભાણું એક અનાર	
જવેંર-તણો હમલો થયો	અલખત આપરંપાર	૪૨૫
ફલ તો દાડિમ-તણું	જવેંર કલીનેં કાંમ	
અંધારેં ઉજળું અતી	દીકા એકવા દાંમ	૪૨૬
ભંડારી તેડેં ભુપતિ	'ફલ મુકયાં તે લાખ્ય	
એકઠાં કીધાં અતિ ઘણાં	તે આપવા-કારણુ આવ્ય'	૪૨૭

દશ વીસ આલીસ સો ષતે	ખટ મહીનાના ખાત્ય	
લાગા ફલ અનારનાં	લાગ્યનિધીની ખાત્ય	૪૨૮
એક ન ગ એકે કોટિનુ	અતિથે' મુલ્ય અમુલ્ય	
ઢિમત્ય કુણુ કંગી સકે' ?	સુરજ-કાતિ સમતુલ્ય	૪૨૯
રાજાઈ રીધ્ય દિડી ઘણી	એકે ન પડી સૂલ્ય	
એકાતે મિધ્ય તેડીયો	પ્રતાપવંત જે પુન્ય	૪૩૦

છપપ

ઉપર જોહનો હાથ, તેહને' મહિપત્ય માને'	
ઉપર જોહનો હાથ, તે, જશ મહિમા જાંભું'	
ઉપર જોહનો હાથ, તેહને' વશ મહુ વરતે'	
ઉપર જોહનો હાથ, સકલ શુંબુ સોભા સરતે'	
આપો તે વ્યાપ્યો જગતનો, આપો તેજ તરુણીવત તોલ છે'	
રામલ કહે' હાથ ઉપર જોહનો, તેહનો ઉપર બોલ છે'	૪૩૧
હાહાપણુ દમડા-માહે, દમડે' વશ પરનારિ	
દમડા-માહે રૂપ, દામનવશ બુપત ભારી	
દમડા-વશ સંસાર, દમડા-વશ રંક ને રાજ	
દમડે' હુય અધિકાર, દમડે' જશ-મહિમા ઝાંઝા	
દમડો મુઘો દેવથી, દમડા-વશ મૌ દામણા	
રામલ કહે' દમડો અધિક, ભાત્ય ભાત્ય લેહું ભામણા	૪૩૨

હુહા

સિધ આબ્યો મહિપત-કને	'અગ્યો જાઉં છુ આજ	
અધિપત્ય નવિ રાખીસ ઓસ્તો	કહે' મુઝ સારિયું કાજ'	૪૩૩
પાઓ લાગ્યો સુરપતિ	પાત્ય નમાવ્યુ સીંગ	
'માહાગજ માગ્યુ આપીધ	તર્યો અમાસ ઇશ'	૪૩૪
સીધ કહે' 'તું સિધ કહે	જરુર ન રાખીસ જાગ્ય	
પંથ-વીથે' હુ પરવારું	મન ગમે' તે માગ્ય'	૪૩૫

‘વચન દો’ વીકમ કહે	‘તો તે માયું માંન’	
સત્ય વચન સિધેં કયું	‘દેવું જે કહે તે દાન’	૪૩૬
પુરપત્ય પુન્ય પ્રતેં કહે	‘માયું છું હું આપ્ય	
તાહરો સાર માથે મુંને	કંટ એટલુ કાપ્ય	૪૩૭
કાંઈકે માગેા મુઝ-કને	તે ઉથંકલ યાવું	
અજર કરો એ વાતમાં	તો માહરા સમ ખાવું	૪૩૮
પુન્ય કહે ‘પ્રથવીપતિ	તું કહે છે તો માગી લેવું	
વચનનીસ્ત બાઇ નહી	જો દેવી પીયમાં રેવું	૪૩૯

ચોપઈ

પુરપતિઇ પ્રતીખા કરી	વચમાં આશ્યા શ્રીહરી
ઉપાડ્યો અંડીનો પાઠ	ભર્યાં મુરજ-સાહાંમાડગલાં આઠ ૪૪૦
શીવાચનાં ઉતાર્યાં કુલ	આલીઆંમ ઉપાસ્યા શુલ
ગો-હત્યા શ્રમ-હત્યા ભણી	અગડ કરી આંહત્યા-તણી ૪૪૧
‘જે માગે’ તું સિધ મુઝાંણુ	રાન્ય-રીધિ કે સુંપું પ્રાણુ ?
મનાવું તાહરું હું મન	ત્યાર પછી લેવું જલ અન’ ૪૪૨
કરી પ્રતીખા વીકમ વીર	‘કરી કાંમ પછી પીયુ નીર’ ૪૪૨ક

હુહા

સિધ કહે ‘આયું કહું	માગી મન માન્યુ લેવું
શબ હાવેં સિધવડ-ધડી	તો તે આસીસ રેવું ૪૪૩
મમાણ-માઢે મુમતમાં	માણું છે માહા મરમ
તે આંણિ આપો મુને	તો રહે તારો, ધરમ ૪૪૪
વીકટ વાટ છે અટપટી	વીકટ કરવું છે કાંમ
વીકટ હાવવો વાટમાં	વીકટ ડર્યો છે કાંમ ૪૪૫
કાંમ કરવું છે કારિયું	નથી મરદું : છે મન્દ
જોલવગે મુને જાંતથી	ઢાલી નાંખયો ગરદ ૪૪૬

ત્રીગન્ધન કરજે દશન્દશા	વેહ્યજે બાકલ ખીર	
અંતરમાં ઇષ્ટ આરાધને	થજે ધનુર-વીલાનો ધીર	૪૪૭
કરગરશે ને કલપશે	કરશે સંચ પરપંચ	
શાંમ હામ લેઈ કરી	દેશે અધિકી અંચ	૪૪૮
બોલાવશે બહુ પ્રાકમે	જોર કરશે હુકાર	
પાછુ જઈ વડ ચોટશે	નીચે પદ નીરધાર	૪૪૯
અગ્નિરજ પામ્યો અધિપતિ	વીપરિત હીઠી વાત	
‘એ સીધે નવી જીતિયો	તે કરશે માહરી ઘાત’	૪૫૦
લખ્યા લેખ મટે નહી	ઘટે નહી તલ તોય	
સિધ વચનધિ સચર્યો	કરમ કરે તે હોય	૪૫૧
સમરી માત હરસિધને	સમર્યો વીર વેતાલ	
સમરે શિવ માહાદેવને	જેહ કરે પ્રતિઆલ	૪૫૨

છપથ

વાહ, વીવાહ, વીખવાહ, પ્રમાહ, નીવાહ, વન-વાસે

પાણી, પવન, જગન, દુતાશન-પ્રાશન-પાસે

વીધ, વેરી કઠોર, ભૂત, પ્રેત, બ્યંતર, જક્ષ

ચાહી, ચાચ કે ચોર, ગ્રહ-ગુણ હારુણ દક્ષ

ઘાત, વાત, ઉતપાત અતી, અતુર-વીધ્ય પાતિક આહે છે

શામલ કહે ઇષ્ટ તિહા આપણો, કે ધર્મ સાહાય તિહા થાય છે ૪૫૩

ચોપાઈ

ધીરજ સિધને દેઈ ધશે

ક્રોધ ભય નવી આણે કરશે

સુર-પુર થયો પ્રહ-ધીર

વીકટ વાટમા ચા-યો વીર ૪૫૪

પ્રથમ પુજી હરસિધ માત

સ્તુત કરતા કહી વીતગ વાત

‘જશ-રૂપી તું જશ માહરો

તોલ આસરો છે તાહરો’ ૪૫૫

ભુગત્ય-ચક્રી તે ચાલ્યો જાણુ

પોહોતો જઈને મોટે મસાણુ

પ્રથમ વીર બાવન બોલીયા

‘હલ્યા કુણે પરદા બોલીયા?’ ૪૫૬

ધર્મવંત જોડયો મદ-પીર 'એ તો હું ત્રેલેખનમાં બીર'
 જલ બાહુતનું દિપું કાંન ચાલ્યો મદિપન મોટે' માંન ૪૫૭
 અનતી-અત જલ આયો અશ્યો માત્રી-ભરવનીમાં પડયો
 'અથા હુતું' કીમ આલ્યો આંદ કિમ આલ્યો ભદ્ર મોદેડાં-માંદા' ૪૫૮
 'એ હું નવમો ભરવરાજ આલ્યો હું કરવા એક કાજ'
 એકથી ચોદ માત્રીયો મુદ્રી માંમ ગયો સિપવડ કેરે' કાંમ ૪૫૯
 દાંપડું રાખી પાનાને દાય રૂપય' કર્યો તે રાજને આય
 'દાં દાં દાં' કરીને ઉડીયો ભદ્રે ભમ-કેકર મુદ્રીયો ૪૬૦
 'ખાંડ ખાંડ' કરીને જોડાંત ભુંગારવ બદુ-લીધ કરંત
 મીધવટે' માત્રી ભેટલા બીવદાવા લાગા તેટલા ૪૬૧
 કોયક યાદ દેખાડે દમે કોયક રૂપ આકાશે' ભમે
 કોયક તાંબી આવે' તીર હમે નદી વીકમ વડ વીર ૪૬૨
 મરદા-કેરા કાખ્યા બંધ રાજ લીધું ખાતેથી ખંધ
 રાજ ઉતારી નાંખ્યું હેઠ ઉપર વીકમ બેઠો ઠેઠ ૪૬૩
 પુરપત્ય આલ્યો પ્રથવી-પાશ રાજ ઉઠે ઉચું આકાશ
 હેઠો ઉતરે' ઉપર ચડે મરદ પ્રતિમરદ આયે' વડે' ૪૬૪
 ગરમથલ કરને' હવી પ્રદ ફાટો ને ઉચો સ્ત્રી
 રાજાત ધણ કરં' ગી પેર ગુણવંત આલ્યો પાછો ચેર ૪૬૫
 વીનક વાત ઠેકાંતે ચણ કયા મીધને માંડિ કહી
 'નાંખ્યું હેઠું' વાર દશ-વીમ પાછું જઈ બેઠું હે' સીમ' ૪૬૬
 સિધ કહે' 'એક કાંમ જ કરે પાછા આજ રાતે' પરવરા
 હેઠું નાંખ્યો માં તેહ દેવત આજું તેહની દેહ ૪૬૭
 વાસે' બાંધીને' લાવલ્યો એહવું કાંમ કરીને' આવલ્યો
 અણુ-જોડ્યાથી કારજ ચરે' જોલતાં-વાત તો નાસી જશે' ૪૬૮

૬૬૧

બીજે દીવસ બાધુર ચણ પોહોતો ચીર-આવર ઠેઠ
 વાશે' બાંધી ઉતર્યો હેને' આલ્યો હેઠ ૪૬૯

આલ્યો વાટે અતુર નર
'વાત' 'કહું' તે સાંભલો
નું સત્યવાદિ સલક્ષણો
માહરી વાત મન નવી ધરો
શબ તો સ્લોક સાહિત કહે
હુંકારો દેતો નથી

શબે તો મુકી શરમ
ધરો રાજા મન ધર્મ ૪૭૦
ઉલખું છું હું આપ
મુઝ માર્યાનું પાપ ૪૭૧
રાજા સાંભલે કણું
અશરણુ-કેરો શણું ૪૭૨

ચોપઈ

લવણપુર એક લાખીણું ગાંમ
તેહના ગાંમમાં બ્રાંમણ એક
ગનાં જોતિક-વીધાનાં ગણું
વીમ-તણા અરભક દશ-વીશ
તેહ ગાંમમાં એક ભારે બ્રમ
ધર્મ-કન્યા એક ઘેર કોડાંમણી
રુડી સતી રાંમાની રીત્ય
નજરનો ખ્યાલ નારીને નેહ
નરનારિને પુરણુ પ્રછ
કુકુમલોલ કન્યાનું નાંમ
નજરે દીઠે પાંચિ પીધ
કુંયરી કહે 'કુંયર સુણુ કરણુ
કોડ કોડ પ્રતિજ્ઞા કરું
મે'સે મે'શે ચેતાવું તાત
ખીતા પાશે-માગીને લેહ
ગાંમની લાગલે લાંમણુ લણું
કુકુમલોલ મનોહર-મતિ
સત્યવાદિ તે સત્યનું રુપ

હલભસંધ નરપત્યનું નાંમ
ન્યાય-શાસ્ત્રના જાણું નેક ૪૭૩
વીધારથી ઘેર ભાવે લણું
એક ગુરુના સઘલા શીશ ૪૭૪
અહસ્ત-રાજા ધારક શુભ ધર્મ
શરદ-પુન્યમ-સી સોડાંમણી ૪૭૫
એક વીધારથી પંડિત-શુ પ્રીત
દેવાંસી એ બેની દેહ ૪૭૬
જેહવી પ્રીત પાંચિ ને મછ
આલસસરમા અરભક અભિધાન ૪૭૭
તન મન ધન પર લાહો લીધ
માહરો હાથ અડાડું અરણુ ૪૭૮
વીશ વશા હું તુઝને વરું
કરુ આપ-વીહવાની વાત ૪૭૯
તુઝને દેહ અમારો દેહ
ત્રીણું જણુ વાત કો નવી ગણું ૪૮૦
સત્યશીલ સીરામણુ-સતી
અકલ તેહની આપ અનુપ ૪૮૧

તેડ ગામમાં નાપીલિ એક કુમંગલનુ નેડને નેક
 બોડ્યા-આડ્યાની અધિની પ્રીત્ય સખી સાહેલી સમાની દીત્ય ૪૮૨
 પાંખી પીધાની વાનો કરે એક-એકને દેખી મન કરે ૪૮૩

છપય

ગમા-આદિ શુભ રૂપ, મંમા પોતે દિલ રાની
 નારિ અકર અનુપ, નારિ ન ભઈ વાદી
 નારિ-આદિ નિખ, નારિમાં જડુ શુંજી જુધી
 નાનિ-વડે નર દોય, નારિ અકર શુંજી ત્રિધી
 કંમલ મોહન વગીકરન, વીધ્ય સરીન ચાર ચતુર લહે
 બરો શુભ પનુ જુધી પાનીઈ, વાત રહે માં નથી રહે ૪૮૪

આપાઈ

નાપીલિ-આગલ કાગલ દરૂ લકલ સગે તેલીઈ લઘુ
 'વગ મે વીલાચીને વયો કમલ કોવચાઈ કયો ૪૮૫
 એકને દેખી ગમે રમુ એકને દેખી લોચન ભંગુ
 એકને દેખી પીયું પાનુ એકને દેખી જોલુ વાનુ ૪૮૬
 એકને જીવે જીવું દુ સદીયર આયુ માને દુ
 એ છે માહરો આધાર એ છે માહરો હકીકતો રાગ ૪૮૭
 એકની લાયે મન લાગીયું કન્યાવત માહરું જાગીયુ
 પીના-આગલ પાંખી વનુજી પડિત પરદેશીને પનુજી ૪૮૮

કુહા

નાપિલુ કહે નારિ શુંજી શા જોયે એ જોલ !
 પીતા પગલાવે નહી તો કિમ રહે તારું તોલ ? ૪૮૯
 કદાચિ એ પ્રામલુ મરે ગનક-કેવક થાય
 તાહરે દુ કોહોને વગે ચતુરાઈ શી આહાય ? ૪૯૦
 કુકુમ કહે 'શુભ કામીનિ આ રહે કહુ આપ
 એક વીના જો દેહ ધરું તો જમ-હત્યાનું પાપ' ૪૯૧

સરંમ હાશ-વિનોદમાં
આગલ વલતું શું નિપનું ?
ળીએ એક વીઘારથી
નાપીણિ-સાથે નેહ ઘણો
એકાંત્ય એક દિવસે મત્યાં
માંડિ વાત મહિમા કહ્યો
“કુકુમવંતીએ ગુને કહ્યું
હું તે વેલાં, તે-થકી
તે વાત તો વીસારેં પડી
એક દિવસ શું નિપનું ?

સહજે થઈ ગઈ વાત
જીવતી : લોલી જાત્ય ૪૯૨
લણુવો'તો રૂડી રિત
પુરણુ તેહને પ્રિત્ય ૪૯૩
નાપીણુને નરસંગ
'રૂપી-શું સંભા-રંગ ૪૯૪
એ મરેં એ આલલ આજ
કરું પ્રાણુ ગુન તાજ્ય ૪૯૫
ગયા દન દશન્વીસ
જેજ્યો ગત્ય-ગુર્ગદેશ ૪૯૬

ચાપાઈ

લક્ષણુ જે નરસંગે લક્ષુ
'હુકા' સમ જીવતિ ખાય છે
હું કહે તો જોઈય પારખું
કીતુક જ એક રમાડીય
ખાલક-ખુધ્ય ખાલકની જાણુ
'હા ભાઈ કરેને એમ
જીવતીને હુકી પાડીય
આલલ છાનો ઘરમાં રાખીયો
લોટ માગવા સહુ-કો જાય
'કહો ભાઈ સહુ આવ્યા તર્યો
ઘેર છે કે' ગયો છે' ગાંમ ?
વીઘારથી બોલ્યા જણુ આઠ
ઠેકાણે ઠરાવી મુખે
'ખાઈ અમારા સહુના લોગ
વમન કયું' 'તું કલે ઘેર
એમ દિવસ જે' અચારેક કહ્યું

તે આલલસર્મા-આગલ કહ્યું
વનીતા આપણુને વાહાય છે' ૪૯૭
કરીય હાસરત-સારિખું
લાંભીનિયોને' લમાડીય' ૪૯૮
વિઘારથીય માંનિ તે વાણુ
પ્રેમદા-કેરો જોઈય પ્રેમ ૪૯૯
કીતિક એક એહવું કાઢિય'
માહોમાહે હુકો ભાખીયો ૫૦૦
થતુરા પેલી થિતમાં વાહાય
આજ આલલ નવી દેખું અમ્યો ૫૦૧
પ્રજ્ઞ એક પુણ્યાનુ કામ'
ઠગન્વીલાના જેહમાં ઠાઠ ૫૦૨
થઈ ગલગલા બોલ્યા દુખે
કપરો કાંઈક એહને' રોગ ૫૦૩
કુણુ જાણું જે તેહનું ઝેર'
લક્ષણુવંતીય સાચું લક્ષુ ૫૦૪

તે સત્યવંતીઇ તણ્યુ અન
કાય-આગલ હુખનવી કહેવાય
શામ દામ કરતે દિન સાત
દેવા કલકલવા માડ્યુ મત
હલમલ કરે ગામમા ફરે
ત્રાહે ત્રાહે સટ લોકે કયુ
નાગી ભગવા જાતિ'તી નીર
સાચો બોલ સિધ જાણીયો
નીચે પદ વીચ્યારું નાર
માહરે એહને છેદ પઠે

એહને મુખિયુ તન મન ધ્યન
કુપની છાય કુપે મમાય ૫૦૫
કરી વીલારથીઇ વીપરીત વાત
આલલમરમા પામ્યો મૃત ૫૦૬
કાષ્ટ-તણી સજાઈ કરે
ચકટ કાષ્ટનુ તેણે ભયુ ૫૦૭
સાંભલી વાન ધયુ નહી ધીર
શબ કાઇ બાધી આણિયો ૫૦૮
'હવે હુ છાનુ રાખુ કયાર?'
તો કલંઠ કુલ માહરે ચઢે ૫૦૯

કુદા

બેડું મુકયુ બારણે
મુંડી મુરજાદ મનુષ્યની
માત તાત મવ્યા સદુ
'શુભવંતી ચે' ઘેહેલી થઇ
મલી મદુ-કો મેદની
'શા માટે શામા તું મરે
પીતા કહે' 'પુત્રી સુણો
વગ પરણારું વીખને
એ પર-દેશી પર-નાત્યનો
તુ કુચારી કામીનિ
પુત્રી કહે' 'પીતા સુણો
મન સાચે મે એ વર્યો
આપધાત અમ્યો કરું
તાહરે તમને બેસસે

મુંકયા છુટા કેશ
બાલા બામે વેશ ૫૧૦
સજન સહોદર સાથ
હેતે જાવ્યા હાથ ૫૧૧
હાકમ પટલ હંજુર
છે સતી કે મુર?' ૫૧૨
પરાણે છટે પ્રાણ
સુદર-રુપ મુજાણુ ૫૧૩
પર-પુરુષ-શુ શી પ્રીત્ય
નહી એ રૂડી રીત્ય ૫૧૪
હું નારિ છુ નીકલક
એટલો માહરો વંક ૫૧૫
તોહે જીવ તો જાઇ
માહરી સીંહત્યાય ૫૧૬

સ્વાંગી જનમ એ સાતનો	જો મન સાથે જોય	
બલ મુંને દે બાપલ	શાને લે સ્રીર દોસ ?	૫૧૭
પાવકની પસલી કરી	ઉતારી સિર ગાલ	
પુરણ દેખાડયું પારખું	બલ કરી ચાલી બાલ	૫૧૮
ગાંમ-લોક ગરુયા સદ્	કહે 'કરવા દો કાંમ	
કલંક-વર્નિત એ કાંમીનિ	નિમંલ એહતું નાંમ'	૫૧૯
અશ્વની ઉપર અસવારીઇ	ચતુરા ચતુર સુભાંણ	
ઢાલ ભુંગલ વાજતે	માનની ગઇ મસાંણ	૫૨૦
શત સહસ્ર ને લક્ષધા	જોવા ધાયા લોક	
વીઘારથી વીરમે થયા	'ફળેત થઇશું ફોક'	૫૨૧
'પરદેશી પર-ધરતીઇ	ચોઢાં પાપ કિમ થાય ?	
સાદુને દેશે શ્રદ્ધીઇ	જો જાણશે રાય'	૫૨૨
ચિતા કરતે ચિતા રચી	મુઆરો માહિ સ્વામ્ય	
મુસ્તકે લેઇને માંનની	કંથ સહીત તે કાંમ્ય	૫૨૩
પુલા ખડકા છે પાંચ સેં	કૃત્રિમ અલેખે કાઠ	
અગ્નિ-પ્રવેશ કો નવિ કરે	જિહ્વા કંગ-વિદાના કાઠ	૫૨૪
'શીઝ કરો' શાંમા કહે	હુનીયાં સદ્ સહી હુર	
વીઘારથી રજા વેગલા	કો નાંચો હેત હંભુર	૫૨૫
આંખ્ય ઉઘાડિ આલસે	ચિતામાં તાંચો ચણું	
હંભુઇ શું હંથું કથું	કાંમીનિ સાંભડ્યું કણું	૫૨૬
કો નદીઇ નાહવા ગયો	કો ગયો ભરવા નીર	
કેયક રાખે વેગલા લોકને	સમઝી શાંમા સરીર	૫૨૭
'જલમ કર્યો એણે જીવતાં	અધિકો એ ઉતપાત	
કુંભુ ગત્ય માહારી ચશે ?	વીપરિત થઇ એ વાત	૫૨૮
ચતુર થઇ ચુકી ગયો	આલસ આંખ્ય મ તાંણ	
લાજ તો લાખીણી જશે	તુઝ હંથું મુઝ હાંણ	૫૨૯

તું પંથી પરદેગીયો જોખ કરતો જાય
ફટ ફટ ફટ ફટકાગે ઠરે માહાગિ સિ ગત્ય થાય ૫૩૦
ખીજે ભવ આપણુ બેડું ભોગવી લેશુ ભોગ
આખ મ તાણેલ આ સમે ગીવ મે-યો મંલયોગ' ૫૩૧

છપથ

ગયુ માપડે' ધન, ગયો પુત્ર પણ આવે'
ગયો વિદેશે જન, કુશલ કેાયક દિન કહાવે'
ગઈ આવે' વીતાય, ને નિત્ય પ્રત્યે ગોખે'
ગયા વયે' ને વેર, પ્રીત્ય કરીને' પોખે'
ગયુ ન આવે જોવન, ગયો અવસર કુણુ જાજનો?
શામલ કહે ઉપાય એકે' નહી, ને ગયો શુંલુ લક્ષણુ લાજનો ૫૩૨
હસા-થકી બહુ હાણુ, હમાથી અગી-ભલ ગંને
હસા-થકી નહી વાણુ, હમા-થકી ઘર ભંને'
હસા-થકી કેપે' રાય, હમી હીમત હારે
હમા-થકી જર જાય, હસલું વણુ-મોતે' માગે'
હમે' હોસ પોહોચે નહી, હસે' ખોડ લાગે' ખરો
શામલ કહે' ચાણુ સમજલયો, ગમે હસુ કોહનુ કરે ૫૩૩

કુહા

કર લિધી દિવી કામીનિ ધૃતમા જોત્યા વાલ
પુવા પરજા-યા પવકમા અંપાવી બૂં આવ ૫૩૪
કુણે કલંડ ન જણીયુ ઉતપાત-તણો અકાંડ
કુણુ કુણ-આગવ કહે નિતમા અન્ડે ચોર ૫૩૫
મડલું કહે મહિપત્ય સુણો 'અધિપત્ય વીકમ આપ
એ બે હત્યા ગીંગ ડોત્તણે'? ને પોહોડું બેહુ પાપ ૫૩૬
જણો ને ને કહો નહી અધીપતિ આણે દિશ
ને જમ-હત્યા મી-હત્યા થય તે તો તાહરે શીમ' ૫૩૭

સત્યવાદિ સલક્ષણે	ધરમ-ધારી ધૃડ-ધીર	
છાનો કિમ ગહેં છત્રપતિ?	વડ હથ વીકમ વીર	૫૩૮
સત્યવાદિ કહેં 'શબ સુણે	કારબ્ય બુંડું કીધ	
પાપણી પેલી નાખીણિ	તેણીઇ હત્યા લીધ'	૫૩૯

છપય

કરેં નીચનો સંગ, નીચની બુધી આવેં
 કરેં નીચનો સંગ, શુણ સધલા ગમાવેં
 કરેં નીચનો સંગ, નીચની ભાષા ભાખેં
 કરેં નીચનો સંગ, નીચની રીત્યો રાખેં
 નીચ કામ નીચા કરે, નીચ કહેંવાયેં ઉચ જન
 ગામલ કહેં સંગત નીચની, કદાપી ન કરીઇ કો દિન ૫૪૦

હુહા

મહિપત ઇમ જોત્યો સુખેં	નાકું ગબ તો નેટ	
સિધવડને શરણેં ગયુ	ઘોડુ ઠેકાણે ઠેક	૫૪૧
માતૃસન્કાલે પુર-પતિ	શુણવંત આબ્યા ઘેર	
બુધ્ય-નિધાન ખીજેં દિવસ	પશ્હી રુડી પેર	૫૪૨
સીધનેં જઈ સતોખીયો	ધારણ દિધી ધીર	
'એ વમત આંણી આપસ્યુ	તાહરેં પીયુ નીર'	૫૪૩
ખીજેં દીવસ રાજ જશેં	વારુ કરતો વીલાસ	
પચીસમાં એ પ્રથમ કથા	કહેં કવી સામલદાસ	૫૪૪
રખીદાસ-પ્રતાપથી થયો	પુરણ થંથ અનુમાન	
ગાઇ સિખે નેં સાંભલેં	તેહને ગ ગા-સ્તાન	૫૪૫

કથા બીજી

ચોપદ

શ્રી ગુણપતિના પુત્રું પાય તેજ પ્રતાપે મધન થાય
ચાગ ચાતુરી બુધિન્વીલાસ અધ્યાત્મીક જનનો અજ્યામ ૧

૬૬

રાત્રિ-પમે ગત ગયો	શબને' વીધુ ગીગ	
નમ્પતા વલીયો નમ્મા	બુધીવત બીજે દીગ	૨
બોલુ શબ બીજી વરા	માભટ્ય સત્યવાદિ મુગ	
વાત માભનો વમુધા-પતિ	હેને' મુગ હમુર	૩
બ્રામણ એક ભૂત-ખંડમા	બીમુક ન ને નાગ	
પુન-પુન્ય-પ્રતાપગી	પુત્ર પ્રગટીયા આગ	૪
પુત્ર-પ્રત્યે' માતા કહે	'લત્યા નહી તમ્યો ભુગ	
કન્યા કાય દેશે નહી	નાત્યમા બોશો ભુગ'	૫
ચેત્યા ચાગે' ચતુર નર	વીલા-ગમ વિદેશ	
ભણવા કામે બ્રામણે'	પંથ કરા પગેશ	૬
ધંધર દેહરુ એક અરણ્યમા	પુત્ર તેહની ક્રીધ	
આદે જણુ આદે દશા	ગ્રોભા-કામે સિધ	૭
એક પુરવ એક ઉતરે'	એક દક્ષિણ પશ્ચિમ પાર	
વાયદો ક્રીધા વરસનો	તે દેવરે તે કાગ	૮
કરમ-અનુસારે' કાગિત્રી	વીગા ભણીયા વાણુ	
મન્યા એકકા એક વરમમા	ભુગત્ય ચેતાનિ બાંલુ	૯
લેગા સદુ ભોગન કર્યા	રજા શીવ દેહરે ગત્ય	
અરસપગસ એક વરસની	વીતક ક્રીધી વાત	૧૦
'જે નેહવી વીલા ભણ્યા	કરો નાકડી કામ	
પીતા આપણો પુછ્યો	રાવ કંઠે આ કામ'	૧૧
એક કહે 'હુ તો ભણ્યો	વીલા વારુ વગ્ત	
કનેવગ ઉભુ કરુ	જડે કંકડો અન્ત'	૧૨

ખીન્ને કહે 'બુધિ-થડી	ત્વચા માંસનુ તોલ'	
ત્રીન્ને કહે 'સંજીવન કરુ'	ખડુ-ચુલુ મોલ્યા મોલ	૧૩
ચાચો કહે 'હુ તેડને'	મેલ પમાડું મૃત'	
ચ્યારે જણે ઇમ ચિંતીયુ	'વીઘા-કેરુ મત	૧૪
પ્રીત્યે જોઈય પારખુ	માયું જુડું જાણુ	
ગીધ્ય મત્ર સાધી જુયો	પચ કરે પ્રમાણુ'	૧૫
આવ્યો એક અસ્તનો કરકડો	કયું કલેવર એક	
રુડીર, માસ, ત્વચા કરી	ખીન્ને બુધ્ય-વીવેક	૧૬
ત્રીન્ને તો જલ-મત્રે કરી	કર્યો મંજીવન લાગ	
નવ-ગણ નવ-કાયનો	ચયો વેડાગણ વાધ	૧૭
મુદ પુઠ માફા મરડીયા	સારફલ સવાયો સેર	
આલત મોડી ઉડીયો	લીધા ચ્યારે ઘેર	૧૮
ચાચો વીગ તેણે હણ્યો	મત્ર લણીને મેલ	
નીરખીને હજ્યા સદુ	ખરો દેખાડ્યો ખેલ	૧૯
'એ તો ખોડુ આવ્યું	ખીણ કરીય બુધ્ય'	
ખોલી લાવ્યા ઠરઠો	અન્ત તણો એક મુધ	૨૦
કલેવર તેહતુ કયું	ખીન્ને ત્વચા ને મંસ	
ત્રીન્ને નંજીવન કયું	તે પદમની-ગપ પરસંસ	૨૧
દીનંતી દેવાગના	નાગાગનાનિ નીધ્ય	
હાણિયું ટા અલિનવી	સમા રલા ગીધ્ય	૨૨
રનાદે કે રોકંણી	ઉવમી ટા જાપ	
મહત-રુપ કે માનગી	પુરંદરી પરત્રાપ	૨૩
હંસા-ગમની હન્તની	ચદ્ર-વદનીના ચેહેન	
પદમની રુપે પ્રેમદા	અહ્યુત-રુપી એન	૨૪
મોગ કલા મગ-સોચની	મીહ-લદી સુગણુ	
સીંહ-લક કટી કેસગી	લામિની ઉદ્યો લાણુ	૨૫

ચોથેં વીઘા ચીતવી	તરુણી-ઉપર તરત	
વનીતા વીઘા સાધવેં	માંનની પાંગી મૃત	૨૬
મેહુ લાગ્યો જલુ આરનેં	જોઈ રાંમાનો રંગ	
ધયા અતીશેં આકલા	ધારણુ ન રહી હંગ	૨૭
ચિતની માટેં આર જલે	શીવનેં સુખ્યાં શીશ	
કમલ - પુત્ર કોપેં કરી	હાંદી લીધા ઈશ	૨૮
એટલેં ઉમયા આવીયાં	પારવતી પુત્ર-કાજ	
વીપરિત દેખી વીરમેં થયાં	‘આ તે શું માહરાજ	૨૯
ગોઝારા છા શુંલુ-નીધી	જેલું ન ઘટેં મુખ’	
ઉતપાત દેખી ઉમયા રહ્યાં	દારુણ લાશું દુખ	૩૦
કરેં રુદન હર્ષયકું હલેં	કરવા માંડ્યો કોપ	
‘શ્રાપ દેઉ શીવજી તુને	લજા કરશું લોપ	૩૧
આપું હત્યા માહરી	એકવી દીધિ આંચ	
પ્રભુનિ પુત્ર કિમ કરેં	મોટિ હત્યા પાંચ’	૩૨
કલકલતી દિડી કાંમીનિ	હુશીયા બોલોનાય	
વીમાંન થદી ઉમયા-તલો	હેતેં જાણ્યો હાથ	૩૩
‘કહો તે કરેં હું કાંમીનિ	છડો રુદયથી રીસ’	
સમ ખાઈ સતોખીયાં	ઉમયાજીને ઇશ	૩૪
‘જગદિશ જીવાડો જગત-પત	પડ્યાં મનુષ્ય જે પાંચ	
તો તુમ પાસેં હું રહું	શીવજી બોલો સાંચ	૩૫
એકવીસ કોટિ બ્રમાંડનું	રથેં પલકમાં એક	
એને પાંચ ઉદારતાં	વાર શી એક વીવેક’	૩૬
ઇશેં અંબર ઝોઢાડીયું	નીરમલ સિન્ધુ નીર	
અમૃત કુંપે ઉપાવીયું	મુખ્ય થયાં શરીર	૩૭
સંજીવન સદુ-કો થયાં	આરેં માન્વયા બ્રાત	
સુપના-વત ઉશં સદુ	જશ પાત્રી નિજ જ્ઞાત	૩૮

પ્રેમના દિડી પદાની	ઓપિત ઉત્પલ અંગ	
ચાગની કેડે પાવરી	ગોળીત સુદગ મંગ	૩૯
ઘેગ આગ્યા તે ગુંલુ-નિધી	નમ્યા માતન્તાતને ચળુ	
વીતકે વાત એકે વરમની	કરનુત નંભલાવા કર્ણ	૪૦
ગળ કહે 'ગય માલવા	એ કન્યા તો એક	
પુત્રપ આરમા કેલુ પગલુએ	વીચગિત એક વીવેક	૪૧
નવો ને જો કહે નહી	તો ભ્રમ-કલ્યાણુ પાપ	
પવીત્ર ભંભિને પુછીછ	એક અથંગો આપ	૪૨
વેદ વનન વીકેમ કહે	'જેણે હાલીયો વાધ	
ખીન જોઈ ત્યાં જાપડા	લેગ બન્યો નદી લાગ	૪૩
વાધ હણુત જળુ આરને	પાપે ખુશ્ત પ્રાણુ	
માર્યો તેડની માનની	આભય ગળ સુખંજુ	૪૪
અંતગીળ ગળ ઉડીયુ	વડ પોહોતુ વીણાત	
ઘેગ આગ્યા તે ગુંલુ-નિધી	કડી મિધને વાત	૪૫
'ચીંતા કીમમા ચતુર નર	ચતુરાઈ-તણો જો ચાલ	
આપુ આભિ એકને	કરંક તુને તો કાવ્ય	૪૬
બોલ એ ખીલ વાતનો	કે વાણિ વીલામ	
શ્રીગોડમાલવી વિમ ગુલ	કહે કવી મામલદાસ	૪૭

★

કથા ત્રીજી

આપર્ક

ત્રીજે દિવસે પુર-પત્ર પડ્યો	શ્રાવણ શ્રાવણ ગાંધીની વાગ્યો	
મૂલક કહે : આંબળ મદિપતિ	વાત આંબળે વીનકવની	૧
વીનક વાત કહું એક અગ્યો	ફૂંકારો નથી દેગો તમ્યો	
ગણદેવિ ગુંગવંતુ ગાંમ	શકુરમંથ ગાંમનું નાંમ	૨
માદા દાતા મોટો મદીપત્ય	છત્રપતિના જેટલી છત્ર	
અન્ય દંભ ગૃહજી રીધ રમ	બદન્ય વસ્ત્રુત્ર ગાંમનું મત્ર	૩
ત્રીકમમંથ તેદને તન	મદા મનોદર નીરમલ મન	
શતિ આપવી પ્રાણી ગેદ	દેવાંમી રાજની દેદ	૪
તેદને એક આરમાઈ જાન	વીપદિત દીધિ તેતું વાત	
મર્યો એક ગણને આગ	દેવડું ન ગણું મુગળતુ દાથ	૫
તે ગણને પાપક ધણી	મુદનેન મંબળો ધણી	
ઉદમાઈનું અમરગંગ નાંમ	તેદ ગયો મંબલ ગુંગગાંમ	૬
શન્ય ચઢાવી તે આપીયો	લથકર લૂંદ યદ લાપીયો	
જગો દીધા વિનવાને પાત	વીધુ ગાંમ કર્યો ઉતપાત	૭
લુટી લીધા અરથ ને ગરથ	વડવાડ ગઢ કરી તે વરથ	
ગાંમ-ધણી થયો દારવા	લંબુ દુગમન આગ્યો મારવા	૮
નર નારી પુત્ર ને વડ	મમત્રી નાદાં આદેં મદ	
ધણાં ઇદાંપણ ગુંકયો ગવ	નમઘિય તેતું લીધી મવ	
ગણીકનીયા તેણે કરી	નાદાં મુત્ર મ્વાંગી મુદરી	૯

છપય

શકટ-ચદ્રી કર પાંચ, વેદ વેગલાં રહેવું
 અન્ય-ચદ્રી કઠ આક, લંબુ પુષ્પને જેલવું
 ગજ-ચદ્રી ગજ મહા પાંચ, આંચ-ચદ્રી અધીકાગ
 મેર-ચદ્રી કર લાખ, અહીથી અપરંપારા

ચોર-ચક્રી ચિહ્નું ગાંભ-તલ્લુ, ચુગલથી હેતેં નવી હશે।

દેશ-ત્યાગ દુરજન-ચક્રી, શાંભલ કહેં શાંણા બધ વશે। ૧૦
પાલેં તેહનેં ખાય, વાઘ મીઠુ ને સરખાં

પાલેં તેહનેં ખાય, રજખુત, કપુત, કેલી, કરખાં
આંખ-આંખો જાર, તે ઘરમાં ઘર મહેં

કચર રાય કહેં વાય, દેશ પરબનેં હેંડેં
ગોરુ, છારુ, મંગણાં, પ્રીત દેખેં તિહાં પરવરેં

ચોર ચુગલ કે મીત્ર-જન, મલતાં સાથે કુડું કરે ૧૧

ચોપદ

ચોરમાઇ તજેં નહીં તાપ પીતર ભુંડા તે પણ પાપ
કુનાર ભુંડી કરે તે કુડ માનેં એટલાંનેં લે પણ મુઠ ૧૨

દુશમન હગેંથી મેહુદ્યો દેશ પરદેશેં કીધો પરવેશ
ગલ્ત-રીધ્ય તલ્લુ શુંણ-ગાંભ ગયાં જિહાં ન જાણેં નામ ૧૩

પુત્ર, વધુ, નર ને નાર એકેઠ વલ્લે જણ તે આર
પછીમ દિશા જાગર જાવીયાં નાહાં નાહાં તિહાં આવીયાં ૧૪

અંદ્રગેન રાયો રજખુત શુંણ રુડો રુડુ ઘરસુત
આરેં હુખીયાં તેણેં દીઠ મહીપત્ય વગન ખોદ્યો મુખ મીઠ ૧૫

‘દીહાં જાયો છા, રહો કુંણ જાંભ શી જાત્ય નેં શાં છેં નાંમ’
તાહરેં તે રાયોત લો રાય ‘ઇહાં અમને નવી જાણેં કેાય ૧૬

કપટેં પેટ-તણેં કાશણેં ખદુ દુખેં આઝ્યા જારણેં’
નાંમ જાંમ કહેં શું ચાય ઇજત-આખરુ કુલની જાય ૧૭

છપય

નવિ કહીઈ તિહાં નાંમ, બાપડા કહી બોલાવેં

નવિ કહીઈ તિહાં નાંમ, જે ફેતરાં ફેલાવેં

નવિ કહીઈ તિહાં નામ, જિહાં ચંપાવે ચરણાં

નવી કહીઈ તિહાં નામ, વેચી ખાઇઈ જિહાં તરણાં

ગય ક્રીડી રોકાં મયાં, ઉચ નીચ કિમ જાણિય

નાંમ કદી નીર ગમાવીય, આમલ ગી મોટમ માંણિય ૧૮

છાનુ ગાખીય ઘર-ગ્રીધ, છાનુ કલંક નવિ કદીય

છાંની કદી કેલે વાત, લશણ તેહનો મન લદીય

છાનુ ગાખીય વીસ, છાનુ મંત્ર લળીને

છાંનું ઓપધ આપ્ય, છાનુ જે જાર ન જાંતીને

દાંન માંન ઉપમાંન અની, બાવ ભગત ન જાખીય

પરન્નંદા પુન્ય પ્રાકમ પરે, આમલ કહે છાંનો ગાખીય ૧૯

આપધ

તેણું ગાંમ નાંમ નવી જાખીયો ચતુર જાંણી આકર રાખીયો

મમીયાઁ મોહ માગી લીધ આકરી તેહ હજુરી ક્રીધ ૨૦

રાત્ય પડે પોહોઁ જિહા ગય તિહાં એ આકર ઓટ્ટી જાય

રહેવાને આપ્યો એક હાંમ શુભવંત જાતે બાધુ ગાંમ ૨૧

દીકડો, વડ, ધળીયાણી, ધણી પરમપેરે પ્રીત છે ધણી

મેચુ એકડું રાખે મન એમ કગતાં ગયા બહુ દિન ૨૨

ચીત-ધદ્રી કરે આકરી બાધે નહી કોશું બાકરી

એક દીવસ ધર્મ કીતુક વાત શ્રાવણ-માસે વચ્ચે વરમાત ૨૩

ગત્ય અધારી ધાયક થોગ જે વેલાં ચડે ચીત ચોર

જાને ધન વીને વીજલી વલ સાલમ નીગા કાજલી ૨૪

મહીપત્ય સુતો છે મેદીય આકર ઉતો છે દેદીય

મુતા છે માંનવ જાતોજાત્ય મળીધો માઝમ છે મધ્યગત્ય

જામત છે મટો ગજન કરત્રીમ આહ માંલલીયો કાન ૨૫

હુહા

ગંમા એક રાત્રી સાંભરી સજ્યો નવ સોહ ત

મહિપત્ય આપ્યો માલીય જાલીયથી જ્યેવંત ૨૬

‘હુખીયુ કુણ છે દેશમા કે કો પાંચુ મૃત’

એમ વિચ્યારી અધિપતી તાકવા ઉડ્યો તરત ૨૭

ચમકારો અપલાન્તણો	દીઠો દાંમીનિ-માંડ	
ઉઘાડેં ખડગેં ખાંત્ય-શુ	નર એકે ઉલો ત્યાંડ	૨૮
‘કહે’ રે નર તું કુંજુ છે	ઘણી રાત્ય છેં ઘોર’	
‘એ તો હું ચાકર રાવણો	ચિત ન ધરણો ચોર’	૨૯
‘સાળારા સપુત સલક્ષણ’	સાળાસ ચાકરાં ચિત	
શાળાશ લાયક લુણ લીધ’	મહીપત્ય કહેં ‘તું મીત	૩૦
રાત્ય-સમેં રંડા રુધ	કુંજુ હુખ કુંજુ પેર	
તે ખખર મુઝનેં કહેા	પછેં પધારો ઘેર’	૩૧
સલાંમ કરી સામદ વલ્લે	લેવા-કારણુ જાય	
એટલેં તેહની પુક પર	રાત્યેં ચાલ્યો રાય	૩૨
આગલ પાછલ આવીયા	રોતિ ભડાં રંડ	
ચાકર કહેં ‘અતુગ શુણો	પોકારેં પાખંડ	૩૩
રાત્ય-સમેં કાં રોય છેં	માંનની ઢાંઢી મુખ	
સાચું કહેં સલક્ષણી	દેહેં શુ છે હુખ	૩૪
રુઢન કરેં જે કારણેં	તે તું ન કહે આપ	
તો આગના એ શિવન્તાગ્રી	મલંકારતુ પાપ’	૩૫
સાચું બોક્ષી તે સુંદરી	‘હું રાબના ઘરની રીધ્ય	
મહીપત્યનેં ઘેર માહાલતી	સઘલા મુખની સીધ્ય	૩૬
ખાતો પીતો ખરેચતો	દેતો જાજા દાન	
લરમીને લગાવતો	મોટિમ દેતો માંન	૩૭
કાલ્ય મધરાત્યેં મહીપતિ મરે	કુડો વ્યાપરો કાલ	
લખ કોટી વીમેં વસા	એકે નવી બોલુ આલ	૩૮
કુણ બેલોં અગ્યો કિહા જશુ	કો કીરપીનેં ઘેર	
દાટશેં કેં દહે વટ જશે	પાપ-બુધિની પેર	૩૯
બર કરશેં કેં જીવદું	કે એ હારશેં હોઠ	
માટેં રાત્યેં રોડેં હું	ખરી એ મુઝમાં ખોડ’	૪૦

તાહરેં ચાકર, બોલીયો	‘સાંભલ્ય માહરી માંત	
ઉગરેં કિમ એ અધિપતી	વાંણી કહો વીખ્યાત	૪૧
દાંન દીધ કેં પુન્ય દ્રીધ	દ્રીધ જગન કેં જગ	
છવેં એ જસવંત નુર	લક્ષ્મી કહો તે લાગ’	૪૨
લક્ષ્મી કહેં ‘લાયક સુણા	સાચું કહું આ દિશ	
એહુની વતી કેા અન્ય જન	શીવનેં સ્તમરપેં સ્ત્રીસ	૪૩
કાલ્ય છેં જન્માષ્ટમી	મધ્યરાત્ર સમે છેં મેલ	
તે સાટેં એ ઉગરેં	ખરેા ખતાવું ખેલ	૪૪
ખીજે ઉપાચ એકેં નહી	છવ્યાનો જરુર	
સિસ સમરપેં સિધી છેં	નરપતિ ઉગરેં નુર	૪૫
જન કાચ, ખીલું જાંણે નહી	જાંણે નહી એ રાય	
તાહરેં અધિપત્ય ઉગરેં	જે કાંઈક પાડેં કાચ’	૪૬
‘રામા તું રાતિ રહેં	દુખ મ ધર તું દેહ	
મરુપત્ય એ મરશેં નહી	થાશેં તુમ્યો કહું છે તેહ’	૪૭
સતોખી રાખી સુંદરી	વડ્યો રાયનેં વાસ	
સરવ હક્રીગત સાંભલી	પુરપતિ હુતો પાસ	૪૮
આગલ આવ્યો અધિપતિ	માંડ્યો પોતાનેં મેંહેંલ	
કેડેં કિકર આવીયો	સુંળી વાત જે સહેંલ	૪૯
પ્રણામ કર્યો પુરપત્યનેં	‘એ તો આંલખપાલ	
તે તો રાંમા રાતી રહી	પ્રુધિ-વીહાંણી જાલ’	૫૦
મેદ કશેા ભાગ્યો નહી	વીતક ન કહી વાત	
ઉદય થયો શ્રી અરુણો	પુરણ હવેા પ્રભાત	૫૧
આનંદ કર્યો આખો દિવસ	નીશા ગઈ એક જાંમ	
નારી આગલ નરે કહું	‘કહું તે કરજે કાંમ	૫૨
મોકલશેં મુને મહીપતિ	પરડીનેં પરદેશ	
રુડી રીત્ય રહેંલ્યો મુખેં	લાલ ન કરશેા લેશ’	૫૩

નારીને કહીને નીમર્યો	શીવ-દેહરે ગ્રોભંત	
ધ્યાન ધરી જોકો ધણી	આનંદ ઘણો આપંત	૫૪
પગલે પગલે પ્રેમદા	કંઠની કેડે કાંચ	
અરુચી જોવા ચિતની	હરી દેહરને હંમ	૫૫
પુત્ર જોકો'તો બારણે	જાતી દિઠિ માત	
'પોહોર રાત્રે' કિડાં પરવરે	એ તો વીપરિત વાત	૫૬
કુચર તે-કેડે ગયો	જિહ્વાં શિવનો પરસાદ	
પ્રેમદા કેડે પરવરી	આંહિ મન ઉલાદ	૫૭
મધ્યાં મધારે જણ એકડાં	આપ ધરનાં એકાંત્ય	
ભુપત્ય તિહાં જોવા ગયો	ભાગવા મનની વ્રાત્ય	૫૮
નીગ-અરુચી નરપત્ય જુદા	બાહિરથી બુદ્ધિનિધાન	
અતુર આકર બોલીયો	'આસલ રે સંતાન	૫૯
ગી શીવને શીશ મમરપુલું	તો ઉગરે એ અધિપત્ય	
લાજ લુણની ર.ખીધ	તો તે ગુંળની ગત્ય	૬૦
પુત્ર કહે 'પીતા મુણો	એ તો માધર કામ	
મુઝ ઉભે તમ્બો મદો	તો તે રુડે ગમ	૬૧
બાપ કહે 'મુણુ જોડા	મેં દીધો છે કોલ	
લુગથી એક ન ઉગરે	વન જોશો માં તોલ	૬૨
કાહાદિ ખડગ કોટિં ધયું	માઝમ છે મધ્ય નિશ	
'શીવ શીવ' કહી સમરપીયુ	શીવને માથે શીશ	૬૩
શામાને સુતી થવું	છેદુ પડે છે છેક	
'આ સમે આ યાનક કિહા'	નારી વીચ્યારે નેક	૬૪
આંમિ તિમ તે મુંદરી	માથો દીધો મુર	
અત્ય-ત્રાદિ મલકણો	પાસે હુતો પુત્ર	૬૫
'ધીક અવતાર એ માહરો	મદે પીતા ને માત	
પુર-મધ્યે હુ પરવર	એ તો અતિ ઉતપાવ	૬૬

બે તિમ ત્રીજે એક તન	દેવને સમરચે દેડ	
બુધ્ય-નિધી બાલા હતી	તેહની ગત પલુ તેડ	૬૭
સહ-ગમન ક્રીધુ સામુદ	ક્રીધુ કુલ-તાગણ કાળ	
‘હુ એકવું નવી આચરું’	તો માદાગ કુલને લાજ	૬૮
શીશ સમરચુ સુંદરી	સલુ ન લાગી વાર	
મીઠા પેર તે પુરપતિ	વપુઈ કર્યો વિચાર	૬૯
‘મુઝ માટે’ ચારે’ મુયા	પીતા પલની ને પુત્ર	
લાખીલું લક્ષ-વસા-તલું	લાગી નાંખ્યુ ઘરમુત્ર	૭૦
કાલ જીવીશું કેટલા	માથે લખ્યાં છે મૃત’	
પાંચમે પીંડ સમરપીયો	તેહવું વીચારી મત	૭૧
પડયા પાંચ પ્રસાદમા	જન્મમાજીનીને દિશ	
ત્રીન્દશ કાટિ તેડિયા	ઉછવ કરવા ઇશ	૭૨
વરુણ, વાયુ, કુબેરજી	અધિપત્ય આદે’ ઇદ્ર	
અહ-ગણ, તારા, નક્ષત્ર-નિધી	યોગ ક્રીગણ રવીચંદ્ર	૭૩
બ્રમા, વિષ્ણુ, રુદ્ર, સરવ	સનકાદિ ને’ સેસ	
ચાચર ચોસઠ જોગણી	ઉમયાસંગ ઉપદેશ	૭૪
તાંડવ મૃત્ય તરતીબ-શું	કરવા કારણ કોડ	
ઉછવ કરવા આવીયા	રાજસ શ્રી-રણુછોડ	૭૫
ઉમયા કહે’ છે ઇશને’	‘શાલક્રીઈ શિવ સાચ	
પ્રસાદ-માહે કિમ ચે’ગ્રીઈ	પડીયા મૃત્યક પાંચ	૭૬
કુણે એ હત્યા કરી	કુણે ક્રીધિ ધાત’	
ઇચે’ ઉમયા-આગલે	કહી વીતકની વાત	૭૭
‘આજ છે ઉછવ આપણે’	લાડ કરે સદુ લોક	
ગરીબ કંગાલ એ માંનવી	શમાવો એકનો ચોક	૭૮
બ્રમાંડ બાધા લાન્ને ઘડો	બ્રમાંડ ઉપાડો ભાર	
એ જીવ પાંચ જીવાડતા	વીંધલરને સી વાગ’	૭૯

ગાખ્ય પુરી સહુ દેવતા	માન્યુ શ્રી-મહારાજ	
‘જન્માષ્ટમીનો દિવસ ગુલ	કરો પુન્યનુ કાજ’	૮૦
ઉત્તર-ધરી તો હર હસા	‘પર્યા’ કર્યો તે માથ	
આલસ મોડી ઉડીયા	હેતે ફેરવ્યો હાથ	૮૧

બેમાર્યા તિહા બાલકા	જુગપતિ જોવા-કાજ	
‘નૃત્ય જુયો નારદ-તણા	ઉછવ દિન દે આજ’	૮૨
પ્રભાત સમે મધુ પરવર્યા	પાચે જણ લાગ્ય પાખ્ય	
દયા આવી, તે દેવને	માહાદેવ કહે ‘તુ માખ્ય’	૮૩
‘મન-ધંધા માહાગજ છુ	જાણે ‘જુગદિન’	
વરદાન દિધુ વીશ્વપત્ય	એકવા દાતા હસા	૮૪
ઠહે જીવ ‘માસલ પુન-પતિ	કહુ તે કર એક કાજ	
તાહને ચાકર દે નરપતી	અપાવ્ય એકનુ રાન્ય	૮૫
એ છે રુડો રાજવી	એકનુ લુટાણુ દે ગામ	
ચાકર નહી એ ચતુર છે	કર્ય એકનુ જઈ કામ	૮૬
માહંગે હાથ સીર તમ-તણે	અણત કહેવાયો આપ	
ભક્તિ મુક્તિ મુખ સપતિ	પરમેશ્વર-પરતાપ’	૮૭
પાય લાગીને પરવર્યા	પાખ્યા છવ ત દાન	
મંદિર આવ્યા મલપતા	મહાદેવ-તણા માહો માન	૮૮
ગામ નામ પુછા સરવ	થયા આપ અસવાર	
પચકમા પોહોતા પુર વીધે	ક્ષણું ન લાગી વાર	૮૯
૬ કા દિધો દેશ-પર	છત્યો શત્રુ બાણુ	
પુર-પતિ પોતે થયો	આપ વરતાવી આણુ	૯૦
આપ આપણે મંદિર ગયા	લોગવ્યા ગીધ્ય-વીધ રાન્ય	
મુખ લોગવીયા સરગના	તાપ કર્યા સરવ તાન્ય	૯૧

શળ કહે ‘સાલવ્ય રાયણ	ન રહી તેહને નુન્ય	
પ્રાણ આપ્યો પાચે જણે	તેમા કોહોનુ પ્રોહુ પુન્ય’	૯૨

કહને પુન્યે જીવ્યા સહુ ?	મગન્યા પારવતી પ્રીત	
પાથ પદારથ પામીયા	ગજસ ઝડી ઝીલ્ય	૯૩
જો જાણો ને કહો નહી	તો બ્રમહત્યાદિક પાપ	
પાથે હત્યા તે તુમ સીરે	ગીવજી ડગે શ્રાપ'	૯૪
છાનો કિમ રહે છત્રપતિ	જે સત્યવાદિ મુર	
સાચા જોયો સલગણો	પરમાગ્ધનો પુર	૯૫
'એકમા તે સદેક કથો	સુધ્યુ રાનધ સીશ	
એકને પુન્યે મગન્યા	ઉમિયા સહિત તે ઇશ	૯૬
ચાકરનો હક ચાઠર કરે	પુનનો હક કર્યો પુન	
મતીનો હક સ્ત્રીઈ ડ્યોઈ	એ તો માથો મુત્ર	૯૭
જો રાજા હોઈ જીવતો	તો ચાકર લાખ ડરોડ	
શેવક માટે ગ્વામી મરે	તે જગલ્લા નહી જોડ	૯૮
એકને પુન્યે ઉમયા આવીયા	જીવતે જીવ્યા પાથ	
રાજ રિધ્ય મુખ સરગના	નાવી ઉની આથ'	૯૯
ઉડ્યુ રાખ આજારમા	ચોહોદુ વડ દે જ્યાહે	
માતુસન્કાલે પુર પતિ	આગ્યો મ દિર માહે	૧૦૦
ખખર કહી તે સિધને	'લેશ ધરે મા લાજ	
જલ્લ અન મુખે લેઈશું	ભકરે કંચુ તાકર કાજ'	૧૦૧
તરતીખ કથા એ ત્રણની	વારુ બુધ્ય વિલાસ	
કૃપન કૃપાથી કવી કહે	શ્રી ગોડ શામલદાસ	૧૦૨
પરખ ધ ચાગ ચાતુરી	કથા સાભવવા કણુ'	
પચીસ માહે પુરણ થઈ	તરતીખે વાત એ તણુ	૧૦૩

કથા ચોથી

૬૬૧

શ્રી-ચુલ્લપત્યને પ્રણમુ	સારદા કરજ્યો સાર	
આશા પુરો અળીકા	વીનકું વાગ વાગ	૧
રાત્યન્સમે રાજા નિસર્પો	નચવ ચતુર મુનળ	
શીવ પ્રતાપે મિધવડ	માણે મોઝ મસાણ	૨
એટક ચોરામી ચટપટે	ભણકારે ભુગી ભડત	
કાયઃ તો કપી પટે	ધુમકાઠે ધરા ધડત	૩
ખાવન વીર બલવત બદુ	ભુતાવલ ભણકાર	
પીશાય પ્રેત પગતશ પુદે	એને કિનર આતકાગ	૪
બડકા ઉઠે ભુતના	વરુપો એભે વીગ	
નાદ ઉતારે નરેદ્રના	ધારણ ન રહે ધીર	૫
વીક્રમ તો વીરનો વીગ છે	દેવ-તલો છે દેવ	
સીધ-તણો એ સિધ છે	માથો મહશુર સેવ	૬
લાજ કુલુ લોખી સકે	હરમિથ-તણો હીત હાથ	
માથે માહાકાલેશ્વર તણો	ચોળે તે મિધવડ સાથ	૭
ચટો વડ-ઉપગ ચતુર	ચોડયુ શળ તે માગ	
પુઠે બાધી પરવર્યો	ક્ષણ ન લાગી વાગ	૮
ઉતર્યો આપે અધિપતિ	એચો બાદ તે બોલ	
‘સાભાન્ય રાય સતલક્ષણ	તુ વિધ તાકરુ તોલ	૯
કહુ વાત તે કાને ધરો	હુકારો નવી દેશ	
સાચો બુઠો કે સોલતો	અતઃ ધર ઉપદેશ’	૧૦
ચોથી વાતની ચાતુરી	વીણા-ચુધિ વીલાસ	
શ્રી-ગોડમાલવી વીમ શુભ	કહે કવી શામલદાસ	૧૧
આરાધન અનપુરણ-તણું	નાહાનાભાન શુરુ નિધિ	
રખીદાસ-પરતાપથી	ચોળે અથ એ ચિધિ	૧૨

સંસ્કૃત-ભાંડિથી સોધીયુ	પ્રાકૃત-ભાંડે પુરાંણુ	
રખીદાસેં રહેં ધયું	કહું સાંભલ ભટ મુખાંણુ	૧૩
પુન્ય પ્રાકમ પરમારથી	ધારક રુડા ધર્મ	
સીખ્યા સમસ્યા સમગ્રજેં	કુડું નહીં જોડમાં કમ	૧૪
શાંણુ સમજુ સત્યવાદિયા	ભાવીક રુડા ભકત	
પુરાંણુ વાહાણું પુન્યવંતનેં	ભાંજેં બાધું જકત	૧૫
રુદયા રીઝેં રડાન્તણાં	સત્ય-વાદિ સોહંત	
આંન ગલીત યાદ ઘણું	માળીંગળ મોહંત	૧૬
નંદિક નમેહેંશ નારકી	નીરચું નીરહેં ઠાર	
મુઠ મુરખ મુમતા કરેં	જેહનાં ચિત યાડી નેં ચોર	૧૭
ચરીત્ર એક શ્રી-શંભુ	કેડ વશા કહેંવાય	
પાતિક કેટિક જન્મનુ	પલક-ભાંડેં પ્રસેં યાય	૧૮
બીજું ચરીત્ર વીકમન્તણું	જે પરમારથ પુન્ય	
અમૃત ચાખ્યું દિલ દાખીયુ	તેહનેં સી રહી નુન્ય	૧૯
ભક્ત મોટો સદુ જકત કહેં	સત્યવાદિ કહેં મુર	
દાતા મોટો દેવથી	તે નારાયણનું નુર	૨૦
દાતા તો બલરાય દુયો	શોઓ શ્રીવંત સાથ	
વીશ્વંભર વામન થઈ	હેતેં જોડયો હાથ	૨૧
દાતા કરણ કહેંવાઈયેં	જેંણેં કંચન દિધાં કેડ	
સવા પોહોર તે ચોલારીયો	કેય જવરો નહીં જોડ	૨૨
એ સદુથી અધીક પદ	કલીયુગમાં કહેંવાય	
શાકા રુડા સાત્રમાં	લક્ષણ લેખ લખાય	૨૩
પુન્ય-ચક્રી પરિયા તરેં	પુન્યેં પરમેશ્વર પાસ	
પુન્યેં શોભા સરગની	પુન્યેં વાસ કૈલાસ	૨૪
એહ અથ જે સાંભલેં	પોહોચેં મનની આસ	
મન-વંછીત માઆં મલેં	કહેં કવી શાંભલદાસ	૨૫

ચોપઈ

ચોથી વારતા ચેનો કહે
એક રાય અયોધ્યા ગામ
સત્ય-વાદિ ને માહસ-ધીર
ગો-આમલુ-તણો પ્રતીપાલ
મુદ્રિતપુરી અન્તેધ્યા એક
નની સરજુ શુણ્વંતા ગામ
નિહા અવતરીયા છે હરીચ દ્ર
ગોવરધન-રાય તે શુણ્વ ગામનો
અશ્વ ગજ રથ ગરથે ધણ
એક દિવસ સલામા સોય
શુણ્વિકા એક શુણ્વની લડાર
તાડવ-નૃત્ય-તણા જે તાન
હાવ ભાવ કટાક્ષ કરે
નાટક નૃત્ય-તણા નટ-રંગ
તાલકાસિ તણુરો તાલ્ય
કરે નાચ નારિ નવ રંગ
ફરે કુહડી માણે માન
ઢોલ મૃદંગ તરવેણા તાચ
દીવાનખાને જોવા જોખ
સલામ-મધ્યે જે મામદ સુર
પડિત રચ્યા પુર પ્રધાન
છત્રીસ રાજ-કલી રીધ રુપ
વરણ અઢાર નગરના લોક
કામીનિ કટાક્ષ રાજ-શુ કરે
આપ અંગ દેખાડે ઉર
જલ લરવા જુવતી જાય છે
કો'રહે ઉભી કો વાટે જોય

લશણુવ તો લક્ષણુ લહે
નીરમલ શ્રી-ગોવર્ધન નામ ૨૬
રાખે નામ-તણુ જે નીચ નીર
અલવે ચી નવી ધોવે' આલ ૨૭
નીરમલ ને નગ તેહને નેહ
છહા અવતરીયા છે શ્રી-ગમ ૨૮
અત્ય-વાદિ તાગમા અદ્ર
નિરમલ પ્રભાત-તણા નામનો ૨૯
માણે ગત્ય તેહમા નહી મણા
નાટાર લ વાય તે જોય ૩૦
અંધેખે અપ અતિ અપર પાપ
અધીક તે જાણે અનુમાન ૩૧
માહા માની-કરા મન હરે
શોભે સપલા તેહને સંગ ૩૨
ભરપુર લોગ સકલ શુણ્વ ખાલ્ય
અનુભુત અકલ ઓપીત અતી અંગ ૩૩
મ ગીતશાસ્ત્ર તગ્નીએ તાન
નાથે નૃત્યકી નૌતમ નાથ ૩૪
રાજદ્વાર રાજરીધ્ય રાખ
નિહાવે નારિ-કેસ નુર ૩૫
ચારણુ ભાટ મ ગણુ જન માન
લામીનિનો નાથ જુઈ છે ભુપ ૩૬
ગામા દેખી અમાવે શોક
તન મન ધન મહીપત્યનુ હરે ૩૭
નક્ષત્ર તારા નૌતમ કો નુર
તેહને જોવાની ઇછા થાય છે
તે સરવે નીરખે છે રાય ૩૮

૬૬૧

એક પુત્રી એક વણીકની	એક વીમ-તણી નિજ નાર	
સહિયરો બેં સલક્ષણી	તે વેદ -ભરતી વાર	૩૯
વણીકની કેટે બેટી	વીમ-તનયા નેં તન	
બેને માંયે બેડલા	માંનીનિનેં બોવાનુ મન	૪૦
શુભિકા જ્ઞાન કરેં ધણું	રાજ-સભાના રાગ	
જગત-સોક સદ્ ગુણ	નહી પગ મેહેલણુ માગ	૪૧
જુવતી બેં પેલી જોડ્યેં	બેડલાં મોટા રીથ	
બાલક બેં તેડ્યાં બેં જણે	બોવા ઉભાં તે દિશ	૪૨
રીઝ આપેં રાજ રીઝથી	શુભી કરેં દાવ ભાવ	
ભાવ દેખાડેં ભાંભીનિ	બુધિ-તણા બનાવ	૪૩
જુવતી બેં બોવા નહી	થઈ ઘટીકા બે-ચ્યાર	
અંગ-ચડી અરભક મધ	ભાંભીનિ સીર બહુ ભાર	૪૪
પરસપરેં હાથું કરેં	તાલી લેં હીત હાથ	
તે રાજ દ્રષ્ટેં ગુણ	શોભીત સઘસો સાથ	૪૫
એક પોહોર ઇમ વહી ગયો	મહીપત્ય બોલ્યો મુખ	
બોલાબ્યાં પેલાં બે જણા	દિલમાં આંધિ દુખ	૪૬
‘કાંણુ છા રે તમ્યો કામીનિ	પુછનાર નથી કેા પેંર	
જુવતી કિમ જાતાં નથી	ઘણી વાર થઈ ઘેર	૪૭
માંયે ભાર મહેદ્ર છે	બાલક રહેં છે બાંહ	
એક પોહોર થયો બિલા રથાં	તોલ ઘટેં છે ત્યાહ	૪૮
રાગ ધાપેં છે રગમાં	શુભીકા ગાઇ છે ગીત	
એહમાં સ્યુ સમજાં તમ્યો સુંદરી	પ્રેમદા ઉપની પ્રીત્ય	૪૯
નારિ કહેં ‘સુંદર નરપતિ	અમ્યો સમજ્યાં શુભ શુભ	
તમ્યો સમજ્યાં તે અમ્યો સમજીયા	બે આડી વાટની ધુલ’	૫૦
મરકલા કરે તે માનની	હેતે દેખાડેં હાટ	
‘રીઝયા છા રાય રુદ્યા-વીખે	એ સરવેં બારેં વાટ	૫૧

સાચી વાત સમજ્યા અમી	લક્ષ નુદ છે લોક	
સલા-સહીત સમજ્યા તમી	તે મરવે ફેગટ ફોક' ૫૨	
મુખ મરડી બે માનની	ચાલી આપો આપ	
'પુર-પત્ય તું પ્રીછ્યો નહી	તો તાહગં પુરજુ પાપ' ૫૩	
કીતુક થયુ એ કામીનિ	બવા લાગી વાટ	
સમ રેઇ રાખી કુંદગી	સન્નઇ રોક્યો ઘાટ ૫૩૬	
કર ભેડી ઊભો રહ્યો	પ્રીતે લાગ્યો પાય	
'હું નવી સમજ્યો તમ્યો મમઝીયા	સાચુ કહો માહરી માય ૫૩૭	
કહે બ્રામણી ભુપને	'સામવ્ય સત્ય-વાદિ સત્ય	
યેંર બતા એકે ઘડી'	માનની કહે 'માન' મૃત ૫૪	
ભરથાર ભુખ્યો છે માહરો	હું રસોઈ-કારણુ રહેશ	
રીસ કર્યો રખિ મુને	તે હું મરવે સહેશ ૫૫	
ધપણુ લેવા ઓરટે'	વેદ જઈશુ વાણુ	
અહીં કસ્યો અંશુકટે'	મઘ જ્યોં તીહા પ્રાણુ ૫૬	
તે-માટે' કિમ કહેવા શુદ્ધ	ખોટિ થાઉં કિમ ખાત્ય	
દેવચરમા વીપ્રની દિકરી	તે કહેશે વીખતારી વાત ૫૭	
તે પુરોહિત છે તાહરો	વાઝીયો છે વીશ્વેક	
સવા દમ મહીને દિકરી	આજથી આવશે એક ૫૮	
પાત્ર વરસે તે પરણ્યો	વગ ઝડા વીખ્યાત	
ઘોથે મંગલ તમ્યો પુછ્યો	તે સરવે કહેશે વાત ૫૯	
પનર મહીનાનો પુત્ર છે	માહરો ચેટનો ચેંગ	
ખબર ભેજે તું એકની	હું તો બાહુ ચેર' ૬૦	
વીપ્ર-વનીતા તે તો વત્રી	ગઈ ચોતાને વાસ	
વાત વણીક-પુત્રી-કને	પુર-પત્ય કહી પરકાશ ૬૧	
'વીપ્ર મુને વાહી ગઈ	માઠ કહ્યું છે મૃત	
તું શુ સમજી હું નવી લઈ	તે કહે મુઝને ત્રત' ૬૨	
રામા કહે 'શુણુ રાયજી	હવડા નહી કહુ વાત	
ખોટી થાઉં તે ખીજ્યો	મારશે મારી માત ૬૩	

મેંદનું દેશેં માવડી	દાગનું કરશેં રીસ	
કાલ્ય કદીનું એ તો કયા	આપ ઉગમતેં દિશ	૬૪
તરણી સમ આઈ ગઈ	રાજ તો અચિરત હોય	
ક્રીતિક કદુ એક કાન્ધિ	કલી ન ગદેં હોય	૬૫
બુવન ગઈ તે જાંભળી	છપળુ નેવા આપ	
પગેં ચંપાળો પનગો	જાંભાને વલગો સાપ	૬૬
દાદાકાર દલદલ થયો	માનની ખાંભી મૃત	
દાદાચાર દાદે કર્યો	દહન કર્યું તન ત્રન	૬૭
અચિર પાગથો અધિપતિ	વમી વપુજ વાત	
પાય લાગો જઈ પુર-પનિ	ચેલી પ્રેમદાને પરવાન	૬૮
‘ત્રાચું’ જોત્ય મલસાળી	લાચ્યું મું માદરો બેદ	
કાલ્યનું કદુ નિક્કે ચયુ	વીમ-વનીનાનું વેદ	૬૯
ખરેં લાગો માદરો ખરખરો	માનું વચન તુજ માચ	
વાયદો કર્યો તેં વાદાગુન્તળો	વનીતા કહો તે વાચ	૭૦
‘સાંભલ્ય મલવાદિ રાયજી	કદુ તુજ આગલ કાંચ	
પરદેશ ગયો છેં માદરો	ગામા કહેં છેં ‘વાંચ	૭૧
ધડી એકમા આવશેં	તે વાંચીનું જ્ઞાન	
નાત્ય-ત્યાક મલગેં મન	તે છેં મુઝનેં જાંન	૭૨
વાંચી-માથેં મદ-ગમન	કરવું માદરેં કળ	
માટેં વાત તો નહી કદુ	મદી-પત્ય મુઝ્ય મદારાજ	૭૩
આ બેં મદીનાની ખાલડી	તેર માસ્રનો તન	
તે મુકું જોવેં તાદરેં	મહિ-પત્ય સાલચ્ય મન	૭૪
એક ખાલક એક વીમનો	બેં એ માદરો ખાલ	
એ ઉઠરજે અધિપતિ	પુગળુ કજે પ્રતિપાલ	૭૫
એક દિકરો ને એક દિકરી	પગલુચેં રુડી ચેંર	
એકેં લગનેં એકેં ધડી	દલ્લા હેતથી ચેંર	૭૬
ને વર આવેં કન્યા-તલો	તેહનેં પુછજે વાત	
મદેહ તાદરો લાગશેં	વાણી વેદ વીખ્યાત	૭૭

તેર મહીનાનો તન છે	તેહને વહુ આવે જેહ	
તેહને પશુ તું પુછજે	લાગે મન સંદેહ	૭૮
ગ્રામણી-કેરો છોકરો	પરણશે તેણે દિન	
તેહની વહુ ચોથે મંગલે	મનાવશે તાકરું મન	૭૯
એ વાતમાં સંદેહ નહી	સત્ય-વાદી માંનો સાંચ	
એક વરસને અંતરે	બીજાં વરસ જ પાંચ	૮૦
ખાધો પીધો ખુબી કરે	એ અરલક ત્રણ	
કથા એ સંભલાવશે	કાઠે સાંભલે કજુ	૮૧
રાંમાઈ રાજ રીઝવ્યો	સતોખ્યો શાક્ષાતે	
એટલે કાંમીનિના કંથની	વરુવી આવી વાત	૮૨
સહ-ગમન કિધું સુદરી	અચરજ પાંખ્યો શય	
પ્રતીપાલ કરે પેલાં પુત્રની	છત્ર-તણી જિમ છાંહે	૮૩
ધાવ્ય સખી ધવસવીયાં	ખાંન પાંન સનમાંન	
ક્રીધાં વરસ તે પાંચનાં	દીધા છવત-દાંન	૮૪
વસ આબુધણ અતી ઘણાં	મંદિર કરી આખ્યા મહેલ	
માંન જેહને મહીપત-તણાં	તેહને સઘલુ મહેલ	૮૫
પ્રથમ પેલા વિપ્રના	તનની કહું છું વાત	
સુંદર રૂપ સલસણો	શોભ્યા વરસ જ સાત	૮૬
પુરોહીત પુરપતિ-તણો	કન્યા રૂપ-નિધાંન	
તે વર સાથે વીવા કર્યો	દિધાં કન્યા-દાન	૮૭
વીવેક વરઘોડા-તણી	શોભા અપરંપાર	
નૌતમ સોજન નાત્યને	શોભા મઘલી સાર	૮૮
લગન-શોભા લાખ્યણી	ચોરી ખાંધી ચ્યાર	
મંગલ-ફેરા ફેરવ્યાં	આરોગ્યો કંસાર	૮૯
વેલા મંગલ ચોથા-તણી	શોભા સઘલી સાથ	
પાપ લાગ્યો તે પુર-પતી	હેતે અગ્યો હાથ	૯૦

‘કહો બાઈ તમયો કન્યકા’	અધિપતિ કહે એકાલ્ય	
‘તમે સમઝયા હું સમઝયો નહી	ભાગો તેહની બ્રાત્ય’	૯૧
નારી કહે ‘રે નરપતિ	શી પુઠં વીતક વાત	
એ ચોરીમા વર માહગે	હું તો એહની માત	૯૨
કેટ એ માહરે હતો	જેડું હવું શીશ	
કર્યો હતો જે વાયદો	તે પુરો થયો આ દિગ્ગ	૯૩
માહરે વીતક તો મે કહ્યું	વવી કહીશુ વાકાણા-માહે	
પરણે વણીકના છોકરા	જાયો જરગી ત્યાહ	૯૪
સદેહ તમારો ભાગશે	પુછા જઈ તેહને’ પેર	
તે કહે તે મનમા ગ્રહી	પછે આવજ્યો માહરે ઘેર’	૯૫
રીઝયો મનમા રાયજી	ગયો વણીકને વાશ	
તે વર-કન્યાને પુછીયુ	પુરણ પ્રીત પ્રકાશ	૯૬
વર કહે ‘સાભવ વીશ્વ-પત્ય	ગી પુછે છે વાત	
એ કન્યા માહરી દિકરી	હું તો એહનો તાત	૯૭
પ્રથમ પરદેશે હું ગયો	પામ્યો’તો વીકા મૃત	
જ્ઞાન કરતે સતી ચર્ધ	તે તમે દિહું છે નત	૯૮
અવતર્યો હું આ ગામમા	એ મોટો અન્યાય	
ઉછેરી તમે અરભદ્રી	તે કહાવી મુઝ કન્યાય	૯૯
કહેતા લજ પામીઈ	અણુઘટલ છે આપ	
હથ્થર આણ સાચુ કહું	એ જોડી ને હું આપ’	૧૦૦
અચિરજ સભ-યુ અતી ઘણું	માન્ય મહીપત્ય મન	
પુછ જઈને પ્રીતથી	જે ઉછર્યો’તો તન	૧૦૧
‘જાણતો હોય તો કહે મુને	કહી ગઈ છે તાહરી માત	
એ સમઝયા હું સમઝયો નહી	તેહ કહે વાણિ વાત’	૧૦૨
તાહરે બાલક બોલીયો	નરપત્ય શું આણિ નેહ	
‘માહરે જોડી માનની	સતી ચર્ધ’તી તેહ	૧૦૩

એ તો માહરી માવડી	હુ તે એકનો પુત્ર
ફરી ફરી પુછે કશું	એ સાચો અક્ષર મુત્ર' ૧૦૪
માહ પાંચો તે મહીપતિ	ભાગી નહી મન બ્રાંત્ય
એક વીંત્રની બીજી સતી	એ બે તેડયાં એકાંત્ય' ૧૦૫
'તમ્બો સહીયરો બે સલક્ષણી	પેલા ભવની પ્રીત્ય
તમ્બો સમઝયાં હુ મમઝયો નહી	કહો તે ફરી રીત્ય' ૧૦૬
તે બે બાલકીયો બોલીયો	'ગી વીપરિત પુછે છે વાત
સુણીકા ઘેર સખી તમ્બો	તે તો તાહરી માત ૧૦૭
હું તે એકનો દિકરો	એ તે માનુની ભેય
તે નાથ કરતી નૃત્યકી	તે કહી ન શકે કૈય ૧૦૮
રીઝતા'તા તમ્બો ગયજી	ભેંધ સંભાનો રંગ
એ ભેવા અમ્બો ઉભાં રક્ષા	સાહેલી બે સંગ ૧૦૯
તે દાટે' કહીધ હું	તો માંનો નહિ મહારાજ
સદુન્કોને' ઘો શુલીધ	સોચો માહરિ લાજ ૧૧૦
કૌતુક દોટે દીકું તમ્બો	તનયા તાત ને તન
પિતા પુત્રી પરીણીયા	માન્યુ તાહરું મન' ૧૧૧
પડચો ધાશકો પેટમા	દિહું પોતે દદ
ઝર રમ્બો એ જનુની-તાણુ	કાયા પાંચો કદ ૧૧૨
કર ભેડી તે કરગરે'	'મોટા છે મુઠ માત
તમો તે દહાટે કિમ લલ	જે પેલા ભવની વાત ૧૧૩
થયુ થાય ને જે થશે	ભુત ભવીશ વર્તમાન
ભુગત્ય કિમ જાણી તમ્બો	શુંભુ ગડે'થી બાન' ૧૧૪
વનીતા કહે 'રે વીંધ-પત્ય	અકલ-ચદ્રી કદુ એન
અમ્બો એક પીતાની પુત્રીયો	ત્રણે' મા-બાઈ બેદેન ૧૧૫
શીવ-પુજન કરતા અમ્બો	ગરથ ઘણેરી રીધ્ય
તેહના પુન્ય-પ્રતાપથી	શીવ-કીપાથી સીધ્ય ૧૧૬

એકે' ભર-નીવા કરી	તે તો તાહરી માત	
ખીજે' લવ શુંણીકા થઈ	વાંણી વેદ વીખ્યાત	૧૧૭
શીવ-પુજન પ્રતાપથી	તું તો રાજ માહારાજ	
અમ્યો તે તાહરી માસીઓ	કહેતાં આવે' લાજ	૧૧૮
એક દીકરી વણીકની	ખીજી વીખની હોય	
ત્રીજી શુંણીકા, અવતરી	કહી ન શકે' કોય	૧૧૯
અમ્યે ત્રણે શીવ-પુજન કર્યો	કથા આંભલી કહ્યું	
વૈકુંઠ વીમાંન ભેંમી જશું	શીવજી-કેરે થયું	૧૨૦
એ વાત રાખો છહાં	નથી કરશે ત્રીજે કાન'	
આપ આપણું મંદિર ગયાં	મહિપત્ય સાચું માંન	૧૨૧
રુદ્રય વીચાર્યું રાયજી	'ધીક ધીક મુઝ અવતાર	
જતુની-સાથે ભારિ રમ્યો	એ અથ અપરંપાર'	૧૨૨
પરિત તેડી પુત્રીયુ	જુગત કરીને ભેશ	
'એહવાં પાપ છુટે' કિહાં	નિમંલ થાઈ નિરદોષ'	૧૨૩
'કોરાવી પીપલ લાકડું	ભરીઈ ગરણું-ગોર	
પાવક-માંહે' પેંઝીઈ	કરીઈ અગન અકોર'	૧૨૪
ઉપાય એક ખીજે કહું	દિવ્ય વચનથી દિશ	
'શીવજીને' દેહરે' જઈ	આપે' સમરપે' શીશ'	૧૨૫
ચેત્યો રાજ ચીતમાં	તનથી વંશવ તાન્ય	
મુખ્યુ સરવે' મુપુતને'	રીધ્ય-બીધ્ય રુડું રાત્ય	૧૨૬
કેહને' વાત કહી નહી	આંવ્યો મન ઉલાદ	
અધિપત્ય પોતે એકસો	પોહોતો શીવ-પરઆદ	૧૨૭
શીવને' શીશ સમરપીયું	નેક ન રાખી નુન્ય	
પુરાતન પાપ પ્રજાલીયાં	પરડું પોડું - પુન્ય	૧૨૮
કન્યા ભેં કોશંભલી	વણીક ને વીખની આર	
ભતિ-અમરજી છે' એહને'	વપુઈ કર્યો વીચાર	૧૨૯

પહેલો દિવસ પરણ્યા થયો	ગતો ચુકા રગ	
તે માનનીય મન બાંધીયુ	‘જે ભુપત દેહ થઈ લાંગ	૧૩૦
આપણે એકને કહ્યું	ચેતાવ્યો આ દિશ	
શીશ સમરખુ ઇશને	તે હત્યા આપણે શીશ’	૧૩૧
બાલા બેઉ બાલકી	શીવ-દેહરે સોડંત	
કમલ-પુજન કોઠેં કર્યું	મનસા-સીધ મોડંત	૧૩૨
પરવ અર્પિદય હણ	ગઈ રાત્ર ૪૫ પોહાર	
પુત્ર કરવા ગુણીકા ગઈ	શીવ-દેહરાને ઠાર	૧૩૩
મુન્તક દીકું મહીપતિ તણ	ભુવતી બાંધ્યો ભોગ	
શીશ સમરખુ મુદરી	તબા ભાવતા ભોગ	૧૩૪
અથાર જણ પડીયા ચોકમા	માણી તવ મધ્ય-રાત્ર	
ઉમથા અંત્રીક્ષથી ઉતર્યા	જે જગત-જનેતા નમાત	૧૩૫
સગ્ગત પાલક મીહારણી	કોટીક-અરણ્ય-ધુતિ દામ	
પરમ-પાલણુ-પોપણી	જે વ્યાપીક ઠમે ઠામ	૧૩૬
તેત્રીસ કોઠ-સાથે મનુ	અઠ્યામી સકંત્ર રખેણુ	
ગંધર્વ મોહતર કોટિધા	ગોલા સગ મુખેણુ	૧૩૭
ગીરિજા-માથે ગુણ-નિધી	ભાગવા-ગરણુ મેલ	
અરથોદય પરવ તે અની રમણુ	ખરે પુન્યનો ખેલ	૧૩૮
વીમાન આવ્યા વેકુલથી	જમા વીણુ ભોમ્ય	
પુ પક-વૃષ્ટિ દેવે કરી	વખાણુ કરે વર વ્યોમ	૧૩૯
પાગવતી કહેં પરમેશ્વરી	‘દેવાધીદેવ દાતાર	
એ માનવી ઝિમ મૃત્યક પડ્યા	અદ્રમા-જેહવા અથાર’	૧૪૦
માહાદેવ કહે ‘શુણ માનની	ચેહલા લવની વાત	
તે મમઝયા તણે જણા	દ્રીધિ દેહની ઘાત	૧૪૧
ગાન કરવા ગુણીકા જતી	નરપત્ય-સાથે નેહ	
પ્રીતનાણી પીડા થકે	દેવ મમરખી દેહ	૧૪૨

માંડિને' મરવ મહિમા કહ્યો	ઉપજ નીપજ આંક	
સદ્ સદ્ને દુખે' મરે'	તિકાં ચો આપણો વાંક?' ૧૪૩	
પારવતી કહે' 'પવ' છે'	અરધાદ્ય એ દિસ	
'માગ્યું આપો મુઝને'	ઉઠાડો એહને' ઇશ' ૧૪૪	
'જગત-જનેતા હો તમ્યો	અકલ અપિતું બીજ	
એટલું કાંમ તમ્યો કરો	એ રદ્ય-માહે હોય રીઝ' ૧૪૫	
શીવનું વચન શીર ધયું	ક્ષણ ન લાગી વાર	
અમૃત સિંચિ ઉઠાડીયાં	ચતુર પડ્યાં ને ચાર' ૧૪૬	
વરદાન આગ્યુ વીશ્વેશરી	'ભતીન્નમરણુ હોય	
'અલખત ઇંદ્રની ભોગવો	ગાંછ ન શકે કાય ૧૪૭	
અંતકાલે' વિભાંન-માહે'	પધારએ વેકુંડ પે'ર'	
એમ કહીને' આરને'	શુભવંત પહોચાડ્યા ઘે'ર ૧૪૮	
કેણે પે'ર પ્રીછી નહી	ન રહ્યો અધ અકેર	
આરે' દેવાંસી ધયાં	નેહને' જગદંબાનું ભેર ૧૪૯	
શબ કહે' છે': 'સત્ય-વાદિયા	વટ-હથ વીકમ વીર	
સાચું બોલ સલક્ષણ	ધરમ-ધારંધર ધીર ૧૫૦	
એ આરેમાં અધીક પુન્ય	કત કોહોનું કહે'વાય	
ભે' કન્યા પેલી બાલીકા	કે' શુભીકા કે' રાય ૧૫૧	
ને પુન્યે' જીવતાં ધયાં	ટલી ગમ મૃતની ધાત	
એ આરેમાં પુન્યવંત કીયું	વીરતારી કહો વાત ૧૫૨	
સાચું બાંહે'ને' કહો નહી	અમ સાંભલનાં આપ	
તો એ આરે' હત્યા-તણું	પુર-પત્ય તુઝને' પાપ' ૧૫૩	
વીકમ વાંછી બોલીયા	અકલ-તણે' અધીકાર	
'ધણું પુન્ય શુભીકા-તણું	નેરો જીવ્યાં જણ આર ૧૫૪	
જીવતી ભે' હતી બાંછતી	ને પરણી, ભે' બાલ	
તેમણે' વાત કલા-ચક્રી	અરો જણાવ્યો-ખ્યાલ ૧૫૫	

મહિપત્ય 'તે-માટે' મુઘો	જાંણિને મન જોગ	
કાંમીનિયો જે કલકકી	લાંમીની તણયો લોગ	૧૫૬
શુંણીકા તો નથી જાણતી	નોહોતું તેહને' શાંન	
પ્રીત-માટે' પંડ પાડિયો	અધિકું એ અનુમાન	૧૫૭
શુંણીકાને' શી પ્રીતઠી	શુંણકાને' શો શોક	
શાંન કથું શુંણિકા-વિષે'	લાડ કરે' જિહાં લોક	૧૫૮
ધન આપે' તે એહનો ધણી	પ્રીત દેખાડે તે પત્ય	
તેહમાં કેા નંદા નવી કરે'	શોધે' નહી કેા સત્ય	૧૫૯
શુંણીકા-માહે તો શુંણ નહી	શુંણીકાને' શી લાજ	
શુંણીકાની સી પ્રીતઠી	કરે' દ્રવ્ય દેખી કાજ	૧૬૦
તે શુંણીકાઇ શુંણ અભો	શીવને' સમરખ્યુ સીસ	
એ પુન્યે આરે' ઉડીયાં	અંતરમાં રીઝા ઇશ'	૧૬૧
વીકમસેન વાણી વદે	વેદ વીલાસ વખાંણુ	
શબ ચોહડું જઈ સીધવડે'	માણું ચોટ મસાણુ	૧૬૨
રાજાઇ કર-ખંખેરીયાજી	શુંણવંત આંખો ઘેર	
વીતક વાત માંડી કહી	પુન્યને' માંડિ પેર	૧૬૩
'સત્યવાદિ મુંઝો પુન્યજી	ધારણ રાખો ધીર	
એ સબ આંણી આપસ્યુ	તાહરે' ખીશુ નીર'	૧૬૪
વીકમ-અરીત્ર વખાણુમા	ઉપમા અપરમપાર	
પુન્યવંતી પચવીશીઇ	ચાતુર કથા ચર્ચ આર	૧૬૫
ઇષ્ટ-શુભ-અતાપથી	શખીયલ-કેરે શાન્ત્ય	
ક્રી-અનંપુરણા ઇષ્ટથી	માંણેા અંથ માહારાજ	૧૬૬
અનેક ચાતુરી અધીક પદ	વાંણિ વેદ વીલાસ	
સલા-માહે સોહાંમણુ	કહે' કવી સાંમલદાસ	૧૬૭
ગાય સીમે ને' સાબલે'	પુરણ મન પરસન	
પુન્ય ચંદ્રાયણ મતનુ	દેવાનુ દરસન	૧૬૮

કથા પાંચમી

ચોપઈ

શુભ શ્રી-શારદા-કેરા ગાઉ	પ્રતાપ દેખી હું પરશન થાઉં	
પુણ્ય ગણપતિ-કેરા પાય	પવીત્ર અથ એ પુરો થાય	૧
પાંચમી કથા પુરણ પવિત્ર	વારુ વિક્રમસેન-ચરિત્ર	
ઉત્તરપથ-માહે એક ગામ	વાઘસિંધ નરપત્યનું નામ	૨
સીમાડો રાજા મુખનું ધામ	કુલાચાર કરે શુભ કામ	
એક પુત્ર ને પુત્રી એક	વળીતા-તણી વારુ વીવેક	૩
રૂપવતી શુભવતી ઘણું	તોલ વખાણ કરે તે તણું	
માહા-મનોહર રહે'તો	ભાભીની ભાગ્ય-સકલ-નીધિ ભુપ	૪
શામા-રૂપ સલક્ષણ સાર	અતીશે શોભા અપરંપાર	
બેઠા'તા માત પીતા ને બ્રાત	વીવા-તણી વખાણી વાત	૫
'બત્રીસ-લક્ષણો બુધ્ધ-નિધાન	એહવો વર ભેઠઈ અનુમાન	
વિદ્યા ઝાઝી હોય વીવેક	અધીક પદ ભેટમા હોય એક	૬
ચોસઠ કલા ચૌદ વીઘાનો જાણ	એહવો નર જે ચતુર સુભાણ	
તે-સાથે વીવા કીજીઈ	કન્યાદાન કોડે દિજીઈ	૭
ચિંતા-રૂપી સાગરમા પડ્યા	વર ખોલવા આપે અડ્યા	
એક વર તો કાઠો લાવીયો	વરને સાથે'તેડી લાવીયો	૮
બીજો વર લાવ્યો એક વીર	તે પણ ધનુર-વિદ્યાનો ધીર	
ત્રીજો વર લાવ્યો માવલો	જે છે' રાજાનો સાલવો	૯
ચોથો વર તેડાવ્યો તાત	કન્યા એક ને વીપરિત વાત	
ચ્યારે વરનો કહું વિવેક	ઘરમા તો કન્યા છે એક	૧૦
સભા-મધ્ય તેડાવ્યા ચ્યાર	કઠીઈ પરિક્ષા લીજીઈ પાર	
સરખા વરસ ને સરખા રૂપ	સરખો વૈભવ સરખા ભુપ	૧૧
મરખા કુલ ને સરખા વેશ	સરખા ગામ ને સરખા દેશ	
પ્રધાન કહે 'પરિક્ષા કીજીઈ	અધિકી વીઘાઈ કન્યા દિજીઈ	૧૨

દુહા

પુછે પ્રધાન તે પ્રીતથી	‘શી શી વીલા વીવેક ?	
પુછ પ્રકાસ કરો ઇહા	અકલ વખાણો એક’	૧૩
એક કહે ‘સુણ અધિપતિ	માહરી વિલા મન માણ	
પચાસ કોટિ પ્રથવી-વીણે	નિહા અદ્ર-સુરજની આણ	૧૪
એકો રહુ તમ બારણે	કહુ પરદેશની પેર	
જુઓ ગમે’ તો પારણ	ચુણવત તાહરે ઘેર	૧૫
લકાપુર લકા નિહા	ચિહુ ખુણે ચિહુ દેશ	
જેથુ દ્રષ્ટે જુગતે કરી	પ્રથવી પુર પ્રવેશ’	૧૬
મુખ્ય-નિધી બીજો કહે	‘ચિતમા જેલુ આહુ	
એક ધરા એક પલકમા	લક્ષ જોગન ઉપર જાઉં	૧૭
અતરીક્ષ ઉડુ આકાશમા	મનથી મહિમા મુખ્ય	
પવન-પાવડી જોટકો	મુજ આગલ સહજ સમતુલ્ય	૧૮
ત્રીજો કહે ‘વીદ્યાન્તત્વ છે	જાહું મુજમા જોર	
અતની-મલ અધિકો અધિક	આલ સમો અકોર	૧૯
પીર, પીર, પીગાબરો	ભુત, પ્રેત કે જક્ષ	
દેવ, દાનવ કે માનવી	દેહ પમાડુ દક્ષ’	૨૦
ચોથો કહે ચતુર નર	‘ખરો એક મુજમા ખ્યાલ	
ધારુ જે ધરતી પરે	મુલ દેખાડું માલ	૨૧
હીરા, માણિક, મોતીયા	સખત ધાતુ કે મોહોર	
કાટ્યા તે દેખાડીધ	હીંગ બતાવું ઠોર’	૨૨
આરે જોવા ચતુર નર	આ આરે’ કુણ અન્યાય	
વાણી વીચારિ ‘એકને’	પરણાવો કન્યાય’	૨૩
જમાયા જુગતે કરી	હરખ સદને હોય	
કીર્તિક એક રાત્રે થયુ	કલિ ન સકે કાલ	૨૪
કદ્રપ-જેહવી કન્યકા	રામા રૂપ નિધાન	
પકજ-વદની પદ્મની	અરુણા છે અણીધાન	૨૫

માલીધ બેઠી'તી માનની	પ્રીત્યે થયો પ્રભાત	
તનયાને' તેડવા ગઈ	માનની કેંગી માત	૨૬
ઠાસો-માસો ઠામ તે	કન્યા નામ નહી કોય	
પડી ફાલ તે પેટમા	જીવતી સઘલે' જ્યે	૨૭
હાહાકાર સઘલે' થયો	હમ્મથડે સદુને હેત	
જાંણુ થયુ ખાધા જગતમા	વર, જાન, મલા-સમેત	૨૮
વજીર કહે વર ચ્યારને'	'વીઘા માધેા મત	
અધિકી વીઘા જોહની	તે કન્યા પરણેા ત્રત'	૨૯
પ્રથમનો કહે' 'પ્રધાન સુણ	પશ્ચિમમા મેરુ માન	
તે-હેકે એક ડુગરો	તિહા કન્યા ગપ-નિધાન	૩૦
દૈત્ય ડાઠાયો ડાકિણો	પરવત-જોહ્યો પ્રયડ	
બેસારિ છે તિહા ખાલકી	લક્ષ ધણો છે લડ'	૩૧
બુધીન્યકી ખીજે કહ્યું	કથા સભલાવી કહ્યું	
'ચાહોઆડુ એક પલકમા	તમ્મો વલગ્યો મુને ત્રણ'	૩૨
આકાશ-મારજો ઉતપત્યો	માણિ વીઘા મન-માહે	
દેખાડ્યો તે ડુગરો	કન્યા બેઠી ત્યાહ	૩૩
જોધો ઉઠ્યો જીધ-કારણે	બલ છે અપર પાર	
ત્રીજે મારી નાખીયો	ફાલું ન લાગી વાર	૩૪
ચોથો કહે 'ચિતા ટલી	જીગત પોતાની જાણુ'	
ખડાર ભર્યા'તા જુતના	તે ખરી દેખાડી ખાણુ	૩૫
ખાધી ગાડડી ચોહો જો	હેતે' લીધિ હાથ	
આકાશ મારજો ઉતપતે'	કન્યા તેડી સાથ	૩૬
મેયો થયો મા-બાપનો	માન્યુ મદુનુ મન	
રામા ગ્લી આવી રાત્રમા	ધરતી ઢગલે ધન	૩૭
લગન દુતું તે દિવસનું	કઠ આરોપી વરમાલ	
પ્રીતે' પરણાવી પદની	બુધી-સાગર જે ખાલ	૩૮

શબ કહે: 'શું સત્ય-વાદિયા	વપુષ્ઠ કર્યો વીચાર	
શુભ વીણા ચ્યારે સરખી	એ નર કીડાની નાર	૩૯
ને જાણે ને કહો નહી	અકલ વીચારી આપ	
તો તમને સમ સહસ્રધા	બ્રમહત્યાદિક પાપ	૪૦
મૃત્યુ-મૃત્યે મહિપત કહે	'શો એહમાં સંઢેહ	
ખતાવી જેણે ખાલકી	તનયા વરીયો તેહ	૪૧
જાંડ્યા-કેડે જાઇ મૃત	નેર-ચકી સુખંત	
ધન કાઢાડે તે ધારકો	ચેર તે સિ પુછંત	૪૨
મથમ જેણે પારખી	તે પાંચો કન્યાય	
ખીજ તો ધન ખાંધી ગયા	આચરે કિમ અન્યાય	૪૩
'શાખાથ' કહી શબ ઉડીયુ	સીધ્યવડે શોભંત	
પાછા વસીયો પુરપતિ	કો લભ નવી લોપંત	૪૪
સમાચાર કહો સિધને	ધારણુ દિધી ધીર	
'કહૂ તે આણી આપશું	તાહરે પીશુ નીર	૪૫
એમ અનેક મકારની	વિવા-વાંણિ-વીલાસ	
પાંચ થઇ મથવીસમાં	કેહે કવી સાંમલહાસ	૪૬

*

કથા છઠી

ચોપઈ

શ્રી-મુખ સેવું સરસ્વતિ	મયા કરો આપો શુભ મતી	
હુંદાલો હુખ-ભાંજણુ દેવ	મુર સનકાદિક-કેરી સેવ	૧
તેત્રીસ કોડ પહેલો પુત્રય	મુધ્ય-મુધ્ય રીધ્ય-વીધ્યનો રાય	
છત્રપતિઈ છઠી રાત્રમાં	છાડ્યું શખ 'લત્રી લાંત્રમાં	૨
વાશે' બાંધીને' ચાલીયો	ઉતર એક શખે' આલીયો:	
ચતુર મુખે' ચલાવો ચરણુ	કહું વાત તે સાંભલ કણુ	૩
શ્રીનિધીપુર નગરનું નાંમ	ગંગસંધ . રાજાનું ગાંમ	
સત્યવાદિ રાજા શુભ-રુપ	લોગ સકલ ભુક્તારીકે ભુપ	૪
અસત્ય અન્યા તનથી તાન્ય	સંમ-સરિખાં ચલાવે' રાન્ય	
હીકરી એક તેહને' ઘેર ડાહિ	લક્ષણુ રહે' લાંડકવાઈ	૫
બત્રીસ લખ્યણી બુધ્ય-નિધાન	ઇંદ્રકુવર તેહનું અભિધાન	
તે બેટી-તણો જે બાપ	કાંઈક પુરવ 'જન્મનું પાપ	૬

છપથ

પાપે' પાપની બુધ્ય, પાપ તો દરીદરીજ આંણે'
 પાપે' મીત્ર કુમીત્ર, પાપ ભુગતિ નવી જાંણે'
 પાપે' કુલ-કલંક, પાપે' પુત્ર્ય પલાઈ
 પાપે' વિટલ વટ વંશ, પાપે' સદુ અવગુંણુ ગાઈ
 પાપે' ધરમ ધારે' નહી, પાપ ન ભાવે' લોગને'
 શાંમલ કહે' પાપે' પરભવે', રગતપીતાદિક રાગને' ૭
 પાપે' પુત્રે' પાખંડ, પાપે' લંડ લહીજે'
 પાપે' દેખાડે ડંડ, પાપે' કુલ-હીણુ કહીજે'
 પાપે' અંધ અપંગ, પાપે' એદત જન ખોડે'
 પાપે' દાંમણા દિન, પાપે' કાયા કીત કોડે'
 પાપે' પરિજમ પ્રીછે' નહી, પાપ ન જાંણે' જોગને'
 શાંમલ કહે' ફલ એ પાપનાં, શરીર રહે' નીત્ય રાગને' ૮

હલ્લ

રાજા તે 'રાગી થયો	ચેટમાં, પોઢી પીડ્ય	
ઉદર-વીકાર અધિકો થયો	કોડ વીછિની કીડ્ય	૯
ખાંન પાંન નિદ્રા તણ	તણ સુખાસન સેન્ય	
તન્યાં મગ્ન સહોદરં	તન્યા હરખ હીત હેજ	૧૦
એકે' વાત 'ન ઉકલે'	ઉલશ-વાલસ થાય	
હાતાર કુખ પાંખે ઘણુ	રૂડો રંછત સય	૧૧
કો કહે' 'ઉદરી ઉદરી'	કો કહે' 'પાણુદી ચેટ'	
કો કહે' 'ગોલો ગુલમ છે'	નીચે' ન પડે' નેટ'	૧૨
પંડિત તેહ્યા પુર-પણા	પરિણા કરે' સર્વ' પુરોણ	
જેથી તેહ્યા જુગતથી	શાસ્ત્ર-શકલ-શુંબુજાંબુ	૧૩
વેદ તેહ્યા બાધા વીચના	ગારડી ને' શુંલી જન	
પુન્ય મંડાવ્યા પુર-પતિ	બુધા મુંબાવ્યા, ધન	૧૪
કારણ કાંઈ મુઝે' નહી	લખધા પુછ્યા લોક	
એકેથી અરથ સર્વો' નહી	કાકા માર્યા' તે ફાક	૧૫
મશ્વ હરી પંડિત વહે'	વીલા-હેરા વીત	
'આદાંન-નિદાંન પ્રથમ કરે	પછે ચક્રીછા ચીત'	૧૬
પોથી છાકાવી પુર-પતી	'પુવ' જન્મનું પાપ	
પુન્ય કર્યો તે-ઉપરે'	અધિકી બુધ્યે આપ'	૧૭

છપય

પુન્યે' જાયે' પાપ, પુન્યથી પરજા પામે	
પુન્ય તો ટાલે પાપ, પુન્ય વેદના સરવ વામે	
પુન્યે' ચહ નહી દોષ, પુન્યે' પીત્રી સંતોષણ	
પુન્યે' હે' નહી દડ, પુન્ય નીરમલ નીરદોષણ	
પુન્ય-ચક્રી લક્ષ્મી મલે', પુન્યે' પાપ સઘલા જલે'	
શાંમલ કહે' પુન્ય યરાકમે', ગૈરવ રોગ તનથી ટલે'	૧૮

કુલ

આદાન-નીદાન અધીકાં કર્યાં	નિમેષ ન રાખી નુન્ય	
અફલ એ બાદ નહી	હોં ચોદાં પુન્ય	૧૯
શીવ-પુનન કરાવીયાં	કરાવ્યા શકતી-પાઠ	
કરાવ્યાં હોમ દુત દ્રવ્યે	કરાવ કરીને ઠાઠ	૨૦
કરાવ્યાં દેવલ દેહરાં	કરાવ્યા નીર નીવાંલુ	
કરાવ્યા વીશામા વાડીયો	ધરમશાલા સુખાંલુ	૨૧
તે રાય હતો અપુત્રીયો	હતી ઘેર પુત્રી એક	
જીવ-ચક્રી વાહલી ઘણું	શી કહું વાત વીવેક	૨૨
કુંડી ફેશ્વી દેશમાં	પડહો વાગો પુર-માહે	
‘રોગ ટાલે’ રાગ-તલો	તે નર આવેં આંહો’	૨૩
‘રાન્ય આપું’ રાભ કહે	‘સુપું ધર ધરસુત્ર	
મણાકું મીતેં કરી	પેટ-તણી જે પુત્રી’	૨૪
જેહમાં જે વીઘા હતી	બહેર કીધિ ભેર	
કંથન-જેહવી કાયા કરે	એહવો નહી અંકાર	૨૫
આર વૈષ અતુર ન	વૈષક-શાસ્ત્ર વીવેક	
હોડ-ચક્રિ કાકિ કહું	નરપતિ-આગલ નેક	૨૬
એક કહેં ‘સુણ અધિપતી	વીઘા મુઝમાં મત	
નાડી-પરીક્ષાને કથી	રોગ પારણુ ત્રત	૨૭
નવ નાડી કોઠા બોહોતર-તણી	વખાંણી બાંલું વાત	
આશંકલ યાયું એટલુ	રોગ-પરિખ્યા ખ્યાત’	૨૮
બીજે કહે ‘જુખ્ય-નિધ્ય હુ	જાણુ મુઝમાં ભેર	
એહવો કા એકે નહી	ટેક તસ્તીબેં તોર	૨૯
આખદ ઘટેં એ રોગ પર	તેહ બતાવી દેહ	
કરાર કરું એક પલકમા	પરકયું હોય તે લેહ’	૩૦
ત્રીજે કહે તસ્તીબ-અ	‘ત્રીહું બતાવું તાંન	
અદાર બાર જે વનસપત્રી	મોડું તેહનાં માંન	૩૧

અઢાર ભારનેં જોલણું	નદી પરવત જે પાહાડ	
ધરતી-તલમાં નીપજે	ઠરાવ કરું તે ઠાઠ	૩૨
ઉપાસન ભાર અંઢારુ	તે સદૃ નમેં મુઝ શીથ	
પલક-માંડેં પેંદા કરું	આંધિ આપું એ દિશ'	૩૩
ચોથો કહેં 'હું ચતુર નર	વૈઘ-વીઘામાં વાક	
ઝોખદ જાંણું કેલપી	પકપી રડા પાક	૩૪
કેલવણ વીત ઝોખદ કરું	રુડી જાંણું રીત્ય	
સોધું સમ-ભાગેં કરી	પુરણ આંખી પ્રીત'	૩૫
રાજા મન 'રીઝયો ઘણું	વેઘેં કથો વીચાર	
'જે કહો તે અચો કીલ્લ	સણું મ લાહો વાર'	૩૬
પ્રથમ પરિક્ષા નાકિની	નિહાકી ભેધ નેટ	
લોહનો જોલો' લક્ષ-વમા	પચી રથોં છે પેટ	૩૭
'પીહો નથી પાંણુહી નથી	નથી ઉદરી એહ	
છે જોલો એ લોહનો	હુખ પાંમેં છે દેહ'	૩૮
બુધ્ધ-ચક્રી ખીજે કહું	ગીરુયા કાઢ્યા શંય	
વૈઘ-ભવન સારીર-સહીત	પંડિત-કેશ પંથ	૩૯
'પાકી ચીકણ પરવત-વીખેં	વિણ-વાડયેં ઉગંત	
પાકી સાખ પ્રયવી પટેં	તે તડકેં મુકંત	૪૦
તે ચીકણથી ચિંતા ટલેં	લોહ-જોલો ગક્કી જાય	
મળાવ્ય ચીકણ તે મહીષતિ	ઉડી જેઠા યાય'	૪૧
તેહ કાંમ ત્રીજેં કયું	સમયીં વનનાં વૃખ	
ધનવંતરથી બુધી ઘણી	દેખેં રાધલાં દરખ	૪૨
ચીકણ આંખી ઘડી વારમાં	પાકી શુકી પ્રીત	
શાંભા ખાયેં નેં સ્યુ કરેં	રાજામાં શી રીત્ય	૪૩
ચોથો કહેં 'ચીંતા ટાલીધ	માહરી વીલા મેલ	
ખીજા શું જાંણેં ખાપડા	ખરા હુનરના ખેલ ?'	૪૪

ખટ યાંચ દીધા તેહને	ખરસાંણુ ખરીનાં દુધ	
સાત દીધા ચુહરના	ખટુ ગુંણુ જેહમાં બુધ્ય	૪૫
આઠ પટ ઉખર તણા	નવ પટ નાગરવેલ	
દશ પટ દિધા દુધના	માંખણુ ગાયનાં મેહેલ	૪૬
એક પટ અજ-દુધનો	ઉચ્ચ પટ અઢાર	
પકચુ ધેનુ-પય-વીખે	સાણું ન લાગી વાર	૪૭
કલક મેથ્યા માહે કારિમા	વૈઘ-વીઘાની વાત	
ત્રણ વાર ત્રણ દિવસમાં	મોભાબુ સાક્ષાત	૪૮
લોહ-ગોલો ગલી ગયો	સાત દિવસ જવ ખાય	
શુભ તેહ ગલી ગયો	શરીર-માંહે શુખ યાય	૪૯
કંચન-જેહવી કાયા થઇ	મીતલ થયુ શરીર	
પુન્ય કંચુ તે ઉગીચુ	ધરમ-ઉપર ધીર	૫૦
ચતુર નર ચુકયો નહી	નીત્ય નાસાયણુ-શુ નેહ	
ખેટી પગણાવી વૈઘને	દેવ દેવાંમી દેહ	૫૧
રાખ્યું સુંપુ તે રીત્ય-શુ	જેહ થયો જામાત્ર	
આપ ગયો તે કામીઇ	જોખ્ય તે કરવા જાત્ર	૫૨
વીઘા મોટી સરવથી	વીઘા મોટુ રત્ન	
વીઘા વીત ત્રીસોકનું	કરવું આજું જલન	૫૩
મૃત્યુક કહે 'શુભ મહિયતિ	અંતર નહી અન્યાય	
ચ્યાર વૈઘ જે ચતુર નર	તેમાં કુણુ પરણ્યો કન્યાય	૫૪
જો જાણો નેં કહો નહી	અંતસકરણથી આપ	
તો આગના મીવણુ-તણી	પ્રણે કાલનું પાપ	૫૫
છાનો કિમ રહે છત્રપતિ	જેહને વપુઇ વત	
વીકમ વાણિ જોલીયો	તે વેલાંઇ ત્રત	૫૬
'પ્રથમ પરખ્યો રાગને'	નાડિ-પરિદા નેટ	
તે તો પરખ્યો ગ્રેમદા	કરાવ કરી એ ઠેક	૫૭

શાસ્ત્ર-વાત ખીજેં કહી	જેહ લખ્યા'તા લેખ	
ત્રીજે કરી ઉપાસના	એહમાં સી ગીન નેં મેખ	૫૮
ચોથેં કેલવણી - કરી	એ સરવેં તો યાય	
રોગ-પરિખ્યા જે કરેં	તે ડહો કહેંવાય	૫૯
મારગ દિઠેં અહું અંચરેં	તેહમાં ચો વવેક	
મન ચલાવેં વણ-દિકડેં	નીરમલ તેહના નેક	૬૦
હોય વાયુ ને કફ કહેં	હોય કફ નેં કહે પીત	
રોગી ભોગ બેમ ભોગવેં	અતુર વીચારો ચિત'	૬૧

છપય

રુઠો કરેં જે રોગ, પાધ પણ વડી બાધેં	
કરે પરિક્ષા દ્રવ્ય, ન્યાય જે સત્યનો સંધેં	
કલતુક લેં જે ખેત્ર, શુકન પણ સવી સંધેં	
જલ-તરણ જશ બોલ, રસોઈ શુભ રુડી રંધેં	
ચૌદ વીલા તે ચાતુરી, નર લણ્યા-વીના ભાસેં જીહાં	
સાંમલભટ કહે તે સલસજો, તોલ વાત કરવી ત્રીહાં	૬૨

હુહા

સાંભલી તે શખ ઉડીયુ	કહી મુખથી 'સાળાશ'	
બેહું સીધવડેં જઈ	યંચ-રતનને પાસ	૬૩
પાછો વસીયો પુરપતિ	ગયો પોતાનેં ઘેર	
સીધ-આગલ સરવેં કહી	પોતાની વીગત પેંર	૬૪
'ચેંતા ન કરીશ તું અતુર નર	મનાવશુ તુઝ મન	
તાર-પછી નિદ્રા કરેં	મુખ લેહ જલ નેં અન	૬૫
કાંમ બીજું પછે કરેં	વેલવ કેં વીલાસ'	
છઠી વાત કહી છત્રપત્યને	કહેં કવી શાંમલદાસ	૬૬

કથા સાતમી

ચોપઈ

શ્રી-ગુંણપત્યનું નામ જ લીધ	અષ્ટ માહાસિધ્ય નવનિધ્ય દિધ	
સાચી દેવી સોળીત સારદા	અકલ-તણી અરણ્ય અરબદા	૧
સાતમે દિવસે મત્ય-સરુપ	ભરતખંડ બાધાનો બુપ	
નવમે ભૈરવ ત્રહેપનમે વીર	તેરમે મેઘ ઘાયડ ગંભીર	૨
દસમે નાથ પંચાસીમે મિધ	ત્રોહોતેરગુંણ દસમે એનિધ્ય	
સતરમી કલાં પાંચઠમે પતી	આઠમે અણુવ નવમે જતી	૩
એકવીશમે વથો સાતરીસમે રાગ	ઉગણીસમે ભારથ તેત્રીસમે તાગ	
એકસઠમે ધ્રુ ને પાંચમે વેદ	પનરું રતન ભર્યો બદુ ભેદ	૪
છઠો પાંડવ દુબે કણુ	વીમલ વરણ અસરણનો શણુ	
વિષ્ણુનો ભક્ત ગીવણનો મેવ	શક્તિ-ઉપાગ્રીક દૈવત દેવ	૫
અણીમા લખીમા તે સર્વ	ગુંણ છત્યો સુ-કેરો ગર્વ	- -
એકવા પીર વીના કુણુ બાથ	પલક એકમાં પ્રણે થાથ	૬
ક્ષીપ્રાન્તટ નદીને બેટ	જઈ ઠેકાણે પોહોતો ઠેક	
દાડયુ શબ બધે બાધીયુ	સીધ-વીઘાનું એક સાધીયુ	૭
છેડો ઉતરી આવ્યો છમ	તે વેલા બોડયુ શબ તીમ :	
માહારાજ રાજ-રાજેશ્વર રુપ	ભારે સત્યવાદિ છો બુપ	૮
કહુ વાત તે ધરણ્યો કાન	એક-ચીતે અંતર અનુમાન	
તેહ વાતનુ કચ્છ્યો તોલ	કહેવો ઘટે તે કહેણ્યો બોલ	૯
એક રાજપ્રહી નગરી અનુપ	ભરથ રાજ ભારે ભડ બુપ	
રુડું રાજ્ય નેં રુડું ગામ	ગીમાડીયો પણુ મુખનુ ધામ	૧૦
તે ગામ-માહે છે એક રજપુત	તેહનુ તો રુડુ ધરસુત	
દેતા ધણીયાણી તેહની ડાહિ	તે કાની નવી બાઈ પાહી	૧૧
જેરાવર ચોતે બાતિમાં	નાયક કહેવાઈ નાત્યમાં	
તેહને ઘેર કન્યા છે એક	લાડકવાઈ અધિક અનેક	૧૨

ખાર વરસ-તણી તે જાલ	મહા-મનોહર રૂપ રસાલ	
તે ધૂત લેવા-કારણે	ઉભી વણીક-તણે ખારણે	૧૩
‘તોલ્ય લાઇ ઉતાવલો ત્રત	સદુ પેહિંલુ મુને આપો ધૂત	
જન્મવાનેં બેડી છે’ માહરી માત	દાએં દે અમારો તાત	૧૪
તે પાપ ગેસેં તુઝ શીશ	ધી ઉતાવલુ આપે એ દિસ’	
આખુ વાણીઈ તેહનેં ધૂત	તરણી લેઇ ચાલી ત્રત	૧૫
વહનો છાંહિટો ચોવટ વાટ	અંમાધીશ બેઠો’તો હાટ	
તેહનેં મન તો અચરત અડ્યુ	તેહ વણીકને પુછવું પડ્યુ’	૧૬
‘કહો લાઇ કન્યાઇ ચુ કહ્યુ	મેં એહમા કંઈ નવી લહ્યુ	
ખાય છે માત નેં દાએં તાત	એ તો કાંચક વીપરિત વાત’	૧૭

કહા

નેસ્તી કહેં ‘શુણુ નરપતિ	કહું એહના ધરની વાત	
તણુ તરઆરો આંધનાર	તે તો એનો તાત	૧૮
ખાલકી-કેરી માવડી	જન્મવા ગેસેં ન્યાર	
ચાંલી મેહેલેં ધણી-ઉપરેં	વાસાનુ પરસાર	૧૯
એમ નારિઈ નર વશ કર્યો	કામિનીને મન કેડ	
ભરધાર-ઉપર લાંછુ ધરેં	હાકી જિતે હોડ’	૨૦
સુણી વાત વીપરિત-તણી	વણિકે કહી નેં વાંછુ	
દેશોતે દિલમાં ધરી	જુગત્ય જુવતીની બાણુ	૨૧
‘એહના પેટની દિકરી	પરવું રૂડી પેર	
જેયુ મુને એ શું કરેં	રાણું માહરે ઘેર’	૨૨
માણું મોકલ્યુ મહીપતિ	કર્યો શામ દાંમ ને લેદ	
તે કન્યાનેં પરણીયો	દિલમા રાખ્યો ખેદ	૨૩
ઘેર આવી તે ગોરડી	લખખણે લાડકવાઈ	
રૂપવંતી શુંલુ-આગલી	દેવત રૂડે યહી	૨૪
ખવરાવેં પીવરાવેં ખેલવેં	જમાડેં રમાડેં જોખ	
આજુપણ અતી આપીતો	મેંસારે મેડી ગોખ	૨૫

ઉભી રાખે આંગણે	વેગલે પોત્યે વીર	
કશી ભરી નાખે નીત્યે	તે તજણી સાહાંભો તીર	૨૬
કર ભેડી રહેં કાંમીનિ	ચીંતાતુર તે ચિત	
કાનના વેંહ વચેં સુંમરે	ભેદેં જીનેં લિત	૨૭
હાલેં નહીં ચાલેં નહીં	એક-ચિતેં રહેં ત્રત	
‘જાણેં વાગેં તીર કપાલમા	તો તો પામું મૃત’	૨૮
એમ તીર મારે નીત્યે	વીધેં કાનનો વેહ	૨૯
સ્ત્રી જાણેં ‘કુટમેં આખડી	થાયે દુખી દેહ’	૩૦
તીર નાંખ્યા-પુઠેં નીત્યે	પુઠેં વારુ વાત	
‘કુણુ ભલા કહેં કાંમીનિ’	‘રાજા ભલા વીખ્યાત’	૩૦
મરવા-જેહવી થઇ માંનની	મલવા આવી માત	
તે દીકરીયેં માંડિ કહી	વીતક-કેરી વાત	૩૧
‘સુંખ છેં સરસવ જેટલુ	ખાણું પીણું ખાત્ય	
દુખના તો છેં કુંગરા’	‘લાગી મઘલી ભાંત્ય	૩૨
‘કાંચક દાહાડેં ચુકી જશેં	તીર મુકતાં ત્રત	
આંખ્ય કેં હમયંકું કુટ્યેં	વગર એતેં છેં મૃત’	૩૩
મા કહેં ‘તું મત્ય-હીણુ છેં	કહ્યુ તે કથં એક કાંમ	
કુણુ ભલાં એ તુનેં પુછ્યેં	તાહરેં’ કહેજે નામ	૩૪
ભલા-ભલાં છેં બુપતી	એક-એકથી એક	
મલને તો પ્રતિમલ મનેં	વમુધા-માંહે વવેક	૩૫
નર નીરમાત્ય નપુથકો	અકરમી અનંત	
તે ઘરની ઘરણી પરેં	સુરપણું સોભંત	૩૬
બલ દેખાડેં બલવંતને	તે બાધુર કહેવાય	
નહીતર પહેરી કાંચલી	સંડો-આગલ રાય’	૩૭
શીખવીનેં ગઇ માવડી	તે શીખી સરવેં વાત	
ખીજે દિવસ બલવંત થઇ	નાખ્યો તીર પરભાત	૩૮

‘કુણ લલા’ એણે પુઝીયુ	નારી બોલી નેટ	
‘લયે લલા ભૂતખડમા	વખાણ કરવા તે વેઠ’	૩૯
‘સમઝાવી ફેણે સુઠરી’	રુદે વીન્ધ્યાર રાય	
જેડ પાગ્ધુ એહનું	થનાર હોય તે થાય	૪૦
પરદેશે તે પરવર્યો	ગર શ્રદ્ધ ધનુષ ને ખાણ	
‘જેયુ જોશવર કુણ છે’	સુઠેં મુર સુન્નણ	૪૧
ગયો વેગયો ગુંણ-નિધી	વાઝ જો વીવેક	
હલ ખેડતો એક હલ-પતિ	નીતમ દિઠો નેક	૪૨
વૃષભ-સાટે વાઘ જોતર્યા	નાથોની બાગે નાગ	
બતોતો તે જોવા રહ્યો	દીઠો લાયક લાગ	૪૩
પાત્રે બેઠો પંથીયો	એટલે આવી ખેડુની નાર	
ભાત લાવી તે ભામીનિ	એમ મુખથી કહ્યો ઉચાર	૪૪
‘આ ખાવું ખાને ઉસર્યા	માહારે તો છે કામ	
જો પેચો ગીસાવશે	તો મારેં તુઝને કામ’	૪૫
જોરકા તેહને ઘેર ગધ	એમ કહીને આપ	
વાઘ જો છોડી સુકીયા	સુકયા છોડી સાપ	૪૬
સાપ તો નાહા રાફમા	વાઘ ગયા વન-માહે	
ખેડુ ખાવા-કારણે	તરત જ બેઠો ત્યાહ	૪૭
પંથી જોન્ધાવો પ્રીતથી	‘લાઈ જુખ્યો હોય તો આંધ્ય	
સુખ હુખ વીતક-વારતા	કરતુત તાહરા કાહાવ્ય’	૪૮
પુછી વાત પછ પંથીધ	‘તે છોડયા વાઘ ને સાપ ,	
એ તાહરા ખાલેલ છે	એ તો સદેહ આપ્ય’	૪૯
‘ના રે ભાઈ ખાલ્યા નથી	જે જાન્ધ્યા’તા પરભાત	
મધ્યાન સુધી ગે ખેડીયા	વીતક સાચી વાત	૫૦
જમી ભાત હવડા જશુ	ઝાવીશુ ધીજા સેર	
સાજ સુધી તેહને ખેડશુ	વવી પ્રભાતે ફેર’	૫૧

પાય લાગ્યો પેલો પંથીયો
મેં માંન મુકયુ તુઝ આગલેં
હલ-ખેડુ તાહરેં હમ્યો
દુખ દેખાડું માહરું
વસી વાધ મેં બીજા આંણીયા
મેં પોહોર તો ખેડ્યા બહુ

પંથીનેં તેડી પરવર્યો
એક જીવતી ખીજે જાન-જન
પંથી કહેં છે 'મિત્ર શુભ
માનેં કરું એહનેં પલકમાં
એટલેં પેલો બોલીયો
'નવ થેં નવાણું નાંખ્ય તું
મુઝનેં કાંઈ વાગેં નહી
કાસ્ય સવારે તાહરી
જિહાં ગમે તિહાં નાસજે
સવાયો પોહોરમાં તુઝનેં
તેણેં તો અગીયારા ગણ્યા
નાઠો છેક નીરમાસ્ય થઈ
સવા પોહોર સહેનેં થયો
જેખણહાર આવ્યા અમ્યો
ધુંબ પાડીનેં બાપડો

એટલેં એક રાઈકો બોલીયો
'શરણે આવ્ય સલક્ષણ
હજીવા આવ્યો છે તુઝને
પાછો વડ્યો પેલો જાન-જન
રખારી-સાથેં ચાલ્યુ નહી

'તું જોરાવર બાંધુ
જોડું છું જે પાંધુ' ૫૨
'માહારાજ દુખની પેર
જો આવેં માહરેં ઘેર' ૫૩
નાગ સાંકલીયા સાથ
મુંડી દિધા રાત્ર ૫૪
આવ્યો મંદિર-માંહે
તરતીબ કરે છે ત્યાહેં ૫૫
હુ તાંણિ નાંખું તીર
પાડું સઘ શરીર' ૫૬
જીવતી-કેરો જાન
માર ગમેં તે માય' ૫૭
માહરે મન તો કુંલ
સો વશા કરશું શુભ ૫૮
જિહાં ગમે તિહાં ચાસ્ય
મારી નાંખુ કાસ્ય' ૫૯
સાસ જરાણો જાય
શુંલ ઇશ્વરના ગાય ૬૦
એટલેં પુલકથી જોડ્યો જાન
મારું તુઝનેં ઠાર' ૬૧
પાચ લાગતો ખીત
'રહેં ગહેં' કહીનેં રીત ૬૨
તાહરું નવી લેવા દેઈ નામ
તેહનો ફેડું કામ' ૬૩
હારીનેં મન હોડ
કાંઈ ન પોહોતું કોડ ૬૪

રખારી-પાસેં પંથી રહ્યોં	કહી વીતકેની વાત	
પોતાનેં ઘેર તેડી ગયો	રાખ્યો મંદિર રાત્ય	૬૫
એક એકથી અધિક જન	બલવંત બાધુર-સેર	
બલો-બલાથી છે ભલા	મોટમ-કેરા મેર	૬૬
ભાગો સંદેહ મન-તણો	તેલ્યો રખારી સાથ	
તેલ્યો જાન ભુવતી-તણો	અકલ ઘણેથી આપ	૬૭
વાધ-વાલો તેણે તેડીયો	મત્યા એકઠા ચ્યાર	
રલવા-કારણ નીકત્યા	મન-મોહિ કરી વીચ્યાર	૬૮
‘જોરાવર આપણ ઘણા	એક-એકથી એક	
રહી લાવીધ રીધ ઘણી’	વીચ્યાર કર્યો વિવેક	૬૯

ચોપદ

એક નગર-મોહિ તે ગયા	જઈ ચઉટામાં વાસો રહ્યા	
‘ચ્યારેં જણ તે કરેં વીચ્યાર	તે દીઠા એક નમેંહિરી નાર	૭૦
‘પરદેશી પંથી છે એક	દેવાંસી-સરીખા છે દેહ	
ભાગ્યદાહી સરખા છે ભુપ	રાજખીજ સરખા છે રૂપ	૭૧
છેતરીનેં હરાવું હોઠ	એકના મન પોહોચાડું કોઠ	
તે ચ્યારેનેં ઘેર તેડી ગઈ	મીત દેખાડી પોતાની યદ	૭૨
શુંણ વચન કહ્યાં છે ઘણા	લખ્યા કરાવ્યા ચ્યારે-તણાં	
‘હું પુછુ તે તો કહો વાત	તો રમો જમો માહારેં ઘેર રાત્ય	૭૩
કહાવિ પુછ્યુ નવી કહો તમ્મો	કાન નાક છેદિયું અમ્મો’	
સામ દાંમ ને ભેદે કરી	લખ્યા કરાવ્યાં છે છેતરી	૭૪

કુહા

‘અણુદિહી અણુસાંભલી	અણુવીતિ અણુકહેંણુ	
એ ચ્યાર વાતો મુજનેં કહો	ઉતર આપો એણુ’	૭૫
તે ચ્યારેં પીચ્યારીનેં રહ્યા	‘જો સુઝેં નહી વાક	
તો ચ્યારેનેં એદ્યું	કાન-સહિત તે નાક’	૭૬

એક કહે ‘એ તો કહું	ચારે ભુજાવી વાત	
હવડા કામ કહું તે કરો	પ્રીત-ચદ્રી પરલાત	૭૭
ગાડું જાય છે ગામમા	ઉપર આરિયું હોય	
શેણે મણુ એક સોલનું	કહી ન શકે કાય	૭૮
હેં છે લોક અશંખધા	કાપી મનના કોડ	
તે લઈ આવો આગીયુ	જે ગમેં તો જોડ’	૭૯
સ્વામી તો લેવા મંચર્યો	પુરવ દેશ પલાય	
નારિ કહે ‘નર એ કીહા ગયો	અકવીત કિમ કલાય’	૮૦
ખીજે કહે ‘કાયક બાલકા	આવી ઉભી આહેં	
સાંન કરી એક આખની	તાહરો સ્વામી ચા-યો ત્યાહે	૮૧
ઉઆ સેરીમા ગયો	આલસ મોડિ ઉડ’	
રીસ કરી ગમા ગઈ	પ્રેમદા તેહની પુક	૮૨
એટલે કંથ જઈ આવીયો	‘નથી ગાડલુ કામ	
જેતા તો જડયુ નહી	માહરી કીહા ગઈ કામ્ય’	૮૩
‘પુરુષ આંયો’તો કે પાતયો	વગ્નગીયો વચેક	
તે સીને તેડી ગયો	નેહ-તણો છે નેક	૮૪
પુરવ દિસ ગઈ પ્રેમદા	ઓ હવડા ચેયે પથ’	
તે પુકે જોવા ગયો	ચેવી કામીનિનો કંથ	૮૫
ધણી-ધણીયાણી જે મન્યા	ચોહોર એક ચહતે દિશ	
અગ્નપરસ અતી આકવા	રહયા-માહે રીસ	૮૬
‘કહે રે કુડા કચડા	કિહા ગયો કુણુ ઠાર	
કિહાથી આંયો એકયો	કિહા ગઈ નિચ એ નાર’	૮૭
તાહરે તે તો જોડીયો	પુરુષ ચોતાનો ચે	
‘કહે રે રડા કિહા ગઈ	કુણુ પુરુષને ચે	૮૮
એક એકને મેંહણા કહ્યા	એક એકનો કાલ્યો વાક	
વડી પડ્યા જે વારમા	અતીશિ’ આટે આક	૮૯

એક એકને' વલગી પડ્યા	એક એકના કાઠાદયા'વસ	
ગાલ બોલ્યા એક-એકને	ક્રીધુ દારુણ દસ	૯૦
વીચારિને' વિભાસીયા	પ્રીધ્યા કાઠક ચે'ર	
સકે' ઠગ-બીલા ઠગે કરી	જે ઉતરીયા છે' ઘે'ર	૯૧
એક કરીને' સમજીયા	મનમા કર્યો વિચાર	
મુરોવર-નીર નાહાવા ગયા	તે નજ ને' તે નાર	૯૨
કચરાલા કપડા થયા	થયા અણુણ અગ	
તેહ નાવા-ધોવા ગયા	શ્રી ને સ્વામી સંગ	૯૩
એટલે' તે સ્ત્રિની' માવડી	આવી બેવા-માટ	
ચારે' હીઠા ચતુર નર	બેઠા'તા બાહારે ઘાટ	૯૪
'કહો ક્રીડા ગઈ માહતી દિકરી	કિહા ગયો જમાન?	
જાણતા હો તો કહો મુને'	પુન્ય દિશે છે પાત્ર'	૯૫
ઠકાણે મુખ રાખીયુ	જો-યો એક જ બોલ	
'બાઈ કહે'વા-સરિખું છે નહી	કહેતા ઉતરે તોલ	૯૬
નાહવા કારણ નહિય ગયા	રોતા કલકલતા રાન્ય	
આન આંચુ કોય એહનુ	માનની સાચુ માન્ય'	૯૭
તેહનો પીયુ ખરદેશ છે	તેણી વીચાર્યું ત્રત	
કાગલ આંચો મુઝ કથનો	માટિ પાચે મૃત	૯૮
આકંદ કરતી એકલી	ગઈ મુરોવર સાર	
દિકરી જમાન દિઠા તિહા	લિન્યા વસ અપાર	૯૯
રૂઠન કરતી રામા અધ	કરતી પ્રોહા પ્રહાર	
પેલા કંથ ને કામિનિ	મનમા કર્યો વિચાર	૧૦૦
'આન આંચુ એહના સ્વામીનુ	માટે હજે રૂઠન'	
તેમને બે જણે તે કથું	ઢાકીને વદન	૧૦૧
સગા સહોદર સદ મન્યા	ક્રીધુ સુડી-કરમ	
લોકાચાર સરવે કર્યો	જે નાત્ય-આત્યનો ધરમ	૧૦૨

સદુ સદુનેં ઠેકાણેં ગયાં
ધણી ધણીયાણી સાસુ સહીત

માતા કહેં 'પુત્રી સુંણા
કીહેં ગામેં કીહેં દીવસેં
'ઘેંણુ કા બોલો ભાવડી
પત્ર માહરા પીતા-તણા
તેણેં તું રાતી કલકલી
આવી સરોવર સ્નાનને
અમ્યો તો તાહરે જાંણીયુ
બાકી તો કાઇ જાંણ્યું નહી
માતા કહેં 'મેર તું ફિકરી
હુ કાઇ નથી જાંણતી
તમ્યો વસ ઉગવ્યા હતા
તમ્યો રહ્યા તિમ હુ રડી

અ્યાર બોલ્યા તે અતુર નર
'કહી વાત તમ્યો સાલસી
અણુદિડી અણુસાલસી
મંભલાવી તે સમઝીયા
ધા (ધા ?) ધયા સાખીયા લાચીયા
પકડયા પેલા પલકમા
'નાક કાન તો છેદશુ
ન્યાય વાતે ના કુણ કહે
નર-નારિ પાએ નમ્યા
કિંકર થધનેં કરગર્યા
'આ કન્યા છે કોડમણી
પરણાવું તે પ્રીતથી ।

ઘેંર આવ્યા પેલાં ત્રણું
કરતુત કહેંવાનેં કરણ ૧૦૩
કહો કાગલની વાત
મૃત પામ્યો તુઝ તાત ' ૧૦૪
અમ્યો શુ જાંણું પેર
આમ્યો છે તાહરેં ઘેર ૧૦૫
કુટતી પીટતી પેટ
અમ્યો નાહાતા'તા નેટ ૧૦૬
તમ્યો કયું મુઝનેં જાંણું
તાહરા સમ ઇન્ધર આણું ' ૧૦૭
મરો તમ્યો જામાત્ર
હસાવ્યા પ્રાણી માત્ર ૧૦૮
નાહાતા તીહા નીર
એહ સરોવર-તીર ' ૧૦૯
મુકાવ્યુ મન માન
ખેદું નાક નેં કાન ૧૧૦
અણુવીતિ અણુકહેંણુ
હોડે હરખ હરેણુ (?) ' ૧૧૧
હાકમને હંભુર
નર-નારિ ઉતાર્યા તુર ૧૧૨
હુટી લેશુ ભડાર ' ૧૧૩
સાચો સદુ સસાર
હેતે બેડયા હાથ
સ્તુતિ કીધિ તે-સાથ ૧૧૪
બાલા બુધ્ય-નિધાન
બે રાખો નાક નેં કાન ૧૧૫

ધર-ગાર ધર-ગુતરે	આપું હોડે હાથ	
ખાલકી એક વરસ ગારની	તે સુખી તેહને સાથ	૧૧૬
ચાર ભાગ ચારે જણે	વેંચી લીધા માલ	
કન્યા એક અમથી રહી	તે ચતુસનો ચો ચાલ	૧૧૭
ચારે વાત ચારે જણે	કહ્યાં વચન તો કહેંજી	
ચતુસને એ ચારમાં	વર્યો કુંજુ તે વેંજી	૧૧૮
મૃત્યુક કહે 'શુભ મહિપતી	વીકમમેન્ય મુળંજી	
પરણી કોહોને પ્રેમદા	પંચ કરી પરમાંજી	૧૧૯
જો જાણો નેં કહો નહી	તો રીવ-કેરો શ્રાપ	
ભ્રમ-કત્યા ગો-વધ ઘણી	ખાલ-હત્યાદિક પાપ	૧૨૦
સત્ય-વાદિ કહે 'ચળ શુભો	મથમ કહી જોણું વાત	
જોણે આગીયુ લેવા મોકલ્યો	તેહ વર્યો માક્ષાત	૧૨૧
વલતુ તો સરવેં નિપજે	એક-કેડેથી એક	
મથમ મોહો લીધુ જંગલે	તેહનો વડો વીવેક	૧૨૨
'શાખાશ' કહી શળ ઉડીયું	અંધરવેં મચાણુ	
ઘેર આંચો તે શુંજીનીધી	વીકમ વીર મુળંજી	૧૨૩
સીધ આગલ સરવેં કહ્યું	વીતક રાત્રની વાત	
શામલ બટ કહે શોભીતા	દીવસ સમયાતર સાત	૧૨૪
'ચીંતા ન કરીશ રે ચતુર નર'	વાચ્યા હેં વીકમ વીર	
'કહ્યું તે આણિ આપયું	તાહરેં લેશુ અંન ને નીર	૧૨૫
નિદ્રા તો તાહરેં કરું	જાહારેં કરું તુજ કાજ	
ખીજા દિવસની રાત્રીઈ	માણ્યો શ્રી-મહારાજ (?)	૧૨૬
કામ એહવા નિત્ય કોટિધા	વારું લીલ-વીલાસ	
સપ્ત કથા પુરણ હવી	કહેં કવી ચાંમલદાસ	૧૨૭

કથા આઠમી

ચોપઈ

- ૧ શ્રી-સરસ્વતી પ્રીતે પુછીય સકલ વાત મીધી સુઝીઈ
શ્રી-ગણાધિપત્ય ગંભીર ધરમ-ધારધર ધારક ધીર ૧
- લૈરવ માહારાજધીરાજ લાખીતિ લાજ કરણ શુભ કાજ
આઘ અનપુરણા આરાધીઈ ધરમ-મારગ મીધ આધીઈ ૨
- કહું વાત હવે આઠમી ઠગી બુધ્ધ-ચંદ્રી ઠાઠમી
ચંદનાવતી નગરી અનુપ ચંદનસેન લાક ભારે બુપ ૩
- માનની તેહને મલયાગરી સતી-સિદ્ધામણી ધરમે ધગી
સાયર નીર જે પુત મપુત નર-પત્ય વૃક્ષ નૌતમ કેા નુત ૪
- રાત્ય ચલાવેં ગડી રિત્ય પરત ઉપર અધીકિ પ્રીત્ય
હાથી ઘોડા અલખત ઘણી મહિ-પત્ય સઘવા માહે મણી ૫
- અમત્ય અન્યા તનથી તાન્ય ગમ-સગીખા ચાવે રાત્ય
મહિ-પતિઈ કિધા શુભ મહેલ તે-આગલ દ્રાસન મહેલ ૬
- મંદીર મેડી ને માલીયા ભુગત-ચંદ્રી રૂડા બલીયા
પરસાલા ખજાલા પાક હયશાલા રથશાલા વાક ૭
- ગજગાલા દેવશાલા કામ કીધા એહવા કૃતમ કામ
મેહેલ માણ્યાનુ મહુત લીધ કોક વશા પુત તો કિધ ૮
- પોઠ્યો દ રાજ પાટ પચગ મલીયાગગિ માનિની સગ
ગે બી શખદ ઉડ્યો મધ્ય-ગતિ કાને સાલવી વીપરિત વાત ૯
- ‘પડુ પડુ પડુ’ એમ કહ્યું અચિરત તે રાખનેં થયુ
‘નવા મહેલ નવા છે કામ શુ પડ્યે એ તે આ કામ ?’ ૧૦
- એમ વીચ્યાગિ દાનો ગ્નો એવે શમદ બીજે થયો
‘હવડ પડુ કે વલતો પડુ’ નિમનતિમ એક વરા તો નડુ ૧૧
- કહે તો આલાપણુમા પડુ કહે તો વૃધ કાવેં ચિત ચડુ
સમઝો રાજ સમઝી નાર ‘પટે’ અવન્તા અપરંપાર ૧૨
- અહ વાકા નવ અતી ઘણા પટે વપત એહમા નહી મણા

કુહા

રાત્રી જોડ્યો રીઝમા	‘પડતું હોયછ તો ચેક (૧)	
વલતું પડીને શુ કરીગ	વરધપણામાં વેઠ’	૧૩
આરુણોદયે તે ઉઠીયો	જેથી પુછ્યા જોશ	
ગણાકાર ગણકે કહ્યા	‘ગાદા છે’ અડ-દોશ	૧૪
લોઢી પનોતી લોકમાં	બેઠો બાગ્યો રાક	
તુજ કેતુ તે આઠમો	ચોથો કુલનો ચાક	૧૫
ટાલી કાઢોની નવિ ટલેં	રૂડિ જુડી રણ	
લોગજ્યાન્વીણુ ભંજે નહી	લલાટ લખ્યો જે લેખ’	૧૬
પાટ પુત્ર ને પુત્ર્ય કથુ’	કર્ચાં અષ્ટ મહાદાન	
જપ તપ મત્ય સાધન કરું	મંગલુ પાંગ્યો માન	૧૭
પુઝરીક પાંડર દેશનો	જન્મ-તણું છે જલેંર	
લશકર લેધને આવીયો	ઠાપ કરતો કહેંર	૧૮
કટક લેઇ અંદન અઢ્યો	રણઅંલ રચ્યો રણજંગ	
ધેરાણું લસકર ગાગનુ	સામંત ન રથો સંગ	૧૯
નાઠો તિહાથી નરપતિ	માણે મોહોલાં-માહેં	
સાયર નીર મલયાગરી	ત્રણેં ફુટા ત્યાક	૨૦
છીંડેથી નાસી છુટીયા	ચાતુર ઘરના ચાર	
લેલાણી જુમી ગામની	તિહા શણુ ન લાગી વાર	૨૧
પુર-પત્ય તો પુઝરીક થયો	ગયો ખબનો હાથ	
અણુઆણે પાએ એકલા	સોભા વ્યારે સાથ	૨૨
બાવીસ જોજન બાપડાં	જુખ તરસનુ ફુખ	
વજ્ર-વીના વનમા ફર્યા	સઘલુ તરિયુ મુખ	૨૩
નહી આવી તિહા નરમદા	ઉતરવું ચેલે તીર	
કાઠેં બેસાર્યા કુવર બેં	એક સાયર બીજો નીર	૨૪
માનની તેડી મહિ-પતિ	સુડી આવેં ચેલેં પાર	
તનને આગ્યો તેડવા	જે રૂઠો રાજકુમાર	૨૫

વીચમાં આવ્યો વસુધા-પતિ	ભમરા-માહે તે ભુપ	
ગયો મગરે તે શુંભુ-નિધી	ઝડા રહીયાલો ઝપ	૨૬
“ વનીતા વાટ જોઈ રહી	નાંબ્યો પતિ કે’ પુત્ર	
‘ દીકાં જાઉં ને’ કિહાં જાઈશ	ચોધુ કિહા ધરમુત્ર ’	૨૭
એટલે’ એક વણુગરડો	નાયક નરપતીયો નાંમ	
પકડી તેણું પ્રેમદા	લેઈ ગયો શુંભુ-ગામ	૨૮
દીકિ દેવી દેવાંગના	જેયાં ચિતનીના ચેહિંન	
પુછી વાત પટંતરે	કહી મુખ ‘ જાઈ, જોઈ’ ન ’	૨૯
‘ જાયો ખીયો રમો જ્યો	માણો મંદિર માંહે’	
પછે’ પે’ર સી નીપની	તન જો’ ઉભા ત્યાંક	૩૦
વેડાગ વાધ નવ હાથનો	જુલમ જોરાવર જોધ	
અધિક દોટ, તે-ઉપરે’	‘ કરતો આવ્યો ક્રોધ	૩૧
નાહા જો ખાલકે નાહાંનહા	વીકટ વાટ છં વન	
પરવત, પાઠ અઘોર વન	નહી કે’ માંનવી જન	૩૨
‘ ભુખ ત્રસ તડકો તિહા	અધિકો દેખી તાપ	
વડ-હેકે’ જઈ વીસમ્યા	અરભક એકલા આપ	૩૩
નીર-બીના તે નીરનુ	શુકાંણુ શરીર	
જાંધવને’ જો’ મારી ગયો	ખીન્ને નર ભરવા નીર	૩૪
મુતો મોડ તાણિ તિહાં	નીકટ્યો નમેહે’ રો નાગ	
હ્યો’ અંશુકે’ હાદથી	ખાંડાંણુ પછાડ્યા પાગ	૩૫
અહે’ર અઢયુ કાંચ જુગનનુ	તે વેલા-માહે ત્રત	
પુરવ જન્મ સંચા-ચક્રી	તે માનવ પ્રામ્યો મૃત	૩૬
એટલે’ સાયરજલવેઈ આવીયો	દીકિ ઝપીરની દેલ	
દાવાદલ દુખ દેડમાં	જાંધવ-કેરી જોત્ય	૩૭
વૃક્ષ-ઉપર જાંધ્યો વીરને’	ઝડન કરતે’ રાંન	
વીલાપ કરે વનમાં ધણા	તે કુણુ આંખને’ કાંન	૩૮

જોજન બે-આરેક ગામ છે	નરવાડન નર-પનીનું નામ	
અરણ્ય આપે એકસો	આવ્યો છે તે કાંગ	૩૯
સાદુકાર એક મીરામતી	લક્ષ્મણી 'કહે' લોક	
એકની દુકાને ઉત્તો રથો	સપુત-તણે મન ગ્રોક	૪૦
પુંચી એક પાસે હતી	નીતમ નવ કેટિનાં નંગ	
અમુચ્યક અતી અમીનવી	ગ્રોભીત રૂડી સંગ	૪૧
મુખી તે સાદુકારને	લીધાં મુકડ કાઠ	
ગાડું ભરાવી તિહાં ગયો	દેવે વાઝ્યો 'તો કાટ	૪૨
કોનુક એક તિહાં કારિમું	વૃક્ષ ઉપર વૃત	
માસો દુતો તિહાં ગરુડનો	જિહાં બાંધ્યો 'તો વેસો મૃત	૪૩
ગરુડ આવ્યો ઘન ગાજતો	માંદ્યો માલા-માઢિ	
બાંધ્યો દિઠો તિહાં બાપડો	મૃતિક તે તો તાંહે	૪૪
દુભથી અમૃત કાઢિયુ	ખાંત્યે મેંચ્યું ખગશય	
ધૃધરની આગા-થકી	તે ઉડી બેઠો થાય	૪૫
પાય લાગો પંખી-તણે	બેડીને બેં હાય	
કહી વીતકની વારતા	તે શ્રીવંત થયો સનાથ	૪૬
ઓમ્રક એક આપ્યુ અધીક	'લયો પોહોચ્યો' મનનાં કોડ	
એ ચોંચ્યાંથી ચિંતા દસે	રગતપીત કે' કોઢ	૪૭
ખીનું અંજન લેં બાઝ્યકા	અંધની આંખે આંલ્ય	
દારુણ દુખ મટી જયે	પુંણ એ બે'નો આંલ્ય	૪૮
ઓસડ બે' લેધને ઉતર્યો	નામ લેહતુ નીર	
પુરવ-માઢિ પરવર્યો	સંભવન શુધ શરીર	૪૯
સાયર વૃક્ષ-તલે ગયો	ન મટ્યો એકે' મેલ	
વીર નવી દિઠો વહ-ઉપરે	ખરો દુખનો ખેલ	૫૦
આશા મુંડી મન-થકી	પુરણ વીચારી પે'ર	
સાદુકાર-સગીપે સંચર્યો	ગરથ મુક્યો તે ઘે'ર	

સાદુકારે' તે શોધીયુ	‘એ તો માલ અમુત્ય	
શામ દામ લેદે' કરી	કરવું કાઈકે ગુત્ય	૫૨
વાહીને' રાખ્યો વાણીધ	જમાલ્યો આપી જાગ્ય	
પુંહચી ખયાવવા-તણી	લક્ષણ વીચારી લાગ	૫૩
મધ્ય-રાતે' મંદિર-વીચે'	પાડી છુંબ પોકાર	
તસકર કરીને' બાંધીયો	અતી દુખીઓ અપાર	૫૪
વજ્રને' મર્યો વાણીયો	આપ્યો દ્રવ્ય અતીશ	
શુદ્ધી દેવા લેઈ મંચર્યા	કે' છેદાવા શીશ	૫૫
પાપી તે વનમા પરચર્યા	જિહ્વા અણુવની તીર	
દીઠો દેવાંસી-સારિઓ	સત્ય-વાદિ શરીર	૫૬
‘આ અવતારે' પાપી અવતર્યા	વણી કરીશું આક્રવાં કાંમ	
કીચે' ભવ થાયે' છુટકો	નથી નરકમા કાંમ	૫૭
એક વાહાણુવટી વેહે'વારીયો	જાતો'તો વીરેશ	
અંકલે' તેહને' સુખીયો	અધીક રનેહ ઉપદેશ	૫૮
‘ચોર નથી એ અતુર છે'	કરમે' કીધો છે' ચોર	
આગલ ધરમ એકનુ તરે'	એમ કહ્યો અકોર	૫૯
વાહાણુવટી તેડી ગયો	સાયરને સાયર-માહે'	
એક મૃગ-તાણા લોચન ગ્રહી	પેલા પાપી આવ્યા ત્યાહે	૬૦
આહારે' ચો-નાટે' ગયાં	રહા જુગત્યાં રાંન	
અંદનસેન જલમાં પડ્યો	છડું કેત તેહના કાંન	૬૧
મગરે' ગડ્યો'તો મહિ-પતિ	તે દીમરે નાખી જાલ	
પેટથી કાઢાઠો પુર-પતિ	નર કીધો તે નીકાલ	૬૨
કામ કરવા તેણે ધર-તાણું	રાખ્યો રુદી પેર	
વચન-બંધાણું તિહાં રહ્યો	ગુણવંત તેહને' ઘેર	૬૩
અંદન રહ્યો દીમર ઘરે'	મલયાગરિ વણુજરે' વાન	
સાયર સાગરમાં ગયો	નીર રજલતો રાન	૬૪

છપથ

બહારેં અહ વાંકા હોય, મુંમત મોટા-શુ મંડે
 બહારેં અહ વાકા હોય, દેવતથી ગબ્બ ડંડે
 બહારેં અહ વાકા હોય, વહોડ વાલાંનો વ્યાપે
 બહારેં અહ વાંકા હોય, મુકી યાપણ કો ના'પે
 રાત્ર્ય-રીધ્ય મુખ અહ-ચક્રી, કગ્મ-રેખાએ અહ લખે
 શાંમલલટ સાચું કહે, અહને કો દુલો રમે ૬૫
 અહથી પામે રાત્ર્ય, અહથી શોભેં અહમુત
 અહથી નિરમલ નાર, અહથી પુત્ર સપુત્ર
 અહથી પુધ્ય સપુધ્ય, અહથી પ્રાકમ પોદા
 અહથી વીઘા વીવેક, અહથી ગજ રથ શુંલુ યોડા
 અવગં મૃતુ પાતાલમા, તેજ ત્રીયોકમા તપે
 શાંમલ શમજુ શામા સડે, જગત વીશ્વ અહનેં જપે ૬૬
 એક તો ઉગેં મુર, કુર કમોદા જમતો
 એકને પેટ નહી પુર, ભાલ-કામેં જાડુ લમતો
 એક અન્ધ ગજ આઝડ, પ્રીઠ હીમેં પ્રતાપે
 એક મમત કંઠે મુદ, અણુઅણુ અથડાતો આપે
 એક લક્ષ હીલા લહેંરની, શોભીત મહાવૃત સીખને
 સામલ કહેં કરમં અદન્નેગ એ, એક ભટકયો હીડેં બીખને ૬૭
 જેહનેં સીર અહના જોર, તે કોડા-પતિ કહાવેં
 જેહનેં સીર અહના જોર, શુંલુ સહુ તેહના જાવેં
 જેહનેં સીર અહના જોર, તેહ પગકગી પુરા
 જેહનેં સીર અહના જોર, તેહ સત્ય-વાદિ મુરા
 સસાર બાધ્યો અહ-જેગથી, શુંલુ અવગુંલુ સરવ અહ ગણે
 ચતુર નર ચેતેં સહુ, શામલલટ સાચું બણે ૬૮

ચોપઈ

આરેં જણુ ચોવાટેં ગયા પછે એકઠા તે કિમ થયા
જાડરેં પાધગ અહ થાય છે તારેં દરિદ્ર તેહના જાય છે ૬૯

છપય

ખાર વરસ વનવાસ, રામશ્રી રાહુ-દશા છે
મંગલ-દશા કિત-હાસ, પાડવ દ્વરાટ વશા છે
દ્વાદશમેં ચદ્રેં ઇદ્ર ગૌતમનેં ઘેર ગયો છે
ધાત ચંદ્ર ઉત્પાત હુરયોધન સેક સભો છે
લોદી પનોતી જે લંડ, ડંડ કેચકનેં દિધો
લુટાણી ધડ લંક, ગઇ ગવણુ વધ દીધો
શનિસર ચોથે ચિતને, વન કાઢ્યા વનમા વશો
શામલ કેહે અડ દોશ સવને, દેવ-આગલ ટિકર કશો ૭૦

ચોપઈ

નાહાનો બધવ જે છે નીર	મુખ પામ્યો છે જેહ શરીર
ભમતો ભમતો જુઓ પચ્ચો	ગામ નરવાહન તિલા જઈ ચક્રો ૭૧
નરપતિપુર નગરીનું નામ	આવ્યો એક બધવ તેણે હામ
અપંગ તે તો રાજ થયો	રગત-પીત ને રોગી રહ્યો ૭૨
વ્યાખ્યો કોઠ કાયામા કદ	પહેલા જન્મનો એ પાપીષ્ઠ
તેણે મુખ દ્યુ સર્વ તાલ્ય	‘કોચકનેં સુપુ હુ રાજ્ય’ ૭૩
કરી પ્રતિજ્ઞા તેણે ઘણી	કલશ ઢાલેં તે ધરણીનો ધણી
વાચા ચુકે તેહનેં પાપ	સાખી સુરજ દે તેહને શ્રાપ ૭૪
ફરતી હાથીણી જોતી ફરેં	કબુલ તે કોહોને નવી કદે
ફરતી ફરતી આવી ત્યાહ	ગરિબ રંક ઉભો છે જાડ ૭૫
ઢાલ્યો કલશ બાલકને શીશ	પ્રસન્ન થયા ઉભયાપત્ય ઇશ
તેહ કુચરનું તોલ્યુ તોલ	મુખ્યો નહી જે જો-યો જોલ ૭૬

‘શા માટે કાશિઈ જાયો છો	દેહમાં દુખીયા થાયો છો	
કીધું અંજન તેહને કર બેડ	ચોટ્યું એવડ ગયો છે કોઠ	૭૭
આંખ ઉઘડી રોગ જ ગયો	મધ રાંધ તે સાજો થયો	
તેહને ઉપનું અધિકું હેત	સુંખું તન મન ધન-સમેત	૭૮
ચંદ્રગુપ્તી તે તનયા એક	પરણાવી પુત્રી કર્યો વીવેક	
આંખ વરતાંથી પુરમાં પત્ર	સીર સોહાવ્યાં તેહને છત્ર	૭૯
ખાય પીછ ને ખુળી કરે	અંજન પોતાનાં આંસરે	
સાયર જે સાગરમાં ગયો	સમાચાર શો તેહનો થયો	૮૦
વણીક-તણી કરે આકરી	ખાંધે નહી કો-શું બાકરી	
હાલખાર સાગર સિંધું	અરવ ખરવ અચલાપુર એંધું	૮૧
તીકાં જઈ પોહોતાં તેહનાં વાંકાંણુ	પુર-પત્ય કિધાં પુર પરંમાંણુ	
વેચી વસ્ત ખરીદિ ખ્યાલ	ભર્યો મન-મા-યો ખીજો માલ	૮૨
ઢાકલસંધ તે ગાંમે ધણી	ગીરુયો ઠાકાપણુ બુધી ધણી	
તેહને ઘેર યુલ જે ચોડલા	બુઝાયે ગંગાજલ બેડલા	૮૩
હેરે હાલે ફાકટ ફરે	બાંધ્યા પીચે ને બાંધ્યા ચરે	
અસવાર થઈ જેએ કો પીઠ	ધસ્તી ડગ ભરે નહી પીઠ	૮૪
દિસતો(તા) દેવ સરુપ	સ્તન-જડિત ભમાડ્યા બુપ	
કુંતલ હાકે ગાયડ ગરદ	માંણું નહી કો પીઠે મરદ	૮૫
શેઠ જે વાંકાંણુવટીયાં-તણો	તેહને સ્નેહ રાજા-શું ધણો	
કરે વાત સભામાં જિહાં	વાંણોતર ઉભો છે તિહાં	૮૬
જલનો ઝેલો હાથમાં	સમીપ શેઠ-તણા સાથમાં	
રાજા કહે ‘વ્યાપારી સુંણો	બંણુતા હોતો વાત એક ભણો	૮૭
અન્ધ અનુપ અતી અમુલ્ય	મુરજ્ય-સ્થ જેહવા સમ-તુલ્ય	
દીસંતા તો બંણું દેવ	તેહ-તણી ખોટી છે દેવ	૮૮
પીઠે બેઠે ભરે નહી પાગ	બાકી તો લાખીણો લાગ	
કો મરદ મુછાલો છે તુમ સાથ	રાખે ઘોઠા મારા હાથ	૮૯

વાંણીયો કહે 'અમ્યો બહીજીય
તાહરે' ચાકર બોલ્યો વાંણ
'એ ઘોડા જોલખીય અમ્યો
તાહરે' વાંણીય કીધી રીસ
'અમ્યે' બેંસનારો એ આવીયો
તે પુર-પતિય પરિક્ષા કરી
જોકડાં મોહોરડા પલાંણ પીઠ
કરી સલાંમ વલગ્યો પાઘડે
દિધા તાજણા દશ કેં ખાર
પાંચ સાતેક રખાટા દીધ
ળીજે બેલ્યો બુધી-નિધાન
એ તો બત્રીસ-લક્ષણો ઇદ્ર
અધીપત્ય અધ્યક્રી દિધી આશ
'નોહોઈ ચોર ચતુર છે' એક
કંદ્રપક્ષોલા કુવરી એક
લગન લેવરાવ્યું તેણે કાલ
જમાત્ર કરી તેહને આપીયો
પશાયતાં પાંચ પ્રીતેથી કીધ
એક માસ રથો છે કાંમ
સેવકને કહે 'તું સાથે આવ્ય
કહે'ણ માંચું તેહનું તો કથી
અધીપતિય આપી બહુ આશ્ય
પાછાં હાકાં વિદેશી વાંકાંણ
'દાવો એક ચાકરને' દેહ
નીદ્રાવશ થયો બાહરે
રાખણહાર છે જેહને રાંમ

ભારે કાંમ તે કિમ કિજીય
કરે પ્રણામ જોડિ બેં પાંણ ૯૦
તુરી તેહ દેખાડો તમ્યો
દિધી ગાલ તેહને દશ-વીશ ૯૧
શુક્રી દેતા'તા તીકાંથી લાવીયો',
તરત મગાવ્યા તે તિકાં તુરી ૯૨
દેવ-રુપ દેવાંસી દિઠ
ચાતુરીય ચતુર ઘોડા-પર ચડે ૯૩
બેલ્યો ખાંત્યે તે તોખાર
વેડાંગ વાંકડો રાંકડો કીધ ૯૪
સામદ મુર ગોલેં સાવધાન
શોલેં જિમ તારામાં ચંદ્ર ૯૫
પ્રીત કરી બેંસાર્યો પાસ
દેવ-રુપ દેવાંસી દેહ ૯૫ક
વાહાલી રાયને તેહ વશેક
બુધી-નીધીને પરણાવી ગાલ ૯૬
એક અશ્વ અબલખ આપીયો
અરથ ગરથ અધિકા દિધ ૯૭
વાહાંણવટી કહે 'જીશું ગાંમ'
અરથ ગરથ કન્યાને લાવ ૯૮
લુંણ-કરાંમ નર થાતો નથી
સી મોકલી સ્વાંમીને સાથ ૯૯
પલટાંણા વણીકના પ્રાંણ
એ અશ્વ અનોપમ સી હું લેઉં ૧૦૦
નાંખ્યો નીર-માહે તાહરે
લેઇ ન સકેં કેા તેહનું નાંમ ૧૦૧

આવ્યુ પાટીયુ તેણી ઘડી
રાત્ર દિવસ ને સાંઝ સવાર
જે ગામે જાધવ રાજ્ય જ કરે
મરાવનાર વણીક છે જિહાં

ચાતુર નર બેઠો છે ચઢી
પુત્ર-પ્રતાપે પાંખે પાર ૧૦૨
પાટીયુ તે ઠેકાણે ઠરે
તે નગરી તો દીકિ તિહાં ૧૦૩

કુહા

મોકલ્યો હતો મારવા
'શવ કરુ જઈ રાવલે
રાજદારે જઈ રથો
દિહો બાંધવ પોતાનતણે
'મે તો મૃતિક બાધીયો
સંજીવન કીહાંથી થયો
રાજ બેઠો 'તો રીઝમાં
અરસપરસ બે બોલખ્યા
એકાંતે બેઠા બેં બોરડે
સંભોગ થયો વીભોગને
'બગ-રાજ પખી ઉતર્યો
રાજ્ય પાંખે એ નથનુ
'નીરમલસા નથમા
તેણે મોકલ્યો મારવા
કંડ દિધો તે લંડને
ખર-વાહન કરી ફેરવ્યો
એટલે વાહાણુ વીદેશના
સાહી આણ્યો સાહુકારને
માલ સરવે માલમ કર્યો
જાતને મુક્યો જીવતો
કલંક નિરમલ તે કામિનિ
તેહ દેખાડું પારખું

પુટ્ટી-વાલે પરચ ડ
દેવશર્વુ એકને દડ' ૧૦૪
અચિરજ અધિકુ હોય
કદી ન સકે કોય ૧૦૫
વડ-ઉપરે વાટ
એક દેહ એક ઘાટ' ૧૦૬
પેલો પંથી તેજ્યો પાસ
લીલા-લહેર-વીલામ ૧૦૭
કહી વીતકની વાત
શોભ્યા વરસ જ સાત ૧૦૮
કર્યો સંજીવન દેહ
ગુઠા દુધે મેક' ૧૦૯
મેં પોહોથી મેકલી પ્રીત
રુડી કીધી રીત્ય' ૧૧૦
લખ પોહોથીને લીધ
જેણે કામ એ કીધ ૧૧૧
ઉતર્યા આવી તીર
જેણે નાખ્યો 'તો નીર ૧૧૨
લીધો 'તો તે તોખાર
લીધી નિરમલ નાર ૧૧૩
અધિક રાખ્યું 'તુ આપ
તે વેદ પુરાણે છાપ ૧૧૪

બધવ તો બે સુખીયા થયા	કહી વીતકની વાત	
વણુગગ-ભાહે હતી	જેહ પોતાની માત	૧૧૫
તે નાયક આગ્યો નથમા	પથ લાખેણી પોઠ	
તે રાતના ગગ-મેહેલમા	ગુણવત બેઠો ગોઠ	૧૧૬
વાત હાથ્ય રિનોદની	કર ચતુગઈના ચહેન	
નાયક કહે 'આગ્યો ઉઠશુ	વા' ભુઈ મુઝ બહેન'	૧૧૭
ગજકુવર મન ગીઝીયો	પુઝી પટતરે પ્રીત્ય	
'માનો છે આગન્યા બેહેનની	એ તો રૂઝી ગીત્ય	૧૧૮
તુમથી નાહાની કે જે વડી	પીતરાણ કે ઓહોગમાન	
છે સગી કે આવગી	ગુણી જન કહો તે ગામ'	૧૧૯
નાયક કહે 'નરપતિ સુત્રો	મોહે બોલી એ બેહેન	
માન્તપ્રથી મન ઘણું	તન મન ધન એ એન્ય	૧૨૦
કન્યા તે કદવાયા-તણી	નાગયણી વત નેન	
એતની તે ચદન તણી	તે મોહે બોલી બેન	૧૨૧
માયર નીર બે નીકગ	વાહાલા-તણો વીજેગ	
તે રડવડતી'તી ગણમા	લામીનિ કેગ ભોગ	૧૨૨
હેતે હાથ માહરે ચઢી	દીબ દેવાસી ડાહી	
મલયાગની તે માનનિ	હુ તે તેહનો લાઈ'	૧૨૩
વણુનરાને વધામણી	આગ્યો માતિનો હાર	
હેત હગ્ગ હક્ટે થયો	ઉવ' અપર પાર	૧૨૪
અણવણ પાગે અધીપતિ	મત્રીયા માને બેહ	
આસુ ચા-ચા હગ્ગના	નોતમ વાઘ્યો નેહ	૧૨૫
થાને બીનો કચુયો	હગ્ગના વાગા બાણ	
અરસપગમ વરસ બારના	વીતક વાત વખાણ	૧૨૬
પાગ્ય લાગી બે પદમની	પુન વધુ કહેવાય	
ચદનની ચિંતા થઈ	ગુણ સુ તેહના ગાય	૧૨૭

ગાર એક હાલો ઘર-તણો	પ્રીતે તેહયો પાશ	
લેખ લખી એક આપીયો	અતીયે દીધી આરા	૧૦૮
‘પર-મુલક પગ્દેશમા	ગફા ગેઠ્ઠર ને ગામ	
લેખ કાગલ દેખાડ-યો	કરો જઈ જેણે કામ	૧૨૯
“ક્રીડા અદન ક્રીડા મલયાગરી	ક્રીડા સાયર ક્રીડા નીર”	
કહેતા ફરજો એટલુ	શોધે તે ગરીર	૧૩૦
પ્રતીકિતર પુછે તુને	પુરો લખાવજ્યો લેખ	
કામ સરશે તિહા આપણુ	તેહમા નહી ગીન ને મેખ	૧૩૧
વીપ્ર તો હીંટા વાચતો	લખીયો જે કાગલ ધાય	
છાના ગહે સુ સાલલી	તે પુરો નવી આય	૧૩૨
એક સમે એક ગામમા	મેઠો છં યુધી-નિધાન	
વાચે કાગલ વીપ્ર-જન	સીધ થયો સાવધાન	૧૩૩
વિભુતી ચોલી વપુ-વીખે	જટા ધરી છં સીસ	
દેહરે મેઠો રહે ખાપટો	અહર-નીગ પુજે ઇશ	૧૩૪
નમરણ કરે શુભ-પાણિનુ	ઘરે ધરણીધરનુ ધ્યાન	
એવે વીપ્રે વાચીયુ	ચોતાનુ અલિધાન	૧૩૫
કાગલ લીધો કગ-થકી	વાચી જ્યો મત	
અખંડ ધાર આશુ-તણી	તે વેલા ચાલી તત	૧૩૬
તેણે ગાહો પુરો કર્યો	વીપ્ર-હાથથી વેદ	
પાછો આપ્યો પંડિતને	બ્રાત ન લાગી લેદ	૧૩૭
‘ક્રીડા અદન ક્રીડા મલયાગરી	ક્રીડા સાયર ક્રીડા નીર	
જમ જમ પડે વીપતડી	તિમ તિમ સહે શરીર’	૧૩૮
તે વીપ્ર વધાઈ લાવીયો	છકા હુતા રાણી-રાય	
વાત કહી વિદેશની	હિલટ અગ ન માય	૧૩૯
‘હુખમા દેહરે દેવને	મેઠોતા જોગી જોગ	
તેણે કાગલ વાચીયો	લાવ ધરીને લોગ	૧૪૦
અખંડ ધાર આશુ-તણી	નયણે ચાલ્યા નીર	
“જિમ જિમ પડે વીપતડી	તિમ તિમ સહે શરીર”	૧૪૧

પુરે કરી આખો પલકમાં	હું આખો ઉલટ-ભેંર	
એક માસેં ઇકાં આવીયો	સય તમારેં ઘેર' ૧૪૨	
હુંદબી વાગાં દેવનાં	ગડગડીયાં નીશાંણુ	
તન બેં આડ્યા તેડુવા	ભાવેં ઉદયો ભાંણુ ૧૪૩	
પાય નમ્યા પીતાન્તણેં	હંડવત કરી દશ-વીશ	
મદક્ષણ પંનર કરી	ખેલેં મહેડ્યુ રીશ ૧૪૪	
એકાંત્ય બેઠા અધિપતી	તન બેં નેં ત્રીજે તાત	
વીતક વરસાં બારની	વીસ્તારી ઠહી વાત ૧૪૫	
મુમ્તાગ મુમુટ ધરાવીયો	સર સોડાવ્યાં છત્ર	
હસ્તી-ઉપર હેતથી	પંચ પીરેભાં પત્ર ૧૪૬	
ગડગડતે ઘેર નીશાંણુ-શું	આવ્યા શુંણવંત ગાંમ	
ભેટયા પોતે ભાવ-શું	સત્યવંતી સ્ત્રી ને સ્વામ્ય ૧૪૭	
દીવસ દોહીલા વહી ગયા	રુડું પામ્યા રાત્ય ૧૪૮	
સેના લેધનેં સંચર્યા	તે પેશકશીનેં કાલ્ય	
દિવાંન મુંકયો તે દેશમાં	થિર કરી રાખ્યો ઠાંમ	
ચતુર નર ચ્યારેં જણાં	આવ્યાં ચંદનાવતી શુણુ-ગાંમ ૧૪૯	
વડો ગાંમ વસુધા-પતિ	થયો છત્ર જયકાર	
પુંડરિકનેં માજેં કર્યો	સણું ન લાગી વાર ૧૫૦	
આંચ્ય ફેરાવી આપની	શેલ્યાં સજન સાથ	
અરથ ગરથ તોખાર જે	પુડરીકનું આવ્યું હાથ ૧૫૧	
પોતાનાં મંદિર માલીયાં	પોતાનાં ગાંમ ગરાસ	
પોતાની પરજ સદ	પાંખ્યા મુખ-વીલાસ ૧૫૨	
ચંદન નેં મલયાગરી	તન સાયર નેં નીર	
બેહું વડ્યો તેહની બાલીકા	છ યે શુદ્ધ શરીર ૧૫૩	
પાય પીછ દિન નીરગમેં	આનદે દીન જાય	
એક દિવસ એક રાત્યમાં	બીજું કોતુક થાય ૧૫૪	
મહી-પતિ પોઢ્યો છે મેડીછ	માંણુ છે મધ્ય-રાત્ય	
જાગેં પોતે એકલો	મુતાં છે માનવ-જાત્ય ૧૫૫	

એટલે' શબ્દ ખીજો થયો	‘પડું પડું પડું’ કહ્યું ત્રણ	
તેહ સાંભળ્યું સર્વથી	રાયે ચોતાને' કહ્યું	૧૫૬
‘પડું પડું’ તે શું કહે’	પરિથ હવે તું કિમ	
કાંઈક બાકી રાખીમ માં	રામે' તો ગકારા સમ'	૧૫૭
માતો લણકાજે મહેલમાં	ત્રુટી પડીયો તત	
હીપક-જોતિ દશે' દશા	નર-પતિને તરત	૧૫૮
સાક્ષાત કો શક્તિ શુભ	માઠા-લશ્મી માઠા-મુદ્ય	
થયો હગ હીરા-તણો	ચિંતામણી-સમતુદ્ય	૧૫૯
એક કન્યા કાયક કારગી	પદમની પુરણ પુગ	
સીક-લંકી શુભ કરમની	નારીમાં બહુ તુર	૧૬૦
વેણ્ય દિસે' વામુડી-તણી	ઉદરે' આપ અપાર	
વાંસે' દિસે' વનિતા-તણો	હેયકા-કેરો હાર	૧૬૧
હીઠિ કો દેવાંગના	જોઈ રાંમાતું રુપ	
‘એ કન્યા કેડને' પરણ્યો’	જમન-માહે પડિયો લુપ	૧૬૨
તાકરે શબ્દ ખીજો થયો	‘સાંભળ્યું રાજા કહ્યું’	
પીતા એક ને' પુત્ર બે'	તોલ વીચારો ત્રણ	૧૬૩
જોઈ' હુખ વેડું ઘણું	તેહતું કબ્જો તોલ	
તે કન્યાને' પરણ્યો’	બાલી એકવા બોલ	૧૬૪
એટલે' સરવે' જાગીયાં	વેદ વીહાણી રાત્ય	
પુત્ર પીતા મહુ-કો મલ્યા	મહે કુટે પરલાત	૧૬૫
વેદ વચન નવી સોપીયુ	માન્ય કારણ તત	
તે લગન તે મુદ્દરતે'	પરણાવી કન્યા તત	૧૬૬
ટોલ પ્રમકા થઈ રહ્યા	પરણ્યા રડી પ્રીત	
વીવા-માહે' વરણવ કથાં	રાજ્ય રડી રીત્ય	૧૬૭
શબ્દ કહે': ‘સત્ય-વાદિયા સુણો	વીકમસેન વડ-હથ	
દાને' માને' ડાહ્યાપણે'	શુભ કામે સમસ્થ	૧૬૮
વેડું હુખ કોણે ઘણું	કુણ પરણ્યો કન્યાય	
જમન-હત્યાદિક પાપ છે	જો જોને' અન્યાય’	૧૬૯

છાંને કિમ રહેં 'છત્ર-પતિ' .	જેકને સાચી વાત પર રનેડ	
જલ સુકયુ છેં જુડી વાતનું	દેવ દેવાંશી દેડ	૧૭૦
'જેહને' દેતા'તા કુલીધ	નાંખ્યો'તો અરણુવ માંહે	
કન્યા પગલાવી તેડને	તોલ કરીને' , ત્યાંડ	૧૭૧
પીતા ખુલ્યો તે પલકંમાં	હીંમદે કાકાડ્યો બાહાર	
સુખેં મીવ-દહેરેં રથો	પાંખ્યો દુખ તે પાર	૧૭૨
વનીતા વાલુજરામાં પડિ	ખાંન પાંન સનમાંન	
પેટ ભયું છેં પર-ઘરેં	સુદૃઢપણાની સાંન	૧૭૩
મૃત્યુ પામ્યો તે મહીપતિ ધયો	રુડું ભોગબું રાન્ય	
શુદ્ધી વાસે દુખ મહું	કયું પર-ઘર કાન	૧૭૪
બદ્ દિવમ વરમ બારથી	આંખ્યા તેડના ચળું	
જલ લરતો અન રાંધતો	કીરત શુભાવતો કણું	૧૭૫
દુખના એડનેં દુંગા	દુખનાં આઝાં ઝાડ	
જલ-માંહેથી જે છવીયો	તે પરમેશ્વરનો પાડ'	૧૭૬
'માબાશ' કદી ગબડી ગયુ	ચોડોદું વડને ઠેક	
છાં મશાંતુ છેં ગાંધવું	શીમા વહેં છેં હેડ	૧૭૭
પુર-પની તો પાછો વડ્યો	શુભવંત આખ્યો ઘેર	
ગાંધ-આગલ માંડિ કદી	પ્રખાત-સમેં તે પેર	૧૭૮
'એ શબ આંત્રી આપશું	તાડદે પીશું નીર'	
વચન દેઇ કર્યો વાયદો	ધારુ શખી ધીર	૧૭૯
નવમેં દિવગ જ્યેં નરપતિ	હીક બતાવી ડાડ	
ગાંમલખટ આયું કહેં	એડ કયા થઇ આઠ	૧૮૦
શોતા વકતા મઃ સમન	આંખ્યા પુરેં આશ	
કન્યાંજુ કરેં ચદુ વીશનેં	કહેં કવી ગાંમલખાત	૧૮૧
ગ્રીહામ-પ્રતાપશી	થયો પ્રંથ વીલાય	
આશા પુરેં અંલીકા	કહેં કવી ગાંમલખાત	૧૮૨

કથા નવમી

ચોપક

શુભ-મીધિ આપે' ગાઢા	નીરમલ શુધિ જેહવી નર્મદા	
કૃપા સાગ્ગાનિ હવી	તે કહેવાળા મોટા કવી	૧
ક્રીધા મગ્ધતીક જેહના કામ	તેહના થયા નવ ખંદે નામ	
મામલભટને ક્રીધી સિધ	દયા કરી ગુલ દિધી શુધ્ય	૨
વિદ્યા-ગીલાગ વીવેક વીચીત્ર	વળુંડું એડું વીકમ-અગીત્ર	
વળુંવી ઝટી રામ-કથાય	લયોઅવાત જે ગાહાઅજ થાય	૩
નીમલ વળુંચો નર્મદા-ખંડ	તામ્યા જમન્દુતાના દંડ	
વળુંવ કર્યા બહુચગલ-તણા	ખીન કેં પ્રાકૃત ગુણ-નીધ ઘણા	૪
તે શુભ ઇજન્તો પશ્તાપ	પગ્તદા સાગ્ધા છત એ છાપ	
વીકમએન કેા વઠ વીર	ધનુગ્વીધા-કેંગ જે ધીર	૫
મમરી શ્રી-કમિધ્ય માત	ચાપો વિક્રમ વેદ વીખ્યાત	
ભુત પ્રેત વીકટ વન માહે	કષ્ટ-પ્રતાપે પોહોતો જઈ ત્યાદ	૬
આપે જક્ષ ખીવણવા-કાજ	ડેં નહી વીક્રમ મહાગજ	
કેટલાએક દેખાડે' છે દંત	કળાએક કહે 'આણુ અંત'	૭
કેટલાએકની પરવત-દેડ	કળાએક જાને જિમ મેડ	
કેટલાએકની મોટી દાદ	કેટલાએકના ભારે હાડ	૮
કેટલાએક ધડ વીંછા ગીશ	કેટલાએકને' મન્તક દગ વીશ	
કેટલાએક ધર્મ આબ્યા વાધ	કળાએક તો મણીધગ નાગ	૯
કેટલાએક હડકાયા સ્વાન	કેટલાએકના લાખા કાન	
કેટલાએકની નાનીકા ગજ પાય	કળાએક અગનીનિ આચ	૧૦
'ખાઉ ખાઉ' કઠી ખેચર ધાય	શર પુરુષ ડરે' કિમ રાય	
'જળ મારો છે સરવે' તમ્બો	અણત વીર તહે પનમા અમ્બો	૧૧
જેહને મારે' પુન્યનુ જોર	તે-આગલ અવશુ છું ચોર	
વાશે જાધી ચાપો વીર	પીર પીઝ બર-કેસે પીર	૧૨

જોડ્યુ શળ : સાંલલ મહિપતી . દોશ ન કરશે રાજ રતી	આકમ પુર પરમારથ-કાંમ	૧૩
સત્ય-વાદિ છે સુખનું ધામ	મન-માંહે ધરવ્યો મહારાજ	
કહું વાત તે સાંલલ આજ	સત્ય-વાદિ મુલત કહેં વાય	૧૪
જોકે વ્યપુર ગાંમનો વ્યત વરાય	પ્રતાપ પુન્ય પુરંદર-તણો	
દોલત દુનીયાં વેલવ ઘણો	શુભ સલસણી મોહાંમણી	૧૫
કન્યા તેહને એક કાદાંમણી	માત-પીતાનાં મન-ગમતાં માંન	
ખત્રીસ-લક્ષણી જુધી-નીધાંન	લક્ષણ રહેં લાઠકવાઇ	૧૬
દેવ-રૂપ દેવ-કન્યા ડાઘી	સોલ કલા ને વરમ છે મોલ	
કરે કાંમિની કૃત કલાલ	કરમ-ધરમ-ધારક ધારવી	૧૭
શતી શ્રીરામણ તે સાધવી	આધવીપણા-કેરી જે સરત	
વનીતાઇ માંડ્યુ એક વૃત	કલી ન શકેં તેહને કાય	૧૮
પુરુષ-કેરું સુખ નવી જોય	ધ્યાન રહેં ઇશ્વરનું ધરું	
મત કુપારાં-કેરું કરું	ગમેં નહી પુરુષનો મંગ	૧૯
રાયેં નહી પુરુષ-શું રંગ	પુરુષ હીગલા-શું નવી રમેં	
પુરુષ-નાંમ જોખો નવી જમેં	મોગશે કેવડો નહી પ્રેમલ પાર	૨૦
પુરુષ-નાંમ ન પેહિરેં હાર	પુરુષ આરિસેં સુખ નવી જુઇ	
પુરુષ પલંગ ઉપર નવી મુઇ	પુરુષ-નાંમ લેતાં મન બીહિં	૨૧
પુરુષ લોટેં ખાંણી નવી પીઇ	પરવ્યાનું નવિ લેં તે નાંમ	
માળાપે મન મુઘી માંમ	અતિ નાંમ પોતાનું ધરેં	૨૨
એહડું મત તે નારિ કરેં		

કુહા

એક દિવસ તે માલીઇ	નીરમલ જેહી નાર	
પંથી પરદેશી માંરુ	અતુર પુરુષ છે આર	૨૩
વમ્મુ રલવા વીદેશમાં	પરવર્યા તે વાટ	
ધાડા તે જોડા તિકાં	એક તંજેડીનેં હાટ	૨૪
આરેં તેવડ-તેવડ	આરેં સરખા રૂપ	
આરેંનેં વીણા વપુ	આરે બારે જુપ	૨૫

એટલે' દાસી એક તેડની	લેવા આવી પાંન	
બોલી બરડક બોલીધ	વારુ રુડી વાંલુ	૨૬
'કાથો ચુંનો ચુંકીશ માં	બુખાં પાખાં પાંન'	
તે દીકું આરે જળે	પુડે' વીતક વાંન	૨૭
એલું કુલુ સવાદિયુ	એકલું ભોગી કુલુ	
કાથા-ચુના-વણ પાંન લે'	એ તો સાંભડ્યુ અડુંલુ'	૨૮
ત'બોલી તેડને' કહે'	'કન્યા છે રાવની એક	
પુરુષ-અંગ કહે' નહી	વિપરીત એક વીવેક	૨૯
કાઠ્યે' કંટરે' ફેરવે'	રવીવારને' દિન	
શગતિ પુજવા સંચરે'	ભાત-ઉપરે' મન	૩૦
પુરુષ બાહિર ન નીચરે'	રાયો રાંણા કે રંક	
દેખે તેડને' દુખ દિધ	એ તો આડે' અંક'	૩૧
અચરજ પાંખા આર' જળુ	જેવા-કારણ બાંલુ	
વગા વાગે' તે ગામમાં	પરખવાને' પરખાંલુ	૩૨
ગામા નીકલી શક્તિ પુજવા	ઝઘા ચતુર કહી ગ્યાર	
નીરખી નારિ તે જીલવે'	અપરંમ રૂપ અપાર	૩૩
તે આરે' મન વીઆરીયુ	'ઘેર નારિ એકવી હોય	
તો તે સફલ જનમારડો	કલી ન શકે કોય'	૩૪
એક ઘે'ઠો શિવ-હેકરે'	તપ કરવાને' વત	
બીજે એ'ઠો શક્તિ-કને'	વપુષ્ઠ ધારિ વ્રત	૩૫
ત્રીજે એ'ઠો શ્રી-વીશ્ણુ	ધરીને મનમાં ધ્યાન	
ચોથો એ'ઠો લક્ષ્મી-કને'	માંણી મનમાં માંન	૩૬
એક તો અહાર તણ રહો	બીજે' તણયુ નીર	
ત્રીજે' તો નીદ્રા તણ	ચોથો મુખ-મરીર	૩૭
આર માસ આરે' જળુ	કિંકુ દેવ-દરસન	
તપ મહિમા મનમાં ધર્યો	પરમેશ્વર પરસન	૩૮

વરદાન ચ્યારે પામીયા	‘તમ્મે વરશે એ કન્યાય’	
એક કન્યાને ચ્યાર વર	એ મોટો અન્યાય	૩૯
તાઁ કેડે દિન વહિ ગયા	નર્યો નહી એક અગ્ધ	
કરવત-ડાગણ કાની નયા	બાધી ગાક ગરથ	૪૦
એટલે એકે દાસી વાનમા	મથ્યા ચોવટે ચ્યાર	
કરવત-ડરી કલપના	કરે છે મન વીચ્યાર	૪૧
પુછી પાર લીપા પ્રેમદા	‘ગણિ માટે રાશ	
પ્રાણ તજશે જો પથીયા	તો તે જોને દોસ’	૪૨
ગણિ આગલ જઈ કહી	વીન્તાગીને વાત	
‘તુજ માટે મરના ગયા	કરશે દેહની ઘાત’	૪૩
ચેતી ચતુરા નિતમા	‘એ તો માહુ વાય	
પાપ વધે એ પુન્યથી	જો સીર હુલા થાય’	૪૪
તેકાવ્યા જણ ચ્યારને	ગળ્યા છે એમત્ય	
મત કુચાગ તણી	ભાગી મનની બ્રાત	૪૫
ગમ્મ વીવાઈ કંઠી	વરી વલે કં ચ્યાર	
નારી રૂપ તે નર કર્યા	વનીતાના રેહેવાર	૪૬
પ્રેમદા રૂપ પથી કર્યા	આશુવણ અપાર	
તે કાય વાત જાણે નહી	ભાભિનીને મન ભરતાઁ	૪૭
એકેક પે હોર એકેક જનની	ગામા કંઠે છે મેવ	
ચ્યાર પોહોર ચ્યારે જણા	તરતીબ મખે એ ટેવ	૪૮
જલ સુકયુ તે જીવતીઈ	પરપુરુષ મગ ન હોય	
માય બાપ ક દાગિયો	કવી ન સકે ટોય	૪૯
દાદે દાસિમા દાસિયો	રાત્રે પુરુષ એક પોહોઁ	
મગ કંઠે શામા તણા	હરી રચો તે ઠોર	૫૦
એક દિવસ શુ નિપર્ણ	કંઠ તે વીનક વાત	
દીવસ નવરાત્રી અટમી	રમે ભવાની માત	૫૧

શક્તિ-પુત્રન કરે સુદરી	પંચમકાર મમેત	
મછ ગણાવ્યા માનની	પુત-ઉપગ હેત	૫૨
મુઝ મધલી તે માછલી	મછ એક પુરુષ-આકાગ	
દાહાડી નાખે તે કાંગીનિ	પુરુષ પ્રીત નહી ધ્યાગ	૫૩
તે મુયો મછ હડહડ હયો	તે ગજાઈ દિકો દ્રષ્ટ	
કોતુકે દિહું કારિયું	કાયા પામ્યો કષ્ટ	૫૪
સભા ભરી મિડાસને	બેંડા, તેહનો તાત	
પંડિત મદુને પુછીયું	વેદ વચન વિખ્યાત	૫૫
‘મુયો મછ એ કિમ હયો	ભાંલો તો ક્ષો ભુક્ત’	
એક પંડિત ઇશ્વર-મમે	વેદ ભણ્યો’તો વ્યક્ત	૫૬
અભિષેક દીધો મછને	વાયા દિધી વેદ	
બાંધો તે ગણા વિષે	ભાલ્ય ન રાખી ભેદ	૫૭
‘કાહી તાહી દિકરી	પુરુષ ભોગવે’ અચાર	
મુઝને’ કાહિ નાખીયો	અચિગ્ગ એક અપાર	૫૮
અભકાઈ મુઝ અઘ્યા-ચકી	ભોગવે’ ભારે ભોગ	
એટલું દેખી હું તો હયો	સાથે એ સંલયોગ’	૫૯
મછ એટલું કહી ગયો	રાખને’ ચકી ગીમ	
‘મતીત ભેડ એ પાગ્યું	વલતુ દેડું સીમ’	૬૦
ઉપાય એક બાપે’ ડ્યો	સ. તેહ્યા મંદિગ-માહે’	
નીક કરાવી નિગની	સ. તગણી તેડી ત્યાહ	૬૧
ટાહમે! તેહને’ દામીયો	સ.ના સરખા ગપ	
ચાર તેહમાથી ચેતવ્યા	ભોલવવા છે બુપ	૬૨
જમવા તેહ્યા ભુગત-ચ્યું	દીકરી-કરી દાગ	
રહી ન સકે કો રાજમા	પ્રેમદા-કે પાશ	૬૩
નકિ બોલંડી નારીયો	આવી વાડી-સાહે’	
નરપતિ બેઠા નરખવા	તોલ કરતો ત્યાંહ	૬૪

પ્રથમ પગ ડાળેં કડી	નારી જોલંડે નીક	
જમણા ઉપાડેં તે બાણિય	પુરુષ લક્ષણ એ લીક	૬૫
ચતુરાઈ કાઢિ આગ જણા	બુધ લક્ષધા લોક	
જાણુ થયુ પેલી જીવતીનેં	શામા પામી શોક	૬૬
શુભી દેવા માહીયા	એદવાનેં મીસ	
રામા આવી ગત-કને	તે પોહોર ચઢતે દિશ	૬૭
‘શા માટે મારો એહનેં	એ માહરો વાક	
માહરા તેડ્યા આખ્યા અહીં	એહ-તો ખચારા રાક	૬૮
વાક હોય તો મારો મુને	જીવાડો જણુ આર	
પાપ પુન્યનું પારખું	કરો વારુ વેહેંવાર	૬૯
જોરથી જાર થાઇ નહી	જોરે ન થાઇ પ્રીત	
જોરે જીવતી નહિ જોગવે	ગત્રવિયાની રીત્ય	૭૦
મત્ય-વાદિ હું સુદરી	સત્ય-વાદિ જણુ આર	
એ પરદયા પુરુષ હું પ્રેમદા	વેદ-તણા વેહેવાર’	૭૧
મન કિમ માને મહિયતિ-તાણું	માને કિમ સઃ લોક	
પ્રતીત દેખાડુ પારખુ	કિમ સમે મૂનો શોક	૭૨
પીતા કહે ‘પુત્રી સુણો	કહું તે કયં એક કામ	
કદા ચઢાવો તેલની	દેખે બધુ ગામ	૭૩
પાથ પોહોર પાવક કરો	મુકો તેલ મણુ ત્રીમ	
નાખુ માહે જણુ પાચને	એક દિવસ એક નિમ	૭૪
તવ અગ્ની અધિકો કરુ	કહાડું ત્રીજો દિન	
એટલુ હોય તો હા કરો	માને માહરુ મન’	૭૫
શામા કહે ‘કરો સો વગ	નેક ન ગખીમ નુન્ય	
રાખ્યે માહરો ગમણ	જો મજદ હથે સુઝ કુન્ય	૭૬
સુધનવા ઉગારીયો	કીધુ દાડુ તેલ	•
કાઠ લખ્ય ગીતાએ કર્યા	થઇ રજની રેલ	૭૭

પુર્યા ચીર જેણું દુપટી	લાખા-ગ્રહથી રાખ્યાં પાંચ .	
વીપ-મોદિક અમૃત કર્યા	ના'વી ઉની આંચ	૭૮
ઇડાં ટીટોડી-તણાં	ભલાં રાખ્યાં લથ	
રાખ્યાં બચાં બીલી-તણાં	તે શ્રીપત્ય સમગ્ય	૭૯
તાકરે કબું હોય તે કર્યા	કર્યા એકઠાં કાષ્ટ	
ચઢાવી તેલ-કઢા ઘણી	ક્રીધે રૌરવ રાષ્ટ(?)	૮૦
બાલ કરી મરુા જોગની	અધક્રી ક્રીધિ આંચ	
નાખાં બાંધી ગાંઠડી	પેલાં ચ્યાર ને પ્રેમદા પાંચ	૮૧
નુતિ ક્રીધી તેણે સુરજની	‘આચાને શાખી સાર	
માચાને’ અમૃત શીચલ્યો	જુઠાને’ કરો અંગાર’	૮૨
ત્રણ દિવસ તપાવીયાં	કાહાડ્યાં ચોથે’ દીન	
મેદની સદુ ભોવા મલી	નર નારિ સદુ જન	૮૩
રાખ કહે’ સુંણ સત્ય-વાદિયા:	‘હું સાચું કહે’ને મત	
પાંચ જણ નાખ્યા પાવકે’	તે જીવ્યા કે પાંચ્યા મૃત	૮૪
ઇશ્વરને’ ઠે નવી ઉતરે’	ઇશ્વર નવી લે’ લાચ	
સાચું મોલ્ય સલક્ષણ	મુયાં કે જીવ્યાં પાચ	૮૫
સત્ય-વાદિ મત્ય કહો નહી	અકલ ઘણે’થી આપ	
પરતણ કરો નહી પુર-પતિ	તો એ પંચ હત્યાનુ પાપ’	૮૬
જુધી-નિધાન મોલીયો બુ	‘માલસ્ય મૃત્યક સુઠ	
તે પાચે જણ જીવીયા	પુન્ય પરાકમે પ્રૌઢ	૮૭
એ મરે કિમ સત્ય-વાદિયા	એ પુન્યવંતા આપ	
મારે ઇશ્વર એકને	તો ઇશ્વરને પાપ	૮૮
એક પોહોર એકજ ધણી	બીજે’ લાઇ ને બાપ	
પતી-વતા એ પ્રેમદા	વેદ પુરાણે છાપ	૮૯
પચાલી પરણી પાચને	લોગવે એ ભરથાર	
બોહોતેર બોહોતેર દિવસની	તે નરને એ નાર	૯૦

એક, પોહોર એક જ ધણી	બીજા-શુ નરી મેલ	
ઇન્દ્રને અન્યા નવિ ગમે	દાડ કીધુ તેલ ।	૯૧
આહારને મુખી ચેતની	ચહેવા જુગતિ જાગ્ય	
કર ભેટી સુદ કચ્છયા	પુન-પતિ લાગ્યો પાગ્ય	૯૨
શબ કહે 'શાખાન નત્ય-વાદિયા'	ઉડીને અરીશ જાય	
વડ-ઉપ-જન વીમમું	મંદિર આગ્યો ગય	૯૩
પાણ્ય નેડ્યા પુન્ય-આગ્ય	કહી અનુગ્રહની આગ્ય	
'શબ આણી તુને આપશુ	કેડ વનાએ કાન્ય	૯૪
દેવજય દનમે દિવમ	જાશે ત્યાંદ જરર	
જાનું તિન્ધ ક્ષિપ્રાનતું	હનિધ આપ હનુર	૯૫
વિવેક વાન અનુરાધની	વીધા-વાદ્ય-વીલાસ	
શ્રીગોહ-માલવી વીમ શુભ	કહે કરી ગામવદામ	૯૬
પગમ પરીત પચીમમા	નવમ કયા નીતમ નામ	
શ્રોતા વમતા ત્રાલયા	ઝડું કરગ્યે ગમ	૯૭
કર ભેટિ કવીજન કહે	મેદલી મનનો માડ	
સાંમલખટ કહે જોયા મુ	ન્ય ન્ય શ્રી રણદાડ	૯૮

*

કથા દસમી

આપઘ

શુભાધિપત્ય ગરુડો ગલ્પત્ય	છયે' શાસ્ત્ર મરવ બાખ્યો છત્ય	
મકલ બુધિ ચોલિત શારદા	નીરમલ-ચુંભ જેહવી નરમદા	૧
દશમે દિવમે આર્યો દાતાર	અધીક પ્રાકગી અપરંપાર	
ખડગ ચોધારું કર કૈદવુ	હુખીજનને તે દોહીલું	૨
માડા ભયાનકે ધન-ચોર	ચોહોતો તિકાં નરપત્ય બાઝે' જોર	
દોહયુ શબ બાંધ્યુ છે પુક	આર્યો રાજા વાલી મુક	૩
બુધ્ય કરી'તે તો બોલીયુ	તેણે' આપ' તેહનું બોલીયુ:	
માંભલને મત્યાવાદિ 'શય	ધરને વાત તાડશ મન-માંય	૪
કહું વારતા શાસ્ત્ર-જ-તણી	બુધ્ય વીચ્યાર છે' તેહમાં ઘણી	
અચારે' જુગનાં નિરમલ નાંમ	કૃત-ચુગ જેહ'ત' દાપર કહી કાંમ	
જુજવી મરગદા જુજવા ધર્મ	જુજુયાં રાત્ય જુજુયાં કૃત કર્મ	૫

છપય

આચુરદા વર્મ' લશ એક, અસ્ત-મમાના પ્રાણી
 ધર્મ-તણા પગ ચ્યાર, વેદ વહે' મત્યની વાંણી
 પતી-વૃતા સદૃ નાર, સત વશા શુભ વીશ
 તીરથ વૃત પુર પુન્ય, અહનિ'શા પુજે' ઇશ
 અવતાર ચ્યાર ઇન્દ્રિય-તણા, સ્વર્ગ-વાદ ચાલે' સદા
 વચન ફલે' શુભ વીમના, કુદ નવિ બોલે' કેા કદા ૧
 ત્રેહિંતા ચુગમાં તરતીબ, આચુશ એક અચુત-કેરા
 ત્વચા-સમાને પ્રાણ, સતર વશા સત્ય રોરા
 અંત્રીશ વસ્ત્ર : રહે' વીમનાં, વેદ ભણા વીજુ વાચા
 સહસ્ર-ઘણું દે' દાન, એક પાંચે' સત વાચા
 મા-ળાપ પહે'લાં ખાત્યકાં, મૃત્યકે ન પાંચે' કેા કદા
 સાંમલે' મેહુ માગ્યા મલે', ભાર અઘાર ફલે' સદા ૭

વ્યાપાર માંહે ધર્મ કર્મ, કુશલી નર-નારી

આયુશ એક હજાર, મરગની રૂંધી બારી

સાત વશાઈ સત્ય, રુધિર સમાને પ્રાણુ

ઈશ્વરના જે અવતાર, વીત્ર ભવંતા બાંલુ

સત્ત લાખ અડાવીસ સહસ્ર, બાર લાખ છત્ર કહો

માંમલ કહે આઠ લાખ ચોસડ સહસ્ર, દ્વાપર-જુગપુરણ થયો ૮

ચાર લાખ બત્રીસ હજાર, કલી-યુગ કહાબ્યો

કામ ક્રોધ ને લોભ, લાલચ લંગાઈ લાબ્યો

એક શતનું આયુશ, છવે દસ વીસ ત્રીસ

અન-સમાને પ્રાણુ, જુગત ક્રીધિ જુગદિસ

અર્ધ વશો શોભે સત્યનો પુરણ, પાપ વિને વશા

માંમલ કહે સત્ય સોધ્યુ જડે, દરપ અહંકાર દહું દશા ૯

કુડ કપટ કલંક, વીભચાર વનીતામાં વાધ્યો

પુન્ય ગયુ પાતાલ, મનેહ સવાબ્ય માધ્યો

ધણી વીમવાને ઘાત, ચોર ચર્યા નીત્ય થાડી

હરીથી ઉત્યું હેત, વવેક-વીણુ વાતો આડી

ધર્મ ગયુ ધરણે ધરી, અલખ મેહ અવની-વીખે

પાખંડ પ્રચંડ પાપ-મુઘ્ય, સામલ કહે રાયો ગ્હીયત રખે ૧૦

ખટ-દરસનમાં ખોડ, દંભ-દશા દિલ દાખે

પરમારથ-ઉપર નહી પ્રીત, રીત રમેશુંણ રાખે

લીલક છાપ ને માલ, લાલ વીજુલી રોસે

ઘણાકે ઘાટ ઉચાટ, વસ્ત્ર ગેરુમાં બોસે

કુટું કેશ રાખે ઘણા, ફલ દેખાડી દીલ હરે

માંમલ કહે સાચા-વીના, કૃણુ કરુણા તે ક્રીમ કરે ૧૧

ચોપઈ

એહવો જુગ બેઠો બહરે મત્યા દેવ ત્રી-દશ તાહરે

બવ, બ્રમા, વીંતુ ને ધર્મ જોહને વાહાલાં છે મત્ય કર્મ ૧૨

ગયા ચ્યારે કલીયુગને પાસ અધીક હેતથી દિધી આશ

‘ભાઈ અમલ આવ્યો તાહરો તાહરે મન એ તો સાયરો ૧૩’

અમારે' મન તો મોટાં પાપ	કહી વાત તે કરત્યો માપ	
એક મહીને' કલતુગ આવશે'	કુટો વાશે તે કહાવશે'	૧૪
મીઠા દ્રોહી પીસવામે ઘાત	અવની-મણિ અપીકા ઉતપાત	
વાગીક ધર્મ' અધર્મ' આપશે'	ળીજ-પત્ની કાંચલીયા યાપશે	૧૫
શીવ-ધરમ નંદાશે' ઘણા	પાખંડ પુનનની નહી મળા	
અભશાભશ કરશે સઃ પ્રમ	કાંગીનિ કરશે કુડાં કમ'	૧૬
જર-કારણ જુવતી જરરી રમે'	અધર્મ' અન્યા અદુને ગમે'	
માટે' અમો રદીગું કિમ	આયું ન કહો તો માણ મમ'	૧૭
તાહરે' કસી-યુગ લાગો પાપ	'માંલજમે મત્ય-વાદિ ગય	
હું નહી ચાલું કુડાં કમ'	માહરા સત્યમાં તો છે ધર્મ'	૧૮
તમ્યો દેવાલીયા છે મઃ દેવ	ન ગમે' મુને' તમારી ટેવ	
આ ભવ કરે' પેતે' ભવ લીધ	એ તે માહુકારી કીધ	૧૯
માદરું તો મોકડીયો નાંમ	કરું ધરમાધરગી કાંમ	
તરત આપે ને પાંખે ત્રત	ન્યા અન્યા તે મુઝને' નૃત્ય	૨૦
કસીયુગ તો માહરું છે' કહે'ળ	જે ભોલુ તે પાલુ વેલુ'	
એહવી વાત કહે' જોડશે'	કણ્યો એક ફીકો તેડશે'	૨૧
વેંચુ એક ગરીબે' ધર	આપ્યો તેહને' જોઈય જર	
ખાતપત્ર કરીને વરો	વાંધા ન રથો તેડમાં કથો	૨૨
મમું કરતાં એક ઇંટ જ પટી	કહા એક મોહોરની જટી	
તે વળીકિ' મન કર્યો વિચ્યા	'અલખત માલ એ અપરંપાર	૨૩
મે' તો ધર વેચાથી લીધ	ધનનુ તો માહુ નવી કિધ	
હું તો માહરું ધર લેઉં	કહા દ્રવ્યની પાછી દેઉં'	૨૪
વેચનારા પીપ્રને' ઘેર આવીયો	કહા ઉપાડીને' લાવીયો	
'દા' લાઇ નીમર્યો ધરથી માલ	એ તો લખીયો તાહરે' માલ'	૨૫
તાહરે' વેચનારો મોડીયો	મન-તણો પરદો મોડીયો	
'જો માહરા કરમમાં હોઈ જર	તો હું ચાંને વેચું ધર	૨૬
ધારણ' ધીર કહું ધરમનો	એ જર તે તાહરા કરમનો	
આ કહે' 'તાહરો' આ કહે' 'તાહરો	લવલેશ ભાગ નહી માહરો'	૨૭

વઢતા વઢતા ગયા નાત્યમા
 'એ ધન હાથમ આપ્યુ અમ્યો
 નાત્ય કહે' 'અમને' નવી અડ્યુ
 તિહાથી ગજઠારે ગયા
 'જેહનો કેઈ નવી યાઈ ધન્ટી
 હાકમે' કાન મુકયા હાથ
 'લેનાર વેચનાર ત્રીણ નાત્ય
 કેણે નવી લીધા તે દ્રવ્ય
 એક સાદુકારને ઘર દાટિયો
 કેહને દ્રવ્ય-તણી નહી આગ

ભાદરવા 'વઢ તેમને
 મત્ય ગીલ ને શાણપણ
 વેચનારે વીચ્યાયુ'
 એકમા લેનાગને સ્યુ અડ્યુ'
 લેનારો લોભી થયો
 મ દિર લેઈ આર્જુ માડે
 નાત્ય નાત્ય કહે 'જમીશુ
 ગાંધે ધન જગ કાઢશુ
 રાજા કહે 'ગ્રહીયત-તણું
 એ માલ તો આપણો
 સાદુકારે વિચારીયુ
 કણ જાણે કણ લેઈ ગયુ
 વાહાણું વાઈ સડુ વિમ્તર્યા
 વેચનારો કહે 'હુ લેઈ
 લેનાગે કહે 'માહરો'
 નાત્ય કહે 'જમીઈ અમ્યો'

પંચ-પ્રમાણ જોતા જાતિમાં
 માઝન નાત્ય આયોજી તમ્યો' ૨૮
 તમારા કમ્મનુ તમને' જડ્યું'
 નાખ્યો માલ ને' જોલજ દહ્યા ૨૯
 તેદ મતા તો હાકમ-તણી'
 જોયો મત્ય-વાદિ મૂને સાથ ૩૦
 રાજ્યઠાર તણી નહી લાત્ય'
 વઢવા ઉઠે' કહેતા મવ' ૩૧
 ગયા ઘેગ મૂકે સાગીયો
 એમ કગ્તા થયો એક માસ ૩૨

દુહા

જેઠા કવીયુગ રાજ્ય
 ત્રણે કીધા તાલ્ય ૩૩
 'હુ લેઈ માહર ધન
 એમ વીચાગે મન ૩૪
 'એ તો માહરો ગગ્ધ
 ખીજનો શો અગ્ધ' ૩૫
 અડ્યુ આપણને' એક
 દુધે' વુડા મેક' ૩૬
 એકમા શાનું ભોગ
 'ખાકી ખીજ ચોર' ૩૭
 'આપુ માલ તે ફાક
 જખ મારે' હે લોક' ૩૮
 મવીયા એકધા નવ'
 એ તો માહરો દ્રવ્ય' ૩૯
 રાજા કહે 'માહર ધન'
 મીડુ સદુનું મન ૪૦

તે તો ન્યાય ચુકે' નહી	વડે મદ-કેા વાંક	
કસી-યુગ બેઠા કૌતુકે જીવ	એ તો આટે' આંક	૪૧
આરે દેવતા ચતુર નર	તેહને . દેખાટે' ડટ	
'જીવે' પાશુ' માહરું	કુણં પાંખે કટ'	૪૨
પચ-રૂપ ચોતે' ધયો	પ્રીત્યે' આગ્યો પાશ	
નર-પતિ કહે' 'ન્યા ચુકવો	માફ તુને ગાખાશ'	૪૩
તાવરે' તો કસીયુગે કાળ	'સામે' વડા કાં લાગ	
વેહેલી દયો આરે જગ	જુમે કરીને ભાગ'	૪૪
કેહીનું મન માન્યુ નરી	જીણં મધલુ આવે હાથ	
જુમી ખોદાવી કાઢીયુ	અધીકિ જે માટી આથ	૪૫
કદામાં દિદા કોઈલા	વાંનીના ઢગ વિવેક	
જળ મારિ મદ-કેા જલા	ના'વી નીશાંણી એક	૪૬
કસી-યુગ કહે 'સુખો દેવતા	વેંચી લેત આરે' લાગ	
તો તે ધન મદ પાંમતા	લાલ પાન્યો નહી લાગ	૪૭
એહલું રાન્ય દં માહરું	દેખાકું દ્રષ્ટાંત'	
એકાંત્ય બેસાર્યા આર જલુ	ભાગવા મનની જાંત્ય	૪૮
વન-માંહે એક વાવડી	નીરમલ ભરીયુ નીર	
ઉશ-કાલ મધ્યાનમાં	બેઠા તેહની તીર	૪૯
કસી-યુગ કૌતુકે દાખવે	જીલમ અમલતુ જોર	
પાંણી પીવા તેહમા	ગયા આર વીદેગી ચોર	૫૦
જલ પીને સુખીયા ધયા	બેઠા તેણે ઠોર	
એટલે' દીડી વેલીયો	આર ભરી માહે મોહોર	૫૧
એક એક મહત્ત અમરડીયો	દીડી ચોરે આર	
દરિદ્ર ગયા તે દેખતા	મનમાં કરો વિચાર	૫૨
પંથર ત્રુડા આપણે	પૂજી રૂડી ચેરી	
'ખાલું ખાઈ ચુકેન કરી	વલતા જઈઈ વેર'	૫૨ અ
બે જલુ તીહાં બેસાર્યા	બે જલુ ગયા ચુલુ ગામ	
લીધાં ઘેવર લાડુયા	બેઠા જઈ એક હાંમ	૫૩

વીચાર કર્યો તે બે જણે	‘દેધરે’ પેલાં બેં જણને’ ઝેર	
બેં બેં કાથલી લેકને	જઈય આપણેં ઘેર’	૫૪
ઝેર ઘાસ્યુ ઘણું લાડુએ	આપ્યા વાવડી-માંહે	
આપ્યા હાથ બેં મીત્રને	મુતાં મુખેં ત્યાંહે	૫૫
ઉનાલાના દાહલા	આવી નીડા ઘોર	
લાડુ ખાતાં વીચારીયુ	ચીતમાં પેલા ચોર	૫૬
‘એ ઉઘે છે બેં આલમુ	મારી નાંખીય મેલ	
તો બેં બેં બાંખીય બોરીયો	ખરો કરેં એ ખેલ’	૫૭
નીપાતન કર્યા નિમેખમાં	તે પેલાય ત્રત	
એટલેં ઝેર ચટ્ટી ગયુ	તે બેં પાંખ્યા મૃત	૫૮
કાથલીયો રહી કુપમાં	પાખ્યા મૃત જણુ ચ્યાર	
લોલ-ચટ્ટી લક્ષણ ગયાં	વાયેં ગયા વીચાર	૫૯
‘આગલથી ક્યત એક એક જો	તો તે થાતું કાંમ	
જેહ કરેં તે લોગવે	કલતુગ માડગ નામ	૬૦
મુધેં માગ્ગ ચાલશેં	તે તો પાંગર્યેં શુખ	
કપડીનું ચપટ ધશેં	દેહમાં પામેં દુખ	૬૧
જેહ કરેં તે લોગવેં	જે વાયેં તે ખાય	
જેહ ખણેં તે તો પટેં	કલીયુગ એ કહેંવાય	૬૨
જે મારેં તે તો મરેં	લુટે તે લુટાય	
હગનીલા હાઠેં નહી	લયમ આવેં લયમ નાય	૬૩
આપેં એક આ લોકમાં	પગ્નલાકેં ભેં લાખ	
એક અમલ છે માહારો	સોધી લેલ્યો નાખ્ય	૬૪
અગ્નવ-કળુ મીગ ઉપરેં	રહેં જેટલી વાગ	
મન થીર રહેં મનના-મિથેં	તો તે ઉતરેં લવ-પાર’	૬૫
સાંભલી વાત તે મુન્-પતિ	હરખ્યા હરખલા-માંહેં	
સાચું રાત્ય સાચો અમલ	તોલ કરતેં ત્યાંહેં	૬૬

મુર કહે 'અમ્યો સરગે જસ્યુ	સાલન્ય કલ્લીયુગ ગય	
એ મૃત્ય પામ્યા છે બાપડા	હવે તો મારુ થાય'	૬૭
વીમાન બે સી વૈકુઠ ગયા	દેવ દયા-નિધી ગ્યા	
એમલ આવિ આર જલુ	અનીશે રુપ અપાર	૬૮
મુખી મમાણી સુદગી	સુદગ રુપ મરુપ	
વાવડી-માહે વનીતા ગઇ	અડલ અતી અનુપ	૬૯
પડ્યા દિઠા આરે પુન્યને	મૃત્યક પામ્યા જે સુદ	
અચિરજ પામી જોરતા	યુ યુવતી છે સુદ	૭૦
જીવતી કહે 'હવાડીઇ	યજ્ઞીઇ રુડી પેર	
એર પુરુષ એર કાથવી	લેઇને જઇઇ ઘેર	૭૧
મુયા તો હવે નહી	હવે તેહવા જોર	
મગગો પુન્ય-પગકમે	આપ આપજો આકોર'	૭૨
આરે નર કીધા એકઠા	નેર ન ગળી નુન્ય	
જેઠમા જે પ્રાકમ હતુ	તેણે તે પગ્યુ પુન્ય	૭૩
એક કહે 'મે તો કર્યા	અડસઠ તીરથ ઘણા વૃત'	
તે પુન્ય સુખ્ય તીકા	તે વેલાઇ તત	૭૪
ખીજી કહે 'મે તો જાઓ	જીગજીવનનો લાપ	
જન્મ પગત જપ મેં કર્યો	તે આપુ આપોઆપ'	૭૫
ત્રીજી કહે 'મે પુન્ય કર્યા	ધાર્યા મધયા ધર્મ'	
તેહ સમરખુ એકને	'કરે ન કુડા કર્મ'	૭૬
જોથી કહે 'હુ જનમનુ	જોવી સાગા જોલ	
તેહ મત્સ્ય મમગ્નીજ	તન મન ધનથી તોલ'	૭૭
ગ્યારે અનુગ ચિતની	સુખ્ય જીવનીઇ જોર	
આલમ મોટી ઉડીયા	આરે પેલા ચોર	૭૮
એક-એક વગ્ને તે વરી	અની મન ચોહોતી આજ	
એક-એક કાથવી તે લઇ ગઇ	વનીતા ચોહોતી વામ	૭૯

વલતી દાઢ કરકડાવે ઘણી	હોં નહી ઉજોલી-ધણી	
વલતું શળ રાવા લાગીયું	મહિપતિ-ખાને વચન માગીયુ	૧૩
કરગરી કહું કરજોડ	મેહેલી દીધા મનનો મોડ	
પુર-પતિ પંથ પડ્યો નેટલે	તે શળ ખોડ્યુ છં તેટલે:	૧૪
‘નર-પતિ માલલજે નર-નાથ	આખર તાહરો ઉપર હાથ	
કહું વાત આગડ્યથી અમ્યો	હુંકારો નવિ દેશો તમ્યો	૧૫
મન રાખિ મહિ-પતિ સાંભણો	ઈશ્વર આંણુ જો રાખો આંખણો	
પર-દુખ-ભાંજણને કારણે	બુધ્ધ-ચક્રી આગ્યો ખારણે	૧૬
હુંધ પણ દુખીયો છું ઘણુ	તુઝને તોલ કહીશું તે-તણું	
કહુ તે સાંભલ્ય માહારી કથા	જે જાણે તે કહેજે જથા	
મહિ-પતિ તો નવિ ખોલેં મુખે	શળ વાંશે લેખને આડ્યો મુખે	૧૭

કુહા

મૃત્યુક કહે: શુંલ મહિપતિ	વારું કહું એક વાત	
નર કોઈ શાખી નહી	ખીણ માત્રમ-રાત્ય	૧૮
રણીયાલું એક રાજવી	શુણવંતું શુભ ગાંમ	
રાજ્ય કરે રાજ ભણો	નીતમસંધ નીજ નાંમ	૧૯
પદમાકર સુત પાટવી	લાયક મુગ લઘુ-વેશ	
વણર-મુત વણગજી	ડાહાપણ દાખેં દેશ	૨૦
રમેં જમેં રાણ રહે	એકડા નિત્ય એકાંત્ય	
એક-એક-આગલ મુખ-દુખની	ભાજે સઘલી ખાંત્ય	૨૧
મુગજાદા માત્રાઈની	વહેં એકડા વીર	
પ્રીત્ય રાખેં પુરણ પરેં	જિમ મછ નેં નીર	૨૨
આપે રમવા એકલા	જલનેં આશ્રય લય	
તમાસગીરી તરુગી-તગી	માણેં જે મન-માડેં	૨૩
વારુ દિવમ ઇમ વડી ગયા	રમત કરં તો રંગ	
એકાકી અધિપત્ય ગયો	સાથી નહોતો મંગ	૨૪

રાજ-પુત્ર - ઘણું રીઝમાં	એકાકી એ આપ	
પાથરણું નાંખી પુર-પતિ	બેઠેં પુર પ્રતાપ	૨૫
નૌકા એક પર-નગરનું	નીતમ બેઠી નાર	
અધિપત્ય-આગલ ઉતરી	વનીતા પેઠી વાર	૨૬
સનાંન કથું શલીતા-વીખેં	રાજ્યા શોલ સલુગાર	
સુદર રૂપ સલક્ષણી	અતીથેં રૂપ અપાર	૨૭
સેહ પમાડ્યા મહિ-પતી	બહુ-વીધ્ય માર્યાં બાંલુ	
કઠાશ કરી ઘણું કાંમીનિ	જુવની તે તો જાંલુ	૨૮
પાંગરણુ પહેંધાં પદમની	જાવા તતવર થાય	
ચેહેન કરેં તે ચિતની	દેખી રીઝયો રાય	૨૯
ચાંપું દેખાડેં ચિતથી	વલતી કરી જલ-ધાર	
તાંડુલની ઢગલી કરી	ઉપર ફેફલ ચ્યાર	૩૦
કટકું કિધું કુંકુમ-તણું	વલતી દેખાડી વેંલુ	
હાથ મુકયો હેયડા-ઉપરેં	નીચાં હાટ્યાં નેંલુ	૩૧
હંત દેખાડ્યા ઠાકાપણું	હેઠો નાખ્યો તંબોલ	
નારિ બેંઠી નાવમાં	પાડી તાલી મોલ	૩૨
રાજા તો ઘણું રીઝીયા	દેખી રાંમાનું રૂપ	
ચાતુર તે ચિત-જમ થયો	બ્રાત્યમાં પડીયો ભુપ	૩૩
ભુખ તરમ નીકા તણ	તજ્યુ ઠાકાપણુ દિલ દાંમ	
લણુવું લખવું ભુલ્લી ગયો	કાંચ ન સુઝેં કામ	૩૪

છપય

નારી-સાથેં નેહ, દેહ પશ્વશ છે તેહનો	
પર-નારી-શું પ્રીત્ય, જિવને જોખમ લેહનો	
પર નારી-શું પ્રીત્ય, પનોતી લોહોટી હથેં	
પર-નારી-શું પ્રીત્ય, કેટી વીધન તિકા કંહિં	
પર-નારિની પ્રીતથી, ઘણા દુખના ગળકમાં	
સામલલટ સાચું કહેં, પર-નારી નાંખેં નરકમાં	૩૫

મૃત્યુકરકે શુભ મહિપતિ-
 એ ચ્યારેમાં ઝંહીનું
 જે પુન્યેથી જીવીયા
 માયું લાહો ને કહો નહી
 મત્ય-વાદિ કહે શબ શુભો
 તેહ પુન્ય તો અલી ઘટુ
 લપ થવા તો મોડલા
 મત્ય પાલવા તો દોહિલાં
 અધ' વગેરો અવની-વીખે
 મત્ય મોટુ મુદ્-ઠા થકી
 માન્ય-ઉપર પુન્ય નહી
 મત્ય મોટુ મોઝે વશા
 નત્યે' બાધ્યુ જલ ને
 નત્યે અન પાકે' અધિક
 'શાળાશ' કહી શબ ઉડીયું
 મદિર આગ્યો મહીપતિ
 પુન્યને જે ને પ્રીછે
 કાલે આપિ આપશુ
 વાયદો દીધા તે પુન્યને
 નાન આગ્યો રગ-મહેલમાં
 ભુખ તણ નિદ્રા તણ
 તન્ય મદિર માવીયાં
 પુરાણ પગમા-ચનાણા
 રખીદાનના નાનવટ
 દના-પ્રતાપે દશ કથા
 મહા જન તો ડીઝો

'નેક ન ગળીય નુન્ય'
 પ્રોટુ પ્રગટ્યુ પુન્ય ૮૦
 એ ચ્યારે' જલુ આપ
 તો બ્રમ-હત્યાદિક પાપ' ૮૧
 'જેપીર' મુખ્ય મત્ય
 ન્યાઈ કહે એ નૃત્ય ૮૨
 મોડલા તીરથ મન દાંત
 મોટા તેડના માંન ૮૩
 આગ્યો વીચ-જ-માહે
 તોલ ક્યું મેં ત્યાંહ ૮૪
 જુદા-મથુ નહી પાપ
 વેદ પુગલો છાપ ૮૫
 મત્યે દિવાકર ચંદ્ર
 નત્યે' વગેરો હદ' ૮૬
 જે બેડું વડ-રાલ
 પુરમાં પ્રાતુમ-કાલ ૮૭
 'ચિતા ન કગીશ ચીત
 ગજમ મહી ગિત્ય' ૮૮
 વેદ વચન-વીલાસ
 કહે કવી ગામલગ્નત ૮૯
 તન્યાં મુખ-આગર ધામ
 કરવાને પર-કામ ૯૦
 પુન્ય-તાણા એ પંથ
 ગુંબુવંત મગ્ય અંધ ૯૧
 પનીસ-મોડે પરમાણુ
 ચોબે શાદ મુનણ ૯૨

✽

કથા અગિયારમી

આપર્થ

શ્રી વિદ્યા માચી મરરવતિ ટાલે મંકટ ટાલે શુભ શુંણ-નીધ્ય ગીરુચો ગંભીર માત તાત શુરુ ઇષ્ટ અનુપ વળુંવું વીક્રમમેન-ચરિત્ર એકાદશર્મે દિવમે જતી તુઝથી કાંમ માહરું નવિ યયુ તુઝથી કાંમ એ તો નહી થાય તો જીવતાં તું લાવેં કિમ તુઝમાં નવિ નીઠો એકેં ધાટ આગન્યા હો તો જઈય અચો તાદરેં વિક્રમેં જોડ્યા હાથ 'માદાસજ આજ રાત્રે જાઉં છું ધૂઠ રામો તમારું ધીઠ પુરુષ સમ ખાધા પુર-પતિ રાત્ર પડને ઉડ્યો તે ગય	માદા-મનોહર આપો મતિ સકલ શુભ-તાણું એ મુલ ધરમવંત ધારધર ધીર વંદુ વીરેશ્વર શ્રીવ ભુપ પરમ મનોહર મુન્ય પવિત્ર જોડ્યો કેદે 'ચાંભડ્ય પુર-પતિ વચન તમારું વહેંતું ગયુ મૃત્યક લેઈ ચકેં નહી રાય રીચ કો તો માદાસ સમ મેં જરયો તે ઉડી વાટ એ કાંમ કરી મકો નહી તમ્યો' શુભ વચન જોડ્યો મિધ-સાથ અઝભોદયે ઉગંદલ યાઉં છું કરી કાંમ પીછું હ નીર' જીવત્ય કગી મંતોળ્યો જતિ ખડગ કોડકુ છે કમ-માહે કરેં કાંમ જિમ ગંમનાં જાણુ વીર તણો માદા-વીર જ થયો મંતોખાણા ખેચર સહ ખેચર કાય કરે નહી જોડ લાયક રાજ દોડીને લીધ રાજ બીહિક ન આંજો રતી 'ખાઉ ખાઉ' કહ્યું વર દસ-વીમ 'ધત્યો ધાયો રે ચામંત ઝડુ'	૧ ૨ ૩ ૪ ૫ ૬ ૭ ૮ ૯ ૧૦ ૧૧ ૧૨
--	--	---

વલતી દાઢ કરકડાવે ઘણી	ડોં નહી ઉજેણી-ધણી	
વલતું શખ રોવા લાગીયુ	મહિપતિ-પાસે વચન માગીયું	૧૩
કરગરી કહું કરજોડ	મેહેત્રી દીધો મનનો મોડ	
પુર-પતિ પંથ પડ્યો નેટલે	તે શખ જોડ્યુ છે તેટલે:	૧૪
‘નર-પતિ માંલવને નર-નાથ	આખર તાકડો ઉપર હાથ	
કહું વાત આગસ્યથી અમ્યો	હુંકારો નવિ દેશો તમ્યો	૧૫
મન રાખિ મહિ-પતિ આંલસો	કંથર આંહુ જો રાખો આંખસો	
પર-દુખ-મંજણને કારણે	બુધ્ય-થકી આગ્યો બારણે	૧૬
હું પલુ દુખીયો છું ઘણું	તુઝને તોલ કહીશું તેનાયું	
કહું તે આંલસ્ય માહારી ક્યા	જે જાણું તે કહેજો જ્યા	
મહિ-પતિ તો નવિ જોસેં મુખે	શખ વાંશે લેકને આગ્યો મુખે	૧૭

કુહા

મૃત્યુક કહે: શુંલુ મહિપતિ	વારું કહું એક વાત	
નર કોઈ આખી નહી	બીજી માત્રમ-રાત્ય	૧૮
રણીયાતું એક રાજવી	શુભવંતું શુભ ગાંમ	
રાજ્ય કરે રાજા લસો	નોતમસંય નીજ નાંમ	૧૯
પદમાકર સુત પાટવી	લાયક સુત લધુ-વેશ	
વણર-સુત વણરાજી	ઘડાપલુ દાખે દેશ	૨૦
રમે જમે દાણ રહે	એકડા નિત્ય એકાંત્ય	
એક-એક-આગલ સુખ-દુખની	ભાંજે સઘત્રી બ્રાંત્ય	૨૧
મુરનદા માત્રાઈની	વહે એકડા વીર	
પ્રીત્ય રાખે પુરુ પડે	જિમ મછ ને નીર	૨૨
આપે રમવા એકડા	જતને આશય નય	
તમામગીરી તરણી-તણી	માણું જે મન-માંડે	૨૩
વારુ દિવસ હમ વડી ગયા	રમત કરંતો રંગ	
એકાદી અધિપત્ય ગયો	આથી નહોતો સંગ	૨૪

રાજ-પુત્ર ઘણું રીઝમાં	એકાકી એ આપ	
પાથરણું નાંખી પુર-ખતિ	બેઠેં પુર પ્રતાપ	૨૫
નોંકા એક પર-નગરનું	નોતમ બેઠી નાર	
અધિપત્ય-આગલ ઉતરી	વનીતા પેંડી વાર	૨૬
સનાંન કયું ગલીતા-વીખેં	ચાલ્યા શોલ સણગાર	
સુદર રૂપ સલસણી	અતીથેં રૂપ અપાર	૨૭
મોહ પમાલ્યા મહિ-પતી	બહુ-વીધ્ય માર્યાં ગાણુ	
કટાક્ષ કરી ઘણું કાંમીનિ	બુલતી તે તો બહુ	૨૮
પાગરણુ પહેંચ્યાં પદમની	બવા તતબર થાય	
એહેંન કરેં તે ચિતની	દેખી રીઝયો શય	૨૯
ચાંપું દેખાડેં ચિતથી	વલતી કરી જલ-ધાર	
તાંડુલની ઢગલી કરી	ઉપર ફેફલ ચ્યાગ	૩૦
કટકે કિધું કુકુમ-તણું	વલતી દેખાડી વેંણુ	
હાથ મુકયો હુમઠા-ઉપરેં	નીચાં ઢાલ્યા નેણુ	૩૧
દંત દેખાલ્યા ડાહાપણેં	હેંકો નાખ્યો તબોલ	
નારિ બેંઠી નાવમા	પાડી તાલી મોલ	૩૨
રાજ તો ઘણું રીઝીયા	દેખી શમાનું રૂપ	
આતુર તે ચિત-બ્રમ થયો	બ્રાત્યમાં પડીયો ભુપ	૩૩
ભુખ તગ્ન નીકા તણુ	તલ્યુ ડાહાપણુ દિલ દામ	
ભણવું લખવું ભુટી ગયો	કાય ન સુઝેં કામ	૩૪

છપથ

નારી-સાથેં નેહ, દેહ પરવશ છે તેહનો
 પર-નારી-શું પ્રીત્ય, જિવને જોખમ જેહનો
 પર નાની-શું પ્રીત્ય, પનોની લોહોલી રાગેં
 પર-નારી-શું પ્રીત્ય, ડોટી વીધન તિહા કહિં
 પર-નારિની પ્રીતથી, ઘણા દુખના ગચ્કમાં
 સાંભલજટ સાયું કહેં, પર-નારી નાખેં નરકમા ૩૫

પરનારીની પ્રીત્ય, લોકમાં લજ્જા નાઈ
 પરનારીની પ્રીત્ય, લજ્જા હુંટી લેં રાયેં
 પરનારીની પ્રીત્ય, 'બુધિ એકે' નવી બુઝેં
 પરનારીની પ્રીત્ય, નત્યની વાત ન સુઝેં
 રાંમન્તાંમ રૂઢેં નહી, પ્રીછેં નહી તે પુન્યમાં
 પરનારીની પ્રીત્યથી, તે ગણવત હિંડેં ગુન્યમાં ૩૬

૬૬।

કાંમ-કાજ સુઝેં નહી	ગજ-પુત્રને રોય	
બુધા ગારડી શુ 'કરે'	જોમી શું બુધ જોમ	૩૭
ઘડેયો થયો શુંબ-નિધી	'ગઈ ગઈ' કહેં શુષ્ક-નીલ	
કારણ કે લાંછું નહી	થયો હાંમલો દીન	૩૮
માળાપને ચિંતા થઈ	પુત્રી જોયા લોક	
બુધા ગાળ્યા ને ગારડી	કાંકાં મારે ફાક	૩૯
વૈદ્ય બ્યાસ ને ડાકલે	પુછી બદ્-વીધ પે	
એટલે મીત્ર રાયનો	શુંબ-નિધન આપ્યો વેં	૪૦
જોલાયો બદ્ પેંરથી	'ગઈ ગઈ' કહેં હેં મુખ	
ખીનું કાંઈ જોયે નહી	મરી-મોહિ નહી મુખ	૪૧
મીત્રે મન વીચારીયુ	'મેંડ વનિતાનો હોય	
ખીનું દુખ જોકે નહી	કલી ન થકેં ડાય'	૪૨
એકાંત્ય તેડયો તેડને	'ગઈ ગઈ' કહેં મુખ જત	
'આવી આવી' એટો કહ્યું	તે વેલાંડ તત	૪૩
કમલ પ્રાણ આવી ગયો	માનું ધયુ શરીર	
બાહે પશારી બેં મન્યા	ધારણ દિની ધી	૪૪
'દાસ્ય મેલવું તે કાંમિની	પરજાવું તુઝને પેંર	
ચરણ નમાવું ચિંતની	ઘણા હેતથી વેંર'	૪૫
હરખે મીત્ર હૃદયશ-વીજે	આપેં જોમેં એકાંત્ય	
કલાં દયાણ જે કાંમિની	લાગી તેડની આંત્ય	૪૬

‘આપા નામ ચિતની તણું’	નદી-પાર જુ ં નેટ	
ચોખાવટી નગરી-વિખે	હરી રહેં છે ઠેઠ	૪૭
દેહલસા નામ પીતા-તણું	કકુ તેહની માત	
વડાઉયો વેણીસા ઝહો	ખતી જેહની ખ્યાત	૪૮
વ્યાપારી ચુડા-તણું	વનીતાઇ ઠભો વીચાર	
નયણા મેચ્યા નારીઇ	કહું ‘તુ હમયડાનો હાર’	૪૯
સોલ દિવસ કંઠે આવજ્યો	સજુ મોલ શણગાર	
ધધાણ મમઝ-યો એલા	તો તુ ભામીનિ તુ ભરથાર’	૫૦
રીઝો મન રાત ઘણું	રીઝયો પુર-મધાન	
‘મેલવે એ તુ માનની	તો દીધુ છવત-દાન’	૫૧
વઠરાજ વછરનો દીકરો	પદમાડર પાટવી પુત	
આવ્યા બે ચતુરાઇથી	મેહેવીને ઘડસુત્ર	૫૨
પુછા પુછે પ્રીતથી	ગયા ગુંણી-જન જામ	
ઉભા રહ્યા જઈ આગણું	હતી ગહા તે ઠામ	૫૩
ખાગણું દિઠા બે જણા	ઓલખ્યા આપો-આપ	
નાગિ નીરખી તે નર	છતવત ખરો એ છાપ	૫૪
કાગલ આણ્યો કરડો	દેખાડયો તે દિશ	
એક હાથ ઉચો કર્યો	એક અડાડયો ગીશ	૫૫
વણિક-પુત વછર છે	તે તો સમઝે સર્વ	
મહિપતિ તો મુગળ ઘણું	ગુણ-હીણું છે ગર્વ	૫૬
‘આજ તો છે અમુયાવીયુ	આવે અધારી રાત્ય	
તાહરે વેહેલા આવજ્યો’	વનીતા ઝહી એ વાત	૫૭
કહું ‘જે કાચક દેખશે	તો તો ખોશો મીઝ’	
ઉચો હાથ ડગી ઝહું	‘રાખે શ્રી મુગદિશ’	૫૮
માલગને ઘેર જઈ મચ્યા	ઉતરીયા એકાત્ય	
મમત્યા મમઝયા સી-તણી	ભાગી મનની જાત્ય	૫૯

મોકડી માલણ ચાંપા-કને	ચાંપા લેઇ કહ્યું ચેત	
‘પરંહો પંથી પરદેશનો	તેહને તુજ-શું હેત’	૬૦
કહેતાં કેપી કાંમીનિ	કર્યો કુકુચાણો હાથ	
તમાચા માર્યા ત્રણ તેહને	સુંઢી વઢવા સાથ	૬૧
પત્રીતે કાઢી પ્રેમદા	હુચી અટારિ એક	
દોરડી તાંણી દશ વરાં	વનીતા કર્યો વીચેક	૬૨
માલણ આવી મંદિરે	વીતક કીધી વાત	
તમાચા માર્યા તે કથા	જાંણી તે તો જાત્ય	૬૩
‘રાંમા એહ રજત-વલા	ચાથેં દિવસેં ચાહો	
ખુધ કરી તેહયો ખારીઇ	જોખ કરંતા જાણો’	૬૪
મધ્ય-રાત્ર્યેં મહી-પત મોકડ્યો	તાંણી લીધા ત્રત	
ચતુરાઇ તો ચેતેં નહી	વનીતા-કેરી વૃત	૬૫
કાચ ઢાંચો તિકાં કાંમીનિ	નર-પત્ર્યેં જાંણ્યું નીર	
પાછો વડ્યો તે પલકમાં	ધારણ ન રહ્યું ધીર	૬૬
મીત્રેં ફરીનેં મોકડ્યો	‘નહી નીર એ કાચ’	
વીંટી નખાવી તે ગયો	તરુણી કેરા તાઇ	૬૭
એહવા હુધાણ અનેકધા	શીખબ્યાં મીત્રેં સર્વ	
માનનીનેં મહિ-પત્ય મડ્યો	ઘણું મુંકાવ્યો ગર્વ	૬૮
એકાંત્ય થયેં તે જોલખ્યો	‘મોટો મુરખ એહ	
શાંહો કાયક શીખવેં	એ નરને મુજ-શું નેહ	૬૯
અંગ દેખાડ્યું એહનેં	લોપી માહરી લાજ	
પાંણી પીવું નેં ઘર પુછવું	તે આવેં શેં કાજ’	૭૦
સમઝી તે મનમાં સુંદરી	ઘણીક પ્રીત તે-આથેં કરી	
પરસપરેં પુત્રી વાત	‘કિમ આવ્યાં તમ્યો અકાં રાત્ય ૭૧	
કિમ એ જાંણ્યથયું છેં તુને	કિમ જોલખી તેં મનથી મુનેં?	
તમ્યો ચતુરાઇ આવ્યા કિમ	સાચું ન કહો તો મારા સમ ૭૨	

એકાંત્ય આપણુ આપો-આપ	ઝુંકું બોલો બ્રમહત્યા-પાપ'	
પેલો મુરખ બોલો લુપ	રીઝયો દેખી રાંમાનું રુપ	૭૩
કર જોડી તે ઉભો રહ્યો	કથન કાંગીનિ-આગલ કહ્યો	
'હુ તો છું રાજાનો તન	તુજ ઉપર મોહું મુઝ મન	૭૪
દેખી મહ થયો તાહરો	કુલ ટલકી ગયો માહરો	
પછં પ્રધાન આવ્યો માહરો	તેણું કાલ કર્યો તાહરો	૭૫
તેણું માળ કિધા અમ્યો	એધાંણે એલખાવ્યાં તમો	
સાંમ ફાંમ ને લેદે કરી	તમ-સુધી આવ્યા ચીત ધરી	૭૬
અકલ વડી નહી મુઝમાં આપ	પ્રધાન-તણો સરવેં પરતાપ'	
પુછી લીધા તેહનો પાર	ખરો ખેદ રાખ્યો મન ખાર	૭૭
ધારણુ એવી મનમાં ધરું	'એ પરધાનના પ્રાણુ જ હરું'	
નારિ-આગલ વાત જ થઇ	ગીત્ર-આગલ માંડીને' કહી	૭૮
સમજયો મિત્ર ચતુર તે ચેત	'એકને' શાનું મુઝ ઉપર હેત	
શ્રીની બુધ્ધ હેતે' હારશે'	માનની એ મુઝને' મારશે'	૭૯
નારી પણ સમજી ગઇ નેટ	પડ્યો પ્રાશકો પોઠો પેટ	
તે પ્રેમઠાઇ કીધિ પે'ર	જમણ-લાહુ-માંડે ધાડ્યુ ઝે'ર	૮૦
હેતે આખ્યા ધણીના હાથમાં	મુખ્યા સહ દેખતે' સાથમાં	
'તમારા મીત્રને' આપજ્યો તમ્યો	ઘણું હેતે' મોકડીય અમ્યો'	૮૧
મલપતોં ઘે'ર આવ્યો મીત્ર	પ્રધાન-પુત્ર જિહોં પરમ પવિત્ર	
લાહુ ઝે'રના હતા જોડ	પ્રધાન-આગલ આણ્યાં તેહ	૮૨

હહા

'તાહરી ભોલમઇ મોકલ્યા	રીવ્ય લાહુયા દિધ	
પ્રીત ઉપની પ્રધાન-પર	કરુણા ગાઝી કિધ	૮૩
મોઢિકે તમને' મોકલ્યા	ખાંત્ય ધરી એ ખાયો	
રમો જમો તમ્યો રંગમા	ભુવતી-પાશે બયો'	૮૪
શાણે તે મન સમજીયો	પ્રીછયો પ્રેમઢાની પે'ર	
'જોખમ એ ભુવતી-ચક્રી	જાઝું છે એહમાં ઝે'ર'	૮૫

કેહનેં	વાત કરી નહી	તે	વેલાં	જોયું	મત	
મોક્ષિક	નાંખ્યો	માંજારને	તે	તો	પામ્યો	મૃત ૮૬
પ્રધાને	વીચારું	પંડમાં	કયું	કપટ	નેં	કાજ
છેતરું	એકનેં	છલ કરી	લોપું	એકની	લાજ	૮૭
વાત	તો	વીચારેં	પડી	દીવન	ગયા	દશ-વીશ
પરપંચ	એક	તેણેં	રચ્યો	રહેં	ધરીનેં	રીસ ૮૮

છપય

નમેં આપણનેં જેહ, તેકનેં સાત વાર પણ નમીધ
 દમેં આપણનેં જેહ, તેકનેં દશ દશ વારેક દમીધ
 પાએ એક વાર નીર, તેકનેં સાત વાર લોજન દિનેં
 કરેં આપણનેં ઘાથો, તેકનો એવ ચાલેં તો લીજેં
 ઘાથેં કેા દશ દાંમ, જર આપીધ ઝાઝો તહી
 શુંજી-અવશુંજી બાળેં નહી, તેકનો પીત્રી પંડ લેશેં નહી ૮૯

ચોપઈ

એમ વીચારું તેણેં ચિત્ર કપટ કરવા માંડ્યુ તે મીત્ર
 મીકાશ તો રાખી મુખ-તાણી કાયામાં રાખી કાલકે ઘણી ૯૦

છપય

રાજા છતાં મેન્ય, સગાં છતાં જમાડેં
 બાગ્યેં છતાં ચાર, અરણક છતાં રમાડેં
 વીમ્ર છતાં દાંન, જુવતી છતાં જરથી
 લોખી છતાં લાંચ, દોખી છતાં ડરથી
 નીરમલ છતાં નમ્યા-ચક્રી, મોહોકમ છતાં મારથી
 શાંમલલટ સાચું કહેં, જારી છતાં જારથી ૯૧

ચોપઈ

એક દિવસ બેઠા છું મીત્ર મનમાં વીચારેં વાત વિચીત્ર
 એક કપડી ને સાધુ એક છલ લેદ માંડ્યુ તેણેં છેક ૯૨

મીત્રને તો શિખામણુ દિધ	તેહ વાતનો કોલ જ લીધ	
‘આજ તમારી નારિ-પે જળે	સુર-પૂર મગ્દ મુછાલા થઈયો	૯૩
ખાઈયો પીઈયો રમઈયો ગત્ય	ઝામ કંડી આવઈયો પગલાત્ય	
નારિ નીદ્રાવગ થાયે બહરે	ઝડુ તે ઝામ કરઈયો તાહરે	૯૪
લેઈયો કાન તણી તો જાન્ય	જેહમા એ અમુલક માલ	
નેપુર લેઈયો પાય તણુ	રતન-જડીત મુખેં દં ધણુ	૯૫
પરે ત્રીગુલ લોહાનુ જેહ	જઘા જમણી ઉપર દેહ	
તે ત્રીગુલ પાછુ લાવઈયો	આકે જઘા ઉપર આપઈયો	૯૬
જાન્ય નેપુર લાવઈયો વ્રત	ન પડે જિમ નાગીને નરત’	
ભુપત્ય તે તો લોલા ભુપ	પ્રધાન તે કપરીનુ અપ	૯૭
પઠિ રાત્ય ચઢયો માવીઈ	જાખીને જોયુ જતવીઈ	
માનનીઈ તીધા બહુ માન	ખાન પાન લોજન ને પાન	૯૮
મુખ સન્યા મુખ સાગર-માહે	રમ્યા જમ્યા તે મોહોલા-માહે	
નીદ્રાવગ તે નારિ થઈ	રાત્ય-મધ્ય તે વેલા ગઈ	૯૯
નાગીને નીદ્રાની લેર	લીધુ જાન્ય જુવતીનુ ઝેર	
માયું ત્રીગુલ જઘા પાર	તનુવ કંડી અધીરતી ધાર	૧૦૦
ત્રીગુલ લેઈ તે વેલા વ થો	મીત્ર ચોતાનાને જઈ મ-થો	
જાગી જુવતી વીતિ રાત્ય	‘વાન્યુ ત્રીગુલ એ શો ઉતપાત’	૧૦૧
ગયો વથ, આભુખણુ અગ	વીપગિત દિઠો છે તિહા રગ	
અતરનુ કુખ ડિહા કહેવાય	કુમની છાયા કુપે મમાય	૧૦૨
રાય પ્રધાન જે જોગી થયા	મથાણુ માહે યુલવ તા ગયા	
પડે ભયું છે તેહનુ મન	ચોર્યો એક ગજનો તન	૧૦૩
તેહને ચુકમા મુગીયો	પ્રાણ ઘાતથી નવિ ચુગીયો	
લીધુ ધરાણુ તેહનુ ઘણું	મત મહસુધા લાખા-તણુ	૧૦૪

કુહા

હુખ પામ્યો તે દેશપત્ય	જોલાવે છે સુત	
એક જ એક તેહને તન હતા	ભાણુ છે ઘર સુત	૧૦૫

દેશ-માંહે હુંડી ફરે	જે લાવે રાયનો તન
અરધ-રાજ્ય રાજા દિધ	કહે તે મનાવે મન ૧૦૬
એકડે પેલે વણર-સુતે	મીત્ર મોકલ્યો ત્યાંક
‘તું જા ધરાંણું વેચવા	ટંકશાલ પડે છે ત્યાંક’ ૧૦૭
અત્યંત વેશ અવધુતનો	તેક ગયો ટંકશાલ
દેખાડું ધરાંણું વણીકને	લાખ કરોડાં માલ ૧૦૮
વીચાર કર્યો વાંછિયે	‘અમુલ અતીશે’ ધન
આબુખણ એ પેહેંરતો	પુરપતિ-કેરો તન ૧૦૯
માલ આપણને નહી પચે	અપરંપાર અપાર
રાજા દેશે શુભીધ	હુડી હેં ઘર-ખાર’ ૧૧૦
જાંણુ કયું તિહાં જુગતથી	પગલુ કાઢ્યું મીત્ય
‘ચાર એકડો પેદા થયો’	રાજાઈ જાંણી રીત્ય ૧૧૧
ખાંધી લીધા ખાપડો	મારવા માંડયો માર
‘એનો પેંહરનારો કિહાં ગયો	નિશ્ચે કહો નિશ્ચાર’ ૧૧૨
તાકરે તે ખાલીકો ખોલીયો	‘વાત કહું એ વીધ્ય
મોકલ્યો મુઝને વેચવા	સાચો મસાંણું સિધ’ ૧૧૩
રાય પ્રધાન સેવક સદુ	પરવરીયા પુર બકાર
બેકો સિધ મસાંણુમાં	ભણ્યાં અંખરનો ભાર ૧૧૪
નર-પતી જઈ પાએ નમ્યો	નથણે ભરીયાં નીર
‘એ ધરાંણુ માહગ પુત્રનુ	ધારણુ ન રહેતી ધીર’ ૧૧૫
સીધ કહે ‘રહો સાંમના’	મીસ ફેર્યો હાથ
‘માહાદેવ મહીમા રાખશે’	સાચું કહું તુઝ સાથ ૧૧૬
મધ્ય-ગાલ્યે એક માંનની	અતરીક્ષ આવી આંક
ચિતામાં સેકયો ચતુર નર	તે તન તાકરો ત્યાંક ૧૧૭
ભણ કર્યો તે ભામીનિ	અરધુ ખાધું અંગ
એટલે મેં દીહી તેકને	શીશ હતો મુઝ સંગ ૧૧૮

ત્રીશુલ દેઈ તે ઉપરે
નારી અંતરીક્ષ ઉડી ગઈ
પડી જાવ્ય ને નેપુ
ચીસ પાડી ગઈ ચીતની
ત્રીશુલ વાણું તેહની જાળમાં
લેં આલુખણુ ચોલખી
ડાકિણુ છે તુજ દેશમાં
ખોલી કાઢા તેહને
પછે આવ્ય માહરી કને
સજવન કરશે સહજમાં

દિધી મેં તો દોટ
ચીતથી કરી મેં ચોટ ૧૧૯
પડ્યો મુગતાફલ હાર
મે તો દીધો માર ૧૨૦
ચાવી છે રુધીરની ધાર
કુણુ પુરુષની નાર ૧૨૧
ખાધે માનવી વ્રત
મેલ પમાડો મૃત ૧૨૨
જે માનશે માહાદેવનું મન
તાહરેં પુન્યે તાહરો તન' ૧૨૩

ચોપદ

તે રાજા પછે હરખ્યો ઘણુ
શોની તેડાવી દેખાડ્યા ઘાટ
તરત ચોલખ્યુ તેણે તેહ
કુકુ-કેરા એ તો એ ન
ગયા રાય-કેરા તિહા લોક
ઝાલી તે નારિની બાહે
કાઢી ડાળાડેથી આખ્યુ એક
સાચા માને સર્વ ઇલાણુ
ત્રીશુલ વાણું વાગવાર
'ડાકિણુ મીકાતરી એ વ્યતરી
તેહના માત તાત કં જાત
મગા મહોદર જોઈ ગદા

ખોલ ઝરાબ્યુ ડાકિણુ-તણું
'કંહના ઘડીયા છે શુલ સાટ' ૧૨૪
વેણીસા ફેફલસાને ગેહ
બકોર્યા કંગી જે બહેન ૧૨૫
તેહને મન છે મુતનો શોક
'એ એક જાવ્યનું જોડું છે કયાહ ૧૨૬
ખીજુ ત્રિધ પાસેથી છેક
જેવરાબ્યુ પગનું નેધાણ ૧૨૭
ઝધીર તણી દિડી છે ધાર
નીત્યે માણસ ખાઈ છે તરી' ૧૨૮
તેમણે કાને ન ધરી વાત
નારિને લેઈને તે ગયા ૧૨૯

દુહા

મમાચાર સિધને કહ્યો
'કહો તો શુવી નીજીધ

ડાકિણુને જાવી બાહે
કહો તો આણું આહે' ૧૩૦

સીધ કહે 'મુલી નવી દિજીધ
અન પાંણી કે માંનવી
બોલી ન સુત્રી તે બોલીકા
એકો જે ઉપર સંમજી
હાટિ સદ-કે દેખતાં
ઉપર પંચ ઇલાલીયાં
'ફટ ફટ' કરે સદ
લાડકવાયો લાખીલો
સિધ કહે રે 'તું રાય શુંલુ
નયો તાકરો છવશે
ખાધું અરધું અંગ એલીધ
તે સાતું શીવજી કરે

વોલાબ્યા બાધા વિશ્વને
શુરુ ચેત્રા ગાજી ગદ્યા
ગજ કહે 'શમા માકરી
શા માટે તમ્યો એમ કયું
સીધ કહે 'કાં કલકલે
નહીતર નૌતમ નાર એ
છુધ્ય વીઆરિ બે ગયા
'તેડી જઈશુ તરણી તુને
તેં મોકલ્યા લાડુ જેરના
એટલુ વીતું તે તુને
નાજિ કહે 'હત્યા નિય તું
ધાતી પ્રાણી કે ગમાતર
હવે સાથે આવું તાકરી
છલ ખંડી જુગને કરી

હાટો અરધું અંગ
કેય ન રહેર્યો શંગ' ૧૩૧
વારી ન ગકે કેય
જે હનાર હોય તે હોય ૧૩૨
રેમ્મડા મુખી હેત
સજન સદુ સમેત ૧૩૩
'આંહો એહનો કાલ
ખાધો રાયનો ખાલ' ૧૩૪
તું પરવરને પરખાત
રહેં ઘેર તાકરે રાત્ય ૧૩૫
અરધું મુકાવ્યુ આજ
સમેં સુઠની લાજ' ૧૩૬
બાંલુ મુખાંલુ અનંલુ
મોટું જિહાં મમાંલુ ૧૩૭
મરી જયેં વણ-વાંક
અલુધતું આડેં આંક' ૧૩૮
એ શામાને લેઈશુ માથ
કિમેં ન આવત હાથ' ૧૩૯
બાલીકા-કેરે પાસ
ગમે મન વિસવાસ ૧૪૦
એવટો પડ્યો તુઝ વાંક
એ તો આટે આંક' ૧૪૧
એ શીખામલુ નવિ હોય
એહવું કાંમ કરે નહી કેય ૧૪૨
ધીક વપુ એ વૃત'
તે માંનની પામી મૃત ૧૪૩

હાથ ઘસી તે જે રહ્યા	એકે' કાંમ ન હોય	
મુખે નથી એ જીવતો	કરનારો નહીં કોય	૧૪૪
ગુફા-માંહે ઘાત્યો હતો	તે ગળ-કેરો પુત્ર	
મુક્યો તે જઈ માલીઘ	જિહાં તેહતુ ઘર-સુત્ર	૧૪૫
નાકા જે તિહાંથી નિય-જન	પગ્ની પાચે' પેર	
રકવડતો આળ્યો અધિક દિન	શુંજી-હીણો કરી ઘેર	૧૪૬
શળ કહે . 'સત્યવાદિયા	અધિપતિ વીકમ આપ	
વનીતા મુઘ વણ વાંકથી	એ કોહોને' જે'હું પાપ	૧૪૭
પાપ એહના મા-ખાપને'	કે' પાપ ગાંભનો રાય	
કે પાપ એ જે મીત્રને'	કે' મીને' આપ-હત્યાય	૧૪૮
જે જાણો ને' કહો નહી	તો તુઝને' હલ્યા ચાર	
ઝત્રી-હલ્યા કેને ચઢી	જે વણ-વાંકે મુઘ નાર'	૧૪૯
'મા-ખાપ તો મુકી ગયાં	કાને મુક્યો હાથ	
ઘરાણુ લાગ્યો ધર-ધણી	સુઢ્યાં સહુ-કેા સાથ'	૧૫૦
વાચા કરી વિકમ વહે'	'શળ સામલ્ય સમરથ	
એહમાં કોહોને' હલ્યા નહી	વાંણી બોલે તે મથ	૧૫૧
એહ પુરનો જે પુરપતિ	જેહનો લીધો'તો તન	
ગરજે તે સમઝ્યો નહી	મીહુ કીધુ મન	૧૫૨
મા-ખાપ બચારા શુ કરે	જે અધીપત્ય કોપ્યો આપ	
ના-અન્યા જોયો નહી	તો એહને' માથે' પાપ	૧૫૩
જીભ કરડી જીવતી મુઘ	ઘણા દુખ-માંહે ગરક	
સો કલ્પ મુખી સામટા	રાય ભોગવશે નરક	૧૫૪
ન્યા ચુકે' નહી નરપતી	સાચું જીહું નવી જોય	
પાપ પુન્ય તે ભોગવે	જીભે તો નહી કોય'	૧૫૫
શળ કહે : 'રે શાખાશ તું	પર-હુખ-લ જણ વીર'	
ઉડી ગયુ આકાશમા	જેહું જઈ તરવર-તીર	૧૫૬

પ્રથવી-પત્ય પાછા વલ્યો	આબ્યો ખખેરી હાય	
વાયદો કરી વીકમ વલ્યો	પેલા સિધને સાથ	૧૫૭
‘ધારણ ધીરજ રાખેલ્યો	શુધ્ય રાખલ્યો શરીર’	
તુને શમ આણિ આપશુ	તાહરે લેશુ નિર’	૧૫૮
રખીદાસ પ્રતાપથી	એહ થયો છે અંથ	
શામલભટે વરણ્યો	પુન્ય-પ્રભાગ્ય-પથ	૧૫૯
ળીજે દીવસે બાધુર થઈ	જશવતો લેવા જાય	
કુણ જાણે વહી શી કથા	વલ્યે તે વાચાય	૧૬૦
ગાયે સીખે ને સાલવે	મનની પોહોચે આશ	
અગીચાઁ કથા પુરણ હવી	કહે કવી શામલદાસ	૧૬૧

*

કથા બારમી

કુલ

૪

પ્રથમ શારદા પ્રણવુ	પુણ્ય ગણપત્ય પાય	
જેહ પ્રતાપે પુન્ય વર્ષે	અથ ચાલતો થાય	૧
અનુપરણા જે ઈશ્વરી	ગીવ-દાતા મમરથ	
પંમેશ્વર પુજન નહી	વપુ ધર્મો તે વ્રથ	૨
બુધ્ય-નિધાન દિન બારમે	આયો ચતુર સુખાણુ	
બલ બાકલ બહુ વિધ્યના	પુર દેતો પરમાણુ	૩
શબ દાડીને નીકડ્યો	પુરુષત્ય પોતે પુઠ	
બોલ્યુ શબ તે બલ કઠી	એક વાત લેઈ ઉઠ	૪
સાબલ્ય સત્ય-વાદિ સલક્ષણા	સુરુપત્ય ચતુર સુખાણુ	
હુઠારો દેઈશ મા	કથા સુભો માહતી કણ્	૫
મોહનપુ નામે નગર	મદનસેન રાજન	
હીરણ્યકંતસા સેઠ દે	ત્રીલોચન તેહનો તન	૬
મદનસેનની હકરી	માનસકુપા નામ	
સલક્ષણ-કુપી સાધવી	કરે પુન્ય નીત્ય કામ	૭
ભાગ્યગાદી તે ભામીનિ	બેવનમા ભરપુર	
અવીઘા એકે નહી	સત્ય વાતમા સુર	૮
એક વાગ વનતમા	વાડિ રમવા જાય	
કુલ વીણી શીવ-ઉપડે	પ્રીતે કરે પુજાય	૯
પુત્ર તે નગર-સેઠનો	ત્રીલોચન જે તન	
તેણે ઢિઠી તારુણી	મોહ પાગ્યો તે મન	૧૦
એકાત્ય થઈ તે કામીનિ	શીવ-દેહરામા સાથ	
વીવલ થયો તે વાણીયો	હેયડું ન સહ્યુ હાથ	૧૧
કર જાડ્યો કામીનિ-તણો	લીડી અંગે અંગ	
આલંધન આપાપીયું	રીઝે કીધો સગ	૧૨

‘હાં હાં’ કહી હશી ગઇ	‘કુંભુ છે’ રે તું કુડ	
મત ભંગ માહરું કર્યું	માહું કીધું મુઠ	૧૩
તરત કહું જઇ તોતને	માચ ખેદાલું શીશ	
અદ્ય ન રાખી અંબની	દેખે છે ઉમયા-પ્રથ	૧૪
કર ભેડી તે કરગર્યો	‘ધુનો કરો તુમ્યો માપ	
હું ત્રીલોચન આકર તાહરો	માહરો હીરણ્યવંતસા બાપ	૧૫
તેજ દિહું મેં તાહરું	પરવશ પડિયો પ્રાણ	
ગમેં તો મુકય કેં મારજેં	તું છે ચતુર મુજાંણુ’	૧૬
નારી તો નીચું ભેધ રહી	એકે ન મુજેં પેર	
અસવાર થઇ આપેં ગઇ	પ્રેમદા પોતાનેં ઘેર	૧૭
માનની ખેડી માલીધ	એકલી આપેં આપ	
હશી અશુઠે દેખતાં	શત્રુ થઈનેં સાપ	૧૮
લહેર લાગી તે લક્ષ વચા	થયુ રાયનેં ભાંણુ	
‘ગાગડી છે’ કોઈ ગાંભમાં’	એમ ફેરવી આંણુ	૧૯
રજપુત એક ગજસિંધનો	પ્રથીરાજ પ્રતાપીક પુત્ર	
વીધ વાઙ્યું તેણે જઈ	માણ કીધી મુત્ર	૨૦
એકાંત્ય ઉજણી નાંખતે	દીહું સંભાનુ રુપ	
મોહખાંણુ વાગી ગયુ	લોલવાયો તે ભુપ	૨૧
ભીડી રુદ્ધા-શું ભામીનિ	આત્યંધન અતિ સાર	
તે શામા મમઝી ચકલ	રાખ્યો તેહનો ભાર	૨૨
‘અઘટતું કિધુ અરણકા	વીવલ કર્યું મુજ મન	
જીવત-દાંન તે આપીયુ	નહીનર શુલી દેની ત્રત’	૨૩
પાય લાગ્યો તે પ્રીતથી	આગ્યો પોતેં બાહાર	
વખાંણુ યયાં બાધા વીશ્વમાં	એણેં જીવાડી નાર	૨૪
એક દિવસ એક વિપ્રનો	તેટું તરુણી તન	
માંનની પુજન મેકલ્યા	માહાદેવ પુજવા મન	૨૫

‘શીવ-પુજન કરી આવજ્યો	સિધુ લેવા સરવ	
એ ઉપર દક્ષણા આપશું	હોમ મોહર, જે દ્રવ્ય’	૨૬
દેવ ગયો તે દેહરે	પુત્ર્યા દેવ મમરત	
સેવા સમરપી શીવ-શીરે’	વીધ-વીધની જે વસ્ત	૨૭
પુત્ર-પાઠ કર્યા પ્રીતથી	મહીમન-માલા મંત્ર	
પંચામૃત-પુજન કર્યા	તેર વીધીના તંત્ર	૨૮
અધીક કપુરે’ આસ્તી	કરી મનસા ગ્રીધ	
ગયો રુખી તે રાજમાં	રાંમા દિડી રીધ	૨૯
પટકુલ પંચરગ પે’હો’રણે’	કેશર કુંકુમ લાલ	
ચોલ સન્યા અંગ ચોખીતાં	જલકતા શ્રવણે જાલ્ય	૩૦
પંડિત-સુત બેસાર્યો પાટલે’	સમીપે’ શામા પાસ	
એકાકિ તે કામીની	નહી કો દાસિ દાસ	૩૧
વીગ્ર તે જોવન વેશમાં	જોવન મતનેા જોર	
દીઠિ તેણે દેવાગના	ટેક ઘણેરા તોર	૩૨
કર જાત્યો કાંમીની-તણો	સનેહ ઘણે’થી સાથ	
આલોધન આપાવીયુ	હુંકું ન રહ્યું હાથ	૩૩
રામા રીસ કરિ કહે’	કરી વીગ્ર પર કોપ	
‘હલ્યા જો કહુ માહરા તાતને	લજ કરશે’ લોપ’	૩૪
કર જોડી તે કરગર્યા	‘ક્ષમા કરો મુજ વાંક	
કાંમ-ખાણ વાણું મુને’	હું છું તાહરો રાક’	૩૫
દાંન દક્ષણા તેહને’ આપીયુ	કાહાદી મુકયો ગહાર	
વીચ્યાર કર્યો વધુનવિખે	જે સતી રીસમણી નાર	૩૬
‘ત્રણ પુત્ર્ય તેવ-તેવડા	માન્ય મુજ પર મન	
મત ભગ માહરુ કયું	દિધું આલ ધન	૩૭
કેહને’ વરું કેહને’ પરહરું	કેહને’ પુછ વાત	
કાલ્ય વીવા માહારો કરે	ચોથા વરને’ તાત’	૩૮

એકે' વાત ન ઉકલે'	દશ-ખારે'ક વીતા દીન	
નંદસેનના કુચર-રથુ	માંયુ મહીપત્યતું' મન	૩૯
વિશ્વદત્ત-સાથે' વીવા કર્યો	જુગત્યે આવી જાંન	
ખાન-ખાંન સનમાંનથી	દેશે' કન્યા-દાંન	૪૦
હંદુલી વાજે ગડગડે'	ઢોલ ધ્રુમકારા થાય	
નગર ખાધુ લોજન કરે'	રીઝે' ગંભી રાય	૪૧
તેહ નગરીનિ રીત્ય છે'	લગન પે હેલી જે રાત્ય	
વર-કન્યા પુજે' અંબિકા	પરજો' બીજે' પરભાત્ય	૪૨
અંદન કેશર અરધજા	કુંકુમ અક્ષત લીધ	
કોઠે પુજે' કાલીકા	સાચી શક્તિ સિધ	૪૩
વરે' કહ્યું 'વીશ્વેશ્વરી	માહરી અરજા છું માન	
સમ ખાઈ સમરપુ હારડો	કરતુત સુજો તુમે કાંન	૪૪
મેં કો રત્રી નીરખી નથી	નથી આત્યો હાથ	
નથી આલંધન કર્યું	નથી વાત કરી કેા સાથ	૪૫
જો એ સમ હોયે સાચલા	તો મંધરજે સુઝ હાર	
નહી તો કાઢી નાખજ્યો કોટથી	ક્ષણું ન લગાડીસ વાર'	૪૬
કાલીકાઈ કલોલ-શું	હશીને' લીધા હાર	
પાગ્ય લાગ્યો વર-ગયજી	'ધન્ય નોધારાં આધાર'	૪૭
પઠે' કામીનિને' કહ્યું	'કરો પુજા તમ્યો આજ	
મેં કર્યું તિમ તમે કરો	લેશ મ ધગ્યો લાજ'	૪૮
જીવતી મન આખી થઈ	સુઝ પડી નહી પે'ર	
અશુભી-માહે હતું	કાલ-જેહવું માહા છે'ર	૪૯
લક્ષ કર્યું તે ભામીનિ	થઈ શિંધડું ત્રત	
કાલીકાના ગોખમાં	માનની પામી મૃત	૫૦
વર આજ્યો'તો પગ્ણવા	થયું એ માહું કામ	
'ધુને ગાર હુ તો થયો	થાઈ માહડુ નામ	૫૧

સવારેં દેશેં શુલીધ	એ કન્યાનો તાત	
હુટશે જાન એ માહરી	વીપરિત યાશેં વાત	૫૨
એમ વીચારી આપથી	કર કટારિ લીધ	
પંઠ પાડ્યો તે પલકમાં	કાંમ કારિયું કીધ	૫૩
પુનરો પરભાત્યમાં	દેહરેં જાઇ જિમ	
દીકાં મૃત્યક જે પડ્યાં	તાળાં તે વેલાયેં તિમ	૫૪
એક રજપુત એક વાંણિયો	એક વીમનો તન	
એ ત્રણે દેહરામાં હતા	માનની જોવાને મન	૫૫
કેા કેાહોને નથી જાણતા	કેહનો નથી પ્રીછતા પાર	
જુવતી દેહરેં ગયા	જાણિને કર્યો વિચાર	૫૬
'કાલ્ય તો જાશે સાસરેં	તો કિહાં દેખીશું મુખ	
એક વાર અવીલાકીયેં	તો તો જાગે જુખ	૫૭
ત્રણેં દેહરામાં હતા	જાલીધથી જોયંત	
દીઠી ધંદની અપછરા	પુણ્ય મન મોહંત	૫૮
પછેં પ્રાણ તજ્યો તે તારુણી	જુંધ પડ્યો જરથાર	
ત્રણેં પેલા કલકલ્યા	અંતર-માંહે અપાર	૫૯
નાસી તે તો નવિ શક્યા	રથા તે દેહરા-માંહે	
એટલે પુનરો મલાત્યમા	ગયો રાજ-સભા છેં જ્યાહે	૬૦

આપર્થ

અખર કરી ખ ખેરી હાથ	સમજ્યો રાજ સલાનેં સાથ	
હલહલ કરી ઉઠે તે ત્યાહે	ગયો માહાદેવીના દેહરા-માંહે	૬૧
લક્ષ્મી ફેરે આંખ્યા લોક	સમુદ્ર-જેહવો સહુને શોક	
જુવતીને વડી પડ્યો જમાત	પોતાની પુત્રીને પુત્ય પાત	૬૨
કુણે માર્યા કુણે નહ્યા	અકરમાત એ જે કિમ પડ્યા	
પગલા કહાંબ્યા જોયા અરવ્ય	દેહરામા દિઠા જણુ ત્રણુ	૬૩
અવલા બધ જાધી આણિયા	પુત્રના મારણુ જાણિયા	
'કહો શા મારેં માર્યા મુજપુત	જાગી કિમ નાખ્યું ઘન-મુત	

સુ તમને એ સાથે વેર કર્યો એવડો કોપ જ દહેર' ૬૪

કુદા

તારેં તે બોલ્યો વાંઘીયો	'સાંભલ્ય રાખ કન્નુ	
મેં માર્યાં એ બેં જાણું	મુને પમાડો મન્નુ	૬૫
એ બેંને મુઠી તો બાપડા	નથી એકનો કંઈ વાંક	
માગે વાંક પુનિ અથો	એ તો આટે આક'	૬૬
રજ્યુત કહે' 'ગજ ગુજો	એ વણીક બોલ્યો છે' અધમ'	
એ તાહરા બેં મેં દવયાં	કીધું છે' કુડું કમ'	૬૭
માય' મુને' દે' મુઠીઉ	કે' એકાબ્ય મુજ શીય	
મુઠી દે' એ બેં બાપડા	નહી તો કોપયે' ઇશ'	૬૮
વિપ્ર કહે' 'મુજ વશુધા-પતિ	વથો હશ સાંભલો છે લોક	
દું મુનેગા મેં મારીયાં	એ બોયેં તે ફોક	૬૯
મેં માર્યાં તાહરાં બાલીકાં	એ નર નેં એ નાગ	
શીવ-આરા સાચું કહું	તું તો મુજને માર	૭૦
માર મુને તું મલી-પતિ	તુજને નહીં બેસે' પાપ	
જેહ કરેં તે બેઝબેં	અથો અધમી આપ'	૭૧
અચર્ય પાંખ્યા અધિક જન	'એ શું બેસેં જલેં બોલ	
વણ-મમએ નથી મારીદ'	કરીઈ એહનુ તોલ'	૭૨
માદા-સન્યવાદિ તે મહિપતિ	'મટે' કિમ એ વણ-વાંક	
એકમાં મારનારો એકેં નહી	એ તો આડેં વાંક'	૭૩
પડેં પંચેં ન્યાય પ્રમાણીયો	'નાખો દેહગ માહેં	
કુદાનેં ખાશેં કાલીકા	તન નહીં મુકેં ત્યાંહ	૭૪
માતા લુદાનેં માગે	સાચાને મુકેં સત્ય	
તું તાહરું જાજ પલગે	પાણી રૂખને પલ'	૭૫
તાહરેં તે ત્રણેં બોલીયા	'જડી કિધી એ રીલ	
અથો કહીઈ તિમ વથો કરો	પગેા અમ-શુ પ્રીન	૭૬

એ જો' બાલક હં મુખા	દેખો દા મદુ માથ	
મુખો દેવીને' દેહરે	ને હંયદુ હોઇ હાથ	૭૭
કાલીકાને કહો એટલુ	જેહ નોહાય એ વાક (૧)	
તો એહને' છવાડને	તાહરા સદુ રહીયત રાક'	૭૮
મુખ્યા છવ એ શક્તિને'	પાપી છવ જે પાચ	
'ભુહાને તું ભક્ષ કરે	બાકી ના'વે આચ	૭૯
કાલીકા કુડું નહી કરે	નહી લે કોની લાય	
મપારશ કોહોની નહી કરે'	મત્ય હેડે જે સાચ'	૮૦
વાત માની તે વસુધા-પતિ	'એ રહે આજની રાત્ર	
પછે જે કરવું વટે	તે કરશું પરભાત'	૮૧
જે મૃત્યક વણુ છવતા	પાચે મુખ્યા પચ	
તાલુ કુચી તરતીબથી	સાગી પેરે સચ	૮૨
જોડી મુકી આરે દસા	પુર બાધી તે પેર	
રાજા રાજદારે ગયો	પુરણ પરજા ગઈ ઘેર	૮૩

આપર્

દિપક ભેતિ કરી છે' જિહા	ઝાકઝમાલ છે દેહરા-માહ	
બાદુ-રૂપી બાદુ-ગુણ બાલિકા	કવ્યાણુ-રૂપ પ્રગટી કાલીકા	૮૪
અષ્ટાદશ હાય માહે છે ત્રીશુલ	માહા દૈત્યના ખેદે મુલ	
કોટિ અરૂણ ઉદ્યા હોય જિમ	ત્રીપુરસુંદરી પ્રગટી તિમ	
સત્યની સાખી સત્યનુ રૂપ	આવ નીરંજન આકલ અનુપ	૮૫

કહા

પરમેશ્વર પ્રગટ થયા	બોલ્યા બુધ્ધ નિધાન	
'ત્રણ જણા તરકર તમ્બો	સમરથ થાયો સાવધાન	૮૬
લોગ લેયુ ને ભક્ષ કરે	સત્ય સોવરાણુ સખ	
સભારો શીવ-સાધન કરે	અંતસકરણથી ઇષ્ટ'	૮૭

વાપર્થ

કહે વાણીયો 'સાલલ માત	વીતકની એક કહુ છુ વાત	
ગુણ નિધી ગુરુયો ગૌતમ-ગુપ્તી	ઇદ્રનો ગોર મુની માહે મુખી	૮૮
અહંયા નાગિ તેહની સતિ	પવીત્ર ત્રો ને પવીત્ર જ પતી	
મતી મધ્યે સિંગમણ સાર	અવની ગ્રહીછે એકને' આધાર	૮૯
મુખ જાણે શરદનો અદ્ર	એકવી દેવી દિડી ઇદ્ર	
થયો વીવલ ને મન મોહિયું	શત જન્મનું સુકીત ખોહીયું	૯૦
ગૌતમ ગયા કવ્વાને નીત્ય	તાહરે ઇદ્રે વિચારુ ચિત	
કપન કરી ઉઘડાવ્યા જાર	ભામીનિધનવી એલખ્યો ભરથાર ૮૧	
ગૌતમને મન વાંધુ જ્ઞાન	પટ્યા વગ્ન ભુમી અનુમાન	
પાછા ગૌતમ આવ્યા ઘેર	પ્રીછો ઇદ્ર તે સધલી પેર	૯૨
માજર ધર્મ પેઠો ખાલમા	ગૌતમ કેપે અદ્યો કાલમા	
એવખ્યો ઇદ્ર ને દિધો શ્રાપ	સહન લગ પામ્યો તે આપ	૯૩
શ્રાપ નીવાળુ તેહના કર્યો	સહસ લગના સહસ લોચન થયા	
અહંયા શય્યા શ્રાપે થઈ	તે રામચંદ્રને શરણે ગઈ	૯૪
તાહરી માયા તાહરું રુપ	લોલવાણા કે ભારે ભુપ	
માહા માયા મોની આઠે આક	તો મુઝ ગરીબ-તણો થો વાક	૯૫
તાહરી માયામા હુ તો પડ્યો	તે દાટે વાડિઈ જઈ થડો	
અજીત કામ વથો મઝ દેહ	નારી સાથે પ્રગળ્યો નેહ	૯૬
ઉતે જા થો એકનો હાથ	અપથ' કર્યો શામાને સાથ	
માટે એકને મરણ પડ્યું	પાપ બેનુ માહરે સિર અદ્યુ	૯૭
જો સત્ય જુયો તો તમને પાપ	અજીત તાહરી માયા આપ	
એ તો હુ સાચુ જોત્યો વૃત	કરો લક્ષ હુ પાસુ મૃત'	
લોલી લવાની મન લાખીયું	'એણે માહરે માથે નાખીયું'	૯૮

હુહા

કહે રાગપુત 'સ્યુ છુ કાલિકા
મે હેરવાન માત મયા કરો

મે અધમ' કર્યો ઉતપાત
વીતકની કહુ વાત' ૮૮

ચોપઈ

‘ભારે’ મોટા બ્રહેંરપતી રુખી
ડાહાપણ ચાતુરી વીધાવંત
નીરમલ ગંગા-જલ જેહવી નાર
એક દિવસ ઘેર આઁયો અંદ્ર
હીહી નારી રંભા-રૂપ
શુરુછ તો હતા નહી ઘેંર
કપટી કપટીક-રૂપેં ધયો
જેશવરી તેણેં દીધુ જાર
માંથું કુટી શુરુ તો રયો
બ્રમા ઉપાસી શુરુ-રાજ
વીતક વાત કહી વસ્તની
બ્રમાણયે તેહનેં લાંઘીયો
નારી પાછી અપાવી નેટ
ધણી કહેં “ધણીયાંણી માહરી
સત્યવંતી નારીઈ શોધી મુખ્ય
અંદ્ર કહેં “હું તો નવિ લેહું”
તે બ્રમાંઈ રાખ્યોં ઘેર

અઠયાસી સહસ્ર-માંહે મુખી
સત્ય-વાહિ સીરેમણ સંત ૧૦૦
સીતા મંદોદરી-કેરી હાર
મોટા રુખી શુરુનાં મંત્ર ૧૦૧
લોલવાઈ ગયો તે ભારે ભુપ
પાપીઈ પાપ-મુખીની પેંર ૧૦૨
માંનનીનેં મંદિર તે ગયો
ધરઆંયો લાંભીનિનો લરથાર ૧૦૩
શુંણવંતી-ઉદરે ગભં જ થયો
કરી અરજ મોટેં મહારાજ ૧૦૪
“અંદ્રે હીધી માહારી ચેંતની”
પણેા શ્રાપ દેવા માંહીયો ૧૦૫
પાંથ મસવાડાનો ગરભ જ પેટ
ગરભમાં નર-નારી તે તાહરી” ૧૦૬
બાલક પુત્ર પ્રગટાંયો મુખ
બ્રહેંરપત કહે “હું નાંખી દેહું”
નવ શ્રહમાં લાગ અપાંયો પેંર ૧૦૭

કુણી

અંદ્ર જુયો અંચલ ધયો
એકનેં ઘેર સી જોટ છે
માયા મોટી માત તાહરી
શ્રષ્ટ વૃદ તાહરેં થયાં
અજીત કાંમ જીતેં કવણ
જાંણિ જોઈ જોખમ કરેં
સત્ય વાત શક્તિ કરેા
બલીયાનેં કહી કુણ સકેં

શુરુ-પતની જે ખંલ
રોહણી-અરખી રંભ ૧૦૮
જીગમાં રહી છે રીઝ
બહારેં પ્રગટયાં માયા-ખીજ ૧૦૯
માયા-માંહે સહ ગરક
નાંખેં જઈનેં નરક ૧૧૦
તો તો તમારો વાંક
રંભડેં સહ રાંક ૧૧૧

‘માતાજી મોટાં છે તમ્મે
એ દુખેં અમ્મે અમારડો
એહાનેં છબ્બે છવીધં
જગત-પત્ય જુગદિશ્વરી
દેવીથી દાતા કવણુ
સંજીવન કરશે જોડુયાં
હૈંધયડેં હરસીધી હસ્યાં
‘એ જીવતી હવડાં જીવશે
વીપ્ર કહે ‘માહરી વતી
પાંચ લાખ પારથીવ કરું
રજપુત કહે ‘રાંમની પ્રીતથી
તેટલું પુન્ય એહને હજો
વણીક કહે ‘વનીતા-નિમીત
ઘરની પરણી નાર-જી
જલ મુંક્યાં જીવતી-કરેં
સંજીવન થયાં સહજમાં
કાંમીનિ કહે ‘શુંજી કાલીકા
ઉકાલ્ય જીવાડી અરસકો
વરવા આપ્યો વરવરણાગીયો
મુઝ માટેં એ કિમ મરેં
અંબા કહે ‘એહના હાથમાં
શાંચ નમન મીવજી-તણું
‘જનમ-પરજાંત જે આ ઘડી
તે વીશ્વંભરીના વચનથી
આલસ મોટી તે ઉડીયો
કર જોડી કાલીકા-આગલેં

એ જોંડ પડ્યાં છે બાલ
કાલ્ય આંજીશું કાલ ૧૩૮
એહનેં મૃતેં મૃત્ય
એહનેં ઉઠારો ત્રા ૧૩૯
દેવીથી કવણુ દયાલ
તો અંધે સઘડી આલ’ ૧૪૦
નીમેખ ન રાખી નુન્ય
કંઈ પોટું મુંકો પુન્ય’ ૧૪૧
પલશેં એટલું કમં
એટલું ધીરું ધમં’ ૧૪૨
કરજું દશ ઉપવાસ
લોગવજો લીલ-વીલાશ’ ૧૪૩
જનમથી સાધુ જોગ
લોગજું નહી હું જોગ’ ૧૪૪
પોટો પારવતી પ્રતાપ
ઉક્યાં તે આપો-આપ ૧૪૫
તું દુખ-ભંજન દયાલ
નહીતર આંજી અમારો કાલ ૧૪૬
જોડાવી એ ભાંન
માતા ઘો જીવત-દાંન’ ૧૪૭
કાંઈ પુન્ય હોય તો આખ્ય
વચન ધીર કરી યાખ્ય’ ૧૪૮
મુકીત માહારં જે સાથ
હેતેં મુંકું હાથ’ ૧૪૯
અંજેં નવી આંજી આંચ
પાખ્ય નમ્યાં જજી પાંચ ૧૫૦

સ્તુતિ દીધી શત-સહસ્રધા	દેખ તે દરસન	
પવીત્ર દીકાં પાંચે જણાં	પોતે થઈ પરસન	૧૫૧
‘આપ આપણાં સકીત સહુ	લોગવલ્લો ભરપુર	
મેં કરુણાથી કર્યાં જીવતાં	નયણે નિરખ્યુ નુર’	૧૫૨
વણીકને કહે વિગ્વેશ્વરી	‘તું લોગવલ્લે ખાદુ લોગ	
તેહમાં દોષ તુઝને નહી	હું ભાંણીશ તારો ભોગ	૧૫૩
જળખુત દશ ઉપવાસનું	તું લોગવલ્લે ખુન્ય	
પડીત પાંચ લાખ પારથીવનું	નેક રહી નહી નુન્ય’	૧૫૪
એમ કહી તે અંખીકા	પાંખ્યાં અંતરધ્યાન	
અરુણ-દેવ તે ઉગીયો	ગુંણીજન ગાઈ ગાંન	૧૫૫
રાજા રાંણી રહીયત સદુ	કેડે લાખધા લોક	
દેહરે આખ્યાં દેવી-તણે	સહુને મન છે સોક	૧૫૬
પરસાદ ઉઘાડી પરવરે	પાંચે દીકાં પુન્યવત	
અમૃત-ઘન ઉઠયો અધીક	આનંદ-કંદ અનંત	૧૫૭
પુકી વાત પટંતરે	રાજાઈ સઘડી રીત્ય	
સાચું બોલ્યા સલખ્યણા	પુરણ વાધી પ્રીત	૧૫૮
વીતક વાત પોતા-તણી	પ્રકાશ કરી પવિત્ર	
જવ-ભારેક છુકું નહી	માઆં ચેહેન ચરીત્ર	૧૫૯
કેડે પરણાવી કન્યકા	ધારી મનમાં ધરમ	
સુરજ ને વાતે સાખીયો	કુકું ન કરે કમ’	૧૬૦
શગ કહે સાંભલ્ય શ્રીવંત તું	વર-હથ વીકમ વીર	
દાંન ગાંન ઝાડાપણખણે	ધનુસ્વીધાનો ધીર	૧૬૧
સુર-પુર ગુંણ-આણેક	ગુંણ-સાગર ગુંણ-રુપ	
દેવ-રુપ દરિયાઓ-દિલ	ભરત-અ હના બુધ	૧૬૨
મુકી વાત નહી જીવમાં	સલ્ય-તણા છે મુત્ર	
અંશાવત અવનિ-વીજે	પુરંદર-કેસા પુત્ર	૧૬૩

માને સુઝને લક્ષ કરો
તમાને મન તમ્યો પ્રીત્યો
વીંચ કહે 'વીંચેશ્વરી
કરું અગર સુષુ ડાગીકા
સત્યનાથા સાખી તમ્યો
સત્યનાથનાજતા તમ્યો

અરોગો આપોઆપ
તે હોયે પુન્ય કે પાપ' ૧૧૨
દશ્વરી હા જોમલ
ભાગુ મનની જાત્ય ૧૧૩
સત્યના આલણદાર
નોધાગનો આધાર ૧૧૪

ચોપઈ

એક દિવસ મોગ મદાદેવ
આપ અનેની અકલ સુપ
માદાગતલકુ થયુ છે મન
વીંચેશ્વરીદ વીંચપત્ય વીંચા
“વનમા જાં લાભ તે ચો લાવચો
તપ કરે ત્રવેલીતીર
અદકર આગ્યું છે તું (ત ?)ને
તે પાવવીક બાલીયુ
થઈ બીવડી ભારે ભુપ
કમલ પત્ર શા નીગમવ નેત્ર
માન મવાગ અચાપી કને
કોળી-અગર દુતી વગ દામ
ધેવા થયા ગવ નનકુ નામ
કર કોળી રંગ ઉભા ના
“વનીના તાદારો દુ વેચાવુ
કોળના જિયો હા સુની
નાળી પુષ્ટો બેલી નેદ
માદાગ મધમી તપને મ લે
તમ્યો તમારે નેદા ના
મળ ન કરાને જોવા પલ

સનકાદિક કં છે નેવ
જોગી લોગી જોગી ભુપ ૧૧૫
તપ કરવા ચાચ્યા હં વન
કરી દોડ તે નરી હાનીયા ૧૧૬
માયાના માર્યા આવચો”
આશન વાચુ પૂડના મીઠ ૧૧૭
“જોગી માયા શુ કર્યો સુને”
અદકાર ઈશ્વરે આલીધુ ૧૧૮
ગી ગંભા કનાદે રુપ
વાચુ જાં વીંચાનુ મેત્ર ૧૧૯
માયા-મત્ર મન મારે થોડ
કાયા ઇશની પ્રાગ્યો માન ૧૨૦
અનુગ દેખી ચીનકુ મધ્ય
દિન જોડ મનીનિને કયા ૧૨૧
માનની તમારું જિદા મેલ જ
કુલ પીના ને કુલ છે પર્વ ૧૨૨
“અન્યે બગડી દેવી દેદ
દુનીમની જુ જોવાવા બાગે ૧૨૩
જાં વની જાં બગો તો કહે”
“વની-દુ તાદ” રોજ ૧૨૪

માહરો જીવ જાતો તું જ રાખ્ય
એક ઘડી એક અઘડ થાય છે
જે તું કહે તે તો હું કરું
રીસ કરી તે રામા રહે
“ધરડો ટરડો ઘેલો ઘણો
શીવજીઈ કરવા માંડી શેવ

“હું મહાદેવ કૈલાસનો પત્ની
તુજ ઉપર મોહાં મુઝ મન
કાટિ કાટિ ઉગ્યા હોય રવિ
મકાશ ક્યું પોતાનું રુપ
તાહરે તે બેલી બીલડી
“તાહરે માંથે શું જીવંતી ગંગ
ત્રીજી આવીને હું સ્થું કરું
શીવ કહે “જેને પરહરું
કહો તો ગંગાને રાખું શીશ-સંગ
તુમને રહ્યા ઉપર રખું
સુરજ ચંદ્ર જે સાખી દેઉ
મગટાંયું પારવતી-રુપ
કાયા-મહિ ચલ્યો બહુ કાપ
શીવજીઈ બાસ્યો તે કાંમ
કાંમ બાલીને લરમ જ ક્યો
વીમાને ગેસી ગયો કૈલાશ
માહા-માયા મોટી આડે આંક
ધંધરીજી વીચારો આપ
અજીત અતલીબલ મહાદેવ

સુરજ-ચંદ્ર જે તેહની શાખ
તુઝ વીજી જીવ માહરો જાય છે ૧૨૫
જો વનીતા તું મુઝને વરુ”
વરુયાં વચન વીશંલર વદે ૧૨૬
તું કિમ વર થાયે અમ-તણો”
દેવાધીદેવ તણો જે દેવ ૧૨૭
ઘેર છે પારવતી નારી સતી
તું કહે તે કરું અનુદિન” ૧૨૮
એહવી શોભા સીવની હવી
તેજ-પુંજ લવ લારે ભુપ ૧૨૯
ધશ સાથે તે આવી અડી
પારવતી રહે છે ઉછંગ ૧૩૦
તાહરે ઘેર અમ્યો કિમ કરું”
કાંમીનિ તુને પટશંખી કરું ૧૩૧
પારવતી રાખું અરધંગ
લવ કે(હિ) એ હું સાચું લખું ૧૩૨
સત્ય વાચા ધૂવ વાચા લેઉ”
લજ્યા પામ્યાં લોલવાંણા ભુપ ૧૩૩
“એ કાંમ લજા દીધી લોય”
નીમેળ માત્ર નવી રાખ્યું નાંમ ૧૩૪
નખમાં નારાયણીઈ ધર્યો
હેત પ્રીતે ક્યું એમ હાશ ૧૩૫
તો ગરિજ માંનવીનો શો વાંક
તાહરી માયા તે તુઝને પાપ
તેણું નવી જીતિ દીધી સેવ ૧૩૬

હહા

દીધાં ત્રણે જણને માંન
હું થાઉં છું અંતરધ્યાન ૧૩૭

કલોલ પાંમી મન કાલીકા
‘મુકું છું તમને જીવતા

સાચું જાણો ને કહો નહી
 તેા બ્રમ-હત્યા ગો-વધનું
 કાહોને પાપે પેલાં મુયાં
 પરણાવી કાહીને ગ્રેમદા
 'પેલો આગ્યો'તો વર પરણવા
 ગ્રેમદાને મરવું પડ્યુ
 વીગ્રે જલ મુક્યુ ભુગતથી
 એ પુન્યે જીવી ગ્રેમદા
 માહાદેવ-સમો દાતા નહી
 પારથીવ-સમાન પુજા નહી
 સંજીવન-મંત્ર તે સીવ-તણો
 માનની જીવી મંત્રથી
 વડું પુન્ય તેા વીપ્રનુ
 પરણ્યો તે પેલો વાણીયો
 પ્રથમ એ સાચું જોલીયો
 પ્રથમ રીઝવી પરમેશ્વરી
 મારગ દેખાડે સદુ સચરે
 અજાણી ભાત્ય ભુને નહી
 'સાખાશ શાખાશ' શબ કહે
 હજુર રહ્યુ હરસિંધને
 પાછો વઢીયો પુર-પતિ
 કથા કરી કરતુતની
 'ચિંતા ન કરીશ ચતુર નર
 એ શબ આણિ આપશું
 ગાદા ગીએ ને સાંભલે
 બારમી કથા પુરણુ થઇ

અંતરજા ને આપ
 સ્ત્રી-ખાલ-વધ પાપ ૧૬૪
 જીવ્યા કાહોને પુન્ય
 નીમેજ ન રાખી નુન્ય ૧૬૫
 અહંકારી તે આપ
 તે પેલા વરને પાપ ૧૬૬
 શીવ ઉપર શુભ સેવ
 મોટો મૃત્યુ-જય માહા-દેવ ૧૬૭
 માહાદેવ-સમો નહી મંત્ર
 જુયો નેહ કાટિધા તંત્ર ૧૬૮
 ખીજ તે આલ-પંપાલ
 શીવ-દાતા દેવ દયાલ ૧૬૯
 જોને નારાયણ-ઉપર નેહ
 તેહમાં નહી સંદેહ ૧૭૦
 પછે તજ્યુ ઘર-મુત્ર
 પરણ્યો વણીકનો પુત્ર ૧૭૧
 તે ડાહ્યાપણનાં નહી કાંમ
 આપણું તીહા અનામ ૧૭૨
 અંતરીખ ઉડી જાય
 જીહાં સીધ-વડની શાખાય ૧૭૩
 ગયો શુણ્વતો ઘેર
 પુન્યને સઘલી પેર ૧૭૪
 ધારણુ રાખજે ધીર
 તાહરે લેશું અન નીર ૧૭૫
 પોહોચે મનની આશ
 કહે કવી સામલદાસ ૧૭૬

કથા તેરમા

ચોપઇ

પ્રથમ સારદા કરું પ્રણામ	જેહ કરેં મન-વંછીત કાંમ	
દુખ-ભંજન હું દાસો દેવ	શુભ પ્રકારેં કરો સદૃ સેવ	૧
શ્રી-પારવતી-કેરો પુત્ર	ચિંતામણી-કેરો ઘર-મુત્ર	
વૈતાલ-પચીસિની કથા	જોય વાત જોણુ છું જથા	૨
તેરમેં દિવસેં તે રાજન	મહારાજેં વિચારું મન	
ધીર વીર ધૃઠતા થઇ ધરો	કુલ કલંક કાલીક નહી કયો	૩
ઘલ બાકલ ખાંડ નેં ખીર	વડાં વેડમી ધૃત નેં નીર	
ધૂપ દિપ અક્ષત ને પુષ્પ	ઘરાસ-જેઢેંક આપ અનુષ્પ	૪
‘અદો’ તે કહેંતો બાય	કેહોનો ભય ન ગણું મન-માહેં	
‘હા’ કહી કરેં સદૃ હોડ	મહિપત્ય ઉતારે તેહનો મોડ	૫
ચોરસી ચેટક ચોક્કી જેહ	ત્રણ-વત કથા સદૃ તેહ	
સીધવી મંત્રનુ સ્નેહ સાંધીયુ	હોડયુ શળ વાશે બાંધીયુ	૬
તેણે લક્ષધા નાખી ચીસ	મલ્યા જક્ષ લાખ દશ-વીસ	
વીકમનેં વેટી લીધો વ્રત	જાણે જે પ્રાણ હરીસ્યુ ત્રત	૭
જેહનેં ધરમ પોતાનો સાહાય	તે કેહોનો ગાંભ્યો નવિ બાય	
જેહનેં માથેં અંબા માત	કુણુ કરેં પછેં તેહનેં ઘાત	૮
જે પુન્ય પ્રાકેમ કરે પર-કામ	તેહનેં રાખનારો છે રાંમ	
ચાતુર શળ લેઇ ચાલીયો	મહીપત્ય મનમાં માકાલીયો	૯
તાહરેં શળ જોડ્યુ તે વાણુ	સાભલ મત્ય-વાદિ સુજાણુ	
કહુ એક અલોકીત કથા	જોય વાત જગમાં જે જથા	૧૦
અમક અમક ચલાવો ચણું	કથા કહુ સાભલલ્યો કણું	
દુકારો નવી દેશો તમ્બો	એક અનોપમ કહીધ અમ્બો	૧૧
અંદેરી નગરી આરુ ચીત્ર	વીધ બાધામા વારુ ચીત્ર	
દેવંત-શેઠ તેહનો છે રાજ	લક્ષ કોટીધા તેહની લાજ	૧૨

વર ચારે વિચારીયુ	‘જોયુ સમાનુ ૨૫’	
ચારે જણ જોવા ગયા	અકલવત અનુષ	૨૬
મેડીય ચારે ખાગીયો	ચીકુ પાશા ચીકુ દેશ	
દાખ્યો છે વર ચારે દશા	પુર-માહે કડી પ્રવેશ	૨૭
કચન-કાયા-વત કામીનિ	કનક લતા લલ લીન	
પ્રીત બધાણી પ્રીય જન	જિમ જલ-સાથે મીન	૨૮
એટમે એક કૌતિક થયુ	મોહુ માલીયા-માહિ	
જલ એક જમદુત શો	તરત જ આળ્યો તાહે	૨૯
ખાલીકા લીધી ખાથમા	અંતરિણ ઉડે આપ	
મુખથી કાલીધે (?) કહુ	‘પ્રેમદા તાહરા પાપ	૩૦
તરણી માસ જ તાહર	શેકુ જઈ મસાણુ	
આરોગુ’ હુ એકલો	પ્રાતુસ જલ પ્રમાણુ’	૩૧
ચારે વર જોઈ રહ્યા	કથન સાલ’યા કણ’	
દોડ્યો એક તેહમા-યકી	તણાવત કીધા તણુ	૩૨
નાઠો જમ લેઈ નારિને	હેતે પડ્યો હાવ	
પીતા લા’યો’તો પરણાવવા	તે ગલીયે મારી ગાથ	૩૩
જુધ મહાણું જોરથી	એડ ઉપરે એડ	
ગડદે ગડદા પાટુએ	વાજે ઘણા વિવેડ	૩૪
ચરણે ચળ્યા ચોહો તરફથી	મુકા મુકી મુખ	
અરસપરસ થયા અધમુયા	દેહે દાવાદલ-દુખ	૩૫
માર્થો પેલા મહીખને	ઉડાડ્યો આકાશ	
પાપીને પ્રાજે કર્યો	પાડ્યો પ્રથવી પર પાશ	૩૬
એડ પહોર એમ વહી ગયો	મુખ પામ્યા મન આપ	
લોગ લયાનક ભાર-ભાર	શત્રુ આળ્યો સાપ	૩૭
કામીનિ કર હાથે હાથે	ધમકારે પટી ધણુ’	
સ્વાસ નહી નહી ચેતના	જણે પામી મર્ણ	૩૮
તણે વર તો તરફડ્યા	ઘસરા માલ્યા હાથ	
ચોથો વર કાકે આણીયો	તે મુઢ્યો શત્રુ સાથ	૩૯

ગારડીનિ વીઘા લાળી	જાંણુતો'તો તેહ જરૂર	
ખીડ્યો નાગ તીલે' ખાંત્યથી	પ્રાજે કીધા પુર	૪૦
વીખ વાટ્યું વીનિતા-તાણું	કીધા'તો જે કહે'ર	
કાંચન જેહવી કાયા કરી	જીવતીનું ઉતાયું' એ'હે'ર	૪૧
તરફલ્યો નાગ તે તરત મુયો	મોટો એહવો મંત્ર	
ઉડાલ્યો આકાશમાં	તોલ ઘણેથી તંત્ર	૪૨
એ' પોહોર ખાકી રહ્યા	કલી ન મકે' કાય	
કૌતિક દિકું કારિમું	હોડ ઘણેથી હોય	૪૩
શીખી એક સીકાતરી	વેંચી બ્યંતરી વેશ	
દંત કુડા કટારિયો	કીધા પુર પ્રવેશ	૪૪
વલગી વનીતાને' જઇ	કાંમીનિ પાંમી કષ્ટ	
ચીંતા ચ્યારે' જણુ કરે'	જી મરતી દિડી દ્રષ્ટ	૪૫
ચડી બેઠી ચંડાલીનિ	ખાવા માંડ્યો માંસ	
બે'હોશ થઇ ખાલીકા	હરવા માંડ્યો હંસ	૪૬
ખાત લાંબો'તો ભુપતી	તેહમાં ભુલા-વીઘાના ભેદ	
અક્ષત અડઢ લેઇ ઉડીયો	ખરો આણું મન ખેદ	૪૭
લરમ કરી ભુંડી લાંમીનિ	ડાકિણને' દિધા દંડ	
નીરમલ નાસી નવિ મુદ્રી	પ્રાજે કીધો પંડ	૪૮
પાછલી પોહોર ^{૨૭મી} રહી	થઇ એક કીતુક વાત	
મનેહ કરવા આવી તે મમે'	ઝોરમાંન જે માત	૪૯
મીઠા મોના મરકલા	વયુ-માહે ઘણા વેંર	
લાડુ લાવી લાખીલો	જેહમાં , ઝાણું એ'હે'ર	૫૦
ખવરાબ્યુ ખાંત્યે કરી	તે થઇ ગઇ સીંગડું ત્રત	
કપટ કરી ગઇ કાંમીનિ	જાંણુ જે પાંમી મૃત	૫૧
ખરેલીયા(ઈ) આવ્યા મુખ ખાલકી	લચી ગયાં કર ને કાટ	
વર ત્રણે તો કલકટ્યા	ખરી પડી ગઇ ખોટ	૫૨

ઉઠયો	એક	ઉમેદથી	વેદુ	જાણે	વિવેક	
ગોલી	એક	તે ધૂતની	મુદ્રી	નારી	મુખ	નેક ૫૩
વીખ વાડ્યું	એક	પલકમાં	અર્થો	આંખાનો	અરથ	
વેદ-વીઘાથી	વીખ	વડ્યુ	શુંલુ	એ	મોટો	ગરથ ૫૪
પ્રભાત-કાલે		ત્રેમદા-	કેરી	થી	થઈ	પેર
આરે' વર	ઠેકાંણે	ધ્યા	કન્યા	પોતાને	ઘેર	૫૫

ચોપદ

પ્રભાત-કાલ ધયો	છે	પ્રાત	મઝ્યાં	એકઠાં	માત	ને	તાત	
પુત્રી	પરણાની	પ્રીછે	ચે'ર					
તાહરે	તે	ગોલી	કન્યાંય					
રાત્ય-સમે	વીતું	જેટલું						

દુહા

એકે	માર્યો	મહિખને	ખીજે	માર્યો	સાપ	
ત્રીજે	મારી	જણણી	શાયે	વીખ	વાડ્યુ	આપ ૫૮
છવત-દાંત	આરે	કયું	વીઘાવંત	વીવેક		
અધિદ્રી	વીઘા	અધીપતિ	ખીજા	ત્રણ	તજ્યો	ટેક ૫૯
શુંલુ	જાણે	તેહની	કથન	સાંભળ્યાં	કરણુ	
ખાકી	ખીજા	પાછા	તોલ	જેતાંમાં	ત્રણુ	૬૦
રાખ	કહે	છે	ચીત	છા	ચતુર	મુળાંણુ
એ	આરમાં	કુણુ	વીસ્તારી	કહો	વાંણુ	૬૧
જે	જાણો	ને	તો	ખેઠો	તન	તાપ
ખાકી	રાખો	જે	તો	પ્રલય-કાલનુ	પાપ'	૬૨
વીક્રમ	કહે	છે	વડ-હથી			
જુઠાને	આંણુ	જુગદિશની	ખરા-માહે	નહી	ખેદ	૬૩
વીઘા-વેદથી	વીખ	વડ્યુ	સીધ-મત્રે	માર્યો	સાપ	
સાધનયિ	મારી	શાકિની	એહમાં	શું	અધિકું	આપ ૬૪

વટા વીર વીખ-વાદથી	થયો સંઘામે મુર	
મહીખ માર્યો મલ-વીઘા-ચક્રી	નૌતમ એકતું તુર	૬૫
પેલા ત્રણ ને પીતા-તલું	ભાંણુ પ્રાણુ ભેર	
એકને મન તો ઝોરતો	ઈવર ઉપર અઠોર	૬૬
પરણાવી તેકને ગ્રેમદા	કથન સાંભળ્યાં કણુ	
પોતે પોતાના વાંકથી	તો તરત ગયા ઘેર ત્રણ	૬૭
પીતા-વાલો તે પરણીયો	‘જેણું’ માર્યો મલ	
ત્રણે તેકની સ્તુતી કરી	ભુપત્યનું ભલભલ	૬૮
‘શાખાશ શાખામ’ શબે કહ્યું	ધન્ય ધન્ય ધનવત	
પર-દુખ-ભાંજન મુખ-કરણ	અધિક પુન્ય અનંત	૬૯

દુહા

અંત્રીક્ષ આકાશ તે ઉડીયુ	બેકું જઈ વડની ડાલ	
શુંભવંત ઘેર આવીયો	પુન્યવંત પ્રાતુસ-કાલ	૭૦
વરતીક-આગલ વારતા	વીસ્તારી કહી વીર	
‘એ શબ તુઝને’ આપશું	તો કરશું નિદ્રા નીર	૭૧
મુખસાગર સિંહ્યા તણ	ઘણાક દુખની ઘેર	
સાંભલલટ શોભા કહી	તરતીખ કયા એ તેર	૭૨
પરમાર્ય પરખંધ એ	વીવધ વાંણિ-વીલાશ	
શ્રી-ગોડ-માલવી વીખ શુભ	કહે કવી સાંભલદાસ	૭૩

✱

કથા ચોદશી

ચોપથ

પ્રથમ પરમેશ્વર પુણ્ય	શુભ વાંછી સંપત્તી શુભીધ	
શુભપત્ય-કેરા હું શુભ ગાઉ	પલક-પલકમાં પાવન થાઉ	૧
શ્રી સારદાને નાંમું શીશ	આરાધુ ઉમયા-પત્ય ઇશ	
ચૌદમેં દિવસેં ચાલ્યો રાય	ગાંધરવા મસાણા-માંહે	૨
કર્ણ વેઠયુ શરીરેં બહુ	સંતોખ્યા તે ખેચર સહુ	
સૌધ-વઢેંથી શબ છોડીયુ	માંચ સર્વ-તણુ મોડીયુ	૩
વામેં બાંધી આલ્યો વીર	ધનુર-વીલા-કેરો જે ધીર	
તાહરેં શબ વાંચિ બોલીયુ	મન અહંકાર મુંડી તોલીયુ	૪
સાંભલ્ય રે સત્ય-વાદિ ભુપ	રાજ-ખીજ રઢીયાહું રુપ	
કથા કહુ સાંભલ્ય રે કણ	ચતુર મુખેં ચલાવો ચણ	૫
અથ ઇતિ આઘ કહુંછું તુનેં	હુકારો નવી દેશો મુનેં	
સૌરાષ્ટ્ર દેશ-સમીપેં ગાંમ	નીરમલસેન સજનુ નાંમ	૬
અહંતાવટ ધાયડ ધર-શુભ	પાંનાચંદ પરતાપીક પુત્ર	
બત્રીસ-લક્ષણુ બાવન વીર	ધારમીક ધનુર-વીલાનો ધીર	૭
કરેં અરજ માત નેં તાત	વીવા-તણી વખાણેં વાત	
એકેં કન્યા તેહનેં નવી ગમેં	માત-તાતનેં અધીકુ દમેં	૮
‘સકોમલ મુંદર ભુવતી જેહ	તમ્મો પરણાવો મુજને તેહ	
વીવા-કેરી વાધી વાત	મુંદર કન્યા પરણાવી સાત	૯
એક-એકથી અધીકુ રુપ	લાંગીની દેખી મોઢો ભુપ	
એક-એકથી શુભુ છં ઘણા	તેજ-પુજ તે તરણી-તણા	૧૦
એક-એકથી ઠામેલ કાલ્ય	હારે ભુપત્ય પડીયો બ્રાંલ્ય	
એક-એકથી ચતુરાઇ ચેહેંન	એક-એકથી નીરમલ નેંન	૧૧
એક-એકથી દૈવત દેહ	નર-નારીમાં અધીકો નેહ	
અધિક એકેં કો નારી નથી	કાંમનિ કનક-લતા-વત કથી	૧૨

તે ઉડતી'તી આકાસમાં	તરત મરત તરુણી ત્યાંહેં	
આવરદાઇ ઉગરી	પતીઇ પકડી બાંહેં	૨૫
પવન અડતાં પહેલી મરેં	એકવી એ નકુમાર	
ખીજી તડકાથી તરત બલેં	ત્રીજી મરેં અડતે વાર	૨૬
ચોથેં દિવસ ચતુર નર	જુઇ ચતુરા-કેરાં ચે'હેં ન	
જેવા-કારણ સંચર્યો	તે આપણ એકલો એન	૨૭
પલંગથી પગ પ્રથવી-પરેં	પ્રેમદા ધરીયો પ્રીત	
તલવાયા ચરણ તરણી-તણા	એકવી રાંમાની રીત	૨૮
'ખમા ખમા' કંથેં કહ્યું	રહેં ધરી નહી રીસ	
આવલ બાંધી અતી ઘણી	તોહેં ભાંભોલા દશ-વીશ	૨૯
શુદ્ધ સકોમલ શુંદરી	પગ હીંડે તને પ્રાંણ	
તે કાંમીની વાહલી કંથનેં	જીવતી જાંણ મુજલ	૩૦
પાંચમેં દિવસ પરભાતમાં	પતિઇ કિધી પુઠ	
સકોમલા નામેં શુંદરી	તે આલશ મોડી ઉઠ	૩૧
વર ગયો'તો વાડીઇ	લાંબો'તો ભયનાં કુલ	
મહાન્મુગંધ મુહાંમણાં	મોટમ મોથેં મુલ	૩૨
સારુ કુલ દેખી તે આંમીઇ	મેહદયુ શામાનેં શીશ	
પ્રથવીમાં જતી'તી પ્રેમદા	તે ઉગારી છેં ઇશ	૩૩
બલ કરી આઘી બાહેંથી	વનીતા જીવી વાત	
નહીતર કુલના ભારથી	પ્રથવી-માહે સમાત	૩૪
છહેં દિવસેં છત્ર-પતી	જેવાં નારીના નેંન	
ઉભો રહ્યો તે આંગણેં	જેયાં ચતુરાનાં ચે'હેં ન	૩૫
મસમસનો બાંડો એક કણ	લાંનની કાષી ભક્ષ	
પ્રેમ ચઢ્યુ તે પ્રેમદા	તેહમાં પાંગી દુખ	૩૬
લાછા ઉતાર્યા લખ વરાં	ચેક કર્યા ચરીર	
આચુરદાઇ ઉગરેં	હેંધયડાનું તણ્યુ હીર	૩૭

મકોમલ એકવી મંદરી	અન જમેં અમુતય	
ભાનન થાડું ભાંગીનિ	ખડખનનો કદુ ખાય	૩૮
માનમેં કિયય તે મુજ થયો	એવા-કાગુ વતય	
નારી ભંટીનિ નેદમાં	આનંદ અંજ ન નાય	૩૯
પાનેં પનિ બેઠો નજ	કરી વીનોઢેં ગાન	
એકેયં એક કીતિક થયુ	રીઠો અની ઉતપાન	૪૦
પાટોમુખ માંચમા ઘનનળી	ધમકેં ખાટે ધાંન	
તેદનો અવાજ એક ઉડતો	કાગીનીકુ માંભ-પો કાંન	૪૧
ભેં કર પાક્યા કાંમીનિ-તણા	છાત્રા પરીયા દેક	
પાટા-પિંટી પોઠાં ક્યાં	નારી છવિ નેક	૪૨
એકવી નાર મકોમલા	નોખીત છેં થેઝ માન	
એક-એકથી અગતી	વખાંતુવા-જેદવી વાત	૪૩
અદેદ પડ્યો તેદના મ્વાગીને	સદથી કુંણ સરદાઝ	
પટગણિ તેદનેં કરેં	અની પ્રાકમ અપાઝ	૪૪
શબ કહેઃ માંભલ અત્ય-વાદિયા	વીકમનેન વડ-હથ	
દારેં માનેં ટાહાપતોં	શુભ વાતેં મમરથ	૪૫
સાતમાં અધિક મકોમલા	કુંણ પટ-સાંતિ પાર	
ને ભાંગો તો તે કહે	દેવાગ્રી દાતાર	૪૬
ને ભાંગો ને કહે નદી	અકલ ઘલેંથી આપ	
તો તમનેં ત્રી-સોઠમાં	પ્રલય-કાલનું પાપ	૪૭
વીચાર કરી વીકમ વહે	“માંભલ દે શબ માથ	
ખાંડતેં માલદયો ખડખડો	તે તગ્લીનો તાય	૪૮
એકનેં તો દીરણ અડયું	બીજનેં અડીયું છુદ	
ત્રીજનેં પંખી અડયું	ચોથી પગ ચુકેં તે ભુંદ	૪૯
પાચમી ભાર પુષે પચી	છડી ખાધો કણ એક	
સાતમીયેં શવણે શુરયું	એકનો વડો વીવેક	૫૦

સાતમી શ્રવણે મુદ્યા	પાક્યા- કગ પાટા-પીડ	
એ તો અચસ્ત અતી-ધણુ	ઘણો અચિરત દીઠ ' ૫૧	
' શાળાશ શાળાશ' શબે કહ્યું	'શાળાશ શબ્દશ રુપ	
તુલ નેડ નહી કે જગતમા	લસ્તખ ડમા ભુપ ' ૫૨	
ઇગ ઝહી શબ ઉડીયુ	ગયુ સિધ-વડ-હેઠ	
પાછા વધી આવ્યો પુગ-પતિ	ગ દિગ પોહોતો ઠેઠ ૫૩	
ચોદ વિદ્યા કગી ચાતુગી	પુન્યથી કીધી પ્રીત	
માડી સગ્વ મહિમા કહ્યો	સાચે' થઈ ને રીત્ય ૫૪	
ધીરજ દિધી ધમ'-મુરત્યે	ધારણુ દિધી 'ગીગ	
'આણી આપણું એક ગણ	તાહરે પીણું નીગ ' ૫૫	
ગુરુ શ્રવ ગુણ-ગ્રાહકે	અધીક ચાતુગી આપ	
હજા તેા ઇન્દ્ર તણી	રણીયલનો પ્રગાપ ૫૬	
ગાયે ગીએ ને સાલને	અતી મન પોહોચે આશ	
શ્રી ગોડ-માલવી વીમ ગુલ	કહે કવી ગામલદામ ૫૭	
ગીહાસન-ગત્રીમમા	એક છેલ્લુ આખ્યાન	
ચૌદમી કથા પચીમમા	વીકેમનુ વાખ્યાન ૫૮	

★

કથા પંદરમી

ચોપઈ

સ્તવન સારદાનુ કીજીઈ	લાખીજી લાહો લીજીઈ	
કીપા કંગે ઝરુણા-નિધી ઘણી	પુરણ કથાય પચવીસિં-તણી	૧
મિલમન-ગત્રીમિ સાર	અતીશે' ચાતુગી અપગં'પાર	
પનરમે દિવને પુર-પતિ	ઝડી કમની ઝખા રતી	૨
ગ ધવે' મમાણે ગુણ નિધ્ય	સિધ-વટે' સાચી હ-મિધ	
ખાવન વીગ ચોમક ભેગણી	ભાગ્યશાસ્ત્રી ભારે ભોગણી	૩
નવ નાથ ભૈરવનો ભાગ	છપન કોડ ચામુંડા ચ્યાગ	
ખીન્ને કાયર તો ઉડયો જાય	રુધીગ-મામ કરીને ખાય	૪
વીકમ વીર-કરે મહાવીર	ધર્મ-મુગત ધારધર ધીર	
અમૃત ચોધડીયુ સાધીયુ	ઠોડી રાજ વાશે ખાધીયુ	૫
ભુખ તરસ નિડાનો ભયો'	ઘણો કોધ કાયામા કયો'	
'આગ' ઘોઝ્યાનુ તો દ મત'	તગ્તીખણે તે ચા-યો તત	૬

ફહ

શબ કહે માલમ્ય મિધ નર	ખોલ ગમે તો મોત્ય	
કહુ વાત શ્રવણે શુંજો	ઠરે મન તેહનુ તોલ	૭
દેશે મા હુકાગે	કથા સાલયો કર્ણ	
મનમા વાત તુ ધારજે	અતુર અક્ષાવે અર્જુ	૮
મલયાચલ પાસે માધદુ	તહેનો જીમુતકેતુ રાગન	
અપુત્રવત દુખીયો અધિક	સાહ સીરામણ સત	૯
પડિત તેજ્યા તેણે પાચ-સે	વપુઈ કર્યો વીચ્યાગ	
'કુણુ પુન્યથી પ્રગટશે	કુલ દિપકે કુમાગ'	૧૦
પ્રશ્ન કરી પડિત વદે	શાહાસ શાખના મુગ	
'મક્ક વવરાવો પીપવા	તો તે પામે પુત્ર'	૧૧
અશ્વિરથ વવરાવ્યા સત સહસ	પ્રગયુ પોદુ પુન્ય	
સપુત પુત્ર પ્રગટ થયો	નિમેખ રહી નહી નુન્ય	૧૨

પનર વરસે થયો પાટવી	તે ધર્મ-તણો અવતાર	
સત્યવાદિ હરીચંદ્ર-સમો	કરણ-સમો દાતાર	૧૩
બલરાય જોહવો જગત-કૃત	કુબેર જોહવો ધનવંત	
બુધીધર જોહવો બાંણ-જન	સકલ કલા શ્રીમંત	૧૪
પાટ મુંધો તે પુત્રને	રાંમ-સરિયુ રાજ્ય	
નહી લોભી નહી લાંચીયો	તુછ બુધી કરી તાલ્ય	૧૫
વસ વરતે વસુધા-પતિ	વસ વરતે સદુ લોક	
શયો રીઝે સહીયન-ઉપરે	મુપનામાં નહી ચોક	૧૬
વસુધા કૃષ્ણે વીધ-વીધની	માઝ્યા વરસે મેહ	
મતાપ પુરંદર-સારિમો	દીવ્ય દેવાંસિ દેહ	૧૭
કીરત ચાલી કોટિધા	વાડિ બહેંક બરાસ	
સજન સદુ સંતોખીયા	નીચનો ક્રીધો નાસ	૧૮
પીતરાઈ એક પાપીઓ	તેહને વીર-ઉપર વેંર	
રુડું દેખી નબ્ય સકયો	ઝાઝું રાખ્યુ ઝહેંર	૧૯
સેન્ય લેઇ માંમો થયો	વઢવા આઠ્યો વાદ	
બુધ રચવા મોરો કર્યો	આંણી મન ઉલાઈ	૨૦
પીતાઇ કહ્યુ પુત્રને	‘એ વેંરીને તું માર્ય’	
એહમાં બલ કાંઇ નથી	એ છં તાહરી ચ્યાર’	૨૧
પુત્ર કહે ‘પીતા સુણો	એ ગોત્રી-કેરો બાલ	
કુટુંબ-નીકંદન નહી કરું	જીવીશુ કેટલા કાલ	૨૨
બુધીધરે ભેરો કરી	કયું કુટુંબ-નીકંદ કોડ	
પછે વીમાંસલું પડ્યું	ખરી પાચ્યો મન ખોડ	૨૩
કુટુંબ-કલહો કરવો નથી	અલપ આચુરાને કાજ’	
પોતાના પીતરાઈને	રીઝથી સુપું રાજ	૨૪
માતા તો ગઈ મુંચાલમાં	મુંકી ઘર ઘર-મુત્ર	
વન-માંહે ભેં નીકડ્યા	પીતા ને પેલો પુત્ર	૨૫

રૂપ નીધાન રૂખી હતા	તપમી પુણ્ય ચેર	
તેહને આશ્રય બે રહ્યા	શુભવત ગમ્યા ઘેર	૨૬
કહે ચાંગી કેડથી	ધર્મ-મુખીયે ધાય	
અવીઘા એક નહી	સતોખ મુખ-અગય	૨૭
એક દિવમે તે ફીડંગ	ગયો શિવને પરસાદ	
પુત ડરવા તો ગયો	આખી મન ઉવાદ	૨૮
એન્હો આવી એક કન્યકા	માત મખી છે માથ	
દુમ અદન અરધન	હેતે પુત્યા હાથ	૨૯
પુરુષને નીખો પ્રેમદા	વાણ કામનું ણાણ	
વનીતા તે વીવલ ઘઇ	પરવશ પડીયો પ્રાણ	૩૦
પરમેશ્વરની પુત કગી	પછે રાજ દારે જાય	
રૂખી આશ્રમે મુખ ગયો	ગુણ ગોવદના ગાય	૩૧
પુત્રીને પીતાઇ કહ્યું	‘ઉઠો જીઈ ભોજન’	
અખડ ધાર આમુ પડ્યા	લીન થયા લોચન	૩૨
‘આમુ જોય મવક્ષાપી	વીતક ફેરી વાત	
ગા માટે આશુ પડ્યા?’	તનયાને પુછે તાત	૩૩
તરુણી ઠહે ‘રે તાત શુભ	રૂખી આશ્રમ કે ગઠ	
માહરુ મન તે-શુ અડયુ	ક્ષમા કરો એ વાક	૩૪
ખાલું પીલું કે ખેલુ	એકે ન સુઝે મુઝય	
મન વલશુ મોહત ઘઇ	ઘણી કંડ સી સુઝય’	૩૫
પીતા સમઝ્યો તે પ્રીતથી	રામાના મનની રીત્ય	
પરણાવી તેહને પ્રેમદા	પોલી આણી મન પ્રીત	૩૬
જાલ્ય ભાલ્ય જાણી નહી	નવિ જોયુ કુલ કે નપ	
કન્યા દાન દોડે કયું	એહવો ભારે ભુપ	૩૭
પીત્રાઇ. પેલા કુચરનો	તેણે જાણી વાત	
રૂખી ઘર એ બે ગદ્યા	એક તન ને પીજો તાત	૩૮

સુરપણે' સમરથ હતા	પણ ઘણું હતું મન જ્ઞાન	
રંકે બાંણી સુંધુ રાજ્યને	મુકે' સુમત મન માન	૩૯
પીતર-ઘાથો કર્યો નહી	કુટુંબ-કલહો નવી કીધ	
ગન્ય-પાટ ને' રીધ ઘણી	એ દયા બાંણીને' કીધ	૪૦
તેણે' મન વીચારીયુ	'ધીક ધીક મુજ અવતાર	
ઃ મુખ-સાગર ભોગર્ણુ	એ દુષ્ણ પાંખે' દાતાર'	૪૧
એમ કરી તે નીતર્યો	તનથી તુછ કીધું તાન્ય	
પીતરાઇને પાએ નમ્યો	સુંધુ રીધ-વીધ ગન્ય	૪૨
પ્રીત કરી જે' પરવર્ષા	વેલે'થી લીધાં ગાંમ	
મુખ-સાગર મુખ ભોગર્ણ્યાં	કુલ-દીપક પડીયાં નાંમ	૪૩
શબ કહે' : માંભડ્ય રાય	વીક્રમમેન લાડ ભુપ	
બુધી વીચારી બોલતે	રાંમ-તાણું દા રુપ	૪૪
પ્રથમ એ રાજા ભલો	કે પીતરાઇ પુર	
ભલી નાર કે' ભલો મસુર	તેહમાં નર-પતિનાં ગુર	૪૫
ભલાં માત કે' તાત એ	તે કરતાં'તાં રાજ્ય	
પુત્ર-તણા કલ્યા-ચક્રી	તેણે' મુખ કીધું તાન્ય	૪૬
તે બાંણો ને' કલો નહી	તો તુમ હત્યા વ્યાર	
પાપ તો પ્રલય-કાલનું	ભુમી-કેડો ભાર'	૪૭
વીક્રમમેને વીચારીયુ	બોલ્યો વીચારી બોલ	
શબને' સમજાવી કહી	તેહનો વીચારી તોલ	૪૮
'સત્ય-વાદિ તો મુત થયો	તેણે' કયું' પ્રથમ પુન્યનુ કામ	
જગ તો પ્રથમ બાણુતો	તેહનું છુમુતવાહન નામ	૪૯
કામીનિ કામાતુર થઇ	તેહમાં શાનુ મત્ય	
પીતરાઇ પુત્ર દુષ્યો નહી	એકમાં શાનુ પુન્યનુ પત્ય	૫૦
સમરે' મ'ણ્યુ મરે' સુંદરી	તો સી-હત્યા થાય	
એહણું 'બાંણી પરણાવીયાં	એકમાં સત્ય તે કીયુ કહે'વાય	૫૧

પટે પીતગઢ ગુણ કર્યો	એહવા તો જાડ હોય	
પ્રથમ જે કો ગુણ કરે	તે જથવતો જોય	૫૨
મમરથ હતો સીંઘામમા	પીતગ જાણી લાગો પાય	
ગજ-મદ મુકીને મત્યા	એહ સત્ય કહેવાય	૫૩
ગુણ કેટે તો ગુણ કરે	એહવા એક હજાર	
અવગુણ કર્યો જે ગુણ કરે	એ તો અપરમપાર	૫૪
જીમુતશ ઘે જશ લીયો	એ સત્ય વાદિ સાથ	
ખીજ ઉતગતા એ-થકી	પુન્યવતા જણ પાય	૫૫
આપે શબ ઉઠી ગયુ	કહ્યું 'શાખાશ શાખાસ'	
મીધ-વડ સમીપે જઈ રજા	પરમેશ્વરી-પાસ	૫૬
પુરુષ મુત પાછો વ-યો	કહી પુન્યને ચેર	
'કાવ્ય લાલું કોટે વસા'	ગુણવત આંગ્યો ઘેર	૫૭
પુરાણ એ પગમારથ-તણું	વાણી વીવધ-વીલાશ	
પચીસ માહે પનરમી ડથા	કહે કવી શામલદાસ	૫૮

*

કથા સોળમી

હું હા

શ્રી-મુખ સેવું સારદા	વેણા પુસ્તક પાંચ	
મત્ય આપે તું માવડી	વદને અમૃત વાંચ	૧
સોલમે દિવસે સંચરે	વીકમ વીર સુંજણ	
સીધ-વડે સમીપે ગયો	ગાંધરવું જહાં મગાંણ	૨
શળ છાડી શ્રીવંત નર	વાંસે બાંધી લીધ	
ખોડ્યું તે બુધે કરી :	સાંભલ્ય સાત-વાદિ સિધ	૩
હુંકારો નવી દેશે તમ્યો	મુખે ચલાવો ચણ	
વાત તોલ તરતીળ ત્રત	કથા સાંભલો કણ	૪
ધરમવતી-નગરી વીખે	ધમ-ધવજ રાજન	
સાધુ-મધ્ય સીરામણી	ગીરુથો યુરુખે એ ધન	૫
નગર-સેઠ એક નીહાલસા	કાટી-ધવજ કૃત કાંમ	
નરેન્દ્રવતી નારી નવલ	કન્યા કરમ-નીધાન	૬
માનની બેઠીતી માલીછ	પદોવતીતી મોતી-કાર	
રુપવતી શુભ-આગલી	પ્રાકમ અપરંપાર	૭
એક વીખનો ખાલકો	મહેલ તલે ઘેઠ જાય	
તે વેલાં એક અલીનહું	કીતુક રુડું થાય	૮
કાંમીનિ-કેરા કર-થકી	મોતી પડીયું તે દિશ	
વીપ્ર બોતોતો વાટમાં	પડીયું તેહને શીથ	૯
હયું જોયું અરબકે	નીચું જોયું નાર	
દ્રષ્ટે દ્રષ્ટ તેહની મલી	હાઠ બન્યો તે હાર	૧૦
મહેલ-માંહે ગઈ માનની	વીપ્ર આવ્યો વાશ	
ખોડીયું આવ્યું મંદિરે	મન તો પ્રેમદા-પાસ	૧૧
એકે વાત ન હકલે	તે આકુલ-આકુલ થાય	
અન જલ નીદાં તણ	તે ચતુરા મનમાં આદ્ય	૧૨

અગન ઝાડ કંગી એકઠા	દહન કરવા નીચ દેહ	
હવ ઉપર જોખમ કરે	નાગી-માથે નેહ	૧૩
મહદેવ ને મુલદેવ છે	માના બાથા બ્રાત	
હાકુર તે હગ વીલા-તણા	વીશ્વ-માહે વીખ્યાત	૧૪
કામરૂ-દેશ-માહે ગયા	તિહા વીલા ભણીયા વેદ	
કામાક્ષા દેવી-તણા	ઉપામીડ અભેદ	૧૫
તે ભમતા ભમના આવીયા	જોખ કરતા બાણ	
અગની નાં એકઠા ધ્યા	નિહા વીમ્બ તરે દ પ્રાણ	૧૬
‘શા માટે તુ તો બને	શું છે દેહમા દુખ	
શીવ-આગન્યા સાચુ કહો	ભગવાન ભાગ્યે ભુખ’	૧૭
વીમ્બે તો વાણી વહી	મધવી વાત કહી સત્ય	
‘માહરો વાડ માહરો મુને	મુઝને માઠી મત્ય	૧૮
નથી વાક તે નારીનો	નથી તેહને તીર પાપ	
પ્રાણ તણુ હુ માહરો	તે અલ-હીલુ હુ આપ	૧૯
મહે રહેવાતુ નથી	વાચુ છે મેહનુ બાણ	
એક વાગ મન મલવા-તણુ	માટે તજવા પટે છે પ્રાણ’	૨૦

શોખ

મુલદેવ જો-યો ‘મહારાજ	લેશ મ ધરયો લાજ (?)	
એક દિવસની તુઝને આશ	પાસે પોદાકુ પનર માસ	૨૧
કામરૂ-દેશથી હુ આવીયો	લાખ ગમે લક્ષણ લાવીયો’	
જોવી એક ખાવાની ખરી	પડીત હતા તે પ્રેમદા કરી	૨૨
મુલદેવ વીમ્બ તો મધ જ થયો	નગર-સેકને મદીર ગયો	
અતીથે દિપી આસિગ્વાદ	પામ્યો એક મનમા ઉલાદ	૨૩
‘કિમ આવવું થયુ છે તુને	કાઈડ આજ્ઞા હીજે મુને’	
પરિત કહે ‘એક માહરો પુત્ર	અ તેહની ધરણી ધગ-મુત્ર	૨૪
તેહ પુત્ર વીલા વારીઈ	કાવ્ય ભલવા ગયો કારીઈ	
તેહને તેડી આવું અમ્યો	તાગ-મુધી વડુ થેગ રાખો તમ્યો’	૨૫

‘વારુ સ્વાંમી વહે લા આવજ્યો મુલદેવે’ મુંદ્રી માંનની શીખામણ દીધી સાથમા ‘એક મુખ-માહે મેલશે ખીજ ગોલીઈ થાશે ખાલિકા શીખ માગી મુલદેવ તો ગયો શેઠની પુત્રી પરમ નિધાન કુયારી કન્યા કંદ્રપ-રૂપ તે-પાસે’ મુંદ્રી માંનની પરસપેર કરી ખડૂ પ્રીત્ય એક-એકને’ ઘાલે ખાથ પુરસ-તણા તીહા નહી પરવેશ એક દિવસ રમતામાં રાત્ય ‘કાયામાં કંદ્રપ વાઘ્યો કથી મલવા-કેરુ’ થાઈ મન’	લાડકવાયો મુત લાવજ્યો’ લણાવી વાતે તો ભાંમીનિ ૨૬ મુંદ્રીકા જે આપી હાથમાં ખરા પુરુખ થઈ ખેલશે ૨૭ કામરની વિદ્યા કાલિકા’ વીપ્ર વનીતા થઈ તિહા રહ્યો ૨૮ વીશ વશા શોભે સાવધાન અતી પ્રાકંભી તે અકલ અનુપ ૨૯ જોખ કરો જે જણ જાંમીનિ સખી સમાંણી કેરી રીત્ય ૩૦ રમેં જમેં ચોટેં મંખી-સાથ જેં જણ જીવતી જોવન-વેશ ૩૧ વળીક-પુત્રીઈ કહી એક વાત નર તો કોઈ નીરખ્યો નથી ૩૨ પરવશ પડ્યું તરણીનું તન ૩૩
---	---

૬૬૬

વનીતા વીપ્રની વાણિ વહે રમેં જમેં જોખાં કરો ‘હા’ કહીને’ હરખી સખી તરણી-રૂપ ટલી ગયુ ભાંમીનિને’ તે ભોગવેં મંદિર રહેં તે માલીઈ ગરલ રહ્યો તે ગોરડી તાર-સુધી છાંનુ રહ્યું એક દીવસ તે રાયનો સીમંત હાંનું પુત્રી-તણ્યુ	‘આણિ આપું એક કંથ જે થાહેં તુમ ચિત’ ૩૪ મુંદ્રીકા ઘાલી મુખ પ્રાકંભી થયો પુરુખ ૩૫ જે વેલા થાઈ જોખ તમા-કેરે ગોખ ૩૬ થયા મસવાડા પાથ નાવી ઉની આય ૩૭ પુરુષ પ્રાકંભી પરધાન સજન તેલ્યા સનમાન ૩૮
--	--

લોજન કરતી'તી નારીયો	નગરમેઠની નાલ્ય	
પુત્રી-સાથે પરવરી	જુવતી-કેરી બાલ્ય	૩૯
જોવા-સરખી બાતરા	અખીઈ તેડી સાથ	
રથમાં બેઠાં બે જણાં	હેતે વલગાં હાથ	૪૦
પ્રધાન તણો દિવ્ય દીકરો	દીપચંદ શુભ રુપ	
તેણે નરખી તારણી	ભામીનિ ભારે ભુપ	૪૧
પટંતરે ધણી પ્રીતથી	પુછી લીધા પાર	
‘એ વીનતા છે એક વીખની	મુદર સોભા માર	૪૨
સસરો એકનો ચુપી ગયો	પડ્યો છે પોઠે પંથ	
આજ-કાલ્ય ઇહાં આવશે	એ કાંમીનિ-કેરો કંથ’	૪૩
રાત્ર્ય પડી તે રીઝમાં	ગયા મઠ સુને ઘેર	
પ્રધાન-મુત પરવશ થયો	પ્રભાત્ય થઈ શી પેર	૪૪

ચોપઘ

તેકને વાગું મોહનું બાંણુ	અકલ અંધ તે થયો અનંણુ	
જડી નહી તેકને એકે જાગ્ય	પીતા-તણે જઈ લાગ્યો પાગ્ય	૪૫
‘આપ-ઘાત કરી હું મરું	દેહમાં પ્રાણ માકરો નહી ધરુ	
નગર-મેઠને ઘેર રહી નાર	તેકને પરણાવો મુઝ આઠાર’	૪૬
સમ પ્રતીજ્ઞા કિધી વીર	‘તજ્યુ અન ને’ તેણે નીર	
અન-વીના લઘન થઈ સાત	ચેત્યો તેહ પુરુષને તાત	૪૭
ઘણુ-મુટે કુચર એ મરે	‘છાનું રાખ્યે અરથ કિમ સરે’	
નગર-સેઠને તેડે નિરમલો	પાય લાગી લગતીમાં ભડ્યો	૪૮
નગર-સેઠ કહે ‘કહો મુઝ કાંમ	અગ્યો વેચાંણુ છુ તાહરે નામ’	
પ્રધાન કહે ‘હું આગ્યો માગવા	પુરણુ પ્રીત પાએ લાગવા’	૪૯
બાધ્યા સેઠને વચને ફરી	વચન-માહે આપ્યા શ્રી-હરી	
‘મુખે માગી લેજ્યો તમ્યો	આ જીવે ના નહી કદુ અગ્યો	૫૦
ઘર ઘરવાઈ ઘરણી ઘગ-મુત્ર	અરથ ગરથ પુત્રી ને પુત્ર	
વાચા ચુકું જો ન કડું કામ	વચમાં આંણી સીતા-પતિ રામ’	૫૧

પ્રધાન કહે 'કટ માહાગ કાપ્ય	વીપ્રની વદુ તે મુઝને આપ્ય	
એહ માગ્યાનુ માર મન	તો જીવેં લાડકવાયો તંન	૫૨
આપ ઘાત કરી એ મરે	વાઝિયા એ અમને તો કરે	
વીપ્રજીત થઈ ગઈ છે વાત	જલ પીધા થયા દિન માત	૫૩
નગર સેઠ કહે 'કિમ એ થાય	જીવતી માખી કિમ ગલાય	
કરે વીપ્ર જાણેં તો કેાપ	ધરમ લાજનો ચાઈ લોપ	૫૪
સ ધ્યા વાઢિને દે એ આપ	નગર પ્રતે કહે એ આપ	
પ્રધાન કહે 'મરશે એ પુ	લોગતારીક જે ઘર ઘર-મુત્ર	૫૫
નગર સેઠ કહે 'કહુ તે કગે	હવડા જીવાડ તાહરો દિકગે	
લેઈ જા એ ઘમણીને ઘેર	પુત્ર જીવાલ્ય તુ રુડી પેં	૫૬
એહનો આવશેં ને ભગ્યા	પડશેં તેહવા દેશુ ખાર	
અધિતુ આપીશુ એહને ધન	જિમ-તિમ કરી મનાવીશુ મન	૫૭
એહથી નહીં કર અન્યાય	એ સાટેં આપીશુ માહારી કન્યાય	
પ્રધાન-પુત્રીને સુખી નાર	જાઓ પરોણા દિન દશ-ખાર	૫૮
માહારી પુત્રી તિહા નિત્ય આવશેં	અમૃત મેવા ખાવા લાવશેં	
પરવશ પડી તે શુ કહેં	પ્રધાન તણે મંદિર પરવરે	૫૯
એકાલ્ય સીજ્યા ઠાંચા ઢાલ	ખાલક ખોલવા લાગો ખોલ	
'ભયે પધાર્યો ગ્રેમદા પાસ	જે કહો તે પુરુ હુ આશ	૬૦
તમણી ખોલી તે વેલા ત્રત	'આજ માહારે રવિ-કેરા મત	
ગલે આ ઠામે આવજયો	આભુખણુ આપીતા લાવજયો	૬૧
તેહને ગોલાવ્યો ઘર માહે	એકે વાત ન મુઝે ત્યાહે	
મહદેવનુ ધ્યાન જ ધયું	જાહરે અરથ એકે નવી સયું	૬૨
સહદેવ આલ્યો માલીઈ	અખી જોયુ તેણેં જાલીઈ	
'રુખી-પુત્ર શા માટે રહ	કિમ પાણી અમારુ ખુઈ	૬૩
તાહરે હરીગત માલીનેં જી	નગર-સેઠની કન્યા તો ગઈ	
'સાહામી મુઝને ભેઈર કરે	લોગ કર્યાની મછા ધરે	૬૪
માટે જીવ માહારો જાય છે	સીહને સીયાલીયુ ખાય છે	૬૫

૬૬૧

સહદેવ કહે 'રહે' મુખે
ઉપાય કરું હું એકનો
મુખમાં આપી ગુટીકા
ઉતર્યા અટારી-અકી
પ્રધાન-પુત્રને ઉચકે
એક ઘડી-માહે આંખીયાં
છાનો શખ્યો એક ગોખમાં
વેખ વરધ બ્રાંમણ થયો
આશીશ આપી ઉલો ગ્હો
કલ્યાણ કલ્યાણ તારું થજો
નીચું જોઈ નિરમાલ્ય થઈ
કેશ ત્રોટે મુસ્તક-તણો
વીપ્ર કહે 'મુલુ વાંઘિયા
ભોપા-ગાલા કર્યા-અકી
કુયર કટારી મારશે
કહે'શો પછે કહ્યું નહી
વણીક કહે 'વહુ તાહરી
માહારા પેટની દિકરી
કન્યા-સાટે' કન્યા અહી
વીપ્ર જોલાવીયો વાણીયે
સહદેવ લાગ્યો સુદરી
રુખીય રાંમા લોગવી
મુલદેવના મત્રથી
સહદેવે લીધી સુદર
મહદેવ ને મુલદેવ
કન્યા દિહી કોડામણી

તું સીદ તને છે પ્રાણ
હુ વણુ-પાંણી ખેડું વાંઘાણુ' ૬૬
પુરુષ કર્યો તે પ્રૌઠ
ઘણી વીઘા છે ગુઠ ૬૭
અંત્રીલ ઉલ્યો આકાસ
પ્રીત્યે જે પુર-પાશ ૬૮
કાય ન પ્રીછે પેર
ગયો નગર-શેઠને ઘેર ૬૯
'કુસલ વાસ્તા કહાવ્ય
માહારી પુત્ર-વધુને લાવ્ય' ૭૦
જોત્યો વલતો શેઠ
પોતે કુટે પેટ ૭૧
વેશ કરે તે મથ
એકે' સરે નહિ અર્થ ૭૨
લેશે' તુમ સહના પ્રાણ
થાશે' મોટી હાંણુ' ૭૩
એ તો થયો અન્યાય
તાહરો કુયર વરે' કન્યાય' ૭૪
ઉપર લીધુ ધન
મેલ મનાવ્યુ મન ૭૫
મુલદેવનો મંત્ર
તણે'ના સગ્ગા તંત્ર ૭૬
નર પાખ્યો કન્યાય
નહીતર શાલ અન્યાય ૭૭
ત્રીજો રુખીનો તન
માનની-ઉપગ મંત્ર ૭૮

મુળ કહે: રે સત્ય-વાદિયા	ધરમ-ધારંધર ધીર	
પુન્ય પાકમ પરમારથી	વડ-હથ વીકમ વીર	૭૯
પ્રધાન-પુત્રને છવતો	કાઢી મુકયો બહાર	
ખોણ દાતારખણું હાહાખણું	ખોણી નીરમલ નાર	૮૦
મુલદેવ કહે માહરી કન્યકા	તોલ કરંતા તંત્ર	
કામરુ-દેશની ગોલીયો	માંણી ભેયા મંત્ર	૮૧
મેહદેવ કહે 'રહે સાંસતાં	પંડિત તજતો'તો પ્રાણ	
મંત્રથી મરત એ માંનની	હોટે યાચોત હાંણ	૮૨
પુરુષ થાત તો પ્રાણ લેત	વનીતા થાત તો મત	
પણ્યો'તો રૂખી એ પર-વશે	મંત્ર તાહાશથી મરત	૮૩
મારું સમરણ એણે કયું	હું લેઈ નીસર્યો બાહાર	
વરધ થઈ ઠગ્યો વાંણીયો	માટે મારી નાર	૮૪
પ્રાંમણ કહે 'ભાઈ સાંભણો	નારી મારી નેટ	
માનની તો મેં ભોગવી	પુરણ ગરલ છે પેટ	૮૫
ન્યાય તેહનો નથી ચુકતો	શાહાઝ વાત હોય વેદ	
વીકમમેન વાંણી વદો	ભાંત્ય ન રાખો લેદ	૮૬
સહદેવની એ હુંદરી	કે મુલદેવની માંન	
કે એ પેલા વીપ્રની?	મત સંભલાવો કાંન	૮૭
એ જાણો ને કહો નહી	તો જ્રમ-હત્યાદિક પાપ	
મુરજ થંડ એ સાખીયા	કે શીવ-શક્તિના આપ	૮૮
પર-દુષ્ખ-લજન પ્રીતથી	બોલ્યો બાળત બોલ	
'વનીતા તો પેલા વીપ્રની	તેહમાં સી કરવી તોલ	૮૯
મંત્ર મુલદેવે ઠગ્યો	એ તો ગુરુ ગુણવંત	
શીશ-નારી તે તો મુતા	અવિલોકે પાપ અનંત	૯૦
સહદેવે સરણે રખ્યો	એ તો દેહ-દાતાર	
પુત્રની જી તે તો પુત્રીયો	વાંણી વેદ વીસ્તાર	૯૧

ગરલ મહુચો જેહને ઉદર	લામિનીધ મહુચો ભાર	
હતી કુયાળી કન્ધકા	માટે બ્રામણ લરતાર'	૯૨
'શાબાશ' કહી શબ સંચર્યુ	ગયુ મીધ-વહને શબુ	
પુત્ર-આગલ પ્રથવી-પત્યે	કરતુત મંલલાવ્યા ઇર્ણ	૯૩
'લાલું' ગળ આપુ તુને	તાહરે લેશું અન	
નીદ્રા જલ તાહરે કરું	મેલ મનાર્ણ મન'	૯૪
વેતાલપચીસી-તણી કથા	કહેતા કરે કમોલ	
પવીત્ર પુરાણ પગ્મારથી	મુદર કથા એ શોલ	૯૫
ગાઇ સીખે ને સાંભળે	મનની પોહોચે આશ	
શ્રી-ગોડ-માલવી વીત્ર શુભ	કહે કપી મામલદાસ	૯૬

★

કથા સત્તરમી

કુલ

ગાંકર-મુત સેતશણે	મુંદર રુપ સરદાર	
મહાદેવ-પ્રતાપે મોટમખડું	મોદિક અમૃત અહાર	૧
ઉમયાથી ઉતપતિ હવે	ચિંતામણી ઘર-મુત્ર	
સીધી બુધી સી રીધ્ય વીધ્ય મુતા	લખ્ય લાલ ભેં પુત્ર	૨
શ્રમ-તનયા હંસ-વાહની	સારદા નાંમ સિરદાર	
શ્રમ-વીઘા-માંડે ભરી	બુધી-તણી દાતાર	૩
વીક્રમાકે મહા-વીર-વર	વિધ-પાલક વમ્ર-શંભ	
ચાલ્યો ચતુર ચિંતા તણ	કરવાં એ પર-કાંમ	૪
શબ ઘોર્યુ સત-વાદિધ	ળાંધુ પુંકડ્ય બંધ	
પુર-પ્રત્યે તે સંચર્યો	સીકાસનનો સંધ	૫
મૃત્યક કહેઃ મુણ મદીપતિ	વારુ કુંડું એક વાત	
ગમેં તો દેજે હુંકારડો	નહીતર નીમગીઈ સત્ય	૬
સત્ય-વાદિ છે તો સમજાવ્યો	અંતર-ધડી છે આપ	
શબ મુંકયેં તુનેં મુખ છે	લીધેંથી છે પાપ	૭
જાંખીરી-નગરી વિપે	જશવંતશંધ રીધ્ય-રાય	
ભાખ્યાશાસ્ત્રી એક ભામિની	કુંકુમવતી કન્યાય	૮
રુપ-રતી સતી-સગી	શીલ-પાલણુ એ સત્ય	
સમજુ સાવીત્રી-સમી	મરુદેવી-વત મત્ય	૯
દમયંતી-વત દેહ શુભ	અનસુયા-વત પવીત્ર	
રોહિણી-વત રુપાવતી	પુન્યવંતી પવીત્ર	૧૦
વિદ્યા વિવેકી વાંલુ વર	વપુ વીનય વિવેક	
નીરમલ કુલ નીરમલ નીજ	નીરમલ રુડાં નેક	૧૧
પીતા કહે 'પરણાવીયે'	કન્યાઈ ના ક્રીધ	
'હુ માહારી મેલેં વરીસ	સારો સ્વાંગી સિધ'	૧૨

અનેક દિવસ ઇંમ વહી ગયા	જુગ ણાથે થયુ જાંલુ	
ચંદ્ર-વદના છં ચિતની	ભાંમીની ઉદયો ભાંલુ	૧૩
નગર-નગરના નર-પતી	અધીપની ઇંછા યાય	
‘કો પુરુષને તો પરણશે	કુંકુમવતી કન્યાય’	૧૪
આઘ-સકિન અનપુરણા	દેવલ દેહરાં દાખ્ય	
પ્રગટ તિહાં પરમેશ્વરી	શામ્ જ પુરં શાખ્ય	૧૫
વડું લિંગ વિશ્વનાથનું	દેવત મોટું દીઠ	
સુર સનકાદિક સુર-પતિ	પરતણ પુરં પીઠ	૧૬
આદિત્ય-વારં અરભડી	દીપક કરી તેં દીશ	
આઘ પુન અનપુરણા	વલતાં ઉમયા ઇંશ	૧૭
ડંઢેરો ફેરે દેશમાં	પુરુષ ન નિકલે કાંય	
સખીયો સાથ તે સુંદરી	હરણ ઘણેરો હોય	૧૮
અખીલ શુભાલ અતી અરધજા	ઉજવલ અશત અનુપ	
કસ્તુરી કુંકુમ કેસરં	ભાગ્ય-નિધી એ ભુપ	૧૯
‘શીવ-સકિનને’ સેવતાં	દેશે એ દાતાર	
તે માહરં મન માંનીયો	ભવો-ભવ એ ભરતાર’	૨૦
જે દાઢેં પુન કરેં	તે ચાલે ચરણેં ચાલ	
પાંચ લાખનું પુન્ય કરેં	નરનારી નગર નીહાલ	૨૧
એક નરમદા-તટનો નર-પતિ	નારસિંધ નિજ નાંમ	
જાતો હતો જાતરા	ઠંદી રહ્યો તે હાંમ	૨૨
પાંચ દિવસ પુરમાં રહ્યો	પ્રીછયો સઘલી ચેંર	
માહા ડાહી માલણ હતી	હિતર્યો તેહનેં ઘેંર	૨૩
એક ગંગા-તટનો શુંભ-નીધી	ગંધર્વસેન દીધ્ય-રાન્ય	
ભલરાંમ બાધુર બેટો	તે આળ્યો કન્યા-કાજ	૨૪
પરણ્યા-ઉપર પ્રીતડી	પણ ભેરાવરી કિમ યાય	
રૂપી ઘેંર તે તો રહ્યો	શુંભ ઇંશ્વરના ગાય	૨૫

એક માહારાજનો મહિપતિ	માધાતા નિજ નામ	
મહેન્દ્રપાલ તેહનો દીકરો	હરી રહ્યો તે હામ	૨૬
વણીકને ઘર તે વાસો રહ્યો	ચરચા હુઈ સ્વી-વાર	
મોલા સુર-નાથક-તણી	તે અલખત અપરંપાર	૨૭
એક અસ્વતીનિ તિર-પર	ગણેશપરું શુભ-ગામ	
દેવીસઘનો દિકરો	દામોદર વર નામ	૨૮
પરધાનને ઘેર તે રહ્યો	ચરચા ભોવા-કાજ	
પ્રેમદાનિ પ્રીતે કરી	રહ્યા તણને લાજ	૨૯
ચારે નીરખી તે ચિંતની	પુર-માંહે પટતર પુઠ	
પર-વશ પ્રાણ તેહનો પડ્યો	માંનની વરવા મુઠ	૩૦
કેા કેહને નથી જાણતા	કેા નથી કહેતો કહી વાત	
કેા કેાને નવી આલખે	શુભ ભરીયાં છે ગાત	૩૧

આપઘ

ચારે જણ તે દેહરે જાય	એક પીઈ પય પલુઅન નવિ ખાય	
મધલી મમગ્ય તણુ મુખ	વેઠે ટાલ્ય તડકે ને ભુખ	૩૨
મનમાં સમરે સદુ મહાદેવ	મમક પ્રકારે કરે સદુ મેવ	
‘પુત્ર કરી આરાધુ તુને’	એ કન્યા પરણાવો મુને	૩૩
દેવ માહાદેવ છે તુ દાતાર’	કન્યા એક ને વર છે ચાર	
વીશ્વ ભર શીવ તો મનમાં મોહ્ય	હેત આગના જસમા ભેય	૩૪
‘ભેય ચારમાં કેાકેને અધિકુ હેત	તેહને આપુ કન્યા નેત’	
ભેગેશ્વર ભેગીનુ અપ	લેખ ધરી આવ્યા તિહા ભુપ	૩૫
ચારે ભેાંકા ધ્યાન જ ધરે’	પચામૃતની પુત્ર કરે	
‘દેહે ભેગી કા કટે કાય’	‘પ્રભુ પરણાવે એ કન્યાય’	૩૬
પ્રથમ પ્રથમ ઇમ પુઠે ચાર	‘દો તો કન્યા જાએ દાતાર’	૩૭

હુહા

માહાદેવ કહે ‘મહિપતિ શુભો’	પ્રથવી-પ્રદક્ષણા જાયો	
જીતો ઇત્રી પાચને’	જવનો લોટ જ ખાયો	૩૮

બીને ઉપાય તો એક છે	ગીધ વીધ્ય મુકા ગન્ય	
કળાપંત કંગી ગહો	કામિનિ-કેરે કાન્ય	૩૯
બીને ઉપાય વલી એક છે	ધુમ્ર પાન ધગ ધીગ	
પચાગની દેહે ધગ	શુધ્ય કરે ગરીગ	૪૦
ઉપાય એકો વલી એક છે	દાપાદલ દેહ દીશ	
તન મન ધન મગ્ગે તણ	ગીવને નમગ્ગે ગીશ	૪૧
તેહ પામે એક પ્રેમદા	બાદી મુકા આગ	
ભુખે તગ્ગે મગ્ગા ગહો	જાયો વવેકે વામ	૪૨
ઉગ્યો એક આલન તણ	પ્રથવી-પ્રદક્ષણ-કાગ	
બીને કળાપંત કંગી	ગીધ વીધ્ય મધલુ ગાગ	૪૩
હગ્ગી ઘોઠા માવ ધન	લુગાવી લસ લાખ	
અળધુત ધયો તે એકા	ગાગ ચોવી રાખ	૪૪
ગીને તે વેલા-ધકી	ધાર્યો ધુમર-પાન	
મુખ તલ્યુ શગીસ્તું	ત્રોહોન્વીધ તનનુ તાન	૪૫
ચોથો ચતુર પણ આલમુ	એકે ન મુઝી પેગ	
તિહાનો તિહા બેસી રહ્યો	તે ઘણા હેતથી પેગ	૪૬
પહેલે પ્રદક્ષણ પુગલ કરી	પુગ પનગ માસ	
કાયા કીધી કાંચનો	અન તણી નહી આગ	૪૭
બીને ધુમર પાનધી	દમી તેહો બુ દેહ	
કાયા કીધી કાંચનો	એકવો નારિ-શુ નેહ	૪૮
ગન્ય તન્યુ લેહો ગીધ તણ	તન્યુ સઘલુ મુખ	
કાયા કરી કાંચનો	ભુડી વેડી ભુખ	૪૯
બેઝી રહ્યો ને બાન્હે	તગ્યા ભાવતા ભોગ	
પડ રાગ થયો પાડુયો	વાધ્યો ગેસ્વ ગાગ	૫૦
ત્રોલ મહીને સહ એકા	ચાતુર મવીયા ચ્યાગ	
વીશ્વ ભર વીન્હે થયા	વપુગ કર્યો વીન્ચાર	૫૧

‘પ્રભુ-વચન કિમ પાલટે’	એ નર કિમ પાંગે’ નાર	
કન્યા એક દેહ દાંમણી	ચાંદરા પેલા ચ્યાર’	૫૨
પીતા કહે ‘પુત્રી સુંણા	તુને વરસ થયાં છે તેર	
કુચારી રહીસ કેટલા દિવસ	માંથે’ મે’હિંણાં મેર	૫૩
આજ પુછા જઈ અંખીકા	કહીછ વર સુને’ આદ્ય	
નહીતર હું કહું તે વરો	કરું વીવા તાહરો’ કાદ્ય’	૫૪
‘વાર’ કહી વનીતા ગઈ	આંણ્યો મન ઉલાદ	
રાત્યે’ તે રામા એકલી	પરવરી શીવ-પરસાદ	૫૫
વીમ્ર એક વટેમારથુ’	કરતો’તો સીવ-પુજન	
એકા’તો તે બારણે’	શીવ-રાત્રીનો દિન	૫૬
તે રાત્યે’ ચ્યારે’ જણા	શીવ-દેહરાંનાં સંચ	
એક વટેમારથુ બાપડો	મથ્યા એકઠાં પાંચ	૫૭
પુત્ર કરવા ગઈ પ્રેમઠા	અધીક હેતથી આપ	
પુરવજનમ વેરે કરી	અને’ ઉસીયો સાપ	૫૮
પલક એક-મહિં પડી	વપુછ વાધ્યું વેર	
મૃત પાંખી તે માંનગી	ઝાલ ચઢ્યું તે ઝે’ર	૫૯

ચોપઈ

વાહાણું વાચું વિતી રાત્ય	પ્રહે’ કાટો થયો પરભાત	
જાંણ થયું તેહની માત ને’ તાત	વીપરિત વાત થયો ઉતપાત	૬૦
હુંડી કહેરો ફરિયો દેશ	કા વીખ વાલી બાંણું લેશ	
તે વર એ કન્યાને’ વરે’	બાકી અરથ કોહોનો નવ સરે’	૬૧
કોણું નવી ઘાલી હાંમ	પેલા ચ્યાર કહે’ ‘માહરું કામ’	
એકે’ તો જલ મુકયુ હાથમાં	સાચું જોડ્યો સદ્ સાથમાં	૬૨
પ્રથવી-પ્રદક્ષણાનું પુન્ય	આપ્યુ હાથમાં સી રહી નુન્ય	
બીજે કહે’ ‘મે’ મુકયુ રાત્ય	તે તો કાંગીનિ તાહારે’ કાજ’	૬૩
બીજે કહે’ ‘કીધું ધુમ્ર-પાંન	તે પુન્ય તુઝ અવત-દાંન’	
ચોથે’ સમરચ્યુ સીસ	‘માંનગીને અવાટો ઈશ’	૬૪

પંથી બેડો છે પાંચમા	તે પણ આગ્યો આંચમાં	
તેણે પલ્લુ સમરથ્યુ ગીશ	વચ-માહે પડ્યા છે ઇશ	૬૫
પારવતી બોલ્યા માવડી	‘અરે શીવ અન્યા આવડી	
છવ એ સદ્ કોના બંધ છે	એ પાપ આપણું થાય છે’	૬૬

હુહા

આલમ મોડી ઉડીયા	નોધારાં-આધાર	
ઉઠાડી પેલી કન્યકા	દણું ન લાગી વાર	૬૭
‘ધોલારી બ ઘેર તું	દે છે મનું દુખ	
આવીશ માં તુ દેહરે	દેખાડીશ માં મુખ’	૬૮
નારી તે પાગે નમી	સ્તુત કીધી ગીવ-રાજ	
‘માહાગળ-રાજ-રાજેશ્વરી	રાખો માહારી લાજ	૬૯
છવાડો એ બે જણા	તો તે પોચે આશ	
પછે ગમે તેહને પગલાવલ્યો	પગેશ્વર છે પાશ’	૭૦
અમૃત શીશ્યુ ઇશ્વરે	અમૃત દંટે બેથ	
અમૃત હાથ હેતે ધર્યો	કલી ન સકે કાંચ	૭૧
મુખ પાંખ્યા સદ્ ગીવ-ધકી	નાવી ડની આંચ	
કન્યા એક કોડાંમણી	પુરુષ પ્રતાપીક પાંચ	૭૨
રાખ કહે રે મત્ય-વાદિયા	મુદ્ગ સત્ય મુજાંલુ	
કન્યા એ કોહને વરી	પચે કરી પ્રમાણુ	૭૩
બે જાણો ને કહો નડી	તો પચ જણાનું પાપ	
શાહાજી આખીથી સત્ય કહો	અકલ ઘણેથી આપ	૭૪
વીકમસેન વલ્લતો વહે	‘મત્ય વાત કદુ મુત્ર	
પ્રથવી-પ્રદક્ષણ કરી	એ પુન્યે તો પુત્ર	૭૫
ધુમ્ર-પાંન જોણે ધારીયાં	વીપરિત કીધી વાત	
તે નગ-પત્ય નારી-તણો	લાવીક બળો જાત	૭૬
શત્ય-પાટ જોણે તજ્યુ	તે તરુણીનો તાત	
અધીક પુન્ય છે એહનું	વેદ વચન વીખ્યાત	૭૭
મુસ્તાકની પુત્ર કરી	એ તો પરમાગ્ય પુન્ય	
એ તો ઇશ્વર બાંધુન્યો	નિમેષ ન રાખી નુન્ય	૭૮

પેલો પંથી જે પાંચમો	પડી રહ્યો'તો પાશ	
તે કન્યાને નથી જાણતો	નોહોતી પરચ્યાની આશ	૭૯
બીજા હતા સૌ લાલચી	આંહી તેમણે આંચ	
નીરલોબી નીરલાલચી	તે પેલો પંથી પાંચ	૮૦
સહુને મુખ કરવા-કારણે	સહજ સમરખું રીશ	
ઈશ્વરે એકના પુન્યથી	ઉઠાયા સહુ ઇશ	૮૧
કામીનિ-કાજ જે કષ્ટ કયું	ફેહ પાંખ્યા જે દુખ	
માગ્યું આપે મહાદેવજી	સહજ કરે તે મુખ	૮૨
એ ચ્યારે મનથી ચિંતવ્યુ	એ માંનની પામી મૃત	
પુન્ય પોતાનું આપીયું	તેણે ઉઠી તત	૮૩
જેકે જાકી નવી રહ્યું	માગ્યું તે પાંખ્યા માંન	
એથી ર્યું આપે અધીક	જે દીધું જીવત-દાંન	૮૪
પાંચમો પેલો પરમારથી	નીરલોબી નિસકાંઠ	
નહી વાંછીત નહી વાસના	તેણે રીઝ્યા રાંમ	૮૫
એકનું પુન્ય ઉગ્યું અધીક	એ વર એ કન્યાય	
બીજો આશ એકની કરે	એ મોટો અન્યાય	૮૬
નીકામે શીવ આરાધશે	નીકામે કરશે પુન્ય	
શીવ પરમારથી પ્રસન	નીમિષ રહે નહી નુન્ય	૮૭
‘શાખાશ’ કહી શળ ઉડીયું	અતરીખ-મારગ આકાશ	
સેન્ય કયું સીધ-વહ-ઉપરે	અતી મન પોહોતી આશ	૮૮
પુર-પત્ય આબે પાછા વહી	ઘણા હેતથી ઘેર	
માંડી વાત મહીમા કહે	પુન્ય-આગલ તે પેર	૮૯
‘શળ લાવું સકાલમાં	કર તમારું કામ	
આપુ છું ઉશંકલ કરું	તો એવક મારું નામ	૯૦
ગાઇ સીખે ને સાંભલે	મનની પોહોતે આસ	
સતરમી કથા પુરણ થઇ	કહે કવી સાંભલદાસ	૯૧
એકનું સાંભલી આપશે	અન વસ દક્ષણા દાંન	
વીકમસેને પુન્ય કર્યા	તો પાંખ્યા સનમાંન	૯૨

કથા અદારમી

ચોપન

નમો નમો ગણપત્ય નામ્યને
નમો નમો ત્રિવલ્લ તાતને
નમો નમો શ્રી શુરુદેવને
નમો નમો ધારક ધીરને
નમો નમો રાધા કંક્ષને
નમો નમો ગ્ણીયલ ગાનને

આપો વડ હૃથ વીકમ વીર
શમ દાડી વાગે બાધીયુ
આપો નગર ઉજોળી-ભણી
શબભો-યુ સાલમ્ય મત્ય-સાર
હુકારા વીના ચલાવો ચણ
ગલકીનિ તીર ઘણુદિવી ગામ
તેહને તનયા એક ત્રીમિતમા
જે-કો આતુરી ચિતમા ધર
એક ગામમા વીમ જ સાચ
બુધ્ધ સાગર ને બુધ્ધ નિધાન
તેહ ગયા રાતને ઘેર
રાતને કહે 'લયો આતુરી'
પ્રેમદક્ષ એક પેહેલો પુન
'લોજન કેરા બહુ લેદ

નમો નમો ત્રિધ્ય-બુધ્ધ ત્વામ્યને
નમો નમો ઉમયા પતિ માતને ૧
નમો નમો ગીવ ગેવને
નમો નમો વીકમ વીરને ૨
નમો નમો શ્રી વેદ વીશ્રુને
નમો નમો કવી ગાનને ૩

મત્ય ગીગિમલ્લ શુધ શરીર
સત્ય શીલ મમગ્ય સાધીયુ ૪
ધરમ-બુધ્ધ ધરમનો ધણી
દેવ રુપ મોટો દાતા ૫
કહુ વાત તે સાલમે કહુ
નીત્યાનદ નગ પત્યતુ નામ ૬
અકલવત અતી ઉતમા
વર નટો જોડ હુ વર ૭
તેહને પુન પ્રતાપીક પાચ
બહુ અષ્ટાદશ વિધાન ૮
પ્રીછી પ્રેમદા-કેરી ચેર
બેઠા બલ બાધી બાકરી ૯
માયુ ભો-યો તે એક સુત્ર
વીવધ્ય વીવધ્ય વખાણુ વેદ ૧૦

કુલ

પ આમૃત પાક પુરણ ઝ્યા
ખાન પાન લક્ષ લોજના
જમાલ્યો જુગત્યે કરી
તે લોજન છાડિ ઉડીયો

ખારા ખાન મીક
પોતે નજરે દીક ૧૧
સાલ દાલ ને ધૂત
તુઝકર કરી તે નત ૧૨

‘મુયો ઉટ એક અનમાં	દુરગંધ ગંધાય	
અરે મુરખ તું મહીપતિ	રમોઈ કીમ રંધાય’	૧૩
ખોત્ય કરાવી ખાંત્યથી	તે ઘણુંક વેગલુ ગાંમ	
કમોદ-તણેા તિહાં ક્યારડો	હટીયો તેહનું નાંમ	૧૪
કેા વેલા કેા કાલમાં	વરસ થયાં સેહેં પાંચ	
ઉટ મુયો’તો તે અવનીન્વીખેં	ઉપર તેહની આય	૧૫
પરમાંણ્યો પંચે મલી	‘એ તે ભોજન કરનાર	
ખાદી તો ખીજ ખાપડા	ચોતેં પેટ ભરનાર’	૧૬
ખીજો ખાલમુકુંદ છે	તે પણુ બુધ્યનો નીધ્ય	
‘નીચે’ ઓલખું નાત્યનેં	વખાંણુ વડેરી વીધ્ય	૧૭
ભાત્ય ભાત્યની ભાંમીનિ	ભાત્ય ભાત્યના જન	
ઓલખી લેલુ એક પલકમાં	જિમ એણેં ઓલખ્યુ અન’	૧૮
રાંણી તે રાજા-તણી	ભામીની રુડી ભાત્ય	
દેખાડી તે દેવને	કહું ‘ભાંણો તો કહેા ભત’	૧૯
પારખું કીધુ પંડિતેં	‘એ માછણું માંન	
ઉછરી છે અન ખાધનેં	ધોખી-કેરું ધાંન	૨૦
તણુ વરસ કેડેં તારુણી	થઈ પદમની-પેર	
રાજા-દારેં રાણિ-કનેં રહી	ઘણા હેતથી થેંર’	૨૧
અરચા જોવરાવી અતુર નર	ખીછી હીધા પાર	
વીત્રેં કહી તે વેદથી	થઈ વાત નીરધાર	૨૨
વીધવા એક માછણુ હતી	ગરભ રહ્યો’તો પેટ	
નદીમાં નાંખી’તી નારનેં	ઘાલી માટલેં નેટ	૨૩
ધોખી ધોતો’તો લુગડાં	તરતું આંચુ માટ	
કાઢિ માંડેથી કામીનિ	ઘણો ઉજલો ઘાટ	૨૪
તણુ વરસની તે થઈ	રાંભા રંભા-રુપ	
કોયેંક સમેં આવી અઢ્યો	ભારેં કરમનો ભુપ	૨૫

દીડી	પુત્રી	દેવાંગના	રીઝે	આપ્યું	એક રતન	
અપુત્રવંત	પુત્રી	અહે	લાગ્યો	વાસ	વતન	૨૬
પુત્રી	કરી	રાખી	પેટની	પરણાવી	તેહ	પવિત્ર
કથા	સરવ	તેહની	કહી	ચાતુર	વાત	ચરીત્ર ૨૭

ચોપઈ

ત્રીજો એક ત્રીલોચન તન	માંનની પરણ્યાનું છે	મન	
તે કહે 'બેંસી ભાંલું આમ્યો	તેહનું તોલ કરો સદ્ તમ્યો'	૨૮	
પ્રથવી ઉપર પથરલું કર્યું	તે ઉપર હેમ-સિંહાસન ધ્યુ"		
મુખમલની બાદિ મોટી લહેંક	બરાસ-કસ્તુરી-કેસ	બહેંક	૨૯
ઇદ્રાસનથી અધીકું હોય	મહીમા કહી સકેં નહી કાંય		
તે ઉપર દીન બેઠો ભાહરે	તન તપ્યું તેહનું તાહરે	૩૦	
આલસ મોડી ઉજો થયો	બોલ કારિયો તેણે કથો		
'બાલ્ય બાલ્ય એ આસન વસ્ત	એ આસન હેઠે છે અસ્ત'	૩૧	
બોદાવી ભુમી ગજ પાંચ	સઘ અસ્ત નીકર્યું છે સાંચ		
પંચે પરમાણીક પરમાણીયો	'જોય બેંસનાર એહને ભાંણીયો	૩૨	

હડા

ચંદ્રદક્ષ ચોથો કુમર	કહે 'મુઠ ભાંલું સિલ્યાય		
ચેંર ચેંર જોયુ પારખું	રુહેં રીઝ તું રાય'	૩૩	
મુકરની સીલ્યા કરી	અતલસની ઉપરેણ		
મુખમલની માંહે મુહત	સઘલાં મુખ-સરેણ	૩૪	
મુતો સોડ તાંણી મુખે	હકયો અધવચ અવ		
વીંછી-કેરી છે વેદના	શરીર-અમંથી સઘ	૩૫	
'મુયાલો છે મખમલ તણે	અશ્વિન્તણે તમુ એક		
તે ખુન્દ્યો ખંધે માહરે	વેદના થઈ વચેક'	૩૬	
પ્રમાણ કર્યું પંચે મલી	તે ઉકેલ્યું તતકાલ		
કાટું માંહેથી કરકટો	વાલ એકનો વાલ	૩૭	

પ્રધુન પુત્ર એક પાંચમે	તેજું જાણ્યાં જયોગ	
‘જાંલું ૯ જુગતે’ કરી	લાંઘીનિ-કેરા ભોગ’	૩૮
એકાંત સિન્ધ્યા અધીપતિ-તાળી	પાથરી પુષ્પ ચે હેંઠાણ	
શુંણીકા એક શુંણી આગડી	ચતુરા ચતુર મુજાંણ	૩૯
હાંમ-કાંમ મૃગ-લોચની	ઉરવંગીનિ જોડ	
ચેહેંન જોતાં ચિત્રણિ-તણાં	ખણ માત્ર નહીં જોડ	૪૦
પોઠાડિ તે પલંગ-પગ	પંડિત-પામેં પ્રીત	
ઉઠ્યો તે આલમ તણ	એ સંભા-શુ નહીં રીત્ય	૪૧
‘અનનુ દુધ ઘણું એણીધ	પીધુ છે’ જડુ પેર	
શાપ્પા પુરુષ એહને’ શુ કરે’	એ શુંણ-હીળીને વેર’	૪૨
નેવરાંચુ જુગત્યે’ કરી	એહની મા પામી’લી મૃત	
એ ધવગવી અજને	તણ વરસ-મુધી તત	૪૩
પ્રમાણ કયું’ પંચે મક્કી	એક શીરામણ સાંચ	
એક કન્યા કોઠાંમણી	પંડિત પુરુષ તે પાંચ	૪૪
‘ચાતુરી કોહોની ચો-ગણી	વધતી હોઈ વેશ	
તેહને’ પગ્ણાકું પદમની’	એમ કહ્યો ઉપદેશ	૪૫
શળ જોડ્યુ તે સજ થઈ :	સાંભલ્ય મત્ય-વાદિ શાણ	
જુકું જોડે જો એહમા	તો ઇન્દરની આણ	૪૬
જો જાણે ને કહો નહી	તો મલે-કાલનુ પાપ	
પાચ-માહે પરજ્યો દ્રીયો	અધકી જુધી આપ	૪૭
વીકમ વીચારી વલો	‘જે જે સી જાણતો જાલ	
પરજાવી તેહને પ્રેમદા	તે વેલા તતકાલ	૪૮
અધકી જુધી એહની	ચાર ચાતુર સમતુલ્ય	
અન્ત કહ્યું અવની ચકી	એતો મુઘે મુલ્ય	૪૯
અવની-જાગે અન્ત કહ્યું	પરસેવે કહી અજ	
વાલ કહ્યો વાસા-ચકી	મન્વેઈ-થકે કહી રજ	૫૦

અમ્મત ઉડુ અનની વીખે	ઉપર આસન બાલ	
પડિત નેણે પાણુ	તેહના વેદ વખાણુ'	૫૧
'માળાગ સાળાગ મલકાણુ		
મીધ નડે તે જઈ રહ્યુ	અતરીખ ગયુ આકાસ	૫૨
પુન્યવત પાછો વયો	દેતે ખ ખેરી હાથ	
પે = કલી તે પુન્યને	'સોપુ વીતતે સાધ'	૫૩
વીકમસેન વરણાગીયો	વેગે પોહોતો વાસ	
અઠાર કથા એ તો થઈ	કહે કવી સામલદામ	૫૪

✽

કથા ઓગણીશમી

કુલ

શ્રી-સારદા શ્રી-સરસ્વતી	શ્રીય લાગતી ભુપ	
શ્રી-વીરા શ્રી-શક્તિ-શીવ	શ્રી-ભાગ્ય-નિધ્ય ભવ-ભુપ	૧
શ્રી-કૃષ્ણ કરુણાનિધી	શ્રી-મલલદ્ર ગલ-વીર	
શ્રી-સીતા-પત્ય રામજી	શ્રી-દશરથ-મૃત ૧૬૬ ધીર	૨
બીજે દીવસે' બાધુન થઈ	તે આયો અતુર મુનંભુ	
ભોગ આપ્યો ભાવે' કરી	ભલપણ-કેરો ભાણ	૩
મીધ-વડ-ઉપર નક્ષ છે	ગીશવ-કેરો સાર	
તે-ઉપર ચોકી ઘણી	અપરંપાર ૧૨૫૨	૪
શીશવધી સળ છોડીયુ	વાસે બાધ્યુ મત	
નગર-ભણી તે નર-પતિ	આયો સત્ય-વાદિ ત્રત	૫
શળ બો-પુ મશ્કૃત-વીજે	વાસવ-મૃત ગુંથુ વીર	
ધમ્મ કરમ સરમ સહિત	ધર્મ-ધારધર ધીર	૬
ગમે તો દેજ્યે હુકાગડો	અતુર અભાવો અણુ	
માહારા સમ સલક્ષણ	કથા સભલાણુ કણુ	૭

ચોપદ

શિવકાતિ વીરજીકાતિધ	પુમકર-પામે' પાતીડ	
વીજયસ ધ વ્રમુધા-મત્ય તાહે	વરણુ અઠાગ વસે ઘડ-માહે	૮
મત્ય-વાદી મલક્ષણુ સય	વીર પાચ તેહને' ધર ભય	
વીર રુઠા ઘણું વીલાવંત	સાધુ-સીગમણી સાહચીક મત	૯
મકલ-કલા-શુભુ-ન ભુ મુખંભુ	પડિત નામ તેહના પરમાણુ	
ભવણુરામ ભેતકી-માહે ભેસ	દેખે તેહવા કહે' નિત્ય દોમ	૧૦
લોઢી વડી પનોતી રાહાય	શની લીમ જૂગુ ચીત આહાય	
શીવશરમા એક શાહાસી-સિધુ	અધ્યાતમ સઘલો એ ઈદુ	૧૧

કથા પુરાણ કાઠે કહે	લાખીણા મારગ જે લહે	
ત્રીજે એક આવે વેદીયો	ભરપુર વીઘાનો લેદીયો	૧૨
મંત્ર જંત્ર ને તંત્ર તાંત્ર	શંભુ રુઝા તે ગાઈ ગાંત્ર	
વિશ્વદત્ત તેહનું છે નામ	શંભુ દેવ્યો છે બાધે ગાંત્ર	૧૩
ચોથો એક આવે તિહાં કવિ	નીત્ય નીત્ય વીઘા લાવે નવી	
દેવશર્મા નામે દાખંત	ભાત્ય ભાત્યના ભેદ ભાખંત	૧૪
પાંચમો એક શુણ્ધિયલ શુરુ ઘણો	ત્રંબક નાંમ છે તેહ-જંતણો	
સાગના મહિના ખાઈ છે	નીત્યે આસીસ દેવા જાય છે	૧૫

કહા

એક દિવસ તે અધીપતિ	પોદું આવ્યુ પર્વ	
જાથિક આવ્યા સદુ ગાંમના	સુડીને આવ્યા મર્વ	૧૬
હમ્તી કર્યો એક હેમનો	ઝવેર જડીત્ર તે જોર	
તેહના ઉદર-માહે ભરી	પાય કરેલાં મોહોર	૧૭
બ્રાંમણ સદુને ભુગ્મી	કે દશ ને કે વીસ	
તેહનું લેણું કરમ છે	અપાવનારો તે ઇશ	૧૮
એક હમ્તી ઉભો કર્યો	શ્રીય રુપે જે માંચ	
તેહને તાકે પેલા પંડિતા	જે ઘર પેત્રંતા પાંચ	૧૯
રાત કહે કાહને આપર્યુ	દીયા દુભયુ આર	
ઠાઠાપણ દિલમાં ખોડીયુ	વપુડ કર્યો વિઆર	૨૦
‘પાંચ તમ્યો દો પંડીતા	વાહાલા દો વચેક	
આર જાયે પાછા વહી	હમ્તી લેયે જણુ એક	૨૧
કહુ તે કહે મુઝ કાનમાં	મંત્રાર-માહે શુ આર	
માચાને હમ્તી સમપંશુ	ભુગ્મી લેયે આર	૨૨
ઠાઠાપણ દિલમાં દાખલયો	વીચારી લેલયો વખત	
પંચ લેહને પરમાણયો	તેહને હમ્તી આપયે હમ્ત	૨૩

કેા કેહને' કહેચો નહી	જેહનું મન જે માંન	
તે છાનું મુઝને' કહો	કંત સંલલાવો કાંન' ૨૪	
'વાર મહારાજ વીઝ્યારીધ	શાહાસ પુરાંણે' સાચ' ૨૫	
રાખ્યા સડને' જુજુવા	પ્રથક પ્રથક જણ પાંચ	
એકે' તો આવી કહું	જે જોતકી વીઘા બાંણ	
'સારામાં સારી અસ્તરી	જોલે' વેદ પુરાંણ ૨૬	
તરણ તારણ ત્રી-લોકમાં	સંસાર-તણું મુખ આર	
અંત-કાલે અલગી નહી	તે આત્માનો આધાર ૨૭	
વામ સુનો વનિતા વીના	મુંની સમરીધ્ય સેત્ય	
મુંનો અવતાર ટવાંમી-તણો	તરણી-વીણ શું તેજ' ૨૮	
બુધ્ય વીઝ્યારી બીજો કહે'	પ્રીછતો'તો પુરાંણ	
'સંસારમાં સારી લક્ષમી	એતે' ચતુર મુખાંણ ૨૯	
લક્ષમીથી લીલા-લહેર	લક્ષમીથી માંને' લોક	
લક્ષમી-પાખી લંડીયા	જીવિત તેહનું ફેક ૩૦	
લક્ષમીથી ઇશ્વર મલે'	લક્ષમીથી આખ જાગ	
લક્ષમીથી સરગે' સંચરે'	માંન મુકાવે' માગ' ૩૧	
ત્રીજો કહે 'ત્રી-લોકમાં	તત્વ-તણું જે તત્વ	
સપુત સીશમણ સોબીત	મુખ સંસારનું ચત્વ ૩૨	
સપુત-થકી શોભા મલે'	સપુત-થકી મલે' સરગ	
સપુત-થકી મુખ-સંપતી	વીવધ પ્રકારે' વરગ ૩૩	
સંસારમાં આર સપુત છે	શાહાસ પુરે' સાખ્ય	
તણે' રણથી તે છોડવે'	દાના હોય તે દાખ્ય' ૩૪	
ચોથો બોલ્યો ચતુર નર	કવી પોતાનું નામ	
'સંસારમાં સાર તો એક છે	જે ઇશ્વરનું નામ ૩૫	
ઇશ્વર-નામે અધિક મુખ	ઇશ્વર-નામે પુન્ય	
ઇશ્વર-નામે ઇદ્ર-પદ	નીમેળ માત્ર નહી પુન્ય ૩૬	

ઇહ-લોકે' પર-લોકે' પરમ યુગ	નોધારાનો આધાર	
તારે' નામ ઇશ્વર-તણું	સમાર-માહે સાર'	૩૭
પાત્રમેા ગોટયો પ્રીતથી	'મુલ વીચારી મન	
'મારમાં સાર સંસારમાં	અધિક પ્રકારે' અન	૩૮
અન-ચક્રી રહે' આતમા	અનથી પુરે' ઇશ	
અન-ચક્રી વિદ્યા લણું	અન જપે ભુગદિશ	૩૯
અન-વિના એકે' ઘડી	રહે નહી રાય કે' રાંક	
મસારમા સાર-સીરામણી	અન એ આડે આંક	૪૦
સ્ત્રી હોય ને' હોઇ દિકરો	હોઇ લક્ષ્મી મુખ ગંમ	
અન-વીના નીશ્ચે' મરે'	કેય કરે' નહી કાંમ	૪૧
અન-માટે અરલક તરે'	તરે' નારિ ને' ગામ	
અન-વીના ગોવિંદ-ગુણ	કરે' ન કોઇ કાંમ'	૪૨
છઠો ગોર એક છત્ર-પતિ	છયે શાસીમાં છત	
તે ઉત્તતો આવીયો	મનમા મોટી મત્ય	૪૩
'શાહામ-તણું સિંધુ અમ્યો	લાયક લેવું દાંન	
પુછા તે ઉતર કહુ	મહિપતિ-કેસ માંન'	૪૪
મહી-પતિ કહે 'મહગજ શુણ	છદા તમો દા છેક	
સાગ હોયે' મંમારમા	તમ્યો બતાવો એક'	૪૫
તેણું કહુ જઇ કાનમાં	'વીદ્યા મોટી વાંણ	
સુરખ બમ્યારો શું કરે	પરિત-આગલ પાંદોણ	૪૬
વીદ્યાને' વશ વીચ છે	વીદ્યાને' વશ લોક	
વીદ્યા-વીના જે છવધું	તે તો જાણો દોક	૪૭
વેદું તે વીદ્યા-ચક્રી	વીદ્યાથી શુણ જ્ઞાન	
વીદ્યા-ચક્રી વીવેક વર	વીદ્યાથી મોટમ જ્ઞાન'	૪૮
છતવંતા છયે શાહાસના	વખાંણી તેમજો વાત	
જેહુ જેહના મનમાં વશી	તે તે કરી વીખ્યાન	૪૯

સળ બોલ્યુ : સત્ય-વાદિયા	પ્રીછું છું તાહરો પાર	
છયેંમાં કુંણ થયો છત્ર-પતિ	સંસાર માહેં મ્યુ માર	૫૦
જે જાણો તે કહો નહી	તો તમને હલ્યા ચાર	
પાપ પ્રલય-કાલનું	બ્રમાંડ તણો સિર ભાર	૫૧
વીકમમેંન્ય વીચ્યાર કરી	બોલ્યો બાળત બોલ	
‘અનવાલો થયો અધિપતી	તેહ ક્યું મેં તોલ	૫૨
રતન ચ્યાર હોયેં હાથમાં	રાખેં અગોચર કાંમ	
ભુખ ન ભાગેં તે થકી	કાયા ન કરેં કાંમ	૫૩
અન ન પામે આતમા	જો જન જીવેં કોય	
પામેં બેમારો પદમની	પણ નવી સાચું જોય	૫૪
અન-વીના મુઝેં નહી	પદ્યત પુજન કેં પાઠ	
ખીલું વખાણું તે બાવરા	એ કગ-વીધાના કાઠ	૫૫
કરણું કનક જ આપીયુ	તે હિતેં પામ્યો હિમ	
અન આધ્યાત્મી ઉધર્યો	પઠેં ઉપનો પ્રેમ	૫૬
અજોધ્યામાં આઝ્યા અધીપતિ	જો ગજા વિલોચન રામ	
કુશલ પુછેં અન-દેવનેં	કગી રજા તે કામ	૫૭
-અનાવૃદ્ધી અધિકી પડેં	ધણો હોઇ છે ગરથ	
રુપેં સોનેં નવી ઉગરેં	વખાણુ કરેં તે વૃથ	૫૮
સુખ મોહુ સી-વડેં	સરીરમા મોહું સીસ	
જલ મોહુ જાતર-થકી	અન મોહુ કહેં ઇશ	૫૯
ત્રપત કરવા ત્રણું દેવને	કો હોયે નહિ હિમ	
ત્રપત થાઇ ત્રણુ લોકમાં	પરમેશ્વરનેં પ્રેમ	૬૦
અન-વીના નહી આતમા	અન-વીના નહી ગ્નાંન	
અન-વીના વીલા નહી	અન-વીના નહી માંન	૬૧
જલ મોહું જગતમા	અન-તણું એ ખીજ	
અન જલ બે ઇશ છે	રુકાનેં મન રીઝ	૬૨

જલ-વૃદ્ધેથી અન છે	અન જલ તો ઇશ	
બ્રમ વીઘા અન બ્રમ છે	જપે નપ જુગદિશ	૬૩
અન-જલ કેડે આરાધના	રલવુ ડરવું કામ	
અન-જલથી કા અધિક નહી	જો-જો કામે કામ	૬૪
અન-દાનથી ઉધરે	એકાંતેર શત આપ	
અન-નીગમા ઇશ્વર વશે	એ વેદ-પુરાણે દાપ	૬૫
શ્રી પુત્ર લક્ષ્મી-વીના	વીઘા-વીના જીવત	
અન-વીના નથી ઉગરે	માહુ સમઠુ કે ચત'	૬૬
'શાખાશ શાખાશ' કહ્યુ સુખે	ઉડ્યુ તે આકારા	
શોભ્યુ શ્રીસવ-શ્રીધવડ	હુગસિધી-પુર-પાસ	૬૭
કાલો-માયો હકુગતમા	જીવુવત આંચો ઘેર	
માડી વાત્ય કહી મહીપત્યે	પુત્ય આગવ તે પેર	૬૮
'કાવ્ય લાવું એ રકને	કાવ્ય પોહોચાહુ કોડ	
કાલે મન મનાવશુ	કરગી કુ કર જોડ'	૬૯
રખીયલ આગલ ગીતથી	પડિતે ડહુ પુરાણ	
સીદ્ધજ-પત્ય શ્રીરામણી	મનજી સુત મહેરાણ	૭૦
ગાઇ સીખે જે સાલલે	મનની પોહોચે આશ	
ઓગણીસમી યથા પુણ્ય થઇ	જહે કથી સામવદામ	૭૧
રાધે કૃષ્ણ શ્રી-રામજી	પુરે મનમા કોડ	
સામલલટ કહે બોયો સહુ	જય જય શ્રી રણજોડ	૭૨

વાર્તા વીસમી

કહા

ગુંણ-પત્ય ગુંણ-નિધ્ય ગુંણ-સકલ ગુંણ-ગ્રાહીક ગુંણ-ગેહ	
ગુંણ-દાતા ગુંણ-રૂપ-રિધ્ય ગુંણ-નિરપત્ય ગુંણ-નેહ	૧
સારદ માત સલક્ષણી માગ્દા નાંમ સિરદાર	
સારદ નાંમ સોલીત સકલ નોધારાં-આધાર	૨
વીસમેં દિવમેં વિકેમ નૃપ ગયો ગંધર્વે મશાણુ	
છાડે તે શબ્દ છેતરી સામ દે મુખાંણુ	૩
આત્મા ગામમા અતુર નર બો-યુ શબ્દ તે ગાઠ :	
હાઉંકારે નવી કરે ગુણીયલ લાવે ગાંઠ	૪
ઉકલેં તો ઉતર કરેં નહીતર મુણજે કણું	
આતુર નર ચેત્યો ચિતે અતુર ચલાંચો અણું	૫

ચોપઈ

અંતર-લેદ ધંદ્રોડું ગામ નીધિનદ નર-પત્યનુ નામ	
મહા-પવિત્ર તે મહારાજ ધર્મ-રીત્યે કરે તે રાજ	૬
તેણે ડડેરે ફેરંચો ઘણા ગુણીયલ-માહે ઘેરંચો	
‘જે-કો મુઝને મિક્ષા કરેં તે લડાર પોતાનો ભરેં’	૭

કહા

એક વીત્ર તિહા આવીયો તેણે શિખ્યા કીધ	
‘ધૃત-માહે છે ગુણ ઘણો’ દીવ્ય ગીખામણુ દીધ	૮
‘માટી ખાધે માટી વધે હુધ ખાધે વધે બલ	
ધૃત ખાધે તેણુ વધે લાણ ખાધે મલ	૯
ધૃત-માહે છે ગુણ ઘણો ધૃત તે દેવનુ દેવ	
મારી તો સીખાંમણુ એટલી ગુણીયલ ધૃત તુ ‘મેવ’	૧૦
કામદેવ વીત્ર એમ કહી ગયો તે જ્ઞયામા ધરીયુ રાય	
બોપદેવ બીજો આવીયો તે શુભ દેતો ગીજાય	૧૧

‘ગીશા દેડ એક મહુની’	પુરપુત્ર પ્રભુમ્યા પાંચ	
‘બગતામાં ભેળ છે’	જરપણે તું બાંચ	૧૨
મુઠ પત્તુ બુગ બગતા	મુઠ નહીં એકાંત	
ઉધાથી અતી દુખ છે	બગ્યેં મુખ લડી ભાંત	૧૩
તેથી તમકર ત્રાસમેં	કરીઈ કાટિક કાંમ	
જરુરપણેં ભે બગીઈ	તો રુદેં ધરીનેં ગાંમ’	૧૪
ખીને કથા તે એટલી	કાટે માંલચુ કણ	
એટલેં એક ખીને આવીયો	તે યયા એકકા ત્રણ	૧૫
ત્રીભોવન નાંમ ત્રીજ તણ	તેણેં કહ્યા બુધ્યથી બોલ	
ત્રીશા એક તેણે કહી	કરી તેહનુ તોલ	૧૬
‘આગત-વાગત કરીઈ અધીક	કાં ગ્રહીયત કાં રાક	
કાં વાહયો કાં વેરીયો	એ તો આટેં આંક	૧૭
આગત-વાગતથી મુખ ઘણુ	અપરમપાર અપાર	
બાંણુ હશેં તે બાંણુશેં	નહીં બાણેં શુમાર’	૧૮
અંદરત ચોથેં કહ્યું	‘રાજ ચેનાર્ણુ છુ ચેત	
કહુ વાત તાગ કામની	ભે હાંધયટેં આવેં હેત	૧૯
નારી-આથેં નેહ ઘણો	આણુપણુ લક્ષ પાંચ	
લાડ લગવીઈ અદ-ધડી	પણુ અધીક દિને આંચ	૨૦
આચું તો નવી બોલીઈ	મોહોકમ નવ દિનેં માર	
બીહી ગખીઈ બુધ્યધી	વનીતા-આથેં વહેવાર	૨૧
સતી-ત્રીશમણુ મુંદરી	મુદર રૂપ ગરીર	
તોહેં આંખ્ય દેખાડીઈ	નયણેં ભરેં જિભ નીર	૨૨
પટકલ પેહેંરાવીયે પંચગંગાં	સત્રવીઈ શોલ શિલુગાર	
ખાંન પાંન બેલાવીઈ	તોહેં આંચ અપાર’	૨૩
ચ્યાર વાત ચ્યાર બાણે કહી	તે સાંભલી કણ	
કર ભેડી માંડી કહી	ચ્યાનેં લાગો ચણ	૨૪

‘વેર વેર જોશું પારખું	રીઝશું રહેયા સાથ	
સવા લાખ સુવર્ણ તેહને	હેતે આપું હાથ’	૨૫
ચ્યાર ચ્યાર સહસ્ર જણ ચ્યારને	રીધ્યથી આખ્યા રોક	
બોલાવ્યાં કરી વાયદો	શાંત પમાડ્યો શોક	૨૬
એક દિવસ રાજા રમણ	તેલ જમાવું ત્રત	
પાક કરાખ્યા તેલના	ઢાલી નાંખ્યું ધૂત	૨૭
રોગ વ્યાપે દેહ રાયને	આવી અધડી આંચ	
ખાટલે પડ્યો ખમ્-રોગથી	પુરણ મસવાડા પાંચ	૨૮
ધૂતનો તેહને શું જાણ્યો	ધૂત તે અધીક હોય	
ધણા સવાહ તે ધૂતમાં	ઢલીય ન સકે જાય	૨૯
સુધ જાગતો જગત-પત્ય	નીદ્રા ન કરે નિમેષ	
મધલી વાતે રહે જાગતાં	લક્ષ પ્રકારે લેખ	૩૦
એક દિવસ અર્ધ-રાત્રીનું	રાંમા દુખીલી રાય	
મહી-પતિની મેહી તલે	તે રાજા દ્રષ્ટે જોય	૩૧
હેઠો ઉતર્યો હઠ કરી	કર ગહે ધનુષ ને પાંણ	
સત્ય-વાદિને સુખ-કરણ	પાપીના લે પ્રાણ	૩૨
પુર-પતિ કહે ‘સુણ પ્રેમદા	સી લુખ રુધુ દુખ	
શું ઇછે છે કહે મુને	ગીવણ કરશે સુખ’	૩૩
તાહરે બોધી તે બાલીકા	‘કહુ તું આગલ સત્ય	
પુછવા આવ્યા છા મુને	તો નિરમલ તાહરી મત્ય	૩૪
સાથું બોલુ તે માંલમે	કરવું હોય બે કાંમ	
આ નગરનો નર-પતિ	હુ લક્ષ્મી તેની નાંમ	૩૫
સમરીધ નાંમ એ માહરું	તન રાન ધન એ ત્રત	
કાલ્ય મધ્ય-રાત્રે મહી-પતિ	નીચે પાંમશે મૃત	૩૬
અંશુકે એહને આહી ડશે	ઝાઝું ચલશે ગહેર	
ઢાઢ પ્રકાર છુટે નહી	પુરવ-જન્મનુ વેર	૩૭
તે માટે રાયું છુ અખ્યો	એહનુ રહીયાલુ રુપ	
સત્ય-વાદિ એ સલક્ષણો	ભારે કરમનો લુપ	૩૮

એહવો બીજો મુને' નહી મલે'	હું કિહાં રહ કિહાં જાયું	
ખાવે' પીવે' ખરથવે'	એહનાં ગુણ ઉત્ત'કલ થાહું	૨૯
રોતી રાખી રાઈ રંભને'	પ્રીછવી પુરણ પેર	
અંતરધ્યાન એ તો દઈ	ગુણવંત આબ્યો ઘેં	૪૦

ચોપઈ

બીજે' દીવસ વીઆરે' ગય	મહી-પત્ય તે સમઝયો મન-માંય	
'લખ્યા લેખ કોહના નવી મટે'	જવ ન વધે' તિલ નવિ ઘટે'	૪૧
આવરદા ખુટે' તો મરું	આગન-સ્વાગત આબ્યાની કરું	
ભાયાનું જોયું પારખું	તે દિહું કૌતિક સારિખું	૪૨
પંથા જે આખ્યા તે વસ્યા	ઈશ્વર મુઝને' સફલે' કસ્યા'	
કો-આગલ કહી નહીં વાત	સમઝે' પોતે' વતો-ગત	૪૩
જિહાં મુખ મેન્યા-કેરો દાંમ	કયું કરત્રીમ તેહમાં કામ	
બરામ-કસ્તુરી-કેરા બેહેંક	મોતી-તોરણ લખધા લહેંક	૪૪
પુરપ પાધર્યાં પ્રેમલ-પુર	કગી જ્યોત નિમ ઉઘ્યો મુર	
દુધ-શાકરના અરબદ કરી	મેહસ્યાં કનકનાં ભાનન ભરી	૪૫
બાવના ચંદન અરધન અતી	કસ્તુરી કંદ્રપ મોહે' મતી	
મેવંત્રાં કેગ શુભ મોહ	જળાધ ચંપક પ્રેમલ-પ્રોહ	૪૬
અખીલ-ગુલાલ-કેસર-છાંટણ	પકવાંન પય પેરે' પાટણાં	
દુધ-પાક ને' દહીના મણ	ભરી મુક્યા મેહલથી હેણ	૪૭
દીપક-જ્યોતિ કરી ચિહું પાથ	તેજ-પુંજ લખ વીલામ	
પોતે' ધારણ રાખી ધીર	મનન ક્રીધાં મુખ શરીર	૪૮
તુલમી કર તુલમી-માલ	ગોપીચંદન ક્રીધુ બાલ	
જવ તલ કુશ ગોમુત્ર ને' છાંજ	મગોદક પુન્ય પુગલ પ્રાંજ	૪૯
જપ-માલા કર-મોહિ ધરી	'સામકૃષ્ણ' હેતે' હેતે' 'દરી'	
અરધી-રાત્ય-સમે' તે આપ	મોટો મહીધર ગોબ્યો માપ	૫૦
પીધું પય લીધા મુખવાન્ન	પુપ પ્રેમલ ને' બહેંક બરામ	
દેવ-રુપ દીકો દરમન	પનમ મનમાં થયો પ્રમન	૫૧

‘તુ આળ્યો એકને મારવા હેત પ્રીત સઘલુ હારવા
ધીક ધીક ધીક માહરો અવતાર ધન્ય ધન્ય એ મત્ય-વાદિ માર’ ૫૨

હુહા

ગોળ્યો નાગ એ મહા મુખ-ધરી	‘પ્રીતિ એ મ મુખ પાત્ર	
ઘણો પ્રમન મુઝને કર્યો	ધન્ય સત્ય-વાદિ સાળાશ	૫૩
મરવાનો હર મુકય તુ	પ્રીતિ તુ પાએ લાગ્ય	
ને તાહશ માનનો ઓરતો	તે મુઝ પાગે તુ માળ્ય’	૫૪
ગળ રૂઢયામા રીઝીયો	કહે આપ હર જોડ	
‘માહરે હાથી ઘોડલા	શણુ માત્ર નહી ખોડ	૫૫
જેહ ગમે તે આપજયો	છે સત્ય-વાદિ સાથ	
છાંટ અમાગ આજથી	હેતે જોડુ હાથ’	૫૬
નાગ કહે ‘સુણ નર-પતિ	ઘણો શીખલુ ગુણ ગવ’	
જનાવરની બોલીયો	તે તુ નમઝીસ સવ’	૫૭
વર આપીને તે તો વણો	રાએ વીતિ રાત્ય	
મશણુ-ધાતથી મુઝીયો	પ્રીતે થયો પ્રભાત	૫૮
જેયુ પારખુ જુગતથી	મત્ય પ્રકારે સાથ	
ઝેરીધ મુકયો જીવતો	નાવી ડની આય	૫૯
આગત-સ્વાગતથી ઉગર્યો	ભારે પાઝ્યો લોગ	
એકમા ગુણ દિઠો ઘણો	નાઠો મુઝી નાગ	૬૦

આપધ

ચોથી વાત તણો વીસ્તાર	પુર-પતી કહે જ્યેય એ પાર	
ઘરણી ઉપર હેત છે ઘણો	વેચાણુ રાજ વનીતા-તણો	૬૧
ચતુરા સાથે તો ચાલતું નથી	જહી ન સકે દુઝરો કથી	
એક સમે લોજન-કારણે	બેઠો છે રાજ બારણે	૬૨

હુહા

સાકર હુધ શરણ ક્યા	કમોદ તણો માહે કુર	
જમવા બેઠો જુગતથી	નગ-પતિ-કંગે નુર	૬૩

ગંભી પ્રીસેં ગજા જમેં	કરેં છે લીલ-વીલાસ	
તે ઘરમાં વાદી છે ચરકલી	ચરકલો બેઠો છે પાસ	૬૪
ચકલા વરને ચરકલી કહેં	‘ત્યાંમી માંલત્ય વાત	
માહારેં ગગલ પેટેં ગ્લો	બરી માંનજે ખ્યાત	૬૫
રાજા જમેં છે જુગતથી	બરેં તેકમાં ચાંચ	
દુધ ગ્રાકો નેં કુના	કણ લેઈ આવ્ય પાંચ	૬૬
મુખમાં મેકલો માકરેં	તો શરીર ચીતલ ધાચ	
તો તું સ્વામી માકરેં	ચતુગ એમ ચીત ગાકાય	૬૭
ચકલી-વચન ચકલે મુખ્યાં	મુંદર શોભા સાચ	
કુર-કુધ-માકર-તણી	ભરી ચકલેં તો ચાચ	૬૮
મુંદ્રી માંનનીનેં મુખેં	હમ્યાં ગમ્યાં જેં ત્યાંહ	
રાજા મરવેં મમત્રીયો	હરયો ઘાતું મન-માંદ	૬૯
ગણી કહેં ‘ગજા એ શુ હમ્યા	બોલો માયા બોલ	
દેઉ બ્રમ-દત્તા કોટિધા	પરિયા સાતનો કોલ’	૭૦
માચું બોલેં તો મરેં	નાગનુ એક વચન	
કહેં નદી તો કોપે માંનની	જલલ ઘતોરી જન	૭૧
ગીસાવી રાંછી ઘાળી	કરેં અન-ખાંત્રી તાન્ય	
એકેં વાત નવી ઉકલેં	વનીતા આતે વાન્ય	૭૨
ગંધિનેં રાજા કહેં	‘એ વાતમાં નથી સાગ	
કહેતાં જીવ માકરેં જ્યોં	એ તો વાન નીચાગ’	૭૩
‘મરવું કોય તો હવયં મરો	લખ્યુ દુશેં એમ કમ’	
વાત મુને કથા-વીના	નની ગ્લેં આપતો પમ’	૭૪
મરી-પત્ય કહેં ‘શુભ માંનની	ચાલો કામીઈ કાજ	
તીકાં જળનેં કુડુ ગગતા	ધીગ પાંચુ તું આજ’	૭૫
મંધ મેલી તે સંચર્યો	મુખ્ય પ્રધાંનનેં રાજ્ય	
ચરવાને ચરિ-પતિ ગયો	તે કાંઠીનિ-કેરેં કાજ	૭૬
મજલ પાચ માગગ થઈ	તીકાં ઉતર્યો ગાંધી-રાય	
તે હાંમે અચિગજ થયુ	તે સમજ્યો મન-માંદેં	૭૭

એક બકરી એક બકરો	આર ચરે' છે' ત્યાંહ	
લીલી દ્રો ઉગી હતી	એક ઉડા દ્રહ-માંહ	૭૮
બકરાને' બકરી કહે'	'મુઝને' ત્રીજો માસ	
લીલી દ્રો આપો મુંને'	તો તે પોહોચે' આશ	૭૯
કુપ-માંહે કુંડ-ઉપરે'	ઉગી છે' દ્રો અપાર	
આંણી આપો તો અંતર ઠરે'	હું ભામીનિ તું ભરથાર'	૮૦
'એ દ્રો લેતાં હું લડયડું	તો પડું કુપમાં ત્રત	
પછે' તુંને હું શું કરું	આવે' માહરું મૃત'	૮૧
અજાણી કહે' 'રે' અજ શુંણ	કાયર કુહા કંથ	
સ્રી-કાજે' સ્વામી મરે'	તેહમાં શાનિ ચિંત	૮૨
કરે' મજુરી આકરી	સુર કટાવે' શીશ	
પેઠે' વીદેશ વનમાં કરે'	તે ધણીયાંણી-કારણ ધીશ'	૮૩
એહવું સાંભલી તે અજને'	ચઢી ઘણેરી રીસ	
ગાલ દેહ તે સીગના	પ્રાહાર કર્યા દશ-વીસ	૮૪
'તાહરે' મન તે હું હીજડો	એ રાજ-જેહવો રાંડ	
મરવા જાઈ જો મરદ થઈ	બુપ નહી એ ભાંડ	૮૫
અજનાં વાયક અધીપતિ ગુણાં	'ધીકે ધીકે મુઝ અવતાર	
એ પગુથી હું પાતલો	ભાંચીનીઈ ખોસો ભાર'	૮૬
કરમાં લીધો એકે કોરડો	માર્યા દશ વીશ આઢીશ	
પછે' ખડગ કાઢ્યુ ખરું	સીતું ખેદવા શીશ	૮૭
પાગ્ય નમી તે પ્રેમદા	'મ કર માહરી તું ઘાત	
નાક વાઢજે તું નરપતિ	જો પુજી દં' વાત'	૮૮
પાછો વલીથો તે પુરુષપતિ	કરી જાતગ પેર	
દોલ દદામા વાજતે'	શુંણવંત આંચો ઘેર	૮૯
આરે' વાતની આતુરી	કહી વાત તે જાંણુ	
પેર પેર જોયાં પારખાં	વારંવાર વખાંણુ	૯૦
પુત્રી પોતાના પેટની	પરણાંચો કુલ કાજ	
કૃણાપ'ણુ કરી આપીયુ	સીંચથી ચરધુ રાજ્ય	૯૧

શબ કહે' : સત્ય-વાદિયા	કહે વાત વીસ્તાર	
રાજ બેઠો રામા વર્યો	ચતુર હતા જણુ ચ્યાર	૯૨
એકે ધૃત વખાણીયુ	બીજે' કહ્યું જે , જાગ્ય	
ત્રીજે' આગત-સ્વાગત કહી	ચોથે' પ્રેમદા પાગ્ય	૯૩
દ્વીયો એક રીધ્ય પાંગીયો	રહ્યા ક્રીયા જે તણુ	
કેઇ વાત ગમી રાયને'	કથા સંભલાવો કર્યું	૯૪
જે જાણે ને' કહે નહી	તો તમને' પોઠાં પાપ	
શંભ-કૃશ્ન-હુહાઇ છે'	શીવ-શક્તી-તણા સત શ્રાપ	૯૫
વીક્રમજીત વલતો વદે'	'એકમાં રથો સંદેહ	
જેણે કહ્યુ રહો જાગતા	તરણી વરીયો તેહ	૯૬
જાગ્યો તાહરે' જાણીયુ	જે ડસશે' રાત્રે' સાપ	
આગત-સ્વાગત વલતી કરી	જાહરે' જોડી સમગ્રી આપ	૯૭
નીડા કરત જે નર-પતિ	તો જીવ એકનો જાત	
આગત-સ્વાગત દેહને' કરત	દ્રીમ વીલા પાંખત વાત'	૯૮
'સાખાશ સાખાશ' કહી શબ ગયુ	જેહું સીધ-વડ-ડાલ	
શુંણ-નીધી તો ઘેર આવીયો	પુન્યવંતો પ્રાતુશ-કાલ	૯૯
પુન્યને' કર્યો વાયદો	'કરસ્યુ તાહરું કાજ	
અન નીર નીડા નીધી	તાહરે' જોગણું રાજ્ય	૧૦૦
જણે' ગણે' જણાવશે'	ગાશે' શુંણથે' આંન	
તેહને' હરસિધનાં	મહાદેવ-તણાં બડ માંન	૧૦૧
કવીત આતુરી એ કથા	પરમારથ-પુરાંણુ	
રીઝો એ રખીદાસજી	મનજી-મુત મહેરાંણુ	૧૦૨
અંધ ક્રીધા એ શુંણીયલે'	વીલા-વાંણી-વિલાસ	
વીસમી કથા એ તો થઇ	કહે' કવી માંમલદાસ	૧૦૩
શ્રોતા વગતા સાંભલો	કહે' કવીતા કર જોડ	
સાંમલલટ કહે' જોલો સડ	જ્ય જ્ય શ્રી-રણુછાડ	૧૦૪

કથા એકવીશમી

ચોપઈ

શ્રી-ગુણપત્યના પુત્ર પાપ	એક પ્રતાપે અથજ થાય	
સારદા-માતને સેવુ અમ્યો	સદ-ભુધી દેનારા તમ્યો	૧
હસ-વાહની જાણ મુજાણ	વેણા પુત્તજ પરકા પાણ	
માલવ-દેશ-કેરે મહી-પતી	રુડી કરમની રેખા ગતી	૨
શાક ચાપ્યો લખાવ્યા લેખ	રજો-ગુણ જેહમા નહી રેખ	
એકવીસમે દીવસે અધીપતિ	વીક્રમ ચાપ્યો સિંધની વતી	૩
પુછ દેવી પુત્યા દેવ	સીધ-વહની કરી જઈ મેવ	
દોડી શખ વાસે બાધીયુ	સત્યપાત્રું સિધે આધીયુ	૪
ચાપ્યો રાજ અતુર-સુજાણ	મહા-લયાનક મોડુ મશાણ	
ગોત્રુ શખ સાલત્ય રે શય	કહુ વાત સમજો મન-માહે	૫
કહુ તે વાત રહે લીછઈ	હુકારો તો નવી દીછઈ	
નદાપુર નદસેનનુ ગામ	શહે તો વીમ્ર એક તેણે ઠામ	૬
દેવશર્મા તે દેવ-સ્વરૂપ	બામણુ જાલ્ય પણુ બારે ભુપ	
જ્યોતિક-વીઘા-કેરે જાણ	પડિત પરમે તેહ પુરાણ	૭
સલાટ એક વીમ્રને ઘેર	પ્રશ્ન પુછવા આન્યો પેર	
શ્રીફલ ફેફલ સુકયા પાશ	પુછે પ્રશ્ન કરી હેત હાસ	૮
‘મહારાજ જાણો તો કહો તમ્યો	છેક કુચારા ઉંધઈ અમ્યો	
શે પુન્યે કન્યા પામીઈ	વનિતાના દુખ તે ડિમ વામીઈ’	૯
વીમ્ર કહે ‘તુ જાતે સલાટ	ઘડી જાણે અધીકેશ થાટ	
એક વાત કહુ તે અમ્યો	તે વાત તો કરજ્યો તુમ્યો’	૧૦

કુહા

‘એક કુખલ જનેશ્વર ઇશ છે	ગામ આપણા માહે	
પારવતી પાસે નથી	દેવલ શુનુ છે ત્યાહે	૧૧
પારવતીની પુતલી એક	ઘડે અનુપમ રૂપ	
એક તરુણી તુઝને આપશે	ભારે એ લોચો ભુપ	૧૨

આપીછ એહુ પાંગીછ	એમ બોલેં વેદ પુરાણ	
સ્ત્રી શીવનેં આપો તમ્યો	તો પાંગો સ્ત્રી પરમાણુ	૧૩
જેહવી ઘડ્યો તેહવી પાંગશો	ઈશ્વરનેં એવો વેંહવાર	
પદમની પાંગેં તે પુન્યથી	પાંગેં સંખણી નાર	૧૪
સલાટ શીશ નાંગી ગયો	મનમાં રાખી વાત	
મહા-મનોહર પુતલી	ઘડી મસવાટે સાત	૧૫
તે થાખી શીવનેં દેહરેં	શીવજી-સમીપ સોહાય	
દેવલ બાધુ હસી રહ્યું	પ્રસન્ન થયા શીવ-રાય	૧૬
પુરુષ એક પવિત્ર જન	કરેં પુરસ્કૃત્ત્વેં પ્રીત	
અહર-નીશા કરેં આરતી	રીઝ-ચુઝની રીત્ય	૧૭
કરેં લોક સદ્ જાતરા	મનમાં થાઇ મગન	
પ્રતીમા તે તો પદમની	નીશ્ચેં છેક નગન	૧૮
ડાહો દોમીનો દિકરો	આવ્યો જાત્રા કાળ	
નગન નારિનેં નિરખતાં	દેહમાં પ્રગટી ઠાઝ	૧૯
ગયો ઘેંર પોતા-તણે	જરનો જેહનેં જોર	
ઘરણા ચોલી ચુંદડી	સાહુ કથખી કૌર	૨૦
જેહવી પ્રતીમા પુતલી	તેહવા કીધાં વસ્ત્ર	
તેજ વાધ્યુ તરુણી-તણું	શોભ્યુ દેવલ દસ	૨૧
મહાદેવ હરખ્યા મન-વિખેં	વારુ કીધુ વ્રત	
જે-કા વાવેં તે લણેં	ઘેં તે પાંગેં વ્રત	૨૨
એક દિવસ ટંકગાલથી	દેહરેં આવ્યો શેઠ	
નિગખ્યાં શ્રી-નાશયણી	મનનાં દુખ તો મેટ	૨૩
પુતલી નિરખી પ્રતીમા	મુદર વસ્ત્ર શુભ રૂપ	
મુખ તેહનુ હસી ગ્ધુ	ભાગ્યશાલી તે ભુપ	૨૪
‘આમુખણ-વીણુ એપે નડી	અડુયાં-પડુયાં અંગ	
સણગાર હોય તો સોભા ધરેં	રુઠો ગળેં રંગ	૨૫
મંદિર આવ્યો મન રીઝતેં	લીધા શોભ સણગાર	
નેપુર વીંધુવા વાજતા	મુકતાફલનાં હાર	૨૬

આલ્ય ઝૂંમણાં ઝસકતાં	ચુડો, કંકણ ચીત્ર	
નકચેસર કલો કાંળીયાં	વીવધ પ્રકાર વીચીત્ર	૨૭
પ્રતીમાને પહેરાવીયાં	થઈ રંભા ઠાં રંધે	
એ છે અંબા બાલીકા	અલખત રૂપ અનુપ	૨૮
પંડિત બેઠો પુજો કરે	ઉભા પાશે જણુ ત્રણુ	
શીવ-કવચ સહસ્રનામનાં	કત સંલલાવ્યાં કણુ	૨૯
દંડવત દશધા કરી	પ્રીત્યે પ્રણમ્યા પાવ્ય	
પ્રસન્ન થયો પરમેશ્વરે	મહાદેવ કહે 'વર માગ્ય'	૩૦
વીમ વહતો વાંણી વહે	'સાંલલો સીવ-માહારાજ	
વર આપો તો માગીછ	કરો કુંડુ તે કાજ	૩૧
પાંહાણુની પુતલી પ્રતીમા	માહા-મનોહર, રૂપ	
શીવજી સંજીવન કરો	ભાવીક બોલા ભુપ	૩૨
બોલાવી બોલે નહી	ખવરાવ્યું નવી ખવાય	
ઉપાડી નવી ઉપડે	જડ-રૂપી કહેવાય	૩૩
એ જડને ચૈતન કરો	નિમેષ નવી રાખો નુન્ય	
પુજા મેં કરી પ્રીતથી	તે પંચ જન્મનું પુન્ય	૩૪
શીવજી તો છે સદા	સકલ-કલા-સમેત	
પ્રસન્ન થયા પરિશ્રમ પ્રણુ	હૃદયઠે ધરીયું હેત	૩૫
અમૃત દ્રોટે અમૃત વચન	અમૃત સિન્ધુ આપ	
સુંદરી સંજીવન કરી	પરમેશ્વર પુન્ય-પ્રતાપ	૩૬
અલોપ સીવ આપે થયા	ચતુર ઉભા આર	
હુકમ થયો શીવજી-તણો	'વરો એક એ નાર'	૩૭
ચતુરાયે ચારે ઘેરીયા	કથન સંલલાવ્યાં કણુ	
'જીવાડી મુને જીગતથી	તો પ્રીત ધરી મુને પરણુ	૩૮
મુંડી કિમ બાયો મુને	વપુઈ કરો વીચાર	
શીવ-આજ્ઞા સાચું કહો	માહરો કુંણુ ભરથાર	૩૯
પંચે મહી પ્રમાણીયો	કથન સંલલાવ્યાં કણુ	
એકને પરણાવી કન્યકા	વોલાવ્યાં ઘેર ત્રણુ	૪૦

મૃત્યુ કે કહે : સુભ મહિપતિ	વડ-હથ વીકમ વીર	
સત્ય-વાદિ સલક્ષણ	ધર્મ-ધારંધર ધીર	૪૧
તે નારિ કેહેને વરી	અધર્મ કરે ક્રીમ ઇશ	
જે જાણે ને કહે નહી	તો જ્રમ-હત્યા તુમ સીમ	૪૨
મલાટ કહે 'મુઝ સુંદરી	મેં ઘડી છે માફારે હાથ	
એ સતી મીરામણી સુંદરી	ક્રીમ જોલે બીજ સાથ	૪૩
દોમ્ની કહે દિલ રીઝથી	'મેં આખ્યાં વસ વીવેક	
માટે માહુરી કન્યકા	ન્યાય ચુકે કિમ નેક	૪૪
મોની વાંણીયો કહે 'મોલીતા	મેં સજાવ્યા સણગાર	
વનિતા એ મુઝને વરે	તો વેદ-માંહે વેંવાર	૪૫
વીર કહે 'વનિતા જડ હતી	પોદી પ્રતિમાં પાંકાણુ	
જીવાડી મેં જુગતથી	પુન્ય સુપીયું પ્રાણુ	૪૬
તે અતુરા કેહને વરી	અકલ ઘણેથી આપ	
ઉડલમાં આવે નહી	જો આબ ભરાવે બાથ	૪૭
'સલાટ તો ખીતા થયો	દોમ્ની થયો વડ-વીર	
જામણુ તો જ્રમા થયો	સંજીવન કર્યું સરીર	૪૮
આબુષણુ આપાવીયાં	પેહેલુ ક્રીધુ પાણુ	
તે નરવર વનિતા વર્યો	જોલે વેદ પુરાણુ	૪૯
મદેક નહી એ વાતમા	નડી હોડ હક કેં હાથ	
અત્રીશ શખ ઉડી ગયું	કહી 'શાખાશ શાખાશ	૫૦
મંદિર આબ્યો મહિપતિ	હાલો-માલો હામ	
મીધને સર્વ કથા કહી	'કાસ્ય કરીગું કાંમ	૫૧
એકવીસ કથા ચમે કહી	ખાવીસેં ધુધ્ય-નિધાન	
રાત્ર સમે રાજા જશે	જો જાણુ અષ્ટા-વીધાન	૫૨
ગાઈ મીખે ને સાલસે	મનની પોહોચે આશ	
વીજેન લાગે તેહના	કહે કવી સાંમલદાસ	૫૩
પ્રોતા વગતા સાંલસો	કહે કવિતા કર જોડ	
મામલસટ કહે જોલવ્યો	જય જય શ્રી-ગણેશ	૫૪

કથા બાવીશમી

ચોપઘ

પ્રથમ ગણપત્ય પ્રીત્ય પુણ્ય	સકલ-કલા ડાહ્યાપણ સુઝીઈ	
શ્રી-દામોદર શ્રી-રણછોડ	કરજરી કવી કહે કર જોડ	૧
કર્યો અથ મન-વાઙીત કાજ	લક્ષ-વસા સખોણ લાજ	
અથ અધુરો જો રહી જશે	તો હસારથ જુગમા થશે	૨
માટે ખુધી દેવી દિણઈ	કથા-પચવીસિ ફીણઈ	
જો સાલલતા પાતીડ જાય	કઠીણ રહે તો કામલ થાય	૩
ગુણી-જન પુરુષ-તણા મન ગણે	પુન્ય વાધે પાતીક પરજલે	
બાવીસમે દિવસે શબ બોલીયુ	ડાહ્યાપણ ચોતાનુ બોલીયુ	૪
સુણ સત્ય-વાદિ સાહસ ધીર	પર-દુખ-લજન વીકમ વીર	
પુન્ય-ઉપગ પ્રીય છે ઘણો	સહોદગ પરનારિ-તણો	૫
ઠથા કહુ તે સાલવ્ય કણું	શની શની ચલાવે ચણું	
નેનાવતી એહણુ એક ગામ	નેનમુખ નર-પત્યનુ નામ	૬
સુ રહીયતને સધણુ મુખ	દેશમા નહી કાઢોને દુખ	
જુગુથા ધર્મ પાલે અહ લોડ	નહી કાઢને વ્યાધી ને શોક	૭
રાતને એડજ દીકરી	ગુણ સાગર ગુણ લારે ભરી	
હંદમતી નિર્મલ નામ	જાયે શીવ પુજન-કામ	૮
ખીણ પ્રધાન તણી બાલીકા	ઠદ્રમ-જય જલણે કાલીકા	
તરણામતી છે તેહનુ નામ	નિત્ય ડરે શીવ-પુજન નામ	૯
ત્રીણ એક નગર-સેઠની	પુત્રી પોતાના પેટની	
તે કામીનિ શીવ-પુજન કરે	પારવતી-પત્ય હૈકે ધરે	૧૦
મોહમતિ નામ છે તેહનુ	જગમગ જયોત્ય રુપ તેહનુ	
ચોથી ચતુર ચિત-આહેકા	વીર તણી વનિતા લાયકા	૧૧
પુન્યવતી તે તેહનુ નામ	કરે નિત્ય શિવ-પુજન કામ	
પાચમી એક પુરોહિત-તણી	ગુણ લજા સોભા છે ઘણી	૧૨

સોલાવતી સીરામણ નાંમ 'તેહ કરે' નિત્ય પુજન-કાંમ
 છડી એક કે સૌદ્રી સાર પુન્યવતી અતી રૂપ અપાર ૧૩
 દિનકર ઉગે જાહરે દિશ અંતકરણથી પુજે ઇશ
 એ સર્વે ધર્મે ધાય શીવ-પુજને નીત્યે બધ ૧૪

કુહા

એક દિવસ છે એકાં મથ્યાં આપોપે તે આપ
 પ્રસન થયા પરિશ્રમણ પુજન-પુન્ય-પ્રતાપ ૧૫
 અઠેક જાગીને અઠેક ફલ આપ્યું કરમાં કાંમ
 અમુત્યક ઘણું એક છે એહનું અમર-ફલ નાંમ ૧૬
 ને પાય તેહનું જીવન રહે વૃધ ન થાઇ વેશ
 દુખ નવી વ્યાપે દેહમાં ધાલા ન થાઇ કેશ ૧૭
 શું છુ લક્ષણ એકમાં ઘણું હેતે આપ્યાં હાથ
 બીજાં સુખ દીધાં બહુ શોભે સઘસો સાથ ૧૮
 રાગની રાણી કહે વપુ-સંઘાથે વાત
 આપ્યું ફલ અતી હેતથી ને પોતાનો તાત ૧૯
 'જેણે' અવતાર આપીયો જેણે' પાટ્યાં લાડ
 એહને' ઉસંકલ શું થયું એકમાં આનો પાડ' ૨૦
 પ્રધાન-પુત્રીઇ પરકીયુ ધર્મ વીચારી ધીર
 'પોહોડી વાટ પીહર-તણી તે તો માહારો વીર' ૨૧
 ભાવે' ખવરાવ્યુ બ્રાતને હરખ્યુ માનનીનું મન
 અમર-ફલમાં શું છુ ધણે ત્રીલોક્ય-મોહન તન ૨૨
 નગર-સેઠની નીરમલા ચતુર વીચારે ચિત
 'સંસાર સાર સીરામણી તે તો કોડીસો કંથ' ૨૩
 તે ફલ આપ્યું તેહને ખવરાવ્યુ કરી ખાંત્ય
 અમર કર્યો તે આતમા ભાગી મનની બ્રાંત્ય ૨૪

પ્રેમદા ચોથી પુરોહીત-તણી	વપુઝ વીચ્યાયુ' ત્રત	
'આત્મા-સમાન એકે' નહી'	ખાધુ પોતે' ત્રત	૨૫
સૌદ-કેરી કન્યકા	સાચો વિચ્યારી મુત્ર	
'વાહલો મુઝને વપુ-ચક્રી	પેટ-તણો જે પુત્ર'	૨૬
ખવરાબુ તેહને' હેતથી	અધીક ઉમેદે' આંશ	
'આલ-પંપાલ ખીજ સદુ	વધશે એહથી વંગ'	૨૭
બ્રાંમણ-કેરી ભાંગ્યનિ	તે દેહરા-માહે ત્યાંહ	
પુજા કરતો'તો પંડિતો	માહાદેવ-તાણા મહં-માહે	૨૮
તેહને' તસ્તજ આપીયુ	આરોગ્યાબુ અતિશ	
ગયાં ઘેર સદુ ગાજતાં	સદુને' નાંગી શીશ	૨૯
બોલ્યું શખઃ કહો બુધ્ધ-ચક્રી	સાંભલ્ય સત્ય શરીર	
ઉજેણી-પત્ય અધીપતિ	વકં-હય વીકમ વીર	૩૦
એ છમા કેઈ છત્ર-પતિ	હાહી કેહી કાંમ	
જાંણો દા કહો જુગતથી	સાચા છાણ સ્વાંમ્ય	૩૧
જો જાંણો ને' કહો નહી	તો જ્રમ-હત્યાદિક પાપ	
કેઈ સીઈ ફડુ કયુ'	અકલવંતી તે આપ	૩૨
વીકમ કહે' 'શુણ વીર તું	એ સવારથ સદુ સાથ	
એક હાહિ એહમા કેહી	જેહને ઉપર માણ્યો હાથ	૩૩
એકને આપ વાહલો ઘણો	એકને' વાહલો વીર	
એકને' વાહલો દીકરો	એકને' આપ શરીર	૩૪
એકને' વાહલો કથરો	નીમેખ એહમાં શુ તુન્ય	
દાતા મોટો સંસારમા	જે કરે પરમારથ પુન્ય	૩૫
પુન્યેથી તો પુત્ર મને'	પુન્યે જીવે કથ	
પુન્યે બ્રાત ને' જાત્ય નીજ	પુન્યે ચાતુરી ચીંત	૩૬
પુન્ય-વીના પામે નહી	રુદે હોય જો રીઝ	
અધિક ખેડયે' ઉગે' નહીં	જો ન હોય માંહિ ખીજ	૩૭

અહિ તે તો જાંણુજયો	શાસ્ત્ર જ પુરે શાખ્ય	
પાથે જણ પાંચ્યાં એક ફલ	છડી પામી ફલ લાખ	૩૮
વધે વ્યાજ નિમ ગરથનુ	વધે બીજનો ચંદ્ર	
વધે અગણ ઉતગયણો	તેમ વાધે પુન્ય મહેન	૩૯
‘શાખાશ’ કહી શબ ઉડીયુ	બીધ-વડ-સમીપે જાય	
હાથ ખ ખેરી આવીયો	જોખ પોતાની રાય	૪૦
પુન્યને કહે તે પ્રીતથી	‘ધી’ તાહરું મન રાખ્ય	
આણી આપશું એ શબને	તેહમાં શ્રી-મુરજ સાખ્ય	૪૧
રુદેમાં ધીરજ રાખો	સફની આગ પુરે ઇશ	
મન મનાવું તાહરું	જો કરશે જુગદિશ	૪૨
ગાઇ ગીએ ને આલવે	મનની પોહોચે આશ	
જાવીસ કથા એ તો થઈ	કહે કવી શામલદાસ	૪૩

★

કથા ત્રેવીશમી

ચોપદ

સારદા-માતને' નાનું શીશ	આરાધુ ઉમયા-પત્ય ઇશ	
હંસવાહની બંધુ-શુભંભુ	વેણાં પુસ્તક પરઠે' પાંચુ	૧
ત્રેવીસમે દીવસે' તે રાય	જેળ કરતો પોતે જાય	
બલ-બાકુલ દેવતાને' દીયા	સર્વ ખેચર પોતાના દીયા	૨
શબ બાંધ્યુ પોતે શરીર	ચાંચો ધર્મ-ધારધર ધીર	
બાંધ્યુ શબ વાટે તે જતાં	દીન બોલ બોલ્યુ દુખ થતાં :	૩
સાંભલ્ય સત્ય-વાદી માહરા	માકા-દુખ-કેરા બોલ માહરા	
ઉકારે ગમે તો ઘો	મન-માંહી માંનીને' ટ્યો	૪
પેથાપુર-નગર પુર-પાર	સઘલી સોભા તેહમાં સાર	
પ્રથવીરાજ કરે તિહાં રાજ	અધર્મ અન્યા તનથી તાત્ય	૫
તે ગાંમમાં વીશુનેા વાસ	દેવ-લોક સદુ તેહના દાસ	
ચરચા કરે' ચતુરુજ-તણી	ભાવ લક્તી સદુ-કોને' ઘણી	૬

હુહા

વૈશંપાય એક વીશુ છે	વૈશવ ધર્મ વેદ પાત્ર	
જશવંતો જશ બંધુતો	જેવા-કેરી જાત્ર	૭
દેવ્યા ડાહી એક દીકરી	ડાહી ઘણેરી દાંમ	
નિરમલ નક્ષત્ર-સારિખી	નદમતી નિજ નાંમ	૮
અગીયાર વરસે અભાંદી	શુભકરમી શુભ-રુપ	
બાપને બુધ્ધ-ચક્રી કહે'	'સાલસ્ય જ્રમા બુધ	૯
વીવા ન કરીસ તું માહરો	નવિ ખોલિસ તું જ્રમ	
હુ વંદુ નિત્ય વીશુને'	તે તો રાખશે' ધર્મ	૧૦
ચતુરુજ માહરી ચિતા કરે'	દેવાધીદેવ જે ધીશ	
તે વર મુઝને' આપશે'	તેહ ચઢાવું સીસ'	૧૧
વીપ્ર તો 'વારુ' કહી રહ્યો	પુત્રી પુત્ર કરવા જાય	
'વર આપો વીશુ તમ્મો	તો કાંમ આપણું યાય'	૧૨

દાત્રી એક તે ગામમા	ખોખો તેહનુ નામ	
ખુમાલ નામ કન્યા ખગી	કાયા કાટી દામ	૧૩
તાતને તે કન્યા કહે	‘મ કર વીવાનુ મન	
વીનુ વર મુને આપશે’	તેહેને કહું ધન ધન	૧૪
નિત્ય પુને નગસિધને	કરે પુન્યનુ કામ	
વનીતા વગ માગે નહી	લક્ષ્મી-વર ગખો લાગ	૧૫
વેદ્ય એક વેવાગીયો	વૈદ્યસાદ વીવેક	
અકલવત છે અગલાઈ	અધિક મનોહર એક	૧૬
પુત્રી કહે ‘પીતા સુણો	હુ પુત્ર પગ્ગિમ	
વગ આપશે મુને વિશુદ્ધ	ધીગ-થી રહેશે ધર્મ’	૧૭
શુદ્ધ એક મલક્ષણો	ખોખો સાહન ધીર	
કન્યા એક કનકાવતી	શામા શુધ શરીર	૧૮
પીતા-પત્ને પુત્રી કહે	‘તમ્ને કરો તમારુ કામ	
કૃષ્ણ કીપાલ કુરુણાનીધી	તે શ્રી-વગ દેશે ન્યામ્ય’	૧૯
ચ્યાગે ચતુગ ચિતની	ચાતણી જેહવા ચેહેન	
માહા-મનોહર માનનિ	અકલ ઘણેગી એન	૨૦
વગ માગે પુને વીનુને	એમ વીતા કેટલા દિન	
રાતુરા નવી ચુકી ચાતુગી	મોહન વીચ્યાગે મન	૨૧
એક દિવમ ચ્યાગે ચતુગ	પુને પગ્મેશ્વર પ્રીત્ય	
‘આપો વર વીશલરા	તો રુડી ગ્હેશે રીત્ય	૨૨
જે હામી હસારથ થશે	તો તજવા પડશે પ્રાણ	
તાહગે મન તો છે હમુ	અમને હોટે હાણુ’	૨૩
પ્રભુ-પતે લક્ષ્મી કહે	‘એ દાદી ફેરા ખાય	
ત્રેવોપ્ય-મોહન તેવટા	વગ આપો ઘર બાય	૨૪
લવી ભગત્ય કરે ભામીનિ	તે આપણને ભાર	
કીગે ઉશકલ એહને	હુ નેધારા-આધાર’	૨૫
હરી હરખ્યા હૃદયકાવિખે	મુખથી લીધા મેલ	
પુરુષ કર્યો એક પ્રાકમી	બાણે શઘલુ સહેલ	૨૬

‘આજ પરણે’ જંઈ એકને	વલી આવજ્યો ‘કાસ્ય’	
અંતરધ્યાન થયા એમ કહી	વનીતા-શું ‘બહુ વાહાલ’	૨૭
બીજે દિવસે બાલીકા	વાંડાણે આવી ત્યાં	
પૂજા કરી પરિભ્રમની	દેવલ-દેહરા-માંડે	૨૮
સ્તુતિ કીધી ગુલા સુંદરી	વિશ્વ હરખ્યા વેદ	
પુરુષ પ્રગટાવ્યો પ્રાકમી	બ્રાંત્ય ન રાખી ભેદ	૨૯
હરખા હેત હુધયડે-થકી	સામઢ પ્રગટ્યો મુર	
પૂરણ સરહના અંદ-ચો	પ્રાકમ જેહમાં પૂર	૩૦
એક જણી આપ પુરુષને	પરણી રુડી પેર	
બાકી જે રહી બાલીકા	‘કાસ્ય આવજ્યો ઘેર’	૩૧
પરણી એક તે પુરુષને	પુરુષ-શું આણી ખીત	
રાખ્યો મંદિર રાજવી	રુડી રાખી રીત્ય	૩૨
ત્રીજે દિવસે તે તારણી	દેહરે આવી દેવ	
જે જણ બુધિ-નીધાન છે	કિધી રુડી સેવ	૩૩
હાથ-થકી તે હેતથી	પ્રગટાવ્યો પુરુષ પ્રમાણ	
‘એક વનીતા વરે એકને’	અતુરા અતુર સુખાણ	૩૪
પરણી એક તે ખીતથી	અતુરાઈની આસ્ય	
કરણા-નિધ્ય કહે ‘કાંમીનિ’	વલી આવજ્યો ‘કાસ્ય’	૩૫
એક રહી તે અરભકી	બાલીકા બીજે દિશ	
પ્રણામ કરે પરિભ્રમને	અરચ્યા પોતે ઇશ	૩૬
પ્રગથી પુરુષ એક પ્રગટ્યો	બલીયો બુધ્ય-નિધાન	
વીંતુ લક્ષા વાહાલા ઘણું	જાણે અપ્ટાવિધાન	૩૭
ચારે દાઢે અતુર નર	પરણાવી અકેક	
રુડો છુંડો નવી કલો	વનીતા-તણા વિવેક	૩૮
શબ કહે : શું સવશણ	બુવતી તો ચારે જાત	
સખુરીઈ કિમ સ્વામી વરી	વીપરિત એ તો વાત	૩૯
એક પ્રાંભણ એક સ્ત્રીયાં	એક વેશ એક શુદ્ધ	
વરે તો વીશુદ્ધ પ્રગટ્યા	એક જાત્ય એક રૂપ	૪૦

તેણે એક લીધી ગાવડી
 બીજો ભાઈ તેહને તન ચ્યાર
 શત રૂપીયા તેહને રોક
 લીધા ઘોરા બાપી બાકરી
 ત્રીજા ભાઈને પુછ ત્રામ
 લીધા બલદીયા બે તો ચ્વેત
 ઘરમા જન્મનારા છે પાચ
 ચોથા પુત્રને અગબક વ્યાગ
 પુછ છે તેહને પચાસ
 'વ્યાગ વેહરા કરશુ વ્યાપાર
 મા-બાપ કહે 'અપુત દો તમ્મે
 'જેહને નીવળનિ કીપા હશે
 નહીતગ વારા કરતી વાર
 'વારુ' ડરી કર્યું છે ડામ

'અમને જીવાડજેતું માવડી'
 તેણે મનમા કર્યો વીચ્યાગ ૧૨
 શ્રીવત જનને શાનો શોક
 'ચિત થકી ડરશું ચાકરી' ૧૩
 'જીવાડનારો તો છે જુગદિશ
 'ખેડીશુ કુવો કે ખેત ૧૪
 અન પાછો નાવે આચ '
 વીવધના તેણે કર્યા વીચ્યાગ ૧૫
 અરલક જીવાડ્યાની આશ
 લહે પ-દેલામા મલશે આહાર' ૧૬
 કિમ જીવીશુ કરમા અમ્મે
 તે તમને ઉથ કલ થશે ૧૭
 વ્યાર પુત્ર ને દાદા વ્યાગ '
 થયા આપ આપણે દામ ૧૮

હુહા

એકે મેવી ગાવડી
 એકે તો ખેતી કરી
 શળ હો રે સત્ય વાદિયા
 દીયા મુયા અથડાઇને
 કુણે મા-બાપને પાલીયા
 કુણુ પે પોખી મ્હા
 બે બાણે ને કહો નહી
 રામ-હુહા હેહ છ
 રાજા બોયો રીઝમા
 જીણે રાખી ગાવડી
 કૃષી કરમે ખેતી કરી
 ક્ષત્રીને કરવી ચાકરી

એકે કર્યો વ્યાપાર
 એકે ઓવગ અપાર ૧૯
 દીયા જન પામ્યા શુખ
 કુણે વેડી ભુખ ૨૦
 કુણે કીધો ધર્મ
 હો એ વ્યારના કમ' ૨૧
 તો તમને હત્યા વ્યાર
 વીકમે ડર્યો વીચ્યાર ૨૨
 'સાલન્ય શળ શુલ ધર્મ'
 તેણે રાખ્યો ધર્મ ૨૩
 વેશે કર્યો વેપાર
 એ તો શુલ સસાર ૨૪

ધનુવાલેં ધમ' રાખીયોં	વ્યાપારેં	પોખ્યુ પેટ	
માખાપ છવાડ્યાં ખેતીછ	ન્યાય-તણા	જો નેટ	૨૫
ચાકરીવાલો ચિંતાતુરેં	અશ્વ અલેખેં	ખાય	
ખરાળ થયો ખટ માસમાં	જે ધંધે ખોટેં	ધાય	૨૬
જે જાત્યનેં જે લખ્યું	તે તે કરેં	શુભ કાંમ	
તે તો સુખ પાંચે ઘણું	નહી તો દુખના કાંમ		૨૭
જે કરતો હોઇ તે કરેં	તો દિન સુખના જાય		
દેખા-દેખી કુછ પડેં	તો તે ઘોઘા ખાય		૨૮
હાકોશનેં ચાકરી	વણીકે વૈશ્ય વ્યાપાર		
કણ્ણીનેં કરપીપણેં	વીપ્રનેં વીઘા વીવંહાર'		૨૯
'શાળાશ' કહી શબ ઉડીયુ	ઉત્પતિનેં આકાશ -		
ગયું મસાણેં ગાંધવેં	સિધ-વડ-સમીપેં	પાસ	૩૦
ગાતેં શુંશુતેં ભણાવતેં	સિખેં સાંભલેં સાર		
પ્રસન થાઇ પરમેશ્વરી	નોધારાં-આધાર		૩૧
કથા તો ચોવીસમી	સંપુરણ થઇ સાખ્ય		
બુધ્ધ દેનારી બુધ્ધ-નિધી	ભારતી પેતેં ભાખ્ય		૩૨
સીક્ષા સમસ્યા સાંજુપણ	વીઘા-વાંણી-વીલાસ		
એક કથા પુરણ હવી	કહેં કવી શાંમલદાસ		૩૩

★

પ્રથમ કેહી કાંમિની	પરણી રુડી પેરે	
ત્રણેં ખીજી તારણી	કુંણ કુંણ ગઈ છેં ઘેર	૪૧
ખીજેં દીવમેં બાલીકા	કુંણ બાલ્ય પરણી પ્રીત	
ત્રીજેં દિવસે કેઈ તારણી	ચોથેં કેહી રિત્ય	૪૨
જે બાંણા નેં કહો નહી	તો અંહિત્યા-પાપ	
સંદેહ ભાગો શબ કહેં	અકલવત છે આપ	૪૩
વીકમમેન વલતા વહેં	‘એકમાં શો મદેહ	
પ્રથમ પુરુષ જે પ્રગટ્યો	તોલ ઘણેરું તેહ	૪૪
મુખથી પ્રગટ્યો મહા-પુરુષ	બ્રાંમણ બાલ્ય નેં બ્રમ	
વરિ કન્યા તે વીપ્રની	ધારિ જે તું ધર્મ	૪૫
ખરો પુરુષ તે ક્ષત્રી છેં	ઝહેં પ્રગટ્યાબો રીઝ	
ક્ષત્રાણી તેહનેં વરી	બુધિ-તાણુ એ ખીજ	૪૬
વૈશ્ય પ્રગટ્યો પાણ્યથી	વરી વૈશ્ય-કન્યાય	
પગથી પ્રગટ્યો તે શુદ્ર છેં	એ વાતેં નહી અન્યાય	૪૭
ઘઘી રચી છેં શીવજી	પ્રથમ પેહેલી પૂર	
આરે વરણુ એમ અગળ્યાં	બહારે ચંદા મુર’	૪૮
‘ગાનાશ્વ’ કહી શબ ઉડીયુ	‘ધર્મવંત ધન ધન્ય	
ભલેં અવતર્યો તો ભુમી પર	માંયુ માહરું મન’	૪૯
એમ કહીનેં ઉડીયુ	અંતરીક્ષથી આકાશ	
હરસિધ હજુરી જઈ રહ્યુ	સિધ-વડને પાશ	૫૦
મંદિર આબો મહિ-પતિ	કહી પુલ્યનેં ફેર	
‘જે ગમશેં ગોવિંદનેં	તો લાવું હું ઘેર’	૫૧
કથા તો ત્રેવીસમી	સંપુરણ થઈ સાખ્ય	
બુધ્ય દેનારી બુધ્ય-નિધી	ભારથી પોતેં ભાખ્ય	૫૨
રખીયલ રાજ માહારાજથી	પ્રગટ્યું એક પુરાણ	
ઉછા અનપુર્ણ-તણી	મમતો અતુર-મુખાંણ	૫૩
ગાઇ સીખેં નેં સાંભલેં	તે પામે લીલ-વીલાસ	
પરમેશ્વર-પ્રતાપથી	કહેં કવી શામલદાસ	૫૪

કથા ચોવીસમી

હુંહા

અનપુરણું તું અંખીકા	અભરે-ભરણી આપ	
અપ્પી-વેદ્ય-સિચણ-તણી	વેદ-પુરંણે છાપ	૧
હંસ-વાહની હિત-કારણી	ભ્રમ-તનયા ભ્રમ-રૂપ	
સનકાદિક સેવેં સદુ	ભમેં ખોલતા ભુપ	૨
ચોવીસમેં દિન ચતુર નર	ઉઠેં આલસ મોડ	
ઝીધ-વડ-સમીપેં જઈ	છત્ર-પતિ ચળ છાડ	૩
ખાંધી ખાંધ ખાધુર ચલો	ચળ ખોડ્યુ શુભ વાત :	
પર-દુખ-ભંજન સુખ-કરણ	ભુગ ભણીતલ ભાત્ય	૪
કહું વાત કાંને સુણો	હુંકારે નવી દેશ	
હું કહું તે તમે સાંભલો	કરો પંથ પ્રવેશ	૫

ચોપદ

પુરંદર પાટણ પોહોડું પીઠ	દેવ-લોક જોહું તે દીઠ	
વણું અઢારેં વાસો વસેં	ધર્મ-મારગ-ઉપર તે ધણેં	૬
લોલો ભટ એક બ્રાંમણ-ભુપ	રૂખી-ભાત્ય પણ સીધ-સ્વરૂપ	
ચાતુર પુત્ર તેહનેં છં ચ્યાર	શુભ-કરમી શુભ-લક્ષણ સાર	૭
કર્મ-અનુસારેં વરતે વેદ	ક્ષણ માત્ર મનમાં નહી ખેદ	
બુધ્ધ-નિધાન તે ચ્યારેં ખાલ	એક વાર દેશમાં પડયો દુકાલ	૮
અન નીર નેં ખુટાં ત્રણ	નાઠા લોક જિમ રણમાં હણું	
પુત્ર ચ્યાર તે માત નેં તાત	એકાંત્ય બેઠાં વિચ્યારિ વાત	૯
મંજુસ આયણુ ધરનાં વીસ	અન આયણુનેં આપણેં ઇશ	
પ્રદેશ જતે તો રાણી મરો	કાલ-શ્લેષન ધર બેઠાં કરો	૧૦
એક મોટો ભાઈ સત્ય-વાદિ સાંચ	તેહનેં પુત્ર પુત્રીયો પાંચ	
અધિકી અનાથ વીચ્યારી વાત	પુંજ તેહનેં અપીયા સાત	૧૧

તેણે એક લીધી ગાવડી
ળીજે ભાઈ તેહને તન ચ્યાર
ગત ચ્ચીયા તેહને રોક
લીધા ઘોરા બાધી બાકરી
ત્રીન ભાકને પુણ ત્રીમ
લીધા બવદીયા બે તો ચ્ચેત
ઘનમા જમનારા છે પાચ
ચોથા પુરને અગ્લક ચ્યાગ
પુણ છે તેહને ચંચાસ
'વ્યાજ વોહરા કશુ વ્યાપાગ
મા-બાપ કહે 'અપુત દો તમ્બો
'જેહને શીવજનિ કીપા હશે
નહીતગ વારા ફરતી વાગ
'વાગ' ઢરી કર્યું છે કામ

'અમને જીવાડજેતુ માવડી'
તેણે મનમા કર્યો વીચ્યાગ ૧૨
શ્રીવત જનને યાનો ચોક
'ચિત થમી ઢરશુ ચાકરી' ૧૩
'જીવાડનાગે તો છે જુગદિથ
'ખેડીશુ કુવો કે ખેત ૧૪
અન પામશે નાવે આચ
વીવધના તેણે કર્યો વીચ્યાગ ૧૫
અરલક જીવાડ્યાની આશ
લહેવુ-દેલામા મલશે આહાર' ૧૬
કિમ જીવીશુ કશમા અમ્બો
તે તમને ઉશ કલ થશે ૧૭
ચ્યાર પુર ને દાગ ચ્યાગ'
થયા આપ આપણે દામ ૧૮

કહા

એકે મેવી ગાવડી
એકે તો ખેતી કરી
શખ ઢહે રે સત્ય-વાદિયા
ક્રીયા મુયા અગાધને
કુલે મા-બાપને પાલીયા
કુલુ પે/ પોખી રજા
બે બાણા ને કહો નહી
રામ-કુહાઈ દેહ છ
રાત બોચો રીકમા
જીણે રાખી ગાવડી
કૃપી કરમે ખેતી કરી
ક્ષત્રીને કવ્વી ચાકરી

એકે કર્યો વ્યાપાગ
એકે બોલગ અપાગ ૧૯
ક્રીયા જન પામ્યા શુખ
કુણે વેડી ભુખ ૨૦
કુણે ક્રીધા ધર્મ
કહો એ ચ્યારના કર્મ ૨૧
તો તમને હલ્યા ચ્યાગ
વીકમે કર્યો વીચ્યાર ૨૨
'સાલચ શખ શુભ ધર્મ'
તેણે રાખ્યો ધર્મ ૨૩
વેશે કર્યો વે પાર
એ તો શુભ મચાર ૨૪

ધેતુવાલે ધર્મ રાખીયો	વ્યાપારે પોખ્યુ પેટ	
માઘાપ છવાડ્યા ખેતીધ	ન્યાય-તણા એ નેટ	૨૫
ચાકરીવાલો ચિંતાતુરે	અન્ધ અંધેએ ખાય	
ખરાબ થયો ખટ માસમા	જે ધધે ખોટે ધાય	૨૬
જે જાત્યને જે લખ્યુ	તે તે કરે ગુલ કામ	
તે તો મુખ પામે ઘણુ	નહી તો દુખના કામ	૨૭
જે કરતો હોય તે કર	તો દિન મુખના જાય	
દેખા-દેખી કુધ પડે	તો તે ઘોઠા ખાય	૨૮
ઠાકોરાને ચાકરી	વણીકે વૈશ્ય વ્યાપાર	
કણુખીને કરખીપણે	વીપ્રને વીઘા વીવહાર	૨૯
‘શાખાશ’ કહી શબ ઉડીયુ	ઉતપતિને આકાશ -	
ગયુ મસાણે ગાધવે	સિંધ-વડ-સમીપે પાસ	૩૦
ગાતે શુંબુતે ભણાવતે	સિંખે સાબલે સાર	
પ્રસન્ન થાય પગ્મેન્દ્રરી	નોધારા-આધાર	૩૧
કથા તો ચોવીસમી	સંપુરણ થઈ સાખ્ય	
બુધ્ધ દેનાની બુધ્ધ-નિધી	ભારતી પેતે ભાખ્ય	૩૨
સીક્ષા સમસ્ત્રા સાલખણ	વીઘા-વાણી-વીલાસ	
એક કથા પુરણ હવી	કહે કવી શામલદાસ	૩૩

કથા પચીશમી

ચોપઈ

શ્રી-ગણાધીપત્યને સીસ નાંમીઈ	પુરણ વીઘા પ્રીતે પાંમીઈ	
સારદા-માતને જે સેવીઈ	ખાંત્ય-ચક્રી દાતા દેવીઈ	૧
પચવીસમે દિવસ પુરંદર-પુત્ર	રાત્યે ચાલે મેહલી ઘર-સુત્ર	
શખ છાડ્યુ બાંધી ગાંઠડી	મહિ-પત્ય વડ્યો વાલી મુંઠડી	૨
બોલ્યુ શખ : સાંભલી રે રાય	મહારાજ રાજ સમજો મન-ભાંય	
ચંદ્રાવતીનો ગજા ચંદ્ર	અલખત જેતાં ચોતે ઇંદ્ર	૩
પ્રતાપસંઘ નામે એક પુત્ર	સત્ય-વાદિ શોભિત ઘર-સુત્ર	
એક દિવસ મીકાર-કારણે	બુધી-નિધાન બેંહુ બારણે	૪
પીતા પુત્ર જુગત્યે ભેડલા	ઘણ-સુલી બેને ઘોડલા	
સકલ નેત્ય પછવાડે ગહુ	તેહનું બાંણ કોહને નવી થયુ	૫
મેહેવામ-મામો બે નિસર્યા	પ્રધાન પંડિત તે વીસર્યા	
એકલા બે આડ્યા રણ-માહે	પગલા દિકા તરતનાં લ્યાહ	૬
નર-પતિ કહે નાર્યો બાઈ છે	એક નાહાની એક મોટી થાય છે	
જેઈઈ પારખું બહુ બાખશુ	સંભાને સંણિ કરી રાખશુ	૭
નાહાનાં પગલાંની વરલ્યો તમે	મોટાં પગલાંની વગ્નુ અમ્યો	
તે વાતની પ્રતીગ્ના કરી	એકેકને સિર અકેટી ઠરી	૮
ઘોડા કપટાવ્યા તે ઘાટમાં	વનીતાને ઝાલી વાટમાં	
પીતા પુત્ર જિહ્વા બે પેર	માન-દિકરી જતા'તાં ઘેર	૯
મોટા પગલાંની દિકરી	તો તે વગ પીતાને વરી	
નાંહાનાં પગલાંની તે તો માત	સુત પરણ્યો તે તો સાક્ષાત	૧૦
હીકરી માત તાત ને પુત્ર	એમ માડિ બેઠાં ઘગ-સુત્ર	
તેહને છોકરાં આવ્યાં ઘણાં	શાં શાં સગપણ કોહો તે તણાં	૧૧
શખ કહે : રે અત્ય-વાદિ ગય	એ બેનું સગપણ શુ થાય	
જે બાંણો ને ન કોહો વાત	ઘણી ગાંમ-ગોચરની ઘાત	૧૨

કહા

ગજાઈ રહેં વીચ્ચારીયુ	પુરણુ દીધી ચેં	
સમજયો નહીં તે શબ મહિત	શુભવત આગ્યો ઘેર	૧૩
ગોઠવણુ તો પહીંઈ કરી	જડી નહીં કેા નગ	
સગપણુ સોધુ નવી જડયું	પુર-પતિ લાગ્યો પામ્ય	૧૪
ખુધી નિધાન ગોચો નહીં	શબ તો બાધ્યુ સીશ	
નાશિ ન મડ્યુ નર-પત્ય-ચક્રી	પુરા દિન પચવીસ	૧૫
ઉજેલ-ભાણેં તે આવીયા	લાગ્યુ ગણનુ ભેર	
હિંમત દોઠ હઠે ગઈ	ચીતથી થયો તે ચો	૧૬
મેજ પોતાની પાથરી	પોદાડ્યુ તિહા પ્રીત્ય	
ચોદી ગ્ધો તિહા ચતુર ન	રાજ-સંકેતી રિત્ય	૧૭

આપઈ

હિત કરી નેજ્યા બે હાથ	શબ ગોચુ રાજને માથ	
‘પ્રથવી-પત્ય તાહરુ તો પાપ	બ્રમ-કલ્યા બેઠી તુઝ આપ	૧૮
પર-દુખ-ભંજન જે તુઝથી થયુ	આજ યક્રી તે વેહેતુ ગયુ	
ધણા કર્યા તે પુન્યના ઘાટ	તે સરવેં ઉઠાડી વાટ	૧૯
દુખ-ભંજન પડાવ્યુ નામ	તે શુભ-હીણો ઝેરેં સદુ ગામ	
પુન્યે તાહરુ પાસગે જશે	કોળાન કોળિ હત્યા તુઝ થશે	૨૦
હાથે ગાલી આવીસ મારવા	સાત જન્મનુ મુકીત હારવા	
તે લીધી છે એહની બદુ લાચ	તેણે પરઠે હત્યા ગિર પાચ	૨૧
અહાલ નામ ચિહુ પુટે ચઢે	પર-લોકે તુ નગકે પટે	
ફટફટ કહેશેં સુ લોક	નામ દુખ-ભજન યાગે ફોડ	૨૨
માયામા પડ્યો તુ ગહી-પતિ	દયા ગઢેમા ના’ણી રતી	
સવારથનો મગો તુ થયો	શુભ તાહરો તે વેહેતો ગયો	૨૩
મુઝને બાણે છે તુ શબ	તુર્ફ ઝહે તો બેસુ અબ	
ઉમર માહરી છે વરસ જ ખાર	બ્રામણ રકતણો હુ કુમાર	૨૪

વાહલી નથી મુંને' માહરી કાય	મુઝને' તાહરી ચિતા થાય	
મુકીત એ એહનુ હારથે'	મહી-પતિ તુઝને' પછે' મારથે'	૨૫
હવ જથે ને' જથે' સર્વ' સત્ય	પર-દુખ-લંબન મુઝાથે પત્ય	
સદને' મન તે તું સાયરો	હુ દુખ-લંબન છું તાહરો	૨૬
કરવા આવ્યો છુ તાહરું કાંમ	જો કાલનું હોય તાહરું કાંમ	
એહ સીધની મી છે' જાત્ય	વીસ્તારી કહુ તેહની વાત	૨૭
જો તું આવો જાણું મુંને'	તો તો હુ જવાહુ' તુને'	૨૮

૬૬૧

અચિરજ પાંખો અધીપતિ	'એ શુ જોડ્યો આપ'	
શબને' સમ દિધા બહુ	'પ્રલે-કાલનુ પાપ	૨૯
તું કુણુ ને' એ કુણુ છે	જાત્ય જાત્ય ને' જોર	
શા માટે તુ શબ થયો	અતુર થયો તું ચોર	૩૦
એ તુઝ મુઝને' કિમ મારથે'	શુ છે' એહને' વેં	
ધન્ય-આણુ મુઝને' કહે'	હુ પ્રીછું તેહની પેર	૩૧

ચોપદ

વીપ્ર જાત્ય હુ રહું વાશિધ	માત-પીતા માહરા કામીડ	
તેહને' પેટ એક નોહોતો તન	માહાદેવ પુત્ર્યે' માન્યુ મન	૩૨
એક મિધ જાત્યે રખીનું રૂપ	જેખ સકલના જોગી ભુપ	
શ્રાવક-તણો સિરદાર	નારાયણ-પુજન-નીરધાર	૩૩
આગમ-સામ્રનો અધીપતિ	જેગ-પુરુષ જાણીતો જતી	
સિધ-વટે દીધા જપ જાપ	થયો ઇન્દ્ર અતુલી-બલ આપ	૩૪
કામર-વિદા-કેરો કોપ	લજ મહુની કિધી લોપ	
અન્દ મિધી તે તો એહની	નવે નીધ્ય દેવી દેહની	૩૫
ચામડ જોગણી કરે છે મેવ	વમ વતે' માંવ ને' દેવ	
પચામ ક્રોડિ પ્રથવી જે કથી	એ-અમાંન જીજો કો નથી	૩૬
એક જોરતો એહને ઘણું	મૃત-સંજવન વીગ્રા લણું	
મૃત-સંજવનને કારણે	બુધ્ય વીચારી છે બારતો	૩૭

બંત્રીસ-લક્ષણા પુરુષ મન ધરે	વીલા બણાવી પંડીત કરે	
તેલન્કડામાં નાંખે તત	કરે સોનાનો ફરસો અરત	૩૮
રતી-ભાર ચુથો જે કરે	તે તો જઈ શિયામાં ભરે	
એક સો આઠ ધાઈ બહરે	પુરણ વીલા પાંગે તાહરે	૩૯
એક પુરુષની બાસે કાય	સાદા ત્રણ મળુ સોનું ધાય	
એકવા એકસો ને છ કર્યા	લંડાર બધા દેમે ભર્યા	૪૦
સોનું નિપજે જેહને નિત્ય	ચિતા શિ પછે એહને ચિત?	
માહરાં માખાપને પરડી પેર	આખ્યા પુત્ર બે તેહને ઘેર	૪૧
‘બે’માંથી એક તુઝને દેઉ	માહરે ગમે તેહને હું લેઉ	
હું તો બંત્રીસ-લક્ષણા પ્રીઠ	જીજ્ઞે એક રથો છે મુઠ	૪૨
એણે તન મન ધન વીલા મુઝદીધ	પોતાના સરિખો મુઝને દીધ	
પ્રતાપ એહનો ને એહનું પુન્ય	નિરોખ માત્ર નવિ રાખી નુન્ય	૪૩

હુહા

એક દિવસ મેં આરટો	ઉઘાડ્યો તો આ જ	
મનુષ્ય માયાની બોપરી	મેં દિહું કારિયું કાજ	૪૪
હોતે બોડ્યાં તે હાડકાં	કરવા રુઝાં કાંમ	
‘અરે બાલ્યક તું બાપડા	એ મારે તુઝને કાંમ	૪૫
તુઝથી રુઝા અમ્યો હતા	પુરણ રાખતો પ્રેમ	
આંમ કરી નાંખ્યા અમ્યો	હોતે કિધું હેમ	૪૬
ચુથો કાઢ્યો તે દેખતાં	કનકે દેખાડાં કોટ	
ઉઘીસ તો એ મારસે’	એતાબો દેઈ ચોટ	૪૭
મા-બાપ આબ્યાં માહરાં	મેં શીખાંમણુ દિધી સવ	
તે મુઝને લેઈ ગયાં	વાહલો ન કર્યો દ્રવ્ય	૪૮
અનેક ઉપાય એણે કર્યા	મારવા માહરે સાથ	
હું સિધ સવાયો એ-ચક્રી	હોરે ના’વ્યો હાથ	૪૯
એહને સિધ-વહનો ગ્રાપ છે	એ ઠેકાણે મૃત	
હું રાખ ચઈને વલજો અહીં	તમ-ખાસે આબ્યો તત	૫૦

હાડમ આખ્યાં દુરીજને	હાસ્ય દેખાડે હેત	
તેલે તન તમે સમરપીયું	રાત્ય-રીધ્ય-અમેત	૫૧
પચીસ દાઢા તર્યો પગ ઘસા	નીદ્રા નીર ને અન	
લાવ્યા તે તો લાલ છે	ત્રપ્ત થયુ છે મન	૫૨
પ્રથમ મારશે મુઝને	ઠરાવ કરીને ઠાઠ	
તે વલતો તુઝને તલે	એ પુરા થાયે સો ને આઠ	૫૩
એક સો આઠ ફરસા થશે	અમૃત થાયે અન્ય	
એક સો આઠ હવે એ-ધકી	જે મુયા હોઈ જન	૫૪
કાસ્યે કાલ માહરો	તાકરો ત્રીજે દિશ	
જુહું જોલે એ વાતમાં	તેહને બ્રમ-હત્યા સિશ	૫૫
રાય રહેમાં રીઝીયો	એ તો સાચી વાત	
એહને મારવા મોકલું	એ તો મહા ઉતપાત	૫૬
શબ-સંધાર્યે સ્નેહ કર્યો	વચમાં રાખ્યા રાંમ	
‘વચન પલે કિમ માહરું	કિમ થાઈ આપણું કાંમ’	૫૭
શબ આખ્યાના સમ કર્યા	તેહ પલે કિમ પેર	
કિમ આપણુ રહિયું હવતા	ઘણા હેતથી ઘેર	૫૮
મૃત્યક કહે ‘મહિ-પતિ મુંજો	કહું તિમ કરજ્યો કાંમ	
તો ધરમ સરમ સદુનિ રહે	કિંક બતાવું કાંમ	૫૯
અસ્ત ભર્યા’તાં ઓરડે	તે દેખાડ્યાં ત્રત	
બત્રીસ-લક્ષણા બાલકા	એણે પમાડ્યા મૃત	૬૦
ફરસા જે છે કનકના	તે દેખાડ્યા હુર	
પ્રાકમ જોયું પુર-પતિ	‘એ સિદ્ધ કેા સાગર-પુર’	૬૧
અમૃત-શિસો દેખાડ્યો	જે રતીનું ઓણું એહ	
‘આપણા જેને ઉમેરશે	તાતી વિદ્યા તેહ	૬૨
મુખે મુંધ્ય તું મુઝને	અંતકણે સીધને આસ્ય	
એ નિશ્ચે નાંખશે તેલમાં	કાયા માહારી કાસ્ય	૬૩
ગળને મુખ કે દુખ નથી	તુને નથી પુન્ય કે પાપ	
વચન પલશે તાકરું	તુને સીધ દેશે નહી શ્રાપ	૬૪

પછે એક નર એહને જોઈશે	ગત્રીમ-લક્ષ્મી બાલ	
તુમ પાસે જો માગશે	ચતુષ્પણ્ણિ આપ	૬૫
કહેશે તે 'ફરો સીખવું	પુત્ર અગ્નિ પાઠ	
લાલચમા નાખમ લખ વમા	કમ-વિદ્યાના દાઠ	૬૬
તર્યો અગ્નિ વધા થે જલ્યો	હુ નવી સમજુ સાર	
તર્યો કરી દેખાડો તિમ કર	એમ કહેલ્યો વાગ્વાર	૬૭
તેલ-કઢા તેર મણુનાણી	ઉકાલશે અતીસ	
ભોગ આપજો ભવાનીયો	અતી મતોખરો ઇશ	૬૮
એ કહે ફેરા ફેરા	મદદલુ દો પાપ	
જો શરમમા સમજો નહી	તો નામે ઈનિ આપ	૬૯
કહેલ્યો 'આગલથી શુરુ કરો	પછે ચેવો તે પ્રીત	
શુરુ વીઘા લણાવીયે'	તો તે ગૂંથે રીત્ય	૭૦
વેતાલને વકાર-ગો	નામે એહને માર્હ	
માઠા તણ મણુ સોનું થર્ગ	તરત વેલા ત્યાહ	૭૧
અમૃત એક રતી એહનુ	પહેલા એક મી માત	
સજવન બાધી શોલસે	વેદ-વચન વીખ્યાત'	૭૨
રાજ કહે 'એહને નાખતા	પુરણ બેમે પાપ	
તુમને હાથે આપતા	શિવ દે મુજને શ્રાપ'	૭૩
'શાખાસ શાખાસ સત-વાદિયા	હુ કહુ તે ગુંણુ જાયે	
એહમા પાપ બેમે નહી	ત્યો લાખીલો લાહાયો	૭૪
દયા આવે જો દિલ વિખે	કમવ કરલ્યે હુ દાઠ	
તે વીઘાથી જીવન	મૃત્યક જન સો ને આઠ	૭૫
ગમે તેહને જીવાડ-ગો	ગમે તે/હુ મખ્ય	
પુન્ય વધે પાતીક ઘટે	શિવ-ગકિત સુરજ શાખ્ય'	૭૬
દીપક-જ્યોતિ દશધા કરી	તુલસી સાવીચામ	
'શુકન આપે જો અતી	તો એ કરીધ કામ'	૭૭
'કર્ય કર્ય રાજ સિધ હુ	અકલ ઘણેથી આપ	
પાપ સઘવુ પ્રલે થશે	ગીવજ નહી દે શ્રાપ'	૭૮

હુકમ લીધા હજુરનો	ન્યાવટ-કેરુ નુર	
ખાતસ-કાલ તો પરકીયો	શિર ઉગમિયો મુર	૭૬
શબ બાધી તે સંચયો	જિહ્વા છે સિધ મુખંણ	
આપીને ઓશંડલ થયો	પુગળુ જસ પરમાણુ	૮૦
‘ધીરજવંત ને ધર્મવત	તર્ગે તાકરું ધર્મ	
શિવ-પાશે ભાગે ગુ	સુની રાખો ગરમ’	૮૧
પાય પડ્યો તે પુર-પતિ	એલે દિધી આગીશ	
‘ધર્મ-લાભ રાખે ધણો	આશા પુરે ઇશ’	૮૨
લોજન દીધા ભાતના	નિગમલ પીધા નીર	
ગંગોદક ઉશોદકે	શુધ કયું ગરીર	૮૩

ચાપડ

શબ લઇને આલ્યો મિધ	જેહને પાસે છે નવ નીધ	
અખટસિધિ તિહા ઉલૂમ કશી	માહાલક્ષ્મી એહને વાને વસી	૮૪
ચોરાશિ ચેટક ચોરાશિ સિધ	બાવન વીર બાધા વશ દ્રીધ	
નવ શહને બંધને બાધીયા	નવ નાથ સેવામા સાધીયા	૮૫
જો મુયા જીવાડત એહ	તો ઇશ્વર સગીબા દેવન દેહ	
શબ લેઇ ગયો જિહ્વા શક્ત	જેહનો જશ જાળે છે જજત	૮૬
જિમ કરતો તિમ એલે કયું	કનક થયું તે બહારે ભયું	
ચુથો રવી-ભાર ચારે ધર્યો	તે તો સિસા માહે ભર્યો	૮૭
વીઘા પુરણ કગી વિવેક	જોઇઇ બગીસ-લક્ષણો એક	
નીહાવે નગર બાધાનુ નીર	વીઘાવત તો વીકન વીર	૮૮
મિધ મનમા વિચ્યાઠે અચ્યુ	એક જોઇઇ તે કરીઇ કયુ	
સકાલ ઉગ્યે મિધ આવીયો	લાખીલી વાતો લાવીયો	૮૯

હુદા

પર-હુખ-ભંજન પુર-પતિ	પ્રીત્યે પાએ લાગ્ય	
‘પરભાતે પધાર્યું	મન ગમે તે માગ્ય’	૯૦
વીર કહે ‘મિધ શુણો	માહરે છે નવ નિધ	
જે તમે કહો તે કરું	મંતોબ પામો જિમ સિધ’	૯૧

‘સોનાનો ફરસો સિખવ
ના કહી ન સકયો નર-પતિ
મધ્ય-રાત્રે એક મહી-પતિ
પાચ લક્ષ પુજન-વિધી
પચ તો તિહા મણુ પાચમે
ધૂતની તિહા ગગા કરી
સાત સહસ્ર શ્રીફલ ગુલ
લક્ષ લોજન વીપ્રા-તણા
બલ બાકુલ બુ-વિધ્યના
ચિતવે તે કરે પલકમા
ગથે ધ્રાસન લીજી
ત્રણ લોક જિતી સર્કે
જલને સ્થાનક થલ કરે
અવનિ આકારો કરે એકઠા

યગ્ન કર્યો એક માસ દિન
મનની વાત માડિ કહી
કત્રીમ કાલી અતુદંશી
એક રાય પ્રથવી-પતિ
તેલ-કઠા તાતી કરી
તેલ તપાવ્યુ ત્રીડ વીધે
‘પ્રથમ ગુરુ સિધ સિખવે
છેક અભણ્યો થઈ રહો
કર્યો સિધ તે કુદડી
હુ કરુ છુ તિમ તમે કરો
ત્રણ પ્રદક્ષણા તે કર્યો
વૈતાલે સિધ વધાવીયો
ભોગ પામી લવાનીયો
ફરસો થયો એક પલકમા

હેતે આપુ હાય’
સુઠે શિવને સાથ ૯૨
બીજે પાને સિધ
ગજ-દાની રીધ ૯૩
તેલ મણુ ત્રણ હજાર
અતિશે બીજ આહાર ૯૪
ફેફલ મણુ દશ-વીગ
યગ્ન કરો બુગદિશ ૯૫
અતિશે ઉપમ અર્થ
ગાઠે જેહને ગરથ ૯૬
તો બીજ સિ બુધ્ય
સિધમા એટવી મુધ્ય ૯૭
થલને આનક નીર
એકવો સિધ શરીર ૯૮
પછે આપ થયા એકાત્ય
બુપત્ય-શુ ભાગી બ્રાત્ય ૯૯
મહાવનમા મહાલ
બીજે સિધ ગુબલ ૧૦૦
કહે ‘પ્રદક્ષણા કરો પાચ’
અગ્નિ-તણી અતી આચ ૧૦૧
તે ચેલાથી આય’
રુદ્યા સાચે રાય ૧૦૨
‘જે-ગો તમ્યો જશ રૂપ
ભરત-ખડના બુપ’ ૧૦૩
જેયો એણે જોગ
‘લેલ્યો લવાનિ ભોગ’ ૧૦૪
પુરો ઉપનો પ્રેમ
સાઠા ત્રણ મણુ હેમ ૧૦૫

રની-ભાર ચુથો તેહનો	રાખ્યો અમૃત-પૂર એન	
વીઘા મૃત-સંજીવની	ચાતુર પાંખો ચેહેન	૧૦૬
ફરસા એક સો ને આઠ છે	નિત્ય એટલુ મુવર્ણ	
એક મો આઠ જણુ જીવશે	ઘાત ટલી ને મર્ણ	૧૦૭
વિક્રમે મન વિમાંસિયુ	‘મેં માહું કીધુ કાંમ	
જર તો જોતામાં જશે	રહેશે જુગમાં નામ’	૧૦૮

છપય

જર જોતામાં જાય, ખાતા એ તો ખુરે
 જર જોતામાં જાય, લઢી હાકમ કેા હુરે
 જર જોતામાં જાય, હારે જીવરે જોરી
 જર જોતામાં જાય, ચેતે ચાડી. કે ચોરી
 જર જાવા જાહરે થયુ, રાખ્યુ ઘડી એક રહું નહી
 જરસો કરશે જોગવું, સામલ કરે મુરખ જોવા કહી ૧૦૯
 રહે એક જુગમાં નામ, રહે કરે જે હારે
 રહે જે પર-ઉપગાર, સરગ-લોકમાં સાથે
 રહે જે કીધું પુન્ય, રહે જે ધાર્યું ધરમે
 રહે પોખી પરકાય, કળુલ કયું જે કરમે
 રહુ નથી રહેશે નહી, દાટયુ સાટયુ કે વ્યાજમાં
 સામલ કરે કયું કષ્ટાપણે, રહે જે પુન્ય પર-કાજમાં ૧૧૦
 ધન રહેથી ધર્મ, તે કેહોનો નવિ ધારે
 ધન રહેથી ધ્યાન, હેત હરીશુ હારે
 ધન રહેથી ધર્મ, કર્મ ચતુરાઈ ચુકે
 ધન રહેથી શગમ, માંન મુરનદા મુકે
 ધન રલતા અધર્મ ઘણો, સાચવતા સંકટ થશે
 સામલ કરે દાટયે દુખ ઘણું, જરથી જીવ જોખમ થશે ૧૧૧
 જેહ દાટશે દામ, જીત થઈ તે ભમશે
 જેહ દાટશે દામ, સર્પ-રૂપે થઈ રમશે
 જેહ દાટશે દાંમ, જોખ કેહક જોગવશે
 જેહ દાટશે દાંમ, જોગ કેહક જોગવશે

પાપે સ્ત્રી પ્રથવીમા ધરે, નીચ થઈ સદુને નડે

શામલ કહેં ધુલ વાલે ધન-ઉપરે, આખર તેહને મુખ પડે ૧૧૨
જર સંચે જશ જાય, પુન્ય રહે નહી પાશે

જર મંચે દુખ થાય, વાનર રહે નહી વાશે
જર મંચે અહંકાર, અતીશ અંતર આવે

જર સચે આચાર, નીરમલતા પાશે ન આવે
ખાસે ખરચશે ખવરાવશે, તે અતુલી-ખાલ આપ છે

શામલ કહેં દામ જે દાટશે, તેહના તો પુરણ પાપ છે ૧૧૩
ખાસ્ય તેહની બુધ્ય, જર પોતાનો જાણે

ખાસ્ય તેહની બુધ્ય, જે જરનો અહંકાર આણે
ખાસ્ય તેહની બુધ્ય, જે જર દેખી ઠરશે

ખાસ્ય તેહની બુધ્ય, જે જર-કામે કુકું કરશે
જર રચો ને વાવરો, પુન્ય પરમાસ્થમા પચો

શામલ કહેં એ અસ્થિર છે, દાટયો તેહનો તો બટયો ૧૧૪
કુકું

ગાંડતા લક્ષ્મી હસે	કવચ દેખી હસે કાલ
વીજચારણી સી હને	ન્યાદે કંથ ખેલાવે ખાલ ૧૧૫
વિક્રમસેન્યે વીવ્યાસ્યુ	‘ધન-સંચિત તે ધુન્ય
લોલે લગ રહે નહી	લોલ તે પાપનું મુલ ૧૧૬
એ સિધે માનવ માર્યા	વીપતીત કીધિ વાત
ખત્રીસ લક્ષણા ખટ-ચુણી	શત એક ઉપર સાત ૧૧૭
હિમ દેખી હરખ્યો ઘણું	અમૃત લેવા આશ
તે તો સરવે ઝિહા રહ્યું	પડ્યો પ્રથવી પગ-પાશ ૧૧૮
એહની વલે તે માહરી	આગલ પાછલ થાય
રાખ્યુ ધન તો રહે નહી	ખરું કરમ તે ખાય ૧૧૯
દુખ દેઈ લેઈએ દમડો	બુલમ કરીને જેડ
આપણને વીતે તેટલું	એમ આંચુ કેડા વેડ’ ૧૨૦

છપય

જેહને જરનો લોગ, તે જુલમ ઉપગ ઝુએ

જેહને જરનો લોગ, તે પરમેશ્વર નવી પુરે

જેહને જરનુ લોગ, તે અહંકાર અતી આણે

જેહને જરનો લોગ, તે જશ છતિ નવી બાણે

જેહને જરનો લોગ છે, તે છાકયો કરે અમરે અતી

સામલ કહે લક્ષ્મીના લોભીયો, રડું ન યાછ તેથી રતી ૧૨૧

હુહા

પ્રથમ મીધ જિવાડીયો

હોમ-લંડાગ લય્યા હતા

‘મીત્ર મારો હવે મુઝને

કપટ કયું મે કુહથી

શબ્દ મુઝને સમજાવીયો

પછે વીચારાં પાપ મે

કરતાં શું માહું કયું

ગુંભ-ઉપર અવશુલ કયો

સતી-મીરોમતા મેવડો

અતુગ મુખ ચેને નદી

મહી-પતિ કહે ‘મારો મુને

હું અપરાધી તાહરો

સહમ-લક્ષધા સ્તુતિ કરી

વીકમના વખાણથી

કયું પગમાર્ય-કામ

તે દેવત શુધ્યા દાંમ ૧૦૦

મીધ ઘો મુઝને શ્રાપ

પોહું મેહું પાપ ૧૨૩

કન્તા શું કુંડું કીધ

તમો તો મોટા સિધ ૧૦૪

ઘણી કરી મે ઘાત

એ તો મહા ઉતપાત ૧૦૫

પુન્ય હું પગમ પવીત્ર

તાહગ ચાર અરીત્ર ૧૨૬

કરો તમારું કામ

નીરમલ તાહરું નામ’ ૧૦૭

મેહલી મનનું માન

મુઝને વાધ્યુ આન ૧૦૮

છપય

મીધ કહે ‘શાખાન, શાખાસ નગ-પત્ય મતિ તાહરી

મુઝને કીધી નીકલે, દત્તા ઉતારી માહરી’

મીધ કહે ‘શાખાસ, શાખાસ નગ-પત્ય નિગ્ગોળી

તે મુને તાર્યો આજ છે, છેક છત્ર બેદા દાબી’

મીધ કહે ‘શાખાન તુમ, તુમ પુન્ય તું માહરો

નીગલ નીમપાપ મુઝને કયો, હું તુછ સેવક છ તાહરો’ ૧૨૯

હુહા

સત્ય-વાદિ કહે 'સિધ શુભો ગમે' તો ત્યો એ ગર્થ
નહીતર હુ કહુ તે કરો જિમ સર્વે તમારો અર્થ' ૧૩૦

છપય

ચીરંજીવી નહી કાય, ગયા માધાતા મહી-પત્ય
ચીરંજીવિ નહી કાય, ગયા છતવંતા છત્ર-પત્ય

ચીરંજીવી નહી કાય, ગયા અધીકારી ઇંદ્ર
ચીરંજીવી નહી કાય, ગયા 'ંડ સુરજ ચંદ્ર

ગયા રામ ને રાવણ, ગયા દેવ ને દાનવી
ગયા સત્ય-વાદિ સલશુણા, તો સાંમલ કહે કોણ માનવી ૧૩૧
કાય આજ કાય કાલ્ય, કાય માસ છ માને

કાય વરસ દશ-બાર, કાય પચવીસ-પચામે
કો ચીત્યરે કો સાહ, કો નેહ કોઈ એકસી

જાયુ તે જાય, રહે નહી કો ઝેંસી
નાંમ તેટલાનો નાસ છે, ધરમ એકલો મન ધારવો

સામલ કહે મુરખ કહે, એ જંદી દેહનો ગારવો ૧૩૨
ઘડી પલક કે પોહોર, સાઝ સંધ્યા કે વાકાણું

એક દિપક બોલાય, નાવે સાથે કો નાણું
ધરમા રણમા કે ગામ, દેશ પરદેશે પડશે

જલ-પરપોટો જિમ, નિશ્ચે એક ઢાઢો નડશે
રાખ્યો પલક રહે નહી, થો ભરુ થો તેહનો ઘણો

શામલ કહે ગય-કુપો કાયાખરી, વીશ્વાશ ગો એ તન-તણો ૧૩૩

હુહા

'જો પુલ્ય તમને ગમે' તો જીવો જન
એક એક ફરગો આપીધ માહરુ તો એ મન ૧૩૪
આખ્યાથી રુકું નહી આખ્યાથી નહી સુખ
જીવત-દાન જો આપીધ તો તે ભાગે ભુખ' ૧૩૫

છપય

જેણે કીધાં પુન્ય, તે પાત્ર પદારથ પાંખ્યા

જેણે કીધાં પુન્ય, તે વેદના મઘલી વાખ્યાં

જેણે કીધાં પુન્ય, તે સરંગે મરંગે મંચરીયા

જેણે કીધાં પુન્ય, તેહના ઇકેતર તરીયા

જેણે પુન્ય પરાક્રમ કર્યાં, તેહનો અરથ શતધા મરે

ગાંમલ કરે પાપી જીવડા, જીડા જીડા ભમતા કરે ૧૩૬

સિધ કરે 'તાહરો હુ રાક, વાક ક્ષમા કર્યે માહરો

અતીસે આડે આક, તોલ વેચાંણુ છુ તાહરો

મુલ-ખરીદ હુ દાસ, કોડ કીકરનો કિકર

વસુ તાહરે વાસ, પ્રીત પાંમરનો પાંમર

તે તાર્યો ત્રિ-લોકમાં, સરગ-મુખ સડેજે થયુ

નર-પત્ય તે નરક નીવારીયુ, ગામલ કરે બાકી સ્યુ રહ્યુ ૧૩૭

કહા

ચેલો જીવાલ્યો અતુર નર

હાથ ઝુક્યો સિર હેતથી

'માનું છુ હુ એટલુ

ગુરુ-શુ બાધી બાકરી

હર્યો સિધ હેતે કરી

ધન્ય ધન્ય માહરા ઇન્દ્રને

ધન્ય માહરો તું વીઘારથી

સિધ-ચક્રી સવા-ગણો

એક સો ૭ પેરેલા હતા

તે સિધે અમૃતથી સીંચીયા

તે રાંણી-જાયા રાજ્વી

ખત્રીસ-લક્ષણ ખટાર-કલા

ઉઠાડ્યા આદર કરી

વીક્રમ બીજો વીઘારથી

તે સિધને પડિયો પાખ્ય

'મન ગમે તે માખ્ય' ૧૩૮

અહંકાર કર્યો મેં આપ

ધુનો કરો તે માફ' ૧૩૯

'ન કરે' તાહરી નંદાય

ધન્ય ધન્ય માહરી વીઘાય ૧૪૦

ક્ષણ માત્ર નહી ખોડ

જણુમા ન મલે જોડ' ૧૪૧

જે પાંખ્યા'તા મૃત ઘાત

વીસમે કીધી વાત ૧૪૨

શુભ-લક્ષણ શુભ-જપ

ભારે ભોગી ભુખ ૧૪૩

સિધને નાંચ્યુ શીશ

'પ્રમન હજ્યો તમ ઇશ ૧૪૪

શાખાગ વીઘા એ સિધની	ગાખાસ ચેલાનાં ચગીત
શાખાશ વીકમ વીઝે	જે પુણ્ણ પુન્ય-પવિત્ર' ૧૪૫
ઘેર તેડી લાગ્યો રાહને ગુલુ-નિધી	ખાંન પાન ધન ધ્યાન
પસાયો કઠી તે પ્રીતથી	મરી-પત્ય દિધા માન ૧૪૬
દશ દશ હન્તી દીગંગગ	ગત શત શુભ તોખાગ
એકેક કુઓ ઉપરે	અપગમપાગ અપાગ ૧૪૭
હાતાને મન ધન નાદી	મુરને મન નાદી ગીશ
પતી-વ્રતાનો પંડ નદી	દિલથી ત્યાગી દીસ ૧૪૮
પરુણાગત પનર દિવમ	પ્રીતથી પુરણ પેર
નવદેશે મટુ વોલાવીયા	તે ધણા હેતથી ઘેર ૧૪૯
મીધ તો મિધાયલ ગયો	મમેત મિખરની લત્ર
રાખા જન્મ જોખમ જરા	પુછક પોદા પાત્ર ૧૫૦
આગિગ દિધી અતી ઘણી	ધરમ લાભ પ્રદ ખીર
'કોડ દિવાનીનું રાત્ર્ય કય'	વક-કય વીકમ વીર ૧૫૧
ગાક લખાને ગાખમા	જશ ગુગ-ગુગમા લાણુ
મદ-મુધી સદા હલ્યો	ખરી સ્તનાકગ-ખાણુ' ૧૫૨
વીખને રાખ્યો વીસ દિન	પુરણ દીધિ પ્રીત
પાશે ઝેસારી પુર-પતિ	રડી ગખે રીત્ય ૧૫૩
આત્મીસ દિધી અતી ઘણી	'તાહુ યાલ્યો કોટ કમ્યાણુ
શાકો મદા નીંતરે	બુ આકાશે લાણુ ૧૫૪
પરમેશ્વર પ્રસન થન્યો	હલ્યો હરસિધ હગુર
વંશ વીમલ જશ વાધન્યો	જિહા લગે ચડ ને' મુર' ૧૫૫
મો કલપ સારદ સ્તવે	મો કલપ સ્તવે મેચ
તોડે પ્રાકમ વીકમ-તણા	લક્ષા ન લાગ લેશ ૧૫૬
આખર મુરનદે માનવી	ઉઝેણીનો રાય
કયા કામ જે કારમા	જે મુશ્વરથી ધાય ૧૫૭
લખમી આપી લક્ષા ગમે	સાજા જુ રીધ્ય
પુછયુ (?) દનીદ્ર દહેવટ કયા	પોતા-સરીખો કિધ ૧૫૮

ગયો વીત્ર તે કાસીઈ મન્યા માત ને તાત
કયા કેહી કરતુતની વીતકની જે વાત ૧૫૯
આગીશ દિધી તેહોં અતી ઘણી પરસન ઉમયા-ઈશ
'અમને જેહુ તે કયું તુઝને કરનયો જુગદિશ' ૧૬૦

(ઉપસંહાર)

છપય

ધારનમરનો ગય લોજ લયો ભુત-ખંડે
પંડિત-પીકુ પગિમાણ, નામ જેહુ નવ ખંડે
એ આસન લાગ્યો ભુપ, કેડે ભુમીથી કાઢ્યુ
હરી-હર-ઉપર હેજ, તેજ ત્રીલોકે બાહું
હીરા કનક ઝવેરો જડ્યુ, સુદર શુભગ શુભ મુતલી
પાહલ પદમની-સારખી, બદ્ધ-શુંણ બત્રીસે પુતલી ૧૬૧
આસન બે સવા રાય, લાખીણુ મુદરત લીધુ
જમાડ્યુ ધારા ગામ, કામ દે પુન્યનું કીધુ
પરડે જવ જમણો પાગ, પુતલી બાલા બોલી
બેઠે મુખ નહી થાય, કંદુ પટતર બોલી
એ આસન છે ઈંદુ, પુન્ય પરમારથ પેસેને
વીવેક વીક્રમ-સાગ્રખી, બુધ્ધ-નિધાન તે બેમને ૧૬૨
કહે 'લોજ મુણ' પુતલી, 'બુધ્ધ-સાગર બત્રીસે'
લોજ મળ શ્રવણે શુણી, રેખ કેહી નહી ગમે
પ્રથમ વાત તો 'હરણુ,' બીજી તો 'વીત્ર' વીવેકે
કયા ત્રીજી 'કમલ,' ચોથે 'સિંધલ-નિધી' નેકે
પાચમી વાત 'પંચદડની,' છઠી 'અબોલા-ગણીયે'
માતમી વાત 'નાપીક-તણી,' આમલલ જુગતે જાણીયે ૧૬૩
આડગી 'ધનવંત મેક,' નવમી તે 'હસ' જ વરની
દશમી 'ગર્ધલનેન,' અગ્યારમી 'કલશની' જ ધરની
બારમી 'વીક્રમચરીત,' તેગમી 'મમુદ્ર' સિધી
ચૌદમી 'નૌકા નિધ્ય,' પનરમી 'મેના-ચોપટની' કિધી

સોલમી 'ઘોડો કાઠનો,' સતરમી 'પંખી-તણી'

અઠારમી વારતા 'વાઢાણની,' શામલ કહેં ચોલા ઘણી ૧૬૪
ઝાગણીસમી 'ભાલોસમ,' 'વૈતાલની' પુરણ વીરેં

એકવીસમી 'પાન,' બાવીસમી 'કામધેનુની' દીસેં
ત્રેવીસમી 'લદ્રા-લામ્ય,' ચોવીસમી 'ગોટકો' ગાને

પચવીસમી 'લેગણિ' જાણ, છત્રીમ 'માધવાનલ' છાને
સત્તાવીસ 'લક્ષણધીની,' અઠારીસ 'શુક-શારિંગ'

ઝાગણીત્રીમી 'ઝીચરીત્ર,' શામલ કહેં ત્રીકુ વીધ તારિકા ૧૬૫
ત્રીસમી 'ભર્તંગી ભુપ,' એકત્રીસમી 'ઝપાવંતી'

તેહવી સમસ્યા શાખ્ય, જાણે જે બુધ્ય અનતી
બત્રીસમી બુધ્ય-નિધાન, 'વૈતાલ-પચીસી' પોતે

ગીશ-ગુઝ-ગ્વાહ, જશ ઉપરાજ્યો ભેતેં
એક એક પ્રાકમી પુતલી, મોલા કહી સરોં ગઈ

સામલ-લટ સાચું કહેં, નૃપ-સોજ-તણી નિશા થઈ ૧૬૬
હહા

'એહલુ પ્રાકમ જો કરો	તો ધરો સિંહામન પાય	
નહિતર ચદન-અક્ષત-વડે	પ્રીત્યે કહે પુતય	૧૬૭
લોને ભાર જાણ્યો ઘણો	મુકાપો મનનો ગર્વ	
ઠર્યું પુન્ય પરમારથી	પોઠા પુન્યનો પર્વ	૧૬૮

(અંથકાન્ડ-પ્રશસ્તિ)

ઠાવીદાસ ને માધ જે	મોટા પડિત મેહેરાણુ	
સન્નૃતમા ગુણ રીત્યથી	પ્રીત્યે કર્યું પુરાણુ	૧૬૯
'ભોજ-પ્રબંધ' થય ભારનો	નીમેષ ન રાખી નુન્ય	
વખાણે વીકમસેનને	પુરણ પરમારથી પુન્ય	૧૭૦
તે સન્નૃતમાથી શોધીયુ	સામલલટ કવીરાજ	
વીકમ-ચરીત્ર વરણવ કર્યું	તે પરમારથ-કાજ	૧૭૧

શ્રી-શુભ-દેશ ગીત્યો ધર્મ	અમદાવાદ અનુપ	
મહાલક્ષ્મી વાસે વસે	ભારે રૂઝા બુપ	૧૭૨
શ્રી-ગોડમાલવી વીમ્ન શુભ	વીરેશ્વરનો તન	
પરીત વડાઉયો પ્રેમજી	માહાદેવ-ઉપગ મન	૧૭૩
આન દળાધના અરલકે	લાધાજી-કેરો જાત	
પીતા પુત્રોત્તમ તણો	ઈન્દ્ર અનુપરણા નાત	૧૭૪
શીશ તે નાહાના-ભટ-તણો	વામ વેગનપુગ ગામ	
દાસ દામ કવીયા-તણો	સામલ-સટ નીન્દ્ર નામ	૧૭૫
માતગ પ્રગણા-માહે મળી	સિંહુન્દ્ર મિરોમલ-સાગ	
વીરેશ્વર વીશ્વભરો	દેવ વડો દાતાર	૧૭૬
વર્ગજી મરીખા તિહા વીમ્ન છે	બુપત સુગીળા ભાર	
જલપી કુલ-નીપક મમા	ઘણા કર્યા જલ-ધાન્	૧૭૭
કાઉન્દ્ર-કેરો દુલ શુધ છે	વામજી-કેરો વશ	
મનજી-મુત રખીદામજી	અવતરીયો તે અમ	૧૭૮
મત્ય વાદિ સજગણો	પુન્ય-કામ-પગ પ્રીત	
અહમ્તાવન્ ગીત્યો ધર્મ	રાન્દ્રસ રૂઝી ગીત	૧૭૯
લધુ બધવ શુભ શામજી	ભાવીન્દ્ર દશ ભરીન્દ્ર	
પાત્ય પુત્ર પુગ-પ્રાકમી	બુધ્ય સમ્પલમા ખીન્દ્ર	૧૮૦
પાણી-ગમળ પારિયા-તણા	નામ-વધા-જી નીન્દ્ર	
દાન માન સનમાનમા	ધર્મ-ધીરધર ધીન્દ્ર	૧૮૧
એક એક પે આગવા	એક એક-પે એક	
મુગ પુગ મત્ય વાદિયા	તે નર-પત્ય જેહવા નેક	૧૮૨
લાયન્દ્ર લોઢી પાટીછ	કુવ દિપક વ્યાલ	
રાન્દ્રમ-મુગ રહીજી-તણો	ભલપણ-કેરો ભાણ	૧૮૩
કુચર કુશલો તેહનો	વેલી-કેરો વશ	
શોભા રૂઝી સોફ-ગી	અવતાગીક જે અગ	૧૮૪
રખીદામ રાજેશ્વરી	તેડયો પડિત પ્રીત	
‘કેરો પુરાણ કવીતા તમ્બો	જે રામ-કથાની રીત્ય’	૧૮૫

જોયા પુરાણ જુગતે કરી	નીકાસ્યાં સદનાં નીર	
એક થયો અવની-વીખેં	તે તો વીકમ વીર	૧૮૬
પર-દુખ-લંજન પારખ્યો	લેખ લખાણું લાખ	
સત્ય-વાદિ શક-કારકા	શાસ્ત્ર જ પુરેં શાખ્ય	૧૮૭
અંથ કર્યો એ ગુંથુ-નિધી	રખીદાસ-પ્રતાપ	
લણાળ્યો લાટ ગમાંનને	એહ દસૂંદી આપ	૧૮૮
ગાઇ સીખેં જે સાંભલે	પુરણ મન પરસન	
પુન્ય અંદ્રાયણ-મતનું	દેવાનું દરસન	૧૮૯
પ્રથવી-પ્રદક્ષણા પાંચ સત	અડસઠે તીરથ અનેક	
એ ફલ એ રસ સાંભલે	વિક્રમસેન વીરેક	૧૯૦
ગો-દાંત તે કરેં ઘણું	ગયાવત નાહેં ગંગ	
પુકર નાહેં પાંચ સત	શખેં એહવો રંગ	૧૯૧
એક શત એકાદશી	શીવરાત્રી શત વ્રણ	
પુન્ય એ પ્રીત્યે પાંમર્યે	કથા શુંભર્યે જે કણ	૧૯૨
અહણુ-સમેં 'ગયાં-વીખેં	લક્ષ કરેં ભ્રમ-લોભ્ય	
તે ફલ પાંમેં સકજમાં	ખરી વાત એ ખોજ	૧૯૩
પુન્યવંતનેં તો પ્રીતકી	શુંખનેં મન એ શાલ	
દાતા જનનેં દીનામણી	મોટાં જનનેં માલ	૧૯૪
પંડીત જનનેં પ્રીય છે	શુંથુ-હીણાનેં ગીત	
ગણા જન દિલ હસેં	ચાતુર રીઝેં ચીત	૧૯૫
મુરખ જન મમતા કરેં	લણ્યા-ગણ્યા નેં લાવ	
તરણુ-તારણુ એ તત્વ છે	લવ-જલ તરવેં નાવ	૧૯૬

ચોપઘ

પુન્યેં મુસ પુન્યેં સતી	પુન્યેં રુડી રેખા રતી	
પુન્યેં દાતા પુન્યેં દાંમ	પુન્યેં શાય પરમારથ-કાંમ	૧૯૭
પુન્યેં પુત્ર પુન્યેં પરિવાર	પુન્યેં પાંમેં શુકલની નાર	
પુન્યેં પુજ પુન્યેં પુન્ય	પુન્ય-વીના સરવેં શુખ શુન્ય	૧૯૮

વીજમસેન્ધે કાંમ મન ધર્મા
પુન્ય-વીના વીઘા તે વાટ
એ મુંજતા મુખ-માગર-મુત્ર
નીરધન જન તે પાંમે ધન
બ્રમ-તેજ બ્રાંમણ પામશે
દાત્રી જનને મોલા મુર

તે સરવે પુન્ય-પ્રતાપે કર્યા
પુન્ય-વીના ઠગ-વીઘા-ઠાડ ૧૯૯
વાંધ્યા નારી પામે પુત્ર
અનપુણાણ પુરે અન ૨૦૦
રોગી રોગ-વેદના વાંમશે
નારી નીરમલ પામે નુર ૨૦૧

૬૬૧

મિહાસન-ગત્રીમની
શ્રોતા વગતા ગુલ કવી
શુભ-મેઠ શુભ-ચાતુરી
સાંલલતાં મુખ ઉપજે
ગત્રીમિ એ ગ-શુભે
પુન્ય પરમારથ વખાણીયુ
મંવત સતર સીતોતરે
પનર વાત પચાસિધે
મિહજ-પત્ય શ્રી-રખીયલે
'સતર વાત સંલલાવીધે
ધન્યગ્ની ઇલા-યદ્રી
મરમ્વતિ મેવન-યદ્રી
સવત અઠાર એકસંતરે
અક્ષર અક્ષરે અમૃત અધીક
વૈશાખ માસ ગુલ ગુકલ પક્ષ
ઝડું નક્ષત્ર રોહીણી
મામલલટ સાચુ કહે
મન-માંન્યા ફલ પાંમશે
સામલલટ કવી કહે
પામ પદાન્ધ પાંમશે
શ્રોતા વગતા સમગતા
સામલલટ કહે બોલો સુ

કથા કહી કર જોડ
કેય મ દેવ્યો જોડ ૨૦૨
દાંન માંન મનમાંન
ધન્ય ધ્યાન ધન ધાન્ય ૨૦૩
તેહમાં છેડલી એ પચીસ
જેહથી ગીઝે ઇશ ૨૦૪
કરવા માંડ્યો અંથ
પુરણ કીધો પંથ ૨૦૫
કોડે તેડ્યો કવી-રાજ
મોટા દા મહારાજ ૨૦૬
શીવ-કિષાથી સુતંજુ
પુરણ કયુ પુરાંજુ ૨૦૭
પચીસ પુરણ હોય
બહુ જયવરસો કેય ૨૦૮
અક્ષય-નૃતીયા રવીવાર
ગુલ કૃત યોગ એ સાર ૨૦૯
સાંલલલ્યો લક્ષ લોક
સુપને નાવે ચોક ૨૧૦
અંતર ધરવ્યો આખ્યાંન
તે વાચ્યશે વાખ્યાંન ૨૧૧
કહે કવીતા કર જોડ
જય જય શ્રી-રણછોડ ૨૧૨

પાઠાંતર

[કડી, પંક્તિ અને પ્રતના ક્રમે]

આરંભ : ક. શ્રી ગણેશાય નમઃ અથ વાર્તા મગા પચીસિની પુતલી
 ઇંદ્રાણીની લખ્યતે, ખ. 'શ્રી ગણેશાય નમઃ' પાંત્રી તરત જ દોરો શરૂ થાય
 છે, ગ. સરઆતનાં ઉ. પાનાં નથી, ઘ. શ્રી ગણેશાય નમઃ શ્રી સમસ્તવિતિ
 નમ અથ વાર્તા પૈતાગ પચીસિની લિખ્યતે, પછી દોરશે સર થાય છે, ચ.
 'શ્રી ગણેશાય નમઃ ॥ શ્રી યાગદાયે નમઃ ॥ શ્રી ગુરુભ્યો નમઃ ॥ અથ
 વાગતા મગા પચીસીની લખી છે ૧-૧. ખ. શ્રી સારદા સંપાદની, ઘ.
 શ્રી મારદા તુ ખાસણી-અ. શ્રી સાગદા સુખદાએ જી. ૧-૨. ખ. મત્ત દેખણી
 માતા. ઘ. તુ. ચ. મત દેખણી માતા. ૧-૩. ખ. વેણા પુસ્ત ધાગિણી,
 ઘ. વેણા પુસ્તક ધાગિ, ચ. વેણા. ૧-૪. ખ. દે વીદ્યાત, ઘ. વાણિ દે
 વિદ્યાત, ચ. વાણિ દે વીદ્યાન. ૧-૫. ખ. દંસવાદિની, ઘ. હીતકારિ,
 ચ. હસનાદની. ૨-૨. ઘ. અભયુની અભયરૂપ, ચ. જમપુની જમરૂપ.
 ૨-૩. ખ. દંડ કમંડન ધાનિશી, ઘ. ધારણિ, ચ. પ્રતમા ૧-૨-૩ નથી.
 ૨. ૪. ઘ. સરૂપ. ૩. ૧. ખ. જોડને તુહી સરસ્વતી. ઘ. જોને તુહી તુ.
 ચ. જોને તુહી સરસ્વતી ૨. ખ. તેડને યાની. ઘ. તેને સેની. ચ. તેને
 યાની. ૩ ખ. કોંવેવાયે કૃપા. ઘ. કવિ કદાબ્યા કૃપા પકિ. ચ. કવી
 કૃવાબ્યા કૃરપા ૪. ખ. મેદગ. ઘ. મેરુ. ચ. મેડેર. ૪. ૧. ખ. ઘ.
 ભૂપ. ૨. ખ. ઉંકાર. ઘ. ઝંકાર.... આપિ ચ. ડુંકાર. ૩. ખ.
 વદો ચાર વદનથી. ઘ. વથો ચાર વદનથી ચ. વદો ચાર વદનથી.
 ૪. ખ. અષ્ટ. ઘ. અષ્ટિ સ્ત્રી સ્ત્રી કરી આપિ ચ. વીરેચી ધીરતા સ્ત્રીર
 સ્થાપી ૫. ખ. વીરુને વાળ્ય ઘ. તુહિ વિરુને વાળ્ય ચ. તુહી
 વીરુણુ વિરણુને વાળુ. ૬. ઘ. કગિ. ચ. જગ કરી પાલણુ પોખણુ. ૭
 ખ. શીવજી ને. ઘ. શિવજીને સંત. ચ. શીવજી ને સંગત. ૮. ખ. કામે.
 ઘ. રીહાર કામ મલિ. ૯. ઘ. સગ માનિકા. ચ. અખેર શરવ માનથી.
 ૧૦ ઘ. મુન સકલ મહિમા. ચ. મુન સકલ મહીમતી. ૧૧. ખ. શામલ
 કહે. ઘ. શામલ કહે સકિતિ ચ. શામલ કહે સકતી જગત છે. ૧૨.
 ઘ. શ્રી વિદ્યા તે સરસ્વતિ ચ. શ્રીમ વીદ્યા દાતા સરસ્વતી. ૫. ૧. ઘ.
 શ્રી વેદ વ્યાસ. ચ. વીઝાસ. ૨. ઘ. કિધા. ચ. આસ પુરંજી અશદાદશ.

૩. ઘ. મોટા. ચ. મોટો પડીત માગ. ૪. ખ. ઠાગ. ઘ. કાગળ પછુ
 એના સિધા. ચ. ઠાગપણા તેના શીધા. ૫ ઘ. કાલિદાસ. ચ. દલી-
 ભુગમા. ૬. ઘ. પિંડીત. ચ. જણાઓ. ૭. ખ. અપતી ન-પતી. ઘ.
 શ્રીપત્ય નરપત્ય. ચ. શીપત નરપત કામ. ૮. ઘ. જેના ચ. નામ જેના.
 ૯. ખ. દીધો. ઘ. જસ દિધો જ્યેદેવને. ૧૦. ખ. પામ્યો તે પદમાવતી.
 ઘ. પામ્યો તે પદાવતિ ચ. પદમાવતી ૧૧. ખ. સામત, સહુ. ઘ. શેવો
 સહુ ચ. શામલ કેહે શેવો સહુ. ૧૨. ખ. સક્ત એ સરસ્વતી. ઘ. સાચિ
 શક્તિ. ૬. ૧ ખ. ઘ. જે રામ ચ. જે રામ. ૨. ખ. માહે વાળી.
 ઘ. એ વિદ્યામા ચ. એ વીધાતા વાણી ૩. ચ. પામા અખેગી વચ.
 ૪. ખ. જાણી. ઘ. એ જસ વિદ્યા જાણી ચ. જુવે જસ વદા એ જાણી.
 ૫. ૬. પશ્ચન પુળ. ઘ. પદ્મ પુળ. ચ. પરતખ પુળ ૬. ખ. સ-વે.
 ઘ. સર્વે શ્રી વિદ્યા. ચ. એ તો વીધાતા. ૭ ખ. ચ. પુરાણ ઘ. બેદ વેદ.
 ૮. ખ. કે. ઘ. સ્તુ [તિ]. ચ. શાલાસ અચતુતી કરે માતા. ૯. ખ. ત્યે
 દેવીએ. ઘ. ઓસખાવ્યા દેવિયે. ચ. વેદ ઓસખાવા દેવીએ. ૧૦ ખ.
 તીરથ વૃત ઘ. તિર્યકત મહિમા મતિ. ચ. તીરથ વગત. ૧૧. ખ. શામલ
 નહે. ઘ. સેવો સહુ ચ. શામલ કેહે ગુણો સહુ ૧૨. ખ. સેવ દેવ.
 ઘ. સાચિ શક્તિ એ સરસ્વતિ ૭. ૧. ૬. ગુણપાત સાગર ઘ. ગુણ
 નિધી ગુણસાગર. ચ. ગણપત ગુણસાગર ૨. ખ. ગુણનાયક. ઘ. ગુણ-
 સાયક. ચ. ગુણવાએકે. ૩ ખ. ગુણ મુખ દે ધણો. ઘ. સકલ મુખ દેવણ
 ચ. સકલ મુખ દેવણો. ૪. ઘ. ધિગ. ચ. ધગમ ધોરીધા ૮. ૧. ઘ. અંગે
 ઉતપત. ચ. હમીઆ અંગ ઉતપત. ૨ ઘ. મુધ મુધ નાય નરેસ ચ. મુધ
 મુધ ૩-૪ ખ. લખલાલ પુત્ર પરીવાર મુળ, મવરીનદ ગણેશ ઘ. લક્ષનાભ
 પુત્ર પરિવાર મુળ, ગૌરીપુત્ર ગણેશ ચ. લક્ષવાલા, મવરીનદ ૯. ૧.
 ખ. ઘ. શોભે સેવત્રા સીંદુરે ચ. શોભે સેવત્ર ઉરપે. ૨ ખ. અદભૂત. ઘ.
 રૂપ ચ. રૂપ ૩. ખ. ચ. મુખક. ૪. ખ. મોદીક આહાર ઘ. આહાર ચ.
 અમરત મોદીક હાર. ૧૦. ૧. ખ. પેદલી. ૧૦મી ટડી ઘ. પ્રતમા ૧૧મી
 તરીકે છે અને ૧૧મી ૧૦મી તરીકે છે. ૧૦. ૨. ચ. વપતી તેનીસ ૩. ચ.
 વરદાન દીધુ ઇશ્વરે. ૪. ઘ. વડો ચ. જે મતો નહી જોડ ૧૧. ૧. ઘ
 ઉપવિત અંગે અહિગ તણ ચ. ઉપવીન અંગે ધણુ ૨ ઘ. બાવ તિલક
 ચિત. ૩. ઘ. બાવારત કરે ભારતિ. ચ. મેવા કરે ચહુ બાવમુ. ૪. ઘ. કરે.

આરતિ. ૧૨. ૧. ઘ. ચ. દુખભંજનો. ૨. ઘ. સદાયે બાલે વેશ. ચ. ગુણ-
નીધ. ૩-૪. ઘ. પ્રથમ ઘેણા સમરિયે, ગોરી પુત્ર ગણેશ. ચ. શુધાધા સોદા-
મણે, સકલપદારથ શીધ. ૧૩. ૧. ખ. ગુરુહ. ઘ. ગુરુ ઈષ્ટ ગુરુદેવ. ચ.
એ દેવ પીતા ને માતા. ૨. ઘ. ગુરુ સકલ ગુરુ ચમદેયણુ સાતા. ૩. ખ.
દાદાવે. ઘ. ગુરુ તિરથ ગુરુ ગંગ, ગુરુ ફન કાવે દાસિ. ચ. ગુરુ કરે જે કલ જ
કરી. ૪. ખ. ભાગ્ય, પૂન્ય પૂરણ પાંસી. ઘ. ગુરુ પુરણ પૂન્ય પાંસી. ચ.
ગુરુ પુન પુરણ પારી. ૫. ખ. કપાળી. ઘ. ગુરુ કિપાળી, સનધિ. ચ. એકાંતેર
શતથી ધણા. ૬. ખ. નીરમત્ર નાનાંભટ. ઘ. નિર્વાનામ મોહોટા તણાં. ચ.
નાકાનાભટ. ૧૪. ૧. ખ. જિજ્ઞાસી એણે, શક્તી ઘ. એણુ એલખાવિ, શક્તી. ચ.
એલખાવી એને, આદ શક્તી ૨. ખ. શેવ, વીજનું ભક્તી. ઘ. સેવન કાધુ
સાંખ, ભારી બહા વિજન. ચ. શેવન કાધું ચાર, વીજણુ ભગતી ૩. ખ.
સરસ્વતી, રસનાથે. ઘ. રસનાથે કિધો. ચ. સરસ્વતી માતા યાદાત, વાર
રસનાથે કાધો. ૪. ઘ. રૂપ, લાદાગ્યો લાખેણી સિધી. ચ. લાડો લાખેણી.
૫. ખ. અનંપુરણા, દેવ છે. ઘ. કરુણા અનંપુણાં તણી, દેવત મોડું દેવ
છે. ચ. કરુણા અનંપુરણા તણી, દેવત મોડું દેવ છે. ૬. ખ. ઇન્દ્ર માંદરે,
શીવ સક્તી સદગુરુ સેવ છે. ઘ. માદરે, શિવશક્તી સેવ છે. ચ. શામલ
કરે સુન્દરી માંદરે, શીવ શક્તી ગુરુ સેવ છે. ૧૫. ૧. ખ. પ્રણામ. ઘ.
પરિણમને કર. ચ. પરીઅમ પરમેશ્વર કરે પરણામ. ૨. ઘ. વિદ્યા વિવેક
વિવાસ વિખાંણુ. ચ. ભુખી વીવેક વીલાયે રામ. ૩. ખ. કહું. ઘ. કહું,
પરમાર્થ. ચ. કહું પુરાણ. ૪. ખ. જુગલ. ઘ. જકતવાત જસ. ચ. વાત
દેખણુ. ૧૬. ૧. ખ. ઘ. ચ. પત્રીત્ર. ૨. ખ. વરણુવુ. ઘ. વરણુવુ વાર.
વિક્રમચરિત્ર. ચ. વરણુવુ વારે. ૩. ખ. ગુણનીખ, ગુજરાત. ઘ. ગુજર
દેશ ને ગુણ ગુજગત્ય. ચ. ગુણનીધ દેશ ગરેડો ગુજરાત. ૪. ખ. મોહો.
ઘ. વિશ્વ બાધામાં વિક્ષાત. ચ. વીસ્વ બાધામા. ૧૭. ૧. ખ. પુંહમ પરગણાં
અધીક. ઘ. અતિ. ચ. પરગણા અધીક. ૨. ખ. પરગણે વડો વિવેક. ઘ.
અગણે, વિવેક. ચ. માતર ગણો. ૩. ખ. સીદળ, શીરોમણી. ઘ. સદિળ,
સીરોમણુ સાજ. ચ. શીઓજ ગામ શીરોમણુ ચાર. ૪. ઘ. માં નથી. ચ.
માહાદેવ મોટો દાતા. ૧૮. ૧. ઘ. વિરેશ્વર માહાદેવ માહારાજ. ચ.
વીરેશ્વર શીવ કરે નામ. ૨. ઘ. તે કરે મનવંછિત. ૧૯. ૧. ખ. પ્રોહું,
દોહો તાંહાં. ઘ. પ્રતક્ષ પ્રોહી, ત્યાંહાં. ચ. પંડ તે પીક, દોહો તે. ૨. ખ.

સીધ, પાંમે. ઘ. સિધ, સેવખ. ચ. શંકલપદારથ સીધ, સેવક ગુખ પાંમે
 ચાતા. ૩. ખ. જ્યોત, ગાહુ. ઘ. જોત, ચડે ચોખાનો લાહુ. ચ. જોત, ચડે
 ચોખાનો લાહુ. ૪. ખ. સેર. ઘ. સેર, લયો લાંડારે ગાહુ. ચ. શવા બેએ
 મણુ ને ગેર, ભરા લાંડારે ગાહુ. ૫. ખ. છઠ્ઠાં, માંહે. ઘ. ત્યાં, નવખંડમાં
 તે. ચ. આવે જનરા, નવખંડમાં નામ છે. ૬. ખ. તે સીંદજ શીરામખી.
 ઘ. માદારાજ રાજેશ્વર, સેદજ, છે. ચ. દેવ વીરાજ, શીડોજ, શીરામણ ગાંમ
 છે. ૨૦. ૧. ખ. લેહિઆં, કહીનયે. ઘ. લેવા, કલગિ કલગિ કલિને. ચ.
 લાએક લેહિઆ, કલગિ કહીને. ૨. ખ. વવેક, માદારાજ લહીને. ઘ. વાસણ
 વંદા વિવેક, મનજ માદારાજ લહીને. ચ. વાસણવય વિવેક, મનડે માદારાજ
 લહીને. ૩. ખ. બેહેક બરાસા. ઘ. રાજગુન, બેક જગસાં જેવી. ચ. ગજસ
 ગુણુ રખીદાર, બેક જગસાં જેવી. ૪. ખ. ચણુનો પૂર્વાધ નથી. ઉત્તરાધ—
 કસબોઈ તોલ તરતીબે તેડવી. ચ. કેસર જેવી ખસબોઈ, તગતીબે તેવી. ઘ.
 કેસર જેવી કસબોઈ બેકર બરાસાં જેવિ, તોલ તગતિ છે તેડવિ. ૫. ખ.
 મુલે. ઘ. વિદ્યાગુણ, નિત્યનિત્ય વાત શુભે. ચ. ચક્રિ વીદ્યા ગુણુ જગ્ય
 વાત નીનનીત શુભો. ૬. ઘ. સનમાનયિ, તેણે સંતોખો સાંમલ કવિ. ચ.
 દાનમાન સનમાનથી, તેણે સંતોખા સામલ કવી. ૨૧ મી કડી ખ માં નથી.
 ૨૧. ૧. ઘ. સાંમજ. ચ. સામજ, સલગણો. ૨. ઘ. પ્રનાપિક. ચ. પરતાપીક
 ૩. ઘ. રડો, રહીઅલ. ચ. માં નથી. ૪. ઘ. સાંચ. ચ. મા નથી. ૨૨. ૧.
 ખ. પૂંચ. ઘ. બેકનણા, પ્રનાપયિ. ચ. એ તણા પુંચ પગાપથી. ૨. ખ.
 ચ. ગુણુનીધ કીધો. ઘ. ગુણુનિધિ. ૩. ખ. પ્રાકમ. ઘ. પ્રાકમ પગમાચ.
 ચ. પ્રાકમ પરમારથી. ૪. ખ. પુરાણ. ઘ. પ્રાકમ પંચ. ચ. પુગણ પ્રાકમથી.
 ૨૩. ૧. ખ માં નથી. ઘ. શીનમ સેલિન. ચ. શીઅ નમર શોખીત શકલ.
 ૨. ખ માં નથી. ઘ. સાંમલ. ચ. સામલમદ શીનોડ. ૩. ખ માં નથી. ઘ.
 ગુરુ ઇન્દ્રને. ચ. ગુરુ ઇન્દ્રને. ૪. ખ. મા નથી. ઘ. સદુ કવિ. ચ. સદુ કવી.

નોંધ:—૨૩ થી ૨૬ સુધીની કડીઓ ખ માં નથી.

૨૪. ૧. ઘ. વેદ વિદ્યા વાંજિ વિમલ. ચ. વેદ વીદા. ૨ ચ. જળુ તન
 ગણુના બેદ. ૩. ઘ. લ્હુ દિગ્ જળુ નવિ. ચ. લ્હુ મધ જળુ નદી.
 ૪. ઘ. ખોત્ત મા દેસો. ચ. કોઈ ન દેસો. ૨૫. ૧. ઘ. વરણ કે આલ
 મખ. ચ. અખેર વળ કે આલ મધ. ૨. ઘ. પીંગલ. ચ. પીંગલ પીદ
 પુરાણ ૩. ઘ. ચોક્કરો. ચ. દુઝો દુમેલો એ.ખરો. ૪. ઘ. અગરમાં જાણુ.

અ. તે અખેર આઠ. ૨૬. ૧. ઘ. સમસ્થા સીઢતો. અ. શ્લોક સમતા
 શાહાતા. ૨. ઘ. ગુણ, ગિત. અ. ગુણ, ને ગીત ૩. ઘ. છપે સાખી. અ.
 છપે શરવે જશ ખર. ૪. ક. ગીત ઘ. પ્રાકૃત સ્પષ્ટકૃત અ. પ્રાકૃત સમસ્
 તે પીત ૨૭. ૧ ઘ. પુર્વજાયો ને આસ્થા. અ. પુર્વજાયા હા? ને. ૨. ઘ.
 કુડલીયા ને. અ. કુડલીઓના કેણ. ક. કહેન. ૩. ઘ. ધાઓ સાઠલિયો
 સોરહો અ. સાકલીઓ સોરહો ૪. ઘ. વંદિ ન જાણુ વેદ અ. વદી ન
 જાણુ. ૨૮. ૧. ઘ. સહુ અઘણો. અ. શહુ ભામણો. ૨. ઘ. અન્ય મોટા
 અ. અન્ય મોટા ટપીરાજ. ૩. ઘ. તેહ કૃપાએ હુ વહુ. અ. તેની કીરપાએ
 હુ વહુ ૪. ઘ. ગખો. અ. લખમીવગ ગખે. ૨૯. ૧. ઘ. મે ભાલિયો. અ.
 ભોજ નરબધ મે ૨. ઘ. આલિ, ચિત અ. ચીત ૩. ઘ. નિહાલી જોયો નેદધિ.
 અ. નીહાનીને જોયો ૪ ઘ. વિધુ, કવિત અ. કોરે ૩૦. ૧ ખ. કાદીજી.
 ઘ. માહેથી કાદીજી અ. માહેથી માખણ કાદીજી ૨ ખ. અ. પુરાણ. ૩
 ખ. એથી ઘ. એચિ અઘકુ બિજૂ નધિ અ. એથી બીજુ અઘકુ નથી
 ૪ ખ. સમજે. ઘ. સમજે સાહા ગુજરા અ. સમજે સાહા ગુજરા ૩૨.
 ૧ ખ. વીધે નેધિઃ ઘ. મા આ કહી પહેલા ૨૯ મી કહી લહીઆએ ફરીથી
 લખી છે ઘ. પવિત્ર દેસ પુર્વ વિષે અ. વીધે ૨ ઘ. ધારનગ્ર ગુલ અ.
 ધામ ૩ ઘ. ગળ્ય દરે ગુલ ગળવિ અ. ગળ કરે ગુલ રાજવી. ૪ અ.
 નરપ ભોજરાજ નામ નેધિ ૩૨મી કહી અ. મા નથી ૩૨. ૧ ખ. ઘ.
 મદાગળનો ૨ અમાને રૂપ ઘ. રૂપ ૩ ઘ. અવિષા એકે નહે ૪ ખ. અરુપ.
 ઘ. અઠન અધકિ અનુપ ૩૩. ૧ અ. દાન માન જ્ઞાનમાન ગુલ ૨ ખ.
 ગુણનીધ અ. ગુણ વિધ અ. ગજાન તાન ગુણનીધ ૩ અ. ભોજ ભણો.
 ૪ ખ. વાસવ વૃત, વૃન ઘ. વાશા વસતિ નવનિધ અ. પુશપપાન દન દીધ.
 ૩૪. ૧ ખ. મ ગણા ઘ. દેશ દેશથી માગણ અ. મુલખ મુનખથી માગણ. ૨.
 ઘ. આવે અતિ અ. આવે અતી જિમેદ ૩ પુરે અધિપતિ અ. પુરે અધીપતી
 ૪ ઘ. અ. પાલે. ૩૫. ૨ ઘ. સના લક્ષ દે સેન્યમા અ. શનાલાખ દે સેનમા.
 ૩ ખ. કોટિધા. અ. જે કોટિધા ૩. ખ. માહા પરાક્રમી. ઘ. ખમણો ભોજ.
 અ. ભામણ ભોજ બહુ ગુણા ગુણો ૪ અ. નવે ખડમા નામ. ૩૬. ૧. ક.
 કપ્પી ખ. કીરત જીતી ઘ. કિર્તી જીતો. અ. કીરતી જીતી કશ્વની. ૨.
 ખ. આમન જીતુ ઘ. આરાન જિત્યો ઈંદ્ર અ. જીતુ ઈંદ્ર ૩. ખ. રોલાવ્યો
 સલવાદીયે. ઘ. સતવાદીયે. અ. સોભો શહુ સતવાતમા. ૪. ખ. જોતામા.

ઘ. જોતામા ગમચદ્ર ચ. જેમ તાગમા ૩૭. ૧. ખ. હાલુ દગિયંદનું.
 ઘ. સત હાલો દગિયદનું. ચ. રાન ગ્રીતુ હરીચ્યદનું. ૨. ખ. હાલુ
 અરજીનનું. ઘ. જિત્યો અગ્નનનું ચ. હાલુ, ગાણ ૩. ખ. જસ મુધીપિટ.
 ઘ. જિત્યો જો મુધીપિટ તણુ ચ. ગ્રીતુ જોર જુધીસ્ટીર થકી ૪ ઘ. કરે
 પરમાણુ. ચ તે પ એ કરે પરમાણુ. ૩૮. ૧. ખ. દાન. ઘ. જિતો
 બહિરાયનું ચ. હાલુ બત્રીસાએનું ૨. ખ. ખગિ. ચ. ખગી વાતનું ખાજ
 ૩. ખ. જસ વાધ્યો. ઘ. જસ જા જુધિયે. ચ. જસજ જુધિયે થયો ૪.
 ખ. માણે. ઘ. જાતખડમા ચ. ભગતખડમા ૩૯. ૧. ખ. આપે છે.
 ઘ. આપઆપ આપ છે. ૨. ખ. અડનીસ આદે. ઘ. અડનિસ આદે.
 ૩. ખ. ઉચ. ઘ. તુટક. ૪. ખ. દે સનાવાખડી ઘ. તુટક.

નોંધ :-૩૯મી કડી ચ મા નથી

નોંધ :-કડી ૩૯ ૩૪ થી માડીને ૩૩ર કડી મુધીનો પાઠ ઘ પ્રતમા
 નથી ઘ પ્રતમા પાચમા પાનાથી માડીને ૫૬મા પાના મુધીના પાના નથી.
 ૪૦. ૧ ખ. પંડીતની. ચ. પરીક્ષા કરે તડીત તણી ૨ ખ. જે સાખ
 ચ. શાહાજી તણી જે સાખ. ૩ ખ. નીખણુ કરે નીત્ય ન્યાયનું. ચ.
 નીરખાણુ કરે નીત નાખનું. ૪. ચ. તો આપે નીતે લાખ. ૪૧. ૧. ખ.
 થયો ચ. તરણે થાએ. ૨ ચ. ગણાએ. ૩ ચ. દાન દીધા બોજ નરપને.
 ૪. ખ. નવ. ચ. તેન ૪૨. ૧. ગ. વાસે વસે ૨. ગ. કરે.
 ૪૪. ક. દુબો ગ. કો કોણેને દુબે નહિ, સપનામા નહિ શોક.
 ૪૩. ૧. ગ. પનર સેહે પતિ મહે ૨ ગ. સોલ. ૪૪. ૧. ગ.
 ચગ્યા, ચતુબુજ. ૨. ગ. પર. ૩. ગ. ભાર અદાર ફેલે. ૪ ગ. વરએ.
 ૪૫. ૧ ગ. આકારનું. ૪. ગ. નિર. ૪૬. ૧. ગ. સાગુલનો. ૩. ગ.
 દસ કોટી દાનનો. ૪૭. ૧. ગ. વાણીયા ૨ ગ. જરપત્ત જાળીયા
 ૩ ગ. દાહસ્તાવટ ધરણી ધર સુત. ૪. ખ. ચ. ચાતુર ચાર ગ.
 ચાતુર, પ્રતાપિક ૪૮. ૧. ગ. વણજ બાદાપાર ૨. ગ. ચ. શાહાવટ. ૪.
 ગ. અધધિ ૪૯. ૨. ગ. ૩ અર કુંઅગિ. ૩૪. ગ. ખાપ પિયે ને દીન
 નીગમે, કરે આનદ જે મનને ગમે ૫૦. ૧. ગ. સીતે વરસ, મુખે ૨ ગ.
 ઘેરાજો દુખે ૩. ગ. લડુ. ૪. ગ. કડુ. ૫૧. ૧. ગ. પચ્ચેરેમા ૨. ગ.
 મડુ, જસુગત્યે. ૩. ગ. છેલ દાદયુ છે. ૪. ક. વીચી ગ. ચારે. ૫૨. ૧
 ગ. ને. ૨ ગ. મેહેલ, ને ૩. ગ. સગવના મિથા. ૪. ગ. વેણિયે ૫૩. ૧.

ખ. ધન ને ધાન. ગ. ધન ને ધાત. ચ. ધન ને ધત. ૨. ગ. ચ્યારે. ચ.
 ભોગવને એ ભારે શ્રત. ૩. ખાજ્યો ખરચજ્યો દેજો. ૪. ગ. મહીમા
 મોહોટમ માન. ૫૪. ૧. પ્રત્યે. ૩. ગ. કીધું. ૪. ગ. ખરચ્યુ પિતાજી તણુ.
 ૫૫. ૧. ગ. ખેહા. ૨. ગ. ભાગવાને. ૩. ગ. રાત્રે, કીજ્યે. ૪. ગ. વિહીચિ
 વિજ્યો. ચ. વધી વસ્ત ૫૬. ૧. ક. વસ્ત, ગ. સોધી, ચ. શાધી શકરાત.
 ૨. ગ. દિહિ, માહુ. ૩. ગ. હીરા હિમ મોતિ નહિ માહ. ૪. ગ. દિહું ત્યાંહ.
 ૫૭. ૨. ગ. પાહાણુ. ૪. ગ. અત્યકા ને ૫૮. ૧. ગ. જુગત્યે. ૨. ગ. આતે
 શં હેનાય. ૩. ગ. વારુ નહિ. ચ. મા નથી. ૪. ગ. લેખે કથમ. ચ. મા નથી.
 ૫૯. ૧. ગ. પગમાણીયુ. ૩. ગ. લેખે તાતણુ ચ. મા નથી. ૪. ગ. આચ્યારે
 નહિ અન્યાય. ચ. મા નથી. ૬૦. ૧. ગ. નહિ સરવને. ૨. ગ. કને. ૩.
 ગ. માહી કહિ. ૪. ગ. વિતગ. ૬૧. ૧. ગ. અભ્યારે. ૨. ગ. લેખેચિ
 લેખે વગત ચ. લેખેચી લેખે જાત. ૩. ગ. દિહિ. ૪. ગ. નેક પડે નહિ તગત.
 ૬૨. ૧. ગ. પુછુ પંડિત પરધાનને. ૨. ગ. પુછુ. ૩. ગ. ગહિ સકા. ૪. ક.
 વજર. ગ. અધિપત. ૬૩. ૧. ગ. દીન નિસનો. ૨. ગ. કુલેસુ ગરિ વીચ્યાગ. ૩.
 નિગશ, વલા. ૪. ગ. નગચિ. ૬૪. ૧. ગ. હેલે વિસમ્યા ૨. ગ. વિચ્યાર કરવા
 વિવેક. ૩. ગ. ભોજો, નહિ. ૬૫. ૧. ખ. ગ. ચ. ધડ એવ ૨. ગ. ખેહાતા.
 ૩. ગ. રાણુમા. ચ. ઠોરા ચારતા રાનમા. ૪. ખ. ચ. બુકુ ગમતાતા બાલ.
 ગ. ખોહો રમતાતા બાલ. ૬૬. ૧. ગ. દીહો ચારે. ૨. ગ. મુત્તા. ૩. ગ.
 સમજો. ચ. ગુણુ તેહનો. ૪. ગ. પીત્યે તેહા. ૬૭. ૨. બેલિ. ૩. ગ. સિધિ
 પામીયે. ૪. ગ. સાચે સરશે કામ ૬૮. ૧. ગ. ચ્યારે છે ૩. ગ. અધિપતિ ૪. ગ.
 સમજે ૬૯. ૧. ગ. તાત કહિ કાકાવિ મુજો. ૨. ગ. તેમાનુ નહિ કાક. ૩. ગ.
 લોહોહું. ૪. ગ. માહ. ૭૦. ૧. ગ. માહી ૨. ગ. નહિ ૩. ગ. નિરાશ.
 ૭૧. ૧. ગ. કહે રે ગુણીજનો. ૨. ગ. છે સેહેવ. ૩. ગ. લેખેચો મુખે
 ૪. ગ. મેહેલ. ૭૨. ૧. ગ. લેખેપાર વણુજ ને લાહાણુવટ ૨. ગ. લેખેણા.
 ૪. ગ. શાકાસ્ત્ર સમજા સાખ. ૭૩. ૧. ગ. માણુક ને. ૨. ગ. ગવેર
 તણા. ૩. ગ. પરમાણુ, પાહાણુનો. ૪. ખ. મા કોષ. ૭૪. ૧. ગ. રૂપા.
 ચ. રૂપા શાવડુ. ૨. ગ. દાસા ગાણુ. ૩. ગ. લક્ષ વસા. ૪. ગ. કાણુ, નહિ.
 ૭૫. ૧. ગ. મહેવ. ૨. ગ. ને ચ. કોહાર અગાર. ૩. ગ. કપીયાણા
 વસાણા. ૪. ચ. છાણુની ઠોર. ૭૬. ૧. ગ. સગવ છે. ૨. ગ. કોટી,
 ૩. ગ. કોડ એ છાજસે. ૭૭. ૧. ગ. વેના ચ. તે વેલા તે કામતે ૨.

ગ. કર્ક. ૩. ગ. ચાર ભાગ. ૪. ગ. નાંખિ. ૭૮. ૧. ગ. હરખા ચા
 હેતે કરિ ૨. ગ. ગાંભમાં તરત. ૩. ગ. ચુકચો ગોવાલીયે. ૪. ગ. વેદ
 વાપકે વરત. ૭૯. ૨ ગ. ભૂષ. ૩. ગ. ગોવાલિયો. ૪. ગ. રિધ્ધ રૂપ.
 ૮૦. ૧. ગ. પરથમ, બ્રાહ્મણ. ૩. ગ. જલનો. ૮૧. ૧. ગ. વિપ્રનો. ૨. ચ.
 માલ જિજ્ઞો મેવ. ૪. ગ. જણાયો ૮૨. ૧ ગ. મહીપત્યે મન્ય વિચારીયુ.
 ચ. વીમાશીજી. ૨ ગ. નાદે ૩ ગ. ખેસે છે ન્યાદાં ૪ ગ. અલોકિક
 ૮૩. ૧. ગ. ભૂમિ ગોદાવિ ભૂપત્યે. ૨. ગ. મોહો પામીને. ૩. ગ.
 પ્રતાપધિ. ૪. ગ. નિકલુ. ૮૪. ૧. ગ. અદભૂત અયોકિક. ૩. ગ. વિપ્રે
 ૪. ગ. હિંડે અચકું હેજ. ચ. હેત ૮૫. ૧. ગ. કુંદલિ વજડાખ્યાં. ૩. ગ.
 જપમાકુ ગુણનિધી. ૪. ગ. કા વરણ. ૮૬. ૧. ગ. પ્રીત્યે. ૨. ગ. દીધાં
 દશ કોટી. ૩. ગ. બીશુકનિ. ચ. ભોગી મુખ ભુખા નહી ૮૭. ૧. ગ.
 નીધી. ૨. ગ. તેડા વિપ્ર ૩. ગ. લીધુ મુકુરત લાખેજૂં. ૮૮. ૨ ગ.
 ગુણનિધ્ય. ૩. ગ. ખેસે ૪. ગ. હેડે હિમત ૮૯. ૧. ગ. ગોલા સિંહાસન.
 ૨. ગ. નવ્ય. ૩. ગ. ઈદ્રાસનમિ અધિક. ૪. ગ. માહ. ૯૦. ૧. ગ.
 હિરા, જડાં. ચ. મા નથી. જ. મણીકાંતી શરવ લક્ષધા. ૨. ક. જોડ. ગ.
 મોતીની. ચ. માં નથી. જ. અતી શોભતા. ૩. ક. લીધા. ગ. જડા. ચ. મા નથી.
 જ. નવનીધી. ૪. ગ. કોડ. ચ. નથી. જ. શરખી જોત. ૯૧. ૧. ગ. સ્પર્
 કાતિ ત્યાંહા. ચ. માં નથી. ૨. ગ. જલહન. ચ. મા નથી. ૩. ગ. સ્ફટીકાણી
 માહ જડા. ચ. માં નથી. ૪. ગ. વારુ વિવિધ વિચિત્ર. ચ. માં નથી. ૯૨.
 ૧. ગ. જડ, નિધ્ય. ચ. માં નથી. ૨. ગ. હિંદોર. ચ. માં નથી. ૩. ગ.
 રવિ મંડલ. ચ. મા નથી. ૪. ગ. જોત. ચ. મા નથી. ૯૩. ૨. જ. પાચ
 પરજણ પત્ર. ૨. જ. જેની જાત. ૯૫. ચ. તાલ પખાજ કર તંબુરો, ત્રીખા
 દાથમાં તણુ; વાજે વાળાં છત્રીશે, ભામની કર મરદંગ. જ. તાલ પખાજ કર
 તંબુરો, તેર પ્રકારી નામ, જાજે વાળાં છત્રીશે શહુ, ભામની કરમા બ્રાત. ૯૮.
 ૩. જ. પુરપ્રતી. ૯૯. ૧. ખ. માંડિય. ૪. ચ. ઘટે નહી. ૧૦૧. ૩. જ. ન્યુ
 સદા. ૧૦૨. ચ. મા નથી. ૧-૨. જ. જોતીસ ચાત્ર ચાખાચ, કમ લાવો.
 જેણે પ્રમંડ. ૧૦૪. ૨. જ. કાન. ૪. ચ. વેદ વાત એ વગણુ. જ. વેદ ચાત્ર
 જાન. ૧૦૬. ૨. જ. કેવા કીધા. ૧૦૯. ૧-૨. જ. પૂરાણુ લખાં જે પંડીતે,
 શાખુ બુધશટની જોડ. ૩. જ. જવરાએથી જવવત જહુ વધો. ૪. જ. માત્રની.
 ૧૧૦. ૧. જ. ઈદ્ર કુલના એ અધીપતી. ૨. જ. કુલદીપક. ૩-૪. જ. દેવ્યાશી

દયાનીધી, દેવરૂપ દયાલ. ૧૧૧. ૧. ચ. ઈંદ્ર કુવનો એ અધીપતી. (૧૧૦નું
 ૧ હું ચરણ લહીયાએ ભૂતથી ફરી અદો લખ્યું છે). ૧-૨. જ. મા
 નથી. ૩. ચ. ગાંધે ગ્લો. જ. ગરધન યઈ શામે દેહે. ૪. જ. નરપત જેવું
 નુગ. ૧૧૨ મી કહી પછીનો જ નો વધારો : નીચા સમે તે દેવતા; ક્રોએક
 ગોવાગીત શુગ. ૧૧૨. ૧. જ. નમો. ૨. જ. તેણે કીધો ત્રંબાકાટ. ૩. જ.
 પગલો પુત્રી પદમની. ૪. જ. અતી ઝોટ. ૧૧૩. ૧. જ. ગરભ રોડો. ૨
 ચ. શુભનીધ ગરધન ભત જ. શુભનીધી વાધ. ૩-૪. ચ મા નથી. ૩. જ.
 કો. ૪. જ. જોવા શમ્પી ભત. ૧૧૪. ૧. જ. પેર પૂતી. ૨. જ. શમ
 સન પ્રમદે રોવ. ૩-૪. જ. દીવશ શમે એ ગરધવો, ગત શમે એ દેવ.
 ૧૧૫. ૧. જ. ધરણીએ. ૨. ક. ડાગ. જ. દાધ ધમ્મો તે દેહો ૩-૪.
 જ. તણુ દંન્યા નાડી તાડા, જોમન ખાલી વેશ. ૧૧૬. ૧. જ. ગરભ
 તડેના પેટમા. ૨. જ. ગરધ કેશ. ૧૧૬. ૧-૨. ચ મા નથી. ૩. જ. બેએ
 શાયરી. ૪. જ. વીધી વેગથી વાટ. ૧૧૭. ૧. ચ. અંનંદ યાને અરભડો.
 જ. અન ક્યાનેક અરજાક જણા. ૨. જ. મણે નારીએ. ૩-૪. અને
 ૧૧૮. ૧. ચ મા નથી. ૩-૪. જ. પોહોડા પૂને પ્રાકમી, કીરતે જેની
 કંણ. ૧૧૮. ૧ જ. ભામની. ૩-૪. જ. પ્રથમ રાજ ઉજેણીલ, ભોગલુ
 જેણે ભોગ. ૧૧૯ મી કહી પછી ચ મા વધારો. -ભામનીએ ભગ્યગી
 જણો, તગત નારીએ તણુ, પ્રોહા પુન તે પ્રાકમી, કીરત જેની કંણ.
 ૧ જ. તનઆ ત્રખરાખની ૨. જ. તેનો. ૩ જ. ટાવે અવની વીધે.
 ૪. જ. ધમ ધોરીધ. ૧૨૦. ૧. જ. તન ત્રીજી તનઆ તણો. ૨ જ
 ભાટેણુ ૩-૪. જ. વધુજેરે તેને લરો, રોડો દીખી રૂપ. ૧૨૧. ૧. જ. કોલ
 વીધા ભાવે જણો. ૩. જ. પ્રીક્ષા શમજીઓ. ૪. ચ. વીકમનો વીગ.
 ૧૨૨. ૧. જ. અધીપતી. ૨. જ. નરપત જેવું. ૩. જ. અપૂરવત તે
 નગ દતો. ૪. ચ. પુન્ય નીન કામ જ. પુન્યતુ કામ. ૧૨૩. ૧. જ.
 તેને આગ્ના યઈ ઈરેટ દેવતી. ૩. જ. એકાંતે શત ઓધરે. ૪. ખ. ચ.
 ઘણી લક્ષ્મી પરચુત. જ. ઘણી લક્ષ્મી ધનચુત. ૧૨૪. ૧. ખ. ગ. ચ.
 શણુગારિ મલામા દમ્તીની. જ. શણુગારી શલામા હાથણી. ૨. જ. તાર
 દુખ કા તાજ. ૩-૪. જ. દવશ ધોલો ઝા હાથેણી, ગીધ શીધ શોપ તુ રાજ.
 ૧૨૫. ૧. જ. હુકમ માનો. ૨ ચ. પેમે દ્યુ જ. પમે કર પ્રમાણ.
 ૩. જ. નમ્યા દોડી ૪ ચ. મેનવા ગહિત ગણ. જ. મલા રઈએત ને રાએ

૧૨૬. ૧. જ. ઉપરે. ૨. જ. તે રાન. ૩. જ. વીક્રમ ને બીજે ભરતહરી.
 ૪. જ. તેણે કીત શાલવી કાણુ. ૧૨૭. ૧. જ. જુગનથી. ૨. જ. ધર
 પુરખ ને ધીગ. ૩. જ. હાથેણીએ કળસ ધાલીઓ. ૪. જ. ભન્યરી કેરે.
 ૧૨૮. ૧. જ. તે મહીપત રીજો મન વીજે. ૨. જ. તેણે રોપુ ગજ ને રીધ.
 ૩-૪. જ. આણુ વરતાતી એહેણી, કાડ મણેથી રીધ. ૧૨૯. ૧.-૨. જ.
 ભગ્યરી તા ભુપત થઓ, વીક્રમ થઓ વજર. ૩ જ. ગજ ચલાવુ રામનુ.
 ૪. ચ. નામે નીગમય નીર. જ. નામ ધગતુ નીર. ૧૩૦. ૧-૨. જ. ભરથરી
 પરણો ભામની, અનમસ્નાન તેનું નામ, ૩ જ. વરા કિધા વશુધાત્રની ૪.
 જ. જે મહો વીતે વરા દાન. ૧૩૦. મી કડી પછીને જનો વધારે :
 ચાક હનર ખીત શુદરી, તે માહે સ્નેહ અધીપ્રતી; બાધી કીધા તે બળ
 કરી, ભગ્યરી તે ભુપત. ૧૩૧. ૧-૨ જ. વીનતાએ વેર વીક્રમ પરે,
 ગખ્યુ રીડી રીત ૨. જ. દેશવટો દેવકાવીઓ. ૪. ચ. રાજને અજ રીત.
 જ. પરહરી એ તો પ્રીત. ૧૩૨. ૧. જ. વીક્રમ પરદેશ રહો. ૩. જ.
 ભરથરીએ તે. જ. ભરથરી એભામની. ૪. જ. કીધી ત્યાજ. ૧૩૨ મી રીડી
 પછી જ પ્રતમા નીચેનો વધારો મળી આવે છે.

અમરકવ્ય એક જગીએ	આપુ ભરથરીને હાથ
તે ભરથરીએ આપુ ભામની	અનમશેન્યા શાય
નારીએ આપુ એક મીત્રને	વીક્રાવ જેતુ વદન
ચરવાદાર એ દેશનો	મોહોડુ નામ મદન
મદને આપુ એક નાગને	શુભિક્ષ ગણેર રૂપ
શુભિક્ષએ આપુ શુભનીધી	ભારે ભગ્યરી ભુપ
ભરથરીને ભોલવો ભામની	તે જાણી ઉરી શુવાળ
ધીક્ષા કિધો અત્રી ઉપરે	કાચા વ્યાપો કાલ

૧૩૩. ૧. જ. જુવંતી રમે ૨. જ. ભાવે નહી મન ભોગ. ૩ જ. ગઓ
 ૪. જ. જાણી. ૧૩૪. ૧. જ. જેતુ રાજ. ૨ જ. નીરગમ માડો જાન.
 ૩. ચ. મદીર માલીયાં. જ. નીગમતા મેડી માલીઆ. ૪. જ. ધરમની
 બાધી ખવજ. ૧૩૫. ૧. જ. ગજ થકિ ઉજેણીમા ૨ ક. કૂત્રી વ્યોપો.
 જ. કરતીમ ૩. જ. વર્ષતાલ, રહો. ૪. જ. લળ કીધી લોપ ૧૩૬. ૧.
 ખ. મારે માણસ દીન પ્રત્યે. જ. મારે એક માણસ નીતે. ૨. જ. ખાત
 કરીને ખાએ. ૩. જ. શુ કરે. ૪. જ. જાએ. ૧૩૭. ૧. જ. પ્રયતીની.

૩. જ. છતો વૈદ્યાલ જુગતથી. ૪. જ. શોભે. ૧૩૮. ૧. જ. યજ્ઞો
 દરશીધનો. ૨. જ. મહં કાલેશ્વર શીવ. ૩. જ. ઈશ્વર અતર્થલ. ૪. જ.
 રાનમુખ શોભે. ૧૩૯. ૧. જ. વીગને. ૨. જ. વૈદ્યાલશુ. ૩. જ. પ્રાગે.
 ૪. જ. નર ઉતારો. ૧૪૦. ૧. જ. છત્રપતીને છત્રપત ૨. જ. રાઝડી
 રાજનો રાંમ. ૩-૪. જ. પ્રતમાં નથી. ૪. ચ. દરણા. ૧૪૧. જ.
 આશર ઇંદ્રપુરી તણા, ચુલનીધી બાધુ ગામ, આશુ ફરી ઉજેણીમાં, વીકમે
 કસે વીવેક. ૧૪૨-૧૪૩. દડીઓ જ માં નથી. ૪. ચ. કદુ છગી એક.
 ૧૪૩મી દડી ચ માં નથી. ૨. ક. કણ પાંચ. ૧૪૪. ૧. જ. એ અધીપ્રતી.
 ૨. જ. નવ ખંડમાં જેતુ નામ. ૩. ચ. દે મળગરી. જ. ચલામી દે શીમા-
 ડીઆ. ૪. જ. દેશપ્રતી દે દાંમ. ૧૪૫. જ. ગમ ગજ ચરીખડા, તેને
 નવ ગાળે કોએ અવર અન્યા અધમ નહી કરે, હરખ ધણેરા ડોએ.
 ૧૪૬. જ. આડી. ૨. જ. કે. ૩-૪. જ. નહી પાપ કે નહી, નહી રાગ કે રહ.
 ૧૪૭. ૧-૨. જ. રાન વાતે સાખી શકુ, નીરમલ વાતે મેલે. ૩. જ. ભાર
 હરાડે ફલે શદા. ૪. ખ. ચ. માંખ્યા વરમે. જ. મામા વરમે મેલ. ૧૪૮.
 ૧-૨. જ. દુખીઆ નહી કો દેશમાં, નહી લાંચી નહી લંડ. ૩. હરામી, ને.
 ૪. જ. દેશપ્રતીને ડંડ. ૧૪૯. ૧. જ. લાથી મેલેશત ગોડ્યા. ૩. જ. અસાચુ.
 ૪. જ. નોધારાનો. ૧૫૦. થી ૧૫૫. ૧-૨ મુધાનો પાઠ જ. પ્રતમાં
 નથી. ૧૫૨. ૪. ચ. નહી યોડ. ૧૫૪. ૧. ચ. પુજે ૨૫. ૩. ચ. વર
 શેવા વીપ્ર તણી. ૧૫૫. ૧. ચ. અવીદવાન. ૨. ચ. રાનવંતા શોભંત.
 ૩-૪. મહીપત જાતે માંનવી, ઇંદ્ર યદી. ૪. ક. ઉપંત ૧૫૫ મી દડી પગી
 નો જ. નો વધારો: તાગ મંડલ ચંદ્રમા, શુગ્ગ ચરખા શોભંત. ૧૫૬.
 ૧. જ. શુખકરણ. ૧૫૬. ૨. જ. મેલિ લામ્બ પ્રતીપાલ. ૩-૪. જ.
 પરનાર શહેદર ખવીનજને, ખરી વાતનો ખાલ. ૧૫૭મી દડી પહેલાં
 વધારો છેએ વાત ઇલાથી રહી, એક હકીગત ખીજી કઈ. ૧૫૭. ૧.
 ચ. વસુધા કરવ. જ. વગુધા લોકવાર વાસીએ. ૨. જ. કલુ કયા એક
 દારીએ. ૧૫૭. ૩-૪. જ. અડશેટ તીરથ ને અધીપ્રતી, દારીપુરી
 શુકાપુરી અતી. ૪. ચ. મુક્તીમાં પુરી. ૧૫૮. ૧. જ. ત્રેલોક તતવ જુગત
 જાકા, વીરવનાથ ખીગજે તાલા. ૩-૪ જમા નથી. ૪. ક. વહે. ચ. દલે.
 ૧૫૯. જ. ગંગા વીસ્તુ કેતા એક મંન, પંચકોટી જગતુ પૂન શાક્ષાત
 કારણ જીવંતી ગંગ, ચરગન્ધુવારે શુરપતનો સંગ, જે કોઈ નાક તેમા

જઈ, લક્ષ્મી ચોરાલી તેની મઈ ૧૬૦ માં ૮૫૫ના ૧-૨-૩ ચરણ જ.
 પ્રતમા નથી ૪ ચ. લાહો તેણે મો લીધા. ૨ જ. અફલ ૪ જ.
 ગચ્ચા. ૧૬૨. ૧ જ. વીપ્ર જ પરો ૪ ચ. મા નથી ૧૬૩. ૨ જ.
 પ્રમાણ ૧૬૪. ૧ ચ. મુજ પુત્ર તણે ચતાપ ૧-૨ જ. સીધે પુણ્ણ
 ધારી ક્રમ, માગ માગ રે મોના ક્રમ ૧૬૫. ૨ ચ. જે અશમેવ જ. શ્રી
 માહાદેવ ૧૬૫મી કહી પછી જ. પ્રતમા વધારો હુ જનને તુગને
 ઈ (૧) વાસ્વાસ વીના ધીરે નહી કાઈ ૪ ચ. પુરણ તુજ દશત જ.
 પ્રાણ પશત ૧૬૭. ૨. જ. શોભાવશે તાર ૧૬૮. ૨ જ. ભણાવુ ખટ
 ભાષાનો ભેદ ૩ જ. જાણ ૪ જ. તગતીય શી વરે હુ તેને પ્રમાણ
 ૧૬૯. ૩-૪ જ. એ પુત્ર તેમથી લેઉ એ તમને ગમે તે દેઉ ૧૭૦.
 ૨ જ. ના કાણો આગનથી ૩ જ. વીપ્ર ૧૭૧. ૨ પછી જ. પ્રતમા
 વધારો સીધે જો તમે છો નમ, અતી લોભ તમારો ક્રમ ૩ જ.
 પ્રથમ તો ૪ ચ. જ. માહ યશે ૧૭૨. ૧ વીપ્રે કહુ ૨ જ.
 એક પુત્ર અમારે નથી ૩ ક. તે સો તે કામ ૧૭૩. ૧ જ. વાત
 માહી ૨ જ. સીધે ખુગીનું દેવત દીધ ૨ પછીનો જ. નો વધારો
 તે જોતા પાંજે કે રી ઉપમા કહી શકે કહી રીવ પુજન કરતા તે પ્રતાપ,
 રામા ઉદગ મુસતાન ૧૭૪. ૪ જ. ખુગી ખાલ મા ધણુ (૧) ૧૭૫.
 ૨ જ. ઈશ્વરે ખુગી તેની આશ. ૩ ખ. ગ. જાણ પુત્ર જોડુયે એ
 જોડ ચ. જણા પુત્ર જ. જાણ પુત્ર જોડુ એ જોડ ૧૭૬. ૨ ચ. વાણ
 જ. ધણા ૩ ચ. અખીન પ્રત ૧૭૭ ૧ જ. ચ. વડા દીવસ જ.
 વાધા આ દીવસ રતા વાસ ૧૭૮. ૪ જ. મુગ્ધ અજાણ ૧૭૯-૧૮૦.
 ૮૫૫ ખમા નથી ૧૭૯. ૨ ચ મા નથી જ. પામ્યો સીધ વીધ
 અશ માસીધ ૩-૪ જ. ધરમ મગ પદ મોક્ષનું મુન રીવપુજન ગગનું
 ૧૮૦. મો જાણે જ. મા નથી ૧૮૦. ૩ ચ. પાવતી વર પામી ૪ ચ.
 પગમાણી ૧૮૧. ૨ જ. સીધમદીગ આ-ના શુન ૨ પછીનો જ. નો વધારો

જોના પારખા તેના ધીર, મોહના જલ લરવા બેઠને નીર
 જાનના પાણી લાવને ધડી એ માહે આવને
 મુરખ બાપડો એથી રહો, દીધે દીધે ધડો નવ થઓ
 એ એક તણાને નુગે, તે બીજે તુગડા માહે મુકે
 તેટલે તે શુભઈ જા એ એમતો કાઈ દાગ ન લરાએ
 કાઆએ વગ્ન કણુ બીજવુ લયો કુલ ને મન રીજવુ

૩. જ. મુગ્ધને મુરખ ગમીઓ. ૧૮૩. ૧. ક. મીરોદક. જ. ચોરોદક જ. સહસ્ત્ર. ૧-૨. ચ. મુરખ મીરોદક સહસ્ત્ર, ભણે તેના ફાટા વસ્ત્ર. ૨. પછીને જ.નો વધારો : ભણે ગણે તે ગધે માન, મુગ્ધને મનગમતા માન ૧૮૩મી કહી પછીનો જ.નો વધારો.

જેટની મુશ્મ વીધા હતી, તે સરવે ભણાવી હતી
માદાપંડીત મળે તે મેદર, મુશ્મી સીધ સવાઓ મેર
શુતન ભવીરને મનમાન, તે સરવે થજે ચેવાને જ્ઞાન

૧૮૮મી ન્હીના ૧.-૨. ચરણ જ. પ્રતમા આગળ પાછા છે. ૪. જ. તાર છે. ૧૮૫. ૪. ક. અપત બોજ. ૧૮૫મો ડાઘો ખ. અને જ.મા નથી ૧૮૫મી કહી પછીનો જ. પ્રતનો વધારો.

એક દીવસ તે શીધગર, ગયો જતો કેઈ ગામ
એકે જિઘાડી ઝોગડી, ફેંગતીક દીકુ તાણે
મુખા માણસની તુમડી, એક શો ઉપર આઠ
હડ હડ ફરતાતા હાડડા, એવો કેલે એ કપટ
પ્રણામીને પગે નમો, તમો દશા તે કેમ
કોટી કોટી બગ હતપા તુને, સમુ નન કોઈ તો સમ
બાલક સાભવ બાપડા, મુશ્મ દે મુનનો અવ
તુશ્મી કાચા પડીતા, દમો જિતા તે શગવ
ભણાચા ગણાચા બહુ, શીખ્યા સપડો સન્નગ
વવતા તેને તેને તના, દીધ્યો ભવાનીને ભોગ
તુજને એ તો મારશે, દેઈડે નન આવે હેત
મુઠ કમા માડી કહી, ચેતનુ હોએ તો ચેત
શાખ્યો તે સરવે સમજીઓ, પ્રીત્યો સધની પેર
એક દીવસ માયે બાપ બે, તે તો આચા ઘેર

૧૮૬. ૧ જ. બાર વગસ પૂરા થયા. ૩. જ. જુલે જોના આવીઆ.
૧૮૭. ૩. જ. અમુલક. ૪. જ. અદમી દક્ષણ દાન ૧૮૮. ૧. જ. પ્રાણ (૧) રેલે ૨. જ. તમાગ. ૩. જ. વીત્ર અકરે. ૪. જ. એક શુત મુજને આપ ૧૮૯. ૧. ચ. પોછો (૧) છે વારો ગળો ૨. જ. દામણી દેહ. ૩-૪. જ. સાએક તો ઘેતા થીઓ. ૧૯૧. ૩. ક. જુડકી. ૧૯૨મી કહી પછીનો જ.નો વધારો. કોટી રતન એ આપશે, કેમ પરકશે લાય,

એક બીહીક દેખાડો, કે દેશો મધ આય ૧૨૯. ૧. ચ. ૫૫૬. જ.
તમે ૫૫૮૨૦ એ પીતાશ. ૨. જ. ફેક ૧૯૩. ૨. જ. બાધવને. ૧૯૪.
૪. જ. તમ ઉપર ઈવ. ૧૯૫. ૨. જ. શરે નહી એનું મમ ૩ જ. નીચે
એ મારે ૧૯૬. ૪. ક. ખ. ગ. ઘ. ચ. પુરુષ એકસો ને આઠ ૧૯૮. ૨.
ખ. ગ. ગાત્ર. ૪. જ. માનવી મૂલ્યગ માત્ર. ૧૯૯. ૨ જ. તોનું
તુમતીઓનું તોલ ૨૦૧. ૩. ખ. તો તુ બધો. ૨૦૩. ૪. ચ. ગદ્ય. ૨૦૪.
જ. હોપામા એયું ચરણ નથી. એયા ચરણના પૂર્વાધને પાયમા ચરણમા
લાદીઆએ લખી દીધો છે. ૫ જ. દેવ દાનવ ને દાનવી. ૨૦૫. ૧. જ.
પ્રકાશપ્રવેશ ૧. પછી આ હોપામા જ. પ્રતમા વધારો

અર્ધિત વીધા અનેક, ભરકરમ જોતીક જાણ
મંત્રતત્ર અનેક, વીવેક તે તો લદીએ
નાનક ચેટક કઈ દર, શપત તેહ મોએ સહીએ

૪. જ. એવી છે મારી મતી. ૫ જ. કોગીધા, સમ્ય ચોક, જીવ સહી. ૬.
જ. ગુરૂથી મોટો એવો નહી ૨૦૬. ૧. જ. વીગત વીધા. ૩. ગ. રખે
માગતા ૨૦૭. ૨ ચ. એના એ. ૩. જ. ધરો. ૪. જ. કુબલ દુરબલ
રોગી કશો. ૨૦૮. ૨. જ. ધણી રીધશીધ. ૨૧૦. ૨. જ. બીજાને કોડીને
નીમ. ૩-૪ જ. આશુચણવાલો પાછો દીઓ, દુરબલને સગે લઈ ગઓ.
૨૧૧. ૨ જ. એકે વાતે. ૩-૪ પછી જ. મા વધારાના. તે શીધને ચડી
છે રીસ, પગની જુવાવા લાગી શીસ ૨૧૪. ૪. જ. તે સેસે મારી લાજ.
૨૧૫. ૧. ખ. ગ. અવનિમા જ્યા આવરે. ૩ જ. તો છેદુ. ૨૧૬. ૧.
ખ. ચ. રાખમા જ. અમરીખમા (૧) ૨૧૭. ૩ જ. વરણ વાયુ
રાખે નહી ૨૧૭મી મ્હી પત્રીને જ નો વધારો. એવે અંત વીચાગીઉ,
એ ગુરૂ મારો હોએ, એનું માન ઉતારીએ, તો કરી ન શકે કોએ
૨૧૮. ૨. ક. ગુણને વાત ૨૧૯. ૧-૨. જ. તમ વીધા કોપા થખી, તમ
પ્રસાદથી તમ તાત ૪. ચ. માની મોટુ માન જ. મનમા મોટી આશ.
૨૨૩. ૧ જ. શીધ ૪. જમા નથી. ૫. જ. પ્રધાન. ૨૨૪ મો હોપો
જમા નથી ૩. ચ. જોવે. ૨૨૫. ૪. જ. કહે જો માકા ચદ્ટ કમ.
૨૨૭. ૨ ચ. કુમચા હતા. ૩ જ. સીસ મળો. ૨૨૮. ૧. ચ. ગુરૂએ
મનથી ૨ જ. એવો. ૩. જ. જોની. ૨૨૯. ૧-૨. જ. કુશમાડ વેચાયુ
લઈ વગો, મનમા મોટી હોડ ૪. ચ. નીચે કટકા કોડ જ. પોચાડુ વુજ

૩૩. ૨૩૦. ૧. ચ. ભુમી કોણ મેલીયુ. ૨૩૧. ૧. જ. ગુરુ આવે ચેતે
 ગચ્છો. ૨૩૨. ૩. જ. નદી દેહ છવતો. ૨૩૩. ૨. જ. ગુરુને દેખી ઇષ્ટ.
 ૨૩૪. ૧. ચ. વાઘ ધયો વારા વચ્ચો. જ. ચેલો ઘણી. ૨૩૬. ૪. જ.
 અની અંધાર. ૨૩૮. ૪. જ. દરેવો શીધને ધાત. ૨૪૦. ૪. જ. હેમા દીદ.
 ૨૪૧. ૨. ચ. મન. ૨૪૨. ૪. ચ. જશવતા એ જોએ. ૨૪૪. ૩. ઘ.
 સોભા ઘણ. ૨૪૫. ૪. ઘ. પ્રીત્ય. જ. પરવાજાની દોત. ૨૪૬. ૧. જ.
 એકાવન કોટીએકનુ. ૨. કં. મોર. જ. મોરડે જડો તે મોર. ૨૪૭ મો. હાપો
 ખ મા નથી. ૨૪૭. ૨. જ. સામેથી આઈય ખુરે. ૬. ગ. લોભ લક્ષણ. જ.
 લક્ષણ પ્રાપ્તિ, ચંદ્ર શુભ. ૨૪૮. ૩. જ. પ્રીતે પરકરે. ૪. ચ. સામે પડીએ
 નરક. જ. લોભે લક્ષણ નરક. ૨૪૯. ૨. ચ. જે. ૨૫૦. ૩. ચ. પરદેમે
 પરવરે. ૨૫૧. ૩. ઘ. બે મત્તા. ૪. જ. આગણ. ૨૫૨ મો. હાપો ખ. માં
 નથી. ૨૫૨. ૨. જ. વેર વીણોણો જુને. ૩. ગ. ભડે. ચ. કાચી શુધ.
 ૨૫૩. ૨. ઘ. દેસ. ૨૫૪. ૧. ખ. તુમે જાઉ. ૩. ઘ. વેદે. ૪. ગ. નહી કુખ.
 ૨૫૫. ૪. જ. નહી હોય. ૨૫૬. ૪. જ. ખીજે શીધ જેમ અમીન્વાસ.
 ૨૫૭. ૧. જ. પુનને. ૩. જ. રખે એકને. ૨૫૮. ૩. જ. રીસા. ૪.
 ઘ. વિચારી શુધ. ૨૫૯. ૧. ઘ. કુખે મરસે. જ. શુખે મરે. ૩-૪. જ.
 આખે આસુની ધારો પડે, માત દીવસ તે અદકુ રડે. ૨૬૦. ૪. જ. જલ
 પીવાને કુખીઓ ચચો. ૨૬૧. ૧-૨. જ મા નથી. ૪. જ. નીખે માત્ર ન
 રહી તુન. ૨૬૧ મી કહી પછીનો જ નો વધારો અગત્ય છે કહુ મોકલું, તપુ
 ચંદ્રેટ હવે સાકલું. ૨૬૨. ૨. ઘ. જલમા ગયો. ૪. જ. ગયા અપાસ.
 ૨૬૩. ૧. ચ. હવે પ્રાપ્તી. જ. એટલે પાતકી. ૨. ઘ. ચ. જ. પડી નહી કુખ.
 ૨૬૪. ૧-૨. ચરણ જ મા આગળ પાછળ છે. ૨૬૫. ૧-૨. જ. એ ચેતો તો
 ચચો હિ મહ, પકડ એક પલકમા પછ. ૨-૩ અને ૨૬૬. ૧-૨ ચ. મા નથી.
 ૩. જ. પારથી રપ. ૪. ચ. દીમર થઈને નાખી જાન. ૨૬૬. ૧-૨. જમા
 નથી. ૨. ઘ. પલક એમા પકડો તાપ. ૪. જ. મુખ થઈ. ૨૬૭. ૧.
 જ. ગચ્છો ઉદર તે. ૨. જ. પકડી ચોટ. ૨૬૮. ૪. જ. એમા પ્રાણ જ.
 ૨૬૯. ૩-૪ અને ૨૭૦. ૧-૨. જ. મા નથી. ૨૭૦. ૧. ઘ. ચીત ચોર. ૨.
 ખ. સિદ્ધ રપ તે. ૩. ઘ. જલુ ગયો. ૨૭૧. ૧. જ. ચેલો તો ઉભી નહીએ
 ચલો. ૨૭૨. ૧. ચ. તે સાર. જ. થયો તેટલે. ૨. કં. અચો પલે. જ.
 આધો તેટલે. ૪. જ. નીર જરવાને. ૧ જ. હેતે ગચ્છો. ૨૭૩. ૨. ઘ. રડે ગયો.

૨૭૫. ૩. ચ. જ. પચાસ. ૪. ચ. જ. તે પાસ. ૨૭૬. ૨. ખ. છેકે
નહી દેહેં જાંડીયુ.

નોંધ :- ચ. પ્રતમાં ૨૭૮. ૩. થી તે ૩૧૩માં જોપાનાં ખીજ ચરણાના પૂર્વાર્ધ
સુધીના પાઠ ખૂટે છે. ૩૩ થી ૩૭ સુધીના પાનાં ચ. પ્રતમાં નથી. ૨૭૯.
૧. જ. કીટકો તે. ૨. જ. દીધી દોટ ને દીધી તે આખ (૧). ૩-૪.
જમા નથી. ૨૮૧ મો જાંચો ખ. માં નથી. ૨૮૪. ૨. ઘ. મનમા તેને ચિતા
કમી. ૨૮૫. ૪. ઘ. સમજ્યો તરત. ૨૮૬ ૩. ખ. દુકડો. ૪. ઘ. કાંમ થઈ.
૨૮૮. ૩. જ. ગજપુરી. ૨૯૦. ૨. ઘ. મનોહર સનિ. જ. જામની તે
મનોહર શતી. ૪. ઘ. સામા રતિ દીડી સખે. ૨૯૧. ૨. જ. ખોટા કુવેરીના
હાથમા. ૩. જ. કુવરીએ. ૨૯૨. ૨. જ. દીધી લમણી. ૨૯૩. ૨. ખ.
ગ. ઘ. પશ્ચિની પાસે. જ. શુક સામાંની. ૩. ઘ. આશ્વગત. ૪. ખ.
પંડીત તણી ઘ. પુત્રી વાત ૨૯૪. ૨. જ. કુળ ખવડાવા. ૨૯૬. ૧. જ.
કુકડો. ૩. જ. જોશી. ૨૯૭. ૧. જ. હોડે હગવે. ૨. જ. કુડે દરી.
૨૯૮. ૨. ઘ. જુકું કુકું તો મુજને પાપ. ૩. જ. મનથી માહરો. ૩૦૦.
૩ જ. શુભ સતોપ પામીને રહો. ૩૦૧. ૪. જ. ધણુ ધણુ. ૩૦૨. ૩.
જ. વીમ્ર થયો. ૩૦૩. ૧. જ. પ્રેમદા. ૩૦૪. ૧. જ. બહુ. ૩૦૫.
૨-૩. ચણુ જ પ્રતમા આગળ પાછળ છે. ૪. ખ. ગ. ઘ.
જ. વિશ્વ દેં વિલાસ. ૩૦૬. ૧. જ. ધણા દીએ. ૨. જ. શમગધી શક્ય
શુભ શીધ. ૩. જ. પરમેશ્વરી. ૩૦૮. ૨. જ. સમા મધે શોહાવીઆ,
આપુ અરધ આસન. ૩૦૯. ૧. જ. પધરાવો બહુ પ્રીનથી. ૩૧૦મી કડી
ખમા નથી. ૩૧૧. ૧. ખ. પ્રણામ કરો તે પંડીતે. ૧-૨. ઘ. મા નથી.
૩૧૨. ૧. ઘ. પુણુ પંડિતે બધ કઠિ. જ. ખોલ્યો શીધ. ૩૧૩ના જોપાનાં
ખીજ ચરણનો ઉત્તરાર્ધ અને ત્રીજા ચણુનો પૂર્વાર્ધ જ. પ્રતમાં નથી.
૩૧૩મો જાંચો ખમા નથી. ૫. ગ. વિમ્ર તે. ૬. વેર ઉમાન પીત્રાઈને
ખરી વિમ્રને (!) ૬. ઘ. અહરપને. જ. શ્વાન નાર વીમ્રને. ૩૧૮. ૧.
ગ. પંડીત કહે. ચ. પંડીત કહે પરીક્ષા કરો. જ. પ્રમાણુ ક. ૩૧૫.
૩. જ. ખોટો ખોટો. ૩૧૬. ૨. ઘ. કુડે કરો ૪. જ. માન. ૩૧૭.
૪. જ. કાઈ આવો વડવા વીર. ૩૧૮. ૨. જ. એ ખોલો તે કોઠ. ૩૨૦.
૩. જ. વરતી જણાવુ. ૩-૪. ૩ માં નથી. ૩૨૩. ૨. ચ. ધરીને ખોલો
પરમાણુ. ૪. ચ. આમણુ. ૩૨૪. ૧. ખ. સહુ કો રહા. ૪. ચ. ખીજ.

૩૨૫. ૪. ચ. પુત્રી જોયું પગાળુ. ૩૨૬. ૩. ક. જગમ. ૩૨૭. ૪. ખ. સાધ. ૩૨૮. ૩. ચ. ઉંચો ગચ્છો. જ. અંત્રીક માગે ઉપતનો. ૩૩૦. ૨. જ. પોરે પડીના. ૩૩૪. ૩. ચ. છેડું પડે છેકથી. જ. છે દંયથી. ૩૩૫. ૧. જ. દાગનાં. ૩. ગ. કાળે. ૩૩૫ મી કડી પછી ચ મા વધારોઃ યની યઈ મગ્ધ દેખતાં, જોવા આવો રાએ; પંગક એકમાં પગે કરી, કામની કેરી દાએ. ૩૩૬. ૪. જ. અદકુ આડે આંદ. ૩૩૭. ૨. ખ. ભગનિનો. ૩૩૮. ૪. ગ. હવે જાડ. ૩૪૧. ૧. જ. આકાંત. ૩૪૨. ૧. ક. દસાર કરતે. ૨. ઘ. પુગમુ કરતાં પાપ. ૩૪૩. ૩. ઘ. માંત માગે. ચ. નમરનો મરીપત કર. ૩૪૪. ૪. ચ. દુખ કરો તમ તાજ. ૩૪૫. ૪. ચ. જ. માગ. ૩૪૭. ૩. ઘ. સીધ કદે આધો મુને. ૩૫૧. ૩. જ. શોપવા. ૩૫૩. ૧-૨. જ માં નથી. ૩૫૪. ૨. ઘ. તે ગંન ૪. ઘ. ચ. નર ખંડ. જ. પરવન શુદ્ધ પ્રસપાન. ૩૫૫. ૧. ખ. મ. ઘ. નાગ નદ. ૪. જ. પાંચ પક્ષને પારા. ૩૫૬. ૧. જ. શરકતો. ૩૫૭. ૪. ખ. નીગ. ૩૫૮. ૪. ઘ. અક્ષ અનંત; જ. અંત અદ્યુત અનંત. ૩૫૯. ૩. ગ. ચ. અંતુડવધની ચોસક વસે, ઘ. અંતુડવધની ચોરે વસે. ૩૬૦. ૨. ક. એકાદશ ૨૬ ૨ગ. ઘ. ૨૬ ઈય; ચ. એકાદશમા ઈય. ૪. ક. ધીક. ૩૬૧. ૩-૪. જ. સીધ વડની રોખા ધણી, પાસે દીપ્રાતીગ. ૩૬૨. ૪. જ. બોલો ધરીને ખાર. ૩૬૫. ૧. ચ. જ. એક વાર ને એક રામે. ૨. ખ. ઉપાસક સિદ્ધ. ૩૬૭. ૨. ચ. વચન અમારે પરત. ૩. ચ. આ કામે આવો જાહેર, તારે પામીશ મરત. ૩૬૯ મો હોયો ખ. માં નથી. ૩૬૯. ૧. જ. તાપ, શુખ નહી મેળએ. ૨. જ. અણા કેરો... (૧) ૩. ગ. ઘ. ચ. અનાથ કેરો. ૬. ઘ. પુત્રી કેરો. ૩૭૦. ૨. જ. જાણ કાળ હાવે ખુટીઓ. ૩૭૧. ૨. જ. કે વેકુ. ૪. ઘ. જે નહે આવો હેવુ ઝાડ. જ. કેમ રહીએ જોરાવર જાડ. ૩૭૨. ૪. જ. તે સીધ તણો ભય તાથી દલો. ૩૭૩. ૨. ગ. ઘ. ચ. ચર પૂજ્ય. ૩૭૩. પછી જમાં વધારોઃ એવુ જાણી ધીજન ધર, એ કામ તો નીરો કર. ૩૭૭. ૧. ઘ. ચ. માનસરોવર દસે જમ. ૨. ચ. રાજ કરે છે દંગ. ૩૭૮. ૩. ક. અતી ઉપદ. ૩૮૦. ૩. જ. જાણાએ વીપ્ર જનોઈથી ૩૮૧. ૨. ઘ. જાવન બોલ. ૩૮૨. ૨. ઘ. જોડી ઈષ્ટ. જ. પ્રધાને નવ જોડી દ્રષ્ટ. ૩. ઘ. અલોચિત કે કાંઈ દીસે. જ. ૩૫ એ કારમુ. ૩૮૪. ૧. જ. સીધ ઉતરે ગાઝ (૧) ૪. જ. વંનવાસી. ૬. ચ. ગંગા ખીપ્રા વસે. ૩૮૫. ૧.

ચ. મનમા હશે ૨ ચ. રૂદ્રમા વગો જ. વ તીઃ વચન વધુમા હશે
૩ જ. અણી મન મગડીને મુખે ૪ ચ. ભુપ ૩૮૬. ૩-૪ શાભન પુજ
હો પુરપ્રતી, ઉત્તમ દીશે તાહાગી મતી ૩૮૮મી હડી પછીનો જ. નો વધારો
રીધ ખોલો આણીને ધીંગ, શાભવ ગળ વીક્રમ વીંગ, ૬ પુજને દેઉ આલીશ,
છવો રાજન કોડ વરીશ ૩૮૯. ૧ ખ. ચ. જ. ધ ધીશ ૧-૨
ઘ. મા નથી ચોથા ચરણ પગી મે વવારાના ચગણ ઘ મા છે તે નીચે પ્રમ ૦

પશ્ચમ દિશા પવિત્ર, ધણ ધોલા ધડ દિસે

અપરમપાગ અપાગ, આપ ઉમીયા પતિ હસે

૪ ચ. હોદે ગ્વી અસ્તાગજ ચાને જ. અનુમાન ૫ ચ. મરમ એક માણે
ખીજનો જ. મો એઃ માને ખીજ, ગુરપ્રત શોભદ સદા ૩૯૦. ૧ ઘ. ચ.
હસા ૩ ક. શુદ્ધ ૩૯૧. ૩ ચ. ચીતમા આણી ઘ. તારે ત્રયેદરા
તાપ ૪ ઘ. મુગીપગણ માહે પ્રગટ હમે, સાનિવાહન નિધાને ૫ જ.
ભોગવર તમને જીતશે ૬ જ. નડે પુજને સદા ૩૯૩. ૧ જ. શીધના
નુખ શમો ગહો ૩૯૬. ૨ જ. આ ઘડી શાધ ૩ ખ. ચઘે ૬ ઘ. સવે
સદા ૩૯૭. ૧ ચ. ચુ વિ અનપગણ પામે ૭ જ. વાત ૪ ખ. જ.
જશ જાણી ૬ ચ. આગન ગગઃ સજી ૩૯૮. ૨ જ. પરનમા પાએ
૩૯૯. ૪ ઘ. નીએ ૧મ ૪૦૦. ૪ ચ. ખાતે રીઝા ખેન ૪૦૧. ૧
ખ જઈ આવસે ૪૦૨. ૨ જમા નથી ૪ ઘ. ગમના મહિમા
નોધ ૪૦૨-૪૦૩-૪૦૪. ૭ખા તેમજ ૪૦૫ થી ૪૧૦. ખ. પ્રનમા
નથી ૪૦૩. ૧ ચ. વાગોન મુખ ૬ ચ. હિમ અનુભવી જગુ મરે
૪૦૪. ૧-૨ ઘ મા નથી ૨ ક. કુખ ખે ૪ ઉનખ એ એ ૪૦૭. ૧
જ ભગના કી ભગે ભમે ૪૦૮ જમા નથી ૩ ઘ. ઓદે ૪૧૪. ૨
ચ. પુન પતીન ૪ જ. ચીત કે ચાપના ૪૧૬. ૪ જ. તે ગળ ૪૨૦.
૧ ચ. વાવો તે દેખાડીવીએ ૪૨૧. ૧ ચ. પાગે પડો ૨ ચ. એક
દાખલુ ૪૨૨. ૧ ઘ. વની પીલા ૪ જ. ઘ. ચ. જ. મીઃ ૪૨૪. ૪
ચ. રૂડ ખોલ લો ૪૨૬. ૩ જ. ઘ. અધારે ઉજેસ અતી ચ. અવારે
હોજે યયુ ૪૨૭. ૧ જ. લડાગી તેડાવીઆ ૪૨૮. ૪ ઘ. મુરજ
મતિ સપ્રતાપનત તે પુન્ય ૪૩૦. ૨ ક. પ્રતમા નથી ૪૩૧-૪૩૨
ખ મા નથી ૪૩૩ ૧-૨ ગ. મા આગળપાળ છે ૬ જ. ઘ. ચ.
આપો તે આપો જગતના ૪૩૩. ૨ જ. પગલાગી નાગી ૫ ઘ.

મામણા, ચ. માગો દેવથી. ૧. ગ. ભાત્ય ભાત્ય. ઘ. ભાત્ય ભાત્ય ભુ
ભામણા. ૪૩૪. ૨. ચ. ધરણ. ૪૩૬. ૪ જ. માગે તે. ૪૩૮. ૩.
ઘ. અન્ન કરે. જ. હાન્ન કરે. ૪૪૦. ૩. જ. સક્તીનો. ૪૪૧. ૧. જ.
ઉપાડ. ૩. ગ. ધણી. ૩-૪. ઘ. માં નથી. ૪૪૪. ૨. ગ. ચ. મહાપાત્ર
ઘ. એ કામ. જ. મનાવો માઝ મન. ૪. ઘ. અમાગે મગમ. ૪૪૬. ૧.
ચ. કામ કહુ તે તુ કરે. ૨. ગ. મહુ. ૪. ચ. તદ. ૪૪૭. ૨. ક.
વીરવે. ૪૪૯. ૪. ચ. વડ અરો નીરધાર. જ. એ વાન છે નીરધાર.
૪૫૧. ૪. ૧. ફરીકર કરે. ૪૫૨. ૩. ઘ. ચ. મહાકાવતે. ૪૫૩ ખ મા
નથી. ૪૫૩. ૧. ગ. ખાત વાન જ. ખીતખાત. ૨ ક. ખ. ગ. પનન
જન. ૩. ક. ૧ં દોર. ચ. હકોર. ૪. ચ. દારણ દોષે. જ. મા નથી
૫. ક. ઉપપાત. ૪૫૫. ૪. ક. 'વીતગ' નથી. ગ. વીતગની ૪૫૬. ૧.
ઘ. કુણકુણ. ૨ ચ. માળા જઈ. ૪૫૯. ૩-૪. ઘ. એવિ એન્ડિયો મુદિ મો
માયે, ગયો રીપવઃ ક્રિ-ગયે, જ. કામ, ગામ. ૪૬૧. ૨. ખ. ગ. ચ. વીધ્ય
ખોત, છ. જુગ્મ ખેદો ખોલ્યા લા, જ. જુગ્મવ ક્રીંગે ખોલતો ૪૬૩. ૨.
જ. પોતે સન. ૪૬૪. ૨. ચ. પાણું આકામ ૪૬૫. ૧. ચ. ગડમથન
દત્તાજ્ઞની મઈ. ૪૬૮. ૧. જ. કેડે બાધીને ૪. ક. ખોલત ૪૬૯. ૨. ઘ.
પોતો ધાવર દેહ. ઘ. મા ૪૭૦ ને ૪૭૧ નો કમ ઊલટો છે ૪૭૨. ૧-૨
જ. શમ કેડે માગી લેઉ, અતુર ચનાવો અન્ન ૪૭૫. ૧. ઘ. કમરુપ. ૨.
ઘ. ગલ્પકાગર અનુપ ૪૭૬. ૪. ગ. ઘ. ચ. દીપ્ત દેશી. ૪૭૭. ૧
ગ. ઘ. જ. પ્રીત. ૨. ગ. ઘ. જેડેની મ પાણીની ગીત્ય ૪. ઘ. આભવસગમા
આભવનું નામ. ૪૭૮. ૨. ક. લોહો લીઈ. ૪૭૯. ૩. જ. કુ પણુ એનાનુ
તાન ૪૮૦. ૪ ઘ. કો તવ જાણે. ૪૮૧. ૧. જ. શતી ૪૮૩. ૩-૪. જ.
પડી પાણી વની ગોડે મને, ધાએ પાણી ને દણુ દો. ૪૮૩. ૨ ચ. મન ધરે.
૪૮૪. ૧. ઘ. તમા કહ. ૪૮૪. ૨ જ. અ. ૧ અતીરો અનુપ, પીનતા
નર જોએ વાદી ૪૮૪. ૩. ઘ. નાગિગારે ધન નાગ ૪૮૭. ૩. ૪ ખ. ગ.
ઘ. ચ. જ મા નથી. ૪૮૮. મ્હી પગીનો જ. નો વધારો હેનુ દહીને કન્યા
હરી, તે વાત નાપીચ્છુના મનમા વશી ૪૮૯. ૨ જ. જુમ ખોવ. ૪૯૦.
૧. જ. પીમ. ૪૯૩. ૧. ગ. ઘ. એહ હાસ્ય વિનોદમા. ૪૯૪. ૨. જ.
નાપીકેણુને પીત્ર કરે શગ ૩ ખ. મહીમાહી ૪૯૫. ૨. જ. આભવ દીશ.
૪૯૫. ૩. ગ. ઘ. તેડેની પડી. જ. તે ક સહગમન કરે. ૪૯૫.

૪ જ. તે શાસ્ત્રી શ્રી જુગદીવ દલિ. ૧ ૨ જ. વીચાર દી મનમા
ની, ૧મા તેણે દીસ દલિ ૪ ચ. જે જુગત જુગદીસ જ. જે
જાણે ૪૬૭. ૪ જ. વચને તાઈ છે ૬૬૮. ૩ ગ. ઘ. જાણે માટીયે
૪૬૯. ૨ અ. ચ. માટી નારવાપ્ત જ. એ શુ યોની જાણે પ્રમાણ
૫૦૦. ૪ ચ. માદો માદા બુડે ભાખીઓ જ. માદાડે ભાખીઓ
૫૦૧. ૨ જ. ૩ મનાલને ચીના ચાએ ૫૦૨. ૪ ઘ. વાધો રોગ
૫૦૫. ૨ ખ. ચ. જ. છે મનન ૬ તન મન ધન સુધુ છે તન
૫૦૬. ૧ જ. તે સાચ ૫૦૭. ૨ ક. સાર ૫૨ ઘ સાગરા ૫૨
૫૦૭. ૩ ક. તાઈ વાઈ ૫૦૮. ૨ જ. ક નાખુ ભાગ ૫૦૮. ૪ ગ.
ચ. બાધે ચે ઘ. તે કતક મુજ માથે ચે ૫૧૦. ૨ ઘ. મરના
માની ૫૧૩. ૨ જ. તજ છે ૪ જ. શુભદ શુભલ ૫૧૭. ૧
જ. જનમ જાતનો ૨ જ. એ જોયો મારો જોય ૩ ઘ. જનના થો
મુને જાપડા ૫૧૮. ૧ ક. 'પમતી' ગન્દ તુ છે ઘ. ચ. પમતી ભરી
૫૧૯. ૧ જ. શુશ્રુતા ૫૧૯ ૨-૩ જ. મા નથી ૫૨૨. ૪ ગ. ચ.
જાણ ગય ૫૨૮. ૨ ગ. નુધારા ૫૨૪. ૨ ચ. ત તીમ અડધે મા
૫૨૯. ૩ જ. જરી લાજ મારી લો મા ૫૩૦. ૬ ઘ. જે ગૈ તપલ
લાજને. ૫૩૩. ૧ ચ. દશાધી દગીલ ગજે ૫૩૩ મા ૩-૪ ચ. જ
જ. પ્રતમા આગળ પાખી છે ૬ જમા નથી ૫૩૪. ૪ જ. ઉપજની
૫૩૬. ૪ ગ. બહુ ચાપ ૫૩૭. ૪ ઘ. એ બે ૫૩૮. ૨ ગ. ઘ.
ધ મધોધ ધી ૫૩૮-૫૪૯. ૬ જમા નથી ૫૪૧. ૪ ગ. ઘ.
ચો દાહથી દેઠ ચ ચોટુ ચ જઈ તેડ ૫૪૪-૫૪૫. ગ. ઘ. ચમા
નથી ૫૪૫ ખ મા નથી ૫૪૫મી જ. પ્રતમા આગળ આવે છે જ. પ્રતની
પુષ્પિમાને જે વધારે છે તે નાચે નાધો છે

ચોપાઈ

વી શામળ તણી મુખ વાણ વીકમ થા રસ અપ્રીત ખાણ
શુભના શ્રવણે મુખ ઉપજે, હોએ લાતા તે કપણાઈ રે

કુહા

રામદાસ પ્રતાપથી, ચઓ અથ અનુમાન
માએ રીએ ને શાભને તેને ગગાજનું જ્ઞાન
શ્રી બદુકનાય પ્રતાપથી ૫૨ અનુપરણ કાઠ
શામલ ભા કહે બોલને જે જે શ્રી રણછાડ

★

કથા બીજી

૧વી દડી ગ. ઘ. ચ. પ્રતોમા નથી. ૧. ૨. જ. ગંથ પુગલુ ૩ જ. વીગલ. ૨. ૨. જ. બાધુ. ૩. ઘ. વલો હવે. જ. પુગપતી વળીયો ના બણી ૪થી દડી પહેવાનો જ. માનો વધારો—હુ વાત તે સાલજો, હુંકારો નન દેશ, સાલજતા સાલજ ગમેજી, કરો પુરગવશ પ. ૧ ગ. ઘ. પિતા. ૬. ૨. જ. વીઘા કાગલુ. ૬. ૪. પ્રથમ દરો ૭મી કડી જ પ્રતમા નથી. ૮. ૨. જ. પાગ. ૪. જ. વાશ. ૯. ૩. ગ. ઘ. ચ. એકા મલપતા ૧૦. ૧. ખ. ગ. ઘ. ચ. બેટા સહુ. ૪. જ. વીતત કેમી. ૧૧. ૧. ગ. ઘ. ચ. જે જે ૧૨. ૪. ગ. કડકડો. ૧૩. ૪. ઘ. ગુણ જેવો જ. બોના બોવા બોલ. ૧૪. ૨. ગ. ઘ. મગત પમાડું તરત ચ. મારી મેલ ૩. ચ. ચાર જણાએ ઢો. ૧૭. ૧ ખ. ગ. ઘ. ચ. તોલ મ ત્રે જ. તો મ ત્રે. ૨. ઘ. જ. વાન. ૧૮. ૧ જ. મગડી ઉઠો. ૨. જ. થયો શનાથો. ૧૯. ૧. જ. ચોથે દણે તે વાવને. ૩ જ. નીગમી વાધ માહારે દરખીઆ. ૨૦. ૧ ઘ. ખુગે હુ આદર. ૨૧. ૨. ખ. ગ. ઘ. ચ. જ. માસ ૪. જ. રૂપ વીલાશ. ૨૨. ખ. ગ. ઘ. નાગાગનાનું ચ. અગના. જ. નાગન્યા રુ. ૨૨. ૩. ખ. ગ. અવનની. ૨૩. ૨ જ. ઉગશની વન્યા. ઘ. પ્રતમા ૨૩મી કડી. ૨૪મી કડી પછીથી આવે છે. ૪. ચ. પુરણ હમી. જ. ચદ્રનદનીના શગ્નુ આપ. ૨૪. ૨. જ. પુઢી પ્રતાપ ૩. જ. પ્રેમદા રૂપે પદમની. ૨૫. ૩. જ. પદ્મ નેનની પ્રેમદા રૂ. ૩ ચ. વીહા ધકી. ૨૭. ૨. મન જણુ ૨૮. ૩ ઘ. કાડે ૨૯. ૨ જ. કના પુમ ૨૯. ૮. જ. માહુ એક ૩૦ ૩ ક. ઉમપાણ, ‘ગદા’ નથી. ૩૨. ૪. ગ. ચ. જ. પોહોડી. ઘ. પ્રોહ પડા છે પાચ. ૩૩મી કડી ખ પ્રતમા નથી ૩. જ. વીનતા તણો. ૩૪. ૧. ખ. વનવતી દીગ દામિની ૨ જ. રૂથો ખાકું ૩૫. ૨ ચ. જુગતથી ૩૬. ૩-૪. ઘ. એક પાચ તુમને એક વિવેક ૩૭. ૩. જ. અમગત અધીક. ૩૮. ૪. ઘ. સ. નાત્ય. ૩૯. ૨. જ. અનોપમ ઉલ્લ ૩. જ. પેના ચાર ને એક પાચમી. ૪૦ ઘ. મા નથી. ૪૦. પછીના જનો વધારો—એકને પરણાવી અગલકી, વીધ્યા નેઈ રૂત, તણુ નર તે એક ગણા ગણા, કવાગ નત ૪૧. ૧. ખ. કહે બે ૩. ગ. ઘ. કણુ વરે. જ. કાણુ પ્રણયિ. ૪૨. ૨. જ. અમદત્યાદીક. ૪૪. ૩. જ. પદમની ૪૫. ૨ જ. ચોહુ. ૩. જ. વીક મ ગુચુનીધી.

૪૬. ૪. ચ. કસ્ટને ૪૭. ૨ જ. વીઘા સીખાણી ૩. ઘ. ચ. તોપ.
ક. અંત ઈતિ મૂલક પચીસ મધ્યે કથા દ્વિતીય સમાપ્ત.

★

કથા ત્રીજી

૧. ૧. જ. પુગ્રની બીજે દીવગે પડો ૨. ગ. રમ સિધ. જ. સીમે.
૩. ગ. ઘ. પુગપતિ ૩. ૧. જ. અનોપમ એક ચલનાતુ હમો ૩. ક.
ધુદીવી ૩. ૨. ચ. બહુ છે જીતી. ૩. ગ. ઘ. અધ દસ્તી. ચ. અશવારી
સખગ બહુ ૩. ન્ય. ૪. ક. અર્થ. ગ. ઘ. ચ. ગર્થ. ૫. ૧. જ.
ભુવનને ઓગમોર્ ગ. ડોરમાર્ ૬. ૧. જ. ફોજ ધાણી. ૩. ગ.
ઓડોરમાર્ ૭. ૧. જ. ફોજ. ૨. જ. કપડી પસંગ. ૩. જ. બાધવ
વીધે. ૪. ચ. વીધુ. ૫. ચ. વણીવેશ. જ. મનક વીઘા ૬. ૫ડી જ.
પ્રતમા વધારો નામે તે સીંગાની ખગ, મનવી અમનધ મુખી છે ઘે ૧૦. ૪.
ચ. હાથી જ. મદીયા ૬. ચ. ચોથાની ચોગણી મતા ૬. ગ. ચ.
દ્વિત નમ. ૧૧ ખ અને ચ. પ્રતમા નથી. ૧૨. ૧. ગ. જ. ફોપી
કપડી ૪. જ. તે પ્રગને ૧૩. ૧-૨ ચ. મીત્ર ઉ તને નહી પાપ,
ઓગમોર્ તને નહી તાપ ૧૩. ૨ જ. પનદેવ પથે મેલેડા નીવેશ.
૧૪. ૨ ચ. ચાગ ચાગ. ૩. જ. પઠમ ફેશમા ગોખાનીયા, ગામ કંવાહુ
તાકા આવીયા. ગ. પથમ. ૧૫. ૨ ખ. ગણુ રોકો ૧૬. ૩. ચ. ગવતને
જોપ ગ. નળ તવ હોપ. ૧૭. ૩-૪. ખ. ગ. ઘ. ચ. જ. પ્રતોમા
નથી. જ. એકુ દહી ન મેગો શીરા, કંગા હતા છે મી છુગદીરા.
૧૮-૧૯. જ. પ્રતમા નથી ૧૯. ૧. ચ. ઉપમાન અત ૧૯. ૩. ગ. ઘ.
આપ પગકમી ચ. આપ પ્રાકમો ૨૦ મી ની પછીનો જનો વધારો:-
નળ મનમા સીચાગ જ કંગ, એવક ધન તે દલા વાપરે, ખન્ય ધાયે તે
ચોતે ખાયે, નાકી ધરમ દારે જાયે ૨૦. ગ. ૩. મચારો. ૨૩. ૪. ખ.
ચ. વહે છે વગસાદ ૨૪. ૧. ચ. મહા ધનવોગ જ. ધટા ધનવોગ
૩ ખ. વાગે નીજી. ૨૪. ૪. જ. તેથી ચેદગ કુડી કાજીથી ૨૫. ૪.
ખ. ગ. ચ. મેલુધગ જ. મેલુ જોથી ૨૫. ૫-૬ જ. સાલનતા
નળ એ ચીતે ઘઈ, તે સદેહ મનમાહે નહી. ૨૬. ૧. ઘ. સામા
૨૭. ૪. ચ. તાપક ૨૮. ૧ ચ. ધમકારો ૨. ચ. દીદો દામણુ માહે
૩ ગ. ઘ. ચ. ખાહુ ખેહુ. જ. ખાહુ ખેહુ લીધુ ખાધથી ૨૯. ૧.

ગ. ઘ. ચ. જ. કહે રે ભાઈ. ૨. જ. ઘણી રણી. ૩૦. ૪. જ. સુંણ મીત્ર. ૩૨; ૩-૪. જ. એટલે પુટે પરવર્યો, એના કારણે રાધ. ૩૩. ૪. ચ. પાલે શુ પાખંડ. જ. કાવો કરો પાખંડ. ૩૪. ૪. ખ. દેવ પ્રગટું સ્યું દુખ. જ. દેવ પર ધરસુ દુખ. ૩૫. ૨. ખ. ગ. ઘ. તે અક્ષર ન કહે આપ. ૩૬. ૪. જ. રીધ. ૩૮. ૪. જ. બોલું આપ. ૪૨. ૩. ચ. જસવંતનું. જ. જીવે કેમ મુજ સાધ્યો. ૪૩. ૩. જ. એહનીવતી કેા બત્રીસવક્ષણો. ૪૪. ૩. ઘ. ઉગારશે. ૪૫. ૩. જ. થીસ સમરપે સીવને. ૪૬. ૧; ગા. ઘ. કામ જાણે. ૪૮. ૪. જ. પોતો વાસ. ૫૨. ૨. ગ. ઘ. જવ જમ. ૩. ક. ખ. નર કહે. ૫૬. ૧. ક. પુત્રવંતો તો. ૫૯. ૧. જ. ભુપતી જીવે. ૩-૪. જ. કેા કેાને નથી જાણતું, પ્રસાદ પુઠ્ઠા છે જણ પાંચ. ૬૦ થી ૬૭ સુધી જ પ્રતમાં નથી. તેને બદલે જે પાઠ છે તે પરિશિષ્ટમાં વાતની છે નોંધ્યો છે. ૬૦. ૧. ખ. સરપતું. ૬૧. ૩. ઘ. મુજ જતે. ૬૩. ૨-૧. ખ. કેાટે' ઘસી. ૬૪. ૧-૨. જ. સામાને સંતોષતું, જેતું પડ્યું છે કંથ. ૬૭. ૪. ખ. ગા. ઘ. તેદને નર સંધાતે નેહ. ૬૮. ૧. ઘ. સગપણ કાંધું. ૭૦. ૨. જ. પીતા માત પ્રતની ને પુત્ર. ૪. ક. ભાખી. ૭૧. ૪. ખ. ચ. જ. તરત. ૭૨. ૩. જ. દેવ તેત્રીસ કોઠ તેડીયા. ૭૩. ૩. ખ. યંણ તારા. ૪. ખ. યોગકરણ. ૭૪. ૨. ક. નેંચસ. ૭૫. ૧. ઘ. તાંડવનૃત્ય કરવા સહુ. ૪. ઘ. દેવતા તેત્રીસ કોઠ. ૭૬. ૨. જ. શીવ સાંભ. ૩. ચ. જ. પરચાળ માંહે. ૪. ક. પાંચ. ૭૭. ૪. જ. કહી વીસ્તારી વાત. ૭૯. ૧. ખ. બમાંડ બાધા ઘડો. ૨. ચ. ચઉદ લાકોના ભાર. ૪. ઘ. શિવ શી તમને વાર.

[નોંધ:—૮૦ મી કડીથી ત્રીજી કથાના અંત સુધીનાં પાઠાંતર મુદ્રણપ્રતિ નષ્ટ થયાને કારણે અને મૂળ પ્રતો દુર્લભ હોવાને કારણે આખી સંક્રામાં નથી.]

પરિશિષ્ટ

પદ્ધતી કડી પછીના જ પ્રતમાંના વધારે

ચરચા	જીવે એક એકની	શઉને ચને છે સાચ
રાજપુત્ર	ચાકર ને રાવણો	તે બોલ્યો જીવને સાચ
શીવજી	કરી સ્તુતી કરી	હેતે ખડગ છે હાથ
માહારો	રાજા ઉગરે	દીન ગણા એક દીસ

એમ કહી પોના તણું
તે નારખુ તે નારીએ
તે મઈ દેહે દેવને
શીવ શીવ કહીને સમરખીયુ
મધરાતે મોઈ માનુની
નર નારી દેહેરે પઝાં
તેણે મન વીચાયું
માત તાત મારાં મરે
કપુત કહેવાયે કલકલો
પ્રથમ કંથ પછર કામીની
સતવાદી સુત સવલલો
ધીક અવતાર છે માદરે
પુરમાહે હું કેમ પરવ
બત્રીસલલલો વીચારીયું
સુધનિધિ બાળા હતી

શીવને સમરખુ શીર
પડો દીદો નીચ નાથ
ખડગ મહીને હાથ
સ્વામી પાસે સીર
એ જગ મી જુગદીશ
તાં પાસે ઉતો પુત્ર
સામે અઠારસુત્ર
હું કેમ છતું આળે
કુળમાંહે આવે લાજ
સાચો કીધો સુત્ર
પાસે હુતો પુત્ર
એ મરે પીતા ને માત
એ તો માદા ઉતપાત
દેવને સમરખો દેવ
તેડને નર સંધાયે નેહ

★

કહી ૧૦૨ પંછીનાં ચ પ્રતનો વધારો

રાત સમે રાજ નીકરે
શીધ પરતાપે શીધવડ
એક ચોરાશી ચટપટે
કાહેરે તો કમી પડે
બાવન વીર બલવંત બહુ
પેશાય પ્રેત પરતખ પુર
લડકા ઉઠે જુતના
નાદ જોરે નર ઈંદ્રના
વીરરમ તો વીરનો વીર છે
શીધ તણો એ શીધ છે
લગ કાણુ લોખી રહે
માથે શીવ માહાંકાસેત્વર

ચંચલ ચતુર શુભંચુ
માંલો જઈ મશાણુ
રંજુકારે ભોમી લડંત
ધમકારે ધગ ધડંત
જુતાવધ બઝંકાર
જળ કીનર જાતકાર
વરવા બોલે વીર
ધારણુ નવ રહે ધીર
દેવ તણો છે દેવ
સાચો સત ગુરનો શેવ
હરશીધ તણો હેત હાથ
સોમે તે શીધવડની સાથ

ચડો વડ પર અધીપતી	ખોલો રાખ તે ખોલ
શાંભલ ગએ સવખણા	ત્રએ દેશ તાલડ તોલ
કડુ વાત તે દાન પર	હોકરો નવ દેશ
સાચો છુદો કે શોખીતો	અંતરમત ઉપદેશ
ચોથી વાતની ચાનુરી	વીદા બુધવીલાસ
શીંગોડ માયવી વીપ્ર શુભ	કેહે કવી શામલદાસ

★

ચ પ્રતની પુષ્પિકા

દાહરો

આરાધન અનંપુરણા	નાદાનાભટ શુક નીગધાર
રખીદાસ પગ્તાપથી	ગાએ મંથ એ શીધ
સંસદરતમાથી રોધીએ	પ્રાકૃતમાંહે પુગણ
રખીદાસ રદ ધરે	કહું શામલભટે શુભંણ
પરપ્રાક્રમ પરમાર્થી	ધીરજ કેરો જે ધમ
શાખી શમશા શમજાણ	કુકું તહી એમાં કરમ
શાણુ સમજી સતનાદીઆ	ભાવીક રહા ભગત
પુરણ વાણું પુનવંતને	જાણે બાધુ જગત
રદઆ રીઝે રાએ રાણુ તથા	શનવાદી ચોદત
ગનાની ગલીત થાએ સદા	માની ગણા માદંત
નંદીક નમેરા નાગકી	નીરગુણ નીગદે નીદોર
મુઠ મુરખ મમતા કરે	જેના ચીત આડી ને ચોર
ચરીત્ર એક શ્રી રામનુ	કેહ વશા કહેવાએ
પ્રાતીક કોટી જનમના	પથક્રમા પ્રેરે ધાએ
ખીણુ ચરીત્ર વીક્રમ તણુ	જે પરમાર્થ પુન
અમરત આણું દલ દાખીણ	તેને શી કહી નુન
સા ભડ મોરો રાજી જગત કેહે	સતનાદી કેહે શુર
દાતા મોરો દેવથી	નારાઅણુનુ નુગ
દાતા તો બધીરાઅ હુએ	શેભો ચીવંત સાથ
વીસ્વંભર વાગન થઈ	હેતે હોડો હાથ

દાના કળ્પ જે રાજ્યો	નેજે કંચન દીધુ કાઠ
થવા પોગ તેનો શોભીઓ	કે જનક નદી જોડ
પાએ શુદ્ધકૃષ્ણ અધીક પદ	દીપ્તિ માટે કેરેવાએ
શાખી રડો સાદાનમા	લખણ લેખ લખાએ
પુન થયી પરીઆ તરે	પુને પગમેશ્વ પાથ
પુને શોભા અગનની	પુને વાથ કંઈનાથ
એ મથ જે સાબલે	પોણાએ મનની આશ
મન-વાહીત માગા મડે	કેડે દી શામલદાસ

★

કથા ચોથી

[નિધિઃ ચોથી કથાની પહેલી દીધી ૫૪મી કડી સુધીના પાઠાત્મ મુદ્રણપ્રતિ નષ્ટ થયાને કારણે, તથા મૂળ પ્રતો દુર્લભ હોવાને કારણે આપી શકાયા નથી.]

૫૫. ૩. ઘ. ગીસ કળ્પે ને ખીજા ૫૭. ૨. ક. વાન ૬૦. ૧. જ. વીપ્રાણી ૩. જ. માડ મહીને મગત ૩-૪. જ. તમે અમળ્યા હમે સમળ્યા નહિ, તે નીનના કેડે રે મત. ૬૫. ૧. જ. શામા સમ ૬૬. ૨. ખ. ધણે લેવા ૬૬. ૩. જ. પાપી પનગે ૪. જ. હસ્યે સાપ ૬૭. ૪. ખ. તે તગત જ. તે વેનાયે ત્રા ૭૦. ૨. ગ. ઘ. જ. શામા વચન ૪. જ. વખીકે ત્રીયા કહેવા વાત. ૭૧. ૧. જ. સતક્ષણા ગપણ ૭૨. ૩. જ. નજન લોક ૭૩. ૩. જ. દવડા વાત હુ નદી દડુ ૭૫-૭૬ જ મા આનગપાળ જ. ૭૫. ૧. ગ. ચ. એક બાલ-આલય તલો ૭૫. ૩. જ. મહિષતી ૭૮. ૩ ૪. ચ. ચોથે મગવ તલે, મનાનશે મન તેડ ૭૯. ૩. ૪. ચ. તેલને પણ તું પુગળે, ભાગશે સદેહ મન ૮૦. ૨ જ. સદા શીરમણ સાચ ૮૩. ૪. ખ. ૭૩ તણ ૮૦. ૧-૨ પકિતઓ ગ. ઘ. મા ૮૦. ૩-૪ તરીકે અને ૮૦. ૩-૪ ૮૦. ૧-૨ તરીકે છે. ૮૧. ૪. ઘ. મનની ભાત્ય ૮૨. ઘ. મા તણ લીંગી છે વેવા મંગન ચોચાતણી, શોભાવ્યો બહુ સાચ, નારી કેરી નગપતિ, શી પુછો છો વાત આ જો મારો દીકરો, અને હુ છુ એની માત ૮૩. ૩. જ. તમને કહો તે વાચકો ૪. ગ. ઘ. તે થયો આ દીચ ૮૪. ૧. જ. માઈ ચિત મમુ તે કચુ ૪. જ. પુછો જાને તાલ ૮૭. ૨ જ. ભુપતી

૪. ઘ. એવ વડ ઉનખાત ૧૦૨. ૪ ઘ. વાણિ વિદ્યાત ૧૦૪. ૨
 જ. તન ૧૦૪. ૪ જ. તે સાચુ માનો મન ૧૦૫. ૧. ખ. નગ્નની ૩.
 ક. વીપ્ર ને. ૧૦૮. ૨. ખ. જનની ૧૦૯. ૩. ગ. ઘ. તે જોવા બે
 ૧૧૦. ૪ જ. શકુની લાજ ૧૧૧. ૧. ગ. ઘ. આ દહે ૩ ગ.
 પરણિયા ૧૧૨ ૨. જ. મરં સાચુ ઈષ્ટ ૩. ૪ જ મા નથી.
 ૧૧૫. ૧ જ. બુપતી ૧૧૯. ૧-૨. ઘ. એક દીકરી વીપ્રની, બીજી
 વણિકની દાસ ૧૨૦. ૮. જ. અગ્રમ એ અપાર ૧૨૪. ૨ ક. જગ્યા.
 મ. અગ્યા. ૧૨૮. ૩ ખ. હણું પાપ ૧૨૯. ૩ ગ. ઘ. મિત્રની ન્યા
 ૧૩૩. ૧ જ. પગ્ય પરથે દીન હતું ૩. ગ. ઘ. જ. પગીતિ
 રાત્ર જ પોણે ૧૩૬. ૪ ઘ. માદામાયા મન દામ ૧૩૭. ૨ જ. કપ્પા
 જન ૧૩૭. ૪. જ. રોખા સાગર સગ ૧૪૧. ૧ જ. લામની
 ૧૪૬. ૩. ખ. જાડિ ૧૪૯. ૪. ક. જનમાતનું નેધિ: ૬૨. થી ૭૬.
 પાના ઘ પ્રતમા નથી ૧૫૦. ૪ થી ઘ પ્રત તુલક છે ૫ અને ૬ કથા
 પશુ એમા નથી સાતમી કથા તુલક છે ૭ મી કથામા કથા જપાથી મરે
 છે ત્યા નોન મરો છે. ૧૫૨. ૨. જ. વરી મર્થ સરનની પાત.
 ૧૫૭. ૧. ખ. જીવતિ મણિકા ૩ ક. પીડ પાડિયો ૪ ખ. એતુ માન
 ૧૬૦. ૩ ખ. રથો નેલો ૧૬૦ મી કડી જ મા નથી તેને બદલે આમ
 છે નર દેએ જોએ કરે, પ્રીત રાખે તે ચે, તે માહે કેઈ દેડે નહી,
 શીવને સમગ્રી શીશ. ૧૬૧. ૨ જ. શયે નદી સતેખ ૧૬૨. ગ. ચ.
 વીકમસેન વાણી વદે, વેદ વચન વીનાસ, સન ચોટયુ રીધવડ પડે, કહે
 ત્વી સામનદાસ ૧૬૨ થી ૧૬૮ કડીઓ ગ. અને ચ મા નથી ૧૬૩. ૪.
 જ. સધની યે ૧૬૫. ૨ ક. ઉપર અપગમપા ૩. જ. પુન કદા
 ૧૬૬ મી કડી ખ પ્રતમા નથી ૧૬૭. ૪ જ. જઈ પુરે નીજ વાર
 ૧૬૮ મી કડી ખ પ્રતમા નથી ૧૬૮ મી કડી પહેનાતો જ. નો વધારો -

શાણા એ- એન શાખને	પુરે જઈ નીજ વાન્ય
પુન્ય ચદ્રાએન વગ્તનુ	રેવાનું દરસન
એતુ સાલની આપશે	દેશે મન માહે દાન
આ લોકે જશ માનશે	પરલોકે દરી મન
શ્રોતા વીગીતા સાલશે	કથા શુણે ને જોડ
સામવજાડ કહે જો નજે	જે જે મી રજીકાડ

કથા પાંચમી

૨. ૧ જ. પગીસ ચા છે પરમ પવિત્ર ૨ ચ. ચતુર વીક્રમસેન
૩ પછીનો જ. નો વધારો -

નરપતિ ગજ તે સમે વળ્યો, શન લઈને તે પાછો વળ્યો
રાજ બોલ્યું સાલગ રાયે વાત વીક્રમસેન તું વીશ વીખ્યાત

૪ જ. નરેન્દ્રપાન ગજનું નામ ૩. ૪ જ. વાર વનીતા મ્યો વીવે
૪. ૧ ૨ જ. મહા રૂપવતી ચુલુવતી ધેર તોન ધણુ તે તરણી તણુ
૫ મી કહીના ચરણો જ પ્રતમા ૧ ૩ ૨ ૪ એવા ક્રમમા લહીઆએ લખ્યા
છે ૭. ૧ ૨ ખ. ગ. અને જ. પ્રતોમા નથી ૩ ૪ જ. લાખેણો લાવો
લીછયે ૮. ૪ જ. તે વગ જાન જોડી આવીયો ૯. ૩ ચ. લાવો મામો
ગ. વાવો માલવો ૩ ૪ જ મા નથી ૧૦. ૨ જ. એક નાગ પ્રતે
ઉતપાત ૩ પછીનો જ નો વધારો એ- વગ લાવ્યો મામરો તે છે
રાજનો સાલવો ૧૪. ૨ જ. વીઘા પ્રમાણુ ૧૭. ૩ ચ જ. એક ધડી
૧૮. ૨ ચ. મહીમા જુન ૪ ચ. શનુ શન ગ. સેવેજ ૧૯. ૩
૪ જ. અત્રીક્ષ લાડુ છવતો આલ સમે અકાર ૨૦. ૪ ચ. ૨૦
૬. કુખ ૨૧. ૨ જ. ખરી ડીઘા ૨૩. ૨ ૬. કુવ ૨૪ ૪ જ. સમગ્યો
૧ ૨ જ. મા નથી ૪ જ. ન્યા હગી ગયુ કાય ૨૬. ૪ ચ. રામા
કરી ૨૭. ૩ ખ. પોડી ફાવ ૨૮. ૧ જ. હાગમગ હળહળ થયો
૪ ચ. રાજ સલા સમેત ૩૦ મી કહી પહેનાતો જ નો વધારો
જેલની જેની સાધના, તેહવા તેના પુન્ય ૩૦. ૧ જ. પ્રથવ વગ
૩૧. ૧ જ. એ દેલ કુદ છે કાંકણો ૩૬. ૧ જ. બાપ્યા હીગ બેઉ જણો
૩૭. ૪ જ. ધણીમાનું ધન ૪૧. ૧ ગ. વીક્રમ વાણી બોલિયે ૪૫. ૨
૬. ધાગ ૩ જ. તે રામને આણી આરયુ ૪૬. ૧ જ. એમ મહી
૪૬ મી મહી પછીનો જ નો વધારો -

ગાયે શીખે ને સાલણે દે મનગમતા દાન
પાવે પદાગ્ય પામશે મહે મવિ ગગા સ્નાન

કથા છઠી

૧. ૪. જ. હરે છે મેવ. ૨. ૧. ૨. જ. પગમેચ્છે ચેલાં પુખ્તએ, સીધ સીધ
સકનનો ગએ. ૩. ૪. અને ઉ છ કડી ચ. મા નથી. ૪. ૨. જ.
ગળ અગ્રીમાન. ૪. જ. ભાએમનીધ ભારે મુખુ બુપ. ગ. બુકનાગિ.
૬. ૨. ચ. તેહનુ નામ. ૭. ૮. ગોપા ખ પ્રતમાં નથી. ૭. ૪. જ.
પાપ વપટ વસ. ૯. ૧. ખ. ગોગે મ્હે જ. ૧૫૩. ૧૦. ૧. કે. નિશ.
૨. ખ. મુખે ન મુયે સેજ. ૪. ખ. દરખીત દેત. ૧૦. ૩. જ. ગોલો
લોહનો. ૧૮. ૩. ખ. પુઝ. કે. પુહવા. ૧૬. ૪. ખ. ચક્રીસ ગીત. ચ.
પછે પ્રાણી ખીન. ગ. ચિકિઝા. ૧૮. મો હાપો ખ પ્રતમા નથી.
૩. જ. માં નથી. ૪. જ. નીગખાલો. ૫. જ. દસે. ૧૬ મી કડી ખ
પ્રતમા નથી. ૧૬. મી ૨. ચ. અમવ એ. ૨૦-૨૨ કડીને બદલે ખ મા આમ છે—

શીવ પુગળ દરાવીયા કગબ્યાં સકતી પાઠ
કગબ્યા વિસામા વારીઉ દગર કરિને દાઠ

૨૦. ૩. ચ. દોમ મવાર. જ. દોમ રાહુ ચંદ્રને. ૨૨. ૪. જ. શુભ જાંબુ.
૨૩. ૪. ચ. તે તો બાવે આધે. ૨૪. ૨. ખ. માઝ મુત્રી. ૨૭. ૩.
૪. જ. નાડી પરીક્ષા ન્યાયથી, નાડી ગળની પાખુ તત. ૨૮. ૩. ૪. જ.
વીઘા એ ઓપાવીએ, ખરી પરીક્ષા ખ્યાત ૨૯. ૪. જ. દેક રાખવો.
૩૧. ૨. જ. તો પહ તાક તાન. ૪. જ. એટલું મુજમા જાન.
૩૨. ૧. ૨. તથા ઉડ મી કડી ખ અને જ. પ્રતમા નથી. ૩૨ મી કડી
પછીનો જ નો વધારો—એટલી વીઘા મુજ દલે, ચોચાડુ મંન કોર.
૩૩. ૧. ચ. શેણા ભાગ. ૩ ૪. જ. આણી આપુ તે ઓખદી,
પવઠ એકમા આ દીશ. ૩૭. ૪ જ. પાપે પ્રગટ્યો છે પેદ. ૩૮. ૨. ખ.
કહા ૩. ૪ જ મા નથી ૪૦. ૨ જ. વીણુ વાવે. ૪૧. ૩ ૪. જ.
લોહ ગોલો ગવી જાએ, નીસએ કડુ બુપત ૪૨. જ. દખ. ૪૩. ૧.
ખ. ઘડી ચાગમા. ૪૫. ૧. જ. દીધા પુણુ ૪૫. ૩. ૪. જ મા નથી. ૪૬.
૨. ગ. લીખ ગસ ૪. જ. મત માખણમા મેઘ ૪૭. ૨. ચ. હુકર પટ
અદાર. જ. આઠ ખુટ. ૪૮. ૧. ચ. કવંક. ૩. ખ. તણુ વરસમા.
૪૯. ૩. ૪. ખ. અનેક રાગ ગવે ધણા, પતાયે પાણી માવ. ચ. ગવા કરે
ગલા મત શુ. ૫૩. ૧. જ. વીસ્વમા. ૫૩. ૩. ચ. વીઘા તે તવ લોકનુ.
૬૨ મો હાપો ખ પ્રતમા નથી. ૬૨. ૧. ચ. રડી બાધે ૨. જ. કરે

પરીક્ષા ભાવ, નાય શુભ વસ્ત્રનો સમજો. ૩. ગ. ક્યતરુ. ચ. સાચા સાધે
ફર મી કડી પડીનો જ નો વધારો -તે ન પરણો કનીકા, બાકી હિતા તે
બેઠ, કરી પરીક્ષા રાગની, નાડી બાણને નેટ. ૬૩. ૧. ક. સાબલ. ૬૪.
૪. ખ વીતમ. ૬૫ મી કડી પડીનો ચ. નો વધારો : શ્રોતા વગતા સાબલે,
કહે કવીતા ૬૭ ભેડ, સામવલટ કહે બોલજે, જે જે શ્રી ગુણે. ૬૬.
મી કડી જ પ્રતમા નથી. તેને બદલે અહીં નોધેરા વધારો છે છત્રી વાત કહી
છત્રપતી, આણી આપુ તુજ ઘેર, શામન કેડે બોલ ને, ને ને શ્રી ગુણે.

★

કથા સાતમી

૧. ૨. ચ. પામીયે. ૩. ચ. મોટી સાગદા. ૪. જ. બોમીનો બુપ. ૩.
૧. ૨ જ. મા નથી ૪. ૨. જ. ઓગણચાલીશમે ભાગ. ૬. ૧. ખ.
મણીમા સગવ. ૮. ૨. જ. તત્તલીન ચમી. ૧૦. ૪. ચ. સામીયો. ૧૨. ૪.
ચ. વપુએ વિવેક. ૧૪. ૨ જ. નહીં તો તાત તણુ છે ત્રત ૩. ૪. જ મા
નથી. ૧૬. ૨. ચ. ધગમધીશ બેઠો તો હા' ૧૮. ૧. ક. નસતી ૨૧. ૪. અને
૨૨. ૧. જ. મા નથી. ૨૪. ૩. જ. શુભવતી ૨૬. ૧. ક. નહીં આમણો.
૨૬. ૨. ક. વેગલી ગણે વીગ. ૨. ગ. કંગી ભરી. ૨૮. ૧. ખ.
નિત પ્રતે ૪. ખ. કુખવી ૨૯ ૩૦. ૧. ખ. પછી મ્હે ૩૧. ૩. ક.
તે [દિ]કરીધ. જ. માને કહી ૩૨. ૧. ક. સગલીન ૩૨. ૪. જ. મનની
જાત ૩૩. ૧-૨. જ. તીર મુક્તા ચુખી જરો, કુવેના તત ૩૩. ૩ જ.
ખાલ પુટશે. ૩૫. ૩. ગ. નરને કઈ પ્રતિમત મથે ૪૭. ૩ જ. ખાવા
બેડીઓ ૫૩. ૨ જ. મારે તો કુખની લેર. ૫૪. ૨. ક. સોપે ૪. ક.
દિધી ૫૫. ૪ જ. ભખ કરે ૫૬. ૪ ચ. સાનું મીધ સરીગ ૫૮. ૧
જ. તીગ વાગે ૪ જ. વીશે વથા મરું ગુજ. ૫૯. ૪. જ. કોટી
વથા તુને કાન ૬૦. ૪. જ. છત્રીત ચઓ તે ગએ નોધ : ફર મી મીથી
જ પ્રતની તુટ વાર્તા અદિયી મળી આવે છે. ૬૫. ૧ ઘ. ચ. ગયમ
પાસે ૭૨. ૨. જ. હેતગિને પોચાકુ કાડ. ૭૩. ૧૨. જ મા નથી.
૭૪ પડીનો જ નો વધારો બે માહે જે કાઈ જુદો પડે, તેલનો તે ઘાટ જ
ધડે ૭૭. ૨ જ. મારે જીવંતી વાન (૧) ૪. જ. પ્રીતથી કહીયુ
૭૮. ૩. ખ. ગ. એક સડસનુ ઘ, મણુ એક સત તણુ. જ. શોભ મણુ શોભનું (૧)

૭૯. ૨. ખ. કાપી કાપી મલુ કોડ. ૮૨. ૧. ગ. ઘ. એ આ
ચેરીમાં ગયો. ૪. જ. ફેરવી પુઠ. ૮૩. ૨. જ. ગામ. ૪. ચ. સામ્ય.
૮૭. ૨. ક. વાગ ૪. ચ. નમેરી નાગ ૯૦. ૩. ક. એકને. ૪.
ચ. દારણ માડયુ પુઠ ૯૨. ૨. જ. તે નં ને નાગ. ૪. જ. બેદુર
ક્યો વીચાગ. ૯૩. ૨. ચ. વેળુ વાળાં અંગ. ૯૪. ૨. ચ. વાટ ૯૫. ૪.
ચ. સાગ. જ. પોહોડા દીસો. ૯૭. ૪. જ. મન ગમે તો માંન. ૧૦૦. ૩.
ક. માની. ૧૦૩. ૪. ક. ગલુ. ૧૦૪ મી દડી ખ પ્રતમા નથી. ૧૧૧. ૨.
ગ. અલુકાળુ. ૪. ગ. હરાળ્યા હળુ. ૧૧૨. ૧. ક. લોચીયા. જ. ગાડી
શવે વાળીઆ. ૧૧૫. ૧. જ. માલારી કંવા ૧૧૭. ૩. ક. અપી : દી.
૪. જ. મો દનાસ. ૧૧૮. ૨. ૩. જ. ચાઝ માલે અગુગ દાહોને
વરે, તે નં કોષો કોણુ ૧૨૦. ૩. ૪. ઘ. ગમલસાદિક પાપ છે, સન
દોષને વાત. ૧૨૨. ૪. ચ. વરંચો. ૧૨૩. ૩. જ. મોદર. ૪. ચ.
વડો વરંચાગ. ૧૨૩. ૨. ચ. ગયુ ગંધરવે. ૧૨૪. ૨. ચ. જ. વીલક
ફેરી. ૪. જ. દીવસ ગયા એમ સાત. ૧૨૫. ૪. ખ. લેચુ નીગ. ચ.
જ. પીયું નીર. ૧૨૬. મી દડી ખ પ્રતમા નથી. ૧૨૭. મી દડી પછીનો
જ નો વધારો ગાએ શીએ ને સાબરે, યોએ મનના કોડ, સામલસટ કેડે
બોલને થકુ, જે જે મીગયુછોડ.

★

કથા આઠમી

૧. ૧. ગ. ઘ. પ્રેમે. જ. પ્રથમ પુછ્યો. ૨. જ. જેના જેઠ યકી
જુછ્યો. ૩. ચ. ગુણનીધી ગુણગંબીર. ૩-૪. અને ૨. ૧-૨. જ
પ્રતમા આગળ પાઠળ છે. ૨. ૪. જ. પ્રથમ અથ કામ મોદ
સામીએ. ૨૭ દડી પછી ઘ. નો વધારો છેડું સન ગળી મન ધીગ,
વળ્યો નમ્રમાં ગમલ વીગ, બોલુ સળ મન જુદ જ દગી, સાબળ ગયે
ઈમ વાણુ બોચરી. ૩. ૨ જ. કથા દાદમી ૪. ૧. ખ. મનવા ગઈ.
૨. જ. ગુણસાગરી. ૪. ચ. નોતમ બે ગુન. જ. નૈતમ કુળ નૈતમ
નીમ ૩૫. ૫. ૨. જ. પ્રજ્વળે પાને પુગલુ પ્રીત. ૪. ગ. ઘ. મહિપત્ય
સધના કેરો ધણી. ૬ દી દડી પછીનો જ. નો વધારો : સન કેડે રાજા
મનં ધરો, ઠકુ વાત તેનું તોલ કરે, આગલ વાત કેમ કેવાએ છે, ન્યા
એમ તોજાએ છે. ૭. ૧ જ. માડી છીધા મેડી માવીઆ. ૪. ખ.

પ્રતમા નથી. ૮. ૪. જ. ઘ. કોડે વાસ યુગ્મ તો કીધ. ૧૨. ૧-૨. ૨. પ્રતમા આગળપાઠન છે. ૧૨. ૫. ખ. જ. મદ છે વાઠ રાગના ધણા ૧. જ. ઘ. શી મળ્યા. ૧૩. ૨. ગ. પેટ. ૧૪. ૩. જ. ધનુનાર ગણકે. ૧૫ મી કડી ખ પ્રતમા નથી. ૧૫. ૧. ઘ. નાની પનોતી. જ. પનોતી ધણે ગે. ૧૫. ૩. ઘ. ગોડ કેતુ. ૨. જ. કુડો કેતુ ૨૪ ૪૨. ૧૫. ૪. ક. તુગનો ચાદ. ૧૫. મી કડી પત્રીનો જ નો વધારો ઉપરી દયા અતી કુખ કરે, સદા પીકટા વેદ; મંદમદ (૧) દયા અનત ગે બોમી પગડે ભેદ. ૧૬. ૩. ૨. ય. છુટકો નથી. ૧૭. ૨ અને ૧૭. ૪. અગ્નો જ પ્રતમા ઉલટ સુલટ છે. ૧૮. ૧. ગ. પાડ. ૨. ખ. છે વેઃ ૧૯. ૧. ક. કટકાઈ ચંદન. ૨૦. ૨ ખ. જ. ગયો મહોવા. ૨૧. ૧. છેડંથી. ૩. જ. મેરેનાણી બુમી બુપની. ૨૩. ૩. જ. વન વળન્યા. ૨૪. ૨ ક. ઉત્તર. ૨૫. ૨. જ. તીર. ૨૫. ક. જ. જેતું છે શદ સરીગ. ૨૬. ૧ ૨. વશમા અચ્ચો. ૨. ગ. ઘ. ભગમા પરિથો. ૨. પડયો બુપ. ૨૭. ૩. ૨. મોડા ગદ્દુ ને કીસા ભાલ. ૨૮. ૧. ગ. ઘ. દીકિ દેવ સગીખી ધણુ. જ. દેવ અગીખડી ૧ ખ. ૨. દીકી દેવરૂપી ધણુ ૨૯ મી કડી પત્રીનો જ નો વધારો: દગ્ધુ દરે પાણી ભરે, આયે વલુગરીના અન્ન, મોઈ રી પ્રીમે પ્રીનથી, દયા સબલાવે દગ્ધુ ૩૦. ૧ ગ. ખાઓ પીઓ દીન નિમમે. ઘ. ખાઓ પીઓ કુખ નિગમે. જ. રમે જમે ગે ગે ૩૧. ૧ ખ. ડાગ વાધ ઘ. વેદાગર વાધ જ. વડો વાધ. ૩૨. ૨ જ. ઘાટ ૩ ક. પાત્ય ૩૩. ૨ જ. તડે દેખી ૩૫. ૩ જ. ડામે અગુરો કીઓ ૩૬. ૩ ક. સંચવ ૪ ૨. તે બાવક ૩૭. ૨ જ. ગંગી ૩. જ. કુખમા પડો ૩૮. ૧ ૨. ખાધ ઉપર લીધો વીનને ૪૧. ૩ ગ. રી અવનવી ઘ. અમુલ્યક એવી અવનવિ ૪૩. ૪. જ. માન્યવ મત ૪૪. ૩ જ. બાળકો ૪ ૫. ગાહોડ મનેગ તાલે ૪૫. ૨ જ. ખાતે શ્રીમુખગ હાય ૩ જ. કીધી ધાનતી વાગતા, તે શ્રીવત યઓ યનાય ૪૫. ૩ ક. ઈધની (૧) ૪૬. ૨ જ. હુતે ભરી હાય ૪૭ મી કડી પત્રીનો જ નો વધારો કીપા કરમે તુગને, કાવે શી ગ્લુહોડ ૫૦. ૩-૪ જ. વીર ની દીઠો નહી યઓ કુખનો ખેત ૫૧. ૧ ક. નિસ્વાસ થઈ જ. નીરાય યઓ ૫૨. ૧ ખ. ગ. ઘ. મન શોધીયુ ૫૩. ૪ જ. એઓ લાખેઓ લાગ ૫૬ મી કડી ઘ મા નથી

પણ તેને બહેને પણ મી ઢી પછી નીચેની લીટીઓ આવે છે:-
 દીઠા દેવાસી સરિખડા, સતવાદિ ચરિ, ત્યા જઈ મુકા તેહને, જહાં
 અણુપની તીગ પદ. ૧ ચ. પાપી લઈને ચાલીયા ૨ ચ. નીગ. ૪ જ.
 શીવ શરીગ પાગ. ૨ જ. કુડા નામ પદ. ૪ ચ. જાન ઉપદેશ જ. ક્યો
 ઉપદેશ ૬૦. ૨ સાગર માહે ૬૧. ૪ ખ. કહું હવે તેહના નામ ૬૨. ૨
 અને ૬૨. ૪ ચરણો જ પ્રતમા ઉવસુલક છે ૪ ખ. નરખિયો તે
 ૬૪. ૨ કં. વણુજારે ગહાન ૩ ગ. સાહર સાહરમા ૬૫. ૬૬. ૬૭.
 ૬૮. હાપા ખ પ્રતમા નથી. ૬૫. ૧ ગ. ચ. મમત મન મૂખ મડે
 ઘ. મુરખ મમતા મડે ૬ ઘ. વરમ લખે તે ગ્રહ લખે ૬૬. ૪ ઘ.
 મજગજ ધોડા ૫-૬ ઘ. ગ્રહ સ્વર્ગ ત્રત પાતાવમા તથે ૬ જ. શામલ
 શોકામલ્યા શમલું શકુ, જે ઇસ્વર ગ્રહને જપે ૬૭. ૨. ઘ. એકને પેટ
 પુત્ર ૩ ઘ. એક અધ ગજ રથ ચારુદા ૬ કં. ખ. એક લીલા લક્ષ
 લહે ના ૧ ઘ. જેહને ચાર ગ્રહનુ ને ૬૭. ૨-૩-૪ ઘ મા 'સીર' શમ્દ
 નથી ૬૮. ૨-૩ જ મા નથી. ૪ જ. શકુ જન માહે શુગ ૬૯. અને
 ૭૦. જ મા નથી ૭૦ મો હાપો ખ. પ્રતમા નથી ૭૦. ૩. ઘ. નાની
 પનોતિ ૭૦. જેલ્લી ખે પતિ કં. મા નથી ૭૨. ૧ કં. નરપતિ નગરીનુ
 ૭૩. અને ૭૪. કડીની વચ્ચે ખ. ગ. ઘ. અને ચ પ્રતોમા આ કડી વધારે
 છે-શણુગાંઠિ હેતે હાયણી, શુભ ઐરાવલ તણી સાયણી, મયા મેદીન
 અપરમપાર, રાયે ૨૦ દાતા હુજાર ૭૨. મી કડી પછીનો જ. નો વધારો -

નરવાહન રાજ રાગીઓ, હારે પાપ તણો ભોગીઓ,
 આખે અધ દાઆમો કોડ, નહી કુખીઓ કોઈ તેહની નેડ
 તેહના ગામ માહે ગઓ તે તન, માલશુખાતુ છે તે મન,
 નરવાહને શકુ કર છે લાજ, તોપુ એકને હુ ગજ
 વળતી હુ ગઓ કાશીએ, એમ વીચારે ગજ એકે,
 શણુગારી તે હાયણી, જેહવી હીરાનત સાયણી.
 મરી મેદની અપરમપાર, રાજ રંક શકુ રાજદાર

૭૩ મી કડી જ. મા નથી ૭૩. ૧ ગ. ઘ. બાપો રાગ ૭૬ મી કડી
 પછીનો ગ. ઘ. ચ. જ. નો વધારો. રાજ્ય કુચર જેસાર્યો રાજ્ય, કર
 પુન્ય તે વેલા દાજ, અધ કહે હું જાઉં કાશિ, તુ કજે રાજ્ય વસુધાવાશી.
 ૭૮. ૨ જ. નરવાહન રાજ. ૩ જ. હેત. હેડે ૭૯. ૧ કં. ચદ્ર-સખી

જ. તેને ન્યાય ૮૦. ૩ ચ. હવે શાહે શહેરમા ગયો ૮૧. ૩ ક.
ખખાલખા ચ. સિધુ તીજ જ. જમરલખ ૪ ક. અગવખદવ અચવા
પુર એ (૧) ગ. ઘ. અરમખગવ અચનાપુર ઈંદુ ચ. અચલા એ પુ
જ. અગરન ખમર પર ચાલ્યા રીવ ૮૨. ૨ ચ. પુરપત પુર ખીધા
પરીયાણ ૩ ક. લાખ જ. પુ માહે ક્ષીઉ પનાણ ૪ ચ. ખગીદો
ખાલ જ. અગખ માન ૮૩. ૨ ક. તણી ૩ ગ. ઘ. એ એ ઘોડના
મુદિત પ્રતમા 'ગગા જમના' છે ૮૪. ૧-૨ ચ. કાડે હાને રોમ
ફેર, વીદમ ખીયે ને બાખ્યા ચરે ૪ ખ. ધરે નહી ૮૫. ૧ ક. દેવન
રુપ ૩ ક. જમાખા ભુપ (૧) ૩ ક. ગાયે ગર ૮૭. ૧-૨ જમા
નથી ૮૮. ૩ જ. દીસ્તા ઘોડા છે દેવ ૮૯. ૪ જ. કાડે ઘોડા
૯૨. ૨ ક. આણીયો ૪ ખ. તરત મગાવ્યા તાતા તુરી ૯૩. ૩ ચ.
જ. પાવડે ૯૪. ૧ ખ. દીધી તાણ ૩ ક. ગ. પાગીયો દીધ ૪
ક. વડો ખ. રોમો ખીધ ૯૫ ૨ ખ. ઘ. સામદ ગુલ ખ પ્રમા
૯૭ મી દીના ૩-૪ ચણ ૪-૪ તગીકે છે ૯૭. ૧ ગ. ઘ. તખિયો
૯૯. ૨ ઘ મા નથી ૧૦૦. ૩ ચ. દગો એવ ૧૦૧. ૨ ચ. જનમાહે
જ. અરણુવમા લાહેરે ૧૦૨. ડી પછીનો જ નો વધારો તાકાડ તમકો
ને વેંકે ભુખ એક માસની ભુડી ભુખ ૧૦૩. ૩ ૪ ખ. ગ. ઘ. ચ. જ.
પ્રતોમા નથી ૧૦૩. પછીનો જ નો વધારો —નીસર્યો માહા આગ્યો ગામ
જે તણુ શાહે છે નામ આ યો ગામમા ફરો ફરે ચપગી અન તેહેને નવ
ઝંડે ૧૦૪. ૩ ડાયેની પ્રમા ગન' છે ૧૦૭. ૩ જ. એમ મધ્યા ૧૦૭.
પછીનો જ નો વધારો —માના જાણા બધવા, એ શાહે એ નીર ધણા
દીવરી મેદો ધણો શીતવ ધણા સગીર ૧૦૯. ૪ ગ. ઘ. માણા દુધ મેદ
૧૧૦. ૧ ક. ની મસા ૧૧૧. ૧ ૨ ઘ. કડ દિધા તે લપટને, લવમી
ભુચી તીધ ૧૧૧ મી ડી પછીનો જ નો વધારો —ચાળને તેડાનીઆ,
તેને જ બહુ દીધ એણે મુખ્યો ગુને જવતો, વાલાણુવગીને શોપી દીધ
૧૧૩. ૧ જ. ખાલસા ૩ ક. જાનને ગ. ઘ. જખદેવને ૧૧૪ મી
કગી જ. મા નથી ૧૧૪. ૧ ગ. ઘ. નિદન ૧૧૫ મી દીધ ઘ. મા નથી
૧૧૬. ૨ ક. ઉગમાન ૩ ડાયેની પ્રતમા 'સાવળી છે ૪ ખ. તે માન
જ. ગાન ૧૨૧. ૨ જ. મા નથી ૧૨૩. ૪ જ. મોહો બોલ્યો લાઈ
૧૨૫. ૧ જ. અધીક શુખ ૨ જ. મરીઆ માત્ર પુત્ર બેએ ૧૨૭. ગ.

ઘ. નિજકુલ બહુ કહેવાય. જ. પુત્ર બેહુજ થાએ. ૩. જ. ગઈ (૧) ૧૨૯.
 ૨. ક. યેમગ. મુદ્રિતમા ઘેવરે. ૧૩૨. ૨. જ. શુભ ગાએ. ૧૩૩. ૩-૪.
 ૧૩૪. ૧૩૫. ૧-૨. ખ. પ્રતમા નથી. ૧૩૩મી કડી પછીનો જ નો
 વધારો—પગેર પ્રથમ ગહો, કાઈ એક પામ્યો શુભ; વેઠીતી ભુડી ભુખને,
 જોગી થઈ ગહો અનુપ. ૧૩૪. ૧. જ. રાખ ચોલ રદ્યા વીખે. ૩. ગ.
 કહેરે બેઠો દરીયાયો દલ. ઘ. દેહરે બેઠો મહાદેવને. ચ. તે દેહરે બેઠો
 દરીયાતરે. ૧૩૫. ૧. ચ. વાએ કાગલ વીખેનો. ૧૩૭. ૩. ગ. પંડીત
 કરે. ઘ. પંડીત કને. ૧૪૦. ૧. ગ. ઘ. દક્ષણમાં દેહરું દેવનુ. ૧૪૧. ૨.
 ચ. તે વેના ચાકી તરત. ૧૪૩. પછીનો જ નો વધારો—લાવો લશકર
 લાખો ગણ્યા, શાહે સાથે નીરા દેવ દેહરે ઉતરો, જેઈ મત્યા તે બધે વીર.
 ૧૪૬. ૩-૪. અને ૧૪૭. ૧-૨. ને બધે જ માં એન્ગ સીટી છે તે
 આમ છે; ગજ ઉપર વાહન કર્યા, આવ્યા શુભવંત ગામ; ૩. જ. બેટ્યા
 શગાજન શહુ. ૪. ઘ. સોને સંગ. ૧૪૬મી કડીના ખૂટતા ચરણો
 ૧૪૭મી કડી પછીથી મળી આવે છે તે આમ છે. પંચ પીરાજન
 પત્ર શહુ, ગડગડીઆં નીશાણુ. ૧૪૮. ૪. ગ. ઘ. યેસ કરીને. ૧૪૯.
 ૧. ચ. તે ગામમા. ૧૫૦. ૨. ખ. જય જયકાર ૧૫૧. ૩. ગ.
 ઘ. અરથ ગચ તખત જ. ૧૫૩. ૪. ક. છેએ. ૧૫૪. ૧. ક. નોગમે.
 જ. ખુખી કરે. ૧૫૭. ૪ અને ૧૫૮. ૧. જ મા નથી ૧૫૮. ૧. ક.
 માત. ચ. મોટો. ૩. જ. ચોહો દશા. ૪. જ. ગજએ કીધુ ત્રત.
 ૧૫૯. ૧. ગ. ઘ. સાક્ષાત્કાર કો. ૧૬૦. ૩. ક. યે. જ. નારી મોહોડે
 ધર. ૩. ઘ. શુભન કિ જી કસરી. ૩. ૪. જ. મા નથી. ૧૬૧. ૧. ક. વેણી
 દીક્ષે વાસા તણી. ૩. ગ. વાસો ૧૬૨. ૨. ઘ. ઉદર તો પોયણ સાર. ૧૬૫.
 ૨. ઘ. વેદ કાવિતી રાસ. ૪ ક. ત્રણે પ્રવારે. ખ. પચ કુટે પરભાત.
 ઘ. પ્રિયે સહુ પરભાત. ૧૬૭ મી કડી ખ પ્રતમા નથી. ૧૭૦ મી કડી
 ખ પ્રતમા નથી. ૨. ઘ. જોહને સાચા ઉપર નેહ. ૧૭૧. ૨ ચ. સમુદર
 માહે. ૧૭૨. ૧. ઘ. પોતાનુ મોન તે પવકમા. ૧૭૩. ૩ ચ. દુખ પડું
 વીજેગનુ. ૪. ક. સુદપણાની. ઘ. સહોદપણાની સાન ચ. સુહરદેપણાની.
 ૧૭૪. ૨. ઘ. સુખે ભોગવ્યુ. ૩. ક. મલગ. ૩. ૪ ઘ. ઘણુ દુખ એ
 પામીએ, ઝાઝું આવ્યો વાજ. ૧૭૪ મી કડી પછીનો ગ. ઘ. નો વધારો :
 સમલિ વાતે દુખ સહુ, કરુ પરધેરે કાજ, જલ લરતો અન ગધતો, કંતુ
 વાતો કણ. ૧૭૬. ૧. ૨ ઘ. મા નથી. ૧૭૮. ૪. જ. પુઠે શાલવી ધેર.

૧૭૯. ૧. ક. ગ. ઘ. ચ. આપું તુજને એહને. ૩. ચ. અનગલ નવ ભક્ત.
 ૪૨, સાલલ શીધ ચરીર. ૧૮૦ મી કડી પછીની કડીઓ ગ. ઘ. મા નથી.
 ૧૮૦ મી કડી પછીનાનો ચ નો વધારો: રૂપીદાસ પ્રતાપથી, થયો એ
 અંથ સાર; એ અથ જોણે ઓલખો, તેને નહિ જમ કીકરનો માગ. ૧૮૧.
 ૧. જ. સહુ સમજતા. ૧૮૨ મી કડી ચ. મા નથી ૧૮૨ મી કડી પછીનો
 જ. નો વધારો: હેતુ સાલની આપને, અંત વજ દક્ષણ દાન. આ લોકે
 જશ પામને, પગલોકે સનમાન. ૧૮૨-૧૮૨ કડી ખ પ્રતમા નથી. ૧૮૨,
 ચ. રૂપીદાસ પ્રતાપથી, થયો અંથ એ સાર.

કથા નવમી

૧. ૧. ગ. ઘ. મકવ સિધિ. જ. શ્રી ગુલ નથી. ૨. જ. દે નગમદા. ૩. ગ.
 સારદાની જપાંદાં હવી. ૨. ૧. જ. કહેવાણા તે મોટા કી. ૨. ૩. ૪. ૫.
 ૧. ૨ કડીઓ. ખ પ્રતમાં નથી. ૪. ગ. ઘ. દયા કરી સદ્ગુધી દીધ.
 જ. સુધી શીધ દીધ. ૫. ૨. ઘ. સારદા છે એ આ આપ. ૪. જ. ખીજ
 તો તો પ્રાક્રમ નથી ધણા. ૪થી કડી પછીનો. જ. નો વધારો: શ્રદ્ધા
 વીધ્યા ભણો નેર ખડ, પરીત્ર કીધા પરીઆ પડ; બાળ ચરીત્ર કીસ્મકી-
 પાળ, શ્રીપુત્રજે જે દીનદઆળ. ૬. ખ. વડો વડવીર ગ. ઘ. ચાવો
 વડવીર. ૩. જ મા નથી તેને બદલે આમ છે:-

નવમે દીવને તે નગપતી હવે ધણે ચાલ્યા હવપતી
 બળમાકલા વેચતો જાએ બીક ન આણે લેખા માણે
 વીક્રમને વડ ઉપર ચડો પચલ ભુતાળશુ પડપો
 હોહુ સમ નેરાવર નેર ચોટીવાનાને કીધા ચો

૬. ૩. ગ. ઘ. પ્રેન અંતર વનમાણે. ૭. ૧-૨. ક માં નથી. ૨. ચ. ૪૨
 નથી. જ. તે ચતુ કાલી લોપે લાજ. ૮. ૯. ૧૦ કડીઓ ખ પ્રતમાં નથી.
 ૯. ૩. ક. ધર્મ આ વાધ. ૧૦. ૧. ક. કાયા સ્વાં. ૧૧ ૧. જ. બેચાર.
 ૩-૪ ચગણ ખ પ્રતમાં ૪-૩ તરીકે છે. ૪. ખ. તમે બાવન. ૧૨ મી
 કડી ગ. ઘ. અને ચ. મા નથી તેને બદલે આમ છે. ઇમ કડીને આલસ
 મોટીયુ, વળથુ સમ વડથી હોટીયુ. વાસે બાધી ચાલ્યો વીગ, માધ આમ તો
 એ છે ખીર. ૧૩. ૨-૩. જ. પ્રાક્રમપુત્ર પગારથ કાંમ, વાન કદુ તે સામળ
 કાન. ૧૪. ૩. ગ. જવતી. ૪. ખ. ગડો કહેવાય. ૧૬. ૨. ખ. છે બહુ

માન. ૧૭. ૧. ગ. મનકલોલ. ૧૮. ૨. જ. શત્રુ. ૧૯. મી કડી ઘ. માં
 નથી. તેને જાણે વધારો છે તે પરિશિષ્ટ ૯ માં આપ્યો છે. ૨૦. ૩-૪
 ખ મા નથી. ૨૧. ૪. ખ. લેતા બીજો. ૨૨. ૩-૪. ખ. ગ. ઘ. ચ.
 અને જ. પ્રતોમાં નથી. ૨૩. ૧-૨. ઘ. વસ્તર લેવા વિદેશ પર, જાતો
 તે જ વાટ. જ. વસેતાતા તે વાટ. ૨૬. ૧. જ. એક દાસી રાણી તણી.
 ૩-૪. ગ. ઘ. તે આખાં તંબોલિયે, વાઈ કડે વાન. ૨૭. ગ. ઘ. ચ. કાથો
 ચુનો નગ્ન સુંકીયો. ૨૮. ૧. જ. શતવાદીક. ૪. ઘ. એ તો કીકું ઉણ.
 ૨૯. ૪. જ. પીનતાનો વડો વીવેક. ૩૦. ૪. જ. માત ઉપાસન મંન. ૩૨.
 ૧. ઘ. પામ્યા અતિથ ચાગે જણ. જ. પંથીઆ. ૨. જ. જાએ.
 ૩. ૪. જ. ગો વસા રહ્યા ગામમાં, પગખવા તે કન્યાએ. ૩૨ મી કડી પછી
 જ નો વધારો :—આહારે જણ વારો રહ્યા, અચરત જોઈએ એક; ઈવી શતી છે
 શાધવી, દેવ દેવ્યાશી દેહ. ૩૩. ૨. ક. કહેં ચાર. ૩૪. ૧. ઘ. એ ચાર
 વિચાર વિચારીયે. ૩૬. ૪. ક. માણસ. જ. મનનુ મેલી માન. ૩૯.
 જ. વરદાન ચારે માગીક, બોલ્યા નહી અંન્યાએ, ઇષ્ટદેવ આગના ચડી,
 પામીએ એ કન્યાએ. એક કન્યા ચાગ વર વગે, એ મોટો સંદેહ. ૪૧. ૧. ૨.
 ઘ. એટલે એક દામી ચાપટે, મહિ તે જણી ચાર. ૪૩. ૧. જ. દાસીએ
 કહી. ૪૪. ૧. ગ. ઘ. ચેતી ચીતમા ચીતતી. ૨. જ. એ તો મોટી વાત.
 ૪. જ. જો ચાહોગ મરવા જાય, ૪૫. ૪. જ. ભાગી લાખુ ૪૭. ૪. ઘ.
 મન ભાગ. ૪૮. ૩. જ. ચારે જણ ઉપર તે ચાવરી પર. ૨. ચ. પચ
 પ્રકાર ૪. જ. પુજન કાજ. ૫૩. ૧. જ. જોઈ. ૫૪. ૧. ક. મે મુપો.
 ૫૫. ૨. જ. તે તનઆનો તાત. ૬૦. ૩. જ. પ્રતીત જો પ્રેમદા તણ.
 ૬૪. ૧. ક. ઉવંકી ખ. નીક લોલડી. ૨. ઘ. સહુ આવી. ૬૮. ૨. ચ.
 નથી તે એનો વાક ૩. ક. આવ્યા હશે ૪. ક. એહનો શાનો વાક.
 ૬૯. ૨. ક. છતાડો. જ. મુક એ જીવતા ચાર. ૭૦. ૩. ઘ. જોરથી
 જીવતી કોં નહિ. ક. ગજવનીનિ ગ. ઘ. ગજવનીનિ. ૭૧. ૪. વેદવચન.
 ૭૨ મી કડી પછીનો. જ નો વધારો. સતી તે મુજને કેમ કેહે, કેમ કેહે
 એ ચાચા ચાગ, કેમ માને સહિ મેદની, તે કયો વહેવાગ. ૭૬. ૪. જ. ગામશે
 પુન્ય. ૭૬ મી કડી પછીનો જ નો વધારો. ધરમ હશે તો રાખશે,
 ગાલી લાખએ પાપ, કા રાખ કોટી વશા, એ વીચાર આપ. ૭૭. ૭૮.
 ૭૯. કડી ખ. પ્રતમા નથી. ૭૮. ૧ જ. પંચાવીના. ૩. ચ. વીખ ફેડી

વીખવા મ્હી ૭૬. ૨ ક. ભાગ્ય ઘ. ભાગ્યાર ૪. જ. શીતાપલ ૭૬ મી
મ્હી પછીનો જ નો વધારો વીખ ફેડી વીખઆ મ્હી, ઉગારો ચદ્દાસ,
હેના ભગત નઈ કોગીધા, ઈશ્વરે પુગી આસ ૮૦. ૪ ગ. ઘ. નેવ ગણ
૩-૪ જ મા નથી ૮૧. ૩ ચ. બાધી દાયપમ ૮૨. ૩-૪ ગ. ઘ. ચ.
માયા ને શરણે ગખજે ૮૪. ૨ જ. શામા શાયા શત ૮૩. પડી ક મા
જવાયા જુગદીશ્વરે, સાયા સાયા સલ ભરી મજામા જુનરે, પાગિ ગખ્યુ પલ
૮૬ મી ફેડી જ. મા નથી ૮૬ મી ફેડી ગ. ઘ. અને ચ. મા નથી
૮૪. ૨ જ. શામાત હીને જનએ ૮૫. ૩ ક. વદિ આણિ ૪ ક.
તાહર પીશુ નીગ ૮૫ પડીનો ગ. ઘ. ચ. જ. નો વધારો ચિતા ન
મ્હીશ ચતુર નગ ધાગણ ગખજે ધીગ તે તુને આણી આપશુ તાર પીગ નીર
૮૬. ૩ ક. ખ. ખર નીખી પ્રીતિ તણુ ગ. ચ. ખર ની શીખા તણુ
૮૭. ૨ જ. વાપી વીમળ વીલાસ ૩ ચ. નવ થા પુરાણ થઈ ૮૮. ૨
જ. નૈતમ શા ૮૮-૮૯. મ્હી ખ. ગ. અને ચ. પ્રતોમા નથી
ઘ. મા તેને ન હે આમ છે શ્રોતા વગના સાભદો હે વિ ક નેડ,
સામન ભટ ને જોનજો જય જય મી ગણુછોડ

૧૮ મી ફેડી પછીનો ઘ. મનનો વધારો

રાય નમે નમે સીનજિ તાતને
નમે નમે સન્નિ સેવને
નમે નમે ધિર ધીગને
નમે નમે ખિયવ જન
ચાહો સીધનટ વિક્રમ વિ
સમ છોડી વામે બાધિયુ
ચાત્યો નમ્ર ઉભી ધણી
સગ જોતુ સાભન નિગધા
દુમાગ વણ ચલાવ્યો ચણુ
ગીનકી તીરે ગણુદેવિ ગામ
તેને ટ્યા નીલોચનિ
જે કોઈ ચાતુર ચિનમા ધરે
એ ગામમા આમણુ સાય
જુરસાગજુ ધનિધાન

નમે નમે ઉમિયા માતને
નમે નમે વિક્રમ વિગને
નમે નમે વિક્રમ કંત જન
સન ચુર સતવાદી સરીર
તન મન ધન સધનુ સાધિયુ
ક્ષેમાવત ઉજેલી ધણી
દેવરુપ મોટો દાતા
પાત દુ તે સાભલજો મણુ
નિત્યનદન ગપનુ નામ
અકલરત અતિ ઓપમા
વર રુડા ભેઈને હો
તેને પુત્ર પ્રતાપિક પાય
અશ્વિધના મે નિય મમ

તે ગયા ગજને મેઝ

મીઠી પ્રેમદાનિ પેઝ

રાતને કે જે ન્યાતુરિ

નોંધ; આ વધારો વાગે છે વાતોનો પ્રસાદ આપી મુશ્કેલી છે.

★

કથા દસમી

૧. ૧. ૨ ચ. શ્રીપતિ મુર મળુપત, ૭ શાસ્ત્ર ભાષા ગાખન. જ. મુંબુશાગર
 મુખ છે મળુપત. નોંધ; જ પ્રતમા રાઝઆનમા વધારાની લીટીઓ છે તે આમ
 છે હજમા થકી કપો મીગમ, આખર એ તાલુ છે કામ, ગમ કૃત્ય ભલે મોપાય,
 બાકી શરૂ આજપંપાળ શીવ શીર મુખેથી કોલો, પાતક પાય ને નામ ના
 હોલો. ૨. ૪. જ. દોષી જનને. ૪. ૧. ક. હેતુ ખોલીયુ. ઘ. આપ હદય
 તેલે ખોલીયો. ૨. ખ. તેનુ ખોલીયુ, જ મા નથી. ૫. ૧. જ. કસલુગ તાળી.
 ૪. ચ. સન ત્રેના. જ. કૃત તેલના. ૫. ૫-૬ ને તે જદરે જ મા આમ
 છે. હવાન મળે મન માટે, એલે વાત થી છે આલે ૬. ૭.
 ૮. ૮. ૧૦. હોપા ખ. પ્રતમા નથી. ૧. ઘ. સત સમા તે પ્રાણી.
 ચ. આવઠા દખમુ સાખ. જ. અશ્તી. ૬. ૫ ચ. સરગ વાટ ચાલે શહી.
 જ. સરગદુવાર ૬. ચ. કે કેલી. ૭. ૩. જ. વેદનુખ. ૪. ચ. સત સાચા.
 જ. રાત્ર શરૂ શરૂ, સુધી નહી કરે કાચા ૮. ૧. જ. કુવાપાર જુગ
 ધન ધન ૩. ઘ. રધિર માસ ને પ્રાણ. ૬. જ. હ નેનુ કોડ ૮. ૬. જ.
 કે દારૂણુ કુખ દોલે દશા. ૧૦. ૩. ચ. ગોહ, ચીત ચાડી. જ. વીશવાસે
 ચોર ચર્યા ને ચાડી ૪. જ. હરીકથુ નહી હેત, અનેક વાતો છે બાડી.
 ૧૨. ૧. ચ. ખાડ ૫. ઘ. કુડ કપટ ગણે ધણા, દામ દેખાડી હત દરે.
 ૬. જ. હીન વીના. ૧૨. ૩ જ. શીવને ધરમ. ૧૩. ૨. જ. હેત પ્રીતનું
 કીધુ દાસ. ૪. ઘ. એતો આસરો. ૧૪. ૧. ખ. ગ. ઘ. જ. પોદા પાપ.
 ૨. ચ. ચાપ. જ. કુડ કપટ કનક વાપરો ૧૫. ૩. જ. કામીક વીધુ
 દેહમા વાપરો ૪ ઘ. અલોક વાપરો. જ. બીજા પથ મુકી ચાપરો. ૧૬.
 ૧. જ. લીવપુ જનને. ૨. પછી જ મા એક લીટી વધારે છે ત્યારે તે મારગ
 હરો બેગડા, શરૂકત બજારો શેવડા. ૩. જ. અબેદા દન કરશે શકે ધરમા (૧)
 ૧૭. ૧. જ. જુગ કારણે ૧૮. ૧. જ. પડીયા રે પાગે. ૨૦. ૨ જ.

ધરમારમનું. ૪. જ. ન્યા અત્યાની ચવંદી નત. ૨૨. ૧-૨. જ. વીત્રે ધર
વેચુ નેટવે, વાણીકે તે લીધુ તેટલે ૨૬. ૧. જ. ત્યારે વીત્ર વચન ખોલીઓ.
૨૭. ૧. ક. ધારણુ ધરમ. ૪. ઘ. મા નથી. ૩૦. ૨. જ. ગળ તખી.
૩. જ. રાગએ. ૩૨. ૧.-૨. જ. ચ. મા નથી. ૪. ખ. છે માસ.
૩૨. મી કડી પછીનો જનો વધારો : દ્રવ્ય તણી શી યાશે પેર, શઉ ગઉ
આપઆપણે ઘેર; કહુ વાતે કળગુગ નશી, શાલળને શઉ હેત જ ધરી. ૩૪.
૨. જ. એ તો મારો ગચ. ૩-૪ અને ૩૫. ૧.-૨. જ. મા નથી.
૩૮.-૩૯ કડી ચ. મા નથી ૩૯. ૧. જ. શકુ નીશગ. ૩. ગ. વેચના કહે
એ તો માહરો. ઘ. વેચના ખોલ્યો તાહરે ૪૦. ૪. જ. માને મારું મન.
૪૪. ૪. ઘ. ભામનિ કરો તે ભાગ ૪૫. ૪. ગ. ઘ. અઘકિ એ ભૂમિ
આથ. જ. અઘકી દાટીતી કાય ૪૬. ૮. ચ. દોડી એટ. ૪૭. ૪ જ.
લશ વીના નહી ધાગ. ૪૮. ૩. જ. ચારે દેવતા ૫૦. ૨ ઘ. જલમા
અમનનુ જોગ. જ. જુલમ ક્રતા જોર. ૩.-૪. ઘ. પાણી પીવા ચારે ગયા,
તેમા વેદ સામે ચોર. જ. પાણી પીવા માહે ગચા, કોઈ એક ચારે ચોગ.
૫૧. ૧-૨. ચ. મા નથી. ૫૨ ૧. ઘ. સવસ સારખ. ૩.-૪. ક. મા
નથી ૫-૬ ક મા નથી આ તથા ૩.-૪. સંદર્ભની દષ્ટિએ જરૂરી
જણાય છે ૫૨ મી કડી બસદે ચ. મા આમ છે -

દરીદ્ર ગયુ તે ખતા, મનમા કંગે વીચાગ, ઈશ્વર ત્રુકા આપણે, ખેહા તેણે દાર.
વાત વિચાર ચારે કરો, પુણુ રૂડી પેર, ખાણુ ખાઈ શુકન કરી, પછે તે જાણુ ઘેર.
૫૩ મી કડી પછીનો જનો વધારો : ઈશ્વર ત્રુકા આપણે, પુરણુ રૂડી પેર
ખાણુ ખાઈએ શુકન કરી, વળતા જઈશુ ઘેર. ૫૪. ૩. જ. શુષ્કે કોથળીઓ
લઈને. ૫૭. ૪. જ. ખરો વીચાર્યો. ૫૯. ૧. જ. વાવમા. ૬૨. ૧.
ક. ચાશે (૧) ગ. ઘ. એક એક જણુ. ૬૨. મી કડી પછીનો જ. નો વધારો :
લોખી પડશે ખાડમા, સંતોખીને શાગ, શુખનુ ધન નીધી ભોગવે, મમતી
ખાશે માગ. ૬૩. ૩. જ. જેવાડે તે તો વડે ૬૪. ૧ ક. આપણે એક.
૪ જ. શાસ્ત્ર પુગણે શાખ ૬૫. ૪. ગ. ભવ જલપાર. જ. પાગ. ૬૭.
૧ જ. દેવ દહે હમો દેવલોકે ઋણ ૪. ગ. ઘ. જય ચાવ. ૬૮. ૩ ક.
આવ્યા. જ. ચાગ જોગણી ૬૯. ૧ જ. રરખી રમાણી ૭૦. ૩ ક. પ્રામી
જે અખીમ. ગ. ઘ. અચિત. ચ. અચિત પામી ૭૬. ૧ ક. ત્રી કહે.
ચ. એક દહે ૨. ચ. જનમ પગ જનમ ચાલીયો. ૭૮. ૧ ગ. ઘ. ચ.

ચારે પેલી ચંતનિ. જ. ચતુગ ચાતુરી. ૭૯. ૧. જ. કાયવી દેમની. ૮૦. ૧. ઘ. સખ કહે સાંભળ નરપતિ. ૮૧. ૧. ઘ. ઉઠિયા. ૨. જ. ચાગે ચોગ. ૮૩મી કહીના ૨-૪ ચરખુ જ. પ્રતમાં ઉત્તરસુતર છે. ૮૫.-૮૬ કહી ગ. ઘ. ચ. માં નથી. ૮૬ મી કહી જ. માં નથી. ૮૮. ૨. ક. ચેત. ૮૯. ૧. ચ. જ. તે વતીકે. ૨. જ. વીક્રમશેન વીલાસ. ૯૦. ૯૦. ૯૧. ૯૨. કહીઓ ગ. અને ચ. માં નથી તેને બદલે આમ છે. એકાદશ દિવસે અધિપતિ, કોરોગે વાન કર્ણેડ; સામસભટ કહે બોલતે, જ્ય જ્ય થી રણુછોડ. ૯૦. ૯૦. ૯૧. ૯૨. કહીઓ ઘ માં નથી તેને બદલે નીચેની કહી છે : શ્રોતા વગતા અમગ્નતા, કો કવિ કર્ણેડ; સામસ ભટ કહે બોલતે, ને ને મી રણુછોડ. ૯૦. ૯૧. ૯૨ કહીઓ ખ પ્રતમાં નથી. ૯૧. ૧. જ. ભુખ તરશ ૯૧ મી કહી પછીના જ નો વધારો : સામસ ભટ શાયુ કહે, શુભટ શીગોડ; મુત કહે વીરશ્વર તણો, ને ને શીરણુછોડ. ૯૨ મી કહી પછીના જ નો વધારો : એણેનું સાંભળી ને કહે, અન વળ દ્વાણું દાંન, સામસ ભટ કહે તેણેને પુન્ય, વસીતી ગંગાનુ સનાન

★

કથા અગિયારમી

૧. ૨ જ. માત મઆ કરી આપો શુભ મળી. ૪ જ. શુભસાગરકું મુપ. ૨. ૪. ગ. વંદુ વીરવેશ્વર અક્ષા ભૂપ. ચ. વડ વીરવેશ્વર અક્ષા ભૂપ. ૪. ૧. ખ. ચ. કાંમ જો તો ૧. ૨. ઘ મા નથી. ૩. ૪ અને ૫. ૧. ૨ જ મા નથી. ૫. ૩. ૪. ઘ. ચ. મા નથી. તેને બદલે આમ છે : તુજ થી કામ માવત નવિ થયુ, વચન તમારું વહેતુ થયુ. ૪. જ. જુડી વાટ. ૭. ૩. ચ. પંડ રાખો. ૯. ૧. ગ. ઘ. ચ. સુભટ મુળ ભુ. ૨. ચ. રામ કર બાણ. ૧૧. ૧. ક. શીસવને, ગ. શાસન પ્રક્ષ. ચ. જ. 'દક્ષ' નથી. ૧૨. ૧. ક. આચે. ગ. ઘ. ખેચર ૧૫. ૩. જ. ઉત્તમ દમો. ૧૬ મી કહી અને ૧૭. ૧. ૨. જ મા નથી. ૧૯. ૧. ઘ. ગઢિયાલો એટ ૪. જ. ઉત્તમ રૂપ નીધાન. ૨૦. ૨ જ. ગુણવેશ. ૨૧. ૪. જ. ભાગવા મનની. ૨૨. ૨ જ. કહે. ૨૩. ૧. ઘ. આપે જમવા. ચ. જ. આવે રમવા. ૨ ક. આશ્રમ. ૩. ક. તરણ. ૨૪. ૧. ઘ. ચાગ દિવસ. ૨. ગ. ઘ. બહુ રંગ. ૩. ચ. એક દીવસ અધીપત્ય. જ. એક દીવસ રામે એલો. ૨૬. ૪. જ. નાવા પેડી તે

ના. ૨૭. ૧. ગ. સગીતી. ૨૬. ૧. જ. મહીપતી (?). ૩૦. ૪. ઘ. જ. કૌશલ જાગ ૩૨. ૨. જ. તાંદા લાખ્યો. ૩. જ. નાદવા (?). ૩૪. ૨. જ. દાન. ૩૫. ૧. ચ. પર નારી. ૨. જ. દેવનો. ૩૫-૩૬ છાંપા ખ પ્રતમાં નથી. ૩૫. ૩. ૪. ૫. ૬. ગ. ઘ. ચ. જ. મા નથી તેને અદ્યે ઘ મા આમ છે -

પગનારી સુ પીત્ય, રીત્ય ન ગખે રડી, પગનારી સુ પીત્ય, શુધ્ધ સજીવી શુદ્ધી પરનારી પાળી સમી, કાપારોગ એ કામો, પગનારી વસ જે પડો, તેવને ચદ્રમા ખારમો.

નોંધ : ■ પ્રતમા 'પગનારી પાળી સમા' એટલા સન્ને લલિયાની ભૂવથી ગ્હી ગયા છે. ૩૫. મા છાંપા પછી ગ. ઘ. ચ. જ. પ્રતોમા એક વધાગનો છાંપો છે તે નીચે નોંધ્યો છે -

પગનારી સુ પ્રીત્ય, અવજ તેવને ઘેર પેહી, પરનારી સુ પ્રીત્ય, દસા રાત્રીની એવી પગનારી સુ પ્રીત્ય, પનોતી લોહી દંચે, પગનારી સુ પ્રીત્ય, મોટી વિધન ત્યાંહા ક્ષીયે, પગનારીની પ્રીત્યથી, ધખાક કુખના ગરકમા, આમવ ભટ સાચુ ક્ષે, પગનારી નાખે નરકમા.

નોંધ : ક પ્રતનો ૩૫ મો છાંપો અને આ વધાગના છાંપાના પહેલા બે ચરણ લલિયાએ પાઠ કેવળાગ પ્રતોમા ઉવટગુલટ કરી નાખ્યા હોય એમ લાગે છે. ૩૮. ૨. જ. શુભવાન. ૪. જ. દામ. ૩૯. ૨. જ. લખ દોગ. ૪૦. ૪. જ. વનમાથી. ૪૨. ૩. ગ. જાળે કુખે બે નદિ ચ. એક નહી. જ. દા નહી. ૪૩. ૧. જ. તેઓ એ શુભ ૨. ખ. ચ. મુખ વગત. જ. મુખ વાન. ૪૪. ૧. ગ. કમલે ૪૬. ૧. જ. માલોમાલ ૪૭. ૨ ૩ ૪. અને ૪૮. ૧. ઘ મા નથી ૫૦. ૩. ઘ. મુખથી કુલ છુ એટલા ૫૩. ૧. ક. પુછોપુછે. ૫૫. ૧ ખ. ગ. ઘ. લાજલ ૫૫ અને ૫૬ મી ક્હી ઘ પ્રતમા આગળપાછળ છે. ૫૬. ૧ ક. વાણુ પુત્ર ખ. બાણુ પુત્ર. ૬૦. ૧. ૨ ગ. ઘ. મોઢવી માલણુ અધારિયે, આપા પાસે ચેત ચ. મોઢવી માલણુ અજવાળીયે, આપા પાસે ચેત, ૪ ક. મુઝગુ ૬૨. ૧. ચ. તમાચો મારો આગવી તણુનો. ૬૫. ૪. ક. કેરા વત. ૬૯. ૧. જ. તે એકલો. ૭૨. ૪. ગ. તમ્બો માલારાનાથી. ઘ. તમ્બો ગેર સાથ જ. માઝમ રાત ૭૨. ૨. જ. કેમ એ બાણુ યદિ ■ વુને ૭૫. ૨. ખ. છવ દનકી. ગ. ઘ. કમલ ૬૨કી ૩. ૪. જ. પછે આવ્યો માલારો પરધાન, તેણે તોલ

કથુ' અનુમાન. ૭૬. ૧. જ. ડાઆ કીધા. ૭૭. ૩. જ. પૂરો પ્રમદાએ
લીધા પાર. ૭૮. ૪. જ. તે પરધાન આગળ શરવે કરી. ૭૯. ૩. ૪. જ.
શતી રહે તે કરમે હાથ, માનૂંની મુળને કંગે નાચ. ૮૦. ૪. જ.
મેલીલાડુ. ૮૧. ૨. જ મા નથી. ૮૨. ૨. ખ. છે પવિત્ર. ૩. ૪. ખ.
ગ. ઘ. ચ. પ્રતોમાં નથી. જ. ગળ આપ્યો તેની પાસ, 'દ'યો મલ્યો
ખડુ દીધી આચ. ૮૩. ૩. જ. તમ ઉપર. ૮૪. ૩. જ. જેખમાં
૮૫. ૨. ખ. ચ. તગ. ૮૬ મો 'ગ'યો ખ પ્રતમાં નથી. ૮૬. ૧. જ.
નવ વાર. ૧. ચ. છેડે નહી. ૮૭ મો 'ગ'યો ખ પ્રતમાં નથી. ૮૭. ૧. ચ.
શંધ છતાયે જમાડે. ૮૮ મા 'ગ'યાનુ રલું અણ તેમજ પ મા અરણુને
ઉત્તમ' જ મા નથી. ૪; ક. જારથી. ૮૨. ૧. ખ. ગ. ચ. એકાંતે
છે પરમ પવીન. ઘ. છુદસાલી છે પુન્ય પવિત્ર. ૨. જ. એક કપડી ને એક
પીન. ૩. ચ. એક કપડ શાધુ હુ રેક. ૮૩. ૩. જ. આજ તા શારી પેઠ
જલે. ૮૭. ૨. ચ. નારીને શરત. ૮૮. ૪. ચ. જોજન પકવાન. ૮૯. ૧.
ક. ગીજ્યા. ૧૦૦. ૪. ગ. ઘ. તત' કરી. ૧૦૮. ૧. ઘ. અવધુન વેશ
અતિતો. ૧૦૯. ૪. જ. રાજા ફેરા. ૧૧૧. ૨ જ. પુગપલ આગસ પ્રીત.
૧૧૩ મી કડી પછીથી જ. નો વધારા: તે ઊંચો છે મશાણમાં, તે જાણે છે
જોશ, ભવીશ વસ્તમાંનમા, તો મને શ્રી શીર ફેરા. ૧૧૪. ૪. ચ. ભગવાંબનો
ભાગ. ૧૧૫. ૨. જ. આલ્યા નથી. ૪. ક. નથી રહેતું તીગ. ૧૧૭. ૨.
ચ. આવી હોય. ૪. ચ. હોય. ૧૧૭ અને ૧૧૮. ૧-૨. ને બદલે ખ.
પ્રતમાં આમ છે: મધ્યરાતે એક માનવી, અમ્બુ ખાધુ અંગ. ૧૧૮. ૨. ચ.
અમ્બુ કીધુ અંગ. ૧૧૯. ૩. જ. તે નારી તો નારી ગઈ. ૧૨૧. ૩. ચ.
ખોલી કાઢો તે કાઢા રહે ૧૨૪. ૪. ઘ. સીના ઘડીઆ છે સુલ ધાટ. ચ. છે
આ ધાટ. ૧૨૫. ૨. ગ. ઘ. ફેફલસાને ઘેગ. ૧૨૫ મી કડી પછીનો જ નો
વધારા: તેહની જાહાણા ને તેહનો હાગ, તેહનુ નેહાર ને તેનો શણગાર.
૧૨૬. ૪. ગ. ઘ. એ એક પગનુ. ૧૨૭. ૧. જ. લાદી પગેથી. ૪. ચ.
એ વાણુ. જ. જ ગાનુ ૧૨૮. ૩. ચ. એ અવતરી. ૧૨૯. ૩. ૪. ખ. ગ.
ઘ. ચ. જ. પ્રતોમા નથી. ૧૩૧. ૩. જ. પાસે નહી ૧૩૨. ૩. ચ. રૂઠો
એમ કહે ગમજ. ૧૩૩. ૨. જ. પુછા પાડે તાવીઓ. ૧૩૪. ૧. ચ. સહુ
લોક તાલ. ૧૩૫. ૪. જ. જીવશે તારો તન ૧૩૬. ૧. ચ. ખાધુ અંગ કડી
કમતી. ૧૩૮. ૨. ક. ખ. માર્યો અંગે જ. શુ મારો છો. ૩. જ. મીન
અજુધરતુ ઝુ. ૧૩૯. ૧. જ. વળવળે. ૧૪૧. ૪. જ. પાચે આડે ૧૪૩. ૨.

ખ. જ. ધીક ધીક. ૩. ગ. ઘ. જ. જીલ કરડી. ચ. જીલ કરડી જીવ કાઢાડીયો.
૧૪૬. ૩. જ. અકવડતા આત્યા અંધ ભરા (?). ૧૫૦. ૩. ચ. ધાડ
લઈ આવો ધરધણી. ૪. જ. છોડો ચણુ કો. ૧૫૨. ૪. જ. ધાડ. ૧૫૩.
૪. જ. માટે રાખાને. ૧૫૪. ૪. જ. નરપતી પડશે. ૧૫૬. ૪. જ. શરોવર.
૧૫૭. ૪. જ. પુજા શીધને. ૧૬૦. અને ૧૬૧ કડી ઘ. પ્રતમાં આગળ-
પાછળ છે. ૧૫૬-૧૬૦ કડી ખ પ્રતમાં નથી. ૧૬૦. ૩. ગ. વિલાસ કથા.
૪. જ. આચરશે ચણુ માએ. ૧૬૧. ૩. જ. ગંગાસ્નાનનું ફળ હશે. ૧૬૧
પછીનો ગ. ઘ. ચ. નો વધારો: શ્રોતા વગતા માંભણો, કહે કવિતા કરજેડ;
સામણ ભટ કહે બોલજો, જે જે શ્રી રણુછાડ.

✱

કથા ખારમી

૧. ૧. ગ. ઘ. જ. વરણુ. ૨. ચ. માયું એક પસાય. ૨. ૪. ગ. ઘ.
વપુ વધારે બ્યર્થ. ૩. ૪. જ. દેણા દેતો. ૪. ૧. ૨. જ. માહા કરકથી ચળ
છોડીયુ, પુણ્ય પ્રાકમજી પુદ. ૩. ચ. બાલ્યુ ચળ પછે તે સમે. જ. લુપ્ત કરી. ૫.
૧. ૨. ચ. સાંભલ્ય સતવાદી મુર નર, ચતુર ચલાવે ચગલ. ૩. ક. ની દેશો. ૪
જ. પુછજો કાંનને પુરાંણુ ૬. ૩. ગ. હીગ દાંત ચાલા. ૭. ૨. જ. મદનસ્વરૂપા.
૯. ૩. ગ. વીળા તે વાંણીયે. ચ. શાદ દારણે. ૧૦. ૨. ચ. હીકરો ત્રીણાચન
તન. ૧૧. ૩. ૪. જ. મા નથી ૧૨. ૨. ગ. ઘ. ચ. ૧. પકડો કાંમ્પનિ
તણા, અંગે બીડું અંગ ૪. ચ. રંગ. ૧૩. ૧. ઘ. કરી ગઈ. ૧૪. ૨. ચ.
ચદ છેદાનું. ૩. જ. દેવની ૪. જ. ઉમપામાત. ૧૫. ૨. ગ. મુજ માપ. ઘ. તે
માપ. ૧૭. ૪. જ. પીતાને. ૨૩. ૧. જ. અકરમાં. ૪. જ. આવત મત. ૨૭.
૪. જ. વીવીધ ૨૬. ૧. ઘ. અધિક પ્રકારે. ૩. જ. રંગમોલકમા. જ. ૧. ચ.
પટકુચ પતવટ પુરે. ૩૨. ૧-૨. ચ. ત્રીપતે જોગનવંત છે, શામા જોગન-
વંતનું નેગ. ૩૮ મી કડી પદવાનો ઘ નો વધારો:-આલ કહે મુખ કાંમ્પનિ,
તમિને મરડું મુખ; રીસ કરિ ને ઉપરે, પખ મનમાં નાણું ફખ. ૩૯. ૪.
ઘ. ગવનું મન. ચ. મગીયુ માયું મીન. ૪૧. ૨. ક. 'કેલ' નથી. ખ. ગ.
ધસુકા ધાય. ઘ. જ. ધમકાગ ધાય. ચ. પુસકાગ ધાય. ૪. જ. રીડે મન
માંદે મગ્ગ. ૪૨. ૧. ચ. તેડના ધગી. ૩. ખ. ગ. ઘ. વગ-વા.
૪૫. ૨. ખ. નથી પસાયો. ૪૮. ૩. જ. કદો ૪૯. ૨. ગ. એકે ન

મુને પે. ૪. ખ. ભેડુ મે. ૨. જાણે જોડતુ ૫૦ ૨ ક. કોંગડું. ૫૧.
 ૨. ઘ. ગાહું ગન. ૪. જ. મારે નીક્યો દાર. ૫૨. ૩. ખ. ૨. જ.
 પુટમે વસદર માદરું. ૫૭. ૩. જ. આજરાતે મુખ નીગળીએ. ૫૮. ૧. જ.
 જઈ ગદા. ૫૮. ગી હડી પછીનો જ નો વધારો; ચમ ખાધા તેના ગ્વામીએ,
 કરી પ્રતમા પાગ; ચામા ચમ ખાઈ નવ સપા, તળ્યા પ્રાણુ તે ઠા તે દોહું
 શ્રવણે શાભશ્યુ, હગ્ગુત શુણીઆ કણ; આપ આપના મનડા વીએ, તાપ કરે
 છે તણ. ૫૯. ૧. જ. હમો મારે એ તો મોઈ ફર. ૨. ઘ. પ્રમટા રોક.
 ૪. જ. પુંજજ માન. ૬૩. ૩. જ. જોયા ચગલુ. ૬૪. ૧. ૨. ભારે ફે.
 ૬૬. ૩ ગ. ઘ. ગુની અમ્યો. ૬૮. ઘ. માયું મુને દે શુભિયે, મુકી દે એ
 એવ, સન વાસા સાચુ દો, તારુણિ મારી મેવ ૫૯. ૩. ક. હું મુને ધીર
 મેં મારીયા (૧) ગ. ઘ. ૨. હું મુનેગાર સાચું કું. ૭૧. ૪. જ. અપાર.
 ૭૨. ૧. જ. અધીપ્રતી ૭૪. ૧. ક. ન્ય. ૮૦ મી કડી ગ. ઘ. ૨. માં
 નથી. ૮૩ મી કડી ખ. પ્રતમા નથી. ૮૩. ૪. ગ. ઘ. ૨. સકુ સદને ધે.
 જ. પુણુ કરે ભેડી ધે. ૮૫. ૬. જ. અડમ સ્વરપ. ૧. પડી જ. નો
 વધારો; આપો આપ પ્રગટા ગન જાણુ, માદાકાલીના મોટી શપુરાણુ.
 ૮૭. ૪. ગ. ઘ. દ્રષ્ટ. ૮૮. ૪. ગ. ઘ. ગોર ઈદનો મોટા મુખી.
 ૯૦. ૨. ગ. ઘ. દોઠ તેણી અધિપત્ય ઈદ. ૩. ઘ. થયો ઈદ. ૪. ઘ.
 સત ખોચુ. ૯૪. ૨ ગ. ૨. પછે લોચન સગ. ઘ. પછે લોચન દગ. ૪.
 ગ. ઘ. ૨. ચલે ગઈ ૯૭. ૧. ૨. ગ. સ્પર્શ કરો સામાને સાથ, મોટા
 અન્યા એ તા આથ. ઘ. સરસ કરો સામાને સાથ, પડેડા મેં પ્રેમદાનો
 દાથ. ૯૮. પછી જ. નો વધારો; એવુ આપ વીચારે મન, એટરે ખોશ્યો
 ખીજો તન. ૯૯. ૨. જ. કીધો આપ. ૩. ઘ. માયા દગ. ૩. ૪. જ.
 મુજ માટે એ બે મુઆ, તે તો મુજને પાપ. ૯૯ મી કડી પછીનો જ. નો
 વધારો. તે માટે દુઢુ ઘડને, વચન વીવેકે વાચ, શાચાનો સુરજ શાખીઓ,
 માટે ખોચુ શાય. ૧૦૦. ૨. ૨. ખટશાઅ. ૧૦૧. ૨. ૨. ન્યી નાર. ૪.
 ગ. જ્યાહા મોહોલના મંત્ર. ઘ. જ્યાહા મોટા રુખા કરા મત્ર ૧૦૨. ૧.
 ગ. દોડી નાર તે રંભા ૩૫. ૨. ઘ. બોલવાલો ચંદ્ર તે ભારે ભુપ. ૪.
 ઘ. ૨. કામનિધિ કીધી કપટનિ ચેર. ગ. કામ્યનીને કીધી કપટની ચે.
 ૧૦૨ મી કડી પછીનો ગ. ઘ. ૨. નો વધારો મનસાસિધિ દીધા માન,
 માદરે આજ આપવુ છેદા કાન. ૧૦૩. ૧૦૪. ૧૦૫. ગ. ઘ. ૨. ૨૫૮

સ્ત્રીને તેડી ગયો, ચંદ્ર દિટીને ચંચલ થયો, જોરાવરિ તે કોધુંજા, નિર્મલ
કુનનિ નિર્મલ નાર. ગુરુએ સર્વ દ્રષ્ટે ઘાનર્થ, ચંદ્ર સાથે તો નવ ચાવીધુ,
સેહેજમા વિના મહિના સાત, કહી વિગચી આગવ વાત. બ્રહ્માણ્યે તેહેને
ભાડિયો, આપ દેવા તતપણુ માડિયો. ૧૦૭. ૧. ગ. ઘ. ચ. સતી
નાર અતરનિ શુધ. ૨. ગ. ઘ. બવવંત પુત્ર. ૪. ગ. ઘ. હુ તુજને દેહ.
૧૦૭. ૬. ગ. ઘ. ચ. ગ્રહમા ભાગ અપાવ્યો પેર. ૧૦૭. ૫છી જ.
નો વધારો. ગુણને શક્તી તેહને બ્રમ્મ, જોતા વીચારી ધ્રમાધ્રમ. ૧૦૮.
૨. ગ. જો બંભ. ઘ. જો મર્મ. ચ. બ્રહ્મ. જ. લેખ. ૩. ગ. ઘ. ખેત
તેહેને ઘેર શી હતી. ૧૧૧ મી કડી. ખ. પ્રતમા નથી. ૧. ચ. અસત.
૩. ગ. ઘ. ચ. કો કહે નહિ. ૪. ચ. શુ જણે સદુ રાઠ. ૧૧૪. ૩. ચ.
કડી વાન ૧૧૫. ૨ ગ. ચ. મુગીન વિધ્યુ વિગ ચિ દે એવ ઘ. મુરીન
મુનિવગ વિધ્યુ એવ. ૩. જ. આપ અગોરી એક સ્વરૂપ ૧૧૭. ૧-૨. ઘ.
ભક્ષા વનમા જઈ ભોવો વમા, માયા મોહ મન માને કસા. ૨. ચ. મોહ માયા
મારી આનજો. ૪. જ. આશન બાધુ ગખી ધીગ. ૧૧૮. ૧. ગ. ઘ. ચ.
અર્ધકાર આણો તનયિ તુને. ૧૧૯. ૩. ચ. દમત જેવા બે એ શોભે નેન.
૧૨૦. ૪. ચ. વાધો કામ. ૧૨૨. ૩. ઘ. છો મહાસતિ ૪ ગ. ચ. કુંજ
તમારો છે પતિ ૧૨૩ ૪. ચ. ખોલવા કા-લે. ૧૨૪. ૪. જ. વીનતા સાથે
ખોના વાણ ૧૨૫. ૩. જ. એજાન થાએ છે. ૬. એક અણુદ. ૪. ગ.
મારો જીવ તો જાણ છે. ઘ. મારો જીવ દનડા જાણ છે મ. મારો જીવ
જોતા જાણ છે. ૧૨૬. ૪. જ. વીશંભગીશુ વદે. ૧૨૭. ૧-૨. ચ. ગ્રેણ
ધણો ૥ વશ કેમ થાયે, ધરડો તરડો તુ કહેવાયે. ૧૨૮. ૨. ચ. મગ શતી.
૧૨૯. ૧. ઘ. કાટિ મોભા હોયે ગવિ. ૨. ગ. ઘ. ચ. હગિ હવિ. ૧૩૦.
૨ ચ. ઇશવગ સાથે ૧૩૧. ૨. ચ. કેઈ પાતે તમારી સાથે હરં. ૩ ચ.
મ્હો તો બેને પરદરં. ૪ ગ. ઘ. કોડે પટગણી તુજને કરું ૧૩૨. ૧. ગ. ઘ.
ગણુ શીશ ૨. ગ. ઘ. રાખું અનું દીશ. ૪. ગ. ઘ. ચ. સાચી વાત
ભારે હુ ભણુ. ૧૩૩. ૨ ૬. શુવાવા. ચ. હુ વાચીત તે વદા લેજી. જ.
ચંદ્રવામા દેહ. ૪. ગ. ઘ. ચ. લગ્ન પાંખા બોલો શુપ. ૧૩૪. ૨. ૬.
વગડિ રોપ ૩.-૪. ગ. ઘ. ચ.મા નથી. ૧૩૫. ૧. ચ. પડે દરો. ૨.
ગ. ચ. થી પારવતીયે નખમાં ધરો. ઘ. થી પારવતીયે મનમા ધરો. ૧૩૬.
૨. ચ. ગરીબ પામગો વાંક. ૫. અમવનન. ૬. તેણે નવ જિતી સક્યો
કામદેવ ૧૩૬. ૫છી જ. નો વધારો : તારે તે ખોલી છે વાણ, યાજન

પુત્રો ચતુઃ પુત્રાણાં ૧૩૭. ૧. ચ. પામી કાલીકા. ૧૪૦. ૧.-૨. ચ. દેવીથી દાનાર છે, પણ દેવી કોણ દાતાર. ૩. મ. જોડુ થે ૪. ચ. તે જગે જ, ગએ. ૧૪૨. ૪. ગ. ઘ. ચ. તે તો તુજને ધર્મ. નોંધ: ૧૪૨મી ઠડી ચ. પ્રતમા ૧૪૪મી ઠડી પડીથી આવે છે. ૧૪૩. ૧. ખ. જ. રામા નિર્મીત. ૧૪૪. ૩. ક. પગની. ૧૪૬. ૨. ચ. તું દીનન પુ. ૩. ચ. ઉઠાડ ચડી એ અરણ્ય ૧૪૮. ૩. ગ. સિંચ નમાણ. ૧૪૯. ૧. ચ. જનમ પરજનમ દીન આ ઘડી. ૧૫૪મી ઠડી. ગ. ઘ. ચ. મા નથી. ૪. ખ. તુજને કળ્યા ગદી નહી નુન. ૧૫૭. ૩-૪. ચ. અચરત ધન દેડો ધણો અતીશે દુખ અનત. ૧૫૮. ૪ ચ. દીન પ્રીત. ૧૫૯. ૩. ખ. તતલાગ, ચ. જવ માત્ર. ૧૬૦મી ઠડી ન. ઘ. ચ. મા નથી. ૧૬૧. ૩. ગ. ચ. ગ્રાહપણુ દ્યે ૪. ગ. ઘ. ચ. ધર્મ ધોગ ધર ધીર. ૧૬૨. ૧. ગ. સરજ સત્વ સાલસિ. ઘ. સતપુત્ર સત સારીક જ. ગુણુ આનથી. ૨. ખ. સાગર મહાગુણુરુપ. ચ. ગુણુમદી ગુણુ રૂપ. ૩. ખ. દેવરૂપ દયાનિધી ઘ. દેવરૂપ દરિયાવ ગુણુ. ચ. દેવરૂપ દરીયાવ દીન ૧૬૩. મી ઠડી ખ. પ્રતમા નથી. ગ. ઘ. ચ. જુહુ જીભાચિ નવ જગે, સત્ય તણો છે સૂત્ર, સતાન છે સૂત્રપત્ય તણા, પુરુષ કેરા પુત્ર. ૧૬૪. ૪ ગ. ઘ. ચ. બીજાવાદિક પાપ. ૧૬૫. ૩. ચ. પદમણી ૧૬૬. ૨. જ. હેન દરીને આપ. ૪. ગ. તે થોડાડ તેને પાપ. ઘ. તે જોડુ તેને પાપ ચ. ને તો તેને પાપ. ૧૬૭. ૪. ચ. મોટા મત્ર ૧૬૮. ૪. જ. મીત્ર ૧૬૯. ૩. જ. જીવી મગતથી. ૪. ખ. જ. શીવજી દીન દયાન. ૧૭૨. ૪ જ. ઈનામ. ૧૭૨મી ઠડી ખ. પ્રતમા નથી. ૧૭૩. ૧. ચ. શાહાણા શખ કહે. ૧૭૪. ૪. ખ. રીધને. ૧૭૫. ૪. ખ. લેણુ નીગ ગ. ઘ. ચ. જ. પીણુ નીગ. ૧૭૬ મી ઠડી ને જદને ખ પ્રતમા આમ છે—એતા વગતા સાબલો, કહે કવિ ક જોડ, સામનલટે બારમી ઢ્યા, શાસ્ત્ર પરમાણે જોડ. ૧૭૬ મી ઠડી ગ. ઘ. જ. મા નથી તેને જદને નીચેની ઠડીએ પ્રતિકામા છે -

સ્પીદાસ પરતાપથી થયો અથ એ આપ

પુણુ પુનઃ પરમાથી તે વેદ પુગણે જાપ

શ્રાતા વક્તા સાબલો કેહે કવિતા કર જોડ

સામનલટ કેહે જોવજો સહુ જમ જમ શ્રી ગણુજોડ

ચ. પ્રતમા ૧૭૬મી ઠડી પહેલા એક ઠડી વધારાની છે. સ્પીદાસ પરતાપથી,

થયો અથ અથાપ, પુણુ પુન પરમાથી, તે વેદ પુગણે જાપ

કથા તેરમી

૩. ૩. જ. ધીર વીર વડ તાં ધરયો. ૩. ૪. ગ. ઘ. ઠલક મેલેલ કલ
નલિ કરો. જ. કુડ કવલ નહી ઠસો. ૪. ૪. ખ. અન્ય અનુપ. ગ. ઘ.
બગસ મેલેલ લડ ભારે ભૂપ ૪થી કીધી ૧૧મી કડી મુધીને પાઠ ગ.
ઘ. ચ. માં નથી તેને જલ્લે બીજે પાઠ છે તે નાચે આપ્યા છે :

શોભો	સિધવડની	સાખમાં	સિધ	ચોરાસિ	લાખમા
છોકું	શખ	બાધુ	તે	પીઠ	મહિપત્ય ચાલો વાલી મુક
શખ	ચોલ્યુ	સાંભલ	ચીવંત		અતિશે ગુંથુ તાહારા અનંત
કડુ	તે	વાત	સાંભલને	કણુ	ચાતુર નરે ચલાવ્યો ચણુ
કુંકારો	નવ્ય	દેશો	મુને		તોલ વાત કહું એક તુને

પુ. ૩. જ. કોણોનો જય નવ આંજુશ ન માંહે. ૬. ૩. જ. શુધવીધ મત્રનુ
સ્નેહ સાંધ. ૭. ૨. જ. પ્રજા જલ્લ. ૮. ૨. જ. કેમ જય. ૧૦. ૩. જ.
લોકીક. ૧૨. ૧. જ. ચાર ચરીત્ર. ૨. ગ. ઘ. વારુ વિત્ત. જ. વીરવ માંહે
રૂડી પવીત્ર. ૪. ગ. ઘ. લાખેગી લાજ. ૧૩. ૧. જ. ધર ઘણું શુત્ર. ૩. ગ.
પરરાગણી. ૧૪. ૪. ગ. ઘ. હોરે ત્રેલોક્યે નલિ લાગ્ની. જ. શ્રીલાક માંહે
છે હોગંની. ૧૬. ૩. જ. વાત કહી. ૧૬. મી કડી પછીનો જનો વધારો :
ચારે દીશા એહ ગચ્છા, તાત વરનું ખોલ જ ક્યાં. ૧૭. ૪. ગ. ઘ. મનગમતા
દેઈ માન. જ. તેહને જાળ માં. ૧૮. ૨. ઘ. કુંવર. ૧૮મી કડી
ચ. માં નથી. ૧૯. ૧. ગ. ઘ. તેડી જાનને અવીયો ચ. ૧૯. ૪. ગ. ઘ.
કન્યા તો છે એક ૨૦. ૪. ગ. ઘ. કીધું લીમ. ૨૨. ૧. ચ. પોતે યયો.
૩. ગ. ઘ. પ્રેમસંધ. ૪. જ. મોલાવ્યાં ધરસુત્ર. ચ. મોલાવંત. ૨૩.
૨. જ. તે વરશે શુભ કમ. ચ. અનુકર્મ ૨૪. ૧. જ. ચંત્ય કરે. ૩. ખ.
કીયો વર. ૨૫. ચ. એક લાખેલો. જ. લલ લગન તે દીવશનુ. ૩. ઘ.
મોહાલ માલિયે કાંમનિ. ૨૬. ચ. ચાર દસ ચારે રલા. ૨૮. ૪. ગ.
જલ્લચરને મીન ઘ. જિમ જલને ચારે મેન. ૨૯. ૨. ચ. જાલીયા. ૪. ગ.
તરવરી. ૩૦. ૨. ચ. લીધી આપ. ગ. મુખથી દાલિજે કહું. ક. મુખપ. ચ.
કાલીજે. ૩૨. ૧. ઘ. ચારે વગ. ૩. ગ. ઘ. મુકે એક. ચ. સમજ્યો એક.
૩૫. ૧. ચ. ચારે જલ્લ ચોહો તરકથી. ૨. જ. મુક. ૩. ગ. ચલા આંકલા ૪.
જ. પ્રધની પ્રનાપ. ૩૬. ૧. ચ. ચારો પેવા દુતને. ૪. ચ. અવાસ. ૩૭. ૩.
જ. લપાનક ભોમથી. ચ. શુજંગ ભઆનક. ૪. ક. આલ્યો આપ. ૪૦. ૨. જ.

તે વતો વર જરૂર ૩. ચ. બાલો નાગ ઠૂંગી કડી ચ. મા નથી. ૪૪. ૨ ગ. વેસી. ૪૫. ૪ ગ. ૬૪. જ. સતી મગતી. ૪૬. ૧ ક. વડી બેડી. ૪. જ. હાસ. ૪૮. ૧. ખ. કરી તે વ્યંતરી. ૫૦. ૨. ગ. બહુ વેર. ચ. મન માથે બહુ વેર. ૩. ગ. ઘ. ચ. હેતે સારું આખા હાથમા. ૫૧. ૧ ચ. ખવડાવા. ૫૨. ૧. ખ. શીસાટો મુખ બાલકી. ગ. બનલિઆ. ચ. બહુ લણેર આવી બાલકી. ૩. ગ. વર તો પેવા. ૫૩. ૧. ચ. હોં એક વીરેકથી. ૩. ખ. ચ. તે મન્યતી. જ. ગોલી એકમા ચુલુનીધી. ૫૪. ૪. ગ. કાઈ ન બેઠો મથ'. જ. મોટો મથ. ચ. સરો શામાનો અથ. ૫૫મી કડી ગ. ઘ મા નથી. ૨. જ. શી ગત થઈ છે પેર. ૫૬. ૧. ચ. સગવે કહું. ૩. ગ. ચ. વિદ્યા અલકી તે વગથો. ૪. જ. તજે તે સંક. ૬૦મી કડી ગ. ઘ. ચ. મા નથી. ૬૦. ૧ જ. ચુલુ જેણેમા ગારડી. ૬૨. ૨. જ. તો તુજને છે આપ. ૩ જ. બોલમા. ૬૩. ૧. જ. યમ ચુલો વીકમ વડથ કે ૪. ગ. ઘ. ખરા ઉપર બેક. ચ. ખરા ઉપર આલો બેક. ૬૪. ૩. ક. સાધન કાયે. ૪. ચ. અલકું શું એ માણે ૬૫. ૧. ૨ ચ. મા નથી ૧ ગ. ઘ. બેઠો વીગ વીખવાદયા. ૩. જ. મહીપ મારો માલ બકા-થી. ૪. જ. નીગ ૬૬. ૧. ગ. પીતાપણુ. ૨. ચ. ગુર ૩ ૪. ચ. મા નથી ૬૭. ૪. ચ. જલુ તમ્. ૬૮મી કડી ગ. ઘ. ચ. મા નથી ૬૮. ૪. જ. હલપલુ હલ. ૬૯. ૨ જ. જશવન ૭૦. ૩. ચ. ચુલુસાગર ૭૧. ૪. ગ. ઘ. ચ. તારે પીચુ નીગ. ૭૨. ૨ જ. પેર. ૭૩. ૩. ગ. ઘ. ચ. હાંટ કૃપાર્યા એ કથા. ૭૩મી કડી પડાનો ગ. ઘ નો વધારો શ્રોતા વક્તા સમજાને, શ્રે કનિતા કર જોડ, સામલ ભટ હોં બોલજો, જે જે શ્રી રણછોડ ૭૪ મી કડી પછીનો જ. તો વધારો :

દળતી ગોમતી ગર્ભા	માહારદ તણુ નીમાન
... ... વીગતા સાલડો	આપો મનગમતા દાન
ઈષ્ટદેવકોપાયકી	કહે કરી કર જોડ
શામળ ભટ કેહે બોલજો	ચહુ જે જે શ્રી રણછોડ

*

કથા ચૌદમી

૩. ૪. ૫. અને ૬. ૧-૨ કહીએ ગ. ઘ. ચ. પ્રતોમાં નથી. ઘ. પ્રતમા
આ લીટીએને બદલે નીચેની લીટીએ છે. ચૌદમે દિન ચતુર નર ગયો, શય
બાધીને પાછો વલો; વળતી શય બોલ્યું એક વાત, સાબલ તું પ્રથવિપતી
નાથ. ૫. ૨. જ. રાજતેજ. ૫. ૧. ૨ ગ. ઘ. ચ. મા નથી. ૬. ૩
જ. શમીપર ગામ. ૬. ૪ ગ. નિરમલસંધ. ૭. ૧ ખ. કાપણ. ૭. ૨
ગ. પાનસંધ ૪ જ. ઘણો ધુનરવીવાનો ધાર ૯. ૧. ૨. ક. ૨. તેડ
પરપાનો તુમને નેહ મ. ઘ. મુકામલ સુંદર જડવતિ દેહ. ચ. પ્રકાશ સત્તેન જેહ.
૧૧. ૧. જ. નીરમલ કાલ ૧૨. ૧ ૨. ગ. ઘ. અધિક કે બોધી ન હેવા નાર,
કાંમ્પનિ કનકતતાવત માર. ૩ ખ. અનિક એથી. ૧૩. ૩-૪. ચ. કુંજ
અધિક કુંજ એથી પર, કેહી કામની પડગણી ૩૩. ૧૪. ૨ ૩ ગ. સાતમા કોણેને
માનુ માન. ૧૫. ૪ જ. રક્ષા કાવા. ૧૬. ૪. ક. ત્રીકુટીઈ, ગ. ત્રીકુટી.
૧૭. ૧. જ. કામની. ૨. જ. પુટલ કલ કાણ માહે. ૧૮. ૩. ખ. કારથી
૪. ગ. પ્રમાણિક સહુ પાંચ. ૧૯. ૩ ગ. ઘ. ચ. ચરચા જોવા ચિતનિ
તણી. ૨૦. ૨. જ. અગારો ઉભા હોય. ૪. ક. કામીનિને અડી કાય.
૨૧. ૩. ગ. કચડે ૨૨. ૧. જ. પવન નથી ચ. પવન વીણ. ૨૩. ૧. ચ.
જીવતી તણા ૨૪. ૨ ગ. સુનતી સકામન. ૪. ગ. તો પડે પડે. ૨૪ મી
કહી ઘ મા નથી. ૨ જ. પડી પાખ ચ. માથે પડીયો પખ. ૩ ગ. ઘ.
કાપ અડી. ચ. એટ પડી ૨૬. ૨ ક. એક કુમાર. ચ. એક સુ માર. ૩. ખ.
તકાથી તકકહે. ૪. જ. અડા જુના ૨૭. ૧. ઘ. એથ દિવસ આપ
એકલા. ૨૮. ૨. ગ. ઘ. ચ. રૂડી સકેમલ રિત ૪. ખ. ચ. ફેલા.
જ. પડા ફેલીના ૨૦મી કહી ચ. મા નથી ૨ ગ. ઘ. પગ મેહેલે ઉવ મી
કહી જમા નથી. ૩૨. ૪. ક. મુકે. ૩૪. ૧. જ મા નથી. ૨. ચ. જીવે
વીનનાની વાત ૪. મ. ઘ. ચ. પ્રથવિમા પનાય ૩૫. ૪ ક. જોવા. ગ.
ચતુરાઈ ૩૬. ૧. જ. બસબસ તો પડી. ૪. જ. દેહમા પામી ૩૮. ૩૬ મી
કહી પડીને જ. નો વધારો.—પીઠિ લાલ્યો. બસબસનો દાણો, આઠ વાર પીરો
ખન આઠ વાર જાણો, ઉશકાવ આ તીસરે ભાગ, એ ગદા કળે જે લાગ. ૬
તુમ પુણ પીઠણ એમ, અનાજ ખાએ તે શવે કેમ. ૩૭. ૨ ગ. ઉગરી
આવિરાધ અધિક. ઘ. ઉગરી તે અમુપથી. ૩૮. ૧. ગ. ઘ. ચ. સુકામન
શિરોમણી સુધરી. ૨. ખ. અમુકાવ. ચ. જ. અનાજ જમુ નહી જાએ.

૪. ગ. ઘ. ચ. દાહો ખાપ. ૩૯. ૪. ગ. ઘ. આનંદ અઘડો યાપ. ચ. અઘડો કાયે. ૪૦. ૪ ચ. જ. માલ ઉતપાત. ૪૧. ૨. જ. ધરમાં ખાડે. ૪૨. ૧. ૪૨ પકડ્યા. જ. ૪૨ પાકા. ૩. ખ. તાળાં ક્યાં. જ. પોતે ક્યાં. ૪૨ મી કડી પડી નો જ. નો વધારો : મેરી પડોશજી આવલ છડે, મેરે લાય ફોલા પડે, મે તમ પુછુ પીઉછ એમ, આવલ છડે મો છવે કેમ. ૪૩. ૪. ગ. ઘ. શોભિત તેહને માય. ૪૩. જ. ચાર ચરખુને બદલે બે જ. એદની કેમય મોલ સાત, એક એક આગલ વીખાણો વાત. ૪૪. ૧. ક. પકડ્યા. ૪. ઘ. અતિ કેમન જેલ અપાગ. જ. એવુ એદનું નામ. જ. પટનાણી તેદને કડે, એહવુ જેદનું નામ; આનંદ ઓછય આપણે, આપુ મનગમતા દાન. ૪૫. ૧. ગ. ઘ. સવશજા. ૪૬. ૧. ક. સાનમે દિવસે. ૩. ગ. ઘ. બહો તો કોહો જુગતયથી. ૪૭. ૨ ગ. ઘ. ચ. અઘવતં છો આપ ૪૮. ૪. ગ. ઘ. ચ. તેધેના મોરો તાય. ૪૯. ૪. ખ. ઘ. ચ. તે જુવ ગ. મુદ. જ. ચદ ૫૦. ૧ જ. પુષ્પે મચી ૩ ઘ. ધર. ૫૧ મી કડી ખ. પ્રતમા નથી ૫૨. ૧. ગ. ચ. તને સાભલે કં ગલા. ઘ. કાને સાભલિ કં બોડો ૨ જ. પાશ પીડ. ૪. ગ. બોહો સકોમન ખીડ ઘ. બોહો સકોમન દીઠે જ. નોતમ દીઠે ૫૨. ૨ ગ. ઘ. સામ સરપ. ૩ ગ. ઘ. ચ. જેવ-વો જોડો નહિ. ૫૩. ૪. ગ. ઘ. હામ પોતાને ઠે. ૫૪. ૧. ગ. ઘ. ચોદ કયા થઈ ચાતુરી ૫૫ મી કડીની પક્ષિઓ ગ. ઘ. અને ચ. પ્રેતોમા આગળપાછળ છે ૧. જ. મન મનાવુ રાએછ. ૫૬. મી કડી ખ. પ્રતમા નથી.

૫૭.-૫૮. કડીને બદલે ખ. મા આમ છે -ઝાવે સિધે જે સાભલે, અતિ મન પામે આરા, ચોદમી કયા સંપુર્ણ થઈ, કહે કવી સામલદાસ ૫૭. ૩-૪. ગ. ઘ. ચ. એહ કયા પૂરણુ દવિ, કહે કવિ સામલદાસ, સદિઆસન બત્રોસમા, એ છેહ આખ્યાન, પચીસે કયા પૂરણુ મરો; વિક્રમનું આખ્યાન ૫૬.-૫૭.૫૮. મી કડીઓ જ. મા નથી. એને બદલે :-

શુખસાગર શેજ્યા તજ ઘણા એક દુખની ઘેર
શામલમટે શોભા નહી તરતીય બે વાત ચોદ
પગમારથ પરજથ એ વીવીધ વીછા વીલાસ
ધી ગોડમાલની વીપ્ર શુભ કહે કવી સામલદાસ
ફળ તે ગંગા ગોમતી તજા રૂદના નીન માન
ઓતા વગતા શાભલો આપો મનગમતા દાન

કથા પંદરમી

૧. ૨-૩. અને ૨. ૧-૨. ચ. માં નથી. ૪. ગ. ઘ. પ્રબંધ વૈતાલ પચિથી તણી. ૨. ૨. ગ. ઘ. અતિશે પ્રાક્રમ. ૩. ૨. ગ. ઘ. ચ. વસે લાખ ચોરાશી સિધ. ૩.-૪. ગ. ઘ. ચ. ભારે ભક્ષ તણી બોગણી. ૪. ૧.-૨. પછીનો ગ. ઘ. નો વધારો :- અષ્ટોત્તર વેહેનાઈ વસે, તે સ મો ધરણીપત્ય ધસે. ૪. ૩. ગ. ઘ. ચ. ખાલે જૂએ તો ઉડો જાય. ૫. ૧. ગ. વિરાઘ તણે એ જી વાર. ઘ. વિર તણે તો એ છે વિર. ૫. ૧-૨. પછીનો ગ. ઘ. ચ. નો વધારો :

આદમો અભુવ તેરમો મેદ મરુઓ મંબીર દેવાંશિ દેહ
બક્ષ્યાકલ દીધ ભવાંનિ બોગ સકલ દ્વા ગુણ સિધ સંયોગ
છાકુ શખ વાંસે બાંધીયું અમ્રત ચે. ઘડિયું શુભ સોધીયું

૬. ૪. જ. તરતીજ ધલેથી બોલ્યો જન. ૭. ૩.-૪. ગ. ઘ. ચ. કહું વાત કાને મુજો, તેહનો ન્યા અન્યા નો તોલ. ૪. જ. મનગમતાં તોલ. ૮. મી કડી ગ. ઘ. ચ. મા નથી. ૯. ૪. જ. કરે મનગમતો તોલ. ૯. ૧. ગ. પાસે માયકુ. ચ. પાસે કુમરો. ૩. ગ. ઘ. અપુત્રવંત તે અધિપતિ. ચ. તે નરપતી. ૪. જ. મદારક ઉપર મંન. ૧૦. ૨. ગ. ઘ. ચ. પુત્રી લિધા પાર. ૪. ગ. ઘ. ચ. કુલતારણ. ૧૧. ૪. ગ. ઘ. તો તો પાંખીય પોહોડ. પુત્ર. ચ. તો આપે વીખ્યરપ. ૧૨. ૧. ચ. બલવાયક તે તો શુણી. ૧૪. ૧. ચ. બકીરાય જેવો ધનેસ્વરી. ૩ ગ. ઘ. જેહવો ધમ ધન્ય. ચ. જેવો ભેઠી. ૧૫. ૨ ગ. ઘ. રામચંદ્રું રાજ્ય. ૩.-૪. 'ગ. ઘ. ચ. લોખી લાંચો નકિ લાંડિયા, છુલ્લુથી તન ત્યાજ્ય. ૩. જ. સાલચી. ૧૬-૧૭ કડી ખ. પ્રતમા નથી. ૧૬. ૩. રાય રહીયત રાજિ રહા. ૧૭ મી કડી પહેલાંનો જ. નો વધારો :- અરીને વનચપતી ફો, વીધ વીધ પેરની નીમ. ૧૮. ૨. ગ. ઘ. ચ. બેઠિ બેઠેક ૧૯. ૧. ગ. ઘ. ચ. પિત્રાઈ એક પાપિક બુધ્યે. ૨૧. ૪. જ. ચોર. ૨૨. ૧ જ. પીતા એને. ૩. ગ. ઘ. ચ. કુકુંબ કલો કરી મારિયે. ૨૩. ૨. ગ. ચ. ફળાં કોટ. ઘ. ફળાં કોટ. ૩. જ. વીચારણું પડું. ૨૪. ૪. જ. આપુ ૨૬ મી કડીની પંક્તિઓ ઘ. પ્રતમા આગળપાછળ છે. ૨૬. ૧. જ. ગુણનીધાન. ૨૭. ૧. જ. આકરી (૧) ૪. ગ. ઘ. ચ. બેખ કરંત જાય. જ. સુખ રાયે. ૨૮. ૨. ક. શીવ

દેહરા માટે. જ. દેહેરે શાદ. ૩. ગ. ચ. પુનઃ કરવા કારણે. ૩-૪. ઘ. પ્રતમા નથી ૩૧. ૩. ગ. ઘ. ચ. રૂપી આશ્રમે ગયો રાવજી. ૪. ગ. ઘ. ચ. ઈશ્વરના. ૩૨. ૪. ગ. ઘ. લાન થયાં ૩૩. ૨ ગ. ઘ. વાણી મોલ્યો વાત. ચ. વાણી બોલો વાણ. ૩. ગ. ઘ. ચ. ઈશ્વરઆણ કુહા ૩૩ મી કડી જ. મા નથી ૩૪. ૧. ગ. ઘ. ચ. તનયા. ૩૫. ૧ ઘ. આતુપીતુ નવ ગમે. ૩ ગ. ઘ. ચ. મન વતયું તેહેમા જઈ. ૩૬. ૨ જ સામાના. ૪. ૧૫. સુખ. ચ. પોતે આણી ૩૭. ૧. જ. નેઈ નહી ૪. ગ. ઘ. બોલો છુપ ૩૮. ૧ ગ. ઘ. પેના માલનો. ૩ ઘ. રુપિ આશ્રમ. ૩૯. ૧-૨ ગ. ઘ. ચ. મુખ કરવા સમ થ હતી, મુશ્વતને બહુ જ્ઞાન. ૩-૪. ચ. મા નથી. ૪૦. ૧. ગ. ઘ. ચ. પાટ ધાઓ જ. પીત્રાર્થ દાવો. ૪૦. ૨ જ. કરોય (૧) ૩. ગ. ગરુડપાટ વૈભવ બધો. ઘ. ગરુડ વૈભવ રીધે ધણો. ૪૧. ૩. ગ. ચ. હુ પાપી સુખ ભોગવુ. ઘ. હુ પાપણી કુખ ભોગવુ. ૪૨. ૨. ગ. ઘ. ચ. રુપિ આશ્રમે આજ. ૪૩. ૧ ગ. ઘ. ચ. બે સંચરા. ૪૪. ૨ ગ. ઘ. ચ. પર કુખ ભંગજી ૨૫ ૪ ગ. ઘ. ચ. ભરત ખંડના છુપ. ૪૫. ૨ જ. પીત્રાર્થ લવા પુર ૪ ગ. ઘ. ચ. મા નથી ૪૬ મી કડી ગ. ઘ. ચ. મા નથી ૧ જ. ભનાલલ. ૪૭. ૨ ગ. ઘ. ચ. તો તમ શિર ૪૮. ૨ ક. તો મને ગ. ઘ. જુધ્ધનિધ્ય બોલ્યો બોલ ૩-૪ ગ. ઘ. ચ. રાજ તે સાબલવા રહો, તેક વાતનો તોલ ૪૯. ગ. ઘ. ચ. સત્પવાદી તો સુત થયો, જૈમુતનાદન નામ, પરથમ નહના પુન્યનુ, કરે જો ધગારથ કામ ૫૦. ૩ ગ. ઘ. ચ. પિતાએ જાણુ પુત્રી મરે ૫૧ મી કડી ગ. ઘ. ચ. મા નથી. ૫૨ ૪. ગ. ઘ. ચ. તેક કરોડે કાય. ૫૩ મી કડી પછીનો જ. પ્રતનો વધામનો પાઠ પરિશિષ્ટમા આપ્યો છે. ૫૩. મી કડી ગ. ઘ. ચ. મા નથી. ૫૪. ૩. ખ. અવચુ જી. ૪. ઘ. તે વારે કહીયે દાતાર. ૫૪ ને બદલે ગ. ઘ. ચ. મા આ પ્રમાણે છે—એહેમા સત્પવાદી એક છે, જૈમુત કુચર જરાકણું, બાકી તો બિજા લલા, તેયિ ઉતગ તણ. ૫૫. ૪. જ. જણે પાપ. ૫૬. ગ. ઘ. ચ. સાખાસ સામાસ શર્મે કહુ, ઉતપતીયુ આકાચ; શિંધવકની સાખા પરે, પરવરીયુ તે પાસ. ૫૮. ૩. ગ. ઘ. પનર ચઈ. ચ. પુન વધે પ્રાક્રમ વધે. ૫૮ મી કડીનો ગ. ઘ. નો વધારો—પુન્ય વધે પ્રાક્રમ વધે, કહે કવિતા કર નેક, સામલ ભટ કહે બોલો સહુ, જ્ય જ્ય શ્રી રણુછા. ૫૮. મી કડી ૫૭. જ. નો વધારો—શ્રીતા વગતા શાલગો, કેહે જીના કર નેક, સામળ ભટ કહે બોલજો, જે જે શ્રી રણુછા.

પરિશિષ્ટ

૧૫મી કથાની પર મી કડી પછીનો જ. પ્રનો વધારો:-

વલી ઝરા બીજે ક્યો	ચાલા સાથે ગયો રાજા
તાહા ત્રીમુતવાદન	દીઠો દાડનો પરત રાજા
ચાલા પ્રતે પુછુકે	હાડકા દીગે એકે
રાગો કહે પાતાળના ચાપને	ગરડે ભક્ષ ક્યો છે તેણે
અનેક નાગ કાઠાનકાટ	તેહ તણા છે દાડ
જમુતવાદન કેહે તમે જાઓ	ભુદેવ દરણુ કરતા જાડ
તે ચમ્પા ૫૦ કુવેર ગયો	એટલે આવ્યો નાગ
નાગ કેહે ચા માટે મરે	કહી ગરડ હમને ખાપ
આજ વારો છે માણેરો	તમે તમારે થો જાઓ
નાગ દુર પુજવા ગયો	એટલે આવ્યો ગરડ નાગે
એટલે રાખચુક આવ્યો	ભુવે તો જમુતવાદન
મધ ક્યો દીઠો એ	નાગ બોલ્યો તાહાર ભક્ષ નહીએ
વાંચાધુ જ મે એ શુ કીધુ	ગરડ પાતાલેથી અમી લાવીએ
કુવેર તે સંજવન કીધો	તે પીત્રાઈએ જાણુ
આવી ગજ શોખી પમે લાગો	ગરડે એબેપદ-દાન આપુ છે
રાણીને રાતી થે રાખી	એહવો કુવેર પ્રાક્રમી છે
ત્યારે પીનાઈએ આવીને	પુછુ કુવેરને હોએ
રાજ શોશીને મથ્યો	તેહી જસવતાને એ

*

કથા સોળમી

૧. ૩. જ. ૩૩ જસવાદન સિંહારણી ૨. ૧-૨ જ. ઘ. ચ. ૩૨િ વિક્રમ
દીન સોતમે, ચાલો ચતુર સુર્ગણુ ૩. ૩ જ. ૩૩ ચ. સચરો ૪ જ. ઘ.
ચ. મોહીટો ગધ્રવે મસાણુ ૨૭ કડી પછીનો જ નો વધારો -ભોગ આપ્યો
જવાનિને, જન બાન્ધ જહુ વિધ, રાજ લેઈ તે સચરો, મોહોરે મુનિવ્રત સિધ
૨૭ કડી પછીનો ઘ. ચ નો વધારો ભોગ આપ્યો જવાનિને, જન બાન્ધ
જહુ વિધ, રાજ લેઈને સચરો, શેડ પ્રાક્રમ કીધ ૩. ૧-૨. જ. ઘ. ચ.

સુચુ વિક્રમ વિશવરવર્ણ. ૪થી કડીને બદલે જ. ઘ. ચ. મા એ. લીટી છેઃ
 ગમે તો દેને હુકમગો, નહિતર ન્યા સાલાયા કણ. ૪. ૩. ખ. તરતિય
 ત. ૫. ૩-૪. ગ. ઘ. પવિત્રશુધ્ધ પવિત્ર નર, પદ્મજેન પરધાન ૪ ક. એ
 વન ૬. ૧ ગ. ઘ. નરરશેઠ કન્યા ન્યાહાલસા. ૩ ખ. રાણી નવલ ૭. ૩
 ગ. ચ. રૂપવંતી તે ગુણવતિ. ઘ. રૂએ વિનતા ગુણવતિ ૮. ૨ ઘ. સહેજ તવાટી
 જાય ૯. ૪. ચ. સોજુ તેને શીશ. ૧૦. ૧. ઘ. જ્યેષ્ઠ અધિપતિ જ. મગલે. ૧૧.
 ૪ ઘ. ચ. મનને જીવ તે પાસ ૧૪. ૨. ઘ. માજી અવતા બ્રાત ૧૬. ૧ ચ
 લાણના લાણના ૨૦. ૧. ગ. નેહ રહેવાતું નથી ઘ. મિતો રહેવાતું નથી ચ. તેણે
 રેવાતું નથી ૨ ખ ગ ઘ ચ. મોહનું બાણ. ૨૨. ૧ ગ ઘ મોહોટા
 મહાગજ. ૨૨ ૪. જ. પંડીતે રી ૨૩. ૧ ગ. ઘ. પોતે બ્રાહ્મણ કૃષ્ણ
 થયો ૨ ગ. ઘ. ચ. ઘેરજ ગયો ૨૪. ૪. ગ. પદરણી ધરસુત. ૨૫. ૩-૪.
 ગ ઘ. ચ. તેણે તેણે આણુ જ્યાહા, રાખ રાખ તાહારે ઘેર તાહાર
 ૨૬. ૪ ગ ઘ વાટે તે. ૨૭. ૪ ઘ. ચર્ધ બેલતે ૨૮. ૨ ક. વિદ્યા
 કન્યા ૩૧. ૨ ગ. ઘ ચ. સખીઓમા સાથ. ૪ ગ. ઘ ચ. મામે વેથ
 ૩૨ ૨ ક વણી ૩૩ મી કડી પડીને જ. નો વધારો -હેવું જાણીને શાચો
 આપ, મે જે પુરુષ નગધ્યા હોએ તો બ્રહ્મહત્યાદિક પાપ. ૩૬ ૪ ગ. ઘ.
 રૂપે રાખ ચ. રામારૂપ નખે ગોખ. ૩૭ મી કડી ઘ મા નથી ૩૮. ૨
 ગ. ઘ. ચ. પુર આધે પરધાન. ૩૮. મી કડી પછીનો ઘ. નો વધારો -ભોજન
 કરવા તેદને, સખીઓને સનમાન ૩૯. ૧ ગ. ઘ. ચ. ભોજન કરતાના
 નાત્યમા ૪૦. ૩ ગ. રથમા વલગા ૪૧. ૧. ગ. ઘ. તે દીકરો ૪૩. ૨
 ગ. ઘ મોહોટા પથ. ૪૭. ૩. ગ. ૪ ચ. લલન ચર્ધ તેણે તો સાત.
 ૪૮. ૩. ખ ગ. ઘ. ચ તે નગ મલો ૫૧. ૧ ગ વર ધર વાત
 ૫૩. ૨ ગ ઘ ચ નિચે કરે ૫૫ ૪ ખ ભોગનારિજસે ૫૭. ૧.
 ઘ. પોઆર. ૫૯. ૧. ઘ તમારી પુત્રી. ૬૧. ૪ ગ ઘ. ચ. જ. રૂડા
 લાવજ્યો. ૬૪. ૩ ખ. વહુઅર કરે. ૬૫. ૩. જ. એમ કહી એ વાતો
 કરે, એટલે બીજી કૌતીક કરે. ૬૬. ૪. ખ. ચલાવુ વાહણુ ૬૭. ૪. ચ.
 ચર્ધ રહો દીગસુદ ૬૯ ૧ ખ. ચ. એક રાખમા ૭૦. ૧. ગ. ઘ. ચ.
 આશિશ દઈ ૭. ગ. ઘ. ચ. કલ્યાણુ લાઈ. ૭૨. ૨. ગ. ઘ. વેશ કરવા શા
 વ્યર્ધ ૩. ખ. ભોપાગાલા. જ. એવી વાત કર્યા થકી ૭૭. ૨. ખ.
 કુંઅર પામ્યો અન્યાય (૧) ૪. જ. ચાત/ન્યાએ (૧) ૭૭-૭૮. ગ.

ઘ. ચ. માં નથી. ૭૯ ૧. ઘ. સનસણા ૭૯. ૨. ઘ સનસાદિ ધનપિર.
૮૦. ૧. ગ. ઘ. ચ. પુત્રને મોઢ્યો. ૮૧. ૨. ગ. તરણી રૂડી તત્ર. ઘ
તરણિ કાદિ તત્ર. ૮૨. ૩. ગ. ઘ. કામર દેશના અમ્યો. ૮૪. ૪ ઘ.
માગ ચાગ ૮૫. ૩ ચ. પનગ માચ મેં ભોગચી. ૮૬. ૧ ઘ. પરદુખ
ભંગન સુખમરણ. ૮૭. ૪ જ. વીચા- ૮૫. ૧. ૨ ખ. વૈનાવ પચીસી
તણી, યા ઇ ક્યોલ. ૮૬ મી કડી ખ. પ્રતમા નથી. ૮૬ મી કડી પઝીનો
ગ ઘ. નો વધારો : શ્રોતા વક્તા સાબરો, કેહે કવિના કર ખેડ, સામવ ભટ
કેહે યોયો સહુ, જ્ય જ્ય શી રણુકોડ. ૮૬ મી કડી પઝીનો જ. નો વધારો

ગપીદાસ પ્રતાપથી
શામવ ભટ મ્હે યોલભે
એવલું શાભવી આપમે
આ લોકે જય પામમે
છંદ અનપુરણા માવડી
કીપા શારદા માતની
વીરશૈવનો દીકરો
પીના પુરશોનમ તણે
જે જે કોણે જનન માનની
ગધે કૃત્યુ શકે કે કોણે

કયા યે જય ભેડ
જે જે શી ગણુકોડ
અન વચ્ચ દશણા દાન
પેહેરકે સનમાન
નાવાનાભટ ગુર પ્રતાપ
કયો અથ એ આપ
લાધાનો વધુ જાત
વીચ માહે વીખ્યાન
વીઘા વાણી વીનાસ
કહે કડી શામગદાસ

★

કથા સત્તરમી

૧. ૧ જ. સનસ પુત્ર. ૩ ક પ્રતા ૩-૪ ગ. માવા મનોવગ મદિમા
ધત્રો, મોઢીક અંત્રા અધાર ઘ. જનપ્રાક્રમ બહુ ચાતુરિ, બહુ જુદી દાતાર
૨-૧ ગ. ઉતપત્ય ઘ. ઉતપન. ૩ છ મી ખ પ્રતમા નથી. ૩. ૩-૪.
ગ. ઘ. જનપ્રાક્રમ-બોલો ચાતુરી, -બોલો જુદી દાતાર. (ઘ. પ્રતમા ઉપર
૧. ૩-૪ મા પજી આજ લીટી આવે છે) ૪. ૨. જ. વીગમ. ૪. ગ. ઘ.
કરવા પગમાથ મમ પ ૩-૪ ગ. પુ- ઉચ્ચેને પગરો, સાવસિંહ જે
સંત જ. પાછો ઉચ્ચ સાવર્યો ૪ ઘ સાવસિંહ સનવત ૭ મી કડી જ. મા

નથી. ૭. ૨ ગ. ઘ. અંતર જીજે આપ. ૯. ૧-૨. ગ. ઘ. ૩૫
સરપવતી સમુ, સીત સમોવડ સત્ય. જ. સમજ શરુ બત્રીસની, શારદા શ્રીવત
મત. ૧૦-૧૧. કડી ખ પ્રતમા નથી ૧૧. ૧ જ. પન્નાવતી વત પ્રેમદા
૧૨. ૩. ક. મેં મારી. ૧૪. ૩. ખ. પુરુષ પનોતો. ૧૫-૧૬ અને ૧૭ કડી
ખ પ્રતમા નથી. ૧૬. ૪. ગ. ઘ. પુજે પ્રથવી પર પીઠ. ૧૭. ૩-૪. ગ. ઘ.
અંબા અનપૂરણા સદિત આપે પૂજે ઈશ. ૨૦. ૩. ગ. ઘ. તે માહારે
ત્રિલોકમા. ૨૪. ૨. ગ. ઘ. ગુંથુ મજ. ૨૬. ૩. ગ. ઘ. મહેન્દ્ર-
પાલનો દીપ્તરે ૨૭. ૧. જ. ઘેર ગહી. ૨૮. ૧. ક. સરપવતીની તિર
પર. ૪. ગ. ઘ. નિજ નામ. ૨૯. ૨. ગ. ઘ. જોવા જાણ. ૩-૪. ગ.
ઘ. દિવસ ધણા એક વદિ ગયા, પ્રેમદાશું પડિયો પ્રાણ. જ. રથા ચારે.
૩૦. ૩-૪. ગ. ઘ. જ્યલમ દરીને પરણિયે, મનમાએ હેવ મુઠ. ૩૧. ૪.
ખ. ગીત. ગ. મનમા જાણે હાત. ઘ. કે નહિ જાણતા વાત. ૩૪. ૩.
ગ. વિશ્વંભર તો. ઘ. ત્રિપુરદેવ તો. ૩૫. ૧-૨. ગ. ઘ. માં નથી.
૩-૪. ઘ. વૃષભ ચઢી આવ્યા ભુપ. ૩૬. ૪. ગ. ઘ. પરમેશ્વર. ૩૭. ૨.
ક. જઈ દાતાર. ગ. ઘ. દો તો ઘેર જઈએ દાતાર. ૩૮. ૪. જ. પારોર ખાઓ.
૩૯-૪૦. કડી ખ, પ્રતમા નથી. ૪૦. ૩. ગ. ઘ. પંચાગ્નિથી પરભવે. જ.
પંચાગ્ની ઉપાશીએ. ૮૧. ૧. ખ. બીજે વત્રી. ૨ ગ. ઘ. દુષ્ણ દીશ. ૪૩.
૪. ખ. તેં ગજવ ગ. ઘ. તાજવ. ૪૫. ૨. ક. હુમ્મપાન ૪૫. ૪. જ. મોઢો
પક્ષ. ૪૮. ૧. ગ. ઘ. હુણી હુમ્મપાનની. ૩. જ. કાજવત. ૪૯. ૩. જ.
કાચા કરી તેણે મુજવત. ૫૦. ૩. ગ. પંડરાગ પંડ થઈ ગયો. ઘ. પંડરાગી
પેડી થયો. ૪. જ. સધનો રાગ પાર. ૩. ગ. વિમાસણ પડા. ૩. ૪. પુછ
કન્યા એકની ચાદરણા પેના ચા ૩. ૪ ઘ. પુજે કન્યા એક તે માણે પેક્ષા
ચાર. જ. ચતુર વગ હેચા. પર માં કડી ઘ. મા નથી. ૫૪. ૪ જ. તે
કરો. ૫૫. ૪. ગ. ઘ. ગઈ. ૫૬. ૨ ગ. ઘ. કરવાને પુજન. ૫૭. ૨. ગ.
સ્ત્રી જોવાને સાચ ઘ. સ્ત્રી મળવાને સચ. ૩. ઘ. એકવો. ૫૮. ૩. ક.
વેરી. ૪. ઘ. નારીને. જ. સતીને. ૫૯. ૨. ઘ. લહે. જ. પુરણ વાધો વેર.
૪. જ. ઝાઝું. ગ. ઝાઝે ચઢીયુ એહો. ૬૦. ૩. જ. માથી નથી. ૬૧. ૨.
ગ. ઘ. મર્પ ઉતારી જાણે વેશ. જ. વેશ. ૬૪. ૧. ક. કી હુમ્મપાન, ઘ.
મે કરિ હુમ્મપાન. ૬૮. ૧ જ. પોતે રીઝવા પ્રેમથી. ૭૨. ૪. ગ. પુરા મલા
છે પાય. ૭૩. ૪ ગ. ઘ. પાયમા ઝિયો પગાણ. ૭૭. ૪. ઘ. વેદ વચનથી
વાત. ૭૯. ૪. ગ. ઘ. એકે નોહોતી આસ. ૮૧. ૩. ગ. એકના ભારથી.

ક. પ્રસન્ન થયા છે' ઇચ. ૮૩. ૧. ગ. ઘ. ચિત્તધિ. ૮૭. ૩. તે પામે
પદવી અગ્ર. ૮૮. ૧ ઘ. આચ દ્યુ. ૨. ગ. રથેન્ ૯૦. ૧. ક.
સકાલમા. ૯૧ મી કડી જ. મા નથી ૯૨ મી કડી. ગ. ઘ. મા નથી ૯૩. મી
મી પછીનો. ગ. જ. નો વચારો શ્રોના વચ્ચા આલયો, કહે નિના ક
નેડ; આમલખટ કહે ખોયો સહુ, જયજય શ્રીગણેશ.

★

કથા આહારમી

૧. ૨-૩. ચ. નમો નમો શીનના તંને, નમો નમો પારવતી માતને જ.
નમો નમો શીનજી શક્તિને, નમો નમો બ્રહ્મા ભગતને. ૨. ૨ ચ. શીવ શક્તી
શેવને. જ. શ્રીપ્રત શેવને ૩. ૧. ૨. ગ. ઘ. ચ. મા નથી. ૨ જ. શ્રીરામ
વીણુને. ૨. ૩. ૪. ખ. પ્રતમા નથી. ૪. ક. એ કૃતિસ ગજ ગ. ઘ.
ચ. કલ કેનિ દાજને જ. કૃતિતા દાજને. ૪. ૧. જ. નમો વરહધ. ૨. ચ. શત
સુધ સતવાદી શર્ગ. જ. શત શીરામણ ને બાધુર. ૪. ચ તન મન ધન શધસ
શાધીજી. ૫. ૨. ચ વીરમગેન અવનીને કણી જ. ધગ્મબધ. ૬. ૩ ગ.
ગણદીવી. ૭. ૨. જ. અકનવત કિતમ મરમમા ૮. ૪ ગ. જાણે
અષ્ટાવિધ્ય નિધાન. ઘ. અષ્ટ વિધના કરે બહુ દાન. ચ. અષ્ટ વદાના
તતવદાન ૯. ૪. ગ. બાધી બેદા બવ બાકરી ૧૦. ૧. ખ. પ્રેમ દત.
૧૧. ૪. ખ. લેળ્ય વોસ દીન દીદ. ગ. ચ. લેળ્ય વોસ દિન્ય દિં. ઘ. લઈ
જમો સમ દિન્ય દીદ ક. લેળ્ય વોસ દીપ દીદ. ૧૨. ૪ ગ. ઘ. ચ.
તે વેદા તજિયુ તત' ૧૩. ૧. ક. ઉદ ખ. મુકે મુખ. ચ. જોર
૪. જ. કીમ ખાય. ૧૬. ૪. જ. શધવા પેટ ૧૭. ૨. ચ. વીદાને
નીધ. જ. વખાણ વહેરી ગીત. ૧૯. ૩. ખ. દેખાડી તેને કશું ૪ જ.
વાન. ૨૦. ૨ જ. એહની માહેણ છે માત. ૨૧ મી કડી જ મા નથી.
૨૫. ૨. જ. ગલાચરખુ. ક. રલા રામારખ. ૨૬. ૩. જ. અપુત્રવત રાગ
હતો. ૪. ચ. પાશ વશન જ. લાચો કરીને ઝત્ર ૨૭. ૨. ચ. એ રીત.
૪ જ. ચાતુર વીચારો ચીત. ૨૯. ૨. ચ. તે જીવર એક આશન ધર.
૩. ૪ ખ. મખમવની ગાદી મોટી છે એક, બરાસ મસ્તુરી નિહા છે
સિવેક. ૩૦. ૩. ગ. ઘ. ઉપા બેદા. ચ. તે આશન બેદા જાહર. ૪.
તનકે છુદ્ધીનું નાહરે. ચ. તન કેપુ. ૩૧. ૧. ક આલ ૩. ગ. ઘ. એ

પાર વસ્ત. ૪. ક. હંદ્ર. ૩૨. ૩. ઘ. પચે બોધ. જ. જ. પરમાણીક
આણીએ. ૪. ચ. બેસનારો સાચો. જાણીઓ. ૩૩મી કડી ખ. પ્રતમાં
નથી. ૧. ગ. ઘ. બોધો વહે. ચ. જ. ચંદ્રાંત બોધો કહે. ૪. ઘ. ચ. રહે
તિહારે રાખ. જ. રીક્રયો રાખ. ૩૪. ૩. ઘ. માંદરે અંતરો. જ. મુખમલનાં
ઓશુરાડાં. ૪. ક. સુસરોચ. જ. શુભરાગમ. ૩૫. ૨. ઘ. જ. અધ. ૪
ઘ. સંચ. ૩૭. ૩. ચ. કાઠી માહેથી મોડ્યું, વેંદો હેનો. વાલ. જ. અધ તણો
જે બાલ. ૪૦. ૩. ચ. જ. અંતની તણાં. ૪૧. ૧. ગ. પોષોડાડી. ૪. જ
એ રામાની રીત. ૪૪. ૨. ચ. વાત એ તો ચાલુ સાંચ. ૪૫. ૧. ચ.
ચાતુરી ક્રોધા એકની. ૪૬. ૧. ગ. ઘ. રાખ બોલ્યું છે સેહેજમાં. ૪૯. ૧.
ગ. ઘ. અધિકિ એહેનિ ચાતુરી. ૫૦. ૪. જ. પરશીવન ચક્રી કહી મળ.
૫૦. ૫૧. ગ. ઘ. ચ. માં નથી. ૫૧. ૪. જ. વેલ વહે. ૫૨. ૨. ગ.
ઘ. ચ. પુન્ય પરમારથ પારા. જ. સોપું રાખ તે રાથ. ૩. ચ. ગ. ઘ. ચ.
અંતિક રાખ કહી મળું. આપ ચક્રી આકાર. ૫૩. ૫૪. ગ. ઘ. ચ. મ્
નથી. તેને બહલે નીચેની કડીઓ છે :-

સિધવડ સમીપે જઈ	રહુ નિભાય યે પુર પેઃ
વિક્રમસેન વરણાગીચો	ગયો પોતાને ઘેર
જાંણુ રહું તે જતી હને	મૂલ મનાવ્યું મન
તાહારે પછી જલ લેઈયં	આવાર નિદ્રા કે અન
ગાયે સિખે ને સાંભલે	પોષોચે મનની આશુ
એક કથા પુરણુ ત્રિ	કેહે કવિ સાંભલદાસ
મોતી વક્રા સાંભલે	કેહે મંવિતા કૃ ને
સાંભલ લટ કેહે બોલ્યો	જય જય શ્રી રાજા

૫૪. ૩. ખ. કથા અપ્પાદસ ઘઈ.

★

કથા ઓગણીસમી.

૧. ૨. જ. ભારતી જે શુષ. ક. શીવ ભારતી શુષ. ૨. ચ. શીવ વીર
જ. શ્રી વીરો તે સાચી ચક્રા. ૪. ચ. શીવ ભારતી. જ. ભારતી
કે ભાવનિધી જે શુષ. ૨૭ કડી ખ. પ્રતમાં નથી. ૨. ૪. ઘ. ચ.

જ. ધનુરવીધાના ધીર. ૩. ૧. ચ. જ. ઓગણીસમે દીનસે. ૪ થી ૫
 જ. ઘ. ચ. મા નથી. ૫. ૧. ગ. ઘ. ચ. રામ છેડયુ સિખવડ થકી. ૪.
 ચ. આલો લઈને તગત. ૬. ૧. જ. રામ બોલ્યુ જયવંતનુ. ૩. ઘ. ધર્મ
 કર્મ ખાને કરો. ચ. ધરમ કરમ ધાન ધરમ. જ. રામસ્ત સહીન. ૭. ૩. -૪.
 ગ. ધર્મક યા ખાને ધરો ધર્મ ધોનધર ધીંગ. ચ. રામદુદાઈ રહે ધરો,
 કયા કહુ તે નજી. ૮. ૨. ગ. ઘ. ચ. પુષ્કર ગામ તેહુનિ પાતિયે. ૯.
 ૨. ચ. તાલો નીતે જાય. ૪. ચ. અદલો રાત. જ. શીરોમણી ચાલ
 ગુજાળ. ૧૦. ૩. ગ. ઘ. ચ. ભેરિ જીએ ભેસ ૧૧. ૧. ગ. રાલો ૧ ૨. ખ.
 મા નથી. ૨. ચ. શની રામ ગર બ્રથુ આહે જ. શની ભોગ મહુ ચીત માહે.
 ૪. ખ. ઈદ્ર ચ. એધાણુ રાખવાનો તે અધે જ. સખલા તો કીધ. ૧૨.
 ૧. ચ. આવીને હહે. ૩. ખ. મહા વેદીઓ. ચ. હવે વેદીઓ. જ. હેવી
 પ્રત્યગ્ના તો દીછએ ૪. ક. વેદીઓ. ખ. વીધાનો ભેદીયો. ગ. ઘ. ચ. ભારત
 વિધાનો ભેદીયો. જ. ત્રીજો આવે તે વેદીઓ. ૧૩. ૧. ૨. ખ. મા નથી.
 ૧૪. ૧. ખ. મહા તે કી ૨. ચ. વીદીઆનો રતી. ૧૫. ૧. ખ. છે ધણો.
 ૪. જ. ખેતી કરીને ઘેર જાય છે ૧૬. ૩. ગ. ચ. બાધા નગરના. ૧૯.
 ૨. જ. સ્નેહે રૂપે ૪. જ. ધરમા છે. ૨૧. ૨. ખ. વલેક.
 ૩. ખ. પાઠા ફગી ૨૨. ૧. જ. મુજને ૨૩. ૨ જ. ત્રત. ૪. જ. ત્રત.
 ૨૫. ૨ જ. શાખ. ૪. જ. અર્ધ પર્થ થકી જણ પાય. ૨૬. ૩. જ.
 કામની. ૨૮. ૧ ચ. શામા વના. ક. વીનિના ૨. જ. રામાગી ૪.
 ગ. ઘ. પાખી હેજ ચ. ભાગીથી તેજ જ. પારો જુ તેજ. ૨૯. ૧. ગ.
 ઘ. છુપ થકી ખીજે કહુ ૩૦. ૩. ૪. જ. લક્ષ્મી વીનાના રવડીઆ, જીવત
 તે વના ફો. ૩૧. ૨. ચ. બાધે લાજે. ૩૨. ૪. ચ. રાકન કવાણુજ રાત
 ૩૩. ૧ ચ. શોભા ધરે. ૩. ચ. ગુખ સરગ છે જ. ગુખ ગુખ
 પ્રતી ૩૪. ૪. ચ. માની પુરખ દવ દાખ ૩૫. ૨ ચ. કડી પોતાનું.
 જ. કામ. ૩૬ મા કડી ચ. મા ૩૭ કડી પછી, ને પહેલુ ચરણુ જુકું છે
 અરવોકે પરલોકે પરમ ગુખ. ૩૭. ૧. ખ. પરલોક પર ચ. ઈશવર નામથી
 અધીક ગુખ. ૩૮. ૪ ક. જાય. ગ. ઘ. પૂજે. ૪૦-૪૧ ખમા નથી. ૪૨-૪૨
 ચ મા નથી. ૪૨. ૪ જ. દરે નહી મુખથી ગમ ૪૩. ૩ ચ. તે
 ઓચીતો ૪૪. ૧. ૨ ચ. સાલ તણુ શીખા અમો, લાખક લેવે દામ
 ૩ ચ. ઊપર કહું. ૪૮ ખ મા નથી. ૫૨. ૨ ક. બાવત. ચ. બાવન.

૫૩. ૪. ચ. કરટે કાંગ. ૫૪. ૧ ગ. ઘ. ચ. ગ્રાણીયા. ૩. ૪. અને.
 ૫૫. ૧. ૨. ખ પ્રતમા નથી. ૫૫ જ માં નથી. ૫૬. ૨. જ. ઉત.
 ૫૭. ૨. જ. નામ. ૫૭ ખ મા નથી. ૫૮. ૩. ચ. ૫૩ રહે નથી.
 ૪. ચ. એકે ન આવે અરથ. ૫૯. ૩. ૪. ગ. અન મોહોતું
 અવનિ વિષે, કેહે વિપ્લુ ને ઈશ. ૬૦. ૨. ચ. કહો નીમ મેહે હમ. જ.
 એમ. ક. કલુ ન કુંજે પ્રેમ. ૩. ચ. કરે તઈલાકને અ. ત્રૈલોક્યમાં.
 ૬૦ ખ મા નથી. ૬૨. ૩. ચ. જે એક છે. ૬૨ થી ૬૭ ખ માં નથી. ૬૩.
 ૧. શીશરી છે. ૩. ૪ ચ. જાંમા વીળુ એ અન છે, તેએ તેએ તેએ
 ભુગદીશ. ૬૬ ચ માં નથી. ૬૭. ૨ ચ. ભીડી મળી. ૩. ગ. ઘ. શોષુ
 શમ જઈ સિધવડે ચ. શોષુ જઈ ગાંધવડે. ૬૮. ૩.-૪. ગ. ઘ. ચ.
 સીધ આગલ સવે કહું, પ્રીછો સવલી યે. ૬૯. ૧. ખ. એ નહને. ૭૦
 અને ૭૨ મી કડી ખ. ગ. ઘ. અને ચ. પ્રતેમાં નથી ૭૨. ૩. જ.
 ઈશ્વર આશા પુરશે. ૭૨. ને બદલે ગ. ઘ. મા આમ છે:-શ્રોતા વગતા
 સાભણા, કેહે કવિતા દર ભેડ; સામલ બટ કેહે બોલો સદુ, ને ને શ્રી
 રણુછોડ. ૭૨. ૨. જ. પાચે મનના.

*

કથા વીરામી

૧. ૧.-૨. ઘ. શ્રી ગણપત શ્રી ગુણનિધિ, ગુણસકલ ગુણનિધ. જ. પ્રથમ
 ગણપતને પુછ્યે, શકલ કલા સમરૂપ શુભ્યે. ૨. ખ. સકલ-માહી ગુણ ગેય.
 ૪. ક. ગેહ. ચ. નરપત્યનીધી નેદ. ૩ ૪. જ. શ્રી દામોદર શ્રી રણુછોડ,
 કરગરી કવી ને કહું કર ભેડ. ૨ છ કડી ખ પ્રતમા નથી. ૧. જ. શરદ્વતી.
 ૨. ગ. ઘ. ચ. સારદ શુભ શણુગાર. ૩. ૪. ગ. ઘ. ચ. સારદ સોભાગી
 સદ્ય ગુણ, દેવી તું દાતાર. ૩. ૨. ગ. ઘ. ચ. ગાંધન મસાણુ મોગાર.
 ૪. ગ. ઘ. ચ. અપરમપાગ અપાગ. જ. શુગ મુન્નણુ. ૪. ૧ ગ.
 ચાલ્યો ગામ ભણી ગુણી ઘ. ચ. ચાલ્યો ગામ ભણી ગુણનિધ. ૨ ગ.
 ઘ. તે વાટ. જ. તે કાર. ૪ ગ. ઘ. ચ. જ. બાધે ગાઈ ૬. ૧. ગ.
 અંતવેધ અધરોહ ગામ ઘ. અતરવેધ અંતરોહ ગામ. જ. યોગદર. ૨.
 ખ. નીમિનદન. ૪. ખ. જ. કો' પુન્ય પગમારથી ધજ. ગ. ઘ. ચ.

દરે પુન્યવંત કેમાં દાજ. ૬. મદાબકતનો તે. ૯. ૩. જ. ખાધે તો છવ
વધે. ૯ મી કડી ચ પ્રનમાં નથી. ૧૧. ૩. જ. વીપ્ર ખીજો. ૧૨. ૩. ખ.
ઉગતામાં. ૧૩. ૧ ગ. ઘ. ઉઘીયે. ૧૫. ૧. ચ. એટલ સીક્ષા કહી ગ્હો.
૧૬. ૨. ગ. ઘ. ચ. બુદ્ધી વિચારી ખોલ. ૧૭. ૨. ગ. ઘ. દા રાવ
કાં રાંક. જ. કો ગવત. ૧૮ મી કડી ખ પ્રનમાં નથી. ૧૯. ૨. ગ. ઘ.
હું એનાવું. ચ. એતા હું હું એત. ૨૦. ૧. ગ. ઘ. નેદ ખરો. ૨૦. ૩ જ.
અતી ઘણાં. ૨૦. ૪. ચ. આપ. ગ. જ. અધકી ૨૧. ૩. ચ. ખીહીતી
રહે બક્તી રહે. ગ. બિહિનિ રહે રહે આપડી. ૪. ચ. વીનતા શુણ. ૨૨ મી
કડી ખ પ્રનમાં નથી. ૨. ક. શુભરૂપા સરીગ. ૨૩. ૪. જ. અપરંપાગ.
૨૪. ૩. ખ. હર જોડી ઉઘો રહો ચ. માડી કડી. જમાં નથી. ૪. ગ.
ઘ. ચ. આગુર લાગો. જ માં નથી. ૨૫. ૩. ગ. ઘ. જ. સવા લાખ
ટંકા સુવર્ણના. ૨૭. ૧. જ. રાજાએ જમણે. ૩. ચ. કરો શરવ તેલને
૪. ગ. ઘ. ચ. ટોલી મુક્યુ ૨૧. ૨૯. ૨. ગ. ઘ. અમૃત અઘકું હોય.
જ. ધનનો આધાર હોએ. ૩૦. ૧. ગ. ઘ. જગતજય. જ. શુભે જમતો.
૪. ગ. ઘ. હેરા. ૩૧. ૧. જ. મધ્ય ગત્રીએ. ૨ ગ. ઘ. ચ. રામા
એક જ હોય ૪. ચ. નંપત નજરે જોય. ૩૨. ૪. ચ. હેદન પ્રાણ. ૩૩.
૨. ગ. ઘ. ચ. તુજ શું દુખ શી ભુખ ૩. ચ. નાજન મને. જ. શું રહે કેહે
મુને. નોંધ: ૩૫ મી કડી પછી ધ પ્રત તુટક છે. આ વાર્તાના પત્રીનો ભાગ તેમજ
૨૧, ૨૨, ૨૩, ૨૪, ૨૫ વાર્તાઓ આ હસ્તપ્રતમાં નથી. ૩૬. ૪. ચ. મેલથી
પામશે. ૪૦. ૧. જ. રાધે તેલને. ૨. ચ. પરતીત દઈને પેર. જ. રાંમાને
પીઠવી પેર. ૪૪. ૧ ૨. ચ. ગડને રાજા કરે દામ. તાર્કાં ક્યું તરતીએ દામ :
૪૫. ૪. જ. વાસણ ભરી ૪૬. ૧. ચ. અગરખતી. ૨. ચ. કસ્તુરી દમરો
માલતી. ૩. ગ. બહુ સોહોડ. ૪. ગ. ઘ. જવાદ ચંપક. ચં. મોગરો ચંપક
કરપુર કોડ. ૪. ખ પ્રનમાં નથી. ૪૭. ૩. ૪. ખ માં નથી. ચ. દુધપાક
ને દહીના માટ, ભરી મેવાં તે ગોરા ગાટ. ૪૮. ૨. ચ. લીત વીલાસ. જ.
લીલા વીલાસ. ૪૯ મી કડી ખ પ્રનમાં નથી. ૪૯. ૧. ગ. ચ. તુલસી તોડલ
તુલસી માલ. જ. તુલસીપત્ર ને તુલસીમાલ. ૫૦. ૨. ખ. પંમેસ્વ સ્મરણ
તેં કરી. ચ. મોહોડે કહે. ૫૩. ૨. જ. પ્રીતે પરણવ મુજ પાગ. ૪. ગ.
ચ. જમ વતેં દલ દાસ. ૫૫. ૧. જ. રાજા મનમાં. ૫૭. ૩. ગ. જ.
પક્ષીની ખોલીયો. ચ. જનાવરની ખોલી જુગત. ૫૮. ૨. ગ. ચ. રાત્.

૫૯. ૩. જ. વેરીએ. ૬૦મી કડી ખ પ્રતમા નથી. ૪ ચ. મુકી રાખ.
 ૬૧. ૧. ચ. વીચાર. ૬૩. ૪. ૬૪. ૧. જ મા નથી. ૨. જ.
 નરપતી છે લીલ વીલાસ. ૬૫. ૧. ક. ગકલો. ખ. ચકવાને ચકલી
 કહે. ગ. જ. ચકવા પ્રત્યે ચન્કવી કહે. ૪ ચ. કહું છું ખ્યાત. ૬૮. ૨.
 ચ. ભોંઠો ગોલા. ૪. ચ. ભરી અનખે. ૭૦. ૩. ગ. ભી હાપાદિ
 કહું તને. જ. દશ કોટીધા. ૭૧. ૩. ખ ગ. કામિની. ૪. ચં. ઘણી
 રાજન. ૭૩. ૨. ગ. ચ. નથી સકાર. ૪. ચ. હેતે માન નીન્ધ. ૭૫. ૨.
 ચ. આજ ૪ ચ. ઓધાર પામવા કાજ ૭૭. ૩ ૪. અને ૭૮ મી ૪ડી ગ.
 ચ. મા નથી. તેને મદરે આમ છે - ત્યાહા એવ બકરો બડરી ચરે, ત્યાહાં
 એવ કૌત્યક થાય. ૭૮. ૪. જ. કુચ માલ. ૭૯. ૩. ગ. દ્રોહ. ૮૦. ૨ ગ.
 દ્રોહ. ૪. ગ. ચ. તો તું મુજ ભગ્યા ૮૧. ૧. ગ. ક્રોધ. ૪. ચ. જારે
 આવે મરત. ૮૨. ૪. જ. એ સરગને પચ. ૮૪. ૩. ગ. ચ. દદ દદ
 છુડી પાપણી. ૮૫. ૧. ચ. હું તો સહી ૨ ચ. ગ. ૩ જ. મરવા
 ચાલ્યો નારી કા છે. ૮૭. ૨. ગ. માર્યા દસ ને વીચ. ૮૮. ૨ જ. તું નો
 કરતો રીસ. ૯૦. ગ. ચ. આરે વાતની ચતુરી, એઈ જાગ્ય જુગત, રાજ
 રદયાસુ રીઝીયો, જાંબી બ્રાહ્મણભક્ત. ૯૪. ૩. ગ. ચ. ઈશ્વર આણુ સાચું
 કહે. જ. રામકૃષ્ણની આણુ છે ૯૫. ૩. ખ. ગેહલા બ્રહ્મલા તણા.
 ચ. અમહત્યાદિક પાપ. ૯૯. ૨. જ. નક્ષત્રી કાવ. ગ. પુન્યે. ૪ ચ.
 પુને. ૧૦૦. ૧. ગ. ચ. વર્તિકને વાણી ૪ડી. ૩ ગ. નિદા કર. ૪. જ.
 તજી ૩૬ રાજ ૧૦૧. ૩. જ. માત દસીધના. ૧૦૧. ૧૦૨. ખ
 પ્રતમા નથી. ૧૦૩. ૩-૪. ગ. ચ. મનજી સુન રખીદાસજી, સમજે
 શાહાજી સુજાણુ. ૧૦૩. ૩. ગ. ચ. શ્રીગોડ માલવી વિપ્ર શુભ. ૧૦૪
 ચ. મા નથી. ૩. જ. બોવળે.

*

કથા એકવીશમી

૧. ૧-૨ જ મા નથી. ૩-૪. જ. શી સાગદાને નામુ રીસ, આરાધુ
 ઉમવાપન ઈસ. ૨ જ મડી અને ૩. ૧-૨. ખ પ્રતમા નથી. ૪. જ.
 વરતીકી વતી ૩-૪. ચ. મા નથી. ૪. ૧. ગ. ચ. એકવીસમે દિવસે તે
 દેવ ૫. ૨. ચ. પુર બજેણી દશા ૫ માણુ. ૬. ૧-૨. ચ. મમે તો હોકારો

દે, હેલુ વાત તે મનમાં રહે. ૧૦. ૩-૪. ને બદલે જ માં : તાલાગ
મનમાં તું પ્રીછજે. ૧૦. ૩-૪. ખ. ચ. માં નથી. ૧૧. ૧. ચ.
દુખમોચન. ૧૨. ૨. ચ. અલોપીક. ૩. ગ. ચ. શિવજી સ્ત્રી તુને
આપશે. ૧૪. ૪. જ. તે આપે. ૧૬. ૩. ચ. વેદ લખ બરદ
રહુ. ૧૭. ૧. જ. નગ. ૨. ચ. પુજનશુ પ્રીત. ૪. ગ. રૂપા ગંગ શુભ
રીત ચ. મોખા રૂડી રીત. ૨૦. ૨. ચ. ઝોગતો તેણે ભેગ. ૨૨. ૧. ચ.
પ્રતીમા મોલતી. ૨. ચ. તેવા પેહેરાવાં વચ. ૨૪. ૧. ગ. પરચમા. ૨. જ.
શુભ વેશ ૪. ચ. જેનાં પોચાં શુભ. જ. તે વેશ. ૨૫. ૧. જ. આશુ-
સણ દીકું નહી. ૨. ગ. અકુઆ પડિયા. ચ. ધડીઆ પડીઆ અંગ. ૨૭.
૩. ગ. ચ. નાકે વેસર આજણ અધિકા. જ. વેસર દોલોશુ. ૨૮. ૩. જ.
અંબે અંબા અખાળકા. ૪. ચ. અલોપીક અનુપ. ૨૯. ૪. જ. સત.
૩૧. ૩. ગ. વર આપો તો એટલો. ૪. ગ. પુરો હડું. ૩૨. ૨. ગ.
ચ. મુખ. ૩. ૪. ગ. ચ. સંજવન ચાલે મુંદરી, તો તો ભાગે ભૂખ.
૩૩. ૨. ખ. ખાવ. ૩૪. ૪. ગ. ચ. તે પનર વગસનું પુન્ય. ૩૫. ૧. જ.
શીવજી તો સમરથ સદા. ૩૬. ૩. જ. થઈ ખરી. ૪. ચ. પુન તણો
પગતાપ. ૩૭. ૨. ગ. ચ. ચાતુર નરે પેવા ચાર. જ. ચતુર ગ્યાં નગ ચાર.
૩. ૪. ગ. ચ. એ વનિના કાકોને વરી, વધુ દેશે વિચાર ૩૮. ૧.
જ. ધંરી ગ્યા. ૩૯. ૪. ગ. ચ. ન્યાયે કહોની હું નાગ. ૪૦ મી કહી
ગ. ચ. મા નથી. ૪૦. ૪. જ. બેલાખ્યાં તણુ જણુ. ૪૧. ૨. ખ.
નગપતિ. ૪૨ મી કહી ખ મા નથી. ૪૨. ૧. ગ. ચ. ન્યા ભેતા નાર કેને
વરી. ૩. ૪. ચ. વીચાર નાર છે એકલી, શું કાગે જુગદીશ. ૪૪.
૧. ખ. દોરી કહેં મુજ મુંદરી. ૪૫. ૧. જ. ગદ કહે મેં શોખતા.
૪૬. ૨. જ. પ્રોણોજો પગલુઆ પ્રાણુ. ૩. ૪. ગ. ચ. છવાડી મેં
જીવતિને, વગ બોલ્યો એ વાણુ. જ. સુખીયુ પ્રમાણુ. ૪૭. ૧. ગ. ચ. જ.
ચાગમાં ચતુરા. ૩. ક. ઉડલ ૩. ૪. ખ. ચ. જ. બે જાણો ને કહો
નહી, તો બલકલ્યાદિ પાપ; વિક્રમસેન બોલ્યો બહુ, સાબલ સગ શુભ
સાથ, ઉડલમાં આવે નહિ, બે આજ જરાવેં બાય. ૪૯. ૨. ગ. પાકાણ.
૫૦. ૩. ૪. જ. શગ દરે સતનાદીયા, તુજને છે શાખાય. ૫૧-૫૨ ને
બદલે જ મા આમ છે :

જઈ મસાંજીને ગાંધવે દાલા માલા દાય
પેર કહી તે પુજને મોબી જ શગે સાય

કાલે આણિને આપવું લાગે પીનું નાનું
મનીઆ કરી પાવશે ધનુષીધાના ધીર

૫૨. ૪. ખ. સામવ કરે નિદાન ચ. અવર પીધાન. ૫૩-૫૪ કડી ખ મા
નથી ૫૩ મી -ડી ચ. મા નથી. ૫૩. ૧ ૨. ગ. રૂપીદાસ થઈ કથા
કરો, અથ કરો કં નોડ. ૩ જ. શ્રીગોડ માલવી વીર નુલ. ૫૪. ૧. જ.
શ્રોતા વગતા સમજતા.

*

કથા બાવીશમી

૧. ૧. ચ. ગણપતીને પુજ્યે રહી કડી જ મા નથી. ૧. ૩. ૪. ૨.
૩. ૧. ૨. ખ પ્રભા નથી ૨. ૨. જ. કગવનાર શ્રી રૂપીએવ ગજ.
૪. જ. તો માતાજી મુજ દસાગ્ય થશે. ૩. ૨. ચ. બાવીશમી. જ.
શ્રી કૃષ્ણજી કીપા કીજ્યે. ૪-૫. જ.

ગુણિજન ગુનાના મન ગમે આતીક પમ જનમના બને
બાવીશમે દીવમે શુધનીધાન આસ્થા વીલાવંત પીધાન
માલા પ્રાકમે રામ છોડીઉ માન મોટમ સહિતુ મોડીઉ
રામ કહે રાતવાદી ગએ કહ વાત ધગમે મન મામે

૫. ૩. ચ. પુન ઊપગારી પ્રીન છો ધણા. ગ. પ્રિય છો ધણા. ૬. ૩. જ.
નેનાવતી નમી ગુણગામ. ૭. ૩. ક. જુજયા ચ. આચાર ધમ. જ. ધમનુ
પુન્ય ધાગે સહ લોક. ૮. ૪ ક. રીપુજને. ૯. ૩. જ. તરમતી.
૧૦. ૨ જ. પ્રેમચદયાના પેટની. ૧૧. ૧. ખ. ગ. ચ. જ. મોદમતિ.
૨. ચ. જગમત રથે નેદનુ. જ. તરખનત છે તેજ નેદનુ ૩. ચ. ચોથી
બાલ એક નીમ જ તણી, તેન ભગતી શીવની ધણી ૪. જ. લાડીડા ૧૦. ૪
ચ. ગુણનખયુ. જ. ગુણવંત રૂપવંતી ધણી ૧૩. ૩. ૪. જ. હરીએક શુવી
મુલ માગ, અનીશે કામલ ૩૫ અપાગ. ૧૪. ૨. ચ. તારા દીશ.
૩. ૪. ખ. ગ. ચ. જ મા નથી. ૧૫. ૨ જ. મસ્તા આપો
આપ. ગ. આપિયે આપ. ૧૬. ૧. ચ. શીવજી તે પરશન થયા
૧૮. ૨ જ. ફલ માહે ધણા. ૪. જ. સાલાવે શલ રાધ ૧૯. ૧
જ. ગમતી કુવરી કરે. ૩ ખ. આકુન અતી ૨૨. ૨. જ.
ધમધારીધર ધીગ, ૩ જ. વાન. ૨૨. ૪. જ. નહુ ચા માહે વણ.
૨૩. ૧. જ. દીંગી ૨૪. ૧ જ. કથને ૨૬. ૩ ગ. સોદર કેમી.
૨૭. ૨. જ. જેમ જેવા વાપે વચ. ૪. જ. પુન આલમા અંચ. ૨૮. ૪.
ચ. મહ માહે. ૨૯. ૨ જ. તે દીશ ૩૦. ૩ જ. રાતવાદી પીર.

૩૧ મી કડી પહેવાનો જ પ્રાનેા વધારો - પરદુખભજન મુખ-રણ, પરનારી
શણેદ પ્રીત, દેવસ્વરૂપ દયાનીધિ, રામગજ ગજની રીત. ૨. જ. કાણો
મુને. ૩૨. ૩.-૪. જ. ગમદુવાઈ તમને હેવુ છે, સીવસમ્પત્તીને આપ ૩૩. ૨.
જ. એ શરવે સવાગ્ય ચાર. ૩. ગ. જ. એકમા ખરી. ચ. હેમા શહી. ૪. જ.
દીવની જે દાતા ૩૪ મી કડી પહેવાનો જ નો વધારો એકને વહાણ જે
હતું, તેણીએ પોખ્યો દાય, મોટી તે તે માનુની એકનો ઉપર દાય ૩૫.
૨. ખ. એ વાતે સુ નુન્ય જ. તેમા ચાની નુન. ૩૬. ૧. ખ. કાલો
૩૬. ૪. ચ. પુન પરચંદ. ૪૦. ૪ ખ. નગર પોતાની રાય. ગ. રાખ. ચ.
જ. ધેગ પોતાની. ૪૧. ૪. જ. ગુજનચંદ. ૪૨ મી કડી ખ મા નથી.
૪૩. ૨ ગ. ચ. જ. પોણે કોડ ૩-૪, ગ. ચ. જ. સામલ ભટ કહે
ખોળે, સૌ જ્ય જ્ય શ્રી ગણેશ.

✱

કથા ત્રેવીશમી

૧ મી કડી જમા આમ છે - પ્રથમ ગણપતના પુણ્ય પામે, જેથી મમ મકલ
ગુપ્ત થાએ, સીધી કમ મકલ શ્રોગણેશ, આગણે બેચરાની જોડ ૩, ૩
જ. જથા ૪. જ. કષ્ટ વાત વીકમને કથા ૪. ૨. ચ. કેરા દાદરા.
૪ થી કડીને બદલે જ મા ચતુ મુખે ચલાવો ચણુ, કષ્ટ વાત તે
ચાલન મણુ. ૭. ૨. જ. પદ પાત્ર. ૮. ૨. ગ. ચ. દેવાદાની
જ. દીવ્ય ૩૫ દીવ્ય દામ. ૪ ક. નન્મતી. ૯. ૪. જ. બોલા ભુપ. ૧૧.
૨. ક. દેવાવ. ૪ ચ. ચાહે કરશે જીગદીય ૧૨. ૧. ચ. બ્રહ્મા તે
૧૩. ૩. ખુશાવી નામ એક દીકરી ૧૪. ૪. ચ. તે મારે મન ધન. જ.
તેને ન્યુ. ૧૫. ૨ ચ. જ. પુણ્યુ લજ. ૩. જ. માએ નીતે ૧૮.
૨ ચ. ગોમે. જ. શોભા સાતે ધીર. ક. સોમે. ૪. જ. શુભ ૧૯. ૪. ચ.
શ્રી ગમ. જ. મુજને દેશે. ૨૩. ૪. જ. મોગી હાલુ ૨૪. ૧. જ. લક્ષ્મીવર
પ્રત્યે લે. ૩. ખ. ત્રેવડો. ચ. વુ ખરો. જ. તગ્તીખને ૨૬. ૪. ચ. અચત્રી
જાણે. ૨૮. ૨ જ. ત્રણે આપી. ૩૦. ૩. ચ. પરતાપીક ચંદ્ર મો. જ.
ચંદ્ર ચુકવ પકનો. ૩૧. ૩. ૪. જ. દોડે આવલે બેએ ખાતકા, આજ
વધારો ધેગ. ૩૩. ૪. જ. કાધી શીખની રોવ. ૩૪. ૧. જ. દાયને જોડી
હને કમી ૩૫. ૩. ચ. ચતુગ નીવ મ્હે ૩૫ મી કડી પછી ચ. મા આ વધારાની
કડી છે - એ અગણી ત્રીજ પછે, તે પણુ ચણી તેમ, કૃપાનીધી જીગદીય
છે, તેજે કહીજે જોમ. ૩૬. ૧ ચ. એક અણુવરી. ૩૭. ૪. જ. રોવા
માણે શાવધાન ૩૮. ૩ જ. સામા ગ્હે. ૪૦. ૪. ચ. એક ગુદ. ૪૦

મી કહી પછીનો જ નો વધારો : વડી પડી વીનતા નહિ, રહી રાણીએ શાર, વાર ફરતી એ કેમ વરી, અચરત એ અપાર. ૪૨. ૨. જ. પગથો કીકી પેલ. ૪૨. ૨. જ. પરણી કહી પેર ૪ જ. ચોથી પરણે કહી પેર. ૪૯. ૧-૨. જ. સાખાશ સાખાશ શમે જી, ધરી મનમા ધ્યાન. ૫૦. ૧-૨. ચ. અત્રીક્ષ શમ છીડી ગઈ, એકત સ્થલ આકાશ. જ. અત્રીક્ષ મારગે આપ. ૫૧. ૩. ખ. જગદીસને. ૫૩. ૧-૨. ચ. જ. રખીદાશ પરતાપથી, પ્રોહું, એ પુરાણ. ૫૪. ગ. ચ. ગાયે શીખે ને સાબલે, કહે કવિતા કર જોડે, સામય ભટ કહે ખોલજો, જય જય શ્રી રણુછોડ. ૫૩-૫૪ કહી ખ મા નથી. ૫૪ મી કહી જ. મા આમ છે -કહે કવિતા શ્રોતા પ્રતે, સામવલટ કર જોડે; વાગંવાર શહુ કા કહો, જે જોએ શ્રી રણુછોડ.

★

કથા ચોવીશમી

૧ મી કહી જ. મા આમ છે -જય ગણપત ગુણુ રાએ, પ્રીત યજી લાગુ તુજ પાએ, શ્રી શરસ્વતીના પુણુ પાએ, જેથી નામ રાલુ શુભ થાએ. ૨. ચ. અને ભગણી. ૩. ચ. રાસ્ટ્રીની રીચણુ તણી. ૨. ૧. જ. હંશવાહેની બ્રમ વાહેની. ૩. ચ. રાદા. ૪. ચ. જ. ખોલતા ૩. ૪. ચ. નરપતી. ૪. ૧. જ. બાધી બધ. ગ બાધી બધ. ક. બાધુર થઈ ૫. ૪. જ. પુરી વાત ચોવીશ ૬. ૩. ક. આદારે ૯. ૨. ખ. વનમાહિ કણુ. નાંધ: ૯. ૧ પછી ૨૪ મી વાર્તા આખી તેમજ ૨૫ મી વાર્તાની ૫૦. ૧-૨. કહી સુધીનો પાઠ ચ પ્રતમા નથી. ૨૬૯ થી ૨૭૬ સુધીના પાના ચ પ્રતમા વૂટક છે ૧૦. ૩. પ્રદેસ જાતા તો. ૧૯. ૪. જ. એકે ગ્રહો તોખાર. ૨૧. ૪. ગ. કીધુ કુકે ગમ. ૨૨. ૪ ખ. વિક્રમ. ૨૩. ૨. જ. કમ. ૨૪. ૧. ગ. જેતી કરવી તે તો કૃષિપણુ. ૨૪. ૪. જ. તે તો ધરમ વીચાર. ૨૬. ૨. જ. અસ્વ રથુ તે ખાએ ૨૬. ૪. ક. યાપ. ૨૭. ૪. ખ. કાંઠે ૨૯. ૧. ૨. જ. કણુમીને ખિરી કરમે, વીપ્રને વીઘા રાગ. ૩૦ મી કહી પછેના જ મા વધારો બીજી કરે તે તો ભંમે, ધારે નહી મન ક્રમ, પાગ ઉતારો તણે ડકું, જે કુવ કેરા કમ ૩૦. ૧. ૨. જ. સાખાશ સાખાશ શમે જી, ઉડી ગઈ આગય. ૩૦. ૧. ૨-૩૧-૩૨-૩૩. ૧.૨ ખમા નથી. ૩૨ મી કહી ગ. જ. મા નથી. ૩૩. ૩. જ. ચોવીશમી થે પચીશમા.

★

કથા પચીશમી

નાંધ : ૨. પ્રતમા ૫૦. ૧. ૨. મુધીની નીચો તુટક છે. ૧. ૪. ૩. રેવીયે.
 ૧વી કડી જ. પ્રતમા આમ છે. શ્રી મુખે ચગ્ગવતી, મંચા કરી
 આપો માવગતી, શ્રી મણુપતના પુણુ પાએ, ને પ્રતાપે ત્રય પુરણ થાએ.
 ૪. ૩. ૬. કા (૧) ૪. ૪. જ. બાપ બેટો ચાલ્યા આગલે. ૫. ૩. ૬.
 સન મેન્ય. ૭. ૩. જ. મનુ માપનુ. ૪. જ. અલી મી. ૮. ૨. જ.
 ગણુ હમો. ૪. અ. એકેકને સણુ. ૪. એકેકી પુત પીતાએ વરી. ૯. ૧.
 જ. દોડાન્યા વાટ જ માંદે. ૨ જ. પાટમા ૧૧. ૩. જ. દરભમ આ પા.
 ૧૨. ૩. ૪. ને જાણો ન કહો નહી તમે, તો બ્રમહ્યા પાપ દેઈથુ હમો.
 ૧૩. ૧. જ. વીમાશીઉ ૨ જ. વીચાગી પેર. ૩. ૬. ગ. સમ સહિત
 જ. સખ સમેત. ૧૩મી કડી પછીનો જનો વધારો. શમને નહી
 સારે શમ કયા, મહીપન ગયો તે ભુપ, સખ થઈ આ યો મેજમા, ધનમ
 વાતનુ ધુપ. ૧૫ મી કડી પછીનો જનો વધારો.

કાકાપણુ તો ધણુ ઓન્યુ	લેશ જડો નહી લાગ
હીરણ્યકશમે માણુ ધણુ	પણુ ગહી મણુની જાગ
શમ તો ધણુ સમણુ હેનુ	ચૂંચો કેડેના વાન
ભણુ ને ગળ સમજમે	પણુ ભુલ ન એકે ભાગ

૧૬. ૩. જ. હીમન મઈ હડ હોડ મઈ. ૧૭. ૩. ૪. જ. ચોકી રહો
 પ્રથવી પતી, ગજસ કડી ગીત ૨૦. ૨. જ. બાધુ ગામ ૩. જ.
 પાતાલ જશે ગ. પાસગે ૪ જ. કાગી બ્રહ્મત્યા. ૨૧. ૪. જ. તેણે
 ક્યા બેઠી રો પાચ ૨૪. ૨. ગ. ઉકુ ઉકુ કહેતો જ. કેહેતો ઉંડો ઉતર
 તત ૪ જ. બામણુ જાતે હા ચત ચાગ. ૨૫. ૪. જ. મારી કેડે તુજને
 માગશે. ૨૬. ૧ જ. જામે સત ૨. જ. જાશે પગીઆનુ પ્રાણુ પન ૨૮.
 ૩-૪. જ. હું તો નામી જાઉં શુખે, તમે વણુપુટે મગેા હુખે ૩૧ મી
 કડી પછીનો જનો વધારો. વચમા આપ્યા રામજી, વચમા આપ્યા ઈશ,
 કોડ બ્રહ્મત્યા કગી, તે જુલને રીચ ૩૨. ૩. જ. ન ઉતા ચતાન
 ૩૩મી કડી પછીનો જનો વધારો. શીધ જાત છે પણુ રોત્રો, બ્રમા થકી
 ભુધે બેવડો. ૩૪. ૪ જ. ચવા સતુગ. ૩૬. ૩. જ. પ્રથવી થકી ૩૬ મી
 કડી પછીનો જનો વધારો. ભુત ભવીસ જાણુ પ્રતમાન, રાખ ગખે દેવ
 વમાન, ઉભો ગખે રવીનો નય, સધરી વાતમા એ ચમચ ૩૭. ૨. જ.
 વીઘા તણો ૩૮. જ. પોતાના સગ્ગો થાએ પ્રત, લાખે તેલ દ્ય માહેત્રન
 તેનો મોનાનો ફરશે થાએ, સાડા તણુ મણુ રોનું તોલાએ ૪૦ મી કડી

પછીનો જ નો વધારો : એક એક વીણા નવનવી, કહી ન શકે ા મોઢો
કવી. ૪૨. ૧. જ. તથુ રો એકાશી મણુ રોનુ નીત. ૪૨. ૧. ૨. ગ. નથી.
૪૬. ૩. જ. હસ્તી કરી લાખ્યા અમો. ૪૭. ૧. જ. તે ચેતાવીઓ. ૩. ૬.
દેખાડાં કે (૧) પર મી કહીને બદલે જ પ્રતમાં આમ છે :

એને શક્તિનો શરાપ છે	તે વેદા દીધા ત્રત
શીધવડ. સમીપરે શાયરે	તો તે પામે પ્રત
હુ સખ થઈ ચોટા તાહા	નવ પારો આવ્યો એકે
હીરા દેખાઓ ઉતયી	નરપત ઉપન્યો નેહ
તન મન - મન સમરપીઉ	હેતે એકયા હાથ
માગ માગ તમે કહ્યું	ત્યારે માગ્યુ તમ શાય

પર. ૨. ચ. હીરા દેખાડા ઉત. ૩. ચ. તેણે તમે. પર. ૩. જ. ચાહ્યા
તે તો લાલ છે. ખડ. ૩. ૬. પક્તી. ૪. ગ. થાયે આઠ. ચ. થાએ રો ને
આઠ. જ. એ પુરા છે આઠ. ૫૪. ૧. જ. એક સો આઠ પુરા થશે.
૫૭ મી કહી પછીનો જ નો વધારો : વચન જતા તો છવ જશે,
તને આપતા તો પાપ, માફરી મત હાથે શી થશે, જાણો તો કહેા જગ.
૫૮. ૪. ચ. એમ થાએ કેમ કેહર. ૬૦. ૩. ચ. જાહાડુઆ. ૬૧.
૧. જ. ઉમના. ૬૨ મી કહી ચ. મા નથી. ૬૩. ૪. ચ. ગાપ. ૬૩ મી
કહી પછીનો જ નો વધારો. શુટીકાની વીણા કરી, મુણવંત આવ્યો ધેર;
આઠ અંત ઉભા રહ્યા, કહી સીધને પેર. ૬૮. ૨. જ. અગીશે આચ.
૬૯. ૩. ચ. ને સમજો. ૪ જ. લાગશે. ૭૦. ૨. ચ. ફરે પ્રીત. ૪.
જ. ફડી રીત ૭૧ મી કહી પછીનો જ. નો વધારો. હરિવર વચને
એ વચે, અતઃ ચોડા આપ; કરે કામ તે કારમા, પરમેસ્વર પ્રતાપ. ૭૩.
૨. ચ. મુજને બેશે. ૭૪. ૪. ગ. વાહો ૭૬. ૩. જ. પ્રાતીક થકી.
૪. જ. શીર શાખ. ૭૭. ૩. જ. શક્તી મુને. ગ. સાસતી. ૭૮. ૩.-૪.
જ. પરમેશ્વર પ્રશન થશે, શીધ નહી દે તુને શાપ. ૭૯. ૩. ખ. પગદ થયો.
૮૧ મી કહી ગ. ચ. અને જ. મા ૮૨. પછી આવે છે. ૮૨ મી કહી
ખ. પ્રતમા નથી. ૮૩. ૧. ખ. લાતલાતના. ચ. ભાવતા. ૩. જ. ગંગોદક
નીમન નીર. ૮૪ મી પછીનો જ. નો વધારો. તેર કાટી જાણે એ તંત્ર,
વીણ કાટી જાણે એ મંત્ર. ૮૭. ૩. ચ. જે હશે. જ. જે કરો. ૨. પગી
જ મા એક વધારાની લીટી છે એક રો છે તેમ કાધા શાત, વીખાણુતા તો
વપરીત વાત. ૮૯. ૧-૨. ગ. ચ. મા નથી. ૮૯. ૩.-૪. ૮૯.
૧.-૨. ખ. પ્રતમા નથી. ૮૯. ૩ ચ. સવાગ્યે ૯૦. ૪. ચ. મન ચાહો.

૧૬૧. ૪. ક. ખાંચું. ચ. વાહુ. જ. બહુ. ૧૬૨. ૨. ય. ચ. બેહાતુ
 કાંધું. ૫ મા ચરણનો પૂર્વાર્ધ ચ પ્રતમાં નથી. ૧૬૩-૧૬૪-૧૬૫-૧૬૬
 ખ પ્રતમાં નથી. ૧૬૩. ૧. ય. ચમાં નથી. ૨. ક. કલ ત્રીજી.
 ગ. ચોથી સંગતની નેક. ૬. નાપીક બોલીઓ. ૧૬૩ થી ૧૭૦ કડી સુધીને
 પાક જ પ્રતમાં નથી. ૧૬૪. ૧. ચ. નવમી તે દશસખની. ક. તે
 સવરવરની. ૨. ચ. કલશ રાજની. ગ. કલસ રાધારની. ૪. ચ. નૌકા સાર.
 ૬. ગ. ચ. અરાધમી વાહાણ અપાવીઆં. ૧૬૬. ૨. ચ. તેના ગમ જ સાખ.
 ૩. ચ. ધીતો. ૪. ચ. છતો. ૧૬૮. ૧. ચ. ભાર માડો. ૪. ય. કરી
 પુન્યનિ પવ. ૧૬૯. ૩. ગ. ચ. સમ્યક પ્રકારે સંસ્કૃતે. ૧૭૦. ૪. ચ.
 વીખાણું વીકમ પુત. ૧૭૧. જ. રૂઢે ભોજ શુણ પુતલી, ચતુરા ચતુર શુભાણ;
 વીકમચરીત્ર વખાણી, તે પગારચને કાજ. ૧૭૨ થી ૨૧૧ સુધીની
 કડીઓ ખ પ્રતમાં નથી. ૪. ચ. જાર. ૧૭૪. ૨. જમાં નથી. ૧૭૫. ૩.
 ચ. દશોદશ કવીતા તલો. જ. કવીતા. ૧૭૬. ૪. ચ. દેવ દાતાર વહું
 નાંમ. ૧૭૯. ૧. ક. સખ્યણો. ૨. જ. પવીત્ર. ૩. ચ. ગઈ રાતાવન શુણ
 આગયો. ૧૮૦. ૪. ચ. સકલની લીજ. ૧૮૧. ૩-૪. ચ. દાને માને ઠાપણે,
 ધનુરવીદાના ધીર. ૧૮૩. ૨. ગ. કણું સમો કલ્યાણ. ૪. ગ. ભાંચુ.
 ૧૮૪. ૩. પરતાપ પુણ્ય પગકમી. નોંધ : ૧૮૪ કડીથી તે ૨૧૨ કડી
 સુધી ચ પ્રતમાં ખૂટે છે. ૧૮૫. ૧. જ. રાજ રાજેશ્વરો. ૧૮૭. ૩. ગ.
 સંત્યવાદિ સોદાંમણા. નોંધ : કડી ૧૯૦ પછી જ પ્રત તૂટક છે. ૧૯૯
 પછીનો ગ નો વધારો : પુન્ય વિના ભક રૂઢ રૂપ, પુન્ય વિના પહુ
 કહાપણ કુપ ૨૦૦. ૧. ગ. ગાતાં સુંહતાં. ૨૦૧. ૨. ગ. શુદ્ધ દુખ કુરે
 વાંમશે. ૨૦૩. ૪. ગ. અક્ષરે અક્ષરે ગોદાંન. ૨૦૫. ૩. ગ. પંચાસીયે.
 ૨૦૮. ૧. ગ. અકાર એકાતરે. ૪. ક. જવલો. ૨૧૨. ૪. ખ. ચચીસીની
 ભેડ. ૨૧૨ મી કડી પછીનો ખ પ્રતની પુષ્પિકાનો વધારો - સાંમલભટ કવી
 કહે, અંતર ધરમે આખાંન, પાર્ય પદારથ પાંમસે ભે વચિસે બ્યાખાન
 ક. પ્રતની પુષ્પિકા : ॥ ઇતિશી સિદ્ધાસનજનીસિ વિક્રમચરિત્રે વારતા વૈતાલ-
 પચિસી કથા પચવીસમી સમાપ્ત ॥ ઇતિ વાર્તા જનીસે સમાપ્ત ॥ સંવત
 ૧૮૪૬ ના આશાઢ શુદ્ધ ૨ ભુધે લખીત અસાદાદિ લેખક પાદકથે શુભ
 ભવતુ ॥ કલ્યાણમસ્તુ ॥ શ્રી ॥ ખ. પ્રતની પુષ્પિકા : પં. જનવિજય લપિ
 કૃત ॥ ચેલા ॥ નિવેકનિજ્ય વાચનાર્થે ॥ કલ્યાણમસ્તુ ॥ ઇતિશી સિદ્ધાસનજનીસી
 વિષે વૈતાલપચીસી જનીસમી વાર્તા સમાપ્ત ॥ ગયાગ્રંથ ૩૦૦૫૦૦ સમાપ્ત ॥

અચિરત (પુ.) ૧૪-૫૧ અચરજ.
 અહુયો ૧-૧૮૨ અહવો.
 અહુયો-પહુયો. ૧-૨૧૦, ૨૧-૨૫ અહવો-
 પહવો, સાવ અહવો.
 આગવણ ૮-૧૨૫, અણુઆણે ૧-૧૮૫,
 ૮-૨૨. અણુવાણે, અણવાણે.
 અન્યા (સ્ત્રી.) ૧૭-૬૬ અન્યાય.
 અમુગ્ધ ૧૪-૩૮ અઙ્ગાનું.
 અણ ૧-૧૬૩ અરણ્ય, નળ.
 અમલવેંથી ૪-૨૭ રમતગાં.
 અસાક્ષીત ૧૩-૧૦ અસૌકિક.
 અવસ્થા ૮-૧૨ મકી દશા.
 અત્ત ૧-૧૯૭, ૨૦૨, ૨-૧૨, ૧૦-૬,
 ૧૮-૩૧.
 અહંકાર (ન.) ૧૨-૧૧૮.
 અહુરણી ૧-૧૦૨ અણુમુક્ત.
 અહુણ ૮-૨૮ હમણી.
 આહું ૧-૩૬ આઠેય.
 આધ્ય ૮-૬૬ મૂડી, સંપત.
 આલ ૧-૩૬૬, ૩-૩૮, ૪-૨૭ મિથ્યા-
 વચન, અસત્ય.
 આશવાસના ૧-૨૬૩ આશ્વાસના,
 આસનાવાસના.
 આંખણે ૧૧-૧૬ આમણો, ખાર.
 ઉપરણ (સ્ત્રી.) ૧૮-૩૪ ઉપરનું પાથરણું,
 ઓઝાડ.
 ઉરવંશી ૧૮-૪૦ ઉર્વશી.
 ઉલ્લાસનાલસ ૬-૧૧ આકળવિઙ્ગ, જિનિ-
 નીઓ.
 ઉલ્લા ૧-૩૦૪, ૪-૧૨૭, ૧૫-૨૦
 આલ્લાદ.

ઉચકલ ૧-૪૩૮, ૧૧-૭, ૨૩-૨૫,
 ૨૪-૧૭, ઓશકલ ૬-૨૮ અણુમુક્ત.
 ઉચર્ષા ૭-૪૫ 'રેખા', 'રખા' કે
 'મુખ્યા' જેવી એક ગાળ.
 ઉચ્ચા ૭-૮૨ ધણે, પેણે ઠેકણે.
 ઉચ્છી નાખવી ૧૨-૨૧ મંત્ર હણીને
 કપડું, મેરપીંછ, સાવરણી ઈત્યાદિના
 છેડાથી રાગને કાઢવાની ક્રિયા કરવી.
 ઉડલમાં ૨૧-૪૭ બાથમાં.
 બલવેં ૯-૩૩ ઓગવેથી, સંતાવાની
 જગામાંથી.
 એન ૨-૨૪, ૨૩-૨૦ પૂરેપૂરું.
 ઓખદ ૬-૩૦, ઓખદ ૬-૩૪ ઓખધ
 ઓહું ૧-૪૦૮, ૪-૨૧, ઓહું ૨૦-૫૬
 થરવું, લંબાવવું.
 ઓહું ૬-૬૪, ૬૫ ઓળંગવું
 કદા ૮-૭૩, ૮૦, ૧૦-૨૩, ૨૪ કદાઈ,
 કડાઈ.
 કમલ ૧૧-૪૪ મસ્તક, અઘારંધ.
 કરકડા ૨-૧૨, ૧૬, ૨૦, ૧૧-૫૫,
 ૧૮-૩૭ કરકડો, કદકો.
 કરણત ૭-૪૮ કરણત, કરણક.
 કરક ૬-૪૮ કરક; ઓપધનો જેટો અથવા
 તેથી પદાર્થનો ઓળ કે કીટ.
 કરણુક ૬-૬૨ ખેતરમાં પાકેલું ધાન
 કળનાર.
 કારગી (સ્ત્રી.) ૧-૩૦૨ કૃત્રિમ.
 કાલક ૧૧-૯૦, કાલીક ૧૩-૪ કાળપ.
 કીડપ ૬-૬ અજવાળ, ચળ.
 કીરપી ૩-૩૬ કૃપણ.

૯૧. ૧. ગ. જ. વર્તિક શુંલો. ૨. વીક્રમ કહે વન્તીક શુંલો. ૯૨. ૪. જ. રૂડો શીધનો સાથ. ૯૩. ૧. ચ. એન્વા. ૨ ચ. સાર્થ. ૯૪. ૨. જ. ગમણા ત્રણ દમગ. ૯૫. ૨. જ. પગીયા. ૯૫. મી કડી ખ. મા નથી. ૪. ચ. સંકત ઈશ. ૯૬. ૧. જ. ચીતઆથી ક્યાં ચોગણા ૯૮. ૪. ચ. એકવો બધીઓ શીધ. ૯૯. ૧. ચ. એક માસ જગન કત ૧૦૫. ૪. જ. સાડા ત્રણ માહે હોએ. ૧૦૭. ૨. ચ. વગણ ૧૦૯. ૫ જ. ખાતા ખળનાં ખુરે. ૨. જ. વજ કે હાકેમ લુટે. ૫. જ. રાખ્યું કોનું રહે નહી. ૬. મુખ જોતુ કહી. ૧૧૦. ૧. ચ. કવ જુગમા. ૩. જ. કહે પરમારથ હામ. ૫. ચ. વેચું સાદું. ૧૧૧-૧૧૨. ખ. પ્રનમા નથી. ૧૧૧. ૪. ચ. મુરઝાઈ. જ. જર જાતા. ૧૧૨. ૨. ચ. શમશે. જ. શમ રાક. ૩. ક. જીવ કોઈક બોગવગે ૪. ચ. ધન વાલે જે ધુલ પડે. ૧૧૩. ૨. જ. વીત એ ગહે. ૩. ચ. મન અતીશે આવે. ૪. ક. આવા. ૬. જ. દમડા હશે ૧૧૪. ખ. મા નથી ૪. જ. એ કામે. ૫. જ. જગ હોયે, નવ પદ્યો. ૬. જ. શામન કહે રયાણા શમજાને, દાસ્યો તેકનો જનમ બધ્યો. ૧૧૫. ચ. મા નથી. ૨. જ. ખોવાવે. ૧૧૫. મી કડી પગીથી જ. નો વધાગ:

જર રાખે જીવ શરખો
જય તો ક્રોએ જુગ રહે
અરા જર દોરા કે ચતુ
અરવાળાને જય નહિ
અર તો ચહુ કો ચાહે છે
અરથી જીવ જોખમ કરે

જે તમ ચીતમા ચાએ
અર તો પગમા જાએ
મવ રહે નહી માહે
જય કુ જર તો નાહે
અરા કો એક ચાહત
અરથી જીવ રેદત

૧૧૮. ૩. ગ. તે કહાણી કહી રહી. ૧૧૯. ૧. જ. ગત. ૧૨૦. ૨. ચ. એક. જ. જોગ. ૪. ચ. વાડે. જ. એ ખાએ તેને ચાએ દાડ ૧૨૧. મો જીયો ખ. મા નથી. ૧૨૨. ૧. ચ. ઉપર જાએ ૪. જ. મા નથી ૫ જ. જાનો ફરે. ૧૨૨. ૪. જ. સામ ૧૨૩. ૧ ચ. મત્ર માગે. ૮. ચ. મોહુ. ૧૨૫-૧૨૬-૧૨૭-૧૨૮. ટી ગ. ચ. મા નથી. ૧૨૬. ૧. ખ. ધરદર્શનમા મોટા તથ્યો. ૧૨૯. ૧. ચ. ચાખાસ માત તે નાદરી જ. ચાખાસ ચાખાસ. ૨. ચ. કીધો નીપાપ ૪. જ. જીવ માગી છે હોળી ૪. ખ. દિન દિન પુન્ય વધે તાહરો. ૧૩૧-૧૩૨. ખ. પ્રનમા નથી. ૧૩૧. ૧. ૨. જ. પ્રનમા. ૪. ૫ તગીકે છે ૬. ચ. તો કોણુ છુઝ માત્ર માનવી. ૧૩૨. ૧ જ. કો ચગા વગગજ એથી. ૧૩૩. ૧. ચ. સાજ સવાર કે. ૨. ચ. સાચે માણુથ. ૩. ચ. ધરમા રહો. ૪. ક. પગીયો. ૪ જ. મરશે. ૫. જ. મોક્ષનો ગણો. ૬ ચ. ધનશે ૧૩૪. ૩. ક. પુરશે. ૧૩૫. મી કડી ગ. મા નથી. ૧૩૬-૧૩૭. ખ. મા નથી. ૧૩૭ ને બધ્યે ગ. મા

નીચેના ત્રણ છંપા છે :

જેણે દીધાં કન્યાદાન
જેણે કર્યાં સદામૃત સાર
જેણે નિત્ય કર્યાં બ્રહ્મ ભોજ
નવાણુ ખોદાચ્યાં નીર
જીવમા નામ તેનાં રહ્યા
સાંભવ કહે શું બકે
નામ રહ્યાં હરિચંદ
કણું કુલ કિધ નાંમ
નાંમ દિલિપ અગરાજ
નામ દુર્યોધન ધન્ય
નામ તો દાતાર સુરના
નામ સનાંમ સતવાદિયા
સિધીનામે નહિ સગ
ભક્ત નાંમે નહિ ભોગ
સતિ નામે નાંમ સિદ્ધ
રાખ્યો બ્રહ્મ નહિ રાંમ
વેદ્ય ધરે નહિ વતિયા
સાંભવ કહે સંતોષ સુખ,

ને નર પદ્મનિ પરમ્યો
તેહ કવિયાં વરણાં
દિધા કગલા ને દોટી
આપી બ્રહ્મ પહોરમાં હોટી
જેણે પરકામે જર સાયમાં
કારપિયા ન જણાયા ઉગા કે આયમા
નામ અવરાજી જુગે
નાંમ જીવિષ્ટિ જુમે
નામ માંધાતા મોહોટો
જહાં ધેર નાવે તોટો
નામ તો ભક્ત સતિ તણાં
ખીજી શુભહીણા છે ધણાં
બ્રહ્મ નહિ બ્રહ્મજી મારે
વિષ્ણુ તહી વિષ્ણુ મારે
વૈકુંઠના યાવ વૈરાગી
તરુણી ત્યજે નહિ ત્યાગી
એ નાંમ વગોવા નિદ્ધ છે
સમદષ્ટ જીવે તે સિદ્ધ છે

૧૩૮. ૨. ખ. ધુરને લાચો પાવ. ૧૪૦. ૨. જ. તારી ધાત. ૧૪૨. ૩.
ખ. જ. અમૃતથી ઉઠાડીયા. ૧૪૪. ૪. જ. જીવદીસ. ૧૪૭. ૨. જ.
શત શત. ૧૪૮. ૨. ચ. શાશ. ૪. ચ. દાશ. જ. દોશ. ૧૪૮.
૨. ચ. પુરણ કાંધી પેર. ૧૫૦. ૧. ખ. સેતુનું ગયો. ૩. મ. તાપાં
એકાતર તરિયા. ચ. તારીઆ એકાતર તેણે. ૪. ચ. પરીઆ પ્રાણી માત્ર.
૧૫૧. ૩. ચ. દીવાલી જીવજે. ૧૫૨. ૨. જ. જસ જાણ. ૧૫૩. ૪. જ.
ખરી રાખી મન રીઝ. ૧૫૪. ૪. ચ. જેમ ગહો આકાશે ભાંજી. જ. મુઝ
ગોમે પ્રાણ. ૧૫૬મી કડી ખમા નથી ૧૫૭. ૧. ક. આખર મુરખદે.
જ. નરી યાવ. ૧૫૮મી કડી ગ. ચ. મા નથી. ૧૫૯. ૪. જ. વીકમ
વીજત વીક્ષાત. ૧૬૦મી કડી ગ. ચ. મા નથી. ૧૬૦મી કડી ખજી જમા વધારો :

રાએ મન વીચારીઉ
અત્રેત શીશો આગલ ધરો
હુકમ થયો હજારનો
શેશનાગને પોવ્યશે
વૈતાલ પાતાલે પરવર્યો
વીકમનો પ્રણામ કહે

ગયો હરસીધ હજુર
હો માતા તમાર તુર
શેષો વૈતાલને હાથ
તેણે યશે રનાય
શેષો શેશને હાથ
ભેડી એ હાથ

કેડાવેઃ ૨૫-૧૨૦ વારાફરતી.
કોદલુ ૧૦-૨, ૧૧-૮ હાલ
ખગ મંડલ ૧-૩૬૬ મગનમંડળ
ખસબોઈ ૧-૨૦ ખુચમે
ખેદલું ૭-૭૬, ૧૧૦, ૯૬૭, ૧૨-૧૪,
૮૫, ૨૦-૮૭ ઉદલુ
ગળ્યા-ગો ૪ ૧૨૪ ગળ્યાગોર, ગળ્યાગૌરી.
ગલ્લી ૧૮-૬ ગંડી.
ગલોલ (ભી.) ૧-૨૬૨.
ગાડલુ ૨૫-૧૧૫ દાટલુ.
ગારવો ૨૫-૧૩૨ ગૌરવ.
ગાહો ૮-૧૩૭ માયા, ખંદ.
ગીસ્ત ૧-૪૩૬ ફોગટ.
ગોરુ ૩-૧૧ ટોર.
ધગલુ ૧૧-૧૦૪, ૧૦૭, ૧૫૦ ધરેલુ.
ધાત (ભી.) ૧-૪૫૦ દત્તા.
ધાયડ (ભી.) ૩-૬, ૨૪, ૭-૨, ૧૪-૭
શૌયનો ચનગનાટ કે ભેસ.
ધુપ ૧૪-૨૪ ચુપર, ડીમરો.
ચકીજા ૬-૧૬ ચિકિસા
ચાહન ૧-૩૬૧ ઉધાડ, જાદુર
ચીકલુ ૬-૪૦, ૪૧, ૪૩ એક જાતની
કાકડી.
ચુયો ૨૫-૩૬, ૪૭, ૮૭, ૧૦૬ કોઈ
વસ્તુ આળી ઉકાળીને કાઢેલો સત્ત-
૨૫ ગસ.
ચોપા ૧-૬૫ પશુ, ચતુષ્પાદ.
જકત ૧-૪ જંગત.
જખાધ ૨૦ ૪૬ એક સુંગધી દ્રવ્ય.
જખવરલો ૧ ૧૦, ૨૫ ૨૦૮; જખવરલો
૩-૬૮, ૪-૨૨ કોષક જ, જખલો.

જય (ન.) ૧-૨૭.
જાણીતલ ૧-૧૦૮ જાણીતી.
જેડ ૨૫-૧૨૦ વિલખી.
ઝગર ૧-૩૫૦ ઉજ્જડ, નિજન.
ઝેર ૧૧-૧૦૦ જેવર, દાગીનો.
ઝોટ ૧૪-૨૪ ઝ, ઝોટ, ઝપટ.
ડડતલ ૮-૧૪૪, દડતલ ૨૧-૩૦ દડતલ
મખામ.
દડેરો ૬-૩૦, ૧૭-૧૮ દડેરો.
ડીંગલ (ન.) ૧-૩૬૪ ગપારો, ડિંગ.
દાંબી ૮ ૩ દાંબય, દાંબાળી.
તરતીળ ૧ ૩૮૧, ૨-૭૫, ૧૦૨, ૬-૪૮,
૧૦-૭ ધટતી રીત, સંભાળ, માવજત
તલવાલુ ૧૪-૨૮ ધમાગથી તળિયાલુ
આણું ધલુ
નાજલો ૮ ૬૪ ચાલુક.
તાવડ ૧૪-૧૮ તડકો.
ત્રીજાતમા ૧૩-૧૪ તિયોતમા.
યાન ૮-૧૨૬ સ્તમ્ય.
યુહર ૬ ૪૫ યુવેર.
દગ્ગ ૬ ૪૨ દરખત, ઝાડ.
દરીદરીજ ૬-૭ દારિય.
દથ ૧-૨૫૩ દિસા (૧)
દથ ૧-૧૮૩, ૨૧ ૨૧ સુદર, ૭-૬૦
ગવ, અભિમાન.
દસંદી ૨૫-૧૮૮ દસમે ભાગ ઉધગ-
વનાગ ભાટ કે આરોટ.
દહેવટ જલુ ૩ ૩૬, ૨૫-૧૫૮ ફના-
કાતિયા યલુ.
દાદો ૧ ૩૬૬, ૪ ૧૧૦, ૬-૫૦, ૨૩ ૨૪,
૨૪ ૧૮ દહાડો

દાવાદલ ૮-૩૭, ૧૩-૩૫, ૧૭-૪૧
દાવાનળ જેવું ને જેવડું.

દુહી ૧-૧૨૫ દુહી.

દુન્ને ૭૫ બીન્ને.

દેહી ૩-૨૫ દેવડી.

દેવ્યા ૧-૩૬૨, ૧૧-૧૨ દેવતા, દેવી.

દેશોટો ૧-૧૩૧ દેશવટો.

દેશોત ૭૨૧ દેશપતિ.

દેહ (અ.) ૩૪.

દોખી ૧૧ ૬૧ દોષી, અપરાધી.

દ્રો ૨૦ ૭૮, ૭૯ દરો, દુર્વા.

ધમ (ન.) ૧૦ ૧૦.

ધીશ ૧-૧૨૭, ૩૬૦, ૨૦-૮૩, ૨૩-૧૧
અધીશ.

નરત પડે ૧૧ ૬૭ અખર પડે.

ના ૧૧-૧૫૩ ન્યાય.

નીરલાલચી ૧૭ ૮૦ લાલચુ નહીં તેવો.

નોકા (ન.) ૧૧-૨૬.

પટરાગીણી ૧૩-૧૩ પટરાણી.

પખ ૧૪-૨૪ અ, ૪૯ રજકણુ, કેસર

પાખી ૧૬-૩૦ વિના.

પાદ ૮-૩૨ પહાડ.

પાસ ગ ૨૫-૨૦ પ્રપચ, કપદ

પાણુહી ૬-૧૨, ૩૮ પાણુવી, પથરી અહીં
તે મૂત્રાશયમાં બાંધાતા ક્ષાર વગેરેના
ગઠા માટે નહીં, પણ પેટમાં બાંધાતા
તેવા ગઠા માટે વપરાયો છે.

પીતરાણુ ૮-૧૧૯ પિત્તાર્થ.

પીઠો ૬-૩૮ પીથો, જોળા.

પ્રભા ૧ ૨૨૩ પરવા.

પ્રહ ૧-૪૬૫, ૮-૧૬૬, ૧૭-૬૦ પોહ,
પો, પ્રભાત.

પ્રેમલ ૬-૨૦, ૨૦-૪૫, ૫૧ પરિમલ.

ફરસો ૧-૧૬૬, ૨૫-૩૮, ૫૪, ૬૧, ૬૬
૬૨, ૧૦૫, ૧૦૭ પુરુષાકાર સૌનાને:
હાજો.

બહે ૧-૨૨૩ ગાંઠે.

બરેલીયા ૧૩-૫૨-શીજી (?)

બલ-બાકલ ૧૧-૧૦, ૧૨-૩, ૧૩-૪

બલ-બાકલ ૨૩-૨ બલિ ને બાકળા.

બુદ (અ.) ૧૪-૨૦ ટીપુ

ભરચાચ ૧૩-૨૦ ભરચ

ખીર ૧-૨૭૪ (?)

ભુગ ૨-૫, ૨૫ ૧૩૬ ગમાગ.

ભુદ ૧૪-૪૯ (?)

ભોગતારીક ૧૬-૫૫ ભોગવનાર.

ભોપાગાલા ૧૬-૭૨ ભોપાગાળા, કુખ-
પચ્ચાનો ઢોંગને રાદણા.

મદ ૨૨-૨૮ મદ.

મસીયારો ૩-૨૦ મુસારો, પગાર

મહેદ ૪-૪૮ અતિશય, પ્રયક.

મારણ ૬-૨૩ વટેમાણ.

મુચાલો ૧૮-૩૬ મવાળો.

મેંગે મેશે ૧-૪૭૬ કોંકળે, વાતવાતમાં,
વાત કરવાને મિથે.

મુસ્તગ ૮-૧૪૬ મસ્તક.

મેહોવાસ ૨૫-૬ મેવાસ.

મોટ ૧-૩ ગાસડી, કાથળો.

રજપૂત ૧ ૨૫૨, ૩-૧૫, ૧૨-૧૭, ૩ ૧૫
રજપૂત.

રંડ, રંડા ૩-૩૩, ૩૩ રંડી

રાધકા ૭-૬૨ રાખારી.
 રાચવે ૧-૧૬૧ રીઝવે.
 ગઢ ૧-૩૨૩, ૩-૮ ગઢ, કનિયો.
 લાજ ૧૧-૩૬ લક્ષ્મી.
 લંડ ૧-૧૪૮, ૨૪૬, ૩-૭, ૮-૧૧૧
 લાંદ.
 લાજા કિતારવા ૧૪-૩૭ ચિકિત્સા તરીકે
 ગરમ તળેથા કે લોહા પર લીંબડો ને
 જાથ જાંડી દરદીના તળાં રોકવાં કે
 ડામવાં (?)
 વાડો (વાગ) ૬-૩૬ લગાડો.
 લાલુયા ૧-૫૭ લાંલવા કે સાલાં, ભાગ
 વડે ચવા નાખવામાં આવતી ચિકીઝો.
 લીક ૬-૬૫ લીટી, મર્પાદરેખ, હદ.
 વાહી ૨૫-૧૮૩ નાની, લોહીયો ૧-૧૮૯
 નાનો.
 વડાઉઓ ૧-૪૮, ૧૧-૪૮, ૨૫-૧૭૩
 વડીલ, વડવો.
 વરતીક ૧૩-૭૧, વર્તિક ૧-૩૮૦ વગતિયો.
 વાગ ૧૧-૨૬ વારિ, વાણી.
 વાહુત ૧-૪૮૪, ૪૯૭, ૪-૬૨, ૭-૧૧
 ઉતરવ.
 વાંની ૧૦-૪૬ રાખ.
 વિટમ ૬-૭ વડલેલ.

વીચમાં ૧-૪૩૯, ૮-૨૬ વચમા.
 વીહાંણી ૮-૧૬૫ વદાણું ચયુ.
 વુહા ૮-૧૦૯. ૧૦-૩૬ વરસ્યા.
 વેચાથી ૧૦-૨૪, વેચાથું ૧-૨૨૯ વેચાણ.
 વેડાંગ ૮-૯૪ વોડો; વેડાંગ ૮-૩૧, વેડાંગણ
 ૨-૧૭ પ્રચંડ. 'વેડાંગ' સામાન્યતઃ
 'વોડો'ના પર્યાય તરીકે વપરાયો છે.
 પણ આ બે સ્થળે તે 'વાધ'નું
 વિશેષણ હોઈ, 'વોડા જોવડો પ્રચંડ'
 એવા અર્થ થશે.)
 વેશ ૧-૧૧૫ વય.
 ચની ચની ૨૨-૬ ચને ચને; ધામે ધામે.
 ચીચવ ૧૯-૪, ૫, મીસવ ૧૯-૬૭
 ચીચમ.
 ચુટ ૧-૪ ચટ્ટિ.
 ચુળ ૨૫-૧૯૪ ચમ, ફપણ.
 સકાલ ૧૪-૧૬, ૧૭-૬૦ પ્રભાત.
 સકામલ ૧૪-૯, ૨૨, ૨૪, ૩૦ અત્યંત
 ક્રામળ.
 સંતાન (પુ.) ૧-૧૭૪.
 સાવગી ૮-૧૧૯ સાવડી.
 સુંદું ૧૧-૬૧, ૧૫૦ જિપડવુ, જલુ.
 સેવડો ૨૫-૧૨૬ જોતપતિ, મેતપદ.
 સેંધાણુ ૧-૧૭૬, ૧૧-૧૨૭ ચિદ.
 ડેન ૨૫-૧૬૧ ડેત, પ્રેમ.